

בנק אגוד לישראל

בערבון מוגבל

דוחות כספיים

31 בדצמבר 2011

דירקטוריון

מר זאב אבליס, יו"ר דירקטוריון הבנק

מר ישעיהו לנדאו, סגן יו"ר דירקטוריון הבנק

מר חיים אלמוג

מר אלברטו גרפונקל

מר עוזי ורדי-זר

מר יצחק זיסמן

ד"ר יעקב ליפשיץ

מר יגאל לנדאו

גב' מירי לנט-שריר

מר גיורא מורג

ד"ר זלמן סגל

תוכן העניינים

3	דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות
183	סקירת ההנהלה על מצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו
202	הצהרות המנהל הכללי הראשי והחשבונאית הראשית
206	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
207	דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2011

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

תוכן עניינים

<u>עמוד</u>	<u>נושא</u>
4	1. מידע צופה פני עתיד
5	2. התפתחויות כלכליות
10	3. פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו
15	4. רווח ורווחיות
18	5. התפתחות הנכסים וההתחייבויות
30	6. יעדים ומדיניות עסקית
32	7. השליטה בבנק
32	8. השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו
34	9. חלוקת דיבידנדים
35	10. הסכמים מהותיים
40	11. רשיונות, היתרים ואישורים
41	12. פעילות חו"ל
43	13. הליכים משפטיים
45	14. רכוש קבוע ומתקנים
48	15. פעילות חברות מוחזקות
56	16. הון אנושי
60	17. תיאור מצב המיסוי
62	18. תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות
85	19. הלימות ההון
101	20. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
137	21. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים
148	22. עדכוני חקיקה
154	23. עסקאות עם בעלי שליטה
160	24. פעילות למען הקהילה ותרומות
161	25. גילוי בדבר המבקר הפנימי
164	26. הדירקטוריון
169	27. חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה
172	28. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
174	29. בקרות ונהלים
176	30. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
181	31. שכר רואה החשבון המבקר

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 29 בפברואר 2012, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2011. הדוחות ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה".

השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2011. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

התפתחויות כלכליות

כללי

שנת 2011 התאפיינה בעיקר בהמשך התפשטות והעמקת משבר החוב במדינות גוש האירו. הדבר התבטא, בין השאר, בהורדות דירוגי אשראי למספר מדינות מגוש האירו כדוגמת יוון, פורטוגל, ספרד ואיטליה ולאחרונה אף צרפת. הורדות אלו תרמו להתפשטות והעמקת משבר החוב כאמור, ויצרו חששות לגבי יציבותה של מערכת הבנקאות העולמית, וכתוצאה מכך הורדו גם דירוגי האשראי של בנקים גדולים ברחבי העולם. במהלך 2011 ננקטו מספר יוזמות על ידי האיחוד האירופי, קרן המטבע הבינלאומית והממשלות השונות של הנהגת צעדי צנע, תוכניות חילוץ והזרמת הון למערכת הבנקאית באירופה בהיקף כולל של טריליוני אירו, לשם ייצוב מערכת הבנקאות וייצוב כלכלת הגוש ומניעת התפרקותו. עד כה יוזמות אלו לא הביאו לשיפור מהותי במצב.

על רקע התגברות הסיכונים בעקבות משבר החובות המתמשך בגוש האירו הורידה קרן המטבע הבינלאומית במהלך חודש ינואר 2012 את התחזית לצמיחת המשק האירופי כך שבשנת 2012 הצפי הוא לצמיחה שלילית בשיעור של 0.5%, לעומת צפי קודם לצמיחה חיובית בשיעור של 2.5% ועבור שנת 2013 עודכנה תחזית הצמיחה לשיעור של 0.8%, לעומת תחזית קודמת לצמיחה בשיעור של 1.5%. בהמשך להודעה זו הורידה קרן המטבע הבינלאומית את תחזית הצמיחה העולמית כך שבשנת 2012 צפוי התוצר העולמי לצמוח בשיעור של 3.3%, לעומת תחזית צמיחה מוקדמת בשיעור של 4.0%, ובשנת 2013 צפוי התוצר העולמי לצמוח בשיעור של 3.9%, לעומת תחזית קודמת לצמיחה בשיעור של 4.5%.

בארה"ב נמשכה ב-2011 ההאטה בפעילות הכלכלית ולראשונה בתולדותיה אף ספגה ארה"ב הורדה של דירוג האשראי שלה על ידי חברת הדירוג הבינלאומית S&P תוך הותרת תחזית דירוג "שלילית". לאורך השנה נקט הממשל האמריקאי בשיתוף עם הפד במספר תוכניות שמטרתן לעודד את הצמיחה והתעסוקה ולקצץ את הגירעון. אמנם נתוני מאקרו מסוימים שפורסמו בתחילת 2012 מצביעים על ניצנים של התאוששות הפעילות הכלכלית אולם, התחזיות הן שההאטה תימשך גם ב-2012. לנוכח החשש מפני השלכות האפשריות של העמקת משבר החוב באירופה על המשך התאוששות כלכלת ארה"ב, התחייב נגיד הפד במהלך חודש ינואר 2012 להמשיך בתוכניות התמרוץ והמדיניות המוניטארית המרחיבה עד לקבלת אינדיקציות על התאוששות והתייצבות צמיחת הכלכלה האמריקאית. במעמד זה עדכן הנגיד האמריקאי את תחזית הצמיחה בארה"ב בשנת 2012 לשיעור של 2.2%-2.7%, לעומת תחזית קודמת לצמיחה בשיעור של 2.5%-2.9% ובהשוואה לתחזית המעודכנת מחודש ינואר של קרן המטבע הבינלאומית לצמיחה בשיעור של 1.8%.

המשקים המתעוררים הציגו במהלך שנת 2011 נתוני צמיחה גבוהים באופן יחסי ליתר הכלכלות המפותחות, אם כי גם שם ניכרת התמתנות בפעילות הכלכלית, בין היתר לנוכח המשך נקיטת המדיניות המוניטארית המרסנת שמטרתה להוריד את הלחצים האינפלציוניים הגוברים במדינות אלו, ולנוכח ההאטה ביצוא כתוצאה מהתנאים הכלכליים במשקים המפותחים. בעקבות ההתפתחויות עדכנה קרן המטבע הבינלאומית במהלך חודש ינואר 2012, כלפי מטה, את תחזית הצמיחה במשקים המתעוררים לשנים 2012 ו-2013 ל-5.4% ו-5.9% בהתאמה, ירידה של 0.7 ו-0.6 נקודות אחוז בהתאמה.

אירועי "האביב הערבי" והטלטלה הגיאו פוליטית במזרח התיכון, שתחילתם בינואר 2011 בתוניסיה ואשר התפשטו לעבר מדינות ערב נוספות ובהן סוריה, מצרים ולוב, כמו גם המשך הפיתוח הגרעיני באיראן, תרמו אף הם לחוסר היציבות הכלכלית בכך שהגבירו את אי הוודאות וגרמו לעלייה במחירי הנפט.

פעילות המשק הישראלי התרחבה לאורך שנת 2011, אם כי החל מהמחצית השניה של השנה נרשמה התמתנות משמעותית בקצב הצמיחה, זאת לנוכח התמתנות הביקושים העולמיים והשפעתם על הייצוא כמו גם התמתנות

הביקושים המקומיים. על פי אומדן ראשון למחצית השנייה של שנת 2011 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, התוצר המקומי הגולמי עלה במחצית השנייה של שנת 2011 ב-3.6%, בחישוב שנתי (כל הנתונים בפסקה להלן הינם במונחים שנתיים), לאחר עלייה של 5.3% במחצית הראשונה ועלייה של 5.8% במחצית השנייה של שנת 2010. התפתחות התוצר לפי רבעונים מראה כי התוצר עלה ברבעון הרביעי של 2011 ב-3.2%, לאחר עלייה של 3.8% ברבעון השלישי, עלייה של 3.9% ברבעון השני ועלייה של 4.8% ברבעון הראשון. העלייה בתמ"ג במחצית השנייה של 2011 מורכבת מעלייה בצריכה הציבורית של 5.1% ומהשקעה בנכסים קבועים של 9.0%, לעומת ירידה בצריכה הפרטית של 1.1% וביצוא הסחורות והשירותים של 7.3%. מגמת התמתנות הצמיחה משתקפת גם בנתוני המדד המשולב למצב המשק שרשם בסיכום שנת 2011 עליה בשיעור מצטבר של 3.4%, לאחר עלייה בשיעור מצטבר של 5.9% בשנת 2010. לנוכח הפגיעה הצפויה ביצוא כתוצאה מירידת הביקושים עקב ההתפתחויות בעולם ובעיקר באירופה, כפי שבאה לידי ביטוי גם בנתוני המדד המשולב לעיל, עדכן בנק ישראל בדצמבר 2011 את התחזית המקורו כלכלית לשנים 2011-2012. על פי התחזית המעודכנת התוצר בשנת 2012 צפוי לגדול בשיעור של 2.8%, לעומת תחזית קודמת לעליה בשיעור של 3.2% ושיעור האבטלה בשנת 2012 צפוי לעמוד במוצע על 6.3%.

במהלך חודש ינואר 2012 פרסם משרד האוצר את התחזית הכלכלית שלו לשנת 2012, כחלק ממחויבויות התקציב הדו שנתי. על פי התחזית המעודכנת הצמיחה לשנת 2012 צפויה להסתכם בשיעור של 3.2%, לעומת 4% בתחזית הקודמת והגירעון צפוי לעמוד על 3.4% מהתוצר המקומי הגולמי לעומת יעד של 2% בתקציב הדו-שנתי.

על רקע המחאה החברתית מונתה באוגוסט 2011 ועדת טרכטנברג. עד כה אושרו בממשלה המלצות הוועדה בתחום המיסוי והחינוך ויישומן צפוי במהלך שנת 2012. יתר ההמלצות יידונו במסגרת וועדת השרים לעניין יישום החקיקה לשינוי חברתי-כלכלי מתוך כוונה ליישמן בשלבים.

כמו כן הוועדה להגברת התחרותיות במשק, שהוקמה באוקטובר 2010, הגישה את מסקנותיה הסופיות לראש הממשלה בפברואר 2012. המלצותיה העיקריות מתייחסות, בין היתר, למבנה החברות במשק, סמכויות הממונה על ההגבלים העסקיים, ומכירת אחזקות המדינה בחברות שונות. הדוח הסופי יובא לאישור הממשלה ובמידה ויאשר יועבר לכנסת להשלמת הליכי חקיקה.

תעסוקה וצריכה פרטית

מתחילת השנה נמשכה מגמת השיפור בשוק התעסוקה. בתקופה מיולי 2011 ועד חודש נובמבר 2011 עמד שיעור הבלתי מועסקים במשק על 5.4%, רמה המבטאת למעשה תעסוקה מלאה, בהשוואה ל-6.5% בנובמבר אשתקד וביחס לשיעור של 6.3% בחודש דצמבר 2010. הרכישות באמצעות כרטיסי האשראי עלו במהלך שנת 2011 בשיעור של 3.7%, ביחס לשנה הקודמת ולעומת עליה בשיעור של 8.2% בשנת 2010. סך הפדיון של רשתות השיווק עלה בשנת 2011 בשיעור של 1.3%, ביחס לשנה הקודמת וזאת בהמשך לעלייה של 3.4% בשנת 2010. האטה זו נגרמה, בין היתר, עקב המחאה החברתית. שנת 2011 היוותה שנת שיא ביציאות ישראלים לחו"ל עם עלייה של 3% בהשוואה לשנה הקודמת.

סחר חוץ, תנועות הון ושערי חליפין

הגירעון המסחרי הסתכם בשנת 2011 ב-54.2 מיליארד ש"ח לעומת 29 מיליארד ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של כ-87%. שיעור היצוא מהיבוא (ללא אניות, מטוסים ויהלומים) היה ב-2011 74.5%, לעומת 83.2% בשנת 2010. יבוא הסחורות עלה בשנת 2011 בשיעור של 18.7% לעומת השנה הקודמת. התורמים העיקריים לעלייה הינם גידול של 35.3% ביבוא מוצרי השקעה, 25.1% ביבוא חומרי אנרגיה ו-22.9% ביבוא היהלומים. יצוא הסחורות עלה אף הוא

אולם רק בשיעור של 8.3% בהשוואה לשנת 2010 ומהנתונים עולה כי ביצוא התעשייתי חלה עליה של 6.6%, יצוא היהלומים רשם עליה של 23.1% ואילו היצוא החקלאי ירד בשיעור של 1.7% בהשוואה לשנת 2010. במהלך שנת 2011 נרשם פחות בשערו של השקל אל מול הדולר, האירו, הליש"ט והיין היפני בשיעורים של 7.7%, 4.2%, 7.3% ו-13.1% בהתאמה.

לשינוי המגמה בשוק מטבע החוץ תרמו בעיקר השינויים הרגולאטורים שנקטו מתחילת השנה, בהם הטלת חובת נזילות מחדש פברואר על עסקאות בנגזרי מט"ח של תושבי חוץ, חובת הדיווח לבנק ישראל על עסקות במטבע חוץ ובמכשירי חוב, תוך הרחבת ההגדרה של גופים המחויבים בדיווח זה וכניסתן לתוקף של תקנות חדשות להשוואת שיעור המס המוטל על תושבי חוץ לזה של תושבי ישראל במכשירי חוב קצרים החל מחדש יולי. לנוכח שינוי מגמת שער החליפין חל צמצום בהתערבות של בנק ישראל אשר במהלך השנה ביצע רכישות מט"ח במהלך המסחר בסכום של 4.9 מיליארד דולר בלבד, בהשוואה לרכישות בסך 12.3 מיליארד דולר במהלך שנת 2010.

מדיניות פסקאליית

בשנת 2011 הסתכם הגירעון הממשלתי בסך של 28.6 מיליארד ש"ח, שהם כ-3.3% מהתוצר, לעומת גירעון שנתי מתוכנן בתקציב בסך 25.2 מיליארד ש"ח, ובשיעור של 3% מהתוצר, ובהשוואה לגירעון של 30.2 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בהוצאות הממשלה נרשמה עליה בשיעור של כ-4.2% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ובהכנסות הממשלה נרשם גידול בשיעור של 5.3% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הכנסות המדינה ממיסים גדלו בשיעור של 8.1% לעומת הנתון המקביל אשתקד והיוו כ-99.0% מהתכנון התקציבי השנתי. בתחזית הצמיחה המעודכנת לשנת 2012, שפרסם משרד האוצר בתחילת שנת 2012, הוקטנה תחזית הצמיחה כאמור לעיל, ולכן היקף הגביה ממיסים צפוי להיות נמוך ביחס לתחזית שעל בסיסה נבנה תקציב 2012. הגירעון לשנה זו צפוי להסתכם ב-3.4%, לעומת יעד של 2%.

מחירים ומדיניות מוניטארית

נגיד בנק ישראל נקט במדיניות מוניטארית משתנה לאורך שנת 2011 כך שלאורך המחצית הראשונה של השנה הועלתה ריבית בנק ישראל, באופן הדרגתי, בשיעור מצטבר של 1.25 נקודות האחוז לרמה של 3.25% ביוני, וזאת על מנת להחזיר את רמת האינפלציה לתוך תחומי היעד, תוך תמיכה בהמשך הצמיחה במשק. במהלך המחצית השנייה של השנה, לנוכח ההתפתחויות השליליות בצמיחה העולמית והחשש מפני השלכות משבר החוב באירופה על הצמיחה בישראל, הורדה הריבית באופן הדרגתי בשיעור מצטבר של 0.5 נקודות האחוז, עד לרמה של 2.75% בחודש דצמבר 2011. לאור המשך המגמה השלילית בכלכלה העולמית בתחילת שנת 2012, והתחזית לגבי המשך המגמה השלילית, הוחלט בסוף חודש ינואר על הורדת הריבית בשיעור של 0.25 נקודות האחוז, לרמה של 2.5%. במהלך שנת 2011 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 2.2%, שיעור שנמצא בתוך טווח יעד האינפלציה, זאת לעומת עליה בשיעור של 2.7% בשנת 2010. לעליית מדד המחירים לצרכן בשנת 2011 תרמו בעיקר הסעיפים הבאים: דיור, אחזקת הדירה, תחבורה ותקשורת ומזון.

על פי ההערכה המעודכנת של חטיבת המחקר של בנק ישראל, שפורסמה ביום ה-26 בדצמבר 2011, צפוי שיעור האינפלציה במהלך שנת 2012 לעמוד על 2.1%, סמוך למרכז טווח היעד וזאת על רקע פחות השקל שהתרחש במחצית השניה של 2011, ההתמתנות הצפויה במחירי הסחורות בעולם, ההאטה הצפויה בקצב צמיחת הביקושים והתמתנות קצב עליית סעיף הדיור.

שוק ההון

שנת 2011 נפתחה ביציבות שערי המניות, אולם, החל מסוף חודש אפריל חלה תפנית ועד סוף השנה המסחר בשוקי ההון בארץ ובעולם התנהל תחת ההשפעות השליליות של ההאטה במרבית הכלכלות בעולם, המשך התפשטות משבר החוב באירופה וחוסר הוודאות באשר להשלכות האפשריות של "האביב הערבי" במזרח התיכון על מחירי הנפט. השפעות אלו באו לידי ביטוי במסחר תנודתי ושלילי במרבית המדדים המובילים בעולם.

בסיכום השנה ירדו מדדי "ת"א 25" ו-"ת"א 100" בשיעורים של 18.2% ו-20.1% בהתאמה. ירידות השערים הקיפו את כל הענפים אך בתחום הפיננסי נרשמו ירידות בולטות במיוחד בהובלת ענפי ההשקעה והאחזקות, הבנקים והביטוח שרשמו מתחילת השנה ירידות שערים בשיעורים של 41.0%, 34.3% ו-33.0% בהתאמה.

המסחר במניות התאפיין במחזורים נמוכים, היות והשווי הכספי ירד במקביל לירידות השערים, כך שמחזור המסחר היומי הממוצע במניות הסתכם בשנת 2011 ב-1.7 מיליארד ש"ח, נמוך בכ-15% מהמחזור היומי הממוצע בשנת 2010.

גם בתחום גיוס ההון ניכרה האטה בפעילות לעומת השנה הקודמת כך שבסיכום שנת 2011 גויסו בשוק המניות המקומי, בהנפקות, בהקצאות פרטיות ומימוש אופציות, כ-5.5 מיליארד ש"ח (מתוכם כ-1.3 מיליארד ש"ח על ידי חברות הנדל"ן) לעומת כ-12.8 מיליארד ש"ח בכל שנת 2010.

שוק אגרות החוב בשנת 2011, בשונה משוק המניות, התאפיין על פי רוב בעליות שערים כמעט בכל סוגי אגרות החוב כך שבסיכום שנת 2011 נרשמו עליות בשיעור של 2.5% ו-1.0% במדד הכללי של אגרות החוב ובמדד אגרות החוב הצמודות למדד המחירים לצרכן בהתאמה, וזאת במקביל לעליה חדה בשיעור של 8.2% במדד אגרות החוב הצמודות למט"ח.

במהלך שנת 2011 רשם מדד האג"ח הקונצרני ה"תל בונד 20" עליה בשיעור של 0.7% ובמקביל מדד ה"תל בונד 40" ירד בשיעור של 1.6%.

במהלך שנת 2011 הושלמו 22 הסדרי חוב של חברות בורסאיות שהתקשו לפרוע את התחייבויותיהן למחזיקי האג"ח, ובנוסף לכך ישנם עוד 37 הסדרים, אשר נכון לסוף השנה טרם נסגרו. הסדרים אלו חיזקו את חששות המשקיעים ותרמו למסחר התנודתי באגרות החוב הקונצרניות.

היקפי המסחר בשוק אגרות החוב רשמו מגמה הפוכה לזו שבשוק המניות ובשנת 2011 מחזור המסחר היומי הממוצע באגרות החוב הסתכם ב-3.8 מיליארד ש"ח, גבוה בכ-15% ממחזור המסחר היומי הממוצע בשנת 2010. העלייה במחזור נובעת מגידול חד במחזורי המסחר באג"ח ממשלתיות לא צמודות מסוג "שחר", זאת בהשפעת משקיעי החוץ שרכשו אג"ח מסוג זה בהיקף רב, לנוכח כניסתן לתוקף של תקנות חדשות להשוואת שיעור המס המוטל על תושבי חוץ לזה של תושבי ישראל במכשירי חוב קצרים החל מחודש יולי.

במהלך שנת 2011 גייס הסקטור העסקי מהציבור וממשקיעים מוסדיים כ-41 מיליארד ש"ח, כ-95% מסך הגיוס בכל שנת 2010. מגזר המסחר והשירותים, הסקטור הבנקאי וחברות הנדל"ן בלטו עם גיוסים בהיקף של כ-15.8, 12.2 וכ-7.8 מיליארד ש"ח בהתאמה, כ-39%, 30% ו-19% בהתאמה, מסך הגיוס באגרות החוב הסחירות.

בתחום ההנפקות הממשלתיות צמצמה השנה הממשלה את פעילותה בשוק האג"ח בשיעור חד, זו השנה השניה ברציפות, ובסיכום השנה גייסה הממשלה באמצעות אג"ח כ-3.1 מיליארד ש"ח, לעומת גיוס נטו בסך כ-9.5 מיליארד ש"ח בשנה הקודמת וכ-30 מיליארד ש"ח בכל אחת מהשנים 2008-2009. מדד אגרות החוב הממשלתיות עלה בסיכום שנת 2011 בשיעור של 5.0%.

בניה ונדל"ן

בסוף שנת 2011 מורגשת התמתנות בקצב עליית מחירי הדירות ולראשונה מאז סוף שנת 2008 נבלמה מגמת העלייה. הדבר בא לידי ביטוי בהשוואת מחירים בין נובמבר 2011 לנובמבר 2010, ובין אוקטובר 2011 לאוקטובר 2010, שבהם המחירים עלו ב-6.9% לעומת 8.5% בהתאמה. ההתמתנות במחירי הדירות באה על רקע המשך הגידול של מספר התחלות הבנייה, ההשפעה בפיגור של העלאת הריבית, צעדי בנק ישראל בתחום המשכנתאות והצעדים שנקט משרד האוצר במיסוי על נדל"ן. השפעתם של צעדים אלה צפויה להוסיף ולבוא לידי ביטוי גם ב-2012.

פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981. הבנק נוסד על ידי החברה הכלכלית הארצישראלית (ארה"ב) מניו יורק והחברה הכלכלית בע"מ - הלונדונית, אשר המשיכו את פעילות המחלקה הבנקאית של האגודה הארצישראלית, אשר החלה בפעילותה בארץ ישראל עוד בשנת 1922. משנת 1983 ועד ליום 17 במאי 1993 הוחזקה השליטה בבנק על-ידי מדינת ישראל (באמצעות בל"ל בטוחות) ועל ידי בנק לאומי לישראל בע"מ שרכש את מניות הבנק בשנת 1954 ובשנת 1961. בעקבות הסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, הועבר גרעין השליטה בשנת 1993 לשלמה אליהו אחזקות בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ, אשר הינם המחזיקים בגרעין השליטה בבנק כיום.

מניות הבנק רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

לבנק 34 סניפים הפזורים ברחבי הארץ וכן שני מרכזים ללקוחות בנקאות פרטית (פרמיום). הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שרותי בנקאות. למיטב ידיעת הבנק, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל בהתאם לנתונים שפורסמו בדוחות כספיים מאוחדים של כלל הבנקים בישראל ליום 30 בספטמבר 2011.

להלן פרטים על חלקו של הבנק במערכת הבנקאות במספר תחומים:

ליום 31 בדצמבר 2009	ליום 31 בדצמבר 2010	ליום 30 בספטמבר *2011	
%	%	%	
2.8	2.8	2.8	אשראי לציבור
3.5	3.4	3.5	פקדונות הציבור
2.9	2.8	2.7	הון עצמי
2.1	2.2	1.9	רווח נקי

* מתייחס לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011.

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר תחומים:

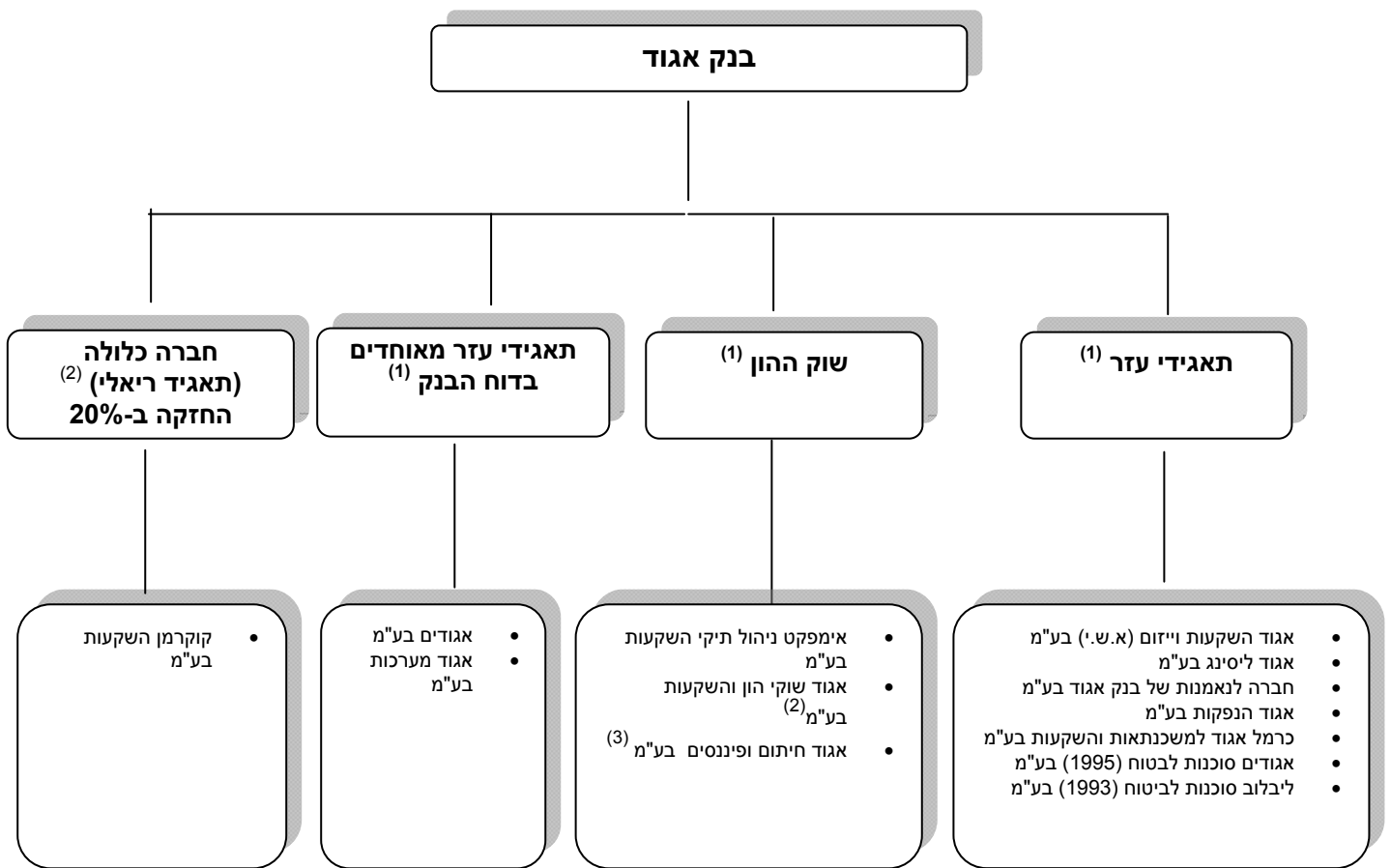
- תיווך פיננסי בין מפקידים לבין לווים. הרווח בגין פעילות זו מקבל את ביטויו ברווח מפעילות מימון של הבנק והוא מהווה את מקור הרווח העיקרי שלו.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון פעילויות, בתחומי המט"ח, סחר בינלאומי, ניירות ערך, שירותי מידע, ייעוץ וניהול פיננסי בנקאי, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד.
- השקעת ההון העצמי של הבנק וניהול סיכוני שוק ונזילות.

דירקטוריון הבנק קובע בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעים על ידו את מדיניותו העסקית של הבנק ומנחה ומכוון את הנהלת הבנק בהתאם למדיניות. במסגרת זו נדונים ומאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים, הקצאת המשאבים לתוכנית העבודה והתקציב.

בדצמבר 2010 הודיעה חברת "מידרוג" כי דירוג הבנק ואופק הדירוג נותר ללא שינוי לעומת שנה קודמת והינו כדלקמן:

Aa3	פקדונות לזמן ארוך
P-1	פקדונות לזמן קצר
A1	כתבי התחייבויות נדחים (הון משני תחתון)
A2	שטרי הון נדחים (הון משני עליון)
יציב	אופק הדירוג

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011:

(1) מוחזקים ב- 100%, למעט אגוד חיתום ופיננסיים – ראה הערה (3) להלן.

(2) מוחזקות על ידי אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ.

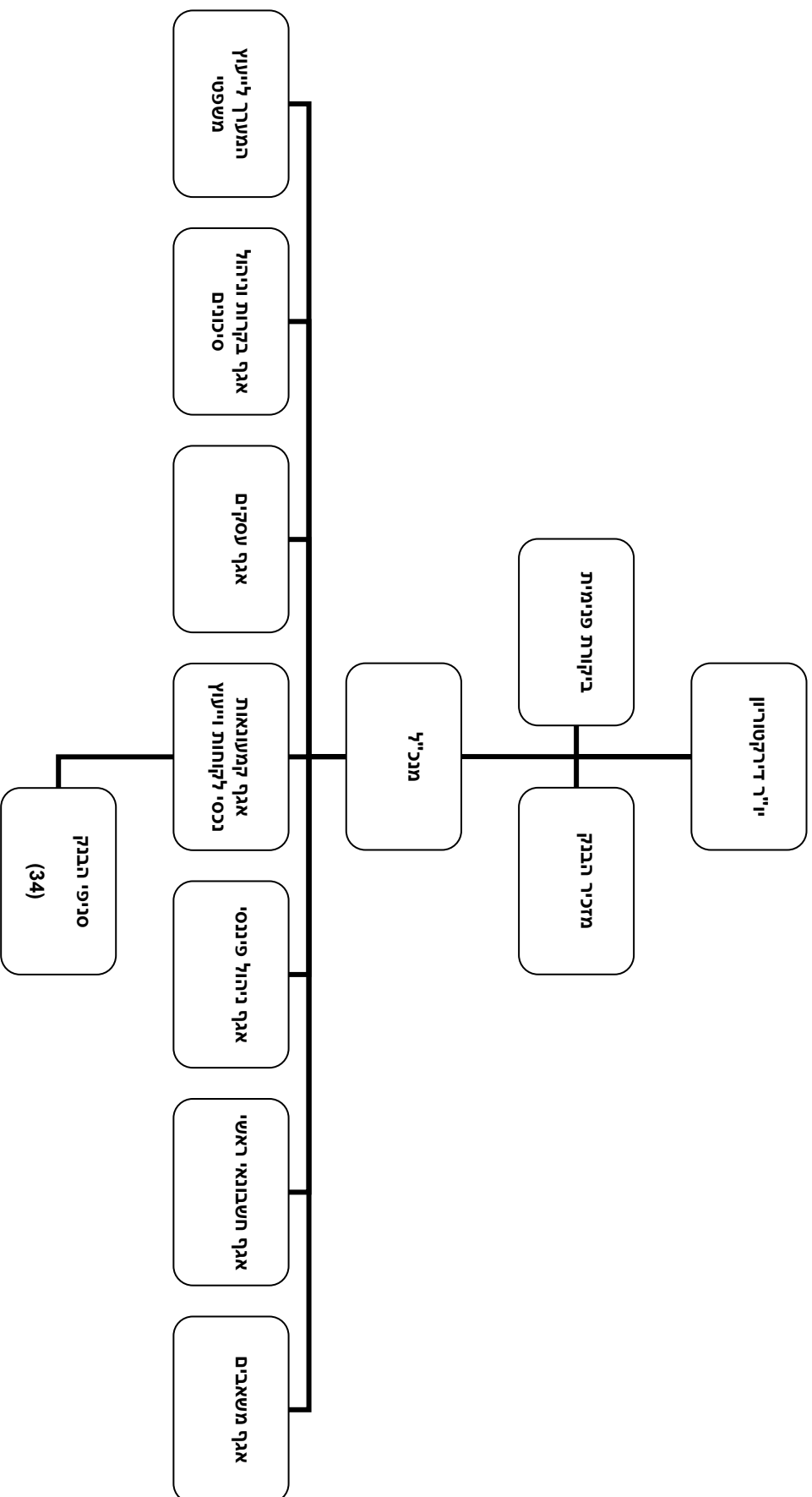
(3) ביום 10 בינואר 2010 הוקמה חברת אגוד ייעוץ להנפקות (2010) בע"מ וביום 15 בדצמבר 2010 שונה שמה לאגוד חיתום ופיננסיים בע"מ. החברה מוחזקת על ידי אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ בשיעור של 85%. ביום 1 בינואר 2012 ירד שיעור החזקה ל- 75%,

ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות"

(4) פרטים בדבר החברות המוחזקות של הבנק, תחומי פעילותן ותרומתן לרווחיות הבנק, ראה בבאור 5 לדוחות הכספיים, ובפרק "פעילות חברות מוחזקות".

המבנה הארגוני של הבנק

להלן תרשים המתאר את המבנה הארגוני של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011:

תיאור תחומי אחריות

להלן תיאור קצר של חלוקת תחומי האחריות בבנק בהתאם למבנה הארגוני הנוכחי של הבנק:

- א. **אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ** – אחראי על ניהול מערך סניפי הבנק בפעילות מול לקוחות פרטיים (משקי בית ובנקאות פרטית) ועסקים קטנים (לרבות אשראי ללקוחות אלו) ואליו כפופים בין היתר, מערך הסניפים, מערך שיווק, פרסום וערוצים ישירים, מערך משכנתאות ומערך ניהול נכסי לקוחות וייעוץ כמו כן מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברות הבת: אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ, אגוד ליסינג בע"מ.
- ב. **אגף עסקים** – אחראי על ניהולו השוטף של כלל האשראי (למעט אשראי ללקוחות פרטיים, עסקים קטנים ומשכנתאות, שבאחריות אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ). כמו כן, אחראי האגף על טיפול בחובות בעייתיים ונקיטת הליכי גביית החובות באמצעות מערך אשראים מיוחדים, על דירוג האשראי, וכן דיווחים בתחום האשראי לגורמי הפיקוח השונים.
- ג. **אגף ניהול פיננסי** – אחראי על ניהול הנזילות השוטפת של הבנק, ביצוע פעולות בניירות ערך ישראלים וזרים, ביצוע מט"ח, ניהול הנוסטרו של הבנק, ניהול הנכסים וההתחייבויות בשקלים, מט"ח, מדד, מתן ציטוטים לריבית ולעלות המקורות ועשיית שוק באג"ח ממשלתי. לאגף כפופים מערכים אחוריים (back office), במט"ח, ני"ע זרים וני"ע ישראלים. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר הפעילות של חברות הבת: א.ש.י. אגוד השקעות וייזום בע"מ (א.ש.י.), אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ, אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ.
- ד. **אגף משאבים** – אחראי על ניהול משאבי הבנק בתחום ההון האנושי, מערכות מידע, רכש ולוגיסטיקה, אבטחת מידע, נכסים, בינוי ואחזקה ותקציב ההוצאות התפעוליות של הבנק, וכן על ההיערכות לשעת חירום. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברות הבת: אגוד מערכות בע"מ ואגודים בע"מ.
- ה. **אגף חשבונאי ראשי** – אחראי על הנהלת החשבונות והדיווחים הכספיים של הבנק וחברות הבת שלו (לציבור, לדירקטוריון, להנהלה ולגורמי הפיקוח השונים), לביצוע, תכנון וניתוח כלכלי לרבות ריכוז תוכנית העבודה של הבנק והתקציב, ריכוז יישום הנדבך השלישי של באזל 2 (לרבות מעורבות ביישום הנדבכים הראשון והשני), ריכוז פורום תכנון הון, ריכוז מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי (SOX 404), ואחריות על יחידת ביצוע מטבעי ישראלי.
- ו. **אגף בקורת וניהול סיכונים** – אחראי לפיתוח מודלים ותהליכים לבחינת סיכונים וביצוע הערכת סיכונים במגוון תחומי הפעילות של הבנק. אחריות זו כוללת את הגשת מסמך החשיפות הרבעוני וריכוז התהליכים לגיבוש מסמך ה-ICAAP של הבנק. בנוסף, האגף אחראי על תהליכי בקרת סיכונים, בקרה על היחידות הסוחרות, ניהול הסיכונים התפעוליים, תחום הציות והמעקב אחר הקשרים מול בנקים זרים.
- ז. **המערך לייעוץ משפטי** – מעניק תמיכה משפטית למכלול פעילותו של הבנק על האורגנים השונים שלו, יחידות המטה, מערך הסניפים והחברות הבנות. התמיכה המשפטית באה לידי ביטוי במתן ייעוץ משפטי שוטף, בהכנת חוות דעת משפטיות, ניסוח ועריכה של מסמכים והסכמים, ובניהול ובטיפול בהליכים משפטיים. למערך אחריות על נושא הציות, ובכלל זה על, יחידת איסור הלבנת הון, יחידת הציות ויחידת פניות הציבור.

ח. **מזכירות הבנק** – אחראית לליווי עבודת הדירקטוריון, בהתאם למתחייב מהוראות הרגולציה הרלוונטיות לחברה ציבורית ולתאגיד בנקאי ובהתאם לנוהלי הבנק והחלטות הדירקטוריון, וכן מדווחת מטעם הבנק דיווחים מיידיים לרשות לניירות ערך ולבורסה ודיווחים לבנק ישראל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. כמו כן, מטפלת מזכירות הבנק בזימון והכנתן של האסיפות הכלליות של הבנק ובדיווחים על-פי דין המתחייבים בקשר אליהן.

ט. **ביקורת פנימית** – כפופה ליו"ר הדירקטוריון ואחראית על ביצוע ביקורות פנימיות ביחידות הבנק ובחברות הבת שלו בתדירות הנקבעת במסגרת תכנית עבודה רב שנתית, הנסמכת על סקר סיכונים אשר מעודכן באופן שוטף כמו כן אחראית הביקורת הפנימית על ביצוע הסקירה הבלתי תלויה למסמך ה- ICAAP. עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת בהתאם לקבוע בחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב – 1992, פקודת הבנקאות, 1941, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית), התשנ"ג, 1992, הוראות הפיקוח על הבנקים והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל.

רווח ורווחיות (מאוחד)

שנת 2011 הסתכמה ברווח נקי של 132 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 149 מיליון ש"ח בשנת 2010, קיטון של כ-11%.

תשואת הרווח הנקי להון (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה בשנת 2011 ב- 6.7% לעומת 7.6% בשנת 2010.

להלן השינויים ברווח הנקי בשנת 2011 לעומת שנת 2010 בסעיפים העיקריים:

- ירידה בשיעור של 4% ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי.
- ירידה בשיעור של 69% בהפרשה להפסדי אשראי.
- ירידה בשיעור של 3% בהכנסות התפעוליות והאחרות.
- עליה בשיעור של 13% בהוצאות התפעוליות והאחרות (ראה פירוט בהמשך).
- ירידה בשיעור ההפרשה למסים מ- 32.1% ל-13.2%. (חל קיטון משמעותי בהפרשה למס לשנת 2011 כתוצאה מגידול ביתרות מסים נדחים בשל ביטול ההפחתה של שיעורי מס חברות עתידיים- ראה פירוט בהמשך).

הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם בשנת 2011 ב- 132 מיליון ש"ח לעומת 148 מיליון ש"ח בשנת 2010, קיטון של 11%.

תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה ב- 6.7% לעומת 7.5% בשנת 2010.

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם בשנת 2011 ב-152 מיליון ש"ח לעומת 218 מיליון ש"ח בשנת 2010, קיטון של 30%.

תשואת הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים על ההון (לפי בסיס הון ממוצע) הייתה בשנת 2011 7.7% לעומת 11.1% בשנת 2010.

הצגה מחדש- החל מהדיווח הכספי ליום 30 ביוני 2011 מיישם הבנק, בדרך של יישום למפרע, הנחיות חדשות של בנק ישראל בדבר פיצויים בעת פרישה מעבר למחויבות החוזית. לפירוט השפעת היישום לראשונה ראה באור 1.ה.21. וכן ראה פרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים". הנתונים לעיל ולהלן המתייחסים לתקופות קודמות הינם לאחר השפעת היישום למפרע האמור.

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למיסים

הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכם בשנת 2011 ב- 689 מיליון ש"ח לעומת 716 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 4%.

מחד, חל גידול בפעילות העסקית של הבנק, אשר בא לידי ביטוי בגידול בהיקף האשראי והפקדונות הממוצעים ובעלייה במרווח הפקדונות. כמו כן, חל גידול בריבית על ההון הפנוי, כתוצאה מעליית ריבית בנק ישראל.

מנגד, בעיקר כתוצאה מהארועים בשווקים, חלה ירידה ברווח מפעילות מימון כמפורט להלן:

- קיטון בסך 68 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש והתאמת ערך של אגרות חוב.
- הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני באגרות חוב קונצרניות בסך של 23 מיליון ש"ח במהלך שנת 2011 לעומת 4 מיליון ש"ח בשנת 2010.

- הצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שוויים ההוגן (כנדרש לפי כללי חשבונאות) גרמה בשנת 2011 להוצאות בסך של כ- 22 מיליון ש"ח. עיקר הירידה נגרמה כתוצאה מירידות חדות בעקומי הריבית במחצית הראשונה של שנת 2011. בשנת 2010 נרשמו הוצאות בסך של כ- 5 מיליון ש"ח. כמו כן, חל קיטון של כ- 22 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית בגין חובות שהופרשו בעבר, וזאת בין היתר כתוצאה מיישום הוראת חובות פגומים על פיה גבייה זו מוצגת החל משנת 2011 כהקטנת ההפרשה להפסדי אשראי.

ניתוח תמציתי של שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה (למידע מפורט ראה תוספת ג' לסקירת ההנהלה):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2010				2011			
היקף הנכסים כולל השפעת נגזרים	תרומה לרווח המימוני כולל השפעת נגזרים	פער הריבית ללא השפעת נגזרים	פער הריבית כולל השפעת נגזרים	היקף הנכסים כולל השפעת נגזרים	תרומה לרווח המימוני כולל השפעת נגזרים	פער הריבית ללא השפעת נגזרים	פער הריבית כולל השפעת נגזרים
ב-%	מיליוני ש"ח	ב-%	ב-%	ב-%	מיליוני ש"ח	ב-%	ב-%
46	405	52	1.63	44	449	1.41	1.59
10	23	11	0.34	10	87	1.02	0.39
16	99	37	0.60	16	76	0.30	1.22
61	15			61	16		
174	174			61	61		
100	*716	100	1.09	100	*689	0.87	1.16

מטבע ישראלי:

לא צמוד

צמוד מדד

מטבע חוץ (כולל צמוד

למטבע חוץ)

אופציות

הכנסות מימון אחרות, נטו

סה"כ

* רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

המגזר השקלי הלא צמוד - חלה ירידה של 0.22 נקודות אחוז בפער הריבית (כולל השפעת נגזרים) לעומת התקופה המקבילה אשתקד הנובעת בחלקה מירידה ברווחי אחזקה על אגרות חוב.

המגזר השקלי הצמוד למדד - חלה עליה של 0.68 נקודות אחוז בפער הריבית (כולל השפעת נגזרים) הנובעת בעיקרה מהשפעת מדידת מכשירים נגזרים על פי שוויים ההוגן.

מטבע חוץ - חלה ירידה של 0.30 נקודות אחוז בפער הריבית (כולל השפעת נגזרים) הנובעת בחלקה ממדידת מכשירים נגזרים על פי שוויים ההוגן.

הכנסות מימון אחרות נטו - הירידה נובעת בעיקרה מקיטון ברווחים ממימוש והתאמות ערך של אגרות חוב, מגידול בהפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, ומקיטון בגביית ריבית בגין חובות פגומים שהופרשו בעבר כתוצאה מיישום הוראת חובות פגומים, כמוסבר לעיל.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2011 ב- 27 מיליון ש"ח, לעומת 87 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 69%. חלק נכבד מהירידה נובע מגידול בגביית חובות שהופרשו בעבר אשר הסתכמה בסך 56 מיליון ש"ח בשנת 2011 (לרבות גביית ריבית בסך 8.5 מיליון ש"ח אשר נכללת בסעיף זה) לעומת 14 מיליון ש"ח בשנת 2010 (לא כולל גביית ריבית).

החל מיום 1 בינואר 2011, מיישם הבנק הוראה חדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" ראה פירוט בביאור 5.ה.1 ובביאור 4 לדוחות הכספיים. ההוראה מיושמת מכאן ולהבא ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה לתקופה שקדמה ליישום ההוראה.

שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהאשראי לציבור נטו עמד בשנת 2011 על 0.1%, לעומת 0.4% בשנת 2010. ראה פירוט נוסף בתת פרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" בהמשך.

הרווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכם בשנת 2011 בסך 662 מיליון ש"ח לעומת 629 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של כ- 5%.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2011 בסך 277 מיליון ש"ח לעומת 287 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 3%.

העמלות התפעוליות הסתכמו בשנת 2011 בסך 267 מיליון ש"ח לעומת 270 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 1%. הקיטון נובע בעיקרו מעמלות מפעילות לקוחות בניירות ערך ובדמי ניהול, אשר קוזז בחלקו על ידי גידול בעמלות הפרשי המרות מט"ח.

הרווח מהשקעות במניות נטו, בשנת 2011 הסתכם בסך של 6 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך של 13 מיליון ש"ח בשנת 2010. הקיטון נבע בעיקרו מקיטון בהכנסות מדיבידנד שהסתכמו בשנת 2011 בסך 5 מיליון ש"ח לעומת 8 מיליון ש"ח בשנת 2010 וכן מירידה ברווחים שמומשו ורווחים שטרם מומשו מהשקעות במניות למסחר בסך 6 מיליון ש"ח. ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2011 בסך 4 מיליון ש"ח ללא שינוי משנת 2010.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2011 בסך 787 מיליון ש"ח לעומת 698 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 13%.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2011 בסך 459 מיליון ש"ח, לעומת 396 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 16%. הגידול נובע בעיקרו מהפסדי קופה מרכזית לפיצויים בתקופה הנוכחית, לעומת רווחים בתקופה המקבילה אשתקד, ומהוצאה בסך 15 מיליון ש"ח שנכללה בשנת 2011 כתוצאה מהשפעה נטו של תוכנית פרישה (ראה פירוט בפרק "הון אנושי" ובביאור 5.א.15) ומהשפעות מיסוי שכר. בנוסף, חל גידול בהפרשות לרכיבי שכר שונים. בנטרול השפעות הפסדי הקופות, השלכות תוכנית הפרישה, והשפעות המיסוי, הגידול בהוצאות השכר מול שנה קודמת מסתכם בכ- 6%.

הוצאות פחת ואחזקת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2011 בסך 135 מיליון ש"ח לעומת 127 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 6%. העלייה נובעת הן מגידול בהוצאות אחזקה והן מגידול בפחת מחשב, בעיקר כתוצאה מהרחבת פעילות הבנק.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2011 בסך 193 מיליון ש"ח לעומת 175 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 10%, בעיקר כתוצאה מגידול בהוצאות מחשב.

שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות עמד בשנת 2011 על כ- 35.2% לעומת 41.1% בשנת 2010.

שיעור ההוצאות התפעוליות והאחרות מתוך סך ההכנסות (רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי וכן הכנסות תפעוליות ואחרות) עמד בשנת 2011 על 81.5% לעומת 69.6% בשנת 2010.

שיעורים אלו הושפעו, בין היתר, מירידה בהכנסות המימון בעיקר כתוצאה מהארועים בשווקים וקיטון בגביית ריבית כתוצאה מיישום הוראת חובות פגומים (ראה פירוט לעיל) וכן מגידול בהוצאות שכר בעיקר כתוצאה מהפסדי קופות, מבצע פרישה והשפעות מיסוי (ראה פירוט לעיל).

ההפרשה למיסים בשנת 2011 הייתה בשיעור של 13.2% לעומת 32.1% בשנת 2010. שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2011 הוא 34.48% לעומת 35.34% בשנת 2010. ההפרשה למס בשנת 2011 כוללת קיטון של כ- 29 מיליון ש"ח, כתוצאה מהשפעת ביטול הפחתת שיעורי המס העתידיים על יתרות נכס המס הנדחה לטווח ארוך. למידע נוסף בדבר הפער בין שיעור המס הסטטוטורי לשיעור המס בפועל ראה באור ב.28.

הרבעון הרביעי של שנת 2011 הסתכם ברווח נקי של 34 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 51 מיליון ש"ח ברבעון המקביל, קיטון של 33.3%. הקיטון נובע בעיקרו מירידה ברווח מפעילות מימון, בעיקר כתוצאה מהשפעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים (כנדרש לפי כללי חשבונאות), מקיטון ברווחים ממימוש והתאמת ערך של אגרות חוב. כמו כן, חל גידול בהוצאות השכר, בין היתר כתוצאה מהפסדי קופות, השלכות מבצע הפרישה והשפעת מיסוי שכר ברבעון הרביעי של 2011.

מנגד, הקיטון בהפרשה למס ברבעון הרביעי של 2011, הנובע מהשפעת ביטול ההפחתה של שעורי מס חברות עתידיים על יתרות המיסים הנדחים, קיזז חלקית את הירידות הנ"ל.

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

מאזן הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 38,915 מיליון ש"ח לעומת 35,312 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010, עליה בשיעור של 10%.

האשראי לציבור, נטו (לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 22,868 מיליון ש"ח לעומת 21,713 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010, עליה בשיעור של 5%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור נטו בשנת 2011 עמדה על 23,191 מיליון ש"ח, לעומת 20,299 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 14.2%.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 272 מיליון ש"ח. כמו כן, קיימת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי חוץ מאזני בסך 44 מיליון ש"ח, המוצגת במסגרת סעיף התחייבויות אחרות.

חובות בעייתיים - לאור העובדה שההוראה החדשה יושמה מכאן ולהבא ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה, לצורך השוואתיות הגילוי, יוצגו להלן נתוני התקופה הנוכחית מול יתרות מותאמות ל- 31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה), לו ההוראה הייתה מיושמת לראשונה בסוף שנת 2010.

א. סך סיכון האשראי הבעייתי*:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2010 נתוני פרופורמה	31 בדצמבר 2011	
		במיליוני ש"ח
1,067	997	סיכון אשראי מסחרי בעייתי
128	79	סיכון אשראי בעייתי בגין אנשים פרטיים
1,195	1,076	סך סיכון אשראי בעייתי

* הנתונים מוצגים לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי ולפני ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים. הקיטון ביתרת החובות הבעייתיים לעומת 31 בדצמבר 2010 נובע מגידול במחיקות החשבונאיות בגין חובות בעייתיים ומגביית חובות בעייתיים.

ב. פילוח יתרת החוב הרשומה של החובות הבעייתיים:

31 בדצמבר 2010 נתוני פרופורמה			31 בדצמבר 2011			
סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	
						במיליוני ש"ח
721	5	716	568	3	565	סיכון אשראי פגום
54	-	* 54	108	39	69	סיכון אשראי נחות
420	153	267	400	71	329	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
1,195	158	1,037	1,076	113	963	סך הכל

* סווג מחדש (ראה באור 1.5.ג.ב)

ג. מדדי סיכון:

31 בדצמבר 2010 נתוני פרופורמה	31 בדצמבר 2011	
2.9%	2.2%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית מיתרת אשראי לציבור
0.2%	0.3%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.4%	1.2%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
47.3%	53.6%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית
3.0%	2.8%	שיעור סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
	0.1%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
	0.3%	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור הממוצעת
	23.2%	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

ד. נכסים שאינם מבצעים, חובות פגומים צוברים הכנסות ריבית, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר (יתרת חוב רשומה):

יתרה ליום 31 בדצמבר 2010 נתוני פרופורמה במיליוני ש"ח	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011 במיליוני ש"ח
639 *	507
-	-
54	40
-	-
693	547
-	-
693	547
23 *	17
912 *	886
155	111
1,067	997
-	-
1,067	997
54 *	69
39 *	49
8	11

נכסים שאינם מבצעים:

אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית:

שנבדק על בסיס פרטני

שנבדק על בסיס קבוצתי

איגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית (1)

חובות פגומים אחרים שאינם צוברים הכנסות ריבית (2)

סך הכל חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית

נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו

סך הכל נכסים שאינם מבצעים

חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית

סיכון אשראי מסחרי בעייתי: (3)

סיכון אשראי מאזני

סיכון אשראי חוץ מאזני (4)

סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור

סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין אחרים (2)

סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי

חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר

מזה: הלוואות לדיור בגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור

הלוואות לדיור בגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור (5)

* סווג מחדש (ראה באור 1.5.ג.ב).

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(1) אגרות חוב פגומות שאינן צוברות אינן נכללות בהפרשה להפסדי אשראי. ראה באור 3.ג.

(2) חובות אשראי בגין ממשלות ובנקים.

(3) סיכון אשראי מאזני (אשראי, אג"ח, חובות אחרים שהוכרו במאזן ונכסים בגין מכשירים נגזרים) וסיכון אשראי חוץ מאזני שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, למעט סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין אנשים פרטיים.

(4) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי, לפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי.

(5) הלוואות לדיור אשר הפרשה מזערית בגינן מחושבת לפי עומק הפיגור שנמצאות בפיגור מעל 3 חודשים ועד 6 חודשים, והלוואות לדיור אחרות, שאינן פגומות, אשר הינן בפיגור של 90 ימים או יותר וההפרשה המזערית בגינן לא מחושבת לפי עומק הפיגור.

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 31,158 מיליון ש"ח לעומת 28,844 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010, עליה בשיעור של 8%. היתרה הממוצעת של פיקדונות הציבור בשנת 2011 עמדה על 29,741 מיליון ש"ח, לעומת 27,052 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול בשיעור של 9.9%.

ניירות ערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 6,785 מיליון ש"ח, לעומת 4,553 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010, עליה בשיעור של 49% (עיקר הגידול נובע מאג"ח ממשלתיות).

היתרה נכון ליום 31 בדצמבר 2011 מתפלגת כדלקמן:

כ- 70.5% מתיק ניירות הערך מושקע באגרות חוב ממשלתיות. כ- 15.3% מושקעים באגרות חוב של בנקים וכ- 11.9% מושקעים באגרות חוב קונצרניות בעיקר של חברות ישראליות (לרבות חברות ממשלתיות).

כ- 84.4% מהתיק מסווג כניירות ערך זמינים למכירה (ראה פירוט נוסף בבאור 3 לדוחות הכספיים). ניירות הערך בתיק הזמין למכירה מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן, כאשר הפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לקרן הון, למעט ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני אשר אינן נזקפות לקרן הון אלא לדוח רווח והפסד.

בשנת 2011 נזקפו לרווח והפסד ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בסך של כ- 23 מיליון ש"ח ובגין מניות בסך של כ- 5 מיליון ש"ח, זאת לעומת סך של 4 מיליון ש"ח ו- 3 מיליון ש"ח בשנת 2010, בהתאמה.

קרן ההון נטו ליום 31 בדצמבר 2011 הינה שלילית ועומדת על כ- 7 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 84 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 91 מיליון ש"ח.

בסוף דצמבר 2010 קרן ההון נטו היתה חיובית ועמדה על כ- 122 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), והיתה מורכבת מקרן הון חיובית בסך 139 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 17 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון והשווי ההוגן בתיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח):

קרן הון נטו	קרן הון חיובית (רווחים שטרם מומשו)	קרן הון שלילית (הפסדים שטרם מומשו)	הערך במאזן (המהווה שווי הוגן)	
9	12	(3)	125	מניות ¹
42	48	(6)	3,778	אגרות חוב ממשלת ישראל
(1)	-	(1)	3	אגרות חוב ממשלות זרות
(9)	8	(17)	828	אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל ²
(7)	1	(8)	230	אגרות חוב מוסדות פיננסים זרים ³
				אגרות חוב קונצרניות ⁴ :
(10)	1	(11)	186	חברות ממשלתיות ⁵
(7)	3	(10)	122	ענף הנדל"ן ⁶
(24)	11	(35)	458	אחרות ⁷
(41)	15	(56)	766	סה"כ אג"ח קונצרניות
*(7)	84	(91)	5,730	סה"כ תיק זמין למכירה

* קרן הון זו משקפת הפסדים שטרם מומשו, נטו, והיא כלולה בדוחות הכספיים בהון של הבנק, בסך של כ- 5 מיליון ש"ח, לאחר השפעת מס. ראה דו"ח על השינויים בהון - התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

- ¹ כולל 28 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר הינה 36 מיליון ש"ח.
- ² כולל 14 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 624 מיליון ש"ח בגין אג"ח בנק הפועלים.
- ³ כולל 11 מנפיקים שהינם בנקים מארה"ב, בריטניה, הולנד, גרמניה, צרפת ואוסטרליה. היתרה הגבוהה ביותר היא 63 מיליון ש"ח.
- ⁴ כל אגרות החוב הקונצרניות הינן של חברות ישראליות למעט יתרה של 26 מיליון ש"ח אשר הונפקה על ידי מנפיק זר.
- ⁵ כולל 3 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 167 מיליון ש"ח.
- ⁶ כולל 55 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 13 מיליון ש"ח.
- ⁷ כולל 68 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 47 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון השלילית (הפסדים שטרם מומשו), לפי שיעור הירידה מתחת לעלות ולפי טווחים של משך הזמן* בו השווי ההוגן נמוך מהעלות ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח):

סך הכל	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
					אגרות חוב זמינות למכירה:
					אחרות -
72	8	8	36	20	עד 20%
8	4	1	2	1	20%-30%
5	-	4	-	1	30%-40%
85	12	13	38	22	
					מגובי נכסים -
3	3	-	-	-	עד 20%
3	3	-	-	-	
					מניות
2	-	1	-	1	עד 20%
1	-	1	-	-	מעל 40%
3	-	2	-	1	
91	15	15	38	23	סך הכל

* נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיצית הפסד שטרם מומש הוא תאריך המאזן של תקופת הדוח שבמהלכה ארעה ירידת הערך לראשונה, ללא קשר לשיעור הירידה.

מדיניות ונהלי הבנק בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, מפורטים בפרק "מדיניות חשבונאית קריטית ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

להלן התפלגות קרן ההון והשווי ההוגן בתיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2010 (במיליוני ש"ח):

קרן הון נטו	קרן הון חיובית (רווחים שטרם מומשו)	קרן הון שלילית (הפסדים שטרם מומשו)	הערך במאזן (המהווה שווי הוגן)	
38	38	- **	137	מניות ¹
39	43	(4)	1,832	אגרות חוב ממשלת ישראל
-	-	-	4	אגרות חוב ממשלות זרות
7	9	(2)	847	אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל ²
-	2	(2)	229	אגרות חוב מוסדות פיננסים זרים ³
				אגרות חוב קונצרניות ⁴ :
4	4	-	143	חברות ממשלתיות ⁵
15	18	(3)	191	ענף הנדל"ן ⁶
19	25	(6)	396	אחרות ⁷
38	47	(9)	730	סה"כ אג"ח קונצרניות
*122	139	(17)	3,779	סה"כ תיק זמין למכירה

* קרן הון זו משקפת רווחים שטרם מומשו, נטו, והיא כלולה בדוחות הכספיים בהון של הבנק, בסך של כ- 82 מיליון ש"ח, לאחר השפעת מס. ראה
דו"ח על השינויים בהון - התאמות בגין הצגת נירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- 1 כולל 23 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר הינה 55 מיליון ש"ח.
- 2 כולל 18 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 604 מיליון ש"ח בגין אג"ח בנק הפועלים.
- 3 כולל 11 מנפיקים שהינם בנקים מארה"ב, בריטניה, גרמניה, הולנד, צרפת ושוודיה. היתרה הגבוהה ביותר היא 57 מיליון ש"ח.
- 4 כל אגרות החוב הקונצרניות הינן של חברות ישראליות למעט יתרה של 24 מיליון ש"ח אשר הונפקה על ידי מנפיק זר.
- 5 כולל 3 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 125 מיליון ש"ח.
- 6 כולל 49 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 23 מיליון ש"ח.
- 7 כולל 80 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 53 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון השלילית (הפסדים שטרם מומשו), לפי שיעור הירידה מתחת לעלות ולפי טווחים של משך הזמן*
בו השווי ההוגן נמוך מהעלות ליום 31 בדצמבר 2010 (במיליוני ש"ח):

סך הכל	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
					אגרות חוב זמינות למכירה:
					אחרות -
14	5	-	1	8	עד 20%
14	5	-	1	8	
					מגובי נכסים -
2	2	-	-	-	עד 20%
1	1	-	-	-	20%-30%
3	3	-	-	-	
17	8	-	1	8	סך הכל

* נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיצית הפסד שטרם מומש הוא תאריך המאזן של תקופת הדוח שבמהלכה
ארעה ירידת הערך לראשונה, ללא קשר לשיעור הירידה.

להלן פירוטים נוספים בגין התיק למסחר ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח):

הערך במאזן (המהווה שווי הוגן)		
		מניות ⁽¹⁾ :
20		חברות ישראליות
9		חברות זרות
29		
		אגרות חוב ממשלתיות - ישראליות
1,004		אגרות חוב אחרות
22		
1,026		
1,055		סה"כ תיק למסחר

(1) בעיקר תעודות סל.

הנכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 846 מיליון ש"ח לעומת 562 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010.

ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 907 מיליון ש"ח לעומת 737 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010. התנדודתיות בנכסים והתחייבויות אלו נובעת בעיקר מפעילות בעסקאות בחוזי מט"ח ועסקאות בנגזרי מעו"ף.

הנכסים האחרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 1,041 מיליון ש"ח לעומת 556 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010.

ההתחייבויות האחרות הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 1,710 מיליון ש"ח לעומת 1,108 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010. התנדודתיות בנכסים אחרים והתחייבויות אחרות נובעת בעיקרה מפעילות בשוק המעוף במכשירים שאינם עונים להגדרת נגזר.

הון הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 1,986 מיליון ש"ח לעומת 2,006 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010. בעקבות יישום הנחיית בנק ישראל בדבר פיצויים בעת פרישה מעבר למחויבות חוזית, הון הבנק הוצג למפרע לתקופות קודמות:

31 בדצמבר 2009	31 בדצמבר 2010	
במיליוני ש"ח		
1,945	2,051	הון הבנק כפי שדווח בעבר
(52)	(45)	השפעת היישום למפרע
1,893	2,006	הון הבנק כמדווח בדוחות אלו

למידע מפורט ראה באור 1.ה.21. לדוחות הכספיים.

הקיטון מסוף שנת 2010, לאחר הצגה למפרע כאמור, נבע מיישום לראשונה של תקנים והוראות חדשות החל מיום 1 בינואר 2011. להלן השפעת התקנים וההוראות החדשות על יתרת הפתיחה של העודפים:

א. קיטון בסך של 61 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) בשל יישום לראשונה של ההוראה בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי.

ב. קיטון בסך 4 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) בשל התיקון ההוראה בנושא טיפול בחובות בעייתיים בהלוואות לדיור אשר מרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור.

בנוסף, חל קיטון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו. ירידות אלו קוזזו חלקית כתוצאה מרווחי הבנק לשנת 2011.

יחס ההון לרכיבי סיכון (באחוזים)

31 בדצמבר * 2010	31 בדצמבר 2011	
8.29	8.09	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.42	13.82	יחס הון כולל לרכיבי סיכון

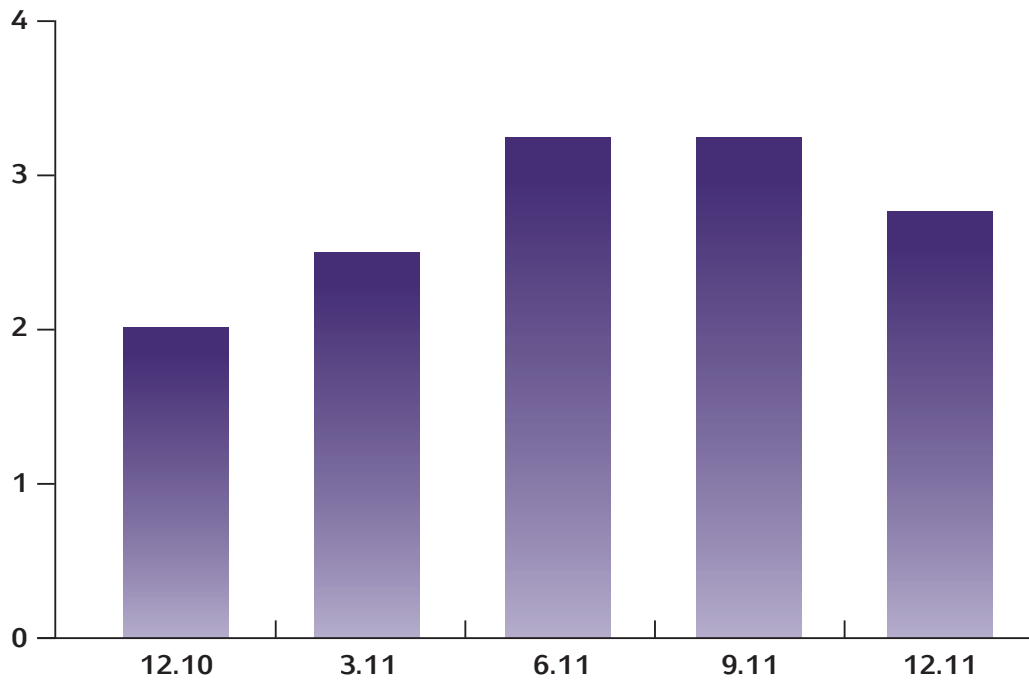
* הנתונים ליום 31 בדצמבר 2010 כוללים השפעת הנפקת שטרי הון בהיקף של כ- 235 מיליון ש"ח ב- 21 בדצמבר 2010.

בעקבות יישום הנחיית בנק ישראל בדבר פיצויים בעת פרישה מעבר למחויבות חוזית, הון הבנק הוצג למפרע לתקופות קודמות. להלן ההשפעות על יחסי ההון (באחוזים):

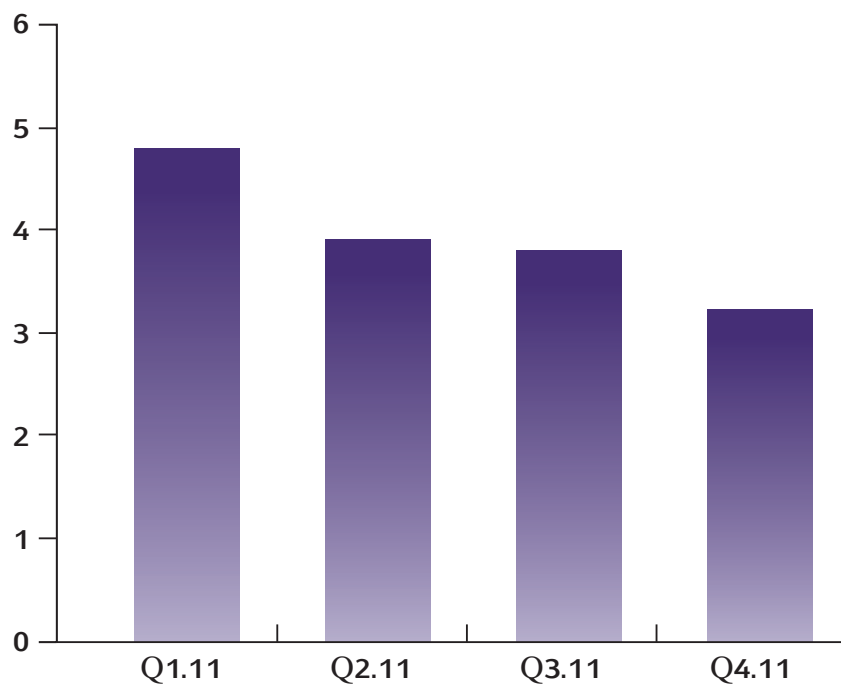
31 בדצמבר 2010	
8.48	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון כפי שדווח בעבר
8.29	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון כמדווח בדוחות אלו
14.63	יחס הון כולל לרכיבי סיכון כפי שדווח
14.42	יחס הון כולל לרכיבי סיכון כמדווח בדוחות אלו

לפירוט נוסף בדבר נכסי הסיכון וההון- ראה באור 13 לדוחות הכספיים ופרק "הלימות ההון".
פירוט בדבר מדיניות הבנק בנושא יחס הלימות ההון ראה בפרק "הלימות ההון", תת פרק "יעדי הלימות ההון".

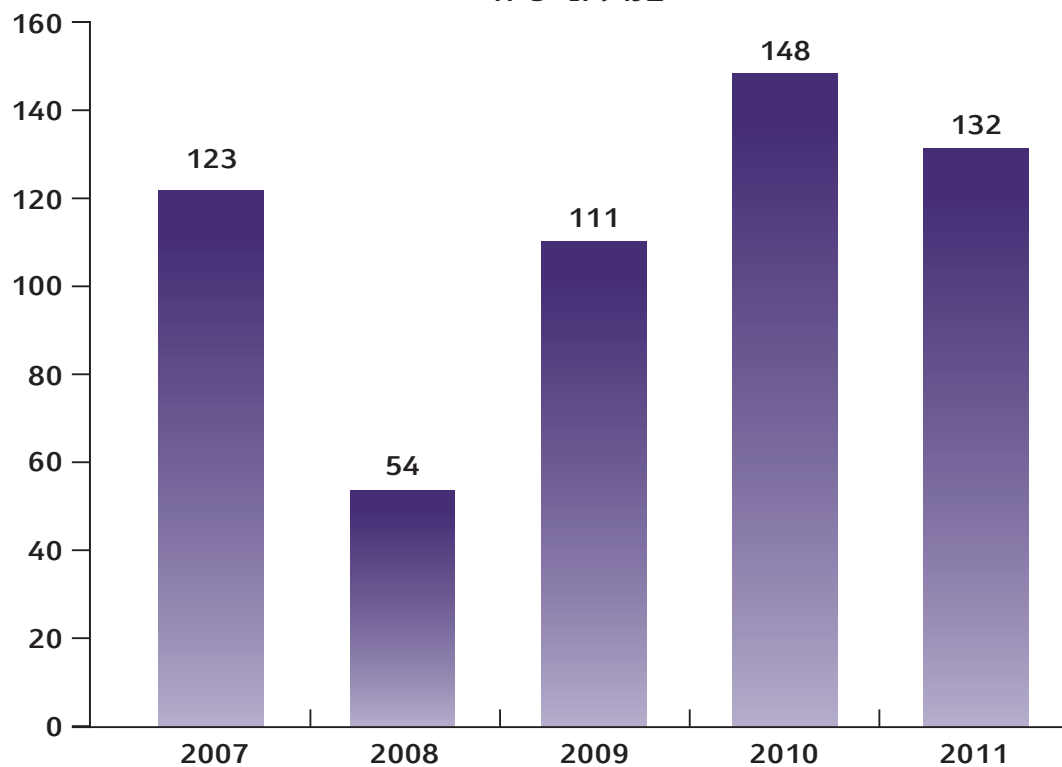
ריבית בנק ישראל
באחוזים

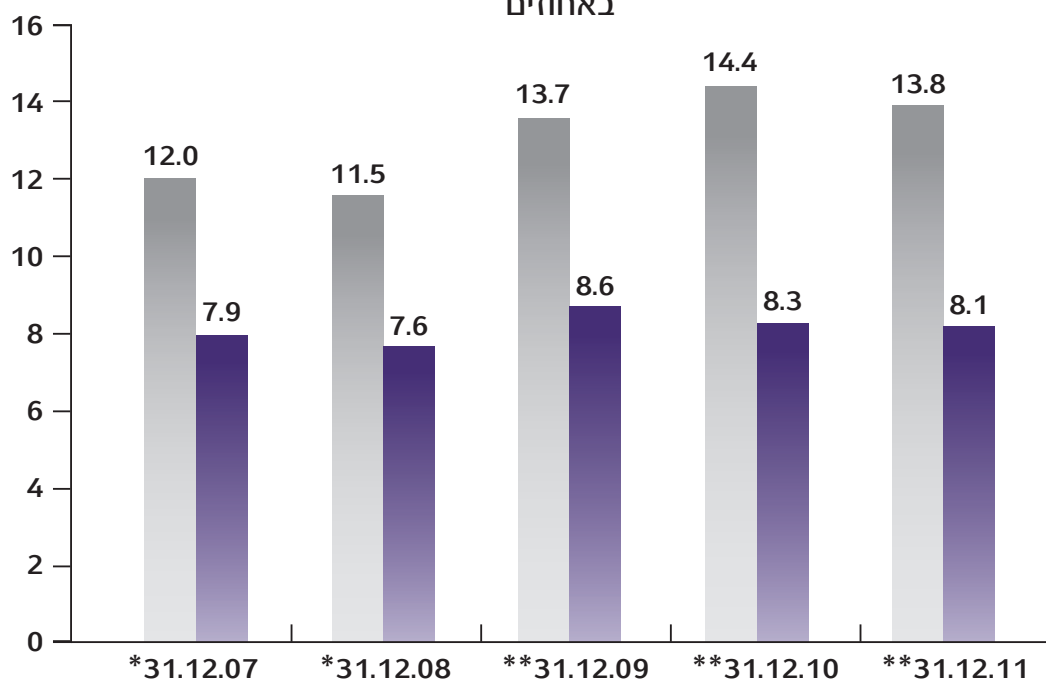
קצב גידול התמ"ג
באחוזים

התפתחות הרווח הנקי מפעולות רגילות
במיליוני ש"ח

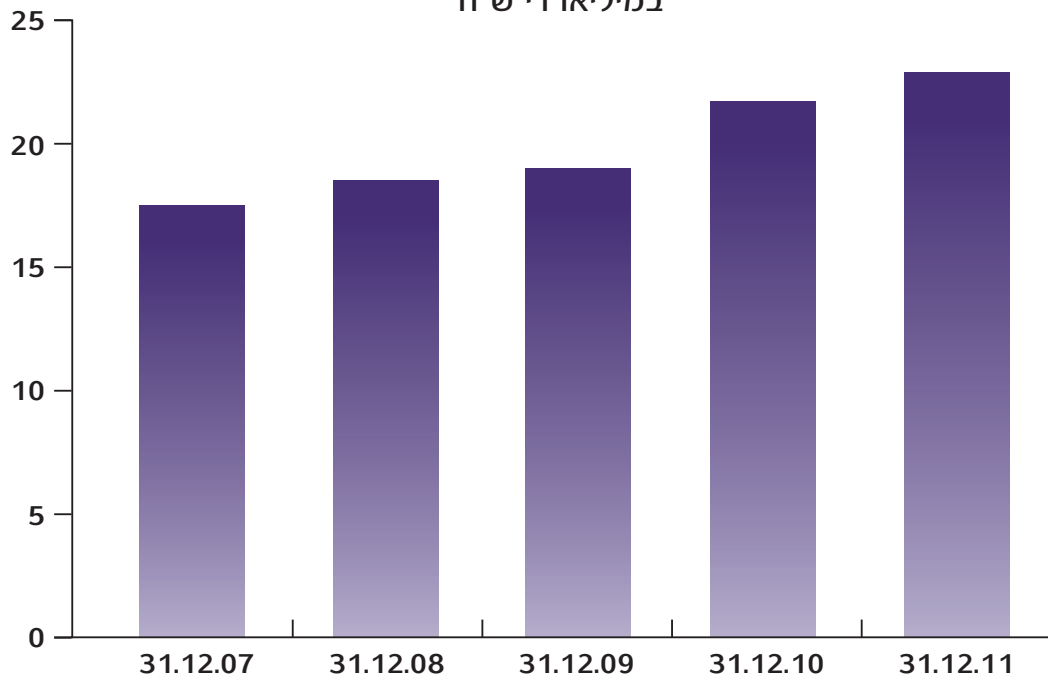
יחס הלימות הון
באחוזים

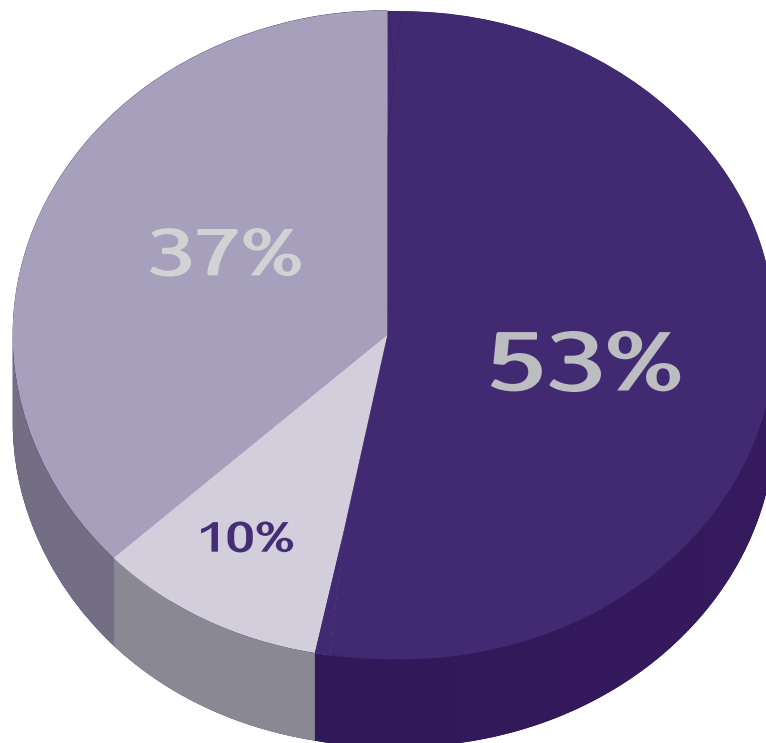
* באזל 1
** באזל 2

ראשוני ■ כולל ■

התפתחות האשראי לציבור
במיליארדי ש"ח

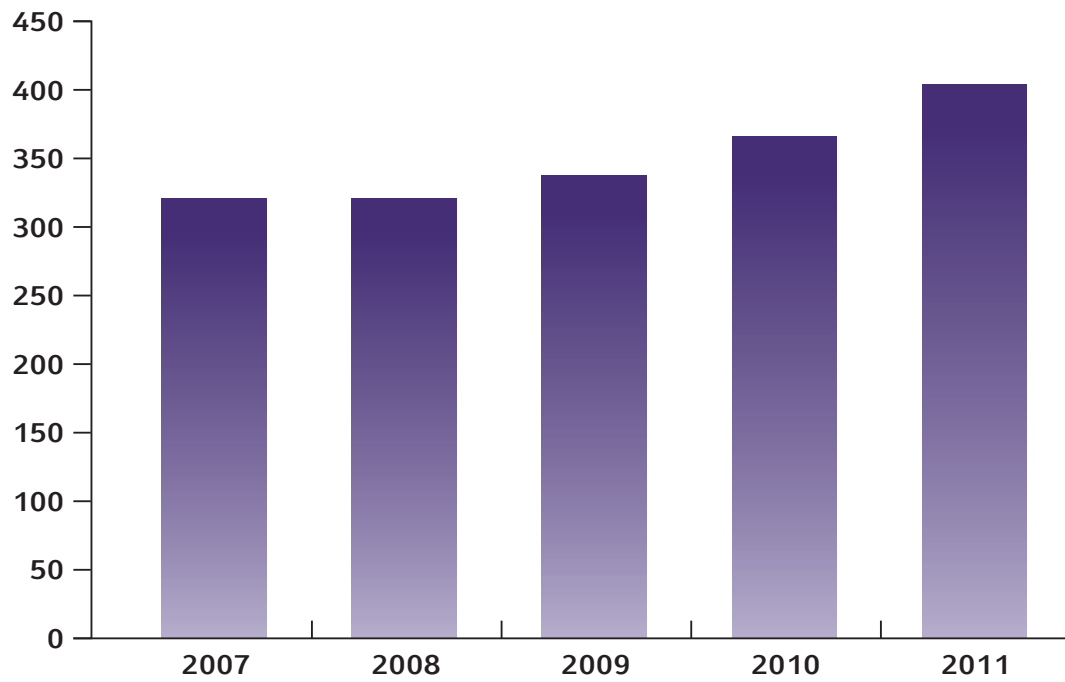

התפלגות סך החובות הבעייתיים לסוף שנת 2011
באחוזים

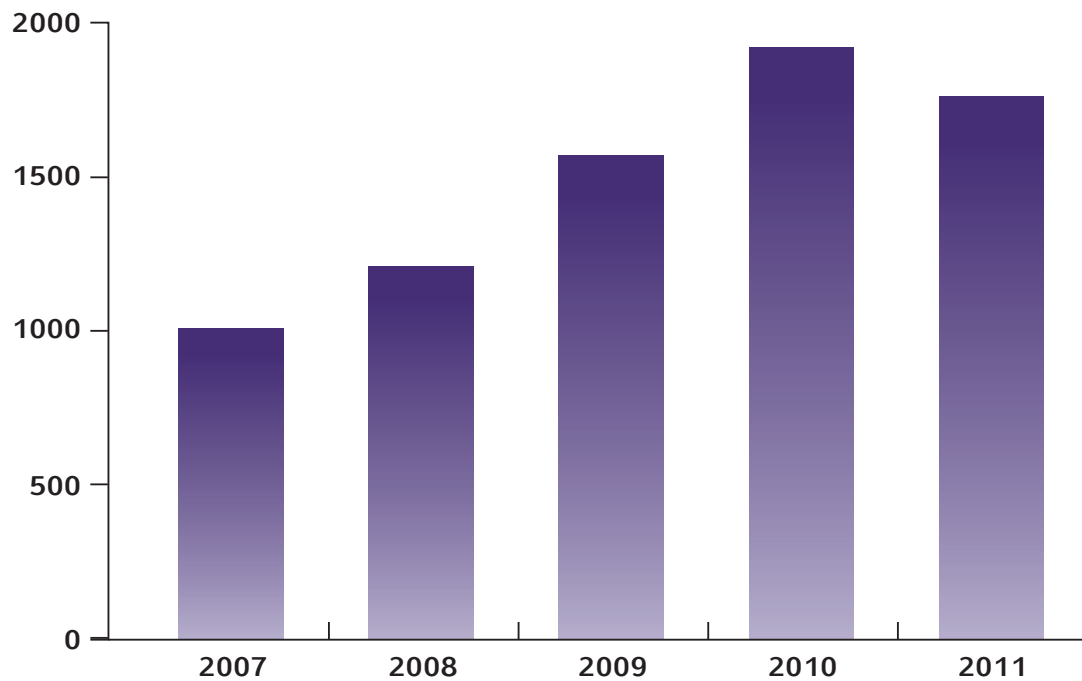

- סיכון פגום
- סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
- סיכון נחות

התפתחות ההכנסות מהמגזר הקמעונאי במיליוני ש"ח

התפתחות ביצועי המשכנתאות במיליוני ש"ח

יעדים ומדיניות עסקית

הבנק פועל על פי תוכנית אסטרטגית לשלוש שנים קדימה, המתעדכנת לקראת כל סוף שנה לשלוש שנים נוספות. האסטרטגיה נקבעת על בסיס תיאבון הסיכון, סיבולת הסיכון ויעדי ההון, כפי שהוגדרו על ידי הדירקטוריון (לפירוט יעדי ההון ראה פרק "הלימות ההון"). דירקטוריון הבנק אישר בנובמבר 2011 את **האסטרטגיה התלת שנתית עבור השנים 2012-2014**.

הנושאים המרכזיים אליהם מתייחסת האסטרטגיה התלת שנתית של הבנק הינם:

- **קמעונאות** - המשך ההתרחבות הקמעונאית על ידי גיוס לקוחות חדשים, במקביל לשימור, הרחבת והעמקת הפעילות עם הלקוחות הקיימים, וזאת באמצעות מהלכים שיווקיים משולבים, פיתוח מוצרים ייחודיים ומינוף התשתית המשודרגת של הערוצים הישירים.

- **אשראי** - המשך פעילות בענפי ליבה במקביל להתרחבות למגזרים עסקיים נוספים, בין השאר על ידי שיתופי פעולה עם גופים אחרים, תוך שמירה על איכותו הגבוהה של תיק האשראי והגדלת הפיזור בו, הן מההיבט הענפי והן מהיבט גודל הלווה, ובנוסף הקפדה על הקשר שבין התשואה למכלול הסיכונים הנובעים מהפעילויות השונות.

- **שוק ההון** - הרחבת הפעילות בשוק ההון, תוך התמקדות באוכלוסיות יעד, בין היתר באמצעות הרחבת פעילויות הייעוץ, שימוש במערכות מסחר מתקדמות והגדלת סל המוצרים הקיימים, תוך יישום תהליכי בקרה נאותים.

- המשך הטמעת כללי **ממשל תאגידי** על בסיס עקרונות באזל, בדגש על **ניהול סיכונים ותהליכי בקרה**.

תוכנית העבודה לשנת 2012 נגזרה מהתוכנית האסטרטגית התלת שנתית דלעיל. התוכנית נבנתה על בסיס ההערכה שההאטה בצמיחה באירופה ובארה"ב צפויה לגרום להמשך הירידה בקצב הצמיחה של המשק הישראלי. יעדי תוכנית העבודה מבוססים בין היתר על הגדלה הדרגתית של יחס ההון בחמש השנים הבאות ותכנון ההון לשנת 2012 שנגזר מכך - ראה פירוט בפרק "הלימות ההון".

היעדים המרכזיים בתוכנית העבודה לשנת 2012 הינם:

- בתחום הקמעונאות:
  - המשך ההתרחבות הקמעונאית, תוך התמקדות בגיוס לקוחות מקבלי משכורת פעילים באמצעות מוצרי גיוס.
  - ביצוע פעילות מתמשכת בתחום שימור והפעלת לקוחות קיימים על ידי העמקת פעילות ופיתוח תהליכי זיהוי ומוצרי שימור מותאמי לקוח.
  - יישום אסטרטגיית הסינוף לפתיחת סניפים בעלי פוטנציאל קמעונאי.
  - מינוף תשתית הערוצים הישירים המשודרגת והרחבת היקף הלקוחות הפועלים בערוצים אלו.
- שמירה על היקף תיק האשראי העסקי תוך חתירה להקטנת הריכוזיות הענפית וריכוזיות לווים ובמקביל המשך הרחבת האשראי הקמעונאי, כל זאת תוך שמירה על רמת נכסי הסיכון, התאמת התשואה לסיכון ושמירה על תיאבון הסיכון שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק.

- בשוק ההון מתוכנן המשך העמקת הפעילות בתחום ניירות הערך והמט"ח בקרב אוכלוסיות היעד שאותרו באמצעות הרחבת הפעילות היזומה של יועצי ההשקעות ותוך מינוף התשתית המשודרגת של הערוצים הישירים ומערכות המסחר המתקדמות.
- המשך התאמת הנזילות לסביבה העסקית בה פועל הבנק ונקיטת צעדים לירידה בריכוזיות המפקידיים.
- בתחום מערכות המידע מתוכנן המשך שדרוג תשתיות הבנק וקידום מערכות המחשוב העצמאיות והרחבת השימוש במערכות לאומי לשיפור היכולות העסקיות ותהליכי הבקרה.
- המשך ביסוס תדמית הבנק וחיזוק מעמדו כאלטרנטיבה איכותית לבנקים מתחרים.
- המשך הטמעת כללי ממשל תאגידי תקין.

מידע נוסף בדבר יעדים ומדיניות עסקית של כל מגזר פעילות מופיע בפרק "תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות".

המידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על האסטרטגיה העסקית ועל תוכנית העבודה של הבנק, אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית על רקע ההתאוששות מהמשבר העולמי, על הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תוכניות העבודה והיעדים על-פי האסטרטגיה העסקית שקבע עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות ושינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק. העמידה בתוכנית העבודה תלויה גם בהצלחת מאמצי השיווק, בתחרות, בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים ובמידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

השליטה בבנק

בעלי המניות העיקריים בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים:

22.92%	שלמה אליהו אחזקות בע"מ*
24.77%	ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ*
15.15%	נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ*
7.69%	נכסי שרודר בע"מ
4.20%	אליהו חברה לביטוח בע"מ

* מהווים את גרעין השליטה בבנק, המתחלק באופן שווה בין חבריו.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

א. ביום 10 באוגוסט 2011 נמסר לבנק על ידי הגב' רות מנור, הנמנית על קבוצת בעלי השליטה בבנק, מכח החזקותיה יחד עם ד"ר יעל אלמוג בחלקים שווים בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ובנכסי שרודר בע"מ, מכתב שהופנה אליה מאת המפקח על הבנקים שתוכנו מפורט להלן.
על פי מכתב המפקח, עם סיום התקופה הקבועה בסעיף 3 לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005, המאפשרת שליטה בתאגיד בנקאי במקביל להחזקה בחברה מנהלת או בתאגיד שעיסוקו בניהול תיקי השקעות (להלן: "חברות מנהלות") או בתאגיד אחר השולט באחת מאלה או המחזיק בתאגיד שעיסוקו כאמור יותר מ-25% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה, ולאור העובדה כי גב' רות מנור עדיין שולטת, יחד עם אחרים, בבנק ובמקביל שולטת, יחד עם אחרים, ומחזיקה בעקיפין באי.די.בי. חברה לאחזקות בע"מ (להלן: "אי.די.בי."), השולטת ומחזיקה אמצעי שליטה בחברות מנהלות – החזקות העומדות, לכאורה, בניגוד לסעיף 27 ו-27א(א) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "החוק"), הורה המפקח, בתוקף סמכותו לפי סעיפים 27 ו-27א(א) לחוק, למכור עד ליום 10 באוגוסט 2012 את אמצעי השליטה באמצעותם מחזיקה גב' רות מנור בתאגיד השולט בחברות המנהלות כאמור מעבר לשיעור המותר לפי החוק. בהתאם למכתב המפקח, המשך החזקתה של גב' רות מנור בתאגיד השולט כאמור עד לביצוע המכירה יותנה באלה:

- מתן יפוי כוח לצורך הפעלת זכויות ההצבעה או זכויות אחרות, המוקנות לגב' רות מנור בבנק מכוח שליטתה והחזקתה העקיפה במניות הבנק, למיפוח כוח, שנוסח כתב הרשאתו אושר על ידי המפקח, ושזהותו אושרה על ידי המפקח.
- מר יצחק מנור, המכהן בדירקטוריון הבנק על פי קביעתה של גב' רות מנור, יתפטר לאלתר. גב' רות מנור וקרוביה לא יהיו רשאים לכהן כדירקטורים בבנק בתקופת ההרשאה או לפעול למינוי דירקטור בכל דרך שהיא. מיפוח הכוח יהיה רשאי להפעיל את הזכות בעניין זה לפי שיקול דעתו ובלבד שהמועמד לכהן כדירקטור בבנק יעמוד בתנאי דירקטור חיצוני לפי הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין הדירקטוריון (301) לעניין אי זיקה לגב' רות מנור.
- גב' רות מנור נדרשה להמציא למפקח דיווח בכתב מידי 3 חודשים בדבר הצעדים שנקטה ושכיוונתה לנקוט לצורך עמידה בהוראות מכתב המפקח.

המפקח על הבנקים הבהיר, שאם ההפרה לכאורה תיפסק בכל דרך אחרת, לרבות מכירת השליטה בבנק או יציאתה של גב' רות מנור מגרעין השליטה בו; או אם התאגיד השולט בחברות המנהלות כאמור יחזיק בשיעור שיביא את החזקתה העקיפה בהן לשיעור המותר לפי החוק, תתייתר המכירה כאמור, ובלבד שמכירת השליטה בבנק או יציאה מגרעין השליטה בו תעשה בתיאום עם המפקח על הבנקים.

כן הבהיר המפקח, כי במקרה בו ישתכנע כי ננקטו הליכים מחייבים להפסקת ההפרה לכאורה במהלך התקופה הקבועה במכתב, אולם השלמת ההליכים תלויה בתנאים שאינם בשליטתה של גב' רות מנור או בשליטת התאגיד השולט בחברות המנהלות, יהיה מוכן לשקול הארכת התקופה למכירה כאמור וכי כתב ההרשאה אינו פוקע כל עוד לא נסתיימה ההפרה, אף אם נסתיימה האורכה שניתנה למכירה.

בהמשך למכתב המפקח על הבנקים הודיע מר יצחק מנור ביום 10 באוגוסט 2011 על התפטרותו מדיקטוריון הבנק. מיופה הכח שיפעיל עבור גב' רות מנור את הזכויות המוקנות לה מכח החזקותיה במניות הבנק, בהתאם למתחייב ממכתב המפקח שתוכנו פורט לעיל, הינו עו"ד יצחק זיסמן. עו"ד זיסמן מונה כדירקטור בבנק ביום 30 בינואר 2012.

ב. בהתאם להודעה שנמסרה לבנק, ביום 21 ביולי 2010 חתמו גב' דרורה זכאי ובתה, ד"ר יעל אלמוג, על הסכם אשר במסגרתו תעביר גב' דרורה זכאי לד"ר יעל אלמוג את מלוא החזקותיה בחברת נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ובחברת נכסי שרודר בע"מ, הנמנות על קבוצת בעלי השליטה בבנק. גב' דרורה זכאי הינה הבעלים של מחצית מהמניות וזכויות ההצבעה בכל אחת מהחברות נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, אשר שיעור החזקותיהן במניות הבנק עומד על 15.15% ו- 7.69%, בהתאמה. על פי ההודעה שנמסרה לבנק, העברת המניות בחברות הנ"ל תבצע ללא תמורה וכפופה לקבלת היתר שליטה על ידי ד"ר יעל אלמוג, מאת בנק ישראל על פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. בהתאם להודעה נוספת שנמסרה לבנק, ביום 4 באוגוסט 2010 השלימו גב' דרורה זכאי וד"ר יעל אלמוג את ביצוע העברת החזקות כאמור והיתר השליטה ואחזקות אמצעי השליטה בבנק, על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, תוקן באופן בו במקום שמה של הגב' דרורה זכאי יופיע בהיתר ובנספחיו שם בתה, ד"ר יעל אלמוג.

ג. ביום 29 באוגוסט 2011 פורסם תשקיף מדף של חברת הבת אגוד הנפקות בע"מ הנושא את התאריך 30 באוגוסט 2011, אשר במסגרתו יכולה אגוד הנפקות להנפיק סדרות של אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים, שטרי הון ו/או ניירות ערך מסחריים ולהרחיב סדרות קיימות, העשויות להימנות על ההון המשני של הבנק (תחתון). לפירוט ראה באור 10 לדוחות הכספיים.

ד. לעניין הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרות יח' ו- יט') ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות" ובאור 10.ג. בדוחות הכספיים.

ה. בדבר אופציות שהונפקו למנכ"ל הבנק – ראה ביאור 15א לדוחות הכספיים.

חלוקת דיבידנדים

- ביום 31 באוקטובר 2010 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנדים לשנים 2011-2013, על פיה בכל שנה יחלק הבנק סך שיהווה לפחות 40% מהרווח הנקי של הבנק מפעולות רגילות בשנה שקדמה לחלוקה, ובלבד שתשואת הבנק בגין השנה שקדמה לחלוקה תהיה לפחות בשיעור של 6%, וזאת בכפוף להוראות הדין בעניין "חלוקה" ולעמידתו של הבנק לאחר החלוקה בהוראות רגולטוריות (לרבות הוראות הנובעות מדרישות הפיקוח על הבנקים כפי שתהיינה מעת לעת) ובמגבלות שתקבענה על ידי דירקטוריון הבנק מפעם לפעם בכל הנוגע לתאבון וסיבולת הסיכון של הבנק, והכל ככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או במצב המשק ו/או שינויים בסביבה הרגולטורית שיש בהם להשפיע לרעה על הבנק. אין באמור לעיל כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסויימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד. יובהר כי, כל חלוקת דיבידנד בפועל, כפופה לעמידה, בכל התנאים הדרושים לבנק על פי דין, למגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה, ולהחלטות ספציפיות של הדירקטוריון. בכלל זה כפופה חלוקת דיבידנד בפועל, בין היתר, למגבלות שקבע המפקח על הבנקים לעניין חלוקת דיבידנדים, הכוללות: איסור על חלוקת דיבידנד, ככל שהנכסים הלא כספיים של הבנק עולים על ההון העצמי או ככל שחלוקת הדיבידנד תגרום למצב זה, איסור על חלוקת דיבידנד מתוך קרנות הון, או כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד ולקיום דרישות סעיף 23 א לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, לפיו נקבעה מגבלה לגבי שיעור ההון אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים, וכן לעמידה במגבלות שקבע המפקח על הבנקים בעניין מתן אשראי כשיעור מההון. בהתאם להיתר לרכישת אמצעי השליטה בבנק משנת 1993, נאסר על הבנק לחלק דיבידנד מרווחים צבורים מהתקופה שלפני הרכישה אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2011 הינו 463 מיליון ש"ח.
- בנוסף, יצוין כי בהתאם לתנאי הנפקתם של שטרי הון משני עליון שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ חברה בת של הבנק בשליטתו המלאה ("אגוד הנפקות") ביום 10 בספטמבר 2009 ובהתאם לתשקיף המדף של אגוד הנפקות מיום 31 באוגוסט 2009 כפי שתוקן ביום 10 במרס 2011, כל עוד לא שולמה ריבית שסילוקה נדחה בגין שטרי ההון המורכבים שהונפקו, לא יוכל הבנק לחלק דיבידנד ולבצע חלוקה כמשמעות מונחים אלה בחוק החברות.
- יצוין כי, על רקע מדיניותו של הפיקוח על הבנקים ביחס להלימות ההון הנדרשת במערכת הבנקאית, החליט הדירקטוריון על הגדלה מדורגת של יעדי ההון (כמפורט בפרק "הלימות ההון"), שיש בה כדי להגביל חלוקת דיבידנד בהתאם למדיניות האמורה.
- ביום 29 בדצמבר 2010 חולק דיבידנד מזומן בסך 60 מיליון ש"ח וזאת לאחר אישור האסיפה הכללית מיום 7 בדצמבר 2010 בהתאם להמלצת הדירקטוריון מיום 31 באוקטובר 2010. הדיבידנד חולק על בסיס יתרת רווחי הבנק (כהגדרתם בסעיף 302 (ב) לחוק החברות), בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ליום 30 ביוני 2010 (הדיבידנד בגין כל מניה רגילה בת 0.01 ש"ח ערך נקוב של הבנק הינו בסך 0.8154 ש"ח. הסכומים הנ"ל הינם לפני כל מס, לרבות מס במקור).

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ולהסכמים נוספים הנזכרים בדוחות הכספיים, ההסכמים המפורטים להלן שהבנק צד להם או זכאי לפיהם, עשויים להיחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

• הסכמי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על הסכמים קיבוציים נוספים הנחתמים בבנק ועל הסדרי עבודה שונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים. אוכלוסיית העובדים מן המניין בבנק נחלקת מבחינה תפקודית, כמו גם מבחינת תחולת הסכמי עבודה, לשלושה: פקידים, מנהלים ומורשי חתימה ובעלי חוזים אישיים.

להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם נציגי הפקידים ונציגי המנהלים ומורשי החתימה:

א. פקידים

מערכת יחסי העבודה עם הפקידים מושתתת על הסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק (להלן: "חוקת העבודה") המתעדכן על ידי הסכמי שכר שוטפים. חוקת העבודה נערכה, בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית, בשנת 1990, והיא מסדירה את תשתית יחסי העבודה עם הפקידים, כגון: סדר קבלת עובדים, המשמעת בעבודה, סדר קידום עובדים, הזכויות לחופשה ומחלה, תוספות שונות המשתלמות לעובדים והתנאים לתשלום, זכויות סוציאליות, סדרי התפטרות ופיטורים, פיצויי פטורים וכד'.

החוקה עומדת בתוקפה כל עוד לא יודיע צד מן הצדדים על רצונו בביטולה או בהכנסת שינויים בה. ביום 22 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בדבר הצטרפות הפקידים לקרן הפנסיה "עמית". על פיו, תשלומי הבנק לקרן הפנסיה מיום 1 באפריל 1995 יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורים להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי דין עבור אותה תקופה.

ביום 17 בספטמבר 1998 נחתמו הסכמים בין הבנק לבין ארגון עובדי בנק אגוד-הועד הארצי וכן בין הבנק לבין ארגון המנהלים ומורשי חתימה (להלן: "מו"ח") של הבנק, המסדירים את המעבר למתכונת עבודה של 5 ימים בשבוע החל מיום 1 בנובמבר 1998.

הסתדרות העובדים הכללית החדשה והסתדרות הפקידים/חטיבת עובדי הבנקים הינן צד לכל ההסכמים. בנוסף לאמור לעיל נעשים מידי תקופה הסכמים עיתיים. בהסכמים אלו מעודכן השכר והתנאים הנילווים של הפקידים לדרגותיהם, וכן נושאים נקודתיים אחרים הטעונים הסדר.

ביום 10 בספטמבר 2007 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין תנאי עבודה לעובדים בניסיון בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה והועד הארצי של עובדי הבנק, על-פיו הופחתו תשלומים שונים המשולמים לעובדים חדשים בניסיון במסגרת התוספות הנלוות לשכרם. כמו כן, על פי ההסכם הוארכה תקופת הניסיון לגבי עובדים בניסיון בתפקידים מסויימים.

בחודש נובמבר 2011 נחתם הסכם תלת שנתי לשנים 2010-2012 אשר עיקריו: תשלום תוספת שכר לפקידים הקבועים בבנק לכל שנה משנות ההסכם בכפוף לתנאים מסויימים, עדכון תעריפי רווחה והסעדה ובמקביל הכנסת מערכת בקרת כניסה ממוחשבת למתקני הבנק, והקטנת מכסת היעדרות בגין מחלה ללא אישור רופא.

ב. מו"חים (מנהלים ומורשי חתימה)

את יחסי העבודה עם המו"חים מסדיר הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). כן מתייחס הסכם היישום לזכאות מו"ח לבחור בהגיעו לגיל פרישה ונצבר לו וותק של 15 שנות עבודה בבנק (או במקרה של נכות או מוות אם נצבר לזכותו וותק של 5 שנים), בין קבלת פיצויי פיטורין והחיסכון בקופת התגמולים, לבין קבלת פנסיה מהבנק. בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד מיום 24 בפברואר 1997 הועבר ביטוחם הסוציאלי של המנהלים ומורשי החתימה בבנק אל קרן הפנסיה "עמית", כפי שנעשה אף לגבי הפקידים כמפורט לעיל. הסכם זה מסדיר את זכויות הפנסיה של מו"חים ותיקים לפי הקיים בבנק לאומי תוך שילוב עם קבלת הפנסיה מ"עמית". זכויות הפנסיה של מו"חים חדשים נצברים ב"עמית" בלבד. כמו כן קובע ההסכם כי התשלומים ל"עמית" בגין המו"חים החדשים באים במקום תשלום מלוא פיצויי הפיטורים לאותם מו"חים. בנוסף לאמור לעיל קיימים ונעשים, מעת לעת, הסכמים בנושאים נקודתיים.

בחודש יוני 2010 נחתם הסכם מענקים עם ועד המנהלים ומורשי החתימה לשנים 2009 עד 2012. נוסחת גובה המענקים מבוססת על רווחיות הבנק וכפופה להשגת שיעור תשואה העולה על 6%.

בפברואר 2011 איגד בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן- בנק לאומי) בהסכם קיבוצי חדש תנאי העסקה לעובדיו, שתחילתו ביום 1 בינואר 2011. הואיל ויחסי העבודה של הבנק עם אוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה בבנק מושתתים על הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של אוכלוסייה זו אל תנאי השכר של מורשי החתימה בבנק לאומי (להלן – הסכם היישום), להסכם החדש קיימת השפעה ישירה על תנאי ההעסקה בבנק, אולם היא אינה בעלת השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ההסכם מתייחס לשלושה תחומים עיקריים: במישור הניהולי – הורחב מדרג ה"מסלול ניהולי" והוקם "מסלול מקצועי" חדש, במסגרת ההסכם הקיבוצי. בתחום השכר - כל מנהל זכאי לתוספת וותק שנתית בשיעור קרוב ל-1% עד תקרה של 37 שנות וותק, תוספת הוותק מחליפה סעיפי שכר אחרים. כמו כן הוגדלו הוצאות הרווחה.

ג. בעלי חוזים אישיים

ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לכל חברי ההנהלה ולעובדים נוספים יש חוזי העסקה אישיים עם הבנק.

• הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן "לאומי")

ביום 29 בספטמבר 2001 – נחתם הסכם תפעול ומחשוב עם לאומי לתקופה של 11 שנים, החל משנת 1998, לפיו מספק לאומי לבנק שירותי תפעול, בגין מערכות התשתית הבנקאיות זאת בנוסף לזכאות הבנק לקבל את מרבית מערכות המידע הפועלות בלאומי, אשר מרביתן הוטמעו בבנק (להלן: "ההסכם").

השירותים שלאומי מתחייב לבצע באמצעות מערך התפעול והמנהלה שלו או כל גוף שיבוא במקומו (להלן: "מת"מ") מתבססים על שירותי המחשוב שמת"מ מעניק ללקוחות מת"מ בתוספת שירותים אחרים כמפורט בהסכם. כן מספק לאומי לבנק שירותי תמיכה ותחזוקה שוטפים ומלאים ושירותי הדרכה בקשר עם המערכות המשמשות למתן השירותים ושירותי התפעול. שירותי תפעול, תחזוקה ופתוח מערכות מסופקים על ידי לאומי, ברמת שרות דומה לזו הניתנת ליחידות לאומי וסניפיו.

לאומי מתחייב בהסכם להעביר לבנק מידע תפעולי המתייחס למערכות, לשמור על רמת אבטחת מידע גבוהה לנתוני הבנק, וכן, בכפוף לקבלת תמורה מיוחדת, להכין תשתית להסבת מערכות ולהגירה למערכות מחשוב עצמאיות במידה

והבנק יחליט ליישמן. כמו כן, נטל לאומי על עצמו התחייבות הסכמית לשמירת סודיות באשר לנתוני הבנק. בסיס הנתונים של הבנק נפרד מבסיס הנתונים של לאומי.

ביום 31 בדצמבר 2007 נחתמה, לאחר שנבחנו על ידי הבנק חלופות, תוספת להסכם על-פיה הוארך תוקפו של ההסכם ב-10 שנים החל מיום 1 בינואר 2007 תוך שיפור תנאי ההסכם במישור הכספי – על דרך הקטנת עלות השירותים השוטפים וצמצום חוסר הודאות הקשורה לעליה בלתי מבוקרת של עלות השירותים בעתיד וכן במישור של רמת השירות – על דרך חתימת הסכם רמת שירות (SLA). המחיר השנתי של השירותים השוטפים יעמוד על פי התוספת להסכם על 37-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות ויעלה בהדרגה עד לסך של 42-45 מיליון ש"ח החל מן השנה השישית, וזאת בהתאם לגידול מדורג במכלול השירותים שהבנק זכאי להם על פי ההסכם האמור. הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ועשויים להשתנות בהתאם לשינוי בהיקף הפעילות של הבנק. במסגרת התוספת להסכם נכללו מערכות אשר עד כה לא עברו לשימוש הבנק ואשר יש בהן, בין היתר, כדי לסייע לבנק לעמוד בדרישות רגולטוריות שונות.

• שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה

א. כתב התחייבות לשיפוי נושא משרה בבנק- לפירוט ראה באור 18.ג. 13, כמו כן ראה דוח מיידי מיום 14 במאי 2009 ודוח מיידי בדבר תוצאות האסיפה מיום 22 ביוני 2009.

ב. לעניין התקשרות הבנק לרכישת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה שאושרה על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 31 באוקטובר 2011 - ראה פרק "עסקאות עם בעלי שליטה", סעיף ד' (1) ובאור 18.ג. 16.

• שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים

א. **כרטיסי אשראי** - הבנק קשור בהסדרים חוזיים עם חברות כרטיסי אשראי. ההסכמים קובעים, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלוונטיים.

ביום 1 ביולי 2010 נחתם הסכם בין הבנק לבין כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "כאל") והסכם נוסף בין הבנק לבין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן "דיינרס"), חברה בשליטת כאל (להלן "ההסכמים"). במסגרת ההסכם עם כאל, ניתנה לבנק, בכפוף לתנאים המתלים אופציה בלתי עבירה, לרכוש מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח של כאל, המהוות נכון למועד חתימת ההסכם 3% מהון המניות הרגילות המונפק והנפרע של כאל, בכפוף לאירועי התאמה שנקבעו בהסכם, וזאת במועד ההשלמה של הנפקה לציבור של ניירות ערך של כאל ובכפוף להשלמת ההנפקה (ככל שתבוצע). תוקף האופציה במשך תקופת ההסכם מותנה בשורה של תנאים עסקיים כפי שנקבעו במסגרת ההסכם. כניסת האופציה לתוקף הותנתה בקבלת פטור מהסדר כובל מן הממונה על ההגבלים העסקיים בנוגע להוראות ההסכם. המתייחסות לתנאי האופציה וכן עם קבלת אישור מאת המפקח על הבנקים המתייחס לבנק ולכאל, ככל שיידרשו אישורים אלו. בחודש דצמבר 2010 קיבל הבנק את החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים ליתן פטור מאישור הסדר כובל למשך חמש שנים לאופציה הנ"ל. מן הנימוקים שנמנו בהחלטה, וביסוס את החלטת הממונה, כי אין בתנית הבלעדיות הנכללת בהסכם לעניין האופציה בכדי לפגוע בתחרות פגיעה של ממש. נקבע עוד כי בתום תקופת חמש השנים, ניתן יהיה לשוב ולבקש להאריך את תקופת הפטור.

בחודש מאי 2011 נמסרה לבנק עמדת הפיקוח על הבנקים, לפיה לא נדרש אישור פיקוחי בקשר עם האופציה שהוענקה לבנק במסגרת ההסכם כאמור. בניסבות אלה, נתקיימו התנאים המתלים לכניסת האופציה לתוקפה. לפירוט נוסף ראה באור 5.ג.18. בדוחות הכספיים.

ביום 3 בפברואר 2011 התקשר הבנק עם ישראלכרט בע"מ בהסכם לתקופה של חמש שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותגים "ישראלכרט" ו-"מאסטרדקארד". לפירוט ראה באור 6.ג.18. בדוחות הכספיים.

ב. **עשיית שוק** - הבנק משמש כעושה שוק לאג"ח ממשלתי לפי חוק מלווה מדינה.

ג. **ייעוץ פנסיוני** - בד בבד עם מכירת פעילות קופות הגמל על-ידי הבנק בשנת 2006 החל הבנק לעסוק במתן שירותי ייעוץ פנסיוני ללקוחות באמצעות יועצים שהוכשרו לביצוע ייעוץ מסוג זה.

ד. **רכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות** - בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, ביום ה-6 בפברואר 2011 התקשר הבנק בהסכם מסגרת עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "מימון ישיר"), במסגרתו הוסכם כי הבנק ירכוש ממימון ישיר בהמחאת זכויות והתחייבויות על דרך מכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן את כל הביטחונות שניתנו להבטחתם עד לסכום של 180 מיליון ש"ח (להלן "הסכם המסגרת") הסכם זה הינו בהמשך להסכם מסגרת בסכום זהה משנת 2010 שהומחה במלואו. תוקף הסכם המסגרת בו התקשר הבנק ביום 6 בפברואר 2011 הועמד על שניים עשר חודשים מיום חתימתו או עד להמחאת מלא סכום הסכם המסגרת הנקוב לעיל, לפי המוקדם מביניהם. ביצוען של עסקאות ההמחאה מכח הסכם המסגרת הוכפף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכם ולכל דין. בחודשים מרס ויולי 2011 בוצעה המחאה על דרך המכר של הלוואות בסכום של 74 מיליון ש"ח ו-103 מיליון ש"ח, בהתאמה וזאת בהתאם להסכם המסגרת. בהמשך להסכמי המסגרת שתוארו לעיל, הוסכם בין הבנק לבין מימון ישיר כי הסכום המרבי של קרן הלוואות שירכשו על ידי הבנק ממימון ישיר במסגרת כל ההסכמים ביניהם יועמד על 500 מיליון ש"ח (להלן "סכום התקרה"), כאשר ביצועה של כל עסקת מכירת תיק הלוואות כאמור בין הצדדים יהיה כפוף לקיומם של תנאים מתלים שסוכמו במסגרת ההסכמים בין הצדדים ולכל דין, ובד בבד עם הסכמה זו בוצעה על ידי הצדדים ביום 28 בדצמבר 2011 עסקת המחאה בסך של כ-50 מיליון ש"ח. כמו כן, בוצעה על ידי הצדדים ביום 26 בינואר 2012 עסקת המחאה נוספת בסך של 100 מיליון ש"ח. ביצוען של עסקאות המחאה נוספות בכפוף לסכום התקרה מותנה באישור הבנק בכתב ומראש ובכל מקרה הוגבלה תקופת רכישת הלוואות, בכפוף לאמור לעיל, ולתנאי ההסכם עד ליום 27 בדצמבר 2012, אלא אם תוארך בהסכמת הצדדים.

במועד רכישת הלוואות ממימון ישיר, עם קיום התנאים להכרה בנכס פיננסי (על פי FAS 166) רושם הבנק את הלוואות הנרכשות בספריו בגובה התמורה קרי, שווי הוגן, למעט הלוואות אשר לגביהן לבנק יש זכות החזרה לתקופה שהוגדרה בהסכם אשר נרשמות כחוב מובטח למימון ישיר. הכנסות המימון בעסקה נרשמות בהתאם לריבית האפקטיבית של הלוואות הנרכשות.

ה. להסכמים הקשורים **בפעילות הבנק בחו"ל**, לרבות בשוקי ההון בחו"ל ראה פרק "פעילות חו"ל".

- **הסכמי שעבוד -** כמפורט בבאור 14 בדוחות הכספיים.
- להתחייבויות נוספות הנוגעות לתשקיף אגוד הנפקות בע"מ מאוגוסט 2011, ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו" סעיף ג' ובאור 10 לדוחות הכספיים.
- ביום 28 באוגוסט 2011 נחתם הסכם פיקדונות בין הבנק לבין אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "ההסכם המעודכן"). ההסכם המעודכן יחול על הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים, שתבוצענה מכוח תשקיף המדף שפורסם ביום 29 באוגוסט 2011 על ידי אגוד הנפקות בע"מ. לפירוט לגבי הסכם זה והסכמים נוספים בין הבנק לחברות מוחזקות- ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות", תת פרק "הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה".

רשיונות, היתרים ואישורים

על הבנק וחברות הבנות חלות הוראות דין שונות המיוחדות לתאגידי בנקאיים, ובכלל זה כללים והנחיות הנובעים מהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בבנק ישראל, ומחוזרים ומהנחיות שונות המוחלים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים.

במסגרת מילוי דרישות אלה, בידי הבנק רשיון לנהל את עסקיו בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981, והיתרי סניף לסניפיו.

נוסף על אלה, בידי הבנק, שהינו חברה ציבורית וחבר הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ, חבר מסלקת הבורסה וחבר מסלקת מעו"ף, ובידי חברות בנות שלו, הפעילים בתחומי שונים של שוק ההון ובתחומים נוספים המותרים להם על פי דין, רשיונות, היתרים ואישורים מאת רשויות מוסמכות שונות ובתוכם רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד. להלן יימנו רשיונות, היתרים ואישורים הנוגעים למגזרי פעילות שונים של הבנק.

בין הרשיונות אשר ניתנו מאת רשות ניירות ערך מצויים רשיון ניהול התיקים לחברת הבת בבעלות מלאה שהנה מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות תשנ"ה-1995, כמו כן, אישרה רשות ניירות ערך רישום ברשם החתמים בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), תשס"ז-2007 של חברת חיתום בשליטת הבנק שהנה חתם כהגדרתו בתקנות הנזכרות לעיל(לעניין פעילות חברת החיתום ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות"), כן קיבלו עובדי הבנק המוסמכים לעסוק ביעוץ השקעות, ועובדי החברה הבת המוסמכים לעסוק בניהול תיקי השקעות רשיונות מתאימים מאת רשות ניירות ערך.

בידי הבנק רשיון ייעוץ פנסיוני כמשמעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק פנסיוני ובשיווק פנסיוני) תשס"ה-2005, מאת הממונה על שוק ההון במשרד האוצר לצורך עיסוקו זה, ובידי עובדיו העוסקים ביעוץ פנסיוני רשיונות מתאימים אף הם מאת אותו גורם. כן מצויים בידי שתי חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק שהנן סוכני ביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, ולהוראות סעיף 11(ב)(2) לחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981 רשיון סוכן ביטוח המאפשר להן לפעול בתחום עיסוקן. למנכ"ל כל אחת מחברות אלה רשיון סוכן ביטוח כנדרש.

הבנק היה שותף לבקשות לפטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל, אשר הוגשו לממונה על הגבלים עסקיים, וקיבלו את אישורו, בקשר לתחומים שונים של פעילותו, כדלקמן:

1. ביום 18 בנובמבר 2008 הודיע הממונה על הגבלים עסקיים על הארכה של הפטור הקיים להסדר בין התאגידי הבנקאיים, בעניין תפעול מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים, למשך ארבע שנים. הסדר זה מאפשר המשך תחזוקתו והפעלתו של מאגר נתונים כללי אודות נתוני שוק, הנדרש לבנקים השונים לשם ניהול סיכוני שוק, כלומר לצורך הערכת הסיכון לו חשוף תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנקים השונים כתוצאה משינויים בשווקים הפיננסיים.
2. ביום 13 בפברואר 2008 האריך הממונה את הפטור שניתן על-ידי בעבר להסכם בין בנק אגוד לבין בנק לאומי בדבר מתן שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד על ידי בנק לאומי, למשך שבע שנים נוספות. לפרטים בדבר הסכם המחשוב עם בנק לאומי ראה פרק "ההסכמים מהותיים".

כמו כן, ביום 8 במרץ 2007 הודיע הממונה לבנקים בישראל, ובתוכם הבנק, מהם התנאים בהם אין בכוונתו לאכוף את הוראות חוק הגבלים העסקיים על קונסורציום אשראי שהצדדים לו הם בנקים בלבד. בהתאם להחלטה זו, קונסורציום אשראי בין בנקים יותר בתנאים הבאים: חבירה של מספר בנקים בקונסורציום חיונית במובן זה שאלמלא החבירה לא יתאפשר מתן אשראי ללקוח בתנאים סבירים; החבירה הייתה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב, על גבי טופס נפרד;

ללקוח תינתן אפשרות לנהל משא ומתן על תנאי מתן האשראי עם מי מהבנקים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו, ועוד.

נוסף על האמור, ביום 2 במרס 2008 הודיע הממונה מהם התנאים בהם לא יאכפו הוראות חוק ההגבלים העסקיים על קונסורציום אשראי בחבירה בין בנקים לחברות ביטוח ובין חברות ביטוח לבין עצמן. תנאים אלו דומים במהותם לתנאים שנקבעו לעניין קונסורציום אשראי שהצדדים לו הם בנקים בלבד, למעט התנאי הנוגע להסדרים להם צד בנק הפועלים ובנק לאומי ועניינו דרישת מינימום אשראי.

בחודש דצמבר 2010 קיבל הבנק את החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים ליתן פטור מאישור הסדר כובל למשך חמש שנים לאופציה שהוענקה על ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "כאל") במסגרת התקשרות בין הבנק לבין כאל, ובהתייחס להסכם בין הבנק לכאל ולהסכם נוסף בין הבנק לבין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל, מן הנימוקים שנמנו בהחלטה, וביסוס את החלטת הממונה, כי אין בתנית הבלעדיות הנכללת בהסכם לעניין האופציה בכדי לפגוע בתחרות פגיעה של ממש. נקבע עוד כי בתום תקופת חמש השנים, ניתן יהיה לשוב ולבקש להאריך את תקופת הפטור.

פעילות חו"ל

פעילות מול בנקים וגופים פיננסיים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים זרים וגופים פיננסיים בחו"ל מתמקדת במספר תחומים עיקריים: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות, פעילות עסקאות בשערי חליפין (FORWARD, SPOT, אופציות וכד'), ובשערי ריבית (IRS – החלפת ריביות וכד') ומכשירים אחרים, פעילות סליקה, העברת כספים ופעילות בניירות ערך זרים. הבנק קובע מעת לעת את מדיניות החשיפה על-פי קריטריונים שונים להערכת סיכון בפעילות מול בנקים וגופים פיננסיים אלה. התמודדות עם סיכון האשראי הנובע מהפעילות בעסקאות שערי חליפין ועסקאות עתידיות מול חלק מהבנקים הזרים כאמור, נעשית בעיקר בדרך של התקשרות בהסכמי ISDA (International Swaps And Derivatives Association), שהינם הסכמי המסגרת לפעילות שבין הבנק וכל אחד מן הבנקים הזרים ובהסכמי בטוחות מסוג CSA (Credit Support Annex), המצורפים כנספח לחלק מהסכמי ה-ISDA, ותומכים בהם. ההתקשרות בהסכמי האמורים, שנוסחם מהווה סטנדרט בינלאומי נהוג, מסייעת בידי המוסדות הפיננסיים הקשורים בהם להקטין את החשיפה לסיכונים הכרוכים בפעילות המסחר ביניהם, בראש ובראשונה באמצעות השימוש בקיזוז (netting) של עסקאות. מאז תחילת שנת 2008, צמצם הבנק את היקף פעילותו מול בנקים בחו"ל, הן מבחינת מספר הבנקים מולם הוא עובד והן מבחינת היקף החשיפות המאושרות לפעילות עם בנקים אלו. כמו כן, קשור הבנק בהסכם CLS (Continuous Linked Settlement) באמצעות אחד הבנקים הגדולים בעולם, אשר נועד לוודא קבלת תקבול מול תשלום, לשם מזעור סיכוי סליקה בעסקאות קניה ומכירה במטבע חוץ.

הסכמים לקבלת שירותי מסחר ומשמורת בניירות ערך ובנכסים פיננסיים עם מוסדות פיננסיים בחו"ל

הבנק קשור בהסכמים שונים מול ברוקרים, בנקים ומסלקות מחוץ לישראל (להלן- גופים פיננסיים זרים), לצורך ביצוע פעילות המסחר בניירות ערך ובנכסים פיננסיים שונים עבור הבנק ועבור לקוחותיו. כמו כן קשור הבנק בהסכם משמורת (GLOBAL CUSTODY) עם מוסד פיננסי בינלאומי מוכר (ועם גורמים פיננסיים אחרים אשר אותו מוסד מתקשר עימם לעניין זה), על-פיו מחזיק הבנק אצל אותו מוסד פיננסי ניירות ערך זרים עבור עצמו ועבור לקוחותיו, ולעיתים, פקדונות כספיים במשמורת. השירותים העיקריים הניתנים לבנק על-פי הסכם זה כוללים, משמורת, ביצוע סליקת עסקאות בניירות

ערך זרים, טיפול בנושאי מיסוי רלוונטיים נלווים לעסקאות, מתן הודעות ועדכונים בקשר אליהן (ALERTS), מתן הודעות מאת התאגיד שניירות הערך שלו מצויים במשמורת (corporate actions) וביצוע פעולות נלוות דוגמת קבלת דיבידנדים, מניות הטבה, השתתפות בהצעת זכויות וכדומה. המוסד הפיננסי מבצע את הפעולות הנ"ל בהתאם להוראות הבנק, כפוף להוראות הדין הרלוונטי. כן מקבל הבנק מעת לעת שירותי משמורת מן גופים הפיננסיים הזרים, אגב מילוי תפקידיהם האחרים במסגרת זו מחזיק הבנק את עיקר אחזקותיו באג"ח זרות במסלוקה אירופית גדולה.

סניפים/נציגויות בחו"ל

בעקבות החלטת דירקטוריון הבנק מחודש מרס 2010 סגר הבנק ביום 31 במרס 2010 את הנציגות שלו (REPRESENTATIVE OFFICE) בניו יורק, והחזיר רישיונה לרשויות הפיקוח בארה"ב. (יש לציין כי הנציגות לא הייתה פעילה).

הליכים משפטיים

להלן מידע בדבר הליכים משפטיים אשר הינם בסכומים מהותיים העולים על 1% מהון הבנק, תביעה לסעד הצהרתי ותביעה ייצוגית:

א. התחייבות תלויה בקשר עם החברה המאוחדת כרמל - אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן "החברה"): ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל אביב כתב תביעה נגד החברה ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ-500 מיליון ש"ח. כמו כן הוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. התביעה עוסקת בנושא עמלות בגין ביטוח חיים ורכוש. פרטים נוספים ראה בבאור 18.ג.17.ה.1 לדוחות הכספיים ובחוות הדעת של רואי החשבון המבקרים.

ב. ביום 13 במרס 2006 הגישו שלמה אליהו אחזקות בע"מ ומר שלמה אליהו (מבעלי השליטה בבנק) תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשר עם מינוי מנכ"ל הבנק בשנת 2006, כנגד בעלי השליטה האחרים בבנק, כנגד הבנק עצמו וכנגד נתבעים נוספים, ובהם יו"ר הדירקטוריון של הבנק. לפרטי התביעה ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 15 במרס 2006. ביום 8 באוגוסט 2011 דחה בית המשפט את התביעה נגד כלל הנתבעים. ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 10 באוגוסט 2011.

ג. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום על סך של 10 מיליון דולר, בקשר עם פעילות בשוק ההון של מיופה כוח בחשבון ("הדרישה"). הדרישה הוגשה על-ידי הנאמן בפשיטת רגל על נכסי מיופה הכוח. עיקר הטענות כפי שפורטו בדרישה הינן בקשר להתנהלות מיופה הכוח בחשבונות הבנק הרלבנטיים. לטענת הנאמן, הבנק הפר את אמון לקוחות הבנק ואת חובת הזהירות כלפי לקוחותיו של מיופה הכוח והפר חובות חקוקות שאפשרו למיופה הכוח לבצע מעשי מרמה המיוחסים לו כלפי לקוחותיו. לאחר שהבנק דחה את הדרישה, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיופה הכוח דוח לביהמ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול החשבונות, ובכללן כי הבנק הפר חובות זהירות ונאמנות המוטלות עליו כבנק, והפר הוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ו/או למיסוי. בדוח האמור לא נתבקש סעד כספי כנגד הבנק אלא הבנק נתבקש להגיב על הדוח, ולהמציא דוחות ומסמכים ספציפיים שונים. הבנק הגיש תגובה מטעמו ולאחר מכן הוגשו תגובות חוזרות, הן של הנאמן והן של הבנק. עפ"י החלטת ביהמ"ש, על הבנק להמציא לנאמן דוחות ומסמכים הקשורים לחשבונות של מיופה הכוח עצמו (ככל שאלה קיימים) ולא לחשבונות אחרים כלשהם. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, בהיעדר ביסוס לחבות של הבנק ובהיעדר פירוט ו/או כימות לטענות ולאופן בו הן מבססות זכות לסעד, לא ניתן עדיין להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בעניין זה. בסוף חודש אוקטובר 2011 הוגשה כנגד הבנק בבית המשפט המחוזי מרכז תביעה כספית בסך 12 מיליון ש"ח על ידי שני תובעים שאינם לקוחות הבנק הטוענים כי נפגעו כתוצאה מפעילותו של מיופה הכוח כאמור לעיל. הואיל והתביעה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, הרי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על דברי יועציו המשפטיים של הבנק, לא ניתן להעריך בשלב זה את תוצאותיה. בחודש דצמבר 2011 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בת"א תביעה נוספת בסך 6 מיליון ש"ח בקשר עם חשבון שנפתח ע"ש התובע מכוח ייפוי כוח שניתן למיופה הכוח הנ"ל, ובמסגרתה הוא טוען כי נפגע כתוצאה מפעילותו. הואיל והתביעה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, ואף טרם הוגש כתב הגנה, הרי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על דברי יועציו המשפטיים של הבנק, לא ניתן להעריך בשלב זה את תוצאותיה.

ד. התחייבות תלויה בקשר עם הבנק והחברה המאוחדת - חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (להלן "החברה"): ביום 22 ביוני 2009 הוגש בבית המשפט המחוזי במחוז מרכז כתב תביעה מתוקן נגד הבנק ונגד החברה על ידי שתי חברות אמריקאיות (האחת מהן בפירוק בישראל), בטענה לשחרור מטעני פלדה אשר יובאו לישראל עבור צד ג' וזאת מבלי שצד ג' ישלם עבורם. כתב התביעה המתוקן הוגש לאחר דיונים ממושכים בהליכי פטור מאגרה. סכום התביעה המצוין בו הוא כ-155 מיליון דולר ארה"ב, אך הועמד לצרכי אגרה על 10 מיליון ש"ח. לאחרונה הוגשה בקשה מחודשת להגדלת סכום התביעה לכ- 22 מיליון דולר בצרוף ריבית מיום 7 באוגוסט 1992 בשיעור שלטענת התובעות נקבע בהסכם בין התובעות לבנק ולחברה לנאמנות של בנק אגוד לישראל בע"מ, הן הנתבעות, ולמתן פטור מאגרה לסכום המוגדל אך בסמוך לאחר מכן היא נמחקה לבקשת התובעות. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת מהיועצים החיצוניים המטפלים בתביעה, המסתמכת על העובדות הידועות להם, הערכת סיכויי התביעה להתקבל קלושים. כמו כן לבנק הסדר עם מבטחיו בקשר לכיסוי חלק עיקרי מהסכומים העלולים להיות משולמים על ידו בגין התביעה, לרבות הוצאות משפטיות בגין ניהולה. פרטים נוספים ראה בבאור 18.ג.17.ה.2 לדוחות הכספיים ובחוות הדעת של רואי החשבון המבקרים.

ה. ביום 29 לאוקטובר 2009 הוגשה בבית המשפט המחוזי – מרכז, על ידי זאבי תקשורת אחזקות בע"מ (בכינוס) וזאבי תקשורת – מימון וניהול בע"מ (בכינוס), תובענה לסעד הצהרתי נגד הבנק ושישה בנקים אחרים שעניינה, על פי הנטען בה, ניסיון של הבנקים לגבות מהמבקשות הפרשים בגין מה שמכונה בתובענה "ריבית הפרה" על הלוואה שניתנה להן על ידי הבנקים ואשר מניות "בזק" שימשו לה כבטוחה. ההפרשים מצטברים על-פי הטענה, נכון ליום הגשת התובענה, לסכום של כ-840 מיליון ש"ח לכל הבנקים (להלן: "סכום הפרש בגין ריבית הפרה"), מעבר לריבית ההסכמית כהגדרתה בתובענה. אין בתובענה התייחסות ל"חלקו" של כל אחד מהבנקים בסכום הפרש בגין ריבית הפרה, אך מצויינים אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כאשר חלקו של הבנק הוא 4%. בחודש ינואר 2010 נתקבלה החלטת בית המשפט המורה על ברור התובענה בדרך של תביעה כספית רגילה, בגינה על התובעת לשלם אגרה מלאה בתוך המועד שקצב להן בית המשפט וזו הוגשה לבית המשפט במהלך חודש פברואר 2010. לפי חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק, ניתן להניח כי חלקו של כל אחד מהבנקים בהפרש הנטען הוא כאחוז ההשתתפות שלו במימון. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציו המשפטיים החיצוניים המטפלים בתובענה, על יסוד המידע והנתונים הידועים להם, הערכת סיכוי התובענה להתקבל קלושים. פרטים נוספים ראה בבאור 18.ג.17.ג.

ו. בחודש דצמבר 2011 הוגש בבית המשפט המחוזי בת"א כתב תביעה נגד הבנק וכן הוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, בסכום כולל של כ-5.4 מיליון ש"ח. בכתב התביעה נטען כי בפעולות של משיכת/הפקדת/פריטת מזומן בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח, הבנק רשאי לגבות העמלה הנגזרת באחוזים רק מהפרש שבין הסכום המטופל לבין 10 אלפי ש"ח ולא ממלוא סכום המזומנים שטופל. עוד נטען כי אם באותו יום בוצעו מס' פעולות מהסוג האמור, הבנק מחשב את העמלה לפי הסכום הכולל במצטבר וזאת בניגוד להוראות הדין. לדעת הנהלת הבנק, הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת הבנק בהסתמך על היועצים המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

רכוש קבוע ומתקנים

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 ב-408 מיליון ש"ח לעומת 380 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010. פרטים בדבר הרכב ההשקעה בבניינים וציוד ראה בבאור 6 לדוחות הכספיים. עסקי הבנק מתנהלים באתרים שונים, בחלקם בבעלות הבנק (או בבעלות חברות בנות) ובחלקם בשכירות. תפעול אתרי הנדל"ן של הבנק מתבצע באמצעות חברת אגודים בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה אשר דוחותיה הכספיים מופיעים כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק). החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את תקן בינלאומי 36 הקובע את הטיפול בירידת ערך נכסים.

השטח הכולל של המקרקעין המצוי בבעלות הבנק או שהבנק שוכר לשימוש, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2011 בכ- 34,763 מ"ר, כמפורט בטבלה שלהלן:

שטח כולל	בשכירות	בבעלות	סוג הנכס
מ"ר ברוטו	מ"ר ברוטו	מ"ר ברוטו	
18,616	8,436	10,180	סניפים ברחבי הארץ
11,671	4,114	7,557	משרדים ומחסן
4,476	1,449	3,027	נכסים נוספים
34,763	13,999	20,764	סך הכל

סך כל ההשקעות בבניינים וביציוד הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 הינן (במיליוני ש"ח):

שיעורי הפחתה ב-%	יתרה להפחתה	פחת שנצבר	עלות	
2-10	228	179	407	בניינים ומקרקעין
7-15	40	150	190	ציוד, ריהוט וכלי רכב
14-33	140	343	483	מחשבים
	408	672	1,080	סך הכל

בבעלות הבנק מספר נכסי מקרקעין, בהם הוא מחזיק בעצמו או באמצעות חברת הבת שלו, חברה מאוחדת בבעלות מלאה של הבנק, אגודים בע"מ. נכסים אלה משמשים לאכלוס משרדי הנהלת הבנק, יחידות המטה השונות שלו, משרדי חברות הבת וחלק מסניפיו. חלק מהסניפים פועלים בנכסים השכורים על-ידי הבנק (או על-ידי אגודים בע"מ) בשכירות לתקופות שונות. מעת לעת קונה הבנק ומוכר (בעצמו או באמצעות אגודים בע"מ) נכסי מקרקעין, בהתאם לצרכיו המשתנים.

מערכות המידע והמחשוב בבנק

הפעילות הבנקאית המבוצעת על-ידי הבנק נשענת במידה רבה על מערכות המידע והמחשוב בהן נעשה שימוש לצורך ביצוע פעילות זו, התאמתן, איכותן ותפקודן התקין. הבנק, הכפוף בנושא טכנולוגיית המידע להוראות המפקח כמפורט להלן, משקיע משאבים רבים בבניית והתאמת מערכות המידע והמחשוב, תוכנה וחומרה, לשימוש, בהתאם לצרכים ההולכים והגדלים של פעילותו, כמו גם ביצירת מערך אבטחת מידע הולם. יחד עם זאת, מערכות מידע ומחשוב, ככל מערכת טכנולוגית מורכבת, אינן יכולות להיות נקיות לחלוטין מתקלות. הבנק עוקב כל העת, באמצעות מערך מערכות מידע ומערך אבטחת מידע ולוגיסטיקה, אחר חידושים ועדכונים בתחום, ומשקיע משאבים רבים בשיפור ושדרוג המערכות הללו ובטיפול מיטבי באיתור תקלות ותיקונן. תקציב השקעות המחשוב של הבנק, לשנת 2011 הסתכם בסך 69 מיליון ש"ח והוצאות המחשב השוטפות לשנת 2011, הסתכמו ב-83 מיליון ש"ח. בנק לאומי ("לאומי") הנו הספק המרכזי והמהותי של הבנק בקשר עם שירותי מחשוב במיקור חוץ, כשאת עיקר השירותים בתחום זה מקבל הבנק ממנו, ואת השאר מבצע

בעצמו או באמצעות ספקים אחרים של שירותים אלה. לפירוט נרחב של הסכם לאומי ותנאיו ראה פרק "הסכמים מהותיים".

מסגרת הפעילות בתחום טכנולוגיית המידע

תחום טכנולוגיות המידע מאופיין, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, שיש להם השפעה משמעותית על התנהלות הבנק.

פעילות המחשוב בבנק מתבססת על מסמך מדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק ("המסמך"), הנגזר מהוראות המפקח (הוראה מס' 357) כמצויין לעיל, לבנק התקשרות מהותית ורבת שנים עם לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות, אשר תנאיה העדכניים נקבעו במסגרת תוספת להסכם, אשר נחתמה בחודש דצמבר 2007, וחלה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2007 ("הסכם לאומי"). עיקרי התוספת שנחתמה הנם: א. הארכת הסכם לאומי לתקופה של 10 שנים (עד ליום 31 בדצמבר 2016); ב. עדכון מודל ההתחשבות בין הצדדים, כולל הסדרים בקשר למערכות ספציפיות; ג. שיפור רמת השירות לבנק תוך עיגונה בהסכם SLA (Service Level Agreement) מפורט.

על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שיצמצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם. הבנק נערך ופועל באופן שוטף עפ"י הנחיות אלו.

בחלק ניכר מהתהליכים העסקיים המהותיים שמתקיימים בו, נשען הבנק על שירותי המחשוב של בנק לאומי. סניפי הבנק, כמו גם יחידות הביצוע והמטה, מקושרים לסביבת מחשוב ייעודית עבור הבנק במסגרת קריית שירות בנקאי (קש"ב) של לאומי, כאשר הפעילות השוטפת בסניפי הבנק מבוצעת כמעט במלואה במסגרת זו. על מנת להעריך את הבקורות המשולבות במסגרת שירותי התפעול הניתנים ע"י לאומי לבנק מבוצעות בדיקות הן ע"י הבנק והן על ידי לאומי בהתייחס לבקורות המשולבות במערכות לאומי מקבל הבנק מלאומי דוח שנתי הנערך ע"י מבקרים בלתי תלויים על הבקורות ששולבו במערך התפעול של לאומי ובדיקות על אפקטיביות הבקורות. בנוסף, מקבל הבנק מלאומי דוח על בדיקות שנעשו ע"י מבקרים בלתי תלויים, במסגרת נהלים מוסכמים עם הבנק, בדבר קיומן של בקורות מסוימות במערך הבקרה הפנימית של לאומי המיושמות בתהליכי המחשוב של לאומי בהתייחס לנתוני הבנק. במקביל קיימת גם רשת תקשורת פנימית בבנק וכן קיימות מערכות ליבה בנקאיות נוספות, שאינן נכללות במסגרת הסכם לאומי, המטופלות ומצויות באחריות מערך מערכות המידע של הבנק וביניהן: מערכות מסחר נ"ע ומט"ח, מערכת ניהול משכנתאות, מערכת ניהול עסקי יהלומים, מערכת ניהול קשרי לקוחות, מערכות ה-BACK OFFICE (מערך אחורי) ומערכות ניהול ובקרה שוטפות של הבנק.

הבנק פועל כיום, הן על-ידי שילוב מערכות מחשוב ואבטחת מידע חדשות ומתקדמות יותר והן על-ידי שדרוג ותחזוקת המערכות הקיימות, במטרה לשפר ולייעל את תפקודן של מערכות המחשוב ואבטחת המידע ולהקטין את הסיכונים הנובעים מקיומן של תקלות פוטנציאליות בהן, ככל האפשר. כאמור לעיל, מדובר על מערכות מורכבות ורגישות טכנולוגית, אשר לא ניתן להקטין לחלוטין את הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן.

בין היתר פועל הבנק בעניין זה למתן פתרונות מחשוב מתקדמים בהתאמה לצרכים העסקיים, התפעוליים והניהוליים השונים, בכלל זאת בתחום ניהול הסיכונים, תוך עמידה בדרישות הרגולציה, בדגש על הנחיות באזל 2, על כלל נדבכיהן והמודלים הרלוונטיים הנדרשים ליישום על-פיהן.

בשל היותם עתירי עלויות ומשאבים ניהוליים ומקצועיים, מבוצעים תהליכים אלה על-ידי הבנק בהדרגה, על-פי סדרי עדיפויות הנגזרים, בראש ובראשונה, מהחובה לעמוד בדרישות הרגולטוריות הרלוונטיות, וכן מהצורך ליצור יתרון עסקי ומשיקולי עלות תועלת.

תשתיות

הבנק פועל ליישום פתרונות מתקדמים בתחומי תוכנה, חומרה ותקשורת, ומתבסס בעיקר על תשתיות MICROSOFT לסביבות ההפעלה והפיתוח המרכזיות שאינן נכללות במסגרת הסכם לאומי.

בהתאם להוראות הרגולטוריות החלות עליו בעניין זה, חייב הבנק להבטיח קיומם של מערכי גיבוי ותוכניות המשכיות עסקית בכל עת. ב- 2010 עודכנה מדיניות הבנק בנושא המשכיות עסקית בעת חירום. מדיניות זו תואמת להנחיות החדשות של בנק ישראל בנושא הערכות לחרום ולהוראות רגולטוריות שונות המתייחסות לחשיבות המשכיות העסקית של ארגונים פיננסיים וליכולתם לשרוד ולהמשיך לתפקד בעיתות חרום. בהתאם לעקרונות אלו, תכנון המשכיות עסקית מתייחס לכלל משאבי הבנק ולהכנתם כך שימשיכו לפעול, בצורה מלאה או מוגבלת, בשעת חרום ובחזרה לשגרה, תוך צמצום הנזק הישיר והעקיף העלול להיגרם.

יישום המדיניות מבוצע במערכות המידע של הבנק באמצעות מערכות המעניקות גיבוי מדורג לאורך ציר הזמן, בהתאם לרמת חשיבות ומהותיות המערכת שבה ארעה התקלה. מערכות הגיבוי ממוקמות הן במתקן הגיבוי המרכזי של הבנק, המצוי במתחם מתקן הגיבוי של לאומי והן במתקן הגיבוי של הבנק הצמוד לאחד מסניפי הבנק במרכז הארץ. במערכות המבוססות על שירותי לאומי חלה על פי "הסכם לאומי", מדיניות המשכיות עסקית של בנק לאומי. דירקטוריון הבנק והנהלת הבנק רואים חשיבות גדולה במיגון אתרי הבנק, כחלק מהיערכות להמשכיות עסקית בחרום- ראה פרק "עדכוני חקיקה" ופרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם"- תת פרק "סיכון תפעולי". דירקטוריון הבנק נתן אישור עקרוני לפרויקט שבמסגרתו יועבר מחשב הבנק לבנין ממוגן המרוחק משרדי מטה הבנק.

ספקים עיקריים ותלות בספקים

לבנק מספר ספקים בתחום מערכות המידע והמחשוב, ואלה העיקריים שבהם. בצד שמו של כל ספק שיש לבנק תלות בו, צוין הדבר במפורש:

- א. **בנק לאומי** – ספק מערכות הליבה הבנקאיות ושירותי התפעול בקשר אליהן. לבנק תלות בלאומי, היות ולא קיימת חלופה מיידית זמינה למערכות המסופקות על-ידו, ונזק להן עלול לגרום לבנק לחשיפה או נזק מהותי.
- ב. **חברת FMR** – ספקית שירותי תוכנה לביצוע ובקרת מסחר בניירות ערך. קיימת לבנק תלות בנוגע לשירות אותו החברה מספקת, בשל היותה ספק מהותי בישראל של שירות זה.
- ג. **חברת מטריקס** – ספקית מערכת ניהול קשרי לקוחות CRM (Customer Relation Management) ושירותי תחזוקה ופיתוח של מערכת המשכנתאות של הבנק, וכן של מערכת הבקרה של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.
- ד. **חברת רויטרס** – ספקית מערכות מסחר במט"ח, מידע פיננסי וניהול עסקאות ריבית.
- ה. **חברת טלדור** – הפעלת מוקדי שירות והרשאות למשתמשים, שירותי תמיכה בצידוד קצה.
- ו. **חברת סיברון** – ספקית שירותי תוכנה לביצוע מסחר בני"ע.
- ז. **חברת אי & אי מערכות תוכנה פיננסיות** – ספקית שירותי תוכנה לביצוע מסחר בני"ע.

פעילות חברות מוחזקות

להלן תיאור כללי של עיקר עיסוקיהן של חברות מוחזקות של הבנק, רווחיהן לפני הפרשה למס ואחריה, וכן פרטים בדבר דיבידנד, ריבית, דמי ניהול או תשלום אחר אותם זכאי הבנק לקבל:

אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ ("א.ש.י.")

אשי הוקמה ב- 1998 ומשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק, בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק על פיה יופנה חלק מההון הפנוי שלו להשקעות ריאליות, זאת בכפוף למגבלות שנקבעו בדין לגבי שעורי ההשקעה המותרים בתאגידים ריאליים, ובכפוף לסכומי ההשקעה המרביים שנקבעו על-ידי דירקטוריון הבנק לעניין זה. ככזו, היא בוחנת, מבצעת ועוקבת אחר השקעות העונות על הקריטריונים הבסיסיים שנקבעו בקשר עם ביצוע השקעות ריאליות אלה. כמו כן, עוסקת א.ש.י. במתן ייעוץ לבנק בקשר עם רכישת חברות ופעילויות בתחומי פעילות משלימים לפעילות הבנקאית. היקף תיק ההשקעות של אשי עומד על כ-109 מיליוני ש"ח, בתחומי השקעות שונים. א.ש.י. מאתרת חברות מתאימות להשקעה ומבצעת, בעצמה ובאמצעות מומחים חיצוניים את בדיקות הנאותות הנדרשות בקשר אליהן. במסגרת חלק מעסקאות ההשקעה שומרת לעצמה א.ש.י. את הזכות למנות נציג מטעמה המשמש כדירקטור או כמשקיף בדירקטוריון החברה בה בוצעה ההשקעה. א.ש.י. מחזיקה בחברת הבת, אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ובחברה הנכדה אגוד חיתום ופיננסים בע"מ, שפרטים ביחס אליהן מפורטים להלן. רווחיה של א.ש.י. (לא כולל את ריווחי חברת הבת) בשנים 2011 ו-2010 היו 9,338 ו-7,175 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו-6,300 ו-5,142 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ("אגוד שוקי הון")

אגוד שוקי הון הוקמה בשנת 1965, ועסקה עד ליום 21 בנובמבר 2010 בעיקר בפעילות הפצה וחיתום, כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (חיתום) תשס"ז-2007 (להלן "תקנות החיתום"). ביום 21 בנובמבר 2010, החליט דירקטוריון אגוד שוקי הון על הפסקת פעילותה כחתם בהתאם לתקנה 3 (ה) לתקנות החיתום ובעקבות כך, החברה עברה למעמד "לא פעיל" כהגדרתו בתקנות החיתום. ביום 10 בינואר 2010 הוקמה בת לאגוד שוקי הון, אגוד חיתום ופיננסים בע"מ (בעבר ועד לשינוי שמה ביום 15 בדצמבר 2010 - אגוד ייעוץ להנפקות (2010) בע"מ). רווחיה של אגוד שוקי הון (לא כולל את ריווחי חברת הבת) בשנים 2011 ו-2010 היו 105 ו-2,419 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-89 ו-1,815 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד חיתום ופיננסים בע"מ ("אגוד חיתום")

אגוד חיתום הוקמה ביום 10 בינואר 2010 כחברת בת של אגוד שוקי הון. ביום 9 בנובמבר 2010 נרשמה אגוד חיתום במרשם החתמים. החברה יצרה שיתוף פעולה עם גורמים בעלי מומחיות ומוניטין בתחומי פעילותה, במסגרת שיתוף פעולה זה יוחדו לנותני השירותים אחזקות בשעורים שלא יעלו על 30% מהונה המונפק של החברה. מתוך שעור זה הוקצו עד לסוף 2011 15% לחברה בשליטת מנכ"ל החברה שהתקשרה עם החברה בהסכם מתן שירותים כאמור. ביום 1 בינואר 2012 הוקצו לחברה בשליטת המנכ"ל כ-5% נוספים כך שמנכ"ל אגוד חיתום מחזיק בעקיפין ב-20% ממניות אגוד חיתום. כמו כן, ביום 1 בינואר 2012 הוקצו 5% נוספים ממניותיה של אגוד חיתום לנותן שירותים נוסף שהתקשר עם החברה, כאשר ובהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בהסכם עם נותן השירותים הנוסף, עשויים להיות מוקצים לו 5% נוספים ממניות אגוד חיתום. רווחיה של החברה בשנת 2011 היו 823 אלפי ש"ח, לפני הפרשה למס ו-623 אלפי ש"ח, אחרי הפרשה למס.

אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ ("אימפקט ניהול")

אימפקט ניהול הוקמה בשנת 1996. החברה עוסקת ביעוץ ובניהול תיקי השקעות עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים. רווחיה של אימפקט ניהול בשנים 2011 ו-2010 היו 2,599 ו-3,393 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-1,942 ו-2,538 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ("החברה לנאמנות")

החברה לנאמנות עוסקת במתן שירותי נאמנות לקרנות נאמנות (על-פי חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994), למחזיקי ניירות ערך הנסחרים בבורסה, להנפקות פרטיות, וכן במתן שירותי נאמנות פרטיים (נאמנויות כספיות, שמירת מניות ועוד). רווחיה של החברה לנאמנות בשנים 2011 ו-2010 היו 4,432 ו-5,651 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-2,905 ו-4,745 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס. הרווח הנקי בשנת 2010 כולל רווח נקי של 0.7 מיליון ש"ח מפעולות בלתי רגילות בגין מכירת חלק מהנאמנויות לאגרות חוב.

אגוד ליסינג בע"מ ("אגוד ליסינג")

אגוד ליסינג הוקמה בשנת 1996, והיא עוסקת במימון כלי רכב וצידוד בשיטת הליסינג המימוני ללקוחות הבנק וללקוחות אחרים. יתרת המימון שהעמידה אגוד ליסינג ללקוחותיה ביום 31 בדצמבר 2011 הסתכמה ב-303 מיליון ש"ח, לעומת 304 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010. רווחיה של אגוד ליסינג בשנים 2011 ו-2010 היו 10,228 ו-8,839 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-7,888 ו-6,600 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד הנפקות בע"מ ("אגוד הנפקות")

אגוד הנפקות הוקמה בשנת 2005 על מנת לעסוק בהנפקה של תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק. אגוד הנפקות הנה תאגיד מדווח כמשמעו בחוק ניירות ערך, וזאת כל עוד יוחזקו בידי הציבור ניירות ערך שהונפקו על-ידיה.

ביום 11 באפריל 2011 פרסמה החברה דו"ח הצעת מדף על פי תשקיף מדף של אגוד הנפקות שפורסם ביום 31 באוגוסט 2009 והתיקון לו מיום 10 למרס 2011, (ראה דיווח מידי 076152-01-2011). על פי דו"ח הצעת המדף הונפקו (בדרך של מכרז על מחיר היחידה) 210,176 יחידות כתבי התחייבויות נדחים (סדרה יח') בדרך של הרחבת סדרה סחירה כשהרכב כל יחידה הינו 1,000 ש"ח ערך נקוב והתמורה ברוטו בגין הסתכמה בכ-214 מיליון ש"ח. בהתאם להודעת מידרוג מיום 6 באפריל 2011, ניתן לכתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יח') דירוג A1, אופק יציב.

ביום 30 ביוני 2011 פרסמה אגוד הנפקות דו"ח הצעת מדף על פי תשקיף מדף של אגוד הנפקות שפורסם ביום 31 באוגוסט 2009 והתיקון לו מיום 10 למרס 2011. על פי דו"ח הצעת המדף הונפקו ביום 3 ביולי 2011 (בדרך של מכרז על שיעור הריבית) 300,895 יחידות כתבי התחייבויות נדחים (סדרה יט') כשהרכב כל יחידה הינו 1,000 ש"ח ערך נקוב והתמורה ברוטו בגין הסתכמה בכ-301 מיליון ש"ח.

במסגרת האישור שהתקבל מבנק ישראל לגבי כתבי ההתחייבות בהנפקה זו, הובהר כי ההכרה בהם כהון משני תחתון תהיה כפופה לעמידה בהוראות מעבר כפי שיקבעו בעתיד, עד להסדרת ההנחיות בתחום.

בהתאם להודעת מידרוג מיום 22 ביוני 2011, ניתן לכתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יט') דירוג A1, אופק יציב.

ביום 28 באוגוסט 2011 נחתם הסכם פיקדונות מעודכן בין הבנק לבין החברה- ראה להלן תת פרק "הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה".

ביום 29 באוגוסט 2011 פרסמה אגוד הנפקות תשקיף מדף, הנושא את התאריך 30 באוגוסט 2011, להנפקת סדרות של אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים, ו/או ניירות ערך מסחריים והרחבה של סדרות קיימות. לפירוט ראה באור 10 לדוחות הכספיים.

לעניין טיוטה לתיקון תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיטות תשקיף- מבנה וצורה) ראה פרק "עדכוני חקיקה".

רווחיה של אגוד הנפקות בשנים 2011 ו-2010 היו 1,539 ו-495 אלפי ש"ח, בהתאמה. בהתאם להסדר עם נציבות מס הכנסה, החברה לא נישמה לצורכי מס והכנסותיה ו/או הוצאותיה לצרכי מס נכללות במסגרת הכנסות ו/או הוצאות לצורכי מס של הבנק.

כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ("כרמל")

בנק כרמל למשכנתאות והשקעות בע"מ ("בנק כרמל") עסק בתחום המשכנתאות. בשנת 2001 נחתם הסכם בין הבנק לבין קבוצת כרמל השקעות בע"מ, על-פיו רכש הבנק את מרבית הנכסים, ההתייבויות והפעילות הבנקאית של בנק כרמל ובמקביל בוטל רישיון הבנק של בנק כרמל. בעקבות הביטול, שונה שמו של בנק כרמל לשמו הנוכחי. בעקבות רכישת הפעילות הבנקאית על-ידי הבנק, נרשמה בכרמל יתרת חוב אשר נושאת ריבית והפרשי הצמדה. רווחי כרמל נובעים בעיקר מיתרת חוב זו. רווחיה של כרמל בשנים 2011 ו-2010 היו 10,878 ו-10,708 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו-7,390 ו-6,985 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס. כרמל אינה עוסקת בפעילות חדשה אלא מתחזקת את תיק ההלוואות שרכש הבנק.

אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ ("אגודים סוכנות לביטוח")

אגודים סוכנות לביטוח עוסקות בביטוח חיים ללווים או בביטוח דירות מגורים הנעשים אגב הלוואה לדיור ללקוחות הבנק בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות. רווחיה של אגודים סוכנות לביטוח לשנים 2011 ו-2010 היו 542 ו-243 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו-412 ו-183 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ ("ליבלוב")

ליבלוב הייתה בבעלות מלאה של בנק כרמל בעת שנרכש על-ידי הבנק בשנת 2001. ליבלוב עוסקת בביטוח דירות מגורים הנעשה אגב הלוואה לדיור ללקוחות כרמל – בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות. ליבלוב אינה עוסקת בפעילות חדשה, אלא מתחזקת את הפעילות הקיימת עד לסיימה. נתוניה הכספיים של ליבלוב מאוחדים באלה של כרמל ראה לעיל.

אגודים בע"מ ("אגודים")

אגודים עוסקות ברכישה והשכרה וכן באחזקה, ניהול ובינוי של נכסי הנדל"ן של הבנק, עבור הבנק ועבור חברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגודים מאוחדים באלה של הבנק.

אגוד מערכות בע"מ ("אגוד מערכות")

אגוד מערכות עוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגוד מערכות מאוחדים באלה של הבנק.

אגוד כספים בע"מ (לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.ן) בע"מ) ("אגוד כספים")

אגוד כספים הוקמה בשנת 1995 והחלה את פעילותה העסקית בשנת 1996. אגוד כספים עסקה בניהול קרנות להשקעות משותפות בנאמנות. פעילות אגוד כספים נמכרה למנורה קרנות נאמנות בע"מ בשנת 2006 והינה כיום תאגיד עזר של הבנק. נכון לתאריך הדוח לאגוד כספים אין פעילות עסקית והיא עוסקת אך ורק בהחזקת כספים שהתקבלו ממכירת נכסיה, החזקת כספי הונה העצמי וביצוע השקעות של כספים אלה ותשלומים המתייחסים להשקעות כאמור. רווחיה של אגוד כספים לשנים 2011 ו-2010 היו 933 ו-404 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו-611 ו-273 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד עודפים בע"מ (לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ) ("אגוד עודפים")

אגוד עודפים הוקמה בשנת 1996 ועסקה בניהול קופות גמל (לרבות קרנות השתלמות) וקופות פיצויים למעבידים. פעילותה נמכרה לאיילון חברה לניהול קופות גמל בע"מ, חברה בשליטת איילון חברה לביטוח בע"מ, בשנת 2006 והיא כיום תאגיד עזר של הבנק. נכון לתאריך הדוח לאגוד עודפים אין פעילות עסקית והיא עוסקת אך ורק בהחזקת כספים שהתקבלו ממכירת נכסיה, החזקת כספי הונה העצמי וביצוע השקעות של כספים אלה ותשלומים המתייחסים להשקעות כאמור. רווחיה של אגוד עודפים לשנים 2011 ו-2010 היו 961 ו-220 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו-745 ו-104 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

רשומי בנק אגוד לישראל בע"מ

הוקמה בשנת 1954. נכון למועד הדיווח לא מתנהלת במסגרתה כל פעילות עסקית.

ככר ציון 23 בנתניה בע"מ

החברה החזיקה נכס מקרקעין בנתניה, אשר שימש בעבר כסניף הבנק ונמכר ב-2007. החזקתו היוותה את כל פעילותה העסקית של החברה. נכון למועד הדיווח לא מתנהלת בחברה כל פעילות עסקית נוספת.

אחוזת יהודה בע"מ

החברה החזיקה נכס מקרקעין בתל אביב אשר שימש בעבר כסניף הבנק ונמכר במהלך שנת 2009. החזקתו היוותה את פעילותה העסקית. נכון למועד הדיווח לא מתנהלת בחברה כל פעילות עסקית נוספת.

חברת כספות הבנקים

הוקמה ב-1968 למטרת רכישה, החזקה, ניהול ומכירה של כספות בבניין הבורסה ליהלומים ברמת גן, לצורך השכרת הכספות ללקוחות או לגופים אחרים. הבנק מחזיק ב-25% ממניות החברה והמחזיקים הנוספים הם בנק דיסקונט לישראל בע"מ (50%) ובנק לאומי לישראל בע"מ (25%). נכון למועד הדיווח לא מתנהלת בחברה כל פעילות עסקית.

תשואת הבנק על השקעות בחברות מוחזקות אלה ביום 31 בדצמבר 2011 הייתה 6.1% לעומת 5.6% ביום 31 בדצמבר 2010.

בסוף שנת 2011 חלו שינויים בהרכבי הדירקטוריונים של חלק מחברות הבת וזאת בעקבות התפטרותם של דירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק אשר שימשו גם כדירקטורים בחברות הבת של הבנק מכהונתם בחברות הבת. שינוי זה נעשה בעקבות יישום הוראה 301 להוראות נוהל בנקאי תקין שנכנסה לתוקף באותו מועד.

השקעה אחרת

בנוסף, מחזיק הבנק בכ-14% מהון המניות בחברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב-הרצליה) בע"מ, אשר בבעלותה חטיבת קרקע במרכז הארץ. שיעור אחזקותיו של הבנק בחברה עשוי לגדול מעבר לשיעור הקיים, אולם בשום מקרה לא יעלה על 20% מהון המניות של החברה, כל עוד עומדת בתוקפה המגבלה בדבר שיעור אחזקות מקסימאלי בתאגידים ריאליים בהתאם לפרק ג' לחוק הבנקאות. לפרטים נוספים בדבר אחזקה זו ראה באור 7 לדוח הכספי.

להלן פירוט חברות המוחזקות של הבנק, בציון מספר המניות לסוגיהן ושויין הנקוב שהבנק מחזיק¹, עלותן, מחירן הרשום בספרי הבנק, יתרת הלוואות ופירוט השקעות אחרות בהן (נכון ליום 31 בדצמבר 2011):

שם חברה	מספר המניות המוחזקות וערך נקוב	עלות	מחיר בספרים ²	יתרת הלוואות ושטרי הון
במיליוני ש"ח				
אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ ⁹ ("א.ש.י.")	8,622,075 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	9	35	139
אגוד ליסינג בע"מ	999,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	1	50	247
חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ³	9,599,999 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	2	23	-
אגוד הנפקות בע"מ	100 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	-	2	16
כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ("כרמל אגוד")	11,625,041 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	149	152	-
אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ	99 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	-	1	-
ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ ³	100 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.			מאוחד בכרמל אגוד ⁴
אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ	2,999,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	5	19	5
אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ⁴	1,750,002 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.			מאוחדת בא.ש.י. ⁵
אגוד חיתום ופיננסים בע"מ ¹⁰	2,550,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א			מאוחדת באגוד שוקי הון
אגודים בע"מ	15,978,087 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב כל אחת.			מדווח בדוחות סולו של הבנק
אגוד מערכות בע"מ	99 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.			מדווח בדוחות סולו של הבנק
אגוד כספים בע"מ ⁷ (לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.ן) בע"מ)	1,699,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	2	39	-
אגוד עודפים בע"מ ⁸ (לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ)	850,000 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	1	40	-

שם חברה	מספר המניות המוחזקות וערך נקוב	עלות	מחיר בספרים ²	יתרת הלוואות ושטרי הון
			במיליוני ש"ח	
רשומי בנק אגוד לישראל בע"מ	98 מניות בנות 0.0001 (שקל ישן) ערך נקוב כל אחת.	חברה ללא פעילות עסקית		
ככר ציון 23 בנתניה בע"מ ⁵	2 מניות בכורה ניתנות לפדיון בנות 0.0001 (שקל ישן) ערך נקוב כל אחת ⁶	חברה ללא פעילות עסקית		
אחזות יהודה בע"מ ⁶	1,000 מניות רגילות בנות 0.0001 (שקל ישן) ערך נקוב כל אחת. ⁷	חברה ללא פעילות עסקית		
חברת כספות הבנקים	150,000 מניות רגילות ב' בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת.	חברה ללא פעילות עסקית		

* סך הנמוך מ-500 אלפי ש"ח.

הערות לטבלה:

1. בחלק מהמקרים מוחזקות, בנוסף למניות המוחזקות על-ידי הבנק ומהוות לפחות 99% מההון המונפק של החברה המפורטת, מניות בודדות באותה חברה על-ידי חברות בת אחרות של הבנק.
2. ההשקעה רשומה בספרים על בסיס שווי מאזני.
3. אחזקה באמצעות כרמל - אגוד למשכנתאות בע"מ (99 מניות) וחברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (1 מניה) - חברות בת בבעלות מלאה.
4. אחזקה באמצעות א.ש.י. (1,750,001 מניות) ורשומי בנק אגוד לישראל (1 מניה).
5. מניה נוספת מסך 3 המניות הקיימות של החברה, מוחזקת על-ידי רישומי בנק אגוד לישראל בע"מ.
6. מוחזקות באמצעות רישומי בנק אגוד בע"מ (999 מניות רגילות) ואגודים בע"מ (1 מניה רגילה).
7. פעילות קרנות הנאמנות נמכרה בשנת 2006.
8. פעילות קופות הגמל נמכרה בשנת 2006.
9. מניה אחת מוחזקת על-ידי החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.
10. מוחזקת באמצעות אגוד שוקי הון בשיעור 85%. ביום 1 בינואר 2012 ירד שיעור ההחזקה בחברה ל- 75%.

דיבידנד, ריבית ודמי ניהול שקיבל הבנק

להלן פרטים בדבר דיבידנד, דמי ניהול והשתתפות בהוצאות והכנסות (הוצאות) מימון (נטו), שקיבל הבנק או שהוא זכאי לקבל, מחברות הבת שלו, לשנים 2011 ו-2010 באלפי ש"ח:

הכנסות (הוצאות) מימון (נטו)		דמי ניהול והשתתפות בהוצאות		דיבידנד		שם החברה
2010	2011	2010	2011	2010	2011	
(114)	(1,735)	54	54	-	-	אגוד השקעות ויזום (א.ש.י)
(47)	(141)	48	48	-	-	אגוד שוקי הון והשקעות*
(72)	(638)	90	90	-	-	חברה לנאמנות של בנק אגוד
128	(99)	90	90	-	-	אימפקט - ניהול תיקי השקעות
8,938	9,401	42	42	-	-	אגוד ליסינג
-	-	-	-	8,720	6,985	כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות
(101,537)	(138,321)	43	42	-	-	אגוד הנפקות
-	(16)	-	48	-	-	אגוד חיתום ופיננסים**
(3)	(20)	1,214	2,927	-	-	אגודים סוכנות לבטוח
מאוחד בדוחות סולו של הבנק						אגודים
מאוחד בדוחות סולו של הבנק						אגוד מערכות
(474)	(948)	-	-	-	-	אגוד עודפים
(285)	(953)	-	-	-	-	אגוד כספים
מאוחד בכרמל אגוד למשכנתאות והשקעות						ליבלוב סוכנות לביטוח
* מאוחד בדוחות הכספיים של אגוד השקעות ויזום.						
** מאוחד בדוחות הכספיים של אגוד שוקי הון.						

הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה

א. הסכמי פקדונות עם אגוד הנפקות

ביום 28 באוגוסט 2011 נחתם הסכם פקדונות בין הבנק לבין אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "ההסכם המעודכן"). ההסכם המעודכן יחול על הנפקות של אגודות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים (להלן: "ניירות הערך המוצעים"), שתבוצענה מכוח תשקיף המדף שפורסם ביום 29 באוגוסט 2011 (להלן: "תשקיף המדף"). ההסכם המעודכן לא יגרע מתוקף הסכמי פקדונות קודמים בקשר לתשקיפי מדף שפורסמו על ידי חברת הבת בין השנים 2005-2007 ו-2009. לפירוט נוסף בדבר הסכם הפקדונות החדש ראה באור ג.15.

ב. הסכמי התחשבות

הבנק מספק באופן שוטף שירותים ניהוליים ותפעוליים לחברות הבת שלו, כגון: שירותים משפטיים, שירותי משרד, הנהלת חשבונות ובקורת פנימית של חברות הבת. על מנת להסדיר את היחסים החוזיים בינו לבין החברות כאמור, התקשר הבנק בהסכמים לפיהם משלמות חברות הבת לבנק סכומים מסוימים בגין השירותים או משפות אותו על ההוצאות התפעוליות ששולמו על-ידו בגין מתן השירותים כאמור לעיל.

ג. שטרי הון

בין השנים 2000 ל-2005, העמיד הבנק לחברות הבת שלו שטרי הון כנגד העמדת הון עצמי בתנאים שלהלן:

1. א.ש.י – הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סכום של 139 מיליון ש"ח, אותו העמיד הבנק לא.ש.י בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין א.ש.י לבין הבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של א.ש.י בסניף הראשי של הבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, לא לפני חלוף שנה מתום השנה בה הועמד הסכום. שטר ההון יעמוד בדרגת פירעון עדיפה לפני כל החובות האחרים של א.ש.י. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.

2. **אגוד הנפקות** – הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סך של 16 מיליון ש"ח אותו העמיד הבנק לאגוד הנפקות, וזאת בדרך של זיכוי חד פעמי של חשבונה של אגוד הנפקות במלוא הסכום.
- הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא. עוד הוסכם כי שטר ההון יועמד לפירעון אך ורק בעת פירוקה של אגוד הנפקות ורק לאחר פירעון כל התחייבויותיה לכל נושיה האחרים.
3. **אימפקט ניהול** – הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סכום של 5 מיליון ש"ח (נכון להיום), אותו העמיד הבנק לאימפקט בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין אימפקט לבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של אימפקט בסניף הראשי של הבנק, כאשר מספר שטרי ההון יהיה שווה לסה"כ מספר השקלים החדשים שיעמיד הבנק לאימפקט. כל סכום מהסכומים, שנגדם מוצאים שטרי הון, יעמוד לפירעון, לפי דרישת הבנק, שתוכל להיות מוגשת לא לפני שחלפה שנה מהמועד בו הועמד אותו סכום. לחלופין, הבנק יהא רשאי לדרוש להמיר שטרי הון אלו או חלקם למניות במספר השווה למספר שטרי ההון המומרים. שטרי ההון לא יהיו ניתנים לפירעון מוקדם ותנאיהם לא יהיו ניתנים לשינוי. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.
- לפרטים נוספים בדבר שטרי ההון ראה באור 5 לדוח הכספי.

ד. **כתבי שיפוי**

דירקטוריון הבנק אישר מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים שנכנסו לתוקף מיום 30 ביוני 2009 לחברות המאוחדות, לפירוט ראה ביאור 18.ג.14.

ה. **הסכמים בקשר לעובדים**

ביום 4 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי שהבנק ואגוד מערכות הנם צד לו, ועל-פיו התחייב הבנק להעסיק בחוזים אישיים רק עובדים במקצועות מסוימים במסגרת אגוד מערכות.

ו. **התקשרויות נוספות**

- הבנק מקבל על בסיס קבוע ושוטף, ובתמורה, שירותים מחברות הבת שלו, כדלקמן:
1. אגודים (אחזקה, השכרה, ניהול ובינוי נכסי הנדל"ן של הבנק).
  2. אגוד מערכות (שירותי מחשוב).
- מתן השירותים של חברות אגודים ואיגוד מערכות לבנק מהווה את עיקר פעילותן.
- בנוסף, מקבל הבנק שירותי ייעוץ, מעת לעת, בנושאים שונים, מאגוד השקעות וייזום.

ז. **מסגרות אשראי לחברות הבת**

הבנק מעמיד מפעם לפעם לחברות הבת בקבוצה, מסגרות אשראי לצורך ביצוע פעילותן השוטפת. נכון ליום 31 בדצמבר 2011, העמיד הבנק מסגרות אשראי לחברות הבת בהיקף של כ-328 מיליון ש"ח, בין כמימון ובין כערבות פיננסית.

הון אנושי

- להלן פרטים בדבר התפתחות מצבת כח האדם:

ממוצע משרות * שנתי		משרות * ליום 31 בדצמבר		
2010	2011	2010	2011	
1,167	1,219	1,191	1,237	הבנק
34	37	36	37	חברות מאוחדות
<u>1,201</u>	<u>1,256</u>	<u>**1,227</u>	<u>**1,274</u>	

* משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי קבלן ואחרים.
 ** מזה מנהלים ומורשי חתימה נכון ליום 31 בדצמבר 2011 – 253 (ליום 31 בדצמבר 2010 – 244).

- יחסי העבודה ושכר העובדים מוסדרים בהסכמי עבודה קיבוציים מול העובדים וועדי עובדי הבנק, ועד מנהלים וועד פקידים. שכר העובדים בבנק כפוף להסכמי עבודה - ראה פירוט בפרק "הסכמים מהותיים".
- בשנת 2011 המשיך הבנק לתת דגש מיוחד על הכשרת עובדים ופיתוח המשאב האנושי ברמות השונות. הדרכות והכשרות מקצועיות מתבצעות רובן ככולן במרכז ההדרכה של הבנק וכן במקומות העבודה וניתנות באמצעות עובדי המקצועיים. סגל המרצים הפנימיים ומומחי התוכן מונה כ-60 מרצים מקרב עובדי הבנק ומנהליו. הדרכות והכשרות בתחומי הניהול, המכירות, פיתוח הנהלה ותרבות ארגונית מתבססות על מנחים ויועצים ארגוניים חיצוניים. ההוצאות בגין הדרכה הסתכמו בשנת 2011 בסך של 2.7 מיליון ש"ח. הנושאים העיקריים בהם התמקדה ההדרכה בשנת 2011 היו: פיתוח מנהלים בכל רמות הניהול בבנק תוך ביצוע תוכנית פיתוח רחבה כך שכל מנהל בבנק קיבל פרק הכשרה, הכשרת עתודה ניהולית זוטרה, בכירה ומסלול ישיר לניהול. קליטה והטמעת מערכות מידע, שוק ההון, הכשרה מקצועית רחבה לכל מגזר לקוחות פרטיים והדרכות בנושאים רגולטורים שונים.
- בשנת 2009 גובש ונכתב בבנק קוד אתי בתהליך מקיף תוך שיתוף גורמים שונים, בהם בעלי מניות, דירקטורים, מנהלים, עובדים, לקוחות וספקים, ומתוך הבנה עמוקה של אחריות הבנק מעצם היותו בנק וכארגון הפועל בתוך החברה בישראל. קוד אתי הינו מכלול של ערכים וכללי התנהגות, המהווים מצפן להתנהגות אתית לכל העובדים והמנהלים. עקרונות הקוד אמורים לספק מסגרת להתנהגות אתית ראויה. הקוד אתי מורכב מחמישה ערכים מובילים והם: מקצועיות, שירות, מצוינות, הוגנות וישרה, כבוד הדדי ויחס אישי. בשנת 2011 המשיך הבנק בתוכנית שהחלה בשנת 2010 לשילוב והטמעה רחבה של הקוד אתי בתהליכי העבודה של הבנק ובנהליו במטרה להפוך את הקוד אתי לחלק מתרבות הארגונית של הבנק. במקביל מוסדו תהליכי עבודה של מוסדות האתיקה בבנק ובהן ועדת אתיקה המתכנסת אחת לרבעון.

- בחודש יוני 2010 נחתמו הסכמי מענקים עם ועד המנהלים ומורשי החתימה ועם ועד הפקידים לשנים 2009 עד 2012. נוסחת גובה המענקים מבוססת על רווחיות הבנק וכפופה להשגת שיעור תשואה העולה על 6%. כמו כן, ראה פרק "הסכמים מהותיים".

- ביום 5 באפריל 2009 שלח המפקח על הבנקים מכתב לתאגידים הבנקאיים בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. במסגרת המכתב הונחו התאגידים הבנקאיים ותאגידים שבשליטתם לאמץ מדיניות תגמול הולמת לכלל עובדיהם זאת במטרה להפחית סיכונים הנובעים ממבני תמריצים בלתי נאותים. הדירקטוריון קיים ביום 7 בדצמבר 2009 דיון וקבע מדיניות בהתבסס על הנחיות המפקח שעיקריהן כדלהלן:

א. תמריצי התגמול יותאמו לרווחיות כלל ארגונית ולמטרות ארוכות טווח של התאגיד הבנקאי.

ב. תמריצי התגמול לא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של התאגיד הבנקאי.

ג. תשלום של תמריצי תגמול יתבסס על רווח מותאם לסיכון ולעלות ההון.

ד. תמריצים לתגמול יכללו מרכיב שישקף את השפעת התרומה של היחידה העסקית לערך הכולל של יחידות עסקיות אחרות ולא יתייחסו ליחידה העסקית במנותק מהתאגיד הבנקאי בכללותו.

ה. תמריצים לתגמול יכללו מרכיב שישקף עמידה ביעדים כלליים של התאגיד הבנקאי בתחום ניהול הסיכונים ובתחום הציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלי התאגיד הבנקאי.

ו. הסכמים המסדירים תשלומים בגין פרישה לחברי הנהלה בכירה ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן ואת סיבת הפרישה.

ז. מדיניות זו מיועדת ליישום בשנים הקרובות והינה כפופה להסכמי השכר החלים בבנק ולהסכמות עם ועדי העובדים והמנהלים בבנק.

ביום 10 באפריל 2011 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 6 בפברואר 2011 ולאחר קבלת המלצת ועדת אד הוק לתגמול של הדירקטוריון וזאת בהתבסס על מדיניות התגמול שנקבעה בדירקטוריון בנובמבר 2009, תכנית מענקים ארוכת טווח למנהלים הבכירים בבנק: יו"ר דירקטוריון, המנכ"ל, חברי הנהלת הבנק, היועצת המשפטית ומבקר הבנק. ביום 22 במאי 2011 אישרה האסיפה הכללית את התוכנית לגבי יו"ר הדירקטוריון. במהלך שנת 2011 שולם ליו"ר דירקטוריון, המנכ"ל, וחברי הנהלת הבנק מענק שנתי בגין שנת 2010, על פי תוכנית המענקים לעיל. לפירוט ראה פרק- "תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה", דיווח מידי שהוציא הבנק מיום 11 באפריל 2011 (אסמכתא מספר 116199-01-2011) ובאור 15.ד. לדוחות הכספיים.

כמו כן, אושרו במהלך שנת 2011 נוסחאות תגמול לקבוצות עובדים נוספות בהתבסס על מדיניות התגמול שנקבעה בדירקטוריון.

- בשנת 1997 נחתם הסכם בין המנהלים ומורשי החתימה וההסתדרות לבין הבנק בו נקבע בין היתר כי המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק, הזכאים לפנסיה תקציבית במתכונת מסוימת שהונהגה בבנק עד אותו זמן (להלן - "הפנסיה המחייבת"), יקבלו פנסיה מקרן הפנסיה "עמית" עימה התקשרו הבנק והעובדים ומהבנק, באופן משולב, כאשר ההסכם קובע את נוסחת השילוב. על נוסחת שילוב זו קיימת מחלוקת בין ועד המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק. עמדת הבנק היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה הפרש שבין סכום הפנסיה הראשונה שהגמלאי יקבל מ"עמית", עם צאתו לגמלאות, לבין סכום הפנסיה המחייבת (ככל שיתקיים הפרש כזה באותו מועד),

ואשר אותו יהיה על הבנק לשלם לגמלאי מידי חודש, כשהוא צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן. עמדת המנהלים היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה ההפרש (ככל שיתקיים כזה), בין סכום הפנסיה שהגמלאי יקבל מעמית לבין סכום הפנסיה המחייבת, כפי שיהיה אותו הפרש מידי חודש (סכומי ההפרש שעל הבנק לשלם כאמור להלן) – "סכומי ההשלמה". בשנת 2008 ניהלו הבנק וועד המנהלים הליך של יישוב חילוקי דעות בעניין באמצעות בורר. ההליך הוקפא על ידי הצדדים. ביולי 2009 הוקטנה הפנסיה המשולמת על ידי עמית ב-10%, ועד היום היא עומדת בערכים המוקטנים שנקבעו באותו מועד. הסכום במחלוקת אשר נובע מהפחתה זו אינו מהותי. בחודש יולי 2011 נתקבל בבנק מכתב מועד המנהלים בדרישה לחידוש הבוררות. ההליכים הפרוצדורליים לחידוש הבוררות לא הושלמו על ידי ההסתדרות נכון ליום כתיבת דו"ח זה. להערכת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועצו המשפטיים, לא ניתן לכמת כיום את מידת והיקף הסיכון באשר לחבות אפשרית של הבנק בתשלום סכומי ההשלמה, הן נוכח קיומה של המחלוקת האמורה לעיל בקשר לפרשנות נוסחת השילוב, והן כיוון שלא ניתן לצפות את תדירותם או היקפם של המצבים בהם ייווצר הפרש בין סכום הפנסיה המחייבת לבין סכום הפנסיה המשולם על ידי קרן "עמית", אשר עלול לחייב תשלום של סכומי ההשלמה כאמור.

• **תוכנית פרישה ושינוי מדיניות פרישה**

ביום 26 בפברואר 2012 אישר דירקטוריון הבנק מסגרת לתוכנית פרישה בתנאים מועדפים (להלן: "התוכנית"), במסגרת זמן קצובה. התוכנית מיועדת ככלל לעובדים בטווח גילאים שבין 57-64.

על פי התוכנית, יתאפשר לעובדים אשר תוכנית הפרישה רלוונטית לגביהם להודיע בתוך פרק זמן קצוב, אם ברצונם לפרוש במסגרת התוכנית, כאשר להנהלת הבנק שיקול דעת בלעדי לאשר פרישה בתנאי התוכנית. תהליך הפרישה בפועל של עובדים להם תאושר פרישה מוקדמת במסגרת התוכנית, יבוצע באופן הדרגתי ויתפרס על פני כשנתיים. כמו כן, אישר דירקטוריון הבנק, כי בד בבד עם אישור המסגרת לתוכנית הפרישה תיכנס לתוקף מדיניות לפיה לא תתאפשר פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים בשבע השנים הבאות (עד לסוף שנת 2018).

על פי הערכת הנהלת הבנק יפרשו במסגרת המבצע כ-40 עובדים, כאשר העלות הכוללת של הפיצויים העודפים שישולמו לעובדים שיפרשו במסגרת התוכנית (מעבר לפיצויים המחויבים על פי דין), על פי חישובים ממוצעים, מוערכת בכ-50 מיליון ש"ח.

עלות מוערכת זו באה לידי ביטוי בדוחות הכספיים ובמקביל הוקטנו העתודות האקטואריות בהתאם להערכות ההנהלה דלעיל ולשינוי המדיניות האמור, כך שהגידול בהוצאות השכר בדוח רווח והפסד לשנת 2011 הסתכם בכ-15 מיליון ש"ח – ראה פירוט בביאור 5.א.15, וכן בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים" תת פרק "זכויות עובדים".

מימוש התוכנית יאפשר לבנק, בין היתר, לצמצם הוצאות ולהתייעל, ובכך להתמודד עם האתגרים הניצבים לפניו על רקע ההערכות הכלכליות לגבי ביצועי המשק בשנים הקרובות.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

• בבאור 7.א.15. ניתנו פרטים על העתודות בגין פיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה. העתודות לפנסיה ולפיצויים עודפים הכלולות ב"סכום העתודות, נטו" מחושבות לפי הערכות אקטואריות. כמו כן, בבאור 15.ב ניתן פירוט להתחייבות למענקים בגין ותק עובדים ("מענקי יובל"). גם התחייבות זו מחושבת לפי הערכות אקטואריות. להלן פירוט התנועה בעתודות אלו בשנים 2011 ו-2010, כמו כן להלן פירוט לתנועה ב"סכום היעודות" לאותן השנים:

שינוי בערך נוכחי של ההתחייבויות האקטואריות - בשנת 2011 (במיליוני ש"ח):

<u>סך הכל</u>	<u>מענקי יובל</u>	<u>פנסיה ופיצויים</u>	
235.4	18.7	216.7	ערך נוכחי של ההתחייבויות 1.1.2011
14.6	3.2	11.4	עלות שירות שוטף (1)
27.8	1.2	26.6	הוצאות מימון (2)
(64.5)	(1.1)	(63.4)	הטבות ששולמו, נטו (לרבות הטבות שצפויות להיות משולמות) (3)
(11.6)	-	(11.6)	תשואה חזויה על נכסי התוכנית (4)
6.1	1.4	4.7	הפסד (רווח) אקטוארי, נטו (5)
<u>207.8</u>	<u>23.4</u>	<u>184.4</u>	ערך נוכחי של ההתחייבויות 31.12.2011

שינוי בערך נוכחי של ההתחייבויות האקטואריות - בשנת 2010 (במיליוני ש"ח):

<u>סך הכל</u>	<u>מענקי יובל</u>	<u>פנסיה ופיצויים</u>	
225.7	15.6	210.1	ערך נוכחי של ההתחייבויות 1.1.2010
13.5	2.8	10.7	עלות שירות שוטף (1)
25.0	1.0	24.0	הוצאות מימון (2)
(18.5)	(1.6)	(16.9)	הטבות ששולמו, נטו (3)
(9.5)	0.9	(10.4)	תשואה חזויה על נכסי התוכנית (4)
(0.8)	-	(0.8)	הפסד (רווח) אקטוארי, נטו (5)
<u>235.4</u>	<u>18.7</u>	<u>216.7</u>	ערך נוכחי של ההתחייבויות 31.12.2010

* נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

- (1) עלות שירות שוטף הינה עלות הזכויות הפנסיוניות, עלות הפיצויים המוגדלים, ועלות מענקי היובל אותם "רכשו" העובדים תמורת שירותם בשנה השוטפת.
- (2) הוצאות המימון מהוות את הגידול בערך הנוכחי של העתודות, הנובע מכך שמועד סילוק "ההטבה" הפך קרוב יותר בשנה.
- (3) סעיף זה כולל הטבות ששולמו: תשלומי פנסיות לגמלאים, תשלומי מענקי יובל, תשלומים לעובדים שפרשו וויתרו על הפנסיה, ותשלומי פיצויים עודפים וכן, אומדן לתשלומים הצפויים בגין מבצע פרישה- ראה פירוט בפרק "הון אנושי" ובבאור 5.א.15. כמו כן, הסעיף כולל הפקדות ומשיכות מנכסי התוכנית לרבות משיכות צפויות בגין מבצע פרישה. עיקר הגידול בשנת 2011 לעומת שנת 2010 נובע מהאומדן לתשלומים ולמשיכות בגין מבצע פרישה.
- (4) התשואה החזויה על נכסי התוכנית מביאה בחשבון שינויים בשווי ההוגן על נכסי התוכנית המוחזקים במהלך התקופה כתוצאה מהפקדות בפועל והטבות בפועל ששולמו. התשואה החזויה מבוססת על תחזיות שוק בתחילת התקופה. ההפרש בין התשואה החזויה לתשואה בפועל על נכסי התוכנית נכלל בהפסד/רווח אקטוארי.
- (5) הפסד/רווח אקטוארי נטו נובע מתיאומים על בסיס ניסיון (השפעות ההבדלים בין ההנחות האקטואריות לבין מה שהתרחש בפועל) וכן מהשפעות של שינויים בהנחות אקטואריות. ההפסד בשנת 2011 נובע בעיקר מירידות ערך בנכסי התוכנית (ההפרש בין התשואה החזויה לתשואה בפועל).

שינוי ביעודות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח):

<u>2010</u>	<u>2011</u>	
95	101	יתרת פתיחה
*	-	הפקדות
(2)	(1)	משיכות
8	(5)	רווח (הפסד) **
<u>101</u>	<u>95</u>	יתרת סגירה

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** רווח (הפסד) הנובע כתוצאה משערוך הקופה המרכזית לפיצויים, אשר נרשם בהתאם לאישור יתרה המתקבל מהגוף החיצוני בו מופקדים הכספים.

תיאור מצב המיסוי

א. ב-14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות המס 2009 ו-2010 במסגרת החוק אושרו, בין היתר, הוראות בדבר הפחתת שיעור מס החברות בשנים 2011 עד 2016, בהדרגה עד שיעור מס של 18%. על פי תיקון 147 לפקודה מס הכנסה, שנקבע כאמור בחוק ההתייעלות הכלכלית יחולו שיעורי המס הבאים: בשנת 2010-25%, בשנת המס 2011 – 24%, בשנת המס 2012 – 23%, בשנת המס 2013 – 22%, בשנת המס 2014 – 21%, בשנת המס 2015 – 20%, ובשנת המס 2016 ואילך יחול שיעור מס חברות של 18%.

בנוסף לכך, ב-1 ביולי 2009 אישרה הכנסת את העלאת שיעור המע"מ במסגרת צו מס ערך מוסף (שיעור המס על עסקה ועל יבוא טובין) (הוראת שעה) התשס"ט-2009 וצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) התשס"ט-2009 לפיו יוגדל שיעור המע"מ מ-15.5% ל-16.5% וזאת בתקופה המתחילה ב-1 ביולי 2009 ועד ה-31 בדצמבר 2010.

ביום 29 בדצמבר 2010 אישרה מליאת הכנסת, במסגרת התקציב הדו שנתי, כי שיעור המס ערך המוסף יישאר על 16% בשנים 2011 ו-2012. כמו כן, אושר שיעור המס על שכר וריווח המוטל על מוסדות כספיים גם כן בשיעור של 16% עד תום שנת 2012.

ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסת את החוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011. בהתאם לחוק תבוטל הפחתת המס, אשר נקבעה בחוק ההתייעלות הכלכלית, כאמור לעיל, ושיעור מס חברות החל משנת 2012 ואילך יעמוד על 25%.

בעקבות התיקון האמור, שיעור המס הסטטוטורי החל על תאגידים בנקאיים עומד על 34.48% בשנת 2011. שיעורי המס הסטטוטורי אשר יחולו על תאגידים בנקאיים בשנת המס 2012 - 35.34% ובשנת המס 2013 ואילך - 35.06%. בעקבות התיקון מיום 5 בדצמבר 2011, גדלה יתרת נכס המס הנדחה ונרשמו ברבעון הרביעי של שנת 2011 הכנסות מס של כ-29 מיליון ש"ח.

ב. לבנק שומות סופיות או נחשבות כסופיות עד וכולל לשנת המס 2007. לחברות המאוחדות שומות סופיות (או נחשבות כסופיות) עד וכולל שנות מס 2007-2008.

ג. במסגרת ביקורת שנערכה על ידי רשות המיסים (מחלקת ביקורת מע"מ) בחברה בת של הבנק – אגוד מערכות בע"מ, חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק (להלן – "החברה"), נבחנה פעילותה של החברה כעוסק לצרכי מע"מ. ביום 18 ביוני 2008 התקבלה בחברה שומת מס עסקאות לתקופות חיוב ספטמבר 2005 עד מרס 2008. ביום 18 באוגוסט 2011 נמסר לחברה מכתב מאת רשות המסים, על פיו החליטה הרשות לשנות את סיווגה של החברה מ"עוסק" ל"מוסד כספי", וזאת החל מיום 1 בספטמבר 2011. משמעות שינוי הסיווג היא "מכירה רעיונית" של נכסי החברה (ציוד המחשוב) שבעת רכישתם נוכה מס התשומות בגינם, והטלת מע"מ בגינה. מועד ה"מכירה" יהיה בהתאם למועד שינוי הסיווג ומחיר המכירה יהיה לפי שווי השוק של נכסי החברה. להערכת יועציה המשפטיים של החברה שינוי הסיווג ככל שיתבצע, צפוי להתבצע לפי היתרה הבלתי מופחתת המתואמת של הנכסים אשר נרכשו בחודש אפריל 2008 ואילך ולא נכללו במסגרת השומה הנ"ל. החברה חולקת על החלטת שינוי הסיווג והגישה כתב השגה ביום 1 בדצמבר 2011. להערכת הבנק, במידה והשגת הבנק לא תתקבל לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011. לפירוט נוסף ראה באור 18.ג.18 לדוחות הכספיים.

- ד. הבנק הינו בעל מעמד של מתווך מורשה (Q.I) כהגדרתו בכללי רשויות מס הכנסה בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה כי הבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב לעניין תהליכי דיווח וניכוי מס מסוימים המתחייבים על פי הדין האמריקאי.
- ה. פרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המיסים בבנק והפרשה למיסים ראה ביאורים 1.ה.11 ובאור 28 לדוחות הכספיים.
- ו. בחודש פברואר 2012 נחתם הסכם בהובלת אגוד הבנקים, בין הבנקים לבין רשויות המס ליישום הוראת חובות פגומים לצורך מס. על פי העקרונות העיקריים להסכם, הפרשות להפסדי אשראי המוערכות על בסיס פרטני, יוכרו בשנה שבה נרשמו, והפרשות להפסדי אשראי המוערכות על בסיס קבוצתי, שנמחקו, יוכרו בשנה העוקבת לשנת המחיקה. ההשפעה על הפרשה למס לשנת 2011 כתוצאה מיישום ההסכם אינה מהותית.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר. כללי החשבונאות שישומו בעריכת המידע הינם אלה המתוארים בבאור 30 לדוחות הכספיים.

• פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר פרטי – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות ואת פעילות המימון לדירור. כמו כן כולל המגזר עסקים קטנים בעלי אובליגו של עד 400 אלף ש"ח אשר מנהלים במסגרת אגף קמעונאות.

מגזר עסקי – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים ממגוון ענפי משק – לרבות ענפי הבניה והנדל"ן ושוק ההון.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי - כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק הנזילות והסליקה, פעילות חדרי העסקאות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י), המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. תוצאות המגזר כוללות גם את השפעת הרישום של מכשירים פיננסיים נגזרים לפי שוויים ההוגן.

אחרים והתאמות - כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

• להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

רווח מפעילות מימון – במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה המרווח הפיננסי על ההלוואות והפקדונות של הלקוחות. ככלל, המרווח מחושב מעל מחיר מעבר המייצג את עלות המקורות בהתאם למשך חיים ממוצע ובהתייחס לאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון הפנוי המחושב לצורך תשואה על ההון המיוחס למגזר. ההון מיוחס על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים המשויכים לכל מגזר (על פי כללי באזל 2).

הכנסות תפעוליות ואחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הפרשה להפסדי אשראי – נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות הישירות מיוחסות למגזר הספציפי, יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים לפי קריטריונים שונים.

מיסים על ההכנסה – ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה ככלל על פי שיעור המס האפקטיבי של הבנק, למעט במקרים מסויימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון – מהווה את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין האמצעים ההוניים המוקצים למגזר. האמצעים ההוניים מוקצים למגזרים על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של כל מגזר (על פי כללי באזל 2).

סיווג מחדש – מאגר הנתונים והמתודולוגיה המשמשים לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי הפעילות של הבנק הינם בתהליך מתמשך של טיוב, ובהתאם מבוצע, במידת האפשר, סיווג מחדש של התוצאות לתקופות השוואה.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי וסך הנכסים לפי מגזרי פעילות:

א. רווח נקי (הפסד) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

מגזר	2011	2010 **
	מיליוני ש"ח	
פרטי	31	20
עסקי	123	67
יהלומים	16	10
ניהול פיננסי	(38)	52
אחרים והתאמות	*-	*-
סך הכל	132	149

ב. סך הנכסים (יתרה ממוצעת) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

מגזר	2011	2010 **
	מיליוני ש"ח	
פרטי	8,033	6,588
עסקי	13,775	13,073
יהלומים	1,395	1,455
ניהול פיננסי	13,516	11,572
אחרים והתאמות	394	363
סך הכל	37,113	33,051

* סכום נמוך מ-500 אלפי ש"ח.
 ** הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור ה.1.ה.21. כמו כן ראה באור 1.ג.5. בדבר סווג מחדש.

המגזר הפרטי

מבנה המגזר

המגזר הפרטי של הבנק מטופל על ידי אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ. מגזר זה מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. כמו כן, כולל המגזר עסקים קטנים בעלי אובליגו של עד 400 אלף ש"ח אשר מנוהלים במסגרת אגף קמעונאות, ואת פעילות המימון לדירור. מגזר זה כולל את מכלול הפעילויות הקשורות בלקוחות הפרטיים. השירותים ללקוחות המגזר ניתנים באמצעות סניפי הבנק, באמצעות מרכזי בנקאות פרטית - אגוד Premium, וכן באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה - האינטרנט והמוקד הטלפוני של הבנק (אגוד ישיר). מוצרים עיקריים של המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, יעוץ פיננסי, יעוץ פנסיוני, שירותי השקעות בניירות ערך, פקדונות, מוצרים מובנים, כרטיסי אשראי, אשראי ומתן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים, אשראי לרכב ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחות על ידי משכון דירות מגורים. כמו כן, כוללים במגזר פעילות חברות בנות בתחום ניהול תיקים, שרותי נאמנות ללקוחות פרטיים ושרותי ליסינג ללקוחות פרטיים ועסקיים קטנים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2012-2014, ימשיך הבנק במדיניות ההתרחבות הקמעונאית וזאת במקביל לשימור, הרחבת והעמקת הפעילות עם לקוחות קיימים, תוך שמירה על היקף תיק המשכנתאות. להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2012:

- המשך יישום האסטרטגיה להגדלת מצבת חשבונות המשכורת הפעילים בבנק באמצעות פיתוח מוצרי גיוס ושימור לקוחות.
- הרחבת הפעילות בתחום מוצרי הפאסיבה השונים, בין השאר לצורך הגדלת הפיזור וצמצום הריכוזיות בתחום המקורות.
- המשך יישום אסטרטגיית הסינוף להרחבת התשתית הקמעונאית, במקביל לטיוב הפריסה הקיימת, על פי מדיניות הסינוף שאושרה במסגרת התוכנית האסטרטגית.
- הרחבת היקף האשראי הקמעונאי בדגש על הלוואות מגובות בטוחות, תוך שמירה על מסגרת נכסי הסיכון המתוכננת, בין היתר באמצעות העמקה ויצירה של שיתופי פעולה ורכישת פעילויות סינרגטיות.
- הגברת הפעילות בשוק ההון, המשך חיזוק תשתית הייעוץ, מינוף פלטפורמות המסחר והרחבת היקף המשתמשים, תוך יישום תהליכי בקרה נאותים.
- שמירה על היקף תיק המשכנתאות תוך מיקוד בלקוחות הבנק, הרחבת המרווחים וחיזוק הקשר שבין לקוח מוצר המשכנתא ליתר המוצרים הבנקאיים.
- פיתוח ויישום מהלכים לטיפוח נאמנות לקוחות, צמצום נטישה והעמקת הפעילות בקרב לקוחות קיימים וחדשים.
- המשך חיזוק המודעות לבנק בתחום הקמעונאות.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק בתחום השייווק והמחשוב, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: מידת ההצלחה בגיוס לקוחות חדשים, הסיכוי להשיג שיפור ביכולת

הטכנולוגית (בין השאר בתחום האינטרנט). גורמים עיקריים נוספים העשויים להשפיע על התממשות המידע הינם: שינויים מקרו כלכליים, שינויים רגולטורים, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות, הצלחת מאמצי השיווק והצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים.

מגבלות חקיקה, פיקוח תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. ראה פירוט בפרק "עדכוני חקיקה" בין היתר בדבר מכתב המפקח על הבנקים בנושא: הלוואת ממונפות לדיור בריבית משתנה.

התפתחות בשווקים של המגזר

במהלך שנת 2011 נמשכה ההאטה בקצב הצמיחה של המשק הישראלי וההערכה היא כי מגמה זו תימשך גם בשנת 2012. למרות שלאורך השנה נרשמה מגמת התאוששות בשוק העבודה, כפי שבאה לידי ביטוי בירידה המתמשכת בשיעור הבלתי מועסקים מכוח העבודה האזרחי, ההערכה היא כי מגמה זו תשתנה במהלך שנת 2012. המסחר התנדתי בשווקים הפיננסיים הביא לירידה ריאלית בחלקו של הציבור בשוק ההון וההערכה היא שמגמה זו תימשך. מתחילת השנה ועד לסוף הרבעון השלישי העלה בנק ישראל את הריבית, באופן איטי ומדורג, עד לשיעור של 3.25% בסוף חודש ספטמבר 2011 אולם, מתחילת הרבעון הרביעי ולנוכח ההאטה בצמיחה, החל בנק ישראל בהורדה איטית של ריבית בנק ישראל עד לרמה של 2.50% בסוף ינואר 2012. המשך תהליך ההורדה צפוי להשפיע לשלילה על מרווחי הבנקים.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות מקרו כלכליות של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים של הבנק. הצפי לעניין הרכב תיק הנכסים ומרווחי הבנקים מבוססים על הערכות הגורמים העסקיים בבנק. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה והערכות המקרו, כולל לגבי הצפי להורדת ריבית בנק ישראל, לא יתממשו.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בשנת 2011 החל הבנק בהטמעת מערכות מחשוב מתקדמות, הנוגעות למרבית פעילות הליבה הבנקאית (חשבונות עו"ש, דוגמאות חתימה, סריקת מסמכים, בטחונות, ערוצים ישירים ועוד) וצפויות להביא לשיפור התהליכים מול לקוחות, כמו גם להפחתת כמות הניירת בסניפים. במהלך שנת 2012 צפוי הבנק להשלים את תהליך ההטמעה ולהטמיע מערכות נוספות על גבי תשתיות אלו.

במסגרת מערכת ניהול קשרי הלקוחות הוטמעו בשנת 2011 כלים נוספים לשיפור וייעול תהליכי המכירה, תוך שילובה גם במסגרת מערך המשכנתאות.

במהלך השנה הורחבו מגוון השירותים הניתנים במסגרת הערוצים הישירים של הבנק, מהלך הצפוי להמשיך גם בשנת 2012, תוך שילוב מערכת מבצעי שיווק באתר האינטרנט.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות ולהטמיע את המערכות הטכנולוגיות השונות.

גורמי הצלחה קריטיים למגזר – מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- מגוון מוצרי בנקאות והתאמתם ללקוח, ביניהם מוצרים ושירותים ייחודיים שלא מוצעים על ידי המתחרים.
- פריסת סניפים התואמת את האסטרטגיה העסקית של הבנק ופיתוח ערוצים ישירים.
- שמירה על רמת שירות נאותה.
- גיוס והכשרת כח אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות מידע וטכנולוגיה, העונות על צרכי האסטרטגיה של המגזר.
- הקצאת תקציבי שיווק ופרסום לחיזוק המותג הקמעונאי.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

התחרות מצד גופים חוץ בנקאיים, חברות כרטיסי האשראי וחברות נישא נוספות בתחום ההשקעות, דוגמת בתי השקעות, ברוקרים פרטיים וחברות ביטוח, קיימת במרבית המוצרים והשירותים הבנקאיים. יחד עם זאת, גופים אלו אינם מתחרים בשירותי העו"ש, בשירותי מערך התשלומים ובקבלת מכלול השירותים הפיננסיים תחת קורת גג אחת. במהלך שנת 2011, בעקבות התנודתיות שנרשמה בשוק ההון ועל רקע חוסר הוודאות המתמשך, הקטין הציבור את מידת מעורבותו בשוק ההון.

מבנה התחרות במגזר

התחרות בתחום הלקוחות הפרטיים גברה במהלך השנים האחרונות וההערכה היא כי מגמה זו תימשך גם בשנת 2012, כאשר משתתפים בה כל הבנקים בישראל כמו גם גופים חוץ בנקאיים (חברות ביטוח, בתי השקעות וכיו"ב), המציעים מוצרים קמעונאיים, כמפורט לעיל. ניידות הלקוחות במגזר נמוכה, כאשר שני הבנקים הגדולים מחזיקים בנתח השוק העיקרי.

התחרות מצד הבנקים באה לידי ביטוי, בין השאר, באמצעות פתיחת סניפים חדשים ומתן הטבות, בעיקר ללקוחות חדשים. בתחום המשכנתאות התעצמה התחרות בשנים האחרונות בעקבות ההכרה של הבנקים במוצר זה כמוצר עוגן ומנוף לגיוס לקוחות לפעילות בתחומים קמעונאיים נוספים.

במהלך השנים האחרונות בוצעו שינויים חקיקתיים ורגולטורים בתחומי הפעילות בשוקי ההון והכספים על מנת להגביר ניידות הלקוחות ולהסיר חסמי מעבר. במקביל הבנק נוקט בצעדים שיווקיים מגוונים לגיוס לקוחות כמפורט בהמשך בת פרק "שיווק והפצה", תוך יצירת בידול לעומת המתחרים כמענה לתחרות בענף. הצפי הוא שצעדים אלו יאפשרו לבנק להגדיל את נתח פעילות המגזר בבנק.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות פנימיות של הגורמים העסקיים בבנק. המידע והצפי הללו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר עקב הגורמים שלהלן: התגברות עוצמת התחרות במגזר לקוחות זה, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות ומידת הצלחת הצעדים השיווקיים הננקטים על-ידי הבנק, וכן שינויים רגולטוריים.

שירותים ומוצרים חדשים במגזר

גיוס לקוחות חדשים והגדלת נתח פעילות הלקוחות מתבצעים, בין היתר, באמצעות פיתוח מוצרים חדשים והתאמת פעילות על פי צרכי הלקוחות.

- פיתוח שירותים:

הבנק פועל להרחבת הפריסה הסניפית, הרחבת פעילויות, הרחבת תשתיות ומערכות מחשוב, וכל זאת על מנת להעמיק ולהרחיב את הפעילות בקרב הלקוחות הפרטיים:

פריסת הסניפים – המשך יישום אסטרטגיית הסינוף במסגרתה הוחלט, בין השאר, על הרחבת מספר סניפי הבנק במרחבים אורבניים בעלי פוטנציאל לפעילות קמעונאית, ותוך שמירה על היקף השקעה ועלות נמוכים יחסית. **אגוד Premium** – בתחום הבנקאות הפרטית הבנק פועל באמצעות מרכזי Premium – ברמת גן ובחיפה. פעילות מרכזי הפרימיום תומכת בהרחבת פעילות והתמקדות בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית בעלי עושר פיננסי מעל 1 מיליון ש"ח, תוך הענקת שירותים ברמה גבוהה ביותר ללקוחות. למרכזי הפרמיום גויסו מיטב היועצים המקצועיים להענקת שירות מקצועי, אישי וגמיש. במוקד הטיפול בלקוח עומדת תפיסה של מתן מענה יזום למכלול צרכיו של הלקוח, כולל התאמת מוצרים פיננסיים מתקדמים, דוגמת פקדונות מובנים ועסקאות מורכבות במט"ח. במתן שירות ללקוחות המגזר מושם דגש מיוחד על יצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח.

פרויקט מיקוד לקוח – בשנת 2011 המשך הבנק בהטמעת נושא מעטפת השירות, שנועד להביא לשיפור רמת השירות ללקוחות באמצעות הגדרת קריטריונים מחייבים להבטחת מגע שוטף עם הלקוח, כחלק מהאמצעים להרחבת ושימור בסיס הלקוחות והגדלת נפח פעילות הלקוח. בכוונת הבנק להמשיך בפיתוח והטמעת מערכת ניהול קשרי הלקוחות גם במהלך 2012, מערכת שתוסיף להוות נדבך משמעותי במתן תמיכה לתהליכי השיווק והמכירה. **אתרי האינטרנט ומערכות מסחר** – במהלך שנת 2011 נמשכה הטמעת אפליקציות נוספות, תוך הרחבת השירותים הניתנים באתרי הבנק, ושדרגה תשתית המסחר. בכוונת הבנק להמשיך בפיתוח ושדרוג אתרי האינטרנט והסלולר.

- פיתוח מוצרים:

הבנק מפתח ומשווק **מוצרים חדשניים**, בתחומים השונים של הפעילות הבנקאית והשירותים הניתנים ללקוחות הפרטיים ובכלל זה בתחום הפקדונות ובתחום הפקדונות המובנים, המאפשרים גיוון השקעות ופיזור סיכונים. הבנק ממשיך בתהליך רחב היקף לגיוס לקוחות פרטיים. במסגרת זו, שודרגה הצעת הערך ללקוחות חדשים והבנק מציע ללקוחות אלו שיעבירו משכורת לאגוד ויבצעו פעילות בחשבונם חבילת הטבות הכוללת פטור מעמלות העו"ש המרכזיות – עמלת פקיד ועמלת ערוץ ישיר, פטור מריבית חובה, ריבית זכות אוטומטית על יתרות בחשבון וכן ריבית בגובה 3% על פיקדונות. חבילת הטבות, המשווקת תחת הכותרת "עו"ש פי 3" נותנת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות בפעילותם הבנקאית היום – יומית. בנוסף, לראשונה גם לקוחות ותיקים באגוד זכאים להטבות בחשבון העו"ש: הבנק מאפשר ללקוחותיו להצטרף למסלול "חשבון חופשי" וליהנות מפטור מעמלות העו"ש המרכזיות. קבלת הטבות מותנית בהעברת משכורת בסכום מינימאלי ובהיקף הפעילות בחשבון. מהלכים אלו יוצרים לבנק יתרון תחרותי ומהווים נדבך נוסף ביישום האסטרטגיה של הבנק. במקביל למהלכים אלו, פועל הבנק להרחבת בסיס הלקוחות גם באמצעות מהלכים מבוססי מוצר ובמסגרת זו יוצא הבנק אחת לתקופה במהלכים להרחבת בסיס המפקידים הקטנים תוך שימוש בקמפיינים לגיוס פיקדונות מלקוחות כל הבנקים. במסגרת זו, יצא הבנק בשנת 2011 במהלך לגיוס פקדונות בריבית קבועה בשיעור 4%. בשנת 2012 צפויים גלי פעילות נוספים בתחום זה.

בתחום **המשכנתאות**, הבנק פועל לשמירה על היקף תיק המשכנתאות הקיים והתאמתו לתכנון ההון ולהתפתחויות בענף. במקביל פועל הבנק לחיזוק הקשר שבין תחום המשכנתאות לתחום לקוחות המשכורת ומציע הטבות ייחודיות הן במשכנתא והן בחשבון העו"ש, ללקוחות הנוטלים משכנתא ופותרים חשבון משכורת.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, הנערכות בהתאם להערכת הגורמים העסקיים בבנק וכוללות, בין השאר, הסתמכות על פילוח נתוני הבנק. המידע

עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה ומידת ההצלחה של הבנק בהגשמת תוכניותיו הפנים ארגוניות.

שיווק והפצה

בשנת 2011 המשיך הבנק להשקיע מאמצי שיווק ומשאבים לגיוס לקוחות חדשים, בעיקר בקרב אוכלוסיית לקוחות מקבלי המשכורת והבנקאות הפרטית. במהלך שנת 2012 ימשכו המאמצים לגיוס לקוחות משכורת חדשים, תוך מתן דגש על טיפוח נאמנות, שימור לקוחות וצמצום הנטישה, במקביל להמשך פיתוח ערוצי הבנקאות הישירה לשם הגדלת הזמינות של שרותי הבנק.

השיווק מתבצע באמצעות פרסום באמצעי המדיה השונים: עיתונות, שלטי חוצות, טלוויזיה, רדיו ואינטרנט, כמו גם שימוש שיווקי במסכים אלקטרוניים ועלוני מידע בסניפים תוך שמירה על תמהיל מדיה אפקטיבי ומקסום תקציב הפרסום. בנוסף ננקטות פעילויות מקומיות באזורי המיקום של הסניפים, אגוד Premium, אתר האינטרנט של הבנק, ודיור ישיר ללקוחות. אגוד ישיר משמש כערוץ שיווקי מכירתי משלים לפריסת הסניפים של הבנק במקביל לתפקידו כערוץ תפעולי בנקאי. במהלך שנת 2011 חוזקה והורחבה פעילות המכירה היוזמת במוקד השיווקי ותמיכתו במבצעי גיוס הלקוחות והמכירות, במקביל להגדלת חלקו בטיפול בפעילות הלקוח והפעילות העסקית. במהלך שנת 2012 בכוונת הבנק להמשיך במגמה זו.

המידע לגבי יעדי הבנק, המופיע בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכנית העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק. המידע עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים שלהלן: שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה, מידת ההצלחה של הבנק בהגשמת תוכניותיו הפנים ארגוניות ויישומן של המערכות הטכנולוגיות.

הון אנושי

במהלך השנה מבוצעות הכשרות שוטפות והדרכות בתחום המכירות, השיווק והשירות, וכן בתחומים מקצועיים אחרים. בשנת 2011 הושם דגש על תכנון והכשרת עתודות ניהול, העמקת הידע המקצועי ויישום תוכניות לחיזוק ידע והסמכה. בנוסף נמשך תהליך הטמעת ערכי הקוד האתי וחיזוק המודעות לערכי הבנק.

בשנת 2011 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-605 משרות. בשנת 2012, במסגרת היעדים להתרחבות בתחום הקמעונאי, מתכוון הבנק להמשיך בקליטת עובדים איכותיים נוספים והכשרתם, וזאת במקביל לבניית מאגר העתודה הניהולית.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליך משפטי הנוגע לפעילות מימון לדיור ראה בפרק "הליכים משפטיים" ובחוות דעת רואי החשבון המבקרים.

הסכמים או הסדרים מיוחדים

ראה פירוט בפרק "הסכמים מהותיים" תת פרק "שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים" – בדבר כרטיסי אשראי, ייעוץ פנסיוני ורכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר הפרטי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010*					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011					
סך הכל	שוק ההון (1)	מימון לדיור	עו"ש עסקי (2)	לקוחות פרטיים	סך הכל	שוק ההון (1)	מימון לדיור	עו"ש עסקי (2)	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח					
219	** -	57	24	138	262	** -	67	28	167	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה
1	-	-	-	1	2	-	-	-	2	הוצאות בגין הפסדי אשראי:
145	1	14	14	116	142	1	15	17	109	- מחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	- בינמיגזרי
365	1	71	38	255	406	1	82	45	278	הכנסות תפעוליות ואחרות:
13	-	3	4	6	13	-	5	3	5	- מחיצוניים
323	1	55	33	234	358	1	63	39	255	- בינמיגזרי
29	** -	13	1	15	35	** -	14	3	18	סך כל ההכנסות
9	** -	4	** -	5	4	** -	2	** -	2	הוצאות בגין הפסדי אשראי
** -	** -	-	-	-	-	-	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות
20	** -	9	1	10	31	** -	12	3	16	- מחיצוניים
5.2%	** -	4.9%	3.6%	5.8%	7.1%	-	6.4%	6.3%	7.9%	רווח נקי מפעולות רגילות לפני מס
6,588	-	5,348	79	1,161	8,033	-	6,539	97	1,397	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
15,006	-	191	2,660	12,155	15,841	-	242	2,772	12,827	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
4,481	3	2,137	323	2,018	5,390	-	2,304	588	2,498	רווח נקי
10,484	-	-	2,342	8,142	11,318	-	-	3,411	7,907	תשואה להון
402	402	-	-	-	308	308	-	-	-	יתרה ממוזעת של נכסים
97	-	47	5	45	119	-	59	6	54	יתרה ממוזעת של התחייבויות
105	-	-	12	93	144	-	-	16	128	יתרה ממוזעת של נכסי סיכון
18	-	10	7	1	1	-	8	6	-13	יתרה ממוזעת של ניירות ערך
220	-	57	24	139	264	-	67	28	169	יתרה ממוזעת של ניירות ערך מנוהלים
										מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
										מרווח מפעילות מתן אשראי
										מרווח מפעילות מתן פיקדונות
										אחר
										סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

* סווג מחדש (ראה באור 1.5.ב). הוצג מחדש (ראה באור 1.1.ה.21).
 ** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
 (1) מתן שירותים בתחום שוק ההון.
 (2) לקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400 אלפי ש"ח.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2011 ב-31 מיליון ש"ח לעומת 20 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול של כ-55%. תשואת הרווח הנקי על ההון בשנת 2011 הייתה 7.1% לעומת 5.2% בשנת 2010.

הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2011 ב-406 מיליון ש"ח לעומת 365 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של כ-11%. הכנסות המימון הסתכמו ב-264 מיליון ש"ח לעומת 220 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-20%, הנובעת בעיקרה מעליה בהכנסות המימוניות בתחום האשראי והפיקדונות, כתוצאה מגידול בהיקפים ומעליה במרווחים, בין היתר, על רקע עליית הריבית השקלית בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה. ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-142 מיליון ש"ח לעומת 145 מיליון ש"ח בשנת 2010.

ההוצאות הסתכמו ב-358 מיליון ש"ח לעומת 323 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של כ-11%, בעיקר על רקע גידול בכלל הוצאות הבנק, ובכלל זה הפסדי קופות פיצויים והשלכות מבצע פרישה (ראה פירוט בפרק "רווח ורווחיות"). ההוצאה בגין הפסדי אשראי הסתכמה בשנת 2011 ב-13 מיליון ש"ח בדומה לשנת 2010. שיעור ההפרשה למיסים בשנת 2011 הינו 13.2% (כולל השפעת גידול ביתרות מיסים נדחים בשל ההפחתה של שיעורי מס חברות עתידיים) לעומת שיעור של 32.1% בשנת 2010.

ההיקף הממוצע של התחייבויות המגזר (שעיקרם פיקדונות הציבור), הסתכם בשנת 2011 בכ-15.8 מיליארד ש"ח לעומת כ-15.0 מיליארד ש"ח בשנת 2010. ההיקף הממוצע של נכסי המגזר (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכם בשנת 2011 בכ-8.0 מיליארד ש"ח לעומת כ-6.6 מיליארד ש"ח בשנת 2010.

מימון לדיור – הרווח הנקי הסתכם בשנת 2011 ב-12 מיליון ש"ח לעומת 9 מיליון ש"ח בשנת 2010 עליה בשיעור של כ-33%. ההכנסות הסתכמו בשנת 2011 ב-82 מיליון ש"ח לעומת 71 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול בשיעור של כ-15%, אשר נובע בעיקרו מגידול בהכנסות מאשראי, כתוצאה מעליה בהיקף התיק ובמרווח הממוצע. מנגד, חל גידול של כ-14% בהוצאות, הנובע בעיקרו מגידול בכלל הוצאות הבנק, כמפורט לעיל. ההוצאה בגין הפסדי אשראי בשנת 2011 הסתכמה ב-5 מיליון ש"ח (מזה כ-6 מיליון ש"ח בגין שימוש במקדם מחמיר יותר לצורך ההפרשה הקבוצתית בגין קבוצות רכישה – ראה פירוט בהמשך), בהשוואה להפרשה בסך של כ-3 מיליון ש"ח בשנת 2010. כמו כן, חלה ירידה בשיעורי ההפרשה למיסים, כמפורט לעיל.

יתרת האשראי המאזני הלוואות לדיור הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 בכ-6.6 מיליארד ש"ח (לרבות משכנתאות לקבוצות רכישה), גידול בשיעור של כ-12% לעומת 31 בדצמבר 2010. סך הלוואות החדשות שהועמדו בשנת 2011 הסתכם בכ-1,752 מיליון ש"ח לעומת 1,972 מיליון ש"ח בשנת 2010.

מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בבטחון משכנתא והיקפי מיחזור הלוואות

בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2010	2011	
מיליוני ש"ח		
1,848	1,641	כספי הבנק
1	2	כספי האוצר
*-	*-	הלוואות עומדות
1,849	1,643	סה"כ הלוואות חדשות
123	109	הלוואות שמוחזרו
1,972	1,752	סה"כ הלוואות שבוצעו

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

הרחבה נוספת בדבר סיכונים בתיק הלוואות לדיור ראה גם בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "ניהול האשראי". כמו כן, ראה בפרק "עדכוני חקיקה" פירוט בדבר הנחיית המפקח על הבנקים המגבילה את חלק הלוואה לדיור הניתן בריבית משתנה לשליש מסך הלוואות לדיור שמעמיד תאגיד בנקאי ללווה. על פי מדיניות הבנק ההפרשה הקבוצתית מחושבת על פי ממוצע שיעור הפסדי אשראי רבעוניים היסטוריים החל מ-2008, תוך הבחנה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי. בנוסף, על פי המדיניות, במקרים בהם מצב ענף כלשהו ו/או מצב המשק מורע, נבחן הצורך בשימוש במקדם גבוה יותר לחישוב ההפרשה הקבוצתית (ראה פירוט בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים"). החל מהרבעון הרביעי של 2011 נעשה שימוש במקדם מחמיר יותר בגין היקף החשיפות לקבוצות רכישה, אשר משתייכים לתת מגזר זה, וכתוצאה מכך נרשמה הוצאה להפסדי אשראי בסך של כ-6 מיליון ש"ח.

לקוחות פרטיים – הרווח הנקי הסתכם בשנת 2011 ב-16 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של כ-60%. ההכנסות הסתכמו ב-278 מיליון ש"ח לעומת 255 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-9%. העלייה נובעת בעיקרה מגידול בהכנסות המימוניות בתחום האשראי והפיקדונות כתוצאה מגידול בהיקפים ועליה במרווח הפקדונות, בין היתר כתוצאה מעליית הריבית השקלית. במקביל, חל גידול בהוצאות בשיעור של כ-9% הנובע, בעיקרו, מגידול בכלל הוצאות הבנק, כמפורט לעיל. ההוצאה בגין הפסדי אשראי הסתכמה בכ-5 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-6 מיליון ש"ח בשנת 2010. כמו כן, חלה ירידה בשיעורי ההפרשה למסים, כמפורט לעיל.

המגזר העסקי

מבנה המגזר

המגזר העסקי של הבנק מטופל על ידי אגף עסקים וכולל לקוחות עסקיים במגוון ענפי המשק השונים. הלווים המשתייכים למגזר זה הינם לווים עסקיים בעלי היקף אשראי החל מ-400,000 ש"ח. הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות העסקיים, כאשר ענפי הליבה בהם המגזר מתמחה הינם: בניה ונדל"ן (בדגש על ליווי בניה למגורים), לקוחות פעילי שוק הון, יהלומים.

שירותי הבנקאות ללקוחות המגזר ניתנים ברוב סניפי הבנק. המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצרכי הלקוחות וכוללים בעיקר: מימון פעילות שוטפת, מימון השקעות, ליווי פרויקטים בענף הנדל"ן בעיקר למגורים, שירותים פיננסיים, פעילות סחר-חוץ, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ושירותי יעוץ השקעות הניתנים בסניפים ובחדרי העסקאות של הבנק. במהלך שנת 2011 בוצע תהליך רה-ארגון במבנה האגף במטרה לשפר את תהליכי העבודה תוך הטמעת כללי ממשל תאגידי על בסיס עקרונות באזל, בדגש על ניהול סיכונים ותהליכי בקרה לשם התאמה לסביבה העסקית והרגולטורית בה פועל הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2012-2014, ככוונת הבנק להמשיך להתמחות בענפי הליבה במקביל להתרחבות למגזרים עסקיים נוספים, בין השאר על ידי שיתופי פעולה עם גופים אחרים, ובחינת צעדים למימוש הפוטנציאל הקיים בקרב הלקוחות הקיימים. כל זאת תוך שמירה על איכותו הגבוהה של תיק האשראי והגדלת הפיזור בו, הן מההיבט הענפי והן מהיבט גודל הלווה, ובנוסף הקפדה על הקשר שבין התשואה למכלול הסיכונים הנובעים מהפעילויות השונות, שמירה על מסגרת נכסי הסיכון שנקבעה בתכנון ההון של הבנק, ובכפוף לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2012:

- שמירה על מעמדו ומיצובו של הבנק בתחום העסקי.
- המשך התמחות בתחומי הליבה במקביל להתרחבות למגזרים עסקיים נוספים, בין היתר לשם הקטנת הריכוזיות הענפית וריכוזיות הלווים.
- הטמעת מדיניות האשראי המעודכנת והמשך שיפור תהליכי העבודה בהתבסס על הרה-ארגון שבוצע במבנה האגף.
- המשך שיפור ניהול ובקרה של תהליכי הדירוג.
- שמירה על איכות תיק האשראי העסקי תוך חתירה להקטנת הריכוזיות הענפית וריכוזיות לווים ותוך שמירה על רמת נכסי הסיכון.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, רמת הריבית במשק, מידת התחרות במשק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה ומידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ורשות ניירות ערך. האמור להלן משקף מגבלות ספציפיות החלות על המגזר: על פי הוראת ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה בודד, לקבוצת לווים, לקבוצת לווים בנקאית ולסך החבות נטו הכוללת של הלווים, קבוצת הלווים, קבוצות הלווים הבנקאיות שחבות הנטו של כל אחד מהם עולה על שיעור של 10% מהון הבנק (מגבלה זו עודכנה על ידי הוראת ניהול בנקאי תקין 313 שתחילתה היא ביום 31 בדצמבר 2011, פירוט נוסף ראה גם בפרק "עדכוני חקיקה"), ללקוחות המוגדרים כ"אנשים קשורים" לבנק, לחבות בגין עסקות למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים וכן מוגבל שיעור האשראי המותר לכל ענף משק ביחס לאשראי הכולל בבנק. למגבלות אלו עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות. יתרת האשראי וסיכון האשראי המיוחסים ללקוחות מגזר זה, רגישים גם לשינויים חיצוניים כגון: רמת הצמיחה העולמית והמקומית, משברים בענפים מסוימים, תנודות בשערי חליפין של מטבעות זרים, מדד המחירים לצרכן, התפתחות שיעורי הריבית, מיזוגים ורכישות של חברות, שינויים בהסכמים בין בעלי מניות לגבי מאפייני השליטה שלהם בחברות, עסקות משותפות ושותפויות בין גורמים שונים וכיוצ"ב.

היקפי הפעילות במגזר מושפעים גם מתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לפרטים ראה פרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "סיכונים אשראי". ביום 30 בנובמבר 2011, במסגרת הדיונים על האסטרטגיה התלת שנתית של הבנק. אומץ מתווה עולה ליעדי ההון עד לשנת 2016. על מנת לעמוד במתווה זה הבנק יאלץ לשמור על רמת נכסי הסיכון הנוכחית.

ביום ה-29 בדצמבר 2010 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – "דירקטוריון" (פירוט נוסף ראה גם בפרק "עדכוני חקיקה"). בין השאר מתייחסת ההוראה למעורבות דירקטוריון תאגיד בנקאי באישור אשראים. ביום ה-30 ביוני 2011 אישר דירקטוריון הבנק מתווה ליישום הדרגתי של ההוראה. במסגרת מדיניות הבנק לשנים 2012-2013 יעודכנו כללים, מדדים, פרמטרים ותהליכים הנוגעים לאישור אשראים, לניהול תהליכי אשראי ולבקרה עליו בבנק, בהתאם למתווה שאושר.

כמו כן, במסגרת הערכות הבנק להתאמת סמכויות האשראי של הדירקטוריון, ועל מנת לייעל את תהליכי אישור האשראי בבנק, אישר דירקטוריון הבנק במהלך שנת 2011 עדכון סמכויות לאישור אשראים בבנק, החל מדרג ועדת האשראי של הדירקטוריון, המשך בדרגי ההנהלה ועד לדרגים באגף עסקים ובסניפי הבנק. כאמור, במהלך שנת 2011 בוצע שינוי ארגוני באגף עסקים שתכליתו, בין היתר, לשפר את תהליכי האישור, הניהול והבקרה על האשראי בבנק ולתמוך בעדכון הסמכויות לאישור אשראים כפי שאושר על ידי דירקטוריון הבנק.

החל מיום ה-1 בינואר 2011 הבנק מיישם את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי". התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי מפורטת בבאור 4 לדוחות הכספיים. פירוט נוסף לעקרונות ההוראה ויישומם בבנק - ראה ביאור 1.ה.5.

לצורך יישום דרישות ההוראה ביצע הבנק את ההתאמות הנדרשות למערכות הממוכנות של בנק לאומי ותהליכי העבודה הנדרשים. בנוסף, בוצעו השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות לצורך חישוב ההפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה. מעבר לכך הבנק פיתח והטמיע בקרות נוספות.

ראה פירוט נוסף בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "סיכונים אשראי".

לגבי מגבלות חקיקה נוספות - ראה פירוט בפרק "עדכוני חקיקה".

ההתפתחות בשווקים של המגזר

פעילות המגזר העסקי של הבנק מושפעת מקצב הצמיחה במשק, מהמדיניות המוניטארית והפיסקאלית, מרמת הביקושים בשוק המקומי והעולמי, מהתנודתיות בשוק ההון, מהמצב הביטחוני ומאירועים ביטחוניים המשפיעים על ענף התיירות בעיקר, ועל השקעות תושבי חוץ. החרפת משבר החובות באירופה וההאטה הכלכלית בארה"ב הביאו לכך שבשנת 2011 נרשמה האטה בצמיחת המשק הישראלי, כפי שבאה לידי ביטוי בפרמטרים הכלכליים המרכזיים ובהם קצב הגידול בתוצר, בצריכה הפרטית, בהשקעה בנכסים קבועים, ביצוא הסחורות והשירותים והעליה המתונה במדד המשולב למצב המשק. כל זאת במקביל להיחלשות שרשמה בשער של השקל מול הדולר, העלאת ריבית בנק ישראל ב-1.25 נקודות האחוז במהלך המחצית הראשונה של שנת 2011 והורדתה ב-0.5 נקודות האחוז במחצית השניה של שנת 2011, והמשך העלייה במחירי האנרגיה והסחורות, שהינם בעלי השלכות על ההתפתחויות במגזר. החל מהמחצית השניה של שנת 2011 הורגשה גם בתחום הנדל"ן השפעת התמתנות הפעילות הכלכלית במשק בהשפעת הצעדים הרגולאטורים שנקטו על ידי בנק ישראל, שגרמו להתמתנות במכירת דירות חדשות תוך עלייה במספר הדירות שנותרו במלאי מה שגרם להאטה בקצב עלייתם של מחירי הדירות. לפרטים נוספים ראה פרק "התפתחויות כלכליות". לנוכח זאת עודכנה כלפי מטה התחזית המאקרו-כלכלית של בנק ישראל לשנת 2012 ועל פיה הצמיחה בתוצר המקומי הגולמי תעמוד על שיעור של 2.8 אחוזים וכן תחול עליה בשיעור האבטלה לממוצע שנתי של 6.3%.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות מקרו כלכליות של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה והערכות המקרו לא יתממשו, בין השאר כתוצאה משינויים בכלכלה המקומית והעולמית.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בשיפור ועדכון המערכות הטכנולוגיות המשמשות אותו.

במהלך שנת 2011, במסגרת יישום דרישות הוראת חובות פגומים, ביצע הבנק את ההתאמות הנדרשות למערכות הממוכנות, לצורך חישוב ההפרשה הפרטנית וההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, כנדרש בהוראה. כמו כן פותחו והוטמעו בקרות נוספות והותאמו תהליכי העבודה הנדרשים. במהלך שנת 2012 צפויים להתבצע שדרוגים נוספים של המערכות התומכות, ובפרט אלו המשויכות לניטור וזיהוי פוטנציאל לחובות בעייתיים. ראה פירוט בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "סיכוני אשראי".

במהלך שנת 2011 הוכנסו שיפורים במערכות העצמאיות שמטרתם לאפשר ניהול הדוק יותר של נכסי הסיכון בתחום האשראי וכן מעקב אחר התאמת מרווח האשראי לנכסי סיכון. מודולים נוספים המאפשרים את הרחבת האוכלוסייה המדורגת מעבר לזו המטופלת כיום ישולבו בהדרגה במהלך 2012, ומערכת חדשה לדירוג לוויים תוטמע בסניפים. בנוסף, צפוי שילוב של כלים נוספים למיצוי הפוטנציאל העסקי במסגרת מערכת ניהול קשרי לקוחות, כמו גם שדרוג מערכות נוספות לתמיכה בתהליכי הבקרה והרגולציה.

בתחום פעילות האשראי ללקוחות פעילי שוק ההון בכוונת הבנק להמשיך בשיפור והתאמת המודלים, לצורכי בקרה על פעילות לקוחות אלו, במקביל הוחל באפיון מערכת בקרה מתקדמת חדשה לצורך שדרוג המעקב, הפיקוח והבקרה אחר פעילות לקוחות אלה.

במהלך 2011 החל הבנק בהטמעת מערכות מחשוב מתקדמות, הנוגעות למרבית פעילות הליבה הבנקאית (חשבונות עו"ש, דוגמאות חתימה. סריקת מסמכים, בטחונות, ערוצים ישירים ועוד). פרויקט זה צפוי להימשך גם לאורך שנת 2012.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות, וכן בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר / מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- ניהול ובקרת סיכוני אשראי – סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי בפעילות במגזר. ניהול ובקרה מושכלים של סיכוני האשראי וקביעת דירוג הולם, הינם חיוניים למזעור הסיכונים ולהשגת רווחיות נאותה למגזר.
- השאת התשואה מלקוח בהתאמה לריתוק ההון הנדרש בגינו ולרמת הסיכון של הלקוח.
- עמידה במגבלות הרגולטוריות החלות על המגזר.
- מערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות וטכנולוגיה.
- זיהוי ואיתור מוקדמים ככל האפשר של פוטנציאל לבעייתיות בקרב לקוחות קיימים.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לאשראי בנקאי עסקי קיימים מקורות מימון אלטרנטיביים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאיים: הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים בשוקי ההון בארץ ובחו"ל וכן אשראי עסקי שמוענק על ידי חברות ביטוח וגורמים מוסדיים. בסיכום שנת 2011 גויסו בשוק המניות המקומי, בהנפקות ובהקצאות פרטיות, כ-5.1 מיליארד ש"ח, מתוכם כ-1.7 מיליארד ש"ח על ידי חברות נדל"ן, לעומת כ-12.8 מיליארד ש"ח בכל שנת 2010. גם הגיוסים בשוק אגרות החוב רשמו ירידה, אם כי מתונה, ובסיכום שנת 2011 גייס הסקטור העסקי מהציבור וממשקיעים מוסדיים כ-41 מיליארד ש"ח באמצעות הנפקות והקצאות פרטיות של אג"ח, כ-5% פחות מהשנה הקודמת. הסקטור הבנקאי, סקטור המסחר והשירותים וסקטור חברות הנדל"ן בלטו עם גיוסים בהיקף של כ-12.2, כ-15.8 וכ-7.8 מיליארד ש"ח בהתאמה, המהווים כ-30% כ-39% ו-19% בהתאמה, מסך הגיוס באגרות החוב הסחירות.

מבנה התחרות במגזר

עיקר התחרות במגזר זה הינה מול הבנקים הפועלים בישראל אך גם מול בנקים זרים וגופים חוץ בנקאיים, כמפורט לעיל. בשנים האחרונות ניכרת מעורבות מוגברת של גופים מוסדיים במגזר זה כחברות ביטוח וקרנות פנסיה, וקיימת תחרות על רקע תחליפי האשראי באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של אג"ח. מרבית הלקוחות העסקיים מנהלים חשבונות במספר בנקים. במהלך שנת 2011 חלה עליה בביקוש לאשראי עסקי. על רקע זה חודשה התחרות במגזר הבנקאות העסקית, תוך פגיעה מסוימת במרווחי הריבית, אשר קוזזה חלקית על ידי העלאת ריבית בנק ישראל ב-1.25 נקודות האחוז במהלך המחצית הראשונה של שנת 2011, והורדתה ב-0.5 נקודות האחוז במחצית השנייה של שנת 2011. לנוכח הכוונה להגדיל את יעדי ההון במערכת הבנקאית כבר בסוף 2011, צפוי להצטמצם היצע האשראי העסקי הניתן במסגרת המערכת הבנקאית במהלך שנת 2012.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות פנימיות של הגורמים העסקיים בבנק. המידע והצפי הללו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית

מהצפוי, בעיקר עקב הגורמים שלהלן: התגברות עוצמת התחרות במגזר לקוחות זה, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות ומידת הצלחת הצעדים השיווקיים הננקטים על-ידי הבנק, וכן שינויים רגולטוריים.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי מול לקוחותיו מבוצעת באגף עסקים ובסניפים, הנמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות, לצורך התאמת פתרונות מימון לעסקות שונות, מתן מענה לצרכים הבנקאיים ושיווק מוצרי הבנק. כמו כן הבנק עורך כנסים תקופתיים ללקוחותיו העסקיים. החל מראשית שנת 2011, מבוצעת פעילות משותפת לאגף עסקים ולמערך השיווק, לגיוס לקוחות עסקיים חדשים מתחומי פעילות מגוונים ובדגש על ענפים שאינם ענפי ליבה, לצורך הרחבת הפיזור. הפעילות מתמקדת השנה בשלושה יעדים מרכזיים:

- גיוס לקוחות עסקיים חדשים.
- העמקת פעילות עם לקוחות שגויסו במהלך השנה האחרונה.
- העמקת פעילות עם לקוחות קיימים שזוהו כבעלי פוטנציאל העמקה.

הון אנושי

בשנת 2011 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-505 משרות. העובדים עוברים באופן שוטף הכשרה מקצועית מתאימה בבנק, בכלל זה הכשרה בתחום ניתוח הדוחות הכספיים בעקבות יישום תקני דיווח כספי בינלאומיים – IFRS, השתלמויות בנושא מדיניות האשראי וכן הדרכה בנושא הוראות רגולטוריות המתעדכנות לפרקים. במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית, התמודדות עם עסקות מורכבות תוך הקפדה על רמת הבקרה ושיקולי האשראי בהתאמה לטיב הלקוח, במקביל למתן רמת שירות גבוהה ללקוחות המגזר. בתחום שוק ההון ובתחום האשראי הפעילות מצריכה ידע והיכרות מעמיקים. על רקע ההתמקצעות הגוברת בתחום, קיימת תחרות על העובדים המתמחים המגזר, בהתאם מושקעים משאבים לטיפוחם ושימורם.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליך משפטי הנוגע לפעילות החברה לנאמנות ראה בפרק "הליכים משפטיים" ובחוות דעת רואי החשבון המבקרים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר העסקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010*				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011				
סך הכל	שוק ההון (2)	בניה ונדל"ן (1)	עסקיים במיליוני ש"ח	סך הכל	שוק ההון (2)	בניה ונדל"ן (1)	עסקיים במיליוני ש"ח	
343	46	108	189	373	67	104	202	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה הוצאות בגין הפסדי אשראי:
15	13	-	2	22	19	-	3	- מחיצוניים
								- בינמיגרי
113	26	20	67	111	29	17	65	הכנסות תפעוליות ואחרות:
-	-	-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
471	85	128	258	506	115	121	270	- בינמיגרי
72	-	17	55	12	2	8	2	סך כל ההכנסות
302	55	61	186	352	68	65	219	הוצאות בגין הפסדי אשראי
97	30	50	17	142	45	48	49	הוצאות תפעוליות ואחרות
31	10	16	5	19	6	7	6	- מחיצוניים
1	1	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעולות רגילות לפני מס
67	21	34	12	123	39	41	43	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
								רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
								רווח נקי
5.4%	12.1%	8.6%	1.8%	10.1%	20.7%	10.4%	6.7%	תשואה להון
13,073	1,670	3,214	8,189	13,775	2,444	3,116	8,215	יתרה ממוצעת של נכסים
14,742	5,497	1,848	7,397	17,461	6,519	2,231	8,711	יתרה ממוצעת של התחייבויות
14,392	2,017	4,595	7,780	15,136	2,330	4,880	7,926	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
23,622	18,946	949	3,727	29,666	24,469	1,205	3,992	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
324	324	-	-	338	338	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים
								מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
247	22	72	153	256	30	70	156	מרווח מפעילות מתן אשראי
36	12	8	16	60	19	10	31	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
75	25	28	22	79	37	24	18	אחר
358	59	108	191	395	86	104	205	סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

* סווג מחדש (ראה באור 1.ג.5.ב). הוצג מחדש (ראה באור 1.ה.21).

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) לקוחות הפועלים בתחום הבניה ונדל"ן.

(2) לקוחות הפעילים בתחום שוק ההון.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי לשנת 2011 הסתכם ב-123 מיליון ש"ח, לעומת 67 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של כ-84%.

תשואת הרווח הנקי על ההון בשנת 2011 הייתה 10.1% לעומת 5.4% בשנת 2010.

הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2011 ב-506 מיליון ש"ח לעומת 471 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של כ-7%. ההכנסות המימוניות הסתכמו ב-395 מיליון ש"ח לעומת 358 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול של כ-10%, הנובע מעליה בהכנסות המימוניות בתחום האשראי והפיקדונות, כתוצאה מגידול בהיקפים, כמפורט בהמשך. ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-111 מיליון ש"ח לעומת 113 מיליון ש"ח בשנת 2010. הוצאות המגזר בשנת 2011 הסתכמו ב-352 מיליון ש"ח לעומת 302 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של כ-17%, בעיקר על רקע גידול בכלל הוצאות הבנק, ובכלל זה הפסדי קופות פיצויים והשלכות מבצע פרישה (ראה גם פירוט בפרק "רווח ורווחיות").

ההוצאה בגין הפסדי אשראי הסתכמה בשנת 2011 ב-12 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה מגביית חובות שהופרשו בעבר, לעומת 72 מיליון ש"ח ב-2010. שיעור ההפרשה למיסים בשנת 2011 הינו 13.2% (כולל השפעת גידול ביתרות מיסים נדחים בשל ההפחתה של שיעורי מס חברות עתידיים) לעומת שיעור של 32.1% בשנת 2010.

ההיקף הממוצע של נכסי המגזר (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכם בשנת 2011 ב-13.8 מיליארד ש"ח לעומת 13.1 מיליארד ש"ח בשנת 2010. ההיקף הממוצע של התחייבויות המגזר (שעיקרם פיקדונות הציבור) הסתכם בשנת 2011 ב-17.5 מיליארד ש"ח לעומת 14.7 מיליארד ש"ח בשנת 2010.

לקוחות הפועלים בתחום הבניה והנדל"ן – הרווח הנקי בפעילות תחום הבניה והנדל"ן הסתכם בשנת 2011 ב-41 מיליון ש"ח לעומת 34 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול של כ-21%. ההכנסות הסתכמו בשנת 2011 ב-121 מיליון ש"ח לעומת 128 מיליון ש"ח ב-2010, קיטון בשיעור של כ-5%, בעיקר כתוצאה מירידה בהכנסות מגביית ריבית בגין חובות שהופרשו בעבר, וזאת בין היתר כתוצאה מיישום הוראת חובות פגומים על פיה גבייה זו מוצגת החל משנת 2011 כהקטנת ההפרשה להפסדי אשראי. ההוצאות גדלו בשיעור של כ-7%, בעיקר על רקע הגידול בכלל הוצאות הבנק, כמפורט לעיל. ההוצאה בגין הפסדי אשראי הסתכמה בכ-8 מיליון ש"ח לעומת 17 מיליון ש"ח בשנת 2010. כמו כן, חלה ירידה בשיעורי ההפרשה למסים, כמפורט לעיל.

היקף האשראי המאזני בענף זה הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 ב-3.4 מיליארד ש"ח לעומת 3.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2010 (לא כולל אשראי לקבוצות רכישה). היקף הערבויות הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 ב-2.2 מיליארד ש"ח לעומת היקף של 2.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010

לאור המצב בשווקים ממשיך הבנק במעקב שוטף אחר מצב האשראי בכלל וענף הנדל"ן בפרט. יצוין כי במסגרת הדיון בדירקטוריון בנושא דגשי מדיניות האשראי של הבנק, הוחלט להחמיר בחלק מהפרמטרים בתחום, בין היתר, החליט הדירקטוריון על הגדלת דרישות ההון העצמי בהלוואות הניתנות לרכישת קרקעות המיועדות לליווי.

נוכח אי הודאות המתמשכת בענף הבניה, ובהתאם למדיניות הבנק בעניין הפרשות קבוצתיות כמפורט לעיל, הוחלט החל מהרבעון השני של 2011 להשתמש במקדם גבוה יותר לחישוב ההפרשה הקבוצתית בגין היקף החשיפות הלא בעייתיות לליווי פרויקטים לבניה למגורים (תת ענף קבלנות כללית).

לקוחות הפעילים בתחום שוק ההון – הרווח הנקי הסתכם בשנת 2011 ב-39 מיליון ש"ח לעומת רווח של 21 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 86%. הכנסות המגזר הסתכמו ב-115 מיליון ש"ח לעומת 85 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 35%, הנובעת בעיקרה מגידול בהכנסות המימוניות, בעיקר כתוצאה מגידול בהיקפים וכן מגידול בהכנסות מניירות ערך. הוצאות הסתכמו ב-68 מיליון ש"ח לעומת 55 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול בשיעור של כ-24% שעיברו נובע מגידול בהוצאות בכלל הבנק ומגידול בהוצאות הקשורות לפעילות הלקוחות בניירות ערך. ההוצאה בגין הפסדי אשראי הסתכמה ב-2 מיליון ש"ח, ונובעת כולה מהפרשה קבוצתית. ב-2010 לא נרשמה הוצאה להפסדי אשראי בתת-מגזר זה. כמו כן, חלה ירידה בשיעורי ההפרשה למסים, כמפורט לעיל.

לקוחות עסקיים אחרים – הרווח הנקי הסתכם בשנת 2011 ב-43 מיליון ש"ח, לעומת 12 מיליון ש"ח בשנת 2010. הגידול ברווח הנקי נובע בעיקרו מקיטון בהוצאה בגין הפסדי אשראי, שהסתכמה בשנת 2011 בכ-2 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה מגבית חובות שהופרשו בעבר, לעומת כ-55 מיליון ש"ח בשנת 2010 (מרבית הסכום בגין קבוצת לווים אחת). הכנסות המגזר הסתכמו ב-270 מיליון ש"ח לעומת 258 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול בשיעור של כ-5%. מנגד חלה עליה בהוצאות בשיעור של כ-18%, שהסתכמו ב-219 מיליון ש"ח בעיקר על רקע גידול בכלל הוצאות הבנק. בנוסף, חלה ירידה בשיעורי ההפרשה למסים, כמפורט לעיל.

מגזר היהלומים

מבנה המגזר

המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן, הפעילות מתבצעת בסניף הבנק ברמת גן, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר הפעילות. המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצרכי הלקוחות: פעילות סחר חוץ, מימון השקעות, שירותים פיננסיים במסגרת הסניף וחדרי העסקות של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

מדיניות הבנק הינה להמשיך ולהיות גורם דומיננטי בתחום מימון ענף היהלומים, תוך התאמת מדיניות האשראי והיקף האשראי באופן שוטף בהתאם לסיכונים הנגזרים מהענף והסביבה הכלכלית בה הוא פועל. חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס בין השאר, על נתוני יבוא ויצוא בענף היהלומים במהלך שנת 2011, על הערכות מקרו כלכליות של קרן המטבע הבינלאומית העולמי והתאוששות הכלכלה העולמית, ועל הערכות הגורמים העסקיים בהתאם לניסיון שנצבר בבנק בתחום זה. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה ויחולו שינויים מהותיים בתנאי המקרו של השווקים.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, והמפקח על היהלומים ממשרד המסחר והתעשייה. ראה פירוט בפרק מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר בסקירת מגזר הלקוחות העסקיים לעיל.

התפתחויות בשווקים של המגזר

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2011 נרשם גידול משמעותי בפעילות, תוך עליית מחירם של היהלומים (גלם ומלוטש), אולם החל מהמחצית השניה של השנה נרשמה האטה בפעילות לנוכח ההאטה בצמיחה העולמית. עיקר הירידה בפעילות היתה במזרח, כאשר בארה"ב נמשכה המגמה החיובית. לנוכח המצב הכלכלי בעולם ובמיוחד באירופה ואסיה, ההערכות בענף הן כי בשנת 2012 ימשכו הביקושים ליהלומים (גלם ומלוטש) אם כי בשיעורים ובמחירים נמוכים מאלו שהיו במחצית הראשונה של שנת 2011.

העלייה בפעילות העולמית בענף באה לידי ביטוי גם בפעילות של ענף היהלומים הישראלי כך שבסיכום השנתי נרשמה עלייה בשיעור של כ-20.5% ביצוא ו-27% ביבוא היהלומים המלוטשים והגולמיים לעומת שנת 2010.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הכרות מעמיקה עם ענף היהלומים בארץ ובעולם.
- ניהול ובקרת סיכונים.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- צמיחה כלכלית בארצות שהינן יעד הייצוא של היהלומים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות מידע.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לא קיימים תחליפי אשראי חוץ בנקאי למגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

בתקופות שבהן נמצא הענף בשגשוג עוצמת התחרות בין הבנקים המממנים את הענף גבוהה, כאשר המתחרים העיקריים של הבנק הינם בנק דיסקונט ובנק לאומי.

היקף האשראי לענף ממערכת הבנקאות בישראל מוערך בסוף שנת 2011 בסך של כ-1.6 מיליארד דולר בדומה לסוף שנת 2010. חלקו של הבנק באשראי לענף היהלומים מתוך סך האשראי במערכת עמד על כ-24% בסוף 2011 בדומה לסוף שנת 2010.

כאמור, מדיניות הבנק בתחום האשראי לענף היהלומים מותאמת באופן שוטף לסביבה העסקית בה פועל הענף ולתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעה על ידי הדירקטוריון ביחס להרכב הענפי של תיק האשראי של הבנק. נכון לסוף חודש דצמבר 2011 עומד שיעור האשראי הכולל ליהלומים מכלל האשראי בבנק על כ- 5.2% לעומת כ-5.0% בדצמבר 2010.

שיווק והפצה

פעילות מגזר היהלומים מרוכזת בסניף רמת גן הממוקם בבורסת היהלומים. עובדי המגזר נמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות לצורך התאמת פתרונות מימון ושירותי בנקאות משלימה. הבנק עורך ומשתתף בכנסים תקופתיים ללקוחות הענף ונמצא בקשר רצוף עם הלקוחות בארץ ובחול.

הון אנושי

בשנת 2011 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-54 משרות שעלותן הועמסה על המגזר. במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית בניתוח בקשות ובחינת החוסן הפיננסי של הלקוחות, תוך הקפדה על בקרה שוטפת והדוקה, התמודדות עם עסקות מורכבות וכן מתן רמת שירות גבוהה מתוך שאיפה לספק ללקוח את מכלול השירותים בנקודת מגע אחת עם הסניף. במהלך 2011 הועמק הידע המקצועי. בין היתר התקיימו השתלמויות בנושא הוראת באזל 2 והשלכותיה על ההתנהלות העסקית והאשראית בבנק וכן הדרכות שונות בנושאים רגולטורים.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברוח הנקי שלו

הרווח הנקי לשנת 2011 הסתכם ב-16 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בשנת 2010. תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי בשנת 2011 הייתה 14.1% לעומת 8.2% בשנת 2010.

הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2011 ב-55 מיליון ש"ח לעומת 51 מיליון ש"ח בשנת 2010. יש לציין כי הכנסות המגזר מושפעות בין היתר, מתנודתיות שער החליפין של השקל מול הדולר. בשנת 2011 נרשמה הוצאה בגין הפסדי אשראי בסך של 2 מיליון ש"ח בדומה לשנת 2010.

הוצאות המגזר הסתכמו בכ-34 מיליון ש"ח בדומה לשנת 2010. שיעור ההפרשה למיסים בשנת 2011 הינו 13.2% (כולל השפעת גידול ביתרות מיסים נדחים בשל ההפחתה של שיעורי מס חברות עתידיים) לעומת שיעור של 32.1% בשנת 2010.

היקף האשראי המאזני ליהלומים הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 ב-1.3 מיליארד ש"ח, לעומת 1.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010. היקף סיכון האשראי החוץ מאזני הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 ב-1.0 מיליארד ש"ח, לעומת 0.9 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010.

מגזר ניהול פיננסי

מבנה המגזר

פעילות מגזר זה הינה באחריות האגף לניהול פיננסי המרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. בהתאם, הכנסות המגזר כוללות את פעילות הנוסטרו של הבנק באמצעות השקעות בניירות ערך (בעיקר אגרות חוב), פקדונות בבנקים, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, עשיית שוק, ניהול חשיפות שוק ונזילות אשר הבנק חשוף אליהן מחמת עסקיהם של לקוחותיו. כן כולל המגזר את פעילות חברת הבת אגוד השקעות ויזום בע"מ.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

ניהול הנכסים וההתחייבויות, סיכוני השוק והנזילות בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון, כפי שמפורט בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם". בנוסף, המגזר מספק שירותים לבנק ולסניפים בתחומי חדרי עסקאות, שוק ההון, גיוס פקדונות וכיו"ב. להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2012:

- הגדלת פיזור המפקידים.
- שיפור וחיזוק כלי השליטה והבקרה בתחום הנזילות בכל הנוגע לניהול האיכותי והכמותי של סיכון הנזילות, בהתייחס להוראות באזל 3, והעדכון הצפוי של הוראת ניהול בנקאי תקין 342.
- במסגרת פעילות הנוסטרו – שמירה על רמת הכנסות נאותה בהתאם למצב שוק ההון בישראל ובעולם.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, רמת הריבית במשק, מידת התחרות במשק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה ומידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות, החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. בנוסף, פעילות הבנק מתבצעת בכפוף לתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

התפתחות בשווקים של המגזר

בשנת 2011 נרשמה תנועתיות רבה בשווקים לנוכח המשבר הפיננסי המתמשך בעולם והתחזיות לגבי השלכות המשבר על הצמיחה העתידית של כלכלות מובילות בעולם. תנועתיות זו באה לידי ביטוי בירידות שערים במדדים המובילים, קיטון במחזורי המסחר במניות, ירידות שערים בשוק איגרות החוב הקונצרניות במקביל לעליות בשוק אגרות החוב הממשלתיות, ירידה בהיקפי ההנפקות וגיוסי ההון וירידה בריבית הארוכה בארה"ב. לפרטים ראה פרק "התפתחויות כלכליות".

המשבר הכלכלי העולמי, גרם לאימוץ מדיניות שמרנית הכוללת, בין היתר, רמת נזילות התואמת את הצרכים והסיכונים בפניהם עומד הבנק וכן בחינה של הבנקים הזרים והמדינות מולם פועל הבנק. דירקטוריון הבנק קובע את תיאבון הסיכון

ומדיניות ניהול סיכון הנזילות תוך קביעת מגבלות על יחס נזילות מינימלי המחושב על פי מודל פנימי. לפרטים נוספים ראה פרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "סיכון נזילות".

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

במהלך שנת 2011 הוכנסו שיפורים וחוזקו מערכות השליטה והבקרה בנושא הנזילות ובמהלך שנת 2012 צפויות להיבחן מערכות מתקדמות נוספות לניהול הנזילות. בנוסף יבחנו ב-2012 פלטפורמות נוספות למסחר וסליקה של ניירות ערך.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה העיקריים

- הכרת השוק, אבחון צרכי הלקוחות והתאמת פעילות בהתאם, תוך פיתוח יכולת לתגובה מהירה לשינויים בשוק.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- מערכות ממוחשבות ברמה גבוהה, הן בתחום ביצוע עסקות והן בתחום המידע, הניתוח ובקרת סיכונים.
- קשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם. קשרים אלו מאפשרים למגזר לשרת מגוון לקוחות ולבצע פעילויות בהיקף נרחב.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

קיימים תחליפים לרוב המוצרים והשירותים שמספק המגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

המגזר מתחרה עם חדרי העסקות של בנקים הפועלים בארץ. כמו כן קיימת תחרות מצד בנקים וגורמים פיננסיים בחו"ל המאפשרים ללקוחות לפעול באופן ישיר.

הון אנושי

בשנת 2011 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-73 משרות. קיימת תחרות משמעותית על שירותיהם של העובדים, תחרות מהבנקים המקומיים והזרים, מגופים פיננסיים אחרים ומחברות עסקיות. בהתאם לכך הבנק משקיע בטיפוח ובפיתוח המשאב האנושי של המגזר. במהלך 2012 מתוכננות הדרכות ושדרוג תהליכי עבודה של עובדי הבנק להרחבת הפעילות במט"ח בשיתוף עם חדר עסקות.

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם הבנקים ובתי ההשקעות המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלו מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקאות (ISDA). הבנק שואף להגדיל את מספר הבנקים עמם הוא קשור בהסכמים מסוג זה ובהסכמי הבטוחות הנלווים להם דוגמת הסכמי CSA. כמו כן הבנק מיוצג במסלוקה בינ"ל (CLS) אשר מטרתה המרכזית מזעור סיכוני סליקה בעסקות במטבע חוץ. הבנק מרכז את מרבית פעילות סליקת ניירות הערך בבורסות

ארה"ב בבנק אחד המשמש כנותן שירותי המשמורת המרכזי. תכליתה העיקרית של התקשרות זו הינה מיזעור סיכוני סליקה תוך העלאת רמת השירות ללקוחות.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברוח הנקי שלו

בשנת 2011 נרשם הפסד של כ-38 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של כ-52 מיליון ש"ח בשנת 2010. חלה ירידה של 117 מיליון ש"ח בהכנסות, הנובעת בעיקרה מהשפעות הארועים בשווקים - קיטון בסך כ-68 מיליון ש"ח ברווחי מימוש והתאמת ערך של אגרות חוב, גידול של כ-19 מיליון ש"ח בהפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני וכן גידול של כ-17 מיליון ש"ח בהוצאות המימון כתוצאה מהצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שווים ההוגן (כנדרש על פי כללי חשבונאות). שיעור ההפרשה למיסים בשנת 2011 הינו 13.2% (כולל השפעת גידול ביתרות מיסים נדחים בשל ההפחתה של שיעורי מס חברות עתידיים) לעומת שיעור של 32.1% בשנת 2010.

היתרה הממוצעת של ניירות הערך של הבנק בשנת 2011 הסתכמה בכ-4.9 מיליארד ש"ח לעומת 4.7 מיליארד ש"ח בשנת 2010.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים האחרים.

הלימות ההון

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס בין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל 2.

מסגרת העבודה למדידה והלימות ההון, פורסמה על ידי המפקח על הבנקים בדצמבר 2008 (להלן "הוראת באזל 2"). הוראת באזל 2 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת.

עיקרי הוראות באזל 2 - ההוראה נשענת על 3 נדבכים:

א. נדבך 1: הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה חדשה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית.

ב. נדבך 2: דרישת הון בגין סיכונים פוטנציאליים נוספים להם חשוף התאגיד הבנקאי, מעבר לדרישת ההון המזערית שבנדבך 1. במסגרת זו קיימת הרחבה ושכלול מנגנוני הפיקוח, הבקרה וניהול הסיכונים, ודרישה להקצאת הון פנימי בהתאם לתהליך ההערכה הפנימי של נאותות הלימות ההון - ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

ג. נדבך 3: הרחבת הדיווח והגילוי לציבור בנושא ניהול הסיכונים והבקרות. הוראות באזל 2, ובנק ישראל בעקבותיהן, מאפשרות שלוש גישות להקצאת הון בגין סיכונים אשראי: הגישה הסטנדרטית ושתי גישות דרוגים פנימיים: הבסיסית - FIRB והמתקדמת - AIRB. בגישה הסטנדרטית, הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע הרגולטור בהתאמה לרמות הסיכון, כאשר ניתן להישען על דרוגים של סוכנויות דרוג חיצוניות מאושרות.

בגישות הדרוגים הפנימיים הבנקים אומדים את סיכון האשראי ללווה הבודד על בסיס מודלים. בגישת FIRB הבנק בונה אומדן של ההסתברות לחדלות פרעון של הלקוח (PD). בגישת AIRB הבנק בנוסף אומדן של ההפסד בהינתן חדלות פרעון (LGD) והיקף החשיפה במועד חדלות הפרעון (EAD). מנתונים אלו גוזר הבנק את היקף ההון הרגולטורי שעליו להחזיק בגין חשיפת האשראי ללווה נתון.

על פי הנחיית המפקח על הבנקים, על התאגידים הבנקאיים להבטיח עמידתם בדרישות הגישות הסטנדרטיות של הנדבך הראשון ובדרישות הנדבך השני והשלישי של הוראות נוהל בנקאי תקין 201-211.

היישום בבנק - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק, וגישת האינדיקטור הבסיסי עבור סיכונים תפעוליים.

מסגרת העבודה של באזל 2 מיושמת על בסיס מאוחד וחלה על הבנק וחברות הבנות שלו (לפירוט בדבר החברות המוחזקות העיקריות ותחום פעילותן ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות"). כמו כן, לגבי החברות המוחזקות להן הבנק העמיד כתב שיפוי בהתאם להוראות באזל 2, לא קיים ולא חזוי מכשול להעברה מיידית של מקורות או לביצוע החזר התחייבויות של החברות המוחזקות על ידי הבנק.

נדבך 1 - בהתאם להוראת המפקח על הבנקים והנחיית הדירקטוריון, מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית לסיכונים אשראי, בה הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע המפקח על הבנקים בהתאמה לרמות סיכון של קבוצות נכסים.

במסגרת **נדבך 2** נדרש הבנק לקיים תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה הון מספיק כנגד מכלול הסיכונים (להלן ICAAP). במסגרת תהליך ה-ICAAP הבנק מבצע תהליך יזום של זיהוי והערכת כל אחד מהסיכונים המהותיים בכל אחת מהפעילויות המרכזיות בבנק. כמו כן נסקרים במסגרת זו מרכיבי המדיניות והמגבלות הקיימות, כלי המדידה והניטור, מערכות הדיווח, תהליכים ומוצרים עיקריים ומרכיבי הממשל התאגידי. ההערכה מסתייעת בסקירה איכותית וניתוח הנתונים הכמותיים, תוך בחינת יכולת ההישענות על מודלים פנימיים.

התפיסה שאומצה בבנק רואה ב-ICAAP שני תהליכים עיקריים:

א. תהליך פנימי לזיהוי, מדידה, ניהול ודיווח על הסיכונים המרכזיים אליהם חשוף הבנק כיום, ועלול להיות חשוף אליהם בעתיד.

ב. תהליך פנימי לקביעת יעד ההון, כך שיבטיח יחס הון נאות, בהתחשב בפרופיל הסיכון של הבנק, לרבות תכנון וניהול ההון.

תהליך ה-ICAAP הנו מקיף ונוגע לרבדים שונים של תהליכי ניהול הסיכונים, תמחור עסקאות וניהול ההון. לפיכך יישום הנדבך השני מבוצע בשלבים, והטמעתו המלאה תיפרס על פני מספר שנים. תהליך ה-ICAAP משולב באסטרטגיה התלת-שנתית של הבנק לשנים 2012 עד 2014 ובתוכנית העבודה לשנת 2012.

כחלק מתהליך היישום ובהתאם להנחיית המפקח על הבנקים, הוגש לבנק ישראל במאי 2011, דוח ICAAP על בסיס נתונים מאוחדים לסוף שנת 2010. לדוח זה צורפה סקירה בלתי תלויה של הביקורת הפנימית. במסגרת תהליך ה-SREP (Supervisory Review and Evaluation Process) של הפיקוח על הבנקים, העביר בנק ישראל ביום 27 בספטמבר 2011 מכתב התייחסות לדוח ה-ICAAP ליום ה-31 בדצמבר 2010 וכן מכתב התייחסות לתהליך הסקירה וההערכה הפיקוחי. הבנק יתייחס לנושאים שהועלו במכתב במסגרת מסמך ה-ICAAP שיוגש למפקח על הבנקים עד ליום ה-30 באפריל 2012, על בסיס הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011.

דרישות הגילוי בהתאם ל**נדבך 3** מיושמות במלואן החל בדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2009.

נקבעה מדיניות גילוי לפי נדבך 3, אשר אושרה בהנהלה ובדירקטוריון הבנק, הכוללת התייחסות לגישת הבנק בדבר הגילוי בדוחות הכספיים (לרבות תדירות הגילוי ומיקומו בדוחות, וכן בקורות פנימיות על תהליך הגילוי).

להלן טבלת הפניות לגילויים האיכותיים והכמותיים הנדרשים במסגרת הנדבך השלישי, בהתאם למדיניות שנקבעה, כאמור לעיל:

גילויים איכותיים:

עמוד	תת פרק	פרק	מיקום	נושא משנה	נושא
10		פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו	דו"ח דירקטוריון	תאור תמציתי של הישויות בקבוצה	תחולת היישום
85	עיקרי הוראות באזל 2 – היישום בבנק	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	מגבלות על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה	
89-90	יחס ההון על פי באזל 2	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	תנאים ותניות של מכשירי ההון	מבנה ההון
89	יחס ההון על פי באזל 2	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	גישת התאגיד להערכת הלימות ההון שלו	הלימות ההון
101		החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	דו"ח דירקטוריון	מדיניות ניהול הסיכונים לגבי כל תחום סיכון נפרד	חשיפת סיכון והערכתו
103	סיכוני אשראי	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	דו"ח דירקטוריון	גילוי איכותי כללי	סיכון אשראי
91	באזל 2	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית	
97	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	הפחתת סיכון אשראי	
97	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	סיכון אשראי של צד נגדי	
118	סיכוני שוק	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	דו"ח דירקטוריון	גילוי איכותי כללי	סיכון שוק
129	סיכון תפעולי	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	דו"ח דירקטוריון	גילוי איכותי כללי, לרבות שימוש בביטוחים להפחתת הסיכון	סיכון תפעולי
125	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	דו"ח דירקטוריון	גילוי איכותי כללי	מניות בתיק הבנקאי
146	השקעות בתאגידים ריאליים	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדים חשבונאיים קריטיים	דו"ח דירקטוריון	מדיניות חשבונאית להערכת שווי	
122	סיכוני שוק / סיכון ריבית	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	דו"ח דירקטוריון	גילוי איכותי כללי	סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRBB)

גילויים כמותיים:

עמוד	תת פרק	פרק	מיקום	נושא משנה	נושא
89-90	יחס ההון על פי באזל 2	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	פירוט מבנה ההון על רבדיו	מבנה ההון
263		ביאור 13 – הלימות הון	דו"ח כספי		
89-90	יחס ההון על פי באזל 2	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	נכסי סיכון ודרישות הון	הלימות ההון
93	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	סך חשיפות וחשיפה ממוצעת	סיכון אשראי
92-93	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	התפלגות התיק לפי צד נגדי / יתרת תקופה חוזית	
117	סיכונים אשראי	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	דו"ח דירקטוריון	התפלגות התיק לפי איזור גיאוגרפי	
251		ביאור 4.ד	דו"ח כספי	תנועה ביתרות הפרשה להפסדי אשראי	
97	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	הפחתת סיכונים אשראי בגישה הסטנדרטית	
97	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	סיכון אשראי של צד נגדי	
89-90	יחס ההון על פי באזל 2	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	דרישת ההון	
98	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	הלימות ההון	דו"ח דירקטוריון	יתרת השקעה לרבות דרישת ההון	מניות בתיק הבנקאי
120	סיכונים שוק / סיכון ריבית	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	דו"ח דירקטוריון	גידול / קיטון ברווחים או בשווי הכלכלי כתוצאה משינוי בשיעורי הריבית	סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRBB)

יעדי הלימות ההון

ביום 30 בנובמבר 2011, במסגרת הדיונים על האסטרטגיה התלת שנתית של הבנק, הוצג לדירקטוריון מתווה אפשרי ליעדי ההון במספר תרחישים, והצעה למתווה העולה מתרחישים אלו עד לשנת 2016, בהתאמה לציפיות הפיקוח על הבנקים ובהתייחס לסיכונים והאתגרים העומדים בפני הבנק והמגמות הבינלאומיות העולות מהנחיות באזל 3. במסגרת הדיון קבע דירקטוריון הבנק כי הבנק יעמוד ביעד גידול הדרגתי של יחס הון הליבה באופן שעד אמצע שנת 2016 יגיע לרמה של 10%. הגידול יהיה במתווה עולה של 0.5% לשנה ביחס הון הליבה, החל מסוף שנת 2011 (מיעד של 7.75%) ועד לאמצע שנת 2016 (ליעד של 10%). יחס ההון הכולל יעמוד על 150% מיחס הון הליבה ולא יפחת מ-13%. המתווה אשר נקבע מהווה סיבולת תחתונה ליחס זה. בנוסף נשמר היעד ליחס ההון הכולל בתרחישי קיצון כך שלא יפחת מ-9.0% וליחס הון ליבה בתרחישי קיצון בטווח של 6.5%-6.0%. חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק בכל הקשור לעמידה בדרישות ולשיפור יחס הלימות ההון והרכבו, לרבות הקטנת רכיבי סיכון, או הגדלת ההון הראשוני באמצעות צבירת רווחים ו/או הנפקת הון משני. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בעיקר בגורמים אלה: שינויים רגולטורים שיחולו (ככל שיחולו) בנושא דרישות יחס ההון בו על הבנק לעמוד, פגיעה ברווחיות הבנק ומידת ההצלחה של הבנק לגייס הון באמצעות ביצוע הנפקות.

יחסי ההון על פי באזל 2

בבאור 13 לדוחות הכספיים ניתן מידע מפורט בדבר מדידת ההון ושקלול הסיכונים.

להלן תמצית¹ הנתונים מתוך הבאור (במיליוני ש"ח):

31.12.2010	31.12.2011	
* 1,924	1,986	הון רובד 1
*1,424	1,408	הון רובד 2 ^{1,2}
-	-	הון רובד 3 ²
<u>3,348</u>	<u>3,394</u>	סה"כ הון כשיר
* 21,382	22,664	נכסי סיכון אשראי ³
249	208	נכסי סיכון שוק
<u>1,589</u>	<u>1,680</u>	נכסי סיכון תפעולי
<u>23,220</u>	<u>24,552</u>	סה"כ נכסי סיכון

* הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

1. לפירוט נוסף ראה באור 13.
2. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, סך הון רובד 2 והון רובד 3 לא יעלו על 100% מסך הון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון רובד זה בלבד. בנוסף, כתבי התחייבות נדחים או מכשירי הון אחרים הכלולים בהון רובד 2 תחתון לא יעלו על 50% מהון רובד 1 שאינו מוקצה לסיכונים שוק, לאחר הניכויים הנדרשים מהון רובד 1 בלבד.
3. לפני ניכוי הפרשה כללית בסך 52 מיליון ש"ח.

להלן פירוט ליחס ההון בבנק לפי באזל 2 (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2010		ליום 31 בדצמבר 2011		
דרישות הון ³ (9%)	נכסי סיכון	דרישות הון ³ (9%)	נכסי סיכון	
				סיכון אשראי
9	104	12	135	חובות של ריבונות
18	199	19	213	חובות של ישויות סקטור ציבורי
96	1,068	79	880	חובות של תאגידים בנקאיים
1,431	15,903	1,501	**16,675	חובות של תאגידים
16	176	25	275	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
89	988	115	1,273	חשיפות קמעונאיות ליחידים
12	131	7	78	עסקים קטנים
192	2,133	211	2,344	משכנתאות לדיור
* 61	* 680	71	791	נכסים אחרים
<u>1,924</u>	<u>21,382</u>	<u>2,040</u>	<u>22,664</u>	
				סיכונים שוק¹
6	72	9	92	סיכון ריבית
3	38	5	57	סיכון מניות
6	72	4	46	סיכון שער חליפין של מטבע חוץ
5	67	1	13	סיכון אופציות
<u>20</u>	<u>249</u>	<u>19</u>	<u>208</u>	
<u>143</u>	<u>1,589</u>	<u>151</u>	<u>1,680</u>	סיכון תפעולי²
<u>2,087</u>	<u>*23,220</u>	<u>2,210</u>	<u>24,552</u>	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	<u>* 3,348</u>		<u>3,394</u>	סך בסיס ההון הכשיר
	*14.42%		13.82%	יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון
	*8.29%		8.09%	יחס הון רוברד 1 לרכיבי הסיכון
	9.0%		9.0%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים ³

* הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.
** לפני ניכוי הפרשה כללית בסך 52 מיליון ש"ח.

1. סיכונים שוק מחושבים בהתאם לגישה הסטנדרטית בגין עסקאות בתיק למסחר של הבנק. הקצאת ההון הינה בגין סיכונים ריבית, שערי חליפין, אופציות ומניות.
2. סיכונים תפעוליים מחושבים לפי גישת האינדיקטור הבסיסי, על בסיס ההכנסה הגולמית של הבנק, כהגדרתה בהוראה.
3. דרישת ההון בגין נדבך 1 הינה 8.0% ובגין נדבך 2 מינימום של 1.0% ובסה"כ יחס ההון המינימאלי הנדרש לפי המפקח על הבנקים הינו 9.0%.

מכשירים הנכללים בבסיס ההון

להלן הרכב מכשירי ההון המרכיבים את בסיס ההון הכשיר של הבנק:

הון רובד 2 עליון – נכון ליום 31 בדצמבר 2011 שטרי הון נדחים בסך של 371 מיליון ש"ח .

הון רובד 2 תחתון - נכון ליום 31 בדצמבר 2011 כתבי התחייבות נדחים בסך של 985 מיליון ש"ח לפי החלוקה הבאה:

1. כתבי התחייבות נדחים סחירים בסך של 883 מיליון ש"ח שהונפקו במספר סדרות על ידי אגוד הנפקות.
2. כתבי התחייבות נדחים לא סחירים בסך של 102 מיליון ש"ח שהונפקו במספר סדרות על ידי הבנק.

כתבי התחייבות אלו קיבלו את אישורו של המפקח על הבנקים להיכלל כחלק מההון המשני של הבנק, ותקפות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון – רכיבי ההון". ראה התייחסות לאישור בנק ישראל לכתבי ההתחייבויות הנדחים שהונפקו ביולי 2011, בפרק "פעילות חברות מוחזקות עיקריות" - תת פרק "אגוד הנפקות בע"מ". כמו כן, ראה התייחסות לבאזל 3 בתת פרק "באזל 3" לעיל. בשנת 2012 צפוי סך של כ- 160 מיליון ש"ח להיגרע מהון רובד 2 תחתון. ראה גם התייחסות בתת פרק "תכנון ההון".

סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית

הסיכון להפסד כספי כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה באיכות האשראי של לווים אשר לא יעמדו בהתחייבויותיהם כלפי הבנק, והעדר בטחונות נאותים לכיסוי חובות של לקוחות אלו.

הקצאת ההון בנדבך הראשון בגין סיכון האשראי בתיק מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית. סיכון הריכוזיות מוערך במסגרת הנדבך השני.

לצרכי קביעת שווי הוגן, הבנק מבצע הערכת שווי לאג"ח לא סחיר, המבוסס בין היתר, על דירוגי סוכנויות דירוג, כפי שמתפרסם במקורות מידע ציבוריים. כמו כן ראה פירוט בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

לצרכי עמידה בנדבך הראשון של הוראות באזל 2 על פי הגישה הסטנדרטית, הבנק משתמש בדירוגי מדינות בלבד (לרבות לצורך הערכת סיכון בנקים), מתוך מקורות מורשים המציגים את דירוגי סוכנויות דירוג בינלאומיות מוכרות עפ"י ההוראה. הבנק אינו משתמש במידע מסוכנויות אשראי ליצוא.

להלן התפתחות החשיפות בתיק לפי יתרת תקופה חוזית לפירעון¹:

ליום 31 בדצמבר 2011

סה"כ	מעל חמש שנים ³	מעל שנה עד חמש שנים	עד שנה	
				במיליוני ש"ח
29,959	8,060	4,169	17,730	אשראי ופקדונות בבנקים ובממשלה ⁴
5,605	3,051	1,300	1,254	ניירות ערך ²
570	214	64	292	מכשירים פיננסיים נגזרים ⁶
9,115	31	1,900	7,184	מסגרות לא מנוצלות
3,954	2,291	265	1,398	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁵
1,037	408	-	629	נכסים אחרים
50,240	14,055	7,698	28,487	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2010

סה"כ	מעל חמש שנים ³	מעל שנה עד חמש שנים	עד שנה	
				במיליוני ש"ח
30,091	7,312	3,676	19,103	אשראי ופקדונות בבנקים ובממשלה ⁴
3,642	1,835	1,212	595	ניירות ערך ²
403	151	37	215	מכשירים פיננסיים נגזרים ⁶
9,966	146	1,414	8,406	מסגרות לא מנוצלות
3,849	2,375	283	1,191	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁵
890	380	-	510	נכסים אחרים
48,841	12,199	6,622	30,020	סך הכל

1. בטבלאות אלו מוצגת יתרת המוצרים בהתאם למועד הפירעון החוזי הסופי של המוצר. החל מדיווח יוני 2011 שונתה מתכונת ההצגה כך שהיתרות המוצגות מבוססות על היקף החשיפות כפי שמוגדרות לצורך באזל 2 (בעבר היו מבוססות על היקף החשיפות כפי שמוגדרות לצורך ענפי משק). מספרי השוואה הוצגו מחדש.
2. אינם כוללים מניות בתיק למסחר ופריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף, הכלולה בחשיפות חוץ מאזניות אחרות.
3. לרבות יתרות ללא תקופה לפירעון.
4. אשראי לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני הפרשה להפסדי אשראי.
5. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.
6. כפי שמחושב לפי נספח ג' להוראה 203.

להלן התפלגות החשיפות בתיק לפי מוצרים וצד נגדי*:

ליום 31 בדצמבר 2011

חשיפת אשראי ברוטו ממוצעת ²	חשיפת אשראי ברוטו	נכסים אחרים	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁴	מסגרות לא מנוצלות	נגזרים	ניירות ערך ¹	אשראי ³	
במיליוני ש"ח								
8,815	9,373	-	-	-	-	3,782	5,591	ריבנויות
530	456	-	8	32	3	218	195	ישויות סקטור ציבורי
2,733	2,548	-	112	2	216	1,044	1,174	תאגידים בנקאיים
27,741	27,090	-	3,753	7,658	351	561	14,767	תאגידים
356	317	-	14	-	-	-	303	בבטחון נדל"ן מסחרי
2,405	2,610	-	41	974	-	-	1,595	קמעונאיות ליחידים
303	227	-	26	115	-	-	86	עסקים קטנים
6,394	6,582	-	-	334	-	-	6,248	משכנתאות לדיוור
985	1,037	1,037	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
50,262	50,240	1,037	3,954	9,115	570	5,605	29,959	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2010

חשיפת אשראי ברוטו ממוצעת ²	חשיפת אשראי ברוטו	נכסים אחרים	חשיפות חוץ מאזניות אחרות ⁴	מסגרות לא מנוצלות	נגזרים	ניירות ערך ¹	אשראי ³	
במיליוני ש"ח								
6,710	7,826	-	-	-	1	1,836	5,989	ריבנויות
422	622	-	6	276	4	178	158	ישויות סקטור ציבורי
2,789	2,663	-	86	55	121	1,049	1,352	תאגידים בנקאיים
27,325	27,960	-	3,693	8,144	277	579	15,267	תאגידים
183	201	-	1	-	-	-	200	בבטחון נדל"ן מסחרי
2,491	2,277	-	36	941	-	-	1,300	קמעונאיות ליחידים
250	346	-	27	144	-	-	175	עסקים קטנים
5,891	6,056	-	-	406	-	-	5,650	משכנתאות לדיוור
901	890	890	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
46,962	48,841	890	3,849	9,966	403	3,642	30,091	סך הכל

* בטבלאות אלו מוצגת יתרת המוצרים בהתאם למועד הפירעון החוזי הסופי של המוצר. החל מדיווח יוני 2011 שונתה מתכונת ההצגה כך שהיתרות המוצגות מבוססות על היקף החשיפות כפי שמוגדרות לצורך באזל 2 (בעבר היו מבוססות על היקף החשיפות כפי שמוגדרות לצורך ענפי משק). מספרי השוואה הוצגו מחדש.

1. אינם כוללים מניות בתיק למסחר ופריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף הכלולה בחשיפות חוץ מאזניות אחרות.
2. ממוצע רבעוני לתקופה.
3. לרבות אשראי לציבור לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני הפרשה להפסדי אשראי, פקדונות בבנקים ובממשלה.
4. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.

להלן חשיפת האשראי לפי הגישה הסטנדרטית * בחלוקה למשקלות הסיכון^{1,2} ולפי משקל הסיכון הסופי של החשיפה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2011

חשיפת אשראי נטו	בטחונות פיננסיים כשירים	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
9,373	-	-	-	-	-	-	675	8,698	ריבוניות
449	7	-	-	-	456	-	-	-	ישויות סקטור ציבורי
2,596	-	-	10	-	1,224	-	1,362	-	תאגידים בנקאיים
23,278	3,513	172	26,619	-	-	-	-	-	תאגידים
281	36	-	317	-	-	-	-	-	בבטחון נדל"ן מסחרי
2,397	191	6	304	2,278	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
196	30	-	-	226	-	-	-	-	עסקים קטנים
6,540	-	-	82	398	-	6,060	-	-	משכנתאות לדירור
1,037	-	13	772	-	-	-	-	252	נכסים אחרים
46,147	3,777	191	28,104	2,902	1,680	6,060	2,037	8,950	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2010

חשיפת אשראי נטו	בטחונות פיננסיים כשירים	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
7,825	-	-	-	-	-	-	518	7,307	ריבוניות
621	-	-	-	-	621	-	-	-	ישויות סקטור ציבורי
2,736	-	-	11	-	1,833	-	892	-	תאגידים בנקאיים
23,161	**3,845	216	26,790	-	-	-	-	-	תאגידים
177	21	-	198	-	-	-	-	-	בבטחון נדל"ן מסחרי
2,043	171	2	152	2,060	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
287	50	1	-	336	-	-	-	-	עסקים קטנים
6,024	-	3	87	489	-	5,445	-	-	משכנתאות לדירור
890	-	16	641	-	-	-	-	233	נכסים אחרים
43,764	4,087	238	27,879	2,885	2,454	5,445	1,410	7,540	סך הכל

* בטבלאות אלו מוצגת יתרת המוצרים בהתאם למועד הפירעון החוזי הסופי של המוצר. החל מדיווח יוני 2011 שונתה מתכונת ההצגה כך שהיתרות המוצגות מבוססות על היקף החשיפות כפי שמוגדרות לצורך באזל 2 (בעבר היו מבוססות על היקף החשיפות כפי שמוגדרות לצורך ענפי משק). מספרי השוואה הוצגו מחדש.
 ** הנתון הוצג מחדש כך שכולל מעתה גם את ההתאמה לתנודתיות של החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר. לשינוי אופן ההצגה אין כל השפעה על חישוב הלימות ההון.

1. חשיפה ברוטו, לאחר הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם לסיכון הסופי של החשיפה, לאחר קיזוזים חשבונאיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, מבלי להביא בחשבון את ההשפעות של שיטות הפחתת סיכון אשראי, לדוגמה ביטחון וקיזוז, וכן לפני הכפלה במקדמי המרה.
2. לא כולל תיק למסחר. הצגת מכשירים פיננסיים נגזרים לפי הגישה הסטנדרטית.

הערכת שווי וניהול בטחונות – במסגרת באזל 2 הבנק מכיר בביטחונות על פי "הגישה המקיפה" כהגדרתה בהוראה. בגישה זו, ערך הביטחון נטו מופחת בהתאם למקדמים לפי סוג הנכס, התאמת מטבע או תקופה לפירעון. מפורטים להלן סוגי הביטחונות הפיננסיים הכשירים בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון:

– **ניירות ערך** – ניירות ערך אשר שועבדו לטובת בעליהם או לטובת צד ג'. על מנת שנייר ערך יהיה כשיר לשמש כמפחית סיכון עליו להיות נייר ערך חוב שהונפק על ידי ממשלה או בנק או נייר מדורג הרשום למסחר בבורסה מוכרת ועל מניות להשתייך למדד מניות מוכר, כמפורט בהוראה. הערכת השווי לביטחון מבוססת על מחיר השוק של נייר הערך המשועבד ובהתאם למקדמי הפחתה משווי הביטחון המושפעים בין היתר ממספר ימי ההחזקה ואופי פעילות הלקוח. שיעור ההפחתה המיושם בבנק נבחן לגופו של עניין, כך שבחלק מהמקרים השיעור הינו 50% בהתאם לחלופה בסעיף 151 א.ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203 ובחלק אחר מיושם מנגנון להפחתה בשיעורים ספציפיים לפי פעילות הלקוח, בהתאמה להסכמים, בכפוף לתנאים המצוינים בסעיף 151 א.ב' להוראה.

– **פיקדונות ותוכניות חיסכון** – אמצעים נזילים שניטלו כבטוחה על דרך של כתב קיזוז או שעבוד, לפי הצורך, ולא ניתן למשכם כל עוד לא הפסיקו לשמש כבטוחה. שווי הבטוחה נקבע לפי השערוך בגין משיכה טרם מועד הפירעון הנקוב שלה.

– **ערבויות בנקאיות (בנקים ישראלים ובנקים זרים)** – ערבויות שניתנו על ידי בנקים כנגד חשיפה של לקוח. עם מתן הערבות הבנקאית, הבנק הערב הופך להיות הצד הנגדי לחשיפה כך שמשקל הסיכון בגין החשיפה משתנה. ערבות מסוג זה מאפשרת את הפחתת נכסי הסיכון הנובעים מהחשיפה, בהתאם לסיכון הבנק הערב (הנגזר מדירוג המדינה בה התאגד). לגבי ערבות שניתנה על ידי בנקים בחו"ל כנגד חשיפות הלקוח, השימוש מבוצע בכפוף לבדיקה משפטית פרטנית לגבי תקפות הערבות לפי הדין החל עליה (על פי רוב, דין מדינת התאגדות הבנק מנפיק הערבות).

להלן חשיפת האשראי המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר ו/או ערבויות או נגזרי אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2011

חשיפת אשראי נטו	סך החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר ⁴	סך הכל סכומים שנוספו ³	סך החשיפה המכוסה על ידי ערבויות שנגרעו ³	חשיפת אשראי ברוטו ^{1,2}	
9,373	-	-	-	9,373	חובות של ריבוניות
449	(7)	-	-	456	חובות של ישויות סקטור ציבורי
2,596	-	48	-	2,548	חובות של תאגידים בנקאיים
23,278	(3,513)	-	(48)	26,839	חובות של תאגידים
281	(36)	-	-	317	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
2,397	(191)	-	-	2,588	חשיפות קמעונאיות ליחידים
196	(30)	-	-	226	עסקים קטנים ⁵
6,540	-	-	-	6,540	משכנתאות לדיור
1,037	-	-	-	1,037	נכסים אחרים
46,147	(3,777)	48	(48)	49,924	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2010

חשיפת אשראי נטו	סך החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר ⁴	סך הכל סכומים שנוספו ³	סך החשיפה המכוסה על ידי ערבויות שנגרעו ³	חשיפת אשראי ברוטו ^{1,2}	
7,825	-	-	-	7,825	חובות של ריבוניות
621	-	-	-	621	חובות של ישויות סקטור ציבורי
2,736	-	72	-	2,664	חובות של תאגידים בנקאיים
23,161	(3,845)**	-	(72)	27,078	חובות של תאגידים
177	(21)	-	-	198	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
2,043	(171)	-	-	2,214	חשיפות קמעונאיות ליחידים
287	(50)	-	-	337	עסקים קטנים ⁵
6,024	-	-	-	6,024	משכנתאות לדיור
890	-	-	-	890	נכסים אחרים *
43,764	(4,087)	72	(72)	47,851	סך הכל

* הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

** הנתון הוצג מחדש כך שכולל מעתה גם את ההתאמה לתנודתיות של החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר. לשינוי אופן ההצגה אין כל השפעה על חישוב הלימות ההון.

1. אשראי לאחר הפרשה להפסדי אשראי. סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).
2. סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת Netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).
3. סכום החשיפה המכוסה על ידי ערבויות המועבר לחובות הצד הנגדי שנתן את הערבות.
4. לאחר, כאשר רלוונטי, קיזוז מאזני או חוץ מאזני, ולאחר הכפלה במקדמי בטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.
5. עסקים קטנים בעלי אובליגו עד 400 אלף ש"ח המנוהלים במסגרת אגף קמעונאות.

סיכון אשראי של צד נגדי – הבנק חשוף לסיכון אשראי של צד נגדי כתוצאה מפעילות לקוחותיו בנגזרים מעבר לדלפק ונגזרי בורסה (לפירוט נוסף ראה פרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם"). ההון המוקצה בדיווח מחושב בהתאם לעקרונות המפורטים בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203.

מעבר להקצאת ההון אשר בוצעה לסיכון אשראי צד נגדי בנדבך 1 בהתאמה להוראה הרגולטורית, הבנק בחן במפורט את הסיכון הכלכלי ואת הצורך לבצע הקצאת הון נוספת לסיכון זה במסגרת נדבך 2. חשיפות האשראי לצד נגדי מופו למספר מגזרים כלכליים ועבור כל מגזר נקבעה תקופת האחזקה המתאימה עד לסגירת הפוזיציה החשופה לאותו המגזר. אמידת סיכון אשראי צד נגדי במסגרת הנדבך השני בוצעה בתרחישים פנימיים לזוגות המטבעות השונים. בשלב זה החישוב בוצע באופן שמרני, וללא קיזוז חשיפות צד נגדי בין זוגות המטבעות. בהתאם, הוגדרה הקצאת הון נוספת על סיכון אשראי צד נגדי בנדבך 2.

להלן חשיפות סיכון אשראי של צד נגדי בגישה הסטנדרטית:

ליום 31 בדצמבר 2010	ליום 31 בדצמבר 2011	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
350	680	שווי הוגן ברוטו חיובי
257	310	ערך נקוב (לאחר המרה לאשראי)
204	420	בניכוי הטבות קיזוז
403	570	סך חשיפות האשראי לאחר קיזוז בניכוי בטחונות
111	113	מזומנים ופקדונות
4	1	אגרות חוב ממשלתיות
16	9	מניות (לרבות אג"ח להמרה)
272	447	סך חשיפת אשראי נטו בגין נגזרים

להלן חשיפות סיכון אשראי של צד נגדי הנובעות ממכירה או רכישה של הגנות אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2010		ליום 31 בדצמבר 2011		
הגנות שנמכרו	הגנות שנרכשו	הגנות שנמכרו	הגנות שנרכשו	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
				ALM
				חוזי החלפת כשל אשראי (CLN/CDS)
* 124	-	* 134	-	חוזי החלפה של תשואה כוללת (TRS)
-	-	-	-	אופציות אשראי אחר
-	-	-	-	פעילות תיווך
				חוזי החלפת כשל אשראי (CLN/CDS)
-	-	-	-	חוזי החלפה של תשואה כוללת (TRS)
-	-	-	-	אופציות אשראי אחר
* 124	-	* 134	-	סה"כ נגזרי אשראי (ערך נקוב)

* נובע מ-CLN בלבד - בהם נמכרה הגנה כנגד סיכון מדינת ישראל.

קיזוז – נכון ליום 31 בדצמבר 2011 היקף הקיזוזים המאזניים (קיזוז בין נכסים להתחייבויות) אינו מהותי (בדומה ליום 31 בדצמבר 2010).

מניות בתיק הבנקאי – הבנק מחזיק במניות בתיק הבנקאי, כמפורט בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם". להלן הפוזיציות במניות בתיק הבנקאי:

ליום 31 בדצמבר 2010			ליום 31 בדצמבר 2011			
דרישות ההון (9%)	שווי הוגן	יתרה מאזנית במיליוני ש"ח	דרישות ההון (9%)	שווי הוגן	יתרה מאזנית במיליוני ש"ח	
7	83	83	7	73	73	מניות
-	-	-	-	-	-	תעודות סל על מניות
-	-	-	-	-	-	תעודות סל קרנות עוקבות מדד
-	-	-	-	-	-	קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות
-	-	-	-	-	-	אחרים
7	83	83	7	73	73	נסחרות על ידי הציבור
2	19	19	2	17	17	מניות
-	-	-	-	-	-	תעודות סל על מניות
-	-	-	-	-	-	תעודות סל קרנות עוקבות מדד
4	35	35	4	35	35	קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות ³
-	1	1	-	1	1	אחרים ¹
6	55	55	6	53	53	מוחזקות באופן פרטי²

1 השקעה בחברה כלולה בסך של כ-1 מיליון ש"ח.

2 לא סחירים.

3 דרישת ההון בגין קרנות הון סיכון והון פרטיות מוחשבת בהתאם לנכסי סיכון בהיקף של 150% מהשווי ההוגן של האחזקה.

תכנון ההון

קיים בבנק פורום תכנון הון, בראשות המנכ"ל שבו חברים עובדים בכירים בבנק, שתפקידו מדידה וניטור יחס הלימות ההון, נכסי הסיכון ובסיס ההון, וכן תכנון ההון במהלך השנה השוטפת במסגרת תוכנית העבודה השנתית. הפורום מתכנס בתדירות חודשית. תוצאות הדיונים בפורום מדווחות להנהלה ולדירקטוריון. בנוסף, אחת לרבעון מתבצעת בדיקה של עמידה ביעדי ההון בהתממש תרחיש הקיצון אשר מוגדר על ידי דירקטוריון הבנק אחת לשנה במסגרת תהליך ה-ICAAP.

במסגרת הדיון על תוכנית העבודה לשנת 2012, שהתקיים בדירקטוריון בסוף דצמבר 2011, נקבע תכנון ההון לשנת 2012. תכנון ההון השנתי נגזר מיעדי ההון שנקבעו בתוכנית האסטרטגית התלת שנתית ל-2012-2014 (ראה פירוט נוסף בתת פרק "יעדי ההון").

במהלך 2012 בסיס ההון של הבנק צפוי לגדול הן כתוצאה מגידול צפוי בסעיף העודפים והן כתוצאה מהכרה בשטרי הון שהונפקו בעבר, לפי פוטנציאל מקסימאלי להכרה בהון משני תחתון, תחת ההנחיות הרגולטוריות המחייבות. עם זאת נכסי הסיכון של הבנק אינם אמורים לגדול בשנת 2012 וזאת על מנת לתמוך בהגדלת יעדי ההון של הבנק, כפי שקבע הדירקטוריון.

תכנון ההון התלת שנתי המלא לשנים 2012-2014, יעודכן במסגרת הדיונים על מסמך ה-ICAAP ליום 31 בדצמבר 2011, שיוגש לפיקוח על הבנקים עד ליום ה-30 באפריל 2012. במסגרת זו תיבחן מידת העמידה של הבנק ביחס ההון הנדרש גם בתרחישי קיצון.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק ועל הערכותיו לגבי תנאי השוק, מידת היענות של הציבור להנפקה וכן לקיומם של תנאי שוק מתאימים להנפקה. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים הבאים: תנאי השוק, מידת היענות הציבור להנפקה, אי קיום תנאי השוק התומכים בהנפקה, פגיעה ברווחיות הבנק ושינויים רגולטורים בנושא יחס ההון.

באזל 3

בחודש דצמבר 2010 פורסמה על ידי ה-BIS (Bank for international settlements) מסגרת העבודה של באזל 3. מטרת ההוראות היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר. הוראה זו מציבה סטנדרטים מחמירים יותר להשגת הלימות ההון וכן דרישות חדשות בתחום הנזילות, בתחומי הרכב החשיפות וההון הנדרש בגינם, הרחבת השיטות לניהול הסיכונים ועוד.

ביום ה-30 בנובמבר 2011 שלח הפיקוח על הבנקים את טיוטת תרגום מסמך "מסגרת פיקוחית גלובלית לחיזוק עמידות המערכת הבנקאית" (להלן – באזל 3). טיוטת התרגום כוללת את הוראות המעבר המקוריות כלשונן. הוראות המעבר של הפיקוח על הבנקים, אשר יחייבו את התאגידים הבנקאיים בישראל, לא נכללו בתרגום המסמך והמפקח על הבנקים הצהיר בהקשר זה, כי בדעת הפיקוח להחיל את הנחיות באזל 3, החל מתחילת 2013, לאחר השלמת סבב הפגישות עם הבנקים וגיבוש ההנחיות הסופיות. הבנק נערך לקראת ההשלכות האפשריות של יישום עקרונות באזל 3 החל משנת 2013.

נושא מרכזי הכלול במסגרת הוראת באזל 3 הינו איכות ההון והלימות ההון. מסגרת העבודה של באזל 3 מגדירה באופן ברור את רכיבי ההון ודורשת עמידה ביחסי הון רגולטורים שונים כפונקציה של היקף נכסי הסיכון, בדגש על יחס הון ליבה,

קרי הון מניות ועודפים. במסגרת זו גם נקבעו שתי כריות הון חדשות – כרית לשימור ההון בגובה 2.5%, המהווה כרית ביטחון למקרה של התממשות תרחיש קיצון, וכרית הון אנטי מחזורית בטווח שבין 2.5%-0%, הנקבעת בהתאם להערכת הרגולאטור המקומי את מידת הסיכון לה חשופה המערכת הבנקאית.

המפקח על הבנקים קבע בעבר את יעדי ההון המינימליים שעל הבנקים לאמץ - יחס הון ליבה מינימלי של 7.5% ויחס הון כולל מינימלי של 12%. יחסים אלה צפויים להתעדכן כלפי מעלה, נוכח כוונת המפקח על הבנקים לקבוע כי על המערכת הבנקאית בישראל להעלות את יחס הון הליבה (ראה תת פרק "יעדי ההון" בדבר קביעת מתווה עולה ליעדי ההון בבנק).

בנוסף, הנחיות באזל 3 מתייחסות לרכיבי ההון השונים בין היתר, למכשירי חוב המוכרים לבסיס ההון. ההנחיות החדשות צפויות לכלול דרישות מינימאליות נוספות, לפיהן מכשירי ההון הכלולים בהון רובד 1 או 2 יכללו מנגנון לספיגת הפסדים בהתקיים תנאים מסוימים. שינויי הגדרות אלו עשויים להביא לכך שמכשירי חוב אשר מוכרים כיום לא יהיו מוכרים על פי הוראות באזל 3. יש להניח שהתהליך יעשה בהדרגה כך שבתקופת המעבר מכשירי הון שאינם כשירים עוד כהון רובד 1 שאינו הון עצמי או כהון רובד 2 יבוטלו בהדרגה החל מ-1 בינואר 2013. הנחיות באזל 3 צפויות לכלול גם החמרה של דרישת ההון בגין סיכון אשראי צד נגדי ובגין סיכון אשראי השוק בתיק למסחר.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם סיכונים משפטיים וכן סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, תוך הטמעת תרבות ניהול סיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, במסגרת תאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון, והפעלתם של מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה בהתאמה.

ממשל תאגידי

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"ל הבנק והנהלה, ועדות הנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקרות וניהול סיכונים, המערך ליעוץ משפטי והביקורת הפנימית.

הדירקטוריון מתווה את האסטרטגיה העסקית ומדיניות הבנק, מנחה ומכוון את הנהלת הבנק בתחום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, היעדים והקווים העקרוניים לפעילות הבנק. הדירקטוריון קובע את תאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות ואת מדיניות החשיפות לסיכונים. הדירקטוריון מפקח על יישום האסטרטגיה והמדיניות, על עמידה ביעדים שנקבעו ועל עמידה בגבולות תאבון וסיבולת הסיכון וכל זה תוך הקפדה על קיום הפרדה ברורה בהנהלה בין יוצרי הסיכון, מנהלי הסיכונים ותהליכי הבקרה הבלתי תלויים המתבצעים אודותיהם. את מדיניות החשיפה הכוללת מבטא הדירקטוריון במסגרת מסמך ה-ICAAP ומסמך החשיפות הרבעוני, על ידי הגדרת תאבון וסיבולת הסיכון, ובמסגרת מסמכי מדיניות ספציפיים נוספים.

בדירקטוריון ובוועדותיו נערכים דיונים אודות אופי ומאפייני הסיכונים השונים אליהם חשופה פעילות הבנק, הדרך לאמוד אותם ומידת אפקטיביות הפיקוח עליהם, לרבות דיונים לגבי הכלים ואופן השימוש בהם, אמידה, מדידה וניטור הסיכונים. כמו כן, הדירקטוריון קובע את מדיניות החשיפה לסיכונים של הבנק תוך דיון בתמהיל החשיפות המשקפות את פרופיל הסיכון של הבנק והיקף ההון הנדרש תוך הקצאתו לפעילויות העסקיות השונות. במסגרת תכנון פעילות הבנק לשנים הקרובות קבע דירקטוריון הבנק את תיאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות והחשיפות לסיכונים. תחומים אלו כללו: יעדי ההון, סיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון נזילות, סיכונים תפעוליים ובכלל זה סיכונים משפטיים וסיכונים ציוד, וסיכונים ריכוזיות. פותחו כלי מעקב לבחינה שוטפת של העמידה בתאבון וסיבולת הסיכון ובחינת התפתחות החשיפה לסיכונים לאורך זמן.

המעקב אחר עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות מבוצע באמצעות מסמך החשיפות הרבעוני הנדון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון.

בנוסף, הדירקטוריון אישר מסגרת להפעלת תרחישי קיצון על החשיפות לסיכונים שוק, נזילות ואשראי והשפעותיהם על יחסי ההון תוך הגדרת העקרונות לקביעת תרחישי הקיצון והדיווח על תוצאותיהם.

הדירקטוריון הגדיר את תחומי האחריות, התפקידים והסמכות של המנכ"ל אשר אחראי בין היתר, על יישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית של הבנק שנקבעו על ידי הדירקטוריון, הניהול העסקי והארגוני השוטף של הבנק תוך דאגה להבטחת יציבותו ורווחיותו, הכנת תכנית עבודה שנתית ותקציב שנתי ובכלל זה תקציב השקעות, הבאתם לדיון ואישור הדירקטוריון, קיום פיקוח ובקרה ניהוליים על המערכת הארגונית של הבנק ועל ביצוע תכנית העבודה בהלימה למדיניות ניהול הסיכונים

של הבנק ולתיאבון הסיכון שלו. תשומת לב מיוחדת מוקדשת לתחום הציות, על ענפיו השונים, תוך הקפדה על קיום מערך נהלים ראוי, טיפול במניעת הפרות דין וכשלים אחרים והפקת לקחים נדרשת. לפירוט נוסף אודות ענף הציות, ראה תת פרק "סיכון משפטי".

בבנק קיימת הפרדה בין מנהלי הסיכונים ויוצרי החשיפות לבין האחראים על הבקרה עליהם. חלק מחברי הנהלת הבנק הינם יוצרי הסיכונים השונים המממשים את מדיניות ותאבון הסיכון כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך מימוש תפקידם, מקבלים המנכ"ל וחברי הנהלה דיווחים יומיים ותקופתיים, המאפשרים מעקב אחר הסיכונים בבנק, זאת בנוסף לדיונים ייעודיים בפורומים וועדות שונות העוסקים באלה. בדיונים אלו משתתפים חברים קבועים על פי קביעתו של המנכ"ל ובעלי תפקידים נוספים על פי הצורך.

ניהול **חשיפות האשראי העסקי** בבנק, לרבות סיכוני האשראי ללקוחות הפעילים במגזר הפיננסי ובמגזר היהלומים, **סיכונים סביבתיים וסיכוני ריכוזיות האשראי** הינו באחריות ראש אגף עסקים, גב' שבי שמר.

ניהול **חשיפות האשראי למגזר הצרכני ולמגזר המשכנתאות**, הינו באחריות ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ, גב' עדנה פרס-לכיש.

ניהול **החשיפות לסיכוני השוק והנזילות** הינו באחריות ראש האגף לניהול פיננסי, מר אפרים אברהם. יצירת החשיפות מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות, היחידה לניהול נכסים והתחייבויות, ויחידת הנוסטרו באגף. בנוסף באחריות האגף ניהול סיכוני האשראי הנובעים מהשקעות הבנק **באג"ח קונצרני** וכן **סיכון אשראי בגין מדינות ובנקים וסיכון הסליקה**.

כמנהלת ה**סיכונים המשפטיים וסיכוני הציות** משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק, ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד.

כמנהל **סיכון המוניטין והסיכון האסטרטגי** משמש מנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן.

כמנהל ה**סיכונים הראשי (CRO)** משמש ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, ד"ר עקיבא שטרנברג. ד"ר שטרנברג משמש גם כמנהל ה**סיכונים התפעוליים**.

מערך ניהול הסיכונים - אחראי לזיהוי, הגדרה, מיפוי ומדידה של הסיכונים השונים וכן יצירת תמונת הסיכון הכוללת והדיווחים אודותיה להנהלת הבנק ולדירקטוריון. תפקידו כולל פיתוח ויישום מתודולוגיות ומודלים פנימיים למדידת והערכת הסיכונים השונים. למערך אחריות מקצועית לניתוח ויישום הוראות באזל 2, ראש מערך ניהול הסיכונים הינו מר עמי שושני, המשמש גם כסגן ראש אגף בקרות וניהול סיכונים.

תחום בקרות - אחראי על בקרת הסיכונים בבנק, בקרת סיכוני שוק ונזילות, בקרת חשיפות לחו"ל, בקרות על פעילויות היחידות הסוחרות של הבנק, בקרה ותיקוף מודלים.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2010 פרסם המפקח על הבנקים הנחיה בנושא תיקוף מודלים. מטרת הנחיה זו למזער את הסיכונים הגלומים בפיתוח ותחזוקת מודלים באמצעות תהליך מבוסס של בניית מודל ונהלים קפדניים לתיקוף מודלים. בהנחיה זו נקבעו לוחות זמנים במסגרתם הבנקים נדרשו להשלים את תהליכי תיקוף המודלים לכלל המודלים, באופן מדורג, עד ליום ה-30 ליוני 2013. הבנק החל בביצוע ההנחיה על פי לוח הזמנים שנקבע.

תחום בקרת אשראי אחראי על ביצוע בקרת אשראי המקיפה את הלווים העיקריים של הבנק תוך הערכת טיב הלווה, טיב מסמכי היסוד והבטוחות בתיק הלקוח, איכות תיק האשראי ובחינת מהימנות דירוג האשראי בבנק. יחידת בקרת האשראי פועלת במסגרת תוכנית עבודה שנתית ורב שנתית המוגשת לאישור ועדת האשראי של הדירקטוריון.

כחלק מההיערכות ליישום הוראות באזל 2, ובמסגרת יישום הנדבך ה-2, פרסם בנק ישראל סדרת מסמכים של ה-BIS הקובעים אמת מידה לניהול נאות של סוגי הסיכונים השונים בתאגיד הבנקאי. הבנק ביצע סקר פערים מעמיק באשר להתנהלות בפועל למול האמור במסמכים אלו. מהסקירה עולה כי ככלל הממשל התאגידי בבנק תואם את האמור במסמכי ה-BIS והפערים העיקריים שנותרו פתוחים אינם חושפים את הבנק לסיכונים נוספים משמעותיים.

סיכוני אשראי

סיכון אשראי הינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו, בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים האחרים. סיכון זה יכול לגרום לבנק הפסד כספי כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו.

א. סיכון איכות תיק האשראי

מדיניות האשראי הכוללת נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה. בעת הצורך מתקיימים דיונים במדיניות זו כולה או חלקה גם במהלך השנה. מטרת מדיניות האשראי הינה להגביל סיכון זה בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון ובאמצעות קביעת דרכים לניהולו.

מסמך המדיניות מתייחס לעקרונות וכללים לדירוג החייב, להעמדת אשראי, ניהולו והבקרה עליו, על מנת לשפר את איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. במסגרת זו נקבעים שיעורי ההסתמכות על בטחונות המתקבלים בבנק. בנוסף מציג מסמך המדיניות את המתודולוגיה להסדרת פעילות הבנק במתן אשראי לרבות היבטי תפעול, דיווח ובקרה, תוך שימת דגש לעקרונות לניהול סיכון אשראי המפורטות בהמלצת ועדת באזל. כמו כן, מתייחסת המדיניות לאופן האיתור, הזיהוי והטיפול בלוויים אצלם אותר פוטנציאל לבעייתיות, טיפול בחובות בעייתיים, וכן למתודולוגיה לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי. נציין כי בחישוב יתרת ההפרשה הקבוצתית ליום ה-31 בדצמבר 2011, בחן הבנק את השפעת חוסר הוודאות השורר בשווקים על מקדמי ההפרשה הקבוצתית בכדי לשקף נאמנה את פוטנציאל הסיכון הקיים בתקופה הנבדקת.

במהלך השנה נבחנת העמידה במדיניות באמצעות דיווחים חודשיים ורבעוניים על מצב האשראי להנהלה ולדירקטוריון. במקביל מושקעים אמצעים ומאמצים רבים בעדכון ופיתוח כלי בקרה ממוכנים ובשיפור מערכות המידע בתחום האשראי, על מנת להתאימם לסביבה העסקית המשתנה ולהוראות הרגולטוריות.

ביום ה-29 בדצמבר 2010 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – "דירקטוריון". בין השאר מתייחסת ההוראה למעורבות דירקטוריון תאגיד בנקאי באישור אשראים. ביום ה-30 ביוני 2011 אישר דירקטוריון הבנק מתווה ליישום ההוראה על פי לוחות הזמנים הקבועים בה ובמסגרת מדיניות הבנק לשנים 2012-2013 יעודכנו כללים, מדדים, פרמטרים ותהליכים הנוגעים לאישור אשראים, לניהול תהליכי אשראי ולבקרה עליו בבנק, בהתאם למתווה שאושר.

כמו כן, במסגרת הערכות הבנק ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 ולצמצום מעורבות הדירקטוריון בתחום אשראים, ועל מנת לייעל את תהליכי אישור האשראי בבנק, אישר דירקטוריון הבנק במהלך שנת 2011 עדכון סמכויות לאישור אשראים בבנק, החל מדרג ועדת האשראי של הדירקטוריון, המשך בדרגי ההנהלה ועד לדרגים המאשרים אשראים באגף עסקים ובסניפי הבנק. במהלך שנת 2011 אף בוצע שינוי ארגוני באגף עסקים שתכליתו, בין היתר, לתמוך בעדכון הסמכויות לאישור אשראים כפי שאושר על ידי דירקטוריון הבנק ולשפר תהליכי האישור, הניהול והבקרה על האשראי בבנק.

• ניהול האשראי

השיקולים במתן אשראי מתבססים בעיקרם על טיב הלקוח, כושר החזר, חוסנו הפיננסי, נזילותו, מהימנותו, ותק בענף, ותק בבנק, טיב הביטחונות שהוא יכול להעמיד ועוד. הבנק פועל להתאים את סוג האשראי לצרכיו ופעילותו של הלקוח.

במסגרת היערכות הבנק ליישום מודלים פנימיים לשיפור הערכת סיכוני האשראי, משכלל הבנק את תהליכי הדירוג של הלקוחות העסקיים והלווים הקמעונאיים ופועל להתאמת המרווח הכולל לסיכון הלקוח והעסקה.

- סמכויות למתן אשראי:

מתן האשראי מבוסס על סמכויות אשראי ברמות השונות עד לדרג של ועדת האשראי של הדירקטוריון. החלטות למתן אשראי מעל סמכותם האישית של מנהלי הסניפים והנהלת אגף עסקים, מתבצעות ברמה של ועדות אשראי, במטרה למזער הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד.

במסגרת סמכויות האשראי נקבעו מגבלות על היקף האשראי ללא בטוחות אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות.

- בקרה על האשראי:

הבנק מפעיל כלי בקרה ממוכנים רבים ומגוונים, הן בסניפים והן במטה, במטרה לאתר מוקדם ככל האפשר שינויים בהתנהגות הלקוח, היווצרותם של פערי בטחונות, חריגה ממסגרות האשראי המאושרות וחריגה מסמכות. הבנק משלב בכלי הבקרה מידע מגורמים חיצוניים במטרה לאתר פעילויות ואירועים העשויים להשפיע על יכולתו של הלקוח להחזיר את חובו.

לצורך איתור מוקדם של בעייתיות אצל לקוחות הבנק, מופעלות בבנק מערכות ממוכנות המאתרות פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים.

כמו כן, מתבצע ביחידת בקרת אשראי באגף בקרות וניהול סיכונים, תהליך של בדיקת לווים המתבסס על הוראות ניהול בנקאי תקין ובנוסף נבדקות אוכלוסיות לווים נוספות המוגדרות מעת לעת.

- הדרכה:

הבנק משקיע משאבים רבים בהכשרת העובדים העוסקים בתחום האשראי, ובכלל זה הכשרת עובדים חדשים בקורסים ייעודיים, קורסים מתקדמים לעובדים ותיקים בתחום, פורום של מנהלי מחלקות עסקיות, הפקת לקחים מאירועים שונים ועוד.

כמו כן, מתבצעת הכשרה ומתקיימים מפגשי רענון בנושאי הרגולציה הקשורים לתחום האשראי, כדוגמת סקירת הוראות תקני דיווח בינלאומיים (IFRS), וכן מבוצעות הדרכות יישומיות אודות ההשלכות הרגולטוריות והעסקיות של הוראות באזל 2.

• סיכון אשראי במתן הלוואות לדיור

התרחבות בתחום המשכנתאות כחלק מהתכנית האסטרטגית - במסגרת התכנית האסטרטגית ממשיך הבנק באימוץ מדיניות של התרחבות בתחום הקמעונאי בכלל ובתחום המשכנתאות בפרט. כהיערכות להתרחבות נבנו כלים מתאימים שכללו בין השאר הגדרות מפורטות של מרכיבי ניהול הסיכונים ובקרתם, קביעת תאבון סיכון וסיבולת סיכון למרכיבי הפעילות השונים, הטמעת מערכות מיכוניות התומכות הן ברמת הסניף והן ברמת המטה, פעילות הדרכה ייעודית ומתכונת לדיווח ובקרה בכל הרמות בבנק.

מדיניות הלוואות לדיור - המדיניות מפרטת את דרכי השגתם של היעדים העסקיים הנגזרים מהתכנית האסטרטגית ואת המתודולוגיה להעמדת האשראי וניהולו. המדיניות קובעת את תאבון וסיבולת הסיכון הן לגבי העסקה הספציפית והן לגבי סיכון התיק בכללותו וזאת על מנת להגביל את החשיפה לסיכונים האשראי במטרה לשמר את איכותו של תיק האשראי ולמזער את הסיכון הגלום בו. סיכון אשראי במתן הלוואות לדיור הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שהלווה יפגר בתשלומים או לא יעמוד בהתחייבויותיו ובמקרי כשל, הסיכון הוא שהביטחונות שהועמדו להבטחת האשראי לא יכסו את החוב. מדיניות האשראי מתורגמת לנהלים והנחיות מפורטות להעמדת האשראי, לניהול תיק האשראי ולתהליכי הבקרה עליו. יישום הנהלים וההנחיות מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן הלוואות לדיור. המדיניות נבחנת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה ומתאמת למציאות הכלכלית וההתפתחויות בסביבה העסקית, תוך בחינת הסיכויים, הסיכונים והשינויים בהנחיות הרגולטוריות. על מנת לתת ביטוי לשינויים אלו מעדכן הבנק מעת לעת את תמהיל המוצרים, המגבלות ותמחור המשכנתאות. בסוף חודש מאי 2011, על רקע האירועים בתחום הדיור בתקופה האחרונה, נערכה בחינה נוספת של מדיניות האשראי בתחום זה על ידי הדירקטוריון, בעקבותיה הוחלט כי נכון למועד הדיון לא היה צורך בשינוי המדיניות.

סמכויות למתן הלוואות לדיור - תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות, בסניף, במערך המשכנתאות, בוועדות אשראי ועד ועדת אשראי בראשות המנכ"ל התואמות את תיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון.

בחינת הסיכונים בתהליך אישור הלוואה לדיור - לבנק מדיניות הקובעת קריטריונים ברורים לבחינת איכות הלקוח וסיכונים העסקה המאפיינים את תחום המשכנתאות, כגון – זהות המוכר והקונה, שווי הנכס הנרכש, מיקום הנכס, מצבו המשפטי, שעבודים שונים, ויכולת הלווה לעמוד בתנאי העסקה.

במסגרת בקשת האשראי נבחנים פרמטרים הנקבעים ומעודכנים מעת לעת, בין השאר בהתאם למגבלות הסיכון:

- דגש מיוחד ניתן לבחינת יכולת החזר, ההכנסה הפנויה של הלווים ועושרם הפיננסי.

- שיעור המימון ביחס לנכס (LTV).

- יחס החזר מההכנסה.

- מימון דירות להשקעה.

- נבחן מיקום הנכס ומוערכת סחירותו.

- בכל בקשת אשראי מתבצעות בדיקות תקינות אוטומטיות ממאגרי מידע שונים, המוצגות לקצין האשראי כפרמטר מקדמי לבחינת העסקה ואישורה.

- הלוואות לדיור עם מאפייני סיכון משמעותיים נבחנות על פי קריטריונים ספציפיים. לדוגמא - בהלוואות המועמדות במסלול ריבית משתנה, נבחנת יכולת החזר של הלקוח בסימולציה של עליית ריבית בשיעור העולה על הריבית המוצעת ללקוח בכל המסלולים בהם קיים רכיב ריבית משתנה.

בחינת סיכוני התיק - בחינת התיק נעשית על ידי בחינת מגזרים וחתכים שונים (לדוגמא, קבוצות רכישה, דירות להשקעה), בחינת איכות הלווים וכן בחינת הסיכונים בסדרת תרחישי קיצון. מערך המשכנתאות עוקב באופן שוטף ורציף אחר התפתחות האשראי לדיור, כמו גם אחר התפתחות השינויים בהחזרי תשלומי המשכנתא, הן ברמת הסיניף והן ברמת כלל התיק ובוחן את המשמעויות השונות הנגזרות מכך.

- דירוג לווים – הבנק בוחן באופן תקופתי את הערכת סיכון איכות תיק המשכנתאות על פי 11 רמות סיכון. במסגרת מסמך החשיפות הרבעוני, אשר מובא לדין מדי רבעון להנהלת הבנק, לוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ולדירקטוריון הבנק, נבחנים ומדווחים בתחומי האשראי למשכנתאות, כגון: התפתחות התיק, העמידה במרכיבי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון למשכנתא הבודדת, בחינת איכות הניהול במשכנתאות, בחינת עמידת התיק במערכת תרחישי קיצון ספציפיים למגזר המשכנתאות, ניתוח התפלגות תיק המשכנתאות על פי קבוצות דרוג והשינויים למול תקופה קודמת והפרשות ונתוני חובות בעייתיים.

חשיפה לתרחישי קיצון - כל ששה חדשים נבחן תיק המשכנתאות באמצעות תרחישי קיצון על מנת לאמוד את התפתחות הסיכון בתיק.

לצורך בחינת תוצאות התרחישים הוגדר כי לווים המושפעים מהתרחיש בתחום המשכנתאות הינם לווים אשר עונים על 3 תנאים מצטברים לגבי שיעור המימון, היקף ההכנסה החודשית ויחס החזר החודשי מההכנסה. ההנחה הינה כי ככל שההכנסה של הלווה גבוהה יותר כך הלווה יכול לעמוד בהחזרי הלוואה בשיעור גדול לעומת ההכנסה כפונקציה של שיעור המימון מתוך שווי הנכס (LTV).

על מנת לבחון את רגישות תיק המשכנתאות לתרחישים שונים, הבנק הגדיר 7 תרחישים מובילים. נבחנו מספר הלקוחות והיקף ההלוואות הצפויות להיות מושפעות כתוצאה מהתממשות של כל תרחיש.

הפעלת תרחישי הקיצון החצי שנתית נכון ליום 30 ביוני 2011 מעלה כי החשיפה לתרחישי קיצון אינה מהותית, ואינה חושפת את תיק המשכנתאות לסיכונים מהותיים.

תהליכי הפיקוח והבקרה על מרכיבי הסיכון - בבנק קיימים מנגנונים שונים של בקרות, הן פנימיות בשרשרת הניהול של מערך המשכנתאות, והן חיצוניות לתהליכי האשראי.

הפחתת סיכון האשראי – מבוצעת באמצעות התאמת תיאבון הסיכון וטיפול באשראי בעייתי כמפורט:
- התאמת תיאבון הסיכון – לאור התפתחות הסיכונים בשוק הנדל"ן הוקטן, בחודש אוקטובר 2010, תיאבון הסיכון באשר לשיעור המימון מנכס נרכש (LTV).

- טיפול באשראי בעייתי לדיור וגביית חובות – הטיפול באשראי זה דורש התמקדות והתמקצעות מיוחדת. לפיכך, מרכז הטיפול בלקוחות אלו בסקטור נפרד במערך המשכנתאות שאינו קשור לדרג המאשר או המטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטוחות.

משאבים - הבנק משקיע מאמץ מתמיד לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים בתחום באמצעות קורסים והדרכות בנקאיות. במקביל, מושקעים אמצעים רבים למיפוי תהליכי העבודה ולשיפור ושכלול כלי הבקרה ומערכות המידע הממוחשבות, העומדים לרשות פקידי המשכנתאות ומקבלי ההחלטות בתחום.

התפתחות התיק - להלן התפתחות היתרות בתיק הלוואות לדיור של הבנק (כספי הבנק, במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר				
2008	2009	* 2010	2011	
4,032	4,944	6,001	6,763	היקף אשראי
21.8%	22.6%	21.4%	12.7%	גידול מתקופה קודמת

* נתוני פרופורמה.

הערות: 1. היקף האשראי לדיור כולל קבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

2. היקף האשראי לדיור הינו בניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני הפרשה להפסדי אשראי.

להלן התפתחות חלקו של בנק אגוד בכלל המערכת הבנקאית (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר				
2008	2009	* 2010	2011	
4,032	4,944	6,001	6,763	היקף אשראי
154,123	172,637	200,317	224,914	היקף אשראי כלל המערכת
2.6%	2.9%	3.0%	3.0%	שיעור הבנק מכלל המערכת

* נתוני פרופורמה.

חלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית בשלוש השנים האחרונות עומד על כ-3%, בדומה לחלקו מהמערכת בכלל האשראי.

פריסה גיאוגרפית - כ-70% מהמשכנתאות ניתנות באזור ת"א, ירושלים והמרכז (בהם מרוכזים רוב סניפי הבנק). התפלגות גיאוגרפית זו מצביעה על סיכון נמוך יחסית, לאור רמת התעסוקה באזורים אלו, נתוני הביקוש וההיצע ולאור העובדה שמדובר באוכלוסיה מבוססת יותר.

הלוואות בשיעור מימון העולה על 60% - להלן ביצועי הלוואות לדיור בשיעור מימון העולה על 60% בשלושת המחציות האחרונות (במיליוני ש"ח):

7-12/2010	1-6/2011	7-12/2011	
266	193	198	ביצועים לתקופה בשיעור מימון גבוה מ-60%
1,069	906	846	סה"כ ביצועים של הלוואות לדיור לתקופה
24.9%	21.3%	23.4%	שעור ביצועים לדיור מעל 60% מתוך סה"כ ביצועים לדיור

נכון ליום 31 בדצמבר 2011 רוב המשכנתאות שניתנו בשיעור מימון העולה על 60%, ניתנו בשיעורים שבין 60%-70%. שיעור הביצועים בהם שיעור המימון עולה על 70% אינו מהותי.

הלוואות לתקופות ארוכות - ככלל הבנק אינו נוהג להעמיד הלוואות בהן מועדי הפירעון גבוהים מ-25 שנה.

הלוואות בריבית משתנה - נכון לסוף הרבעון הרביעי של שנת 2011 שיעור הלוואות בריבית משתנה עומד על 71.2% מכלל הלוואות לדיור בבנק.

חשיפה למגזרי הצמדה - להלן ביצועי המשכנתאות במהלך כל שנה לפי חלוקה למגזרי הצמדה:

מט"ח	פריים*	משתנה לא צמוד	קבועה לא צמודה	משתנה צמודה למדד	קבועה צמודה למדד	
3.78%	59.52%	-	5.94%	7.50%	23.26%	31.12.2008
1.60%	62.58%	5.25%	5.39%	7.32%	17.86%	31.12.2009
4.36%	62.64%	1.58%	3.77%	9.39%	18.26%	31.12.2010
2.02%	40.7%	-	11.15%	30.45%	15.68%	31.12.2011

* בהשוואה לסוף שנת 2010 ישנה מגמת ירידה בביצוע במסלול הלוואות על בסיס ריבית הפריים כתוצאה מהוראת בנק ישראל מיום ה-4 במאי 2011, בדבר הגבלת שיעור הריבית המשתנה עד חמש שנים ל-33% מההלוואה.

מידע לגבי הלווים/בטוחה - כמדיניות, הבנק אינו נוהג להעמיד אשראי במשכנתאות המובטחות בשעבוד משני, כאשר זכות הביטחון של הבנק אינה מובטחת.

כמדיניות, הבנק נוהג להעמיד אשראי למשכנתאות רק במקרים בהם המידע על הלווים ועל הביטחון במועד מתן ההלוואה שלם, מעודכן ומאומת.

הפרשה להפסדי אשראי - החלטה על הפרשה להפסדי אשראי מבוצעת במערך המשכנתאות על בסיס סריקה של כלל תיק האשראי לדיור, על פי נוהל מובנה, הקובע בין היתר את הסמכויות לבחינה ולהחלטה על הפרשה כאמור. ההפרשה להפסדי אשראי בהלוואות לדיור נערכת לפי עומק הפיגור, למעט הלוואות שחלות לגביהן נסיבות מיוחדות, כפי שהוגדרו בניהול בנקאי תקין, שלגביהן נערכת הפרשה על בסיס בחינה פרטנית או קבוצתית בהתאם להוראת חובות פגומים.

להלן התפתחות נתוני יתרות הפיגור וההפרשות להפסדי אשראי על פני התקופות (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר				
2008	2009	¹ 2010	2011	
43	46	43	40	יתרת פיגור ברוטו (כולל ריבית פיגור)
1.07%	0.93%	0.72%	0.59%	שיעור מהתיק
23	22	22	² 30	יתרת הפרשה לפי עומק פיגור
-	-	³ 8	³ 9	יתרת הפרשה קבוצתית
5	5	12	⁴ -	יתרת הפרשה פרטנית
<u>28</u>	<u>27</u>	<u>42</u>	<u>39</u>	סה"כ יתרת הפרשה להפסדי אשראי
0.69%	0.55%	0.70%	0.58%	שיעור מהתיק

1. נתוני פרופורמה.
2. כולל גידול בסך של כ-7 מיליון ש"ח הנובע מהרחבת האוכלוסייה בגינה מבוצעת הפרשה לפי עומק פיגור, בהתאם להוראות רגולטוריות מיום 28 באפריל 2011.
3. מזה: 8 מיליון ש"ח הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור מעבר לנדרש לפי עומק הפיגור – ראה פירוט בהמשך.
4. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי שהופרשה ונמחקה חשבונאית בהתאם לקריטריונים בהוראת חובות פגומים.

מבחינת נתוני יתרות הפיגור מתוך התיק על פני התקופות, עולה כי שיעורן ירד מכ- 1.07% נכון לסוף שנת 2008 עד לכ- 0.58% נכון לסוף הרבעון הרביעי של שנת 2011. במסגרת בחינת הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי, כנדרש בהוראה החדשה של בנק ישראל בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", רשם הבנק הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור (מעבר לנדרש לפי עומק פיגור) בסך כ- 8 מיליון ש"ח, וזאת לנוכח הגידול המהיר שחל בשנים האחרונות באשראי לדיור שעדיין לא קיבל ביטוי בהפרשות לפי עומק הפיגור.

• **בטחונות**

במסגרת מדיניות האשראי נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הבטחונות והיקפם. דרישת הבטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי. דגש מיוחד ניתן לדירוג הלווים ולכושר ההחזר של הלקוח כקריטריון למתן האשראי בנוסף למשקל שניתן לבטחונות המקובלים. הבטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם אמורים להבטיח תוך התייחסות לטווח הזמן, סוג ההצמדה, אופי האשראי ומטרתו. קביעת השווי לביטחון של סוגי בטחונות שונים נגזרת מאופיים ונזילותם, איכותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או צמיחה בסביבה העסקית של הלווה. הבנק נוהג לבחון את שווי הבטחונות, על פי הצורך ועל פי אופי הבטחון, על ידי קבלת הערכות שמאי או הערכות שווי עדכניות. בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת ניהול הבטחונות מבחינת שוויים, תוקפם, הפקת דוחות התראה למיניהם והפקת מידע אודותם.

• **טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות**

מערך אשראים מיוחדים שבאגף עסקים מרכז את הטיפול במרבית הלקוחות הבעייתיים של הבנק. מטרת הטיפול, בראש ובראשונה, היא שיפור כושר החזר של הלקוח ושיפור היכולת לשרת את חובו. בהעדר יכולת כזו פועל המערך לגביית החוב, תוך ניסיון להגיע להסדר עם החייב או הפעלת הליכי גבייה משפטיים לגביית החוב ומזעור הנזק לבנק. לצורך איתור מוקדם ככל האפשר של לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, מופעלים בבנק שני תהליכים. האחד, לאיתור לווים עד סכום מסוים עם פוטנציאל לבעייתיות והשני, לאיתור לווים מסכום מסוים עם פוטנציאל להכללתם ברשימת לווים במעקב. בתהליך הראשון נעשה שימוש במערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות על פי פרמטרים שונים. הלקוחות המאותרים על ידי המערכת נבדקים באופן יסודי ומועלים לדיון בועדה פנימית, הדנה בצעדים הנדרשים לטיפול בלקוחות ובוחנת את הצורך בסיווגם כחוב בעייתי, כולל את הצורך בביצוע הפרשה להפסדי אשראי בגינם. התהליך השני, אשר הופעל בבנק במהלך שנת 2011, מטרתו הינה בחינה וטיפול באוכלוסיית לקוחות נרחבת ככל האפשר, בתדירות גבוהה וביצוע מעקב וטיפול נאותים בלקוחות אלה. הלקוחות אשר חובם יוגדר כחוב ברשימת מעקב בעקבות הסקירה בהתאם לכללי הסיווג שנקבעו, בתוספת לקוחות שהוכנסו לרשימה זו במסגרת ועדות אשראי שוטפות, יידונו בתדירות רבעונית בועדה מיוחדת שהוקמה לצורך נושא זה. הועדה תדון בלווים הנכללים ברשימת לקוחות במעקב הן מהיבט התפעולי בקרתי והן מהיבט האשראי. הדיון בלווים אלה כולל גם דיון במבנה האשראי הקיים, החלטות לגבי סטאטוס החוב וסיווגו, בקשות אשראי של לקוחות אלה והארכת מסגרות קיימות. לקוחות במעקב שבסמכות הדירקטוריון נדונים בועדת האשראי הדירקטוריונית. בנוסף, מובאים לדיון לקוחות בעייתיים מעל סכום מסוים אחת לרבעון לועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק מיישם את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי". התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי מפורטת בבאור 4 לדוחות הכספיים. פירוט נוסף לעקרונות ההוראה ויישומם בבנק - ראה ביאור 5.ה.1.

• תרחישי קיצון

הבנק מפעיל מגוון תרחישי קיצון על החשיפות לסיכונים אשראי תוך התייחסות לניתוחי רגישות ומבחני תרחישים מקרו כלכליים וספציפיים לקווי עסקים שונים. תרחישי קיצון אלו מסייעים לבנק בניתוח החשיפה לסיכונים ובתהליך תכנון ההון. במסגרת זו, הבנק בוחן את מידת רגישותו לאירועים בקווי העסקים השונים וההשפעה של תרחישי הקיצון על היקף נכסי הסיכון, ההכנסות והעמידה ביעדי ההון וההון הנדרש.

תכנון ההון הנכלל במסגרת התהליך המיושם של ה-ICAAP הינו תכנון תלת שנתי ובהתאם לכך תרחישי הקיצון מתייחסים אף הם לאופק של 3 שנים.

תוצאות תרחישי הקיצון מוצגות בתדירות רבעונית בהנהלה ובדירקטוריון. התרחישים המשמשים לצורך תכנון ההון, מוצגים בפירוט כדלקמן:

- הנחות היסוד בכל תרחיש

- פירוט ההשפעה של התרחיש על הרווחיות בקווי העסקים

- חישוב יחס ההון בתרחיש

- מסקנות ניהוליות ועסקיות העולות מניתוח תרחישי הקיצון

כמו כן, מוצגים נתוני רקע של הסביבה המקרו כלכלית על מנת לבחון האם מתפתחים תנאי משבר.

לצורך גיבוש הנחות היסוד בתרחישי הקיצון בוצעה בחינה של ההשפעות של המחזוריות הכלכלית בשנים 2000-2010 על איכות תיק האשראי ושיעורי הפרשה לחובות מסופקים (ברמת כלל הבנק וענפים שונים). תהליך זה מאפשר בחינת היקף ההון הנדרש תוך תכנון through the cycle ומהווה benchmark לכימות התרחישים וההון הנדרש בגינם.

כמו כן, עקב אי הוודאות לגבי עיתוי התממשות תרחישי הקיצון במהלך שלוש שנות התכנון, מבוצעת הערכה לגבי יחסי ההון בתרחישים המשמשים לצורך תכנון ההון עם הנחות שונות לגבי עיתוי תחילת התממשות התרחיש בכל אחת משנות התכנון (שלוש השנים הקרובות).

בנוסף לתרחישי הקיצון הנ"ל, הבנק חישב תרחיש קיצון הופכי אשר נועד לבחון את עוצמת האירועים אשר עלולים להביא לפגיעה בתוצאות הכספיות של הבנק כך שיחס הון הליבה ירד מתחת לתיאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הבנק לתרחיש קיצון.

• חשיפה לאג"ח קונצרני

הבנק רואה בחלק מהשקעת הנוסטרו באג"ח קונצרני כתחליף למתן אשראי. מסגרת ההשקעה והכללים לביצועה נדונים ומאושרים בדירקטוריון, וכוללים את היקף החשיפה, סוגי האג"ח המותרים להשקעה, דירוגם, חשיפה מרבית למנפיק בודד, מגבלות פיזור ומרווח מינימלי לפי דירוג.

תהליך קבלת ההחלטות לגבי השקעות בתחום זה מבוצע באגף ניהול פיננסי ובהתאם למדרג סמכויות. המגבלות לגבי ההשקעה באג"ח הקונצרני מבוקרות באופן שוטף ומדיניות הבנק בתחום זה מותאמת להתפתחות בשווקים. מידע נוסף בדבר הרכב תיק האג"ח הקונצרני ראה בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" – בניתוח סעיף "ניירות ערך".

כמו כן ראה התייחסות בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

- **סיכון אשראי צד נגדי**

הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי. חשיפות אלו מרוכזות בפעילות הבנק מול לקוחות, בנקים בארץ ובנקים בחו"ל. הפעילות מתבצעת לאחר קביעת מסגרת פעילות ללקוחות תוך מעקב שוטף אחר העמידה במסגרות אלו. מעקב זה כולל שערך שוטף של עסקות מול הלקוחות למחיר השוק (Mark to Market), אמידת הסיכון הפוטנציאלי בהתאמה לסוגי המכשירים והסיכונים בשווקים ודרישת בטחונות מתאימה. מתבצעת בדיקה שוטפת מול מסגרות ובטחונות. נקבעו נהלים וכללים לבקרה וטיפול בלקוחות. הבנק מיישם שיטת תרחישים היסטוריים ומודלים פנימיים נוספים, ברמת העסקה והלקוח, על פיהם נקבעת דרישת הבטחונות. תרחישים אלו עוברים תהליכי תיקוף תקופתיים, כגון בחינת עמידתם בתקופות של משברים פיננסיים.

הפעילות במכשירים נגזרים מוצגת בבאור 19 לדוחות הכספיים. להלן פירוטים נוספים לסעיף "שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים":

צד נגדי "בנקים", ליום 31 בדצמבר 2011 :

סך כל היתרה בגין צד נגדי "בנקים" הינה בסך 320 מיליון ש"ח, כאשר היתרה הגבוהה ביותר לגוף בודד הינה בסך 54 מיליון ש"ח.

צד נגדי "אחרים", ליום 31 בדצמבר 2011:

סך כל היתרה בגין צד נגדי "אחרים" הינה בסך 447 מיליון ש"ח, כאשר היתרה הגבוהה ביותר לגוף בודד, מתחום המדיה, הינה בסך 155 מיליון ש"ח.

- **הפעילות עם בנקים בחו"ל**

חשיפת האשראי בפעילות עם בנקים בחו"ל נובעת בעיקרה מהפעילויות הבאות: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות כבטחון ללקוחות, פעילות FX, פעילות בנגזרים, לרבות נגזרי אשראי, פעילות סליקה ורכישת אג"ח של בנקים. פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מגבלות חשיפה המאושרות אחת לשנה הנבחנות באופן שוטף ומעודכנות בהתאם לצורך. הבנק פועל בעיקר מול בנקים עמם נחתמו הסכמי ISDA והסכמי CSA. לבנק הסדרי סליקה של עסקאות במטבע חוץ מול ה-CLS (Continuous Linked Settlement) באמצעות בנק בינלאומי גדול בעל דירוג גבוה.

• חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים¹ על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח):

חשיפת אשראי	סיכון אשראי חוץ מאזני ³	סיכון אשראי מאזני ²	דרוג אשראי חיצוני*
391	113	278	AAA עד AA-
1,121	6	1,115	A+ עד A-
8	-	8	BBB+ עד BBB-
6	-	6	ללא דרוג
1,526	119	1,407	סה"כ חשיפה⁴

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים¹ על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2010 (במיליוני ש"ח):

חשיפת אשראי	סיכון אשראי חוץ מאזני ³	סיכון אשראי מאזני ²	דרוג אשראי חיצוני*
561	97	464	AAA עד AA-
531	5	526	A+ עד A-
5	-	5	BBB+ עד BBB-
4	1	3	ללא דרוג
1,101	103	998	סה"כ חשיפה⁴

1. מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וברוקרים.
  2. פקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות חוב, ונכסים אחרים בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המוצגים לפני קיזוז דו צדדי כהגדרתו בנספח ג' בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.
  3. ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
  4. לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.
- * הדרוג הינו ברמת קבוצה בנקאית מאוחדת.

הערות:

- א. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בבאור 3א לדוחות הכספיים).
- ב. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 19.ב לדוחות הכספיים.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל כוללים בעיקר בנקים הפועלים במדינות OECD. עיקר החשיפות ליום 31 בדצמבר 2011 הינן למוסדות הפועלים בארצות הברית, שוויץ, בריטניה, גרמניה וקנדה. לבנק אין חשיפה לבנקים הפועלים ביוון, אירלנד, פורטוגל וספרד. קיימת חשיפה זניחה של פחות מ-0.2 מיליון ש"ח לבנקים הפועלים באיטליה. החשיפה בגין סיכון האשראי הכולל לארצות הברית עומדת על 555 מיליון ש"ח (חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר רכיבי ההון). הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדרוג Moody's ו-S&P. לאור המשבר הפיננסי וההתפתחויות המהירות במצבם של מוסדות פיננסיים שונים, הבנק עוקב אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים. הבנק קבע מגבלות חשיפה למוסדות הפיננסיים השונים תוך התייחסות לחשיפת אשראי ישירה, לחשיפה הנובעת ממכשירים פיננסיים נגזרים ולסיכון סליקה. מגבלות חשיפה אלו מתעדכנות על פי ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים

ומצבם של המוסדות הפיננסיים השונים. חשיפת האשראי הינה ברובה לטווח קצר ומהווה חלק מניהול עודפי הנזילות של הבנק במטבע חוץ. החשיפה ממכשירים פיננסיים נגזרים נובעת בעיקר מפעילות עם לקוחות והינה ברובה לטווחים של עד שנה. לאור משבר החוב במדינות אירופה והעליה במרווחי ה-CDS במדינות שונות הוחלט על הקטנה נוספת של מגבלות החשיפה לבנקים השונים. בתוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק, בענף "שירותים פיננסיים" - לא נכללות חשיפות לבנקים. לאור זאת אין זהות בין שני הדיווחים.

• מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת אשראי ללקוחותיו למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים, המתאפיין לעיתים בסכומים או שיעורי מימון גבוהים, כאשר יכולת פירעון האשראי מבוססת בעיקרה על התאגיד הנרכש. האשראי הניתן מאפשר בין היתר, מימון של מיזוגים ורכישות, התרחבות עסקית וכד'. כל בקשה לאשראי מסוג זה נבחנת לגופה, תוך התחשבות בטיב הלקוח, יכולת ההחזר והביטחונות המוצעים. ככלל מקפיד הבנק לקבוע שיעור מימון ביחס לשווי שוק שמעליו נדרש הלקוח להשלים ביטחונות. מתן אשראי זה הינו בכפוף למגבלות רגולטוריות.

להלן התפלגות החשיפה לעסקאות מימון ממונף לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2010			ליום 31 בדצמבר 2011			
סה"כ (2)	חוץ מאזני	מאזני ⁽¹⁾	סה"כ (2)	חוץ מאזני	מאזני ⁽¹⁾	
						<u>ישראל:</u>
54	-	54	50	-	50	בינוי ונדל"ן
299	-	299	295	-	295	מסחר
169	-	169	135	-	135	תקשורת
-	-	-	60	-	60	שירותים פיננסיים
98	-	98	96	-	96	שירותים עסקיים
620	-	620	636	-	636	סה"כ
						<u>אירופה⁽³⁾:</u>
69	-	69	72	-	72	שירותים פיננסיים
69	-	69	72	-	72	סה"כ
689	-	689	708	-	708	סה"כ מימון ממונף*

(1) יתרה מאזנית נטו לאחר ניכוי ביטחונות נזילים, המותרים לניכוי לפי סעיף 5 בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(2) יתרת חבות נטו העולה על סכום החבות המפורט בסעיף 2 (א) בהוראת ניהול בנקאי תקין 323 - בסך של 25 מיליון ש"ח, צמוד למדד יוני 1998.

(3) אין חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, יוון, ספרד או איטליה.

* לא קיימים לקוחות, להם ניתן אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, המסווגים כחובות פגומים, נחותים או השגחה מיוחדת.

• הפרשה להפסדי אשראי, אשראי לציבור פגום, בפיגור ומחיקות לפי צד נגדי

ליום 31 בדצמבר 2011				
סה"כ	ציבור	בנקים	ממשלות במיליוני ש"ח	
524	524	-	-	אשראי לציבור פגום
69	69	-	-	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 יום או יותר
109	109	-	-	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים
316	316	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי (מאזני וחוז מאזני)
13	13	-	-	הפרשה להפסדי אשראי פרטנית בדוח רווח והפסד
63	63	-	-	מחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה

ב. סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו.

ניתן לחלק את סיכון התיק לשני רכיבים: סיכון שיטתי (systematic risk factor) וסיכון ספציפי אקראי (idiosyncratic risk factor).

הסיכון השיטתי מייצג השפעת אירועים מקרו-כלכליים ופיננסיים על איכות תיק הנכסים של תאגיד בנקאי ובפרט על איכות תיק האשראי שלו. ייתכן כי רגישות הלווים לאירועים מקרו-כלכליים תהיה שונה, אך ההנחה הבסיסית הינה שאין לווה בעל חסינות מוחלטת בפני אירוע מהסוג הזה. כתוצאה מכך, הסיכון השיטתי הינו בהגדרה בלתי נמנע ולא ניתן להפחתה על ידי ניהול או גידור יעיל.

לעומתו, **הסיכון הספציפי** מוגדר ברמת לווה ספציפי ותלוי ברמת הניהול ובביצועים העסקיים של הפירמה. כתוצאה מכך, ככל שמשקלה היחסי של החשיפה ללווה בודד פוחתת, כך פוחת הרכיב הספציפי בסיכון התיק. ככל שתיק האשראי מפוזר יותר, חשיפת הבנק לסיכון הספציפי הולכת ופוחתת, מאידך חשיפתו לסיכון השיטתי נשארת ללא שינוי.

מדיניות האשראי של הבנק מבוססת על פיזור סיכונים האשראי וניהולם באופן מבוקר. הדבר מתבטא בחתירה לפיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים ובין מספר גדול של לווים ובמגזרי הצמדה שונים. הבנק קבע תיאבון סיכון לריכוזיות האשראי בחתכים שונים.

• ריכוזיות ענפית

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק הינה להגדיל את הפיזור בתיק האשראי בין ענפי המשק השונים. בדירקטוריון הבנק נערכים דיונים בנושא אשראי לענפים מסוימים, בפרט אלו הרגישים לתנודות ואלו בהם הסיכון הענפי גבוה ביחס לענפי משק אחרים, ונקבעת מדיניות בהתבסס על ההתפתחויות החזויות בענפים אלה. אשראי לענפים בהם ממקד הבנק את פעילותו, כמו נדל"ן למגורים, פיננסים ויהלומים מטופל על ידי יחידות מקצועיות המתמחות בענפים אלה. לענפים אלה נקבעו נהלי עבודה ספציפיים ובקורות מיוחדות, בנוסף לנהלים והבקורות הרגילים, המיועדים להתמודד עם סיכוני האשראי המיוחדים להם. הבנק עומד בהוראות בנק ישראל לעניין מגבלות אשראי לענף ספציפי, ומנהל בצורה אקטיבית את ריכוזיות החשיפה לענפים, תוך התאמת היקף האשראי בכל ענף למפת הסיכונים המשתנה. דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון למדד ריכוזיות לענפי משק. ראה גם תוספת ה' לסקירת הנהלה בדבר סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי המשק.

• ריכוזיות לווים

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק הינה להגדיל את הפיזור בתיק האשראי בין הלוויים השונים. במהלך חודש מאי 2011 הפיץ המפקח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313 שתחולתו היא ביום 31 בדצמבר 2011. פירוט נוסף ראה גם בפרק "עדכוני חקיקה". במסגרת ההוראה המעודכנת חל שינוי בין היתר בהגדרת חבות, הגדרת לווה והגדרת קבוצות לווים ושינויים במגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. על פי ההוראה המעודכנת סך האשראי ללווה בודד לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לווים ולקבוצת לווים בנקאית לא יעלה על 25% מהון הבנק והחשיפה של סך כל החביונות נטו (לאחר ניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5 להוראה) של "הלוויים", "קבוצות הלוויים" ו"קבוצות הלוויים הבנקאיות", שחבותם נטו עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על שיעור של 120% מהון הבנק. דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון הכוללים שמירת מרווח מסוים ממגבלות בנק ישראל אלה. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן.

הבנק בודק באופן שוטף את העמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון לחשיפות ללווה בודד וקבוצת לווים לרבות עמידה במגבלות על רמת הריכוזיות באמצעות מדדים ותרחישים שונים. חשיפות אלה נמוכות כאמור מהחשיפות המרביות שנקבעו בנוהל בנקאי תקין 313. הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחות היתרות בקבוצות הלוויים הגדולות. עם זאת, על רקע ההתפתחויות בשווקים בארץ ובעולם והגידול בחוסר הודאות, ערך הבנק בחינה לגבי מצבם של קבוצות הלוויים הגדולות בבנק, תוך בחינת ההשפעה של התנודתיות בשווקים על נפילת קבוצה אחת מעשרת קבוצות הלוויים הגדולות. לא עלו ממצאים חריגים מבדיקות אלה.

להלן פירוט יתרות האשראי לציבור וסיכון האשראי החוץ מאזני ליום 31 בדצמבר 2011 לקבוצות הלווים בבנק אשר חבות נטו, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי במיליוני ש"ח:

סיכון אשראי נוכחי למועד הדיווח					
ס"ה"כ סיכון אשראי נטו ⁽²⁾	חשיפת אשראי חוץ		סיכון אשראי		
	מאזני בגין מכשירים נגזרים	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾	אשראי מאזני ⁽¹⁾	ענף משק עיקרי של הקבוצה	
523	3	62	458	תעשייה	א'
506	-	105	595	שירותים פיננסיים	ב'
487	-	19	795	שירותים פיננסיים	ג'

1. סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני לפני הפחתת הניכויים המותרים ולאחר הפחתת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי.
2. סיכון אשראי לאחר הפחתת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי והפחתת ניכויים מותרים.

כמו כן, קיימת חשיפה לקבוצת לוויים בנקאית בסך כולל של 626 מיליון ש"ח, הנובעת בעיקרה מאג"ח.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני ללוויים שיתרת חבותם מעל 200 מיליון ש"ח, לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2011 במיליוני ש"ח:

ענף	מספר לוויים	אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סה"כ
תעשייה	1	1	247	248
בינוי ונדל"ן	3	430	345	775
שירותים פיננסיים	7	2,040	224	2,264
סך הכל	11	2,471	816	3,287

* אשראי לציבור, ונכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים.

הערות:

1. האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ מאזני סווגו לפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי (יתרת חוב רשומה).
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, חושב בהתאם להגדרות שהינן לצורך חישוב מגבלות חבות של לווה.
3. הנתונים מוצגים לפני ניכוי הביטחונות המותרים בקיזוז לצורך מגבלת לווה בודד וקבוצת לוויים.
4. ראה גם באור 1.4 לדוחות הכספיים.

• ריכוזיות בטחונות

סיכון ריכוזיות בטחונות מוגדר כסיכון להפסדים פוטנציאליים בתיק האשראי הנובעים מריכוז יתר או תלות של הרכב תיק בטחונות של הבנק, במספר קטן של נכסים ספציפיים או סוגי בטחונות. במסגרת יישום הנדבך השני של באזל 2 סיכון זה נותח ושולב במסמך ה-ICAAP השנתי.

• ריכוזיות גיאוגרפית

עיקר פעילות האשראי של הבנק הינה ללקוחות בישראל. לבנק אין סניפים מחוץ לישראל. הבנק לא העמיד אשראי ישיר ללקוחות אשר עיקר פעילותם במדינות LDC (ארצות פחות מפותחות), אשר לגביו הוא נסמך על נכסים במדינות אלה כמקור סילוק לאשראים. כמו כן לא קיימת חשיפה ישירה כאמור ללקוחות אשר עיקר פעילותם במדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד.

להלן התפלגות החשיפה לפי אזורים גיאוגרפיים לפי סיכון סופי של הלקוח ^{1,2} (ראה גם תוספת ו' לסקירת הנהלה בדבר חשיפה לסיכון מדינות) (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2011						
ישראל	ארה"ב	שוויץ	איטליה ^{5,6}	אחרות	סה"כ	
22,145	84	92	8	539	22,868	אשראי
5,949	441	381	-	190	6,961	פקדונות בבנקים
6,535	50	-	-	200	6,785	ניירות ערך
5	-	-	-	-	5	ניירות ערך שנשאלו
1,308	64	39	-	174	1,585	שווי הוגן נגזרים ⁴
2,146	7	-	-	1	2,154	ערביות
8,172	177	1	2	220	8,572	התחייבות למתן אשראי
579	75	20	-	46	720	נגזרים סיכון חוץ מאזני ⁴
46,839	898	533	10	1,370	49,650	

ליום 31 בדצמבר 2010 **					
ישראל	ארה"ב	שוויץ	אחרות	סה"כ	
*20,907	*113	106	665	21,791	אשראי ³
*6,435	*238	240	219	7,132	פקדונות בבנקים
4,280	113	-	160	4,553	ניירות ערך
415	-	-	-	415	ניירות ערך שנשאלו
817	34	9	92	952	שווי הוגן נגזרים ⁴
2,386	3	-	1	2,390	ערביות
9,277	49	-	307	9,633	התחייבות למתן אשראי
1,309	302	144	876	2,631	נגזרים סיכון חוץ מאזני ⁴
45,826	852	499	2,320	49,497	

- * סווג מחדש.
- ** בעקבות יישום הוראות המפקח על הבנקים בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" ובעקבות שינוי הגדרת חבות לפי נוהל בנקאי תקין, הוראה 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים", מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן אינם ברי השוואה לנתוני 31 בדצמבר 2011.
1. הנתונים מבוססים על תוספת ו', תוך השלמה של חשיפות בישראל.
  2. ההקצאה לאזורים גיאוגרפיים בוצעה בהתאם לסיכון הסופי לחשיפה, כמפורט בהוראות תוספת ו' בהוראות הדיווח לציבור לרבעון.
  3. בנטרול הפרשה כללית ונוספת (31.12.10 - 78 מיליון ש"ח).
  4. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.
  5. החל מהדיווח ליום 30 בספטמבר 2011, על פי הוראות המפקח על הבנקים, לאור ההתפתחויות האחרונות בשווקים, נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 31 בדצמבר 2011 אין לבנק חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, יוון וספרד.
  6. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי מקום תושבות, נכללו בסכום זה לווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות PIIGS.

סיכוני שוק

סיכונים לפגיעה בהכנסות הבנק ובהונו כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים, ובעיקר שינויים בשערי הריבית, בשערי החליפין, באינפלציה, בשערי המניות וברמת התנדדות של השערים בתחומים השונים.

דירקטוריון הבנק קובע את מדיניות החשיפה לסיכוני שוק הכוללים גם את תאבון הסיכון וסיבולת הסיכון לסיכוני השוק (בסיס, ריבית, אופציות ומניות) במטרה למזער את ההפסד הפוטנציאלי העלול לנבוע מסיכונים אלו. על רקע בחינת הסיכונים בשווקים הוחלט ברבעון השלישי 2011 על הקטנת תאבון הסיכון לסיכון שוק (ללא קיזוזים) במונחי VAR מ-80 מיליון ש"ח ל-60 מיליון ש"ח. בנוסף, אחת לרבעון מובא לדיון בועדה לניהול סיכונים ולאחר מכן בדירקטוריון מסמך החשיפות שכולל, בין היתר, התייחסות לסיכוני שוק. כמו כן מקיימת הועדה לניהול סיכונים דיון רבעוני בתוצאות מבחני BACK TEST לבחינת תקפות המודלים להערכת סיכוני שוק, בתוצאות מבחני הקיצון לסיכוני שוק ובמבחני ההכנסה לעומת הסיכון. בנוסף, הדירקטוריון מקבל דווח תקופתי על תוצאות תהליך בדיקת כלל המודלים בבנק, ובכללם המודלים לניהול סיכוני שוק.

ראש אגף ניהול פיננסי, מר אפרים אברהם, מנהל את החשיפות לסיכוני השוק של הבנק.

תמונת סיכון השוק נבחנת במפורט אחת לשבוע בפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים אשר בראשותו של ראש אגף ניהול פיננסי ובהשתתפות חברי הנהלה ובעלי תפקידים נוספים רלוונטיים. במסגרת זו מתקיים דיון במכלול חשיפות השוק, חשיפות הריבית וחשיפות הנזילות של הבנק וכן בחינה ואישור של מוצרים פיננסיים חדשים או פעילויות חדשות. כמין, הפורום קובע מסגרות פנימיות למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. דיוני הפורום והחלטותיו מובאים לאישור הנהלת הבנק. ביצוע ההחלטות הינו רק לאחר דיון ואישור בפורום ההנהלה השבועי בראשות מנכ"ל הבנק ובמקרה הצורך לאחר דיון ואישור בדירקטוריון הבנק. חברי ההנהלה אחראים ליישום ההחלטות (כל אחד בתחום אחריותו).

יצירת החשיפות לסיכוני שוק נעשית באגף ניהול פיננסי בעיקר על ידי חדר עסקות ועל ידי יחידת הנוסטרו, במסגרת המגבלות שקבע הדירקטוריון. כמו כן, יחידת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק מבצעת פעולות אשר מטרתן טיפול בפוזיציות הנוצרות מהפעילות הבנקאית השוטפת של הבנק.

חדר עסקות יוצר חשיפות שוק (בסיס, ריבית, אופציות) על בסיס המגבלות שהדירקטוריון קבע.

יחידת הנוסטרו באגף הינה יחידה המשפיעה בצורה מהותית על סיכוני השוק של הבנק, בעיקר לנושא פוזיצית הבסיס המדדית סיכוני ריבית וסיכוני מניות. פעולת יחידה זו נבחנת בתדירות יומית על ידי אגף בקרות וניהול סיכונים ואחת לשבוע במסגרת הפורום לעניינים פיננסיים.

יחידת הנ"ה אחראית על קביעת ופרסום מחירי המעבר (Benchmark) בשקלים במגזר הצמוד והלא צמוד וניהול הפער (חשיפה) בין הנכסים להתחייבויות הנובע מפעילויות הבנק השוטפות.

תחום הבקרות באגף בקרות וניהול סיכונים מרכז את בקרת סיכוני השוק הכוללת בין השאר בדיקת העמידה והתאמת הפעילות והחשיפות של אגף ניהול פיננסי במגבלות החשיפה שנקבעו ואושרו על ידי הדירקטוריון (הכוללות גם את חשיפות הנ"ה).

תוצאות המדידות מועברות למנכ"ל ולחברי הפורום לעניינים פיננסיים.

מערך ניהול הסיכונים אחראי לזיהוי, הגדרה ומיפוי של סיכוני השוק וכן יצירת תמונת הסיכון הכוללת והדיווחים אודותיה לפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים. כולל פיתוח המודלים הפנימיים למדידת הסיכונים בכל מגזרי סיכון השוק.

הבנק מודד את סיכוני השוק, בין השאר, באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית לתקופת אחזקה של 10 ימים וברמת ביטחון של לפחות 99%.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות VAR לכל אחד מהרכיבים של סיכון השוק (סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון אופציות), כמפורט בהמשך.

יודגש כי כל בדיקות ה-VAR מבוצעות ברמה יומית ובתחומים מסוימים (לרבות באופציות), ברזולוציה תוך-יומית. במהלך שנת 2011 לא נצפו חריגות ממגבלות ה-VAR, פרט לחריגות בודדות ב-VAR אופציות מט"ח/מט"ח שגודלם אינו עולה על 0.5 מיליון דולר.

הבנק מפעיל מגוון תרחישי קיצון (Stress) על סיכוני השוק. תרחישי קיצון אלו נוגעים למגוון סיכוני השוק וכוללים התייחסות לסיכוני בסיס, סיכוני ריבית וסיכוני אופציות ומתבססים על תנודות במטבעות ובשווקים בהם הבנק פועל. התרחישים מתבססים גם על משברים בשווקים הפיננסיים שהתרחשו בעבר, כולל המשבר שהתרחש בשנת 2008. במהלך שנת 2011 לא נצפו חריגות מערכי תרחישי הקיצון לעומת המגבלות שנקבעו.

בתחום סיכוני השוק הבנק מפעיל 5 תרחישים שוטפים:

1. תרחיש משבר אוקטובר 1998 (מתבסס על תצפית של שינויים שחלו בשווקים במשך כחודש במהלך המשבר).
2. תרחיש משבר 2008 (מתבסס על תצפית של שינויים שחלו בשווקים הפיננסיים במשך כשלושה חודשים במהלך המשבר).
3. תרחיש משבר נזילות בשווקים הפיננסיים.
4. תרחיש קיצון המבוסס על ערכים שנקבעו במהלך שנת 2011 על ידי הבנק האירופאי המרכזי (ECB) לבחינת תרחישים לסיכוני שוק (תרחיש זה נוסף בחודש דצמבר 2011).
5. תרחיש המורכב מהאירוע הגרוע ביותר בכל סוג של חשיפה בכל אחד מהאירועים לעיל (1 עד 4). רשימת התרחישים נבחנת בתדירות של אחת לשנה לפחות, וכן מתעדכנת מעת לעת על רקע התפתחויות בשווקים (הרשימה עודכנה שלוש פעמים - בשנת 2008 התעדכנה פעמיים, פעם אחת במסגרת עדכון שנתי שגרתי ובפעם השנייה על רקע המשבר של 2008, וכפי שצויין לעיל, התעדכנה פעם נוספת בסוף 2011). התרחישים מובאים לדיון בהנהלה ובדירקטוריון לצורך בחינה ואישור, בהתאם לצורך ולפחות אחת לשנה. הרצת התרחישים מתבצעת בתדירות חד שבועית לפחות ואחת לרבעון מתקיים דיון בפורום הנהלה לעניינים פיננסיים, בהנהלת הבנק, בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון על:

- רשימת תרחישי הקיצון.
  - ערכי התרחישים.
  - תוצאות התרחישים בפועל תוך השוואה לעומת המגבלות שנקבעו.
  - מסקנות ניהוליות ועסקיות העולות מהתרחישים.
- כמו כן, מוצגים נתונים על מגמות ב-market risk factors אשר יכולים להצביע על מגמות בשוק ואפשרות להתפתחות תרחיש קיצון העלול להשפיע על ערך פוזיציות השוק של הבנק. כהשלמה לבדיקות ה-VAR וכתיקוף למודל זה, מבצע הבנק בדיקות Back test. מטרת בדיקות אלו לבחון את הלימות ואמינות מודל ה-VAR למדידת סיכונים, וזאת באמצעות התאמת תוצאות חיזוי מודל ה-VAR לשינויים שנצפו בפועל, על פני תקופה.

סיכון בסיס - מתייחס לאפשרות של הפסד הנובע משינויים בשערי המטבע, בסיס הצמדה או מניות, כאשר אין הקבלה בין הבסיס אליהם צמודים הנכסים לבין בסיס ההתייבויות. ניהול סיכוני הבסיס נועד, בין השאר, למקסם את רווחיות הבנק

תוך ניצול הזדמנויות בשווקים השונים. במסגרת זו יוצר הבנק חשיפות בשווקי המטבע המקומיים והבינלאומיים וכן חשיפות בשוק הצמוד למדד. מדיניות ההנהלה היא לנהל באופן מבוקר את הסיכונים הנובעים מחשיפות הבסיס במסגרת תאבון הסיכון שהגדיר הדירקטוריון.

תאבון הסיכון לסך חשיפות הבסיס במגזר הצמוד מדד ובמטבעות עיקריים במט"ח עודכן לערך בסיכון בסך 20 מיליון ש"ח במהלך הרבעון הרביעי.

א. חשיפות מט"ח: פעילות הבנק כעושה שוק בתחום המט"ח מחייבת חשיפה לסיכון שער חליפין במהלך המסחר. נקבעו נהלי עבודה ומגבלות לגבי היקפי החשיפות ואופן ניהולן במהלך המסחר. בנוסף, מעת לעת, מתקבלות החלטות להיכנס לחשיפות על פי הערכות להתפתחויות במחירים היחסיים של המטבעות השונים. החשיפות מתבצעות בתוך המסגרות שנקבעו על ידי הדירקטוריון תוך קביעת מגבלות הפסד מרביות. לבנק מערכת ממוחשבת המצביעה על חשיפות המט"ח הכוללות בכל רגע נתון. מגבלת הדירקטוריון לסך החשיפה מט"ח/ש"ח לסוף יום נקבעה במונחי ערך בסיכון לסך של 13 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ביום 31 בדצמבר 2011 היתה ערך בסיכון של 0.3 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010 – 1.3 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2011 היה 4.3 מיליון ש"ח (בשנת 2010 – 4.2 מיליון ש"ח). פעילותו של הבנק במטבעות חוץ מתבצעת בעיקר במטבעות דולר ארה"ב, יורו, יין, ליש"ט ופר"ש.

בנוסף, נקבעו מגבלות נוספות לערך בסיכון למט"ח - שקל (ללא דולר) ולמטבעות שאינם עיקריים ומגבלות פוזיציה במהלך יום ובסוף יום.

כמו כן נקבעה מגבלה כמותית של עודף/חוסר נכסים על התחייבויות בהיקף של 40 מיליון דולר, מזה במט"ח ללא מטבע דולר – 15 מיליון דולר, ובמטבעות שאינם עיקריים – 10 מיליון דולר (המטבעות העיקריים הינם: דולר, יורו, ליש"ט, פר"ש, יין).

ב. חשיפת מדד: מגבלת חשיפת בסיס המדד במונחי ערך בסיכון עודכנה במהלך הרבעון הרביעי ל- 10 מיליון ש"ח. כמו כן נקבעה מגבלה כמותית של עודף נכסים על התחייבויות בהיקף של 1000/+750- מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ליום 31 בדצמבר 2011 הייתה ערך בסיכון של 1.42 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 1.3 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2011 היה 5.2 מיליון ש"ח (בשנת 2010 – 5.05 מיליון ש"ח).

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד במיליוני ש"ח (סוגריים מייצגים הפסד):
(המדדיה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית)

							<u>ליום 31 בדצמבר 2011:</u>
<u>מט"ח אחר</u>	<u>פר"ש</u>	<u>יין</u>	<u>ליש"ט</u>	<u>יורו</u>	<u>דולר</u>	<u>מדד</u>	
0.1	0.1	0.8	-	2.3	(0.8)	12.5	עליה של 5%
0.2	0.3	1.5	(0.1)	5.7	(2.9)	24.9	עליה של 10%
(0.1)	(0.1)	(0.8)	-	(2.4)	3.0	(12.5)	ירידה של 5%
(0.2)	(0.3)	(1.5)	0.1	(5.1)	9.5	(24.9)	ירידה של 10%
<u>מט"ח אחר</u>	<u>פר"ש</u>	<u>יין</u>	<u>ליש"ט</u>	<u>יורו</u>	<u>דולר</u>	<u>מדד</u>	<u>ליום 31 בדצמבר 2010:</u>
0.3	(0.8)	(0.9)	2.0	1.1	0.2	18.2	עליה של 5%
0.6	(1.6)	(1.8)	3.9	5.4	6.7	36.5	עליה של 10%
(0.3)	0.8	0.9	(1.7)	0.4	(0.6)	(18.2)	ירידה של 5%
(0.6)	1.6	1.8	(2.8)	4.2	(8.0)	(36.5)	ירידה של 10%

להלן תמצית מאזני ההצמדה במיליוני ש"ח:

ליום 31 בדצמבר 2011:				
לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח כולל צמוד מט"ח	פריטים לא כספיים	סה"כ
26,479	5,441	6,046	949	38,915
24,175	4,604	7,412	738	36,929
2,304	837	(1,366)	211	1,986
(883)	(425)	1,308		
28	-	(28)		
1,449	412	*(86)		

* מזה: דולר – (87) מיליון ש"ח, יורו – 1 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2010:				
לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח כולל צמוד מט"ח	פריטים לא כספיים	סה"כ
**23,812	5,080	5,555	865	35,312
**21,690	4,293	6,754	569	33,306
2,122	787	(1,199)	296	2,006
(329)	(472)	801		
(401)	-	401		
1,392	315	*3		

* מזה: דולר – (8) מיליון ש"ח, יורו – 14 מיליון ש"ח, מטבעות אחרים – (3) מיליון ש"ח.

** הוצג מחדש בגין יישום למפרע של ההוראה בדבר זכויות עובדים – ראה באור 1.ה.21.

פריטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

ג. חשיפת בסיס מניות ותעודות סל: לבנק אחזקות במניות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. חלק מהשקעות הבנק נמצאות בתעודות סל על מניות או ETF (קרנות עוקבות מדד).

הבנק חשוף לסיכון במידה שאירעו תנודות בשערי המניות. דירקטוריון הבנק הגדיר מגבלות סיכון נפרדות במונחי היקף ובמונחי VAR הן עבור מדד המעו"ף, תעודות סל ישראליות ומניות, והן עבור תעודות סל על מדדי חו"ל או ETF.

תאבון הסיכון על מדד המעו"ף, תעודות סל ישראליות ומניות ישראליות עודכן במהלך הרבעון הרביעי לערך בסיכון של 16 מיליון ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2011 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 6.2 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010 – 3 מיליון ש"ח).

תאבון הסיכון על תעודות סל וקרנות עוקבות מדד (ETF) בשווקי חו"ל עודכן במהלך הרבעון הרביעי לערך בסיכון של 16 מיליון ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2011 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 4.15 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010 – 1.5 מיליון ש"ח).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות VAR נוספות ברמת ETF בודד וברמת תיקי ETF ובחלוקה למגזרים ולשווקים.

סך תאבון הסיכון לחשיפת מניות בשווקים ובמכשירים אשר אושרו על ידי הדירקטוריון עודכן במהלך הרבעון הרביעי לערך בסיכון כולל בסך 25 מיליון ש"ח.

סיכון ריבית - נובע מהשפעתם האפשרית של שינויים בעקומי ריבית על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות.

סיכוני הריבית לתיק הכולל של הבנק מהווים את סיכון השוק העיקרי אליו חשוף הבנק.

המכשירים המרכיבים את סיכון הריבית בבנק נחלקים בין מוצרים בתיק הבנקאי בהם אין לבנק כוונת מסחר ובין מוצרים בתיק למסחר, כאשר בתיק זה המכשירים המוחזקים הינם עם כוונת מסחר או במטרה לגדר רכיבים אחרים בתיק למסחר. האחזקות בתיק זה הינן ברמת נזילות גבוהה יותר מאשר בתיק הבנקאי.

הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל המשלב את המכשירים בתיק הבנקאי ובתיק למסחר תוך התייחסות לסיכונים הנובעים מפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות כתוצאה מפעילות נוסטרו וחדר עסקאות.

מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי ובמגזר צמוד מדד. קיימות חשיפות ריבית שאינן מהותיות במטבעות החוץ העיקריים. חשיפת הריבית נמדדת בתדירות יומית למטבעות הבאים: ש"ח לא צמוד, צמוד מדד, דולר, יורו, יין, פר"ש וליש"ט.

מדידת חשיפת הריבית מתבצעת בעזרת שתי טכניקות מדידה עיקריות:

א. $\Delta V1\%$ (Delta Value 1%) - מייצג את השינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.
ב. VAR (Value at Risk) - מודל "ערך בסיכון" מודד את הסיכון הפוטנציאלי בתיק ברמת בטחון 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימים. במהלך הרבעון הרביעי, בהתאם לתוצאות התיקוף, רמת הביטחון למטבע ליש"ט נקבעה על 99.99%.
במגזר צמוד המדד מדידת חשיפת הריבית מביאה בחשבון, בין השאר, הנחות עבודה לשיעורי הפירעונות המוקדמים במשכנתאות ריבית קבועה והנחות עבודה לשיעורי המשכונות בנקודות היציאה בתכניות חסכון. הנחות אלו מתבססות על סמך ניסיון העבר.

חשיפת הריבית במגזר השקלי מביאה בחשבון הנחות עבודה למח"מ באג"ח מסוג גילון, פירעונות מוקדמים למשכנתאות ריבית קבועה והנחות עבודה לעניין היקף ומח"מ מוצרי עו"ש ללא תאריך פירעון מוגדר (קיום יתרה יציבה של חלק מחשבונות העו"ש כאשר החלק האחר של חשבונות העו"ש מוגדר ללא תאריך פירעון ומחושב כבעל מח"מ של יומיים). אין התאמות ייחודיות למגזר המט"ח.

ההנחות המפורטות לעיל מאושרות בדירקטוריון, ומהוות מרכיב בשיטת חישוב החשיפה.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות במונחי ערך בסיכון לגבי ההשפעה האפשרית של שינויים בשיעורי הריבית. נקבעה מגבלה לגבי סה"כ סיכוני הריבית ולגבי כל בסיס הצמדה לרבות כל מטבע חוץ בנפרד. עבור מגזרי המטבעות שקל צמוד מדד ושקל לא צמוד, נקבעה, בנוסף למגבלת VAR , גם מגבלה במונחי $\Delta V1\%$. פירוט המגבלות והחשיפה בפועל ליום המאזן מוצג בטבלה להלן.

החשיפה בפועל ביום 31 בדצמבר 2011 הייתה ערך בסיכון (VAR כולל קורלציות) של 18.3 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2010 – 24 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2011 היה 29 מיליון ש"ח (בשנת 2010 – 43 מיליון ש"ח).

להלן תיאבון הסיכון והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח:

בפועל		מגבלה	סוג מגבלה	מגזר
31.12.2010	31.12.2011	31.12.2011		
23.8	18.3	60	VAR ריבית מקוזז*	סה"כ
20.1	5.5	40	VAR	צמוד מדד
36.7	37.8	60	DV1%	
6.1	13.9	30	VAR	לא צמוד
11.0	39.9	90	DV1%	
2.6	3.9	20	VAR לכל המטבעות	מט"ח

* בחישוב הסה"כ מובאים בחשבון הקטנות סיכונים הריבית בגין מתאמים (קורלציות) בחשיפות הריבית בין מטבעות שונים על פי התקופות.

מפורט להלן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשערי ריבית):

31.12.2011					
סך הכל	מטבע חוץ ²		מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד
37,238	726	1,064	3,615	5,359	26,474
38,307	9,142	2,758	15,794	227	10,386
35,665	505	1,169	5,031	4,593	24,367
38,382	9,361	2,650	14,468	652	11,251
1,498	2	3	(90)	341	1,242

נכסים פיננסיים¹
 סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים³
 התחייבויות פיננסיות¹
 סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים³
 שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

*31.12.2010					
סך הכל	מטבע חוץ ²		מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד
34,077	600	896	3,797	5,101	23,683
31,839	5,802	3,016	10,591	321	12,109
32,460	437	1,299	4,758	4,289	21,677
32,016	5,969	2,612	9,637	929	12,869
1,440	(4)	1	(7)	204	1,246

נכסים פיננסיים¹
 סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים³
 התחייבויות פיננסיות¹
 סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים³
 שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

לפירוט נוסף בדבר ההנחות והפרמטרים ששימשו לחישוב השווי ההוגן – ראה באור 2ג2 בדוחות הכספיים.

* סווג מחדש.

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

שינוי בשווי הוגן		31.12.2011							השינוי בשיעורי הריבית
		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית ⁴							
		מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי				
סך הכל	סך הכל	סך הכל	השפעות מקזזות	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
(4.7%)	(70)	1,428	-	(2)	(6)	(75)	299	1,212	גידול מיידי מקביל של 1%
(0.3%)	(5)	1,493	-	-	2	(85)	336	1,240	גידול מיידי מקביל של 0.1%
5.2%	78	1,576	-	1	12	(98)	384	1,277	קיטון מיידי מקביל של 1%

שינוי בשווי הוגן		**31.12.2010							השינוי בשיעורי הריבית
		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית ⁴							
		מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי				
סך הכל	סך הכל	סך הכל	השפעות מקזזות	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
(6.7%)	(97)	1,343	-	(4)	(14)	(23)	171	1,213	גידול מיידי מקביל של 1%
(0.6%)	(9)	1,431	-	(3)	-	(18)	201	1,251	גידול מיידי מקביל של 0.1%
7.6%	110	1,550	-	(3)	17	(11)	251	1,296	קיטון מיידי מקביל של 1%

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
3. סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בבאור 20 בדוחות הכספיים.
4. שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של המכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
- * האופציות הגלומות במכשירים המובנים (31.12.2011 - בשווי של כ- 12 מיליון ש"ח, 31.12.2010 - 9 מיליון ש"ח) וכן אופציה מסוג FLOOR (31.12.2011 - בשווי של כ- 155 מיליון ש"ח, 31.12.2010 - 90 מיליון ש"ח), (לפני השפעת סיכון אשראי) הוצגו ביתרתם המאזנית, ללא פתיחה לרגליים חוץ מאזניות, לאחר שהתקיימו בהן התנאים המפורטים בסעיף קטן 11(ב) להוראה.
- ** סווג מחדש.

הערה: לא ארע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

סיכון תיק אופציות - עיקר פעילות הבנק באופציות מט"ח/מט"ח נעשה תוך התכנסות Back To Back במסחר וללא יצירת סיכונים שוק לאורך זמן. תיק זה נכלל במסגרת "נגזרים אחרים" בבאור 19 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011 (הערך הנקוב הסתכם לסך של 11,613 מיליון ש"ח ויתרת השווי ההוגן לסך של 361 מיליון ש"ח והוצגה הן תחת סעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים והן תחת סעיף התחייבויות בגין מכשירים נגזרים).

באופציות מט"ח/ש"ח, ובמידה מוגבלת באופציות מט"ח/מט"ח, הבנק מנהל את תיק האופציות ובכך נחשף גם לסיכונים של שינויים בתנודתיות בין המטבעות שונים. במסגרת תיק זה נכללת גם פעילות מסוימת באופציות לצורך התכנסות על חשיפות בסיס, המהווה חלק קטן מהתיק. תיק זה נכלל במסגרת "נגזרים ALM" בבאור 19 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011.

להלן התפלגות התיק לפי מטבעות ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח):

ערך נקוב					
סך הכל	אחר	דולר/ש"ח	יורו/דולר	יורו/ש"ח	
2,352	594	1,083	19	656	אופציות שנקנו
2,467	630	1,065	10	762	אופציות שנכתבו
4,819	1,224	2,148	29	1,418	סך הכל

שווי הוגן					
סך הכל	אחר	דולר/ש"ח	יורו/דולר	יורו/ש"ח	
47	11	20	*-	16	אופציות שנקנו
45	11	18	*-	16	אופציות שנכתבו

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

בחינת הסיכונים של תיק האופציות המנוהל על ידי הבנק נעשית באמצעות מודל הערך בסיכון (VAR) המתבסס על תרחישים סימולטניים לשערי המטבעות והתנודתיות. תרחישים אלו מבוססים על סימולציה היסטורית של שינויים בתנודתיות ובשערי החליפין שנה אחורה על פני 10 ימי עסקים, ומציאת האחוזון ה-99%. ניהול תיק האופציות מבוצע באמצעות מערכת ממוחשבת המאפשרת ניתוח ובחינת הסיכונים בתיק על פי השינויים המתרחשים בשוק. המגבלה הכוללת במונחי ערך בסיכון לניהול תיק האופציות כפי שנקבעה על ידי הדירקטוריון הוקטנה במהלך חודש יוני 2011 מ-10 מיליון דולר ל-8 מיליון דולר. החשיפה לסיכון זה בפועל ביום 31 בדצמבר 2011 הייתה ערך בסיכון של 0.3 מיליון דולר (ביום 31 בדצמבר 2010 – 0.52 מיליון דולר). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2011 היה 2 מיליון דולר (בשנת 2010 – 2.8 מיליון דולר). כמו כן מתוך מסגרת ה-VAR לאופציות נקבעה מסגרת פעילות באופציות אקזוטיות של 1.6 מיליון דולר במונחי VAR ומסגרת לפעילות באופציות מט"ח/מט"ח של 1.5 מיליון דולר. הערך בסיכון לסוף הרבעון הרביעי של שנת 2011 בגין פעילות באופציות אקזוטיות עמד על 161 אלפי דולר, ובגין אופציות מט"ח/מט"ח על 3 אלפי דולר. הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2011 בגין פעילות באופציות אקזוטיות היה 0.5 מיליון דולר (בשנת 2010 – 0.5 מיליון דולר) ובגין אופציות מט"ח/מט"ח היה 0.9 מיליון דולר (בשנת 2010 – 0.8 מיליון דולר).

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי - נכון ליום 31 בדצמבר 2011 לבנק שני סוגי אחזקה עיקריים במניות בתיק הבנקאי:

- השקעה במגוון מניות, ברובן סחירות, בבורסה הישראלית באמצעות יחידת הנוסטרו של הבנק במסגרת התיק הזמין למכירה. פעילות זו מתבצעת תחת המגבלות והיקף מסגרות שאושרו בדירקטוריון הבנק, ותכליתן שיפור בתשואת הבנק. השקעה זו רשומה במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 בסך של 25 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 15 מיליון ש"ח).
- השקעות דרך חברת הבת - אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.), המשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. החברה מתמקדת בשיפור התשואה על ההון של הבנק, על ידי השקעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. בהתאם, מבצעת החברה השקעות מתוך כוונה להשתתף ברווחי החברות לאורך זמן ובמקרים מסוימים לממשן ברווח תוך תקופה של מספר שנים (על ידי הנפקתן או מכירתן לצד שלישי). ההשקעות מתבצעות בהתאם למדיניות השקעות ותכנית העבודה, בה נקבעו מסגרות ויעדים, כולל תחומים מועדפים.

המגבלות הקבועות בחוק הינן עד 20% מההון של חברה בודדת, ועד 15% מהון הבנק בהשקעות ריאליות (בכריגים מסוימים).

נכון להיום קיימת החלטת דירקטוריון לפיה השקעת חברת הבת של הבנק, א.ש.י., בתאגידים ריאליים לא תעלה על 195 מיליון ש"ח. כמו כן, הגביל דירקטוריון הבנק את סמכות החברה לגבי השקעה בודדת לסכום של 5 מיליון ש"ח. כל השקעה בודדת מעל 5 מיליון ש"ח ועד 15 מיליון ש"ח טעונה אישור נוסף של וועדת ההשקעות של דירקטוריון הבנק. כל השקעה בודדת מעל לסכום זה טעונה בנוסף גם אישור דירקטוריון הבנק. סך ההשקעה בחברה כלולה הסתכם בסך של 1 מיליון ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2010. היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות אחרות באמצעות א.ש.י. (אשר מסווגות במסגרת מניות בתיק הזמין למכירה) ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכמה בסך 100 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 122 מיליון ש"ח).

לפירוט בדבר עקרונות חשבונאיים לשיטות מדידה ראה באור 4.ה.1 לדוחות הכספיים – עיקרי המדיניות החשבונאית. לפירוט נוסף בדבר פוזיציות במניות בתיק הבנקאי ראה גם פרק "הלימות ההון".

סיכון נזילות

הסיכון שהבנק לא יוכל לממן את נכסיו בטווח הקצר או לא יוכל לאפשר ללקוחות למשוך את פקדונותיהם על פי דרישה. סיכון זה יכול להתפתח כתוצאה מתהליכי ניהול ושליטה פנימיים אשר אינם מביאים בחשבון את כל גורמי הסיכון או מעריכים בצורה לא נאותה את רמת הנזילות של נכסים או את זמינותם של מקורות ומפקידים במצבי שוק שונים. בנוסף, סיכון הנזילות יכול להתממש כתוצאה משינויים בהערכות של בעלי פקדונות באשר לסיכון הבנק או כתוצאה משינויים בהערכותיהם לגבי הסיכון של המערכת הבנקאית והפיננסית כולה.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכונים הנזילות, על בסיס הנדרש מהוראות ניהול בנקאי תקין 342 "ניהול סיכונים נזילות". בחודש אוגוסט 2011 הפיץ המפקח על הבנקים טיוטה מעודכנת של הוראת ניהול בנקאי תקין 342 "ניהול סיכונים נזילות" שתחולתה באופן הדרגתי החל מאפריל עד יולי 2012. לפירוט נוסף- ראה בפרק "עדכוני חקיקה". דירקטוריון הבנק עדכן את מדיניות ניהול סיכון הנזילות בהתאמה לאמור בטיטת ההוראה במסמכי ה-BIS ובהתייחס לממצאים העולים מדוחות ביקורת פנימיים וחיצוניים.

הדירקטוריון קובע את תיאבון הסיכון ומדיניות ניהול סיכון הנזילות תוך קביעת מגבלות על יחס נזילות מינימלי הנדרש על פי המודל הפנימי ומבנה המקורות.

מדיניות ניהול סיכון הנזילות המאושרת בדירקטוריון נועדה להשיג את המטרות המרכזיות המפורטות להלן:

- מימון שוטף של פעילות הבנק.
- הבטחה כי לקוחות יוכלו למשוך פקדונות במהלך עסקים רגיל ובמצבי קיצון מסוימים.
- שמירה על רמת פיזור פקדונות, הן מבחינת גודל והן מבחינת טווחי פירעון.

כמו כן, מוגדרים במסגרת המדיניות תהליכים הנדרשים בעת שינויים קיצוניים במצב הנזילות או התפתחות של משבר נזילות.

אחת לרבעון מוצג מסמך החשיפות (אשר מתייחס בין השאר לסיכון הנזילות) בפני הדירקטוריון ומתקיים דיון אודות מצב הנזילות ומבנה המקורות ביחס למגבלות שנקבעו והתפתחות יחס הנזילות במהלך הרבעון. כמו כן, הדירקטוריון מקיים

דיונים על מצב הנזילות הכולל וניהול הנזילות במט"ח על פי ההתפתחויות בשווקים והצורך הנגזר מכך, כולל קביעת מסגרות כוללות ופרטניות לניהול עודפי הנזילות בבנקים במט"ח.

אגף ניהול פיננסי אחראי לניהול הנזילות היומית השוטפת, דיווח על מצב הנכסים הנזילים ובחינת מגמות במצב הנזילות על מנת לוודא החזקה של הון הולם על-ידי הבנק. במסגרת זו אחראי האגף על ניהול היתרות בבנק ישראל, גיוס מקורות והשתתפות במכרזי אשראי או מכרזי פקדונות של בנק ישראל, השקעת עודף הנזילות של הבנק (פקדונות בבנקים, בנק ישראל או רכישת אג"ח לטווח קצר) וחישוב מצב הנזילות היומי והחודשי המצטבר. כמו כן, אחראי האגף לניהול מבנה המקורות ושמירה על עמידה ביחסי פיזור המפקידים.

אגף חשבונאי ראשי אחראי לדווח על נתונים לאגף ניהול פיננסי לגבי חובת הנזילות האמורה להיות מופקדת בבנק ישראל. ראה גם פרק "עדכוני חקיקה" - הוראת בנק ישראל (נכסים נזילים), בדבר חובת נזילות של 10% על עסקאות בנגזרים על ידי משקיעים זרים.

אגף בקרות וניהול סיכונים אחראי על פיתוח מודל הנזילות הפנימי, לרבות תיקוף המודל ופיתוח תרחישי קיצון. באגף מבוצעת מדידה יומית של יחס הנזילות השוטף והיחס תחת תרחישי קיצון לפי המודל, תוך בחינת העמידה במגבלות הנזילות שנקבעו, וכן מעקב חודשי אחר מגמות במבנה המקורות. יחס הנזילות ומבנה המקורות מדווחים להנהלה ולפורום הנהלה לעניינים פיננסיים באופן שוטף.

• **מודל הנזילות הפנימי**

הבנק מנהל את רמת הנזילות שלו על פי מודל פנימי, הנגזר ממדיניות ניהול סיכון הנזילות. המודל מעריך את היקף ההתחייבויות הצפויות להיפרע אל מול היקף הנכסים הנזילים העומדים לרשות הבנק לצורך פירעון התחייבויות אלה. הנחות היסוד של מודל הנזילות נקבעות באופן שמרני, תוך התייחסות ליכולת המימוש של נכסים שונים, לאחר דיון בפורום לעניינים פיננסיים, ההנהלה והדירקטוריון, ונבחנות לפחות אחת לשנה על פי ההתפתחויות בשווקים ו/או בבנק ובמידת הצורך מובאות לדיון ואישור בדירקטוריון. המודל מעודכן מעת לעת ומרכיביו מובאים לאישור דירקטוריון הבנק, כנדרש בהוראת המפקח על הבנקים.

מטרת מודל הנזילות הפנימי הינה לבדוק את יכולת העמידה של הבנק בפירעון פקדונות, גם כאשר לא נוספים מפקידים חלופיים או כאשר קיים קושי במימוש נכסים. מתבצע חישוב של היחס בין הנכסים הנזילים שניתן לממשם בפועל בכל המגזרים לבין ההתחייבויות הצפויות להיפרע תוך חודש. המודל לוקח בחשבון את המזומנים בקופה, יכולת המימוש בפועל של תיק האג"ח של הבנק, את יכולת הדרישה לפירעון ("קריאה") של אשראי On Call, ומניח תחזית משיכות על סמך היסטוריית משיכות, תוך אבחנה בין סוגי האג"ח ונזילותם ותוך התחשבות ברמת הריכוזיות שבתיק הפקדונות ומאפייני הפעילות של המפקידים.

יחס הנזילות על פי המודל הפנימי נמדד ומדווח בתדירות יומית להנהלת הבנק, נבחן באופן שבועי על ידי פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים ונכלל בדיווח החודשי לדירקטוריון בנוסף לדיווח החודשי בדבר ריכוזיות הפקדונות ושינויים מהותיים במצב הנזילות. בנוסף, מבוצעות בדיקות של עמידה במגבלות לתרחישי הקיצון.

ברבעון השלישי השנה, עדכן הדירקטוריון את מדיניות ניהול סיכון הנזילות. במסגרת זו עודכנו תאבון וסיבולת הסיכון, בהתייחס לתזרימים מאזניים וחוף מאזניים, ונקבע יחס נזילות מינימאלי בגובה 1 חודשי נזילות לפחות בתרחיש שוטף ותרחישי קיצון ברמת כלל פעילות הבנק ובשקלים ומט"ח בנפרד.

במהלך שנת 2011 יחס הנזילות לא ירד מהמגבלות שנקבעו פרט לחריגה לא מהותית למשך יומיים במהלך הרבעון השני ושתי חריגות לא מהותיות במהלך חודש דצמבר של עד 6 ימים בשני יחסי נזילות בתרחישי קיצון.

בנוסף, הבנק ממשיך לבחון את חשיפתו באופן שוטף בהתאם להתפתחויות בשווקים השונים. בנוסף, מתבצע מעקב תקופתי על מבנה המקורות בהתייחס לסוג ואופי המפקידים השונים.

בנוסף לתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו ליחס הנזילות, קבע הבנק תאבון וסיבולת סיכון למבנה המקורות וכן נקבעו מגבלות של תאבון וסיבולת סיכון לעניין היקף הנזילות העסקית, ריכוזיות מפקידים, משקל פקדונות קצרי טווח, משקל מפקידים פרטיים, היקף מימון המאזן באמצעות מט"ח, מדיניות השקעת עודפי הנזילות במט"ח ועוד. מבנה המקורות והעמידה במגבלות נדון בפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים בתדירות חודשית ומדווח ונדון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון, במסגרת מסמך החשיפות הרבעוני. בעקבות הגידול בהיקף הנכסים כתוצאה מהגדלת ההון שבוצעה בסוף 2009, החל משנת 2010 ועד לסוף הרבעון הראשון של שנת 2011 היו חריגות בחלק מהיעדים שנקבעו. חריגות אלו נדונו בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ברבעון השלישי של שנת 2011. במסגרת זו ביצעה הוועדה בחינה מחודשת של תאבון הסיכון. במהלך הרבעון הרביעי היו מספר מקרים של חריגות זניחות מאחת ממגבלות מקורות הנזילות במט"ח.

הבנק מנהל את סיכון הנזילות על פי העקרונות הנובעים מהוראות הפיקוח על הבנקים תוך ביצוע התאמה של תהליכים לרבות בעקבות דוחות ביקורת פנימיים ודוח ביקורת של בנק ישראל בנושא. הבנק פעל ופועל במסגרת תכנית העבודה לשנת 2011 לצמצום הפערים, תוך גיבוש ויישום של תהליכים, נהלים, מערכות מחשב ותוכניות חירום. ועדת היגוי בראשות ראש אגף ניהול פיננסי עוקבת אחר סגירת הפערים על פי הלו"ז שנקבע.

• תרחישי קיצון

הבנק בודק את סיכון הנזילות בין היתר באמצעות בחינת השפעת תרחישי קיצון שונים על מודל הנזילות הפנימי. תרחישי הקיצון כוללים תרחישים מערכתיים, תרחישים ממוקדי בנק, תרחיש משולב ותרחיש הופכי (הבוחר את עוצמת אירוע המביא את יחס הנזילות לסיבולת הסיכון העליונה). במסגרת יישום הנדבך השני של באזל 2, הורחבו התרחישים והם כוללים תיאור עסקי, כימות השפעות התרחישים על תזרימי המזומנים ויחס הנזילות, האחריות לזיהוי התפתחות מצב משברי ודרכי ההתמודדות במקרה של התממשותו של תרחיש קיצון. בנוסף, החל מתחילת שנת 2012 מבוצעת מדידה של תרחישי קיצון לתקופות של עד חודש ומעל חודש. תרחישי קיצון אלה נמדדים בתדירות שבועית ומוצגים לפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים כחומר רקע בשיבתו השבועית. כמו כן, אחת לרבעון מתקיים דיון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון על רשימת תרחישי הקיצון, ערכיהם והשוואת תוצאות התרחישים בפועל למגבלות שנקבעו.

התרחישים המערכתיים כוללים קשיים בשוק הבינבנקאי ובהם חוסר מוכנות של בנקים לסחור בנזילות הבינבנקאית והתערעורת אמון המשקיעים ביציבות המערכת הבנקאית.

התרחישים ממוקדי הבנק כוללים ירידה בדירוג או שינוי לרעה בהערכת מצבו הפיננסי ויציבותו של הבנק. התרחיש המשולב מתייחס לשינוי לרעה בהערכת היציבות הפיננסית של מדינת ישראל וקושי בגיוס מקורות במט"ח. כמו כן, הבנק בוחן תרחיש קיצון הופכי.

בנוסף, נבחן מצב הנזילות הכולל של הבנק ומדדים המצביעים על התפתחות אפשרית של תנאי משבר ביחס לבנק או המערכת הבנקאית.

לבנק תוכנית חירום במסגרתה מתוארות דרכי הפעולה להתמודדות עם התממשות תרחישי קיצון, לרבות פעולות שונות שיינקטו על ידי הנהלת הבנק והסניפים. בנוסף, נקבעו מגבלות ליחס הנזילות בתרחישי קיצון לכלל תרחישי הקיצון.

בנוסף להגדרת תרחישי הקיצון, קביעת האחריות לזיהוי התפתחות תרחיש קיצון, הגדרת העקרונות לתכניות חירום ומדידת התרחישים בפועל, הבנק מבצע הערכה של עלות ההתמודדות עם תרחישי הקיצון ומשלב עלות זו בתכנון ההון העתידי של הבנק בתרחישי קיצון.

יחס הנזילות בתרחישי הקיצון, לרבות עמידה במגבלות לתרחישים אלו מדווח באופן שוטף להנהלה ולפורום לעניינים פיננסיים, ומתנהל דיון לגביהם בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון במסגרת הדיון במסמך החשיפות הרבעוני.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, סיכונים הלבנת הון וציות, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. ראש אגף בקרות וניהול סיכונים הינו מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק. ניהול הסיכון התפעולי כולל אחריות לגיבוש המדיניות לניהול הסיכונים התפעוליים, ביצוע מיפוי תקופתי של הסיכונים לפי קווי העסקים וסוגי סיכונים, הנחיית היחידות השונות וביצוע מעקב אחר תוכנית העבודה לטיפול בפערים שאותרו והסדרת נהלי מעקב, דיווח ובקרה. לאור הרגישות בתהליכים הקשורים בניהול מערכות המידע, אבטחת מידע, בטחון וגיבויים נקבע כי לאגף משאבים אחריות ישירה לניהול הסיכונים בפעילויות אלו.

דירקטוריון הבנק אישר מסמך מדיניות ניהול הסיכון התפעולי, לרבות סיכונים מעילות והונאות. במדיניות הוגדרו העקרונות לניהול הסיכון, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור הסיכונים התפעוליים בבנק. מטרת מדיניות הבנק הינה למזער את הסיכונים התפעוליים ככל שניתן, תוך הפקת לקחים מאירועי כשל בפועל לצורך הקטנת הסיכון להישנות אירועי כשל בעתיד. על בסיס המדיניות שנקבעה, גובשו נהלי עבודה לניהול הסיכון התפעולי תוך הגדרת המבנה הארגוני, סמכויות, תהליכי הערכה ודיווח.

במסגרת הדיון על תאבון הסיכון הכולל של הבנק, הוגדרו תאבון וסיבולת הסיכון לסיכונים תפעוליים תוך התייחסות לסוגי הפעילויות והחשיפות האפשריות.

כמו כן, ההנהלה קובעת סדרי העדיפויות להפחתת הסיכונים שעלו מסקר הסיכונים. סדרי העדיפות להפחתת הסיכון הינם על פי העקרונות שנקבעו בדירקטוריון באפריל 2010. כמו כן נקבעו סדרי עדיפויות לטיפול בסיכון השיורי ותהליך הטיפול בסיכונים עם סיכון שיורי גבוה ובינוני.

ההנהלה מקבלת דיווחים על היקף הנזקים המצטברים מאירועי הכשל בפועל. אירועי כשל מעל 100 אלף ש"ח מדווחים גם לדירקטוריון הבנק.

על מנת לתת תמונה מלאה של החשיפה לסיכונים תפעוליים ובמסגרת ההיערכות להוראות באזל 2 והעמידה באמור במסמך Sound Practices for the Management and Supervision of Operational Risk, בוצע במהלך השנים 2009-2010 תהליך מקיף של מיפוי הסיכונים התפעוליים בבנק ובחברות הבנות, כולל פירוט התהליכים, תיאור סוגי הסיכונים, הבקורות, הערכת הסיכון השיורי (לאחר הפעלת הבקורות) והמלצות לשיפור או הוספת בקורות נוספות לצורך מזעור סיכונים. תהליך המיפוי בוצע על בסיס מתודולוגיה שגובשה יחד עם יועצים חיצוניים ואשר אושרה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. במסגרת הסקר תועדו התהליכים העסקיים העיקריים, הבקורות והערכת חומרת הסיכונים ואיכות הבקורות.

במהלך הסקר התקיימו מפגשי הדרכה על מנת להעמיק את המודעות של נציגי היחידות השונות באשר למהות הסיכון התפעולי, תהליך ביצוע הסקר ומשמעותיותו.

תוצאות הסקר רוכזו במערכת מחשב ייעודית אשר מאפשרת בחינה של מכלול הסיכונים והצגת מפת הסיכונים התפעוליים הכוללת של הבנק ונדונו בהנהלה ובדירקטוריון ונקבעו יעדים וסדרי עדיפות לטיפול בממצאיו.

במסגרת העמקת המודעות למניעת התממשות סיכונים תפעוליים ושיתוף אגפי הבנק בהקטנת רמת הסיכונים השיוריים, הוקם פורום לניהול הסיכון התפעולי, כאשר בפורום מועלים בתדירות חצי שנתית אירועי כשל וכמעט כשל ממחצית השנה שהסתיימה, מוצגת התקדמות הטיפול בממצאי סקר הסיכונים ומועלות הצעות חברי הפורום להעמקת המודעות בבנק לנושא סיכונים תפעוליים.

בשנת 2007 הגדיר הבנק והתחיל לבחון מדדי KRI's (key risk indicators) בתחומי הפעילות העסקיים. Key Risk Indicators הינם מדדי ביצוע המצביעים על התפתחויות בפעילות בבנק העלולים להשפיע על החשיפה לסיכונים תפעוליים. מדדים אלו נקבעים בהתאם למגמות בפעילות העסקית תוך התייחסות לסיכונים התפעוליים האפשריים הנובעים מכך. על סמך התוצאות של מדידת ה-KRI's, מתבצעת בדיקה מדגמית של תהליכים תפעוליים. תהליך מדידת ה-KRI's עודכן ושופר במהלך 2010 בהתאמה לתוצאות סקרי הסיכונים התפעוליים שבוצעו בבנק. על בסיס נתוני עמידה ביעדים שוטפים בסניפי הבנק נערך ברבעון הראשון של 2011 מיפוי המתייחס לרמת פעילות חריגה מעבר ליעדים שנקבעו בנושאי הפעילות. כמו כן, לכל נושא הוגדרו הסיכונים התפעוליים הרלוונטיים מתוך סקר הסיכונים התפעוליים. סניפי הבנק ביצעו בדיקה מדגמית לממצאי פעילות חריגה שאותרו והסיכונים התפעוליים הרלוונטים שהוגדרו עבור כל נושא.

מיפוי הסיכונים של התהליכים העסקיים ושל מערכות ה-IT שבניהול הבנק הסתיים במהלך הרבעון השני של 2010. בנוסף לסקר זה, אושרו במהלך 2009 תוצאות סקר סיכונים לאבטחת מידע במערכות העצמאיות של הבנק. ניהול טכנולוגיית המידע ותהליכי ה-IT הותאמו לתקן ניהול האיכות של מערכות המידע ISO 9001, ונבחנו על ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק. כמו כן, מתקיים בבנק תהליך של איסוף נתונים לגבי התממשות בפועל של סיכונים תפעוליים תוך בחינת מהות האירוע, הנזקים הכספיים ובחינת הסיבות להתממשות אירועים.

תוצאות סקר הסיכונים התפעוליים מסייעות להנהלת הבנק להעריך את מידת החשיפה לסיכונים אלו וכן לקבוע את היקף ההון הנדרש במסגרת תהליך ה-ICAAP והערכת ההון הנדרש בנדבך ה-2.

בנוסף, בוצעו במהלך השנים האחרונות סקרי אבטחת מידע שנועדו לבחון את מידת החשיפה של המערכות של הבנק לסיכונים (פנימיים וחיצוניים). כמו כן, בוצע סקר לגבי היתכנות המשכיות עסקית במקרה של פגיעה במטה הבנק (תכנית התאוששות מאסון), לרבות מיפוי התהליכים והמערכות המרכזיות של הבנק תוך קביעת סדרי עדיפויות להתאוששות מאסון.

הבנק בוחן את החשיפה לסיכון תפעולי גם באמצעות **תרחישי קיצון** אשר מתייחסים בעיקר לשלושה סקרי סיכונים אשר נערכו בבנק בשנים האחרונות וכן לתרחישי קיצון נוספים הנוגעים למערכות המידע ותהליכים אחרים.

על מנת להעמיק את המודעות לציות ולתהליכי בקרה נוספים, גיבש ואימץ הבנק **קוד אתי**. הקוד האתי כולל ערכים ותרומם להתנהגויות כלפי מחזיקי העניין, אשר מנחים את הבנק בכל פעילותו.

הקוד האתי מביא לידי ביטוי את ערכי הליבה המנחים את הבנק בפעילותו העסקית לאורך שנות קיומו. הקוד מהווה מצפן לעבודה היומית, ונועד להנחות ולכוון את התנהגות העובד מול מחזיקי העניין, במצבים של דילמות ושאלות לגבי ההתנהגות הראויה והנכונה מבחינה ערכית ומקצועית.

המשכיות עסקית - היערכות למצבי חרום - אירועים מסוגים שונים עלולים לפגוע או להשבית פעילויות מהותיות של הבנק ולקוחותיו, לפגוע בהמשכיות עסקיו, לחשוף את הבנק לסיכונים שונים ולגרום לבנק ו/או ללקוחותיו נזקים משמעותיים.

בנק ישראל, המתאם את פעילות המערכת הפיננסית בשעת חרום במסגרת מל"ח (משק לשעת חרום), הציב קווים מנחים חדשים לגיבוש מדיניות שתאפשר המשכיות עסקית של מערכת הבנקאות בקרות אירוע אסון. קווים אלה מפורטים בהוראה 357 לניהול בנקאי תקין, באמנת באזל 2 ובדרישות ספציפיות המופצות לבנקים על ידי בנק ישראל מעת לעת.

הבנק נמצא בתהליך של היערכות להתמודדות עם אירועים מעין אלו, ובכלל זה: היערכות למצבי אסון פוטנציאליים מסוגים שונים כך שתאפשר המשכיות עסקית מוגדרת גם כאשר מתרחש אירוע חרום, היערכות לתהליך התאוששות מאסון כאשר האסון מתרחש, על-מנת לחזור ביעילות ובלו"ז קצר לשגרת עבודה רגילה, וניהול תקין של נכסי טכנולוגיית המידע אשר תומכים בתהליכים בעלי השפעה מהותית על התנהלות עסקי הבנק.

לצורך כך השלים הבנק בסוף הרבעון השני של שנת 2010, תוך הסתייעות בייעוץ חיצוני, עריכת סקר מקיף למיפוי הפערים המרכזיים במוכנות הבנק. בדצמבר 2010 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות עדכנית להיערכות להמשכיות עסקית בחרום. כמו כן, נקבע מתווה עבודה, לוחות זמנים נקבעים עבור כל פרויקט בהערכות הכוללת.

מר חמי מורג, סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים, נקבע כאחראי לפעילות בחרום. ניהול פרויקט היערכות מבוצע במסגרת מערך אבטחת מידע ולוגיסטיקה באגף משאבים. במסגרת זו הוקמה יחידה ייעודית לטיפול בנושא, אשר פועלת ליישום הדרישות החדשות של המפקח על הבנקים לניהול המשכיות עסקית, כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 355, ולהכנת הבנק להסמכה לתקן הבינלאומי לניהול המשכיות עסקית BS25999.

בשנת 2011 החל פרויקט של התאמת תכניות התאוששות הבנק מאסון להנחיות החדשות של המפקח על הבנקים העתידות להיכנס לתוקף ביולי 2012:

בינואר 2012 הושלם תהליך כלל ארגוני לבחינת ההשלכות העסקיות של התרחישים הנוגעים למצבי חרום. במסגרת התהליך בוצעו מיפוי וניתוח של כלל השירותים הניתנים על-ידי יחידות הבנק השונות, וכן בוצעה הערכת סיכונים לשירותים. בימים אלה מגבש הבנק אסטרטגיית המשכיות עסקית על בסיס תוצרי ניתוח ההשלכות העסקיות ותוך ניתוח התנהגות משתני סביבה כדוגמת עובדים, לקוחות, רשויות, תשתיות לאומיות וכדומה, בהתייחס לתרחישים שונים, פעילות זו צפויה להסתיים במהלך הרבעון הראשון השנה.

במסגרת האסטרטגיה יתועדפו השירותים הבנקאיים וייקבעו יעדי אישוש בפרמטרים של זמן והיקף.

תכניות התאוששות חדשות תיכתבנה החל מהרבעון השני של 2012 ועד לסוף השנה, בהתאם לאסטרטגיה. התכניות תפרטנה את אופן הפעלת השירותים בחירום ואת המשאבים הנדרשים לשם כך.

במקביל לכתיבת התכניות, תבוצע השלמת פערים במערכי הגיבוי הקיימים למשאבים אלה.

בד בבד עם כתיבת תכניות ההתאוששות, תוכן תכנית תרגול מקיפה, במטרה להטמיע את התכניות החדשות בקרב עובדי הבנק ולבחון את יעילות מערך המשכיות העסקית.

בנוסף להקמת המסגרת לניהול המשכיות העסקית, מתבצעים פרויקטים לשיפור מוכנות הבנק למצבי חרום ובכללם, שיפורי מיגון במבני סניפי הבנק והיערכות מול ספקים התומכים בשירותים ותהליכים חיוניים.

דירקטוריון הבנק נתן אישור עקרוני לפרויקט שבמסגרתו יועבר מחשב הבנק לבניין ממוגן המרוחק משרדי מטה הבנק. לפרטים נוספים ראה גם בפרק "עדכוני חקיקה".

הבנק מיישם **מדיניות אבטחת מידע** ובכלל זה מקיים מגוון רחב של פעילויות בתחומים טכנולוגיים, תפעוליים ותהליכיים. מדיניות אבטחת המידע הותאמה לתקן אבטחת מידע ISO 27001 ונבחנה על-ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק. מכלול פעילות אבטחת המידע בא לתת מענה למתאר האימונים הדינאמי, המאפיין את הסביבה הטכנולוגית בה פועלות מערכות מידע בנקאיות מודרניות וכן לאפשר עמידה בהוראות רגולטוריות.

מערך אבטחת המידע של הבנק מתבסס על המרכיבים הבאים:

- מיפוי וניהול סיכונים אבטחת מידע באופן רציף ומתמשך - המתודולוגיה של הבנק בנושא נגזרת במישרין מההוראות הרגולטוריות החלות על הבנק לעניין זה, ובעיקר מהוראה 357 להוראות המפקח;
- פיתוח, התקנה ותחזוקה של מגוון כלים ממוכנים לאבטחת מערך המחשוב והנתונים של הבנק (הן ברמת התוכנה והן ברמת החומרה), באמצעות כלים לניתוח, בקרה ואיתור אירועים חריגים בתחום אבטחת המידע;
- הגברת והטמעת המודעות לאבטחת מידע בקרב הבנק באמצעות הדרכות לעובדי הבנק ולקוחותיו;
- ביצוע תהליך רציף של הערכה והפחתת סיכונים אבטחת מידע באמצעות טיפול הדרגתי בליקויים וביצוע סקרי בטיחות על-ידי גורמים מקצועיים חיצוניים, בחינה מחודשת וטיפול בליקויים אלה לאורך זמן.

בשנת 2011 החליט דירקטוריון הבנק להקים ועדת דירקטוריון ייעודית לנושא ציות ורגולציה, להגברת הפיקוח על ניהול תהליכי הציות בבנק, וזאת לאור חשיבות הנושא על רקע ההתפתחויות הרגולטוריות. כן הוחלט לערוך שינוי במבנה הארגוני של פונקציית הציות בבנק, במסגרתו הוקם **ענף ציות**, הכפוף למערך לייעוץ משפטי. בראש הענף עומד קצין הציות והוא כפוף ליועצת המשפטית הראשית של הבנק. טרם השינוי האמור, פעלה פונקציית הציות תחת אגף בקרות וניהול סיכונים של הבנק.

ענף הציות אמון על סיוע לעובדי הבנק ולמנהליו לציית ולשמור על הוראות הדין החלות על הבנק, הן במישור יחסי בנק-לקוח והן במישורים אחרים הרלבנטיים לעבודת הבנק. במסגרת תפקידיו, שוקד ענף הציות על בחינה וטיוב של תהליכי עבודת הציות בבנק על בסיס רחבי, בממשק שוטף עם יתר יחידות ואגפי הבנק.

לענף הציות כפופות:

1. **היחידה לאיסור הלבנת הון ומימון טרור** - פועלת לאכיפת החובות המוטלות על הבנק בתחום זה ולפיקוח מיליוני, תוך יישום מדיניות הבנק בנושא זה. היחידה לאיסור הלבנת הון ומימון טרור מעניקה ייעוץ שוטף לסניפי הבנק ולחברות הבנות שלו ומקיימת מעקב רצוף אחר פעילות בנקאית בחשבונות הלקוחות במטרה לאתר פעולות הנחזות להיות בלתי-רגילות ולדווח עליהן לרשות לאיסור הלבנת הון.

נושא איסור הלבנת הון ומימון טרור משולב בתכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית, אשר מבצעת ביקורות בסניפים השונים על מנת לוודא עמידה בהוראות הדין.

כאחראית על יישום חוק **איסור הלבנת הון** וחוק איסור מימון טרור בבנק משמשת היועצת המשפטית הראשית ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד.

בחודש אוקטובר 2011 נמסר לבנק דוח ביקורת שנערך על ידי הפיקוח על הבנקים בנושא איסור הלבנת הון, ביחס לתקופה שבין השנים 2004-2008, וחלק משנת 2009. הדוח כולל רשימת ממצאים ודרישות לביצוע פעולות על ידי הבנק. הפיקוח על הבנקים ציין בדוח, כי תישקל הגשת בקשה להטלת עיצום כספי על הבנק על פי הסמכויות הקבועות בחוק. הבנק השיב על הדוח בלוח הזמנים שנקבע לכך והציג מתווה לטיפול בנושאים הנדרשים.

2. **יחידת הציות** - אמונה על קיום הנדרש לשם ציות להוראות הדין החלות על הבנק, כאמור לעיל, לרבות דרישות הדין הנובעות מחוק יעול הליכי אכיפה ברשות לניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א (2011) (להלן: "**חוק יעול הליכי אכיפה**") אשר חלות על הבנק כתאגיד הפעיל בתחום ניירות ערך וכחברה ציבורית. בתוך כך, דירקטוריון הבנק, קיבל החלטה לגבש תכנית אכיפה פנימית, בהלימה לדרישות הדין העולות מחוק יעול הליכי אכיפה ולקריטריונים כפי שגובשו על-ידי הרשות לניירות ערך עבור הבנק וחברות הבנות הכפופים לתחולת החוק והוא פועל ליישום החלטה זו. לפירוט נוסף בדבר חוק יעול הליכי האכיפה - ראה גם פרק "עדכוני חקיקה".
3. **היחידה לפניות הציבור** - עוסקת בטיפול בפניות לקוחות בכל נושא הקשור ליחסי בנק-לקוח.

סיכון משפטי

על פי הגדרות בנק ישראל, סיכון משפטי הוא סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. העדר אפשרות זו, כאמור, יכולה לנבוע מסיבות שונות כדוגמת העדר פרטים מהותיים ונחוצים בהסכמים, חוסר סמכות של צד להסכם וליקויים משפטיים נוספים.

המקורות העיקריים להיווצרותם של סיכונים משפטיים הינם פעילות של הבנק, ככל שאינה תואמת הוראות דין ורגולציה לסוגיה, ולרבות פסיקת ערכאות שיפוטיות מוסמכות, פעילות של הבנק מול צדדים עמם לבנק התקשרויות חוזיות, ובכלל זה, לקוחות, מתקשרים עסקיים אחרים, ספקים, יועצים ונותני שירותים שונים, אם הפעילות אינה נתמכת בייעוץ משפטי, או בהסכם הניתן לאכיפה מלאה.

המערך המשפטי של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיעצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק.

במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף מאת המערך לייעוץ משפטי לאורגנים המוסמכים בבנק, ליחידות השונות ולחברות הבנות שלו בנושאים השונים הכרוכים בפעילות הבנק, בהכנת מסמכי התקשרות והסכמים בנקאיים, בכתיבתם של נהלים בתחומים המצויים באחריותו של המערך לייעוץ משפטי, ובתמיכה משפטית בהכנתם ובעדכוןם של נהלים המצויים באחריות אחרים בבנק, בניהול הידע המשפטי בבנק, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בארגון בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיה, אשר יש להם השלכה על עבודת הבנק, במתן הדרכה שוטפת בנושאים משפטיים מגוונים, לרבות הפקת לקחים מאירועים שונים, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה, ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש הבנק ככלל, ובריכוז התביעות נגד הבנק והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם הבנק.

התייחסות הבנק לסיכונים המשפטיים הינה על דרך ההרחבה ולפיכך נוקט הבנק, לרבות בקרב חברות הבת שלו, פעולות על מנת למזער סיכונים הנובעים מן המקורות השונים, על מנת למנוע את התמשותם של סיכונים אלה.

במהלך חודש ינואר 2011 אישר דירקטוריון הבנק את מסמך מדיניות ניהול הסיכון המשפטי של הבנק. כמו כן במהלך אותו החודש הוקמה במערך לייעוץ משפטי ועדה לניהול סיכונים משפטיים המתכנסת על בסיס תקופתי. תפקידיה כוללים בחינה שוטפת של הסיכונים והחשיפות המשפטיות המהותיות, קביעת מדיניות משפטית בסוגיות שונות, הפקת לקחים מהאירועים והנושאים השונים, מתן המלצות לקביעת תיאבון הסיכון של הבנק בנושאים המשפטיים המהותיים וקביעת מדיניות משפטית והנחלתה לעורכי הדין במערך לייעוץ משפטי וביחידות הבנק השונות.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין מוגדר כסיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח). סיכון מוניטין מאופיין ברב ממדיות ומשקף את תפיסתם של משתתפים אחרים בשוק. יתרה מכך, הוא מתקיים בכל רוחב הארגון ובמהותו הוא פונקציה של הלימות תהליכי ניהול הסיכונים הפנימיים של הבנק, כמו גם של האופן והיעילות של תגובות ההנהלה להשפעות חיצוניות על עסקאות הקשורות לבנק. מנכ"ל הבנק אחראי לניהול הסיכון המוניטין. הבנק עושה כל מאמץ לשמר את המוניטין החיובי הקיים. תיאבון סיכון המוניטין הוא אפס וסיבולת הסיכון קטנה במיוחד.

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי מוגדר כסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של התאגיד הבנקאי, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו, איכות היישום והבקורות על תהליכי העבודה בבנק. בחודש נובמבר 2011 אישר הדירקטוריון תכנית אסטרטגית לשלוש השנים 2012-2014 תוך דיון ביעדי ההון של הבנק ותיאבון וסיבולת הסיכון לסוגי החשיפות ומרכיבי הסיכון השונים. יעדי ההון שהוצגו לקחו בחשבון את הצורך בשמירה על יציבות ונזילות והשגת רווחיות לבעלי המניות לאורך זמן תוך התייחסות למגבלות תיאבון וסיבולת הסיכון שאושרו. הדירקטוריון מתווה קווים עיקריים ומנחים לקביעת התוכנית האסטרטגית. קווים אלה, שהופכים לתוכנית מפורטת בידי ההנהלה על בסיס דיונים פנימיים שמתקיימים. התוכנית המפורטת מובאת לאישור הדירקטוריון וממנה נגזרת תוכנית העבודה השנתית. מנכ"ל הבנק אחראי לניהול הסיכון האסטרטגי. במסגרת אחריות זו, התוכנית האסטרטגית גובשה על בסיס דיונים פנימיים שהתקיימו בפורום אסטרטגיה בראשות המנכ"ל ובשיתוף נציגים של האגפים העסקיים ואגף חשבונאי ראשי. גיבוש התוכנית התבסס על הערכת העוצמות והחולשות של הבנק מול המתחרים וכן הערכת ההתפתחויות הצפויות במערכת הבנקאית בשנים הקרובות. התוכנית האסטרטגית של הבנק אינה כוללת פעילויות החורגות ממהלך העסקים הנוכחי, כך שהסיכונים האסטרטגיים הגלומים ביעדי התוכנית הנם נמוכים, כמו גם הסיכון האסטרטגי הנגזר מתוכנית זו.

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בנקים יכולים להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותם וסיכונים אלו עלולים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כמו: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון הנזילות) תיתכן גם חשיפה לסיכון מוניטין כתוצאה מהאפשרות שיוחס לבנק קשר לגורם היוצר מפגע סביבתי.

סיכון אשראי הנובע מסיכון סביבתי מוגדר כסיכון לפגיעה ביכולת החזר האשראי של הלווה עקב הפרת חוק המביאה להטלת קנסות כספיים משמעותיים, עלויות בלתי צפויות לשם עמידה בדרישות הדין, פגיעה ברווחיות הלווה ובמוניטין שלו עקב תוצאות פעילותו בהיבט הסביבתי, חשיפה לתביעות משפטיות וכו'. במסגרת סיכון האשראי נכלל גם סיכון לחשיפה בביטחונות - חשיפה לפגיעה בערך בטוחה כתוצאה ממפגעים סביבתיים שונים.

בשנים האחרונות הולכת וגוברת המודעות בעולם ובארץ לפוטנציאל חשיפתם של מוסדות פיננסיים לסיכון הנובע ממפגעים סביבתיים ומאי קיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה.

בחודש יוני 2009 פרסם המפקח על הבנקים מכתב לעניין הסיכונים הסביבתיים בתאגידים בנקאיים ועל פיו על התאגיד הבנקאי לפעול להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים.

הבנק מכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הינם חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים להם חשוף הבנק. האחריות לניהול החשיפה לסיכונים סביבתיים בהיבטי אשראי בבנק הינה של ראש אגף עסקים. שאר ההיבטים של הסיכונים הסביבתיים באחריות אגף משאבים.

על רקע זה קיימת בבנק ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים, אשר הגדירה את היעדים המרכזיים להשגה במהלך השנים הקרובות תוך פירוט המשימות בתכנית העבודה השנתית. מאז מינויה הועדה מגישה דיווח חצי שנתי להנהלת הבנק בו היא סוקרת את פעילותה במהלך התקופה.

להלן מפורטת הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון בבנק ליום 31 בדצמבר 2011:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון (גדולה, בינונית, קטנה)
1 השפעה כוללת של סיכונים האשראי*	בינונית
1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	קטנה
1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית
2 השפעה כוללת של סיכונים שוק	קטנה
2.1 סיכון ריבית	קטנה
2.2 סיכון אינפלציה	קטנה
2.3 סיכון שערי חליפין	קטנה
2.4 סיכון מחירי מניות	קטנה
3 סיכון נזילות	קטנה
4 סיכון תפעולי	קטנה
5 סיכון משפטי	קטנה
6 סיכון מוניטין	קטנה
7 סיכון סליקה	קטנה
8 סיכון אסטרטגי	קטנה
9 ממשל תאגידי	קטנה

* השפעה כוללת של סיכונים האשראי נקבעה על פי הערכת הסיכון הגבוהה ביותר מבין סיכון בגין איכות לווים ובטחונות, סיכון בגין ריכוזיות ענפית וסיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים.

הערה: הערכת דרגות ההשפעה של הסיכונים איננה ניתנת להשוואה בין הבנקים השונים.

הערכת הסיכון מתבססת על שאלונים מובנים לפי קווי עסקים בהם מוצגים בכל קו עסקים נושאים המשקפים את הסיכונים הגלומים בקו העסקים.

גיבוש השאלות נעשה במסגרת דיונים אשר התקיימו עם האחראים לניהול הסיכונים בקווי העסקים השונים. התשובות לשאלות התבססו על המידע הקיים בבנק ונסקרו אף הם על ידי המנהלים בקווי העסקים השונים.

הערכת הסיכון הכוללת לכל גורם סיכון ברמת הבנק שוקללה בהתאם לסוג הסיכון. בספטמבר 2011 עודכנה מתודולוגיית שקלול התשובות בשאלוני הערכת הסיכון.

עדכון התשובות לשאלונים מבוצע בתדירות רבעונית, ומהווה בסיס גם להערכת הסיכון במסמך החשיפות של הבנק וכן כבסיס לקביעת תוכנית העבודה ולהערכת הסיכון במסמך ה-ICAAP.

לא חל שינוי בטבלת גורמי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2011 לעומת 30 בספטמבר 2011.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק מפורטים בבאור 1 לדוחות הכספיים. ישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) והתוצאות העסקיות של הבנק. כל הנחה, הערכה ואומדן, הינם מטבעם "מידע הצופה פני עתיד", קיימת אפשרות, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. להלן יפורטו נושאים אשר האומדנים וההערכות לגבי משתנים שונים ששימשו בהכנתם רגישים לשינויים העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות. הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שישומו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

א. הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק מיישם את ההוראה החדשה של המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה החדשה"). ההפרשה לכיסוי הפסדי אשראי מוערכת באחד משני מסלולים: הפרשה המוערכת על בסיס פרטני והפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי. ראה פירוט לעקרונות ההוראה החדשה ויישומן בבנק בבאור 1.ה.5. הבנק קבע נהלים ומתודולוגיה לסיווג אשראי ולמדידת הפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו וכן נהלים הנדרשים על מנת לקיים הפרשה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים. ההפרשה להפסדי אשראי הינה אומדן אשר בקביעתו נעשה שימוש במשתנים שונים ובהנחות עבודה שהשפעתם הינה מהותית. אומדנים אלו כוללים, בין היתר: אופן סיווג חובות (טוב, או בעייתי: השגחה מיוחדת, נחות ופגום), קביעת תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים להתקבל, קביעת שווי הוגן של בטחונות, קביעת מועד המחיקות החשבונאיות, שיעור המקדמים להפרשה הקבוצתית וכו'. ישום ההוראה החדשה חייב גיבוש מתודולוגיה בנושאים שונים על בסיס ההוראה והפרשנויות שנלוו לה, תוך שימוש בשיקול דעת, בהנחות ובאומדנים כאמור.

זיהוי וסיווג אוכלוסיית החובות הבעייתיים - נעשה בחלקו על בסיס פרמטרים בהתאם להגדרות של ההוראה, וחלקו על פי כללים שקבע הבנק לזיהוי ואיתור של חובות בעייתיים.

הבנק בוחן באופן שוטף את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל האפשר, לווים לגביהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה. לצורך כך מופעלים בבנק שני תהליכים לאיתור לווים עם פוטנציאל לבעייתיות. תהליך אחד הינו מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות, על בסיס פרמטרים שונים, אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים. תהליך נוסף הינו סקירה מקיפה של לווים/קבוצות לווים בעלי חבות מעל סכום מסוים על פי רשימת קריטריונים שגובשה, שמטרתה לבחון את איכות החוב ואת הצורך להגדירו ברשימת לקוחות במעקב (Watch list). לפירוט נוסף ראה פרק "ניהול סיכונים" תת פרק "טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות".

הערכה פרטנית להפסדי אשראי - הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח, ואם החוב מסווג כפגום מבוצעת לגביו הערכה פרטנית שמטרתה לבחון את הצורך בהפרשה להפסדי אשראי. הבנק מסווג חוב כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. כמו כן מסווגים חובות כפגומים באופן אינטגרטיבי על ידי המערכות הממוכנות

כאשר קיימות סיבות אובייקטיביות לסיוגם (כגון: חוב שאורגן מחדש ואו כשהקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר).

כאשר חוב שנבחן פרטנית סווג כפגום, ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי בגינו מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מפעילותו השוטפת של החייב, מקבלת כספים ממקורות אחרים או ממימוש בטחונות, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששוועד להבטחת אותו חוב. אם הערך הנוכחי של התזרימים העתידיים או השווי ההוגן של הנכס המשועבד נמוך מיתרת החוב הרשומה, הבנק רושם את ההפרשה כהפרשה פרטנית להפסדי אשראי. חובות שנבחנו פרטנית ולא הוגדרו כפגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור) תחושב בגינם הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כמפורט בהמשך. לבנק מתודולוגיה למדידת תזרימי מזומנים של חוב שגבייתו אינה מותנית בביטחון המבוססת על קריטריונים לבחינת רמת הוודאות לקבלת כספים והמקדם שיש להכיל על רמת וודאות זו. המקדם תלוי ברמת הוודאות ופרק הזמן המוערך לקבלת הכספים. צפי התקבולים לגבייה נקבע על ידי מנהלי היחידות השונות בהתאם לעקרונות שנקבעו. קביעת סכומי ההפרשה להפסדי אשראי ועדכון הפרשות שנעשו בעבר מבוצעים באופן שוטף ועל סמך הערכות מחודשות (הנעשות אחת לרבעון), של הלוויים הפגומים בבנק. החלטות אלה נדונות אחת לרבעון בפורום בהשתתפות מנכ"ל הבנק וראש אגף עסקים וכן בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק ובמליאת הדירקטוריון.

יתרת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 הינה 88 מיליון ש"ח.

הערכה קבוצתית להפסדי אשראי – על פי ההוראה החדשה יש לבצע הפרשה קבוצתית לגבי כל חוב שאינו פגום (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור). ההפרשה הקבוצתית מחושבת על פי ממוצע שיעורי הפסדי אשראי היסטוריים בשנים 2008-2010 בענף המשק אליו מתייחסת ההפרשה, תוך הבחנה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי. החל משנת 2011 יש להוסיף לנוסחת ההפרשה הקבוצתית ממוצע שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל ממועד היישום לראשונה של ההוראה (הממוצעים מתעדכנים מדי רבעון). שימוש בשיעורי המחיקות החשבונאיות נטו בשנת 2011, בשילוב עם המדיניות שאומצה בבנק, היה מביא לקיטון בשיעורי מקדמי ההפרשה הקבוצתית, על כן החליט הבנק, בשלב זה, להמשיך להשתמש במקדמי ההפרשה של השנים 2008-2010. בנוסף, במקרים בהם מצב ענף כל שהוא ו/או מצב המשק מורע, נבחן הצורך בשימוש במקדם גבוה יותר. המקדם לחישוב ההפרשה הקבוצתית שבו משתמש הבנק מייצג להערכת הבנק נאמנה את פוטנציאל הסיכון הקיים בענף בתקופה הנבדקת.

חישוב ההפרשה על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים, מבוסס על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש הצפוי לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית.

לנוכח הגידול המהיר שחל בשנים האחרונות באשראי לדיור, במסגרת בחינת הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי רשם הבנק הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור, וזאת על מנת להביא בחשבון את פוטנציאל ההפרשה הקיים בהלוואות חדשות ושעדיין לא בא לידי ביטוי בהפרשות לפי עומק הפיגור. השיטה בה נעשה שימוש בחישוב ההפרשה קבוצתית זו מביאה בחשבון, בין היתר, שיעורי הפרשה היסטוריים לפי עומק הפיגור. ראה מידע נוסף בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "סיכונים אשראי במתן הלוואות לדיור".

בחישוב ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי לציבור הביא הבנק בחשבון, בין היתר, אי ודאויות הנוצרות בגין ליקויים בתהליכים הנובעים מיישום לראשונה של הוראות המפקח בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים וזאת עד להשלמת התיקון של אותם הליקויים.

יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 (לרבות הפרשה לפי עומק הפיגור) הינה 228 מיליון ש"ח.

מחיקות חשבונאיות – סכומי חוב שנחשבים ככאלו שאינם ברי גביה ו/או בעלי ערך נמוך כך שהותרתם כנכסים אינה מוצדקת, נמחקים חשבונאית. חוב אשר מוערך פרטנית והינו פגום והבנק מנהל מאמצי גבייה ארוכי טווח (יותר משנתיים מתחילת נקיטת הליכים כאשר החוב טרם ניגבה) נמחק חשבונאית באמצעות מערכת ממוכנת אשר מונה את הזמן שחלף מיום סיווג החוב כפגום, וזאת כנדרש בהוראה. ביתר המקרים המחיקות החשבונאיות מבוצעות בהתאם לבחינה ספציפית.

לגבי חובות אשר מוערכים על בסיס קבוצתי, מערכת ממוכנת מבצעת מחיקה חשבונאית בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם ועל פרמטרים נוספים.

הכרה בהכנסה – במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לרשום בגינו הכנסות ריבית, למעט חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו בעבר כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו כרווח מפעולות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי.

לפירוט נוסף של סכומי ההפרשות והמחיקות ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

ב. הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה

לגבי אגרות חוב המסווגות כזמינות למכירה, ההפרש בין שוויין ההוגן לבין העלות המופחתת שלהן נזקף, בהתאם לכללי החשבונאות, לקרן הון. כאשר מדובר בקרן הון שלילית, הבנק בוחן את הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך לרווח והפסד, על פי כללי חשבונאות מקובלים, לרבות בהתייחס לפרסומים של התקינה האמריקאית בנושא (115 FAS).

כללים אלה מחייבים את הבנק לבחון האם ירידת הערך של אגרות החוב הינה בעלת אופי אחר מזמני. בהתאם למדיניות הבנק, שהינה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מוכרת ירידת ערך של ניירות ערך כבעלת אופי אחר מזמני לגבי כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
3. נייר ערך אשר חלה לגביו ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה לבין דירוגה במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג משמעותית תחשב ירידה של לפחות 3 דרגות כאשר הדרגה החדשה הינה מתחת (BBB) Investment Grade.
4. נייר ערך אשר סווג על ידי הבנק לאחר רכישתו כבעייתי.
5. נייר ערך אשר לגביו חל כשל בתשלום שהתרחש לאחר הרכישה.

6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו נמוך משמעותית מהעלות המתואמת, זאת אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. לצורך כך נקבעו בבנק קריטריונים שונים, שכאשר הם מתקיימים, מבוצעת לגבי אותם ניירות ערך בחינה מעמיקה שלאחריה נערך דיון ספציפי לגביהם בועדות פנימיות בבנק. הקריטריונים העיקריים הנבחנו הינם:

- ניירות ערך אשר ירידת השווי ההוגן הינה מעל 20% ומעבר לשנה של ירידה מתחת לעלות המתואמת.
- ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה 30% ומעלה והתשואה לפדיון עולה על 10%.
- ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה בין 20% ל 30%, בתנאי שסכום ירידת הערך עולה על 5 מיליון ש"ח והתשואה לפדיון עולה על 10%.

הבדיקה המעמיקה מבוססת על מתודולוגיה פנימית שאושרה על ידי הדירקטוריון.

הדיונים בדבר הצורך בביצוע הפרשות מתקיימים במסגרת ועדות פנימיות שהוקמו לצורך כך: ועדת משנה בראשות ראש אגף ניהול פיננסי, אשר ממליצה על ביצוע הפרשות בהתבסס בין היתר, על מתודולוגיה פנימית לניתוח פרטני של החברה המנפיקה. ההמלצות מוגשות לוועדה בראשות מנכ"ל הבנק. המלצות מובאות לדיון בועדה לבחינת דוחות כספיים של הדירקטוריון. כחומר רקע לדיון מוגש כל המידע הרוולונטי לגבי אגרות החוב, כולל תמצית הניתוח הפרטני שנעשה על בסיס המתודולוגיה הפנימית.

סך ההפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בשנת 2011 הסתכם ב- 23 מיליון ש"ח, שנזקפו כהוצאה לרווח מפעולות מימון (שנת 2010 – 4 מיליון ש"ח).

ג. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 בינואר 2011 מדידת השווי ההוגן הינה על פי עקרונות תקן חשבונאות FAS 157 (ASC 820-10) המגדיר שווי הוגן כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או מחיר שהיה משולם בעבור התחייבות (להלן- "מחיר יציאה") בעסקה רגילה, כלומר בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק, בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בהתאם לעקרונות התקן על התאגיד הבנקאי לעשות שימוש מקסימאלי בנתונים נצפים, המייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ושימוש מינימאלי בנתונים לא נצפים המשקפים את הנחות הבנק בעת קביעת מחיר היציאה. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. ראה פירוט לעקרונות ההוראה החדשה ויישומן בבנק בביאור 1.ה.6.

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פעיל הבנק - ניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ומכשירים פיננסיים נגזרים, נרשמים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן.

בקביעת ההנחות והאומדנים שמשמשים את הבנק בתהליך מדידת השווי ההוגן של מכשירים אלו ובתהליך תיקופם נעשה שימוש בפרמטרים רבים, הן בנתונים נצפים מהשוק המתקבלים ממקורות בלתי תלויים והן בנתונים לא נצפים המשקפים הנחות של הבנק. פרמטרים אלה יכולים להשתנות עקב שינויים אפשריים, בעיקר בשיעורי הריבית וסטיות תקן בשווקים השונים. הבנק קבע מתודולוגיה לאופן המדידה, נהלים לבקרה הפנימית והגילוי לגבי תהליך קביעת השווי ההוגן של מכשירים אלו.

בשלב הראשון נערך מיפוי של המכשירים הפיננסיים הנמדדים לפי שווי הוגן תוך הפרדה בין:

- מכשירים פיננסיים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1);
- מכשירים פיננסיים מצוטטים משוק לא פעיל אך הנתונים המשמשים לקביעת השווי ההוגן הינם נתונים נצפים (רמה 2).

- מכשירים פיננסיים ששווים ההוגן נמדד על ידי נתונים לא נצפים אשר משקפים הנחות הבנק (רמה 3) .

שוק פעיל הינן בורסות פעילות בארץ ובעולם בהן נסחרים מכשירים פיננסיים, כאשר השווי ההוגן מצוטט וניתן לציטוט בכל מועד מדידה. תהליך זיהוי השוק הפעיל, לצורך קבלת נתונים נצפים למכשירים אשר אינם סחירים, מבוצע באמצעות שאלות מנחות לאגף ניהול פיננסי וזאת בהתאם לקריטריונים של נפח עסקאות בשוק, גודל מרווח ASK/BID ועוד. על פי התשובות נקבעת מידת ההסתמכות על הנתונים הנצפים של המכשיר מתוך השוק בו המכשיר הפיננסי פועל.

מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים אשר מחירם נקבע על פי הנחות הבנק נעשה רק לאחר שנעשו מאמצים מקסימאליים למציאת נתונים נצפים אשר ישמשו לקביעת השווי ההוגן לתאריך המדידה או כאשר המודל לתמחור השווי ההוגן הינו מודל מורכב אשר מבוסס על הנחות הבנק ולא קיים מודל כלכלי אחר המאפשר שימוש בו והינו תחת הנחות משתתפי השוק.

מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים בהם פועל הבנק ששוויים ההוגן אינו נקבע לפי מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 2 ו-3), נקבעת באמצעות אחת משתי הטכניקות שלהלן:

גישת ההכנסה – גישה הכוללת מדידת ערך נוכחי של תזרימי מזומנים או מודלים לתמחור אופציות (B&S). טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מקובל/סטנדרטי".

גישת השוק – גישה המשתמשת במחירים ובמידע רלבנטי אחר שמקורו בעסקאות שוק שמעורבים בהן נכסים או התחייבויות זהים או בני השוואה. טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מורכב".

קביעת השווי ההוגן על פי תמחור מקובל/סטנדרטי:

מערך ניהול הסיכונים באגף בקרות וניהול סיכונים אחראי לבחירת המודל המתאים בו יש לעשות שימוש בכל אחד מסוגי המכשירים בקבוצה זו, ואילו חישוב ערכי השווי ההוגן בפועל מתבצע באגף החשבונאי הראשי או ביחידת הבקרה בענף בקרות באגף בקרות וניהול סיכונים, לרבות בדיקות סבירות ובדיקות מדגמיות לגבי ערכי השווי ההוגן. תיקוף קביעת מערך ניהול הסיכונים בדבר המודל המתאים הינו באחריות ענף בקרות.

קביעת השווי ההוגן על פי התמחור המורכב:

קביעת מתודולוגית התמחור וחישוב ערכי השווי ההוגן מבוצעים על ידי המערך לניהול סיכונים. המתודולוגיה מתוקפת על ידי ענף בקרות, שמהווה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה והינו גורם בלתי תלוי בפונקציה החישוב. כמו כן ענף בקרות מעיר את הערותיו לגבי סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל.

לגבי אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות מועבר השווי ההוגן שחושב על ידי מערך ניהול הסיכונים לבחינה נוספת במסגרת ועדה פנימית המייעצת בנושא השווי ההוגן, אשר דנה בתוצאות ערכי השווי ההוגן המתקבלים כתוצאה מהפעלת המודל המורכב. ועדה זו כוללת נציגים מאגפים שונים בבנק, בעלי רמה מקצועית נאותה לתיקוף האמידה של ערכי השווי ההוגן.

- במקרים בהם לא ניתן לקבוע ברמה סבירה של בטחון את השווי ההוגן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, המערך לניהול סיכונים בוחן את מהותיות היקף המכשירים הפיננסיים הללו. קביעת המהותיות נעשית הן ביחס לערך הנקוב והן ביחס לשווי ההוגן ונמדדת אחת לרבעון. בהתאם לתוצאות בחינת המהותיות נקבעות מגבלות לפעילות

- הבנק בתחומים האלו. נכון ליום 31 בדצמבר 2011, היקף המכשירים הפיננסיים הנ"ל הוערך כלא מהותי, כמו כן נתקבלה החלטה להימנע מהגדלת היקף הפעילות במכשירים אלו בשלב זה.
- במידה ונוצרת מחלוקת בין מערך ניהול הסיכונים לבין הגורם המתקף (ענף בקרות), היא מועלית לדיון עם ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ובמידת הצורך, להכרעה למנכ"ל הבנק. לגבי אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות - המחלוקת מובאת תחילה לדיון לוועדה המייעצת בדבר השווי ההוגן שהוזכרה לעיל, ובמידה ובכל זאת לא התקבלה החלטה, מובא הנושא לראש אגף בקרות וניהול סיכונים ולאחר מכן להכרעה למנכ"ל. סיכום דיון מהליך בירור זה מועבר לוועדה לבחינת דוחות כספיים ולדירקטוריון, בעת הדיון על השווי ההוגן.
  - המדיניות ותהליך העבודה המתוארים לעיל, כולל מודלים פנימיים שבשימוש, אושרו על ידי הוועדה לבחינת דוחות כספיים והדירקטוריון.
  - תהליך קביעת השווי ההוגן למוצרים חדשים אשר נמדדים בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן נבחן על ידי המערך לניהול סיכונים ומתוקף על ידי ענף הבקרות, באופן שוטף ומובא לאישור הוועדה לבחינת דוחות כספיים והדירקטוריון.

על פי התקן יש לשקף את סיכון האשראי במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם סחירים בשוק פעיל. יש לשקף את סיכון האשראי הן בפוזיציות בצד הנכסים בגין סיכון הצד הנגדי לעסקה והן בפוזיציות בצד ההתחייבות בגין סיכון הבנק. סיכון הבנק נגזר מהדירוג של הבנק. סיכון הצד הנגדי נגזר בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. האינדיקציות נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, מחושבות התאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים שקבע הבנק (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). עבור צדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים כאמור, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז. על פי הוראות המעבר לשנת 2011 של הפיקוח על הבנקים נקבע כי בשנת 2011 (בלבד) תאגיד בנקאי אינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדד את רכיב סיכון האשראי. הבנק אימץ את הוראות המעבר הנ"ל. בסוף שנת 2011 הפיקוח על הבנקים האריך את הוראת המעבר גם לשנת 2012.

סך הנכסים הנמדדים לפי שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2011 עומד על 9,358 מיליון ש"ח (מזה: 1,041 מיליון ש"ח שווי הוגן אשראי לציבור, 6,732 מיליון ש"ח ניירות ערך, 846 מיליון ש"ח שווי הוגן נגזרים ו- 739 מיליון ש"ח נכסים אחרים) וסך ההתחייבויות נמדדות לפי שווי הוגן עומד על 2,663 מיליון ש"ח (מזה: 1,005 מיליון ש"ח שווי הוגן פיקדונות הציבור, 919 מיליון ש"ח שווי הוגן נגזרים ו- 739 מיליון ש"ח התחייבויות אחרות). שיעור הנכסים אשר שווים ההוגן מוגדר ברמה 3 מתוך סך הנכסים הנמדדים לפי שווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה במאזן או ברווח והפסד הינו 2.5%. לפירוט נוסף ראה באור 20 בדוחות הכספיים.

ד. זכויות עובדים

- במסגרת חישוב התחייבויות הבנק הקשורות לזכויות עובדים, נעזר הבנק באקטואר חיצוני בשלושה נושאים עיקריים (פרטים בדבר זכויות העובדים נמצאים בבאור 15 לדוחות הכספיים):
  1. זכויות פנסיה – מתייחסות הן לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק הזכאים לפנסיה תקציבית בפרישה (להלן: "פעילים"), והן למנהלים שכבר פרשו ובחרו במסלול פנסיוני (להלן: "גמלאים"). ראה גם ביאור 4.א.15 ופרק "הון אנושי" בדו"ח הדירקטוריון.
  2. מענקים בגין ותק עובדים (מענקי יובל) – חלים על כל העובדים הקבועים בבנק מוח"ם, מנהלים ופקידים. ראה גם באור 15.ב.
  3. פיצויים עודפים – פיצויים בעת הפרישה מעבר למחויבות חוזית. מיושם החל מיום 30 ביוני 2011, על בסיס הנחיות חדשות שפרסם בנק ישראל. יצוין כי, להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים. ראה גם באור 3.א.15 לדוחות הכספיים.

- החישובים האקטואריים נערכו בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" (Accrued Benefit Cost Method) המשקפת את סה"כ ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סה"כ ההטבה הצפויה בעת הזכאות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה.

- החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: שיעור עליית השכר הראלית, לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי הבוחרים בפנסיה, שיעורי ניצול הפנסיה, וכו'. על אף שהנחות אלו נקבעות בשמרנות ובמקצועיות ראויה, שינוי בכל אחת מהן או בכמה מהן, ו/או שינוי בשיעור ההיוון יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

- לצורך חישוב אקטוארי של הפיצויים העודפים, כנדרש בהוראות בנק ישראל החל מיום 30 ביוני 2011, ערך אקטואר הבנק סקר על נתוני פורשים בשנים הרלוונטיות להערכת ההנהלה כבסיס לחישוב האקטוארי האמור (2007-2010). בהתבסס על ממצאי הסקר ובהתחשב בגודל האוכלוסיות האופייני לבנק העריך האקטואר את שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים. כמו כן, העריכה הנהלת הבנק את שיעורי הפיצויים העודפים.

עיקרי השפעת יישום ההנחיה בדבר הפיצויים העודפים ליום מועד היישום לראשונה 30 ביוני 2011:

- נוצרה עתודה חדשה בגין פיצויים עודפים עבור אוכלוסיית המנהלים (שאינם זכאים לפנסיה) והפקידים הקבועים בבנק. מעבר להערכות דלעיל לגבי שיעורי העזיבה ושיעורי הפיצויים העודפים, ההנחות הנוספות ששימשו לצורך חישוב עתודה זו (כגון – תחזית עליית שכר ריאלית עתידית, לוחות תמותה, שיעור היוון) זהות להנחות ששימשו עד עתה לצורך חישוב העתודות האקטואריות בבנק. עודף עתודה זו, מעבר להפרשה לפיצויים על פי גילוי דעת 20, מסתכם בכ- 56 מיליון ש"ח ליום 30 ביוני 2011.
- עודכנה העתודה האקטוארית בגין זכויות פנסיה, המתייחסת לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק הזכאים לפנסיה תקציבית בפרישה (להלן: "פעילים") כך ששולבו בה ההערכות דלעיל לגבי שיעורי העזיבה ושיעורי הפיצויים העודפים (בעבר נלקחו שיעורי עזיבה של 2% לשנה). יתר ההנחות לא שונו. עודף עתודה זו, מעבר להפרשה לפיצויים על פי גילוי דעת 20, הסתכם בכ- 68 מיליון ש"ח ליום 30 ביוני 2011 (נכון ליום 31 במרס 2011 הסתכמה עתודה זו בסך של כ- 52 מיליון ש"ח לפני ההצגה מחדש).

• עודכנה העתודה האקטוארית בגין מענקי יובל כך ששולבו בה שיעורי העזיבה החדשים אשר שימשו לצורך הפיצויים העודפים (נכון ליום 31 במרס 2011 נלקחו שיעורי עזיבה כמקובל בענף הבנקאות). עתודה זו מסתכמת בכ - 21 מיליון ש"ח ליום 30 ביוני 2011 (נכון ליום 31 במרס 2011 הסתכמה עתודה זו בסך של כ - 18 מיליון ש"ח לפני ההצגה מחדש).

על פי הנחיות בנק ישראל היישום הינו בדרך של תיקון למפרע לתקופות הדיווח הקודמות. ההצגה מחדש בוצעה בהתבסס על אותן הערכות שפורטו לעיל בדבר שיעורי עזיבה ושיעורי פיצויים מוגדלים. ראה פירוט בביאור 1.ה.21. בדבר ההשפעה של התיקון למפרע על תקופות הדיווח הקודמות.

- ביום 26 בפברואר 2012 אישר דירקטוריון הבנק מסגרת לתוכנית פרישה בתנאים מועדפים. על פי הערכת הנהלת הבנק יפרשו במסגרת המבצע כ- 40 עובדים, כאשר העלות הכוללת של הפיצויים העודפים (מעבר לפיצויים המחייבים על פי דין) על פי חישובים ממוצעים, מוערכת בכ- 50 מיליון ש"ח. כמו כן אישר דירקטוריון הבנק כי בד בבד עם אישור המסגרת לתוכנית הפרישה תיכנס לתוקף מדיניות לפיה לא תתאפשר פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים בשבע השנים הבאות. ראה פירוט נוסף בפרק "הון אנושי" ובביאור 15.א.5.

החישובים האקטואריים ליום 31 בדצמבר 2011, מביאים בחשבון את הערכת הנהלת הבנק לפרישה של כ- 40 עובדים במסגרת תוכנית הפרישה הצפויה. כמו כן, נכלל שינוי המדיניות לשנים 2012 עד 2018 בהן לא תתאפשר פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים, ומשנת 2019 שיעורי העזיבה בפיצויים עודפים הינם לפי הסקר שנערך לשנים 2007-2010 (כמפורט לעיל). לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים הזכאים לפנסיה תתאפשר בחירה בין פנסיה מוקדמת לבין פיצויים מוגדלים. בדוחות הכספיים ההתחייבות בגינם נכללה במסגרת עתודה לפיצויים עודפים, כאשר הנחת העבודה היא שהערך הנוכחי של הפנסיה המוקדמת שקול לפיצויים המוגדלים.

יצוין כי לצורך החישוב האקטוארי כאמור, הונחו היקף הפרישה, אופן הפרישה ומאפייני אוכלוסיית הפורשים בהתאם להערכת הנהלת הבנק, כך שהתממשות בפועל השונה מהנחות אלו, תחייב עדכון העתודות האקטואריות בעתיד, בהתאם להתממשות בפועל.

יתרת העתודה לפיצויים ליום 31 בדצמבר 2011 (שלא על בסיס אקטוארי) מכסה את העלות הכספית המשוערת של התוכנית האמורה. כמו כן, כוללת עתודה זו קרן מיוחדת למקרים חריגים ובודדים במהלך שבע השנים הבאות, בסך של כ- 5 מיליון ש"ח.

- החישובים האקטואריים רגישים בעיקר לשינוי בשיעור ההיוון, בשיעור החזוי של תוספות השכר הריאליות, בשיעורי העזיבה, בשיעור הפיצויים העודפים, בשיעור הבוחרים בפנסיה ובלוחות תוחלת החיים. להלן דוגמאות בדבר השפעת שינויים בשיעורים אלו, על כל העתודות האקטואריות:

• הערך הנוכחי של העתודות הנ"ל מחושב על ידי האקטואר לפי שיעור היוון של 4%, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. לדוגמא: גידול/קיטון) בשיעור של חצי נקודת האחוז בשיעור ההיוון היה מקטין/מגדיל את העתודות לסוף 2011 בהתאמה בהיקף של כ- 22 מיליון ש"ח.

• בחישוב הערך הנוכחי נלקחת בחשבון תחזית עליית השכר הריאלית העתידית של העובדים, בזכויות פנסיה - 2%, בפיצויים עודפים - 3%, במענקי יובל - 3%, על פי הערכת הנהלת הבנק ובהתאם לשונות בין האוכלוסיות הללו. לדוגמא: גידול/קיטון) בשיעור של חצי נקודת האחוז בשיעור עליית השכר הריאלית היה מגדיל/מקטין את העתודות לסוף 2011 בהתאמה בהיקף של כ- 14 מיליון ש"ח.

- בחישוב הערך הנוכחי נלקחת בחשבון תחזית לשיעורי עזיבה עתידיים של העובדים לפני גיל פרישה, הן בפיצויים רגילים והן בפיצויים עודפים (פיצויים עודפים – החל משנת 2019 - כאמור לעיל). לדוגמא: גידול/קיטון) של 10% בשיעורי העזיבה עם פיצויים רגילים ועם פיצויים עודפים (שיעורי העזיבה הכוללים הוכפלו ב- 0.9/1.1, בהתאמה) היה מגדיל/מקטין את העתודות לסוף 2011 בהתאמה בהיקף של כ- 4 מיליון ש"ח.
- בחישוב העתודה לפיצויים עודפים והעתודה בגין זכויות פנסיה "פעילים" נלקחת בחשבון תחזית של שיעורי הפיצויים העודפים. לדוגמא: גידול/קיטון) ב- 10% בשיעורי הפיצויים המוגדלים היה מגדיל/מקטין את העתודות לסוף 2011 בהתאמה בהיקף של כ- 4 מיליון ש"ח.
- בחישוב הערך הנוכחי בעתודה בגין זכויות פנסיה "פעילים" נלקחת בחשבון תחזית לשיעור ניצול זכויות הפנסיה (72% בוחרים בפנסיה, כאשר אלה מנצלים 61% מזכויות הפנסיה שלהם, בהתבסס על הנתונים בבנק בשנים האחרונות). לדוגמא: גידול/קיטון) של 10% בשיעור ניצול זכות הפנסיה (שעור ניצול זכות הפנסיה הוכפלו ב- 0.9/1.1, בהתאמה) היה מגדיל/מקטין את העתודות לסוף 2011 בהתאמה בהיקף של כ- 3 מיליון ש"ח.
- החישובים האקטואריים רגישים גם ללוחות תוחלת החיים. נעשה שימוש בטבלת תמותה ישראלית עם שיפור עתידי בתוחלת חיים ועם מרווח בגין סיכון תוחלת החיים, על פי הנחיות אגף שוק ההון במשרד האוצר משנת 2007. לשינוי בלוחות אלה יש בדרך כלל השפעה מהותית. בשנים 2005, 2006, ו-2007 נרשמו הוצאות בסך של כ-9 מיליון ש"ח, 5 מיליון ש"ח ו-5 מיליון ש"ח בהתאמה, כתוצאה מאימוץ לוחות חדשים - בעלי תוחלת חיים ארוכה יותר.

- ראה פירוט ליתרות ולתנועות בהתחייבויות הנ"ל בשנים 2011 ו-2010 בפרק "הון אנושי".

- פרטים בדבר ההערכה האקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכויות העובדים כמפורט לעיל, ראה בהערכת האקטואר מר דן הרשקוביץ שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך.

ה. מכשירים פיננסיים נגזרים

לבנק פעילות ענפה במכשירים פיננסיים נגזרים, הן במסגרת פעילותו עבור לקוחותיו והן במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות (סגירת או יצירת חשיפות שוק). מכשירים אלה כוללים בין השאר: forward, futures, swaps ואופציות, בגין: ריבית, מטבע, מניות, סחורות ואחרים. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים נמדדים כל הנגזרים לפי שווי הוגן. בביאור 19 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף לפעילות הבנק במכשירים אלו. בסעיף א.2 לביאור 19 ניתן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים אשר מבוצעת במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות, יוצרת פערי מדידה בין המדידה הכלכלית מצד אחד, המשמשת לצורכי ניהול סיכונים, לבין המדידה החשבונאית מצד שני שאינה עונה על כללי הגידור החשבונאי.

הכנסות המימון בשנת 2011 על פי הכללים החשבונאיים נמוכות בכ- 22 מיליון ש"ח לעומת החישוב הכלכלי (2010- נמוכות בכ- 5 מיליון ש"ח).

ו. תביעות תלויות

הטיפול בתביעות התלויות מתבצע על פי הוראות בנק ישראל בנושא. על פי הנחיות אלה מסווגות התביעות התלויות בהתאם להסתברות החשיפות לסיכון של הפסד בתביעה, בהתבסס על חוות דעת של היועצים המשפטיים של הבנק, כלהלן:

סיכון צפוי (Probable) - ההסתברות מעל 70% - נדרשת הפרשה מלאה.
סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל-70% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי אם התביעות מצטברות לסכום מהותי. למידע נוסף ראה פירוט בביאור 17.ג.18 א. לדוחות הכספיים.
סיכון קלוש (Remote) - ההסתברות קטנה או שווה ל-20% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי של הפסד המירבי באם הוא מהותי ביותר. למידע נוסף ראה פירוט בביאור 17.ג.18 (ב'ה') לדוחות הכספיים.
הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התביעות, וזאת בהתבסס על הערכות של היועצים המשפטיים. ההערכות של היועצים המשפטים מתבססות על מיטב שיפוטם בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים ובנסיון המשפטי שנצבר. יחד עם זאת יש לקחת בחשבון כי ייתכן שתוצאות התביעה בפועל תהיינה שונות מההערכות שנקבעו כאמור לעיל ואשר על פיהן נבחן הצורך בביצוע הפרשה בדוחות הכספיים וכי ההשפעה עלולה להיות מהותית.

ז. השקעות בתאגידים ריאליים

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים מתבצעות באמצעות חברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ. חברות ששיעור ההחזקה בהן נמוך מ-20% מוצגות על בסיס העלות. השקעה בחברות כלולות מוצגת על בסיס שיטת השווי המאזני בהתבסס על הדוחות הכספיים של חברות אלה. עודף עלות השקעה על שווים הנאות של נכסי החברה נזקף למוניטין ומופחת במשך 10 שנים ממועד הרכישה - ראה באורים 1.ה.1 ו-1.ה.15 לדוחות הכספיים. בכדי להבטיח שההשקעות הריאליות אינן מוצגות בסכום העולה על סכום בר השבה שלהן, מיישמת החברה את הנהלים כנדרש בתקן בינלאומי מספר 36. פרטים נוספים ראה בבאור 1.ה.16 לדוחות הכספיים.
סך ההפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בשנת 2011 הסתכם ב-4 מיליון ש"ח, שנזקפו כהפסד מהשקעה במניות (שנת 2010 - 3 מיליון ש"ח).

ח. בניינים וציוד

בניינים וציוד במאזן מוצגים לפי עלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפרשות לירידת ערך, באם קיימות.
החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את תקני הדיווח הכספי הבינלאומי IAS 16 (רכוש קבוע) IAS 38 (נכסים בלתי מוחשיים) ו-IAS 36 (ירידת ערך נכסים) לרבות הפרשנויות המחייבות והעדכונים שפורסמו, למעט בנושאים בהם קבע המפקח על הבנקים הוראות ספציפיות. ליישום לראשונה של תקן זה לא הייתה השפעה על תוצאות פעילות הבנק. ראה פירוט בבאור 1.ה.12 לדוחות הכספיים.
אחוזי הפחת מבוססים על אומדן אורך החיים הכלכלי של הנכס. לצורך כך נעזר הבנק במידע הטוב ביותר הזמין העומד לרשותו, כולל התבססות על ניסיון העבר. עלויות פיתוח תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי, ומופחתות ממועד הפעלתן בהתאם להערכת משך השימוש בהן. לפירוט נוסף רק פרק "רכוש קבוע ומתקנים".

הבנק מיישם נהלים על מנת להבטיח שערך הנכסים במאזן אינו עולה על ערכם הנאות. במידת הצורך רושם הבנק ירידת ערך. המבחן לירידת ערך הנכסים הינו השוואת עלות הנכס בספרים לשווי בר ההשבה שלו, שהינו הגבוה מבין מחיר המכירה (בניכוי עליות מכירה) של הנכס לבין שווי השימוש שלו (שהינו הערך הנוכחי לאומדן תזרימי מזומנים העתידיים הצפויים מהשימוש בנכס), ראה פירוט בבאור 1.ה.16 לדוחות הכספיים בדבר יישום תקן בינלאומי IAS 36 (ירידת ערך נכסים). בשנים 2011 ו- 2010 לא נרשמו ירידות ערך בגין בניינים וציוד. לפירוט ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

ט. מיסים נדחים

מיסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות במאזן לבין ערכם לצורכי מס. במקרים בהם מועד ההכרה בהכנסה או בהוצאה לצורכי מס מאוחר ממועד רישום ההכנסה או ההוצאה בספרים, מחושבות יתרות המיסים הנדחים לפי שיעורי המס הצפויים לחול כאשר תוכר ההכנסה או ההוצאה לצרכי מס, כפי שהם ידועים סמוך לתאריך אישור הדוחות הכספיים. לפיכך בעת רישום מיסים נדחים לקבל נדרש הבנק להעריך את מועדי מימושם בעתיד.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים יאמץ הבנק החל מיום 1 בינואר 2012 את תקן הדיווח הכספי הבינלאומי 12 IAS (מיסים על הכנסה) לרבות הפרשנויות המחייבות והעדכונים שפורסמו. ליישום לראשונה של תקן זה לא צפויה השפעה על הבנק. לפירוט ראה באור 3.ו.1 לדוחות הכספיים.

ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסת את החוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב- 2011. בהתאם לחוק תבוטל הפחתת המס, אשר נקבע בעבר בחוק התייעלות כלכלית, ושיעור מס חברות החל משנת 2012 ואילך יעמוד על 25%. בעקבות השינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי החל על תאגידי בנקאיים יעמד על השיעורים הבאים: בשנת מס 2012- 35.34% ובשנת מס 2013 ואילך 35.06% (הואיל ושיעור מע"מ צפוי לרדת בשנת 2013 ל- 15.5%).

השפעת השינוי המס על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011 הינו גידול ביתרת המסים הנדחים בסך של כ- 29 מיליון ש"ח כנגד הכנסות מיסים בסכום זהה.

יתרת המסים נדחים, נטו, ליום 31 בדצמבר 2011 הינה בסכום של כ- 219 מיליון ש"ח לעומת 111 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2010. לפירוט נוסף ראה באור 2.8.

עדכוני חקיקה

האמור בפרק זה של הדוח הכספי הינו מבלי לגרוע מהאמור ביתר פרקי וסעיפי הדוח, מקום שקיימת בו התייחסות נוספת לעדכוני החקיקה שלהלן ולעדכוני חקיקה אחרים. עדכוני חקיקה אשר התקבלו במהלך שנת 2011 ואשר פורסמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2010, אינם מופיעים בפרק זה.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא סיכונים הכרוכים בביצוע העברות כספיות בהן מעורבים חשבונות בנק המופיעים באתרי אינטרנט, המשמשים לכאורה לפעילות הימורים בלתי חוקית

בהתאם למכתב, אשר פורסם ביום 29 לינואר 2012, נדרשים הבנקים להיות ערים לסיכונים הכרוכים בהעברות כספיות שמקורן או יעדן חשבונות בנק המופיעים באתרי אינטרנט, המשמשים לכאורה לפעילות הימורים בלתי חוקיות ונכללים ברשימה המפורסמת באתר האינטרנט של הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור. בתוך כך, דירקטוריון הבנק נדרש לקבוע מדיניות בנושא סיכונים הכרוכים בביצוע העברות שכאלה, לרבות התייחסות לבקורות ולבדיקות נאותות בנוגע לאיתור העברות כספיים כאמור. את האמור במכתב יש ליישם עד ליום 31 במרץ 2012. הבנק נוקט בפעולות ליישום הוראות המכתב.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית

ההוראה פורסמה ביום 25 בדצמבר 2011 במסגרת עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין והתאמתן למסגרת העבודה של באזל תוך חתירה לחיזוק עקרונות הממשל התאגידי. ההוראה מסדירה את נושא פונקצית הביקורת הפנימית בתאגידים הבנקאיים וכוללת התייחסות, בין היתר, למאפייני הפונקציה, תפקידיה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר. במסגרת ההוראה תוקנה גם הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – "דירקטוריון" – באופן שועדת הביקורת של הדירקטוריון הוסמכה להטיל על פונקצית הביקורת הפנימית ביצוע של בדיקות מיוחדות, בהתראה סבירה, בנוסף לבדיקות שנקבעו בתכנית העבודה של הפונקציה. מועד התחולה של ההוראה נקבע ליום 1 ביולי 2012. הבנק נערך ליישום ההוראה במועד.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית

ביום 25 בדצמבר 2011 פורסמה הוראה מטעם המפקח על הבנקים בנושא "ניהול המשכיות עסקית". ההוראה מבוססת על סטנדרטים מקובלים בתחום ניהול המשכיות העסקית ובכללם הנחיות שפורסמו על-ידי ועדת באזל כעקרונות על לניהול המשכיות עסקית. ניהול המשכיות העסקית הינה מסגרת מקיפה וכוללת של הנחיות בתחומי התשתית, הממשל התאגידי וניהול הסיכונים, שתכליתם להבטיח כי, התאגידים הבנקאיים ימשיכו לספק שירותים בנקאיים מרכזיים חרף התממשותם של אירועים הגורמים לשיבושים תפעוליים חמורים במערכותיהם ובפעילותם. ההוראה מבהירה, בין היתר, את אחריות הדירקטוריון והנהלה הבכירה להטמעתה של מסגרת ניהול המשכיות עסקית, דורשת מינויו של מנהל המשכיות עסקית וכן צוות לניהול משבר שיורכב מחברי הנהלה בכירים ותפקידו יהיה לנהל את המשבר ולקבל החלטות במצבי לחץ. מועד כניסת ההוראה לתוקף נקבע ל- 1 ביולי 2012. הבנק החל להיערך ולנקוט בפעולות הנחוצות לשם קיום הנחיות ההוראה.

חוק הבנקאות (שירות ללקוח)(תיקון מספר 17), התשע"ב – 2011

החוק פורסם ברשומות ביום 19 לדצמבר 2011. כעולה מן החוק שפורסם, אי גביית עמלת פירעון מוקדם בעת ביצוע משכנתא או מימוש משכון, תוחמה למשכנתא או משכון שנרשמו להבטחת הלוואה לדיור; לגבי דירת מגורים, המשמשת למגורים של יחיד שזו דירתו היחידה בישראל או באזור (כפי ההגדרות המופיעות בחוק שהתקבל); ובתנאי שהתמורה שהתקבלה בעד מכירתה לא עולה על 2.5 מיליון ₪ (צמוד למדד). גם במקרה שהתמורה אינה עולה על הסכום האמור, ניתן יהיה לגבות עמלת פירעון מוקדם, אך זאת רק במסגרת ההפרש שבין תמורת המכירה לבין מלוא חוב ההלוואה. החוק ייכנס לתוקפו ביום תחילתם של כללים שצריך לפרסם נגיד בנק ישראל (לאחר שקיים התייעצות עם הוועדה המייעצת ולאחר שקיבל את אישור ועדת הכלכלה של הכנסת).

חוזר הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראה מס' 411 להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות

ביום 26 לדצמבר 2011 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתאגידים הבנקאיים, לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. בהתאם לתיקון נדרש הבנק לערוך סקר ראשוני אשר יבחן את מידת החשיפה של הבנק לגורמים מוכרזים ברשימות הבינלאומיות כגורמים מעורבים או מסייעים לתוכנית הגרעין של איראן והתוכניות הנלוות לה. את תוצאות הסקר יש להעביר למפקח על הבנקים לא יאוחר מיום 31 במרץ 2012. כמו כן, על דירקטוריון הבנק לקבוע מדיניות בנושא סיכונים הכרוכים בהתקשרות, או ביצוע פעולות עבור לקוחות, עם גורמים מוכרזים ברשימות בינלאומיות, כפי שתפורסמה על-ידי הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, כמסייעים לתוכנית הגרעין של איראן. על מדיניות זו לכלול התייחסות לבקרות ולבדיקות נאותות בנוגע לאיתור גורמים מוכרזים אלו. הבנק נוקט בפעולות ליישום הוראות החוזר.

הנחיית רשות לניירות ערך בנושא גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם אויב

ביום 27 לנובמבר 2011 פרסמה הרשות לניירות ערך הנחיה אשר בהתאם לה, נדרשים תאגידים מדווחים, במסגרת הדוח התקופתי והתשקיף, לתת גילוי מלא על מידת החשיפה שלהם לאיסורים השונים הקבועים בדין בנוגע לקיום קשרים עם איראן או עם אויב, ככל שחשיפה זו הינה מהותית בראי התאגיד. לעניין הערכות הבנק לתיקון להוראת נוהל בנקאי תקין 411 בקשר עם גורמים מעורבים ומסייעים לתוכנית הגרעין של איראן ראה לעיל בתת פרק זה.

חוזר המפקח על הבנקים בנושא דוח על אחריות תאגידית

ביום 3 לאוקטובר 2011 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דוח על אחריות תאגידית. לאור החשיבות שהפיקוח על הבנקים מייחס לפעילות התאגידים הבנקאיים בתחום זה, הוספה להוראות הדיווח לציבור של התאגידים הבנקאיים דרישה לפרסם דוח, לתקופה של עד שנתיים ימים, על אחריות תאגידית. חובת הדיווח נקבעה לגבי התקופה שמתחילה ביום 1 לינואר 2012 ואילך. הבנק לומד את הוראות החוזר.

הנחיית רשם מאגרי המידע בנושא איסור שימוש במידע בדבר הטלת עיקול אצל צד שלישי

ביום 20 לספטמבר 2011 פרסמה הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע (רמו"ט) את הנחיית רשם מאגרי המידע בנושא איסור שימוש במידע בדבר הטלת עיקול אצל צד שלישי. בהתאם להנחיה, נאסר על צדדים שלישיים שאצלם מוטלים עיקולים על חייבים, כדוגמת התאגידים הבנקאיים, חברות הביטוח וקופות הגמל, לעשות כל שימוש במידע אודות הטלת צו העיקול, החורג מגדר קיום מטרות הצו עצמו, לרבות שימוש לצרכי הצד השלישי עצמו.

עם זאת, מתיר רשם מאגרי המידע לצדדים שלישיים לעשות שימוש חורג במידע אודות העיקול אם התקבלה הסכמתו המוקדמת והמודעת של החייב ולאחר שהצד השלישי הביא לידיעת החייב פרטים מסוימים המפורטים בהנחיה, כתנאי לקבלת הסכמתו.

הבנק, כצד שלישי אשר מוטלים בו עיקולים על חייבים, בוחן את משמעות ההנחיה על פעילותו העסקית השוטפת.

קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול ההשקעות

ביום 15 לאוגוסט 2011 פרסמה הרשות לניירות ערך את רשימת הקריטריונים לעניין אפקטיביות תוכנית האכיפה בתחום דיני ניירות הערך. המדובר בתכנית, שהינה מנגנון וולונטרי שאותו מאמצים תאגידים כדי לוודא שהם והיחידים הפועלים במסגרתם, מצייתים לדיני ניירות ערך. הרשות לניירות ערך פירסמה בנוסף את ההקלות שתכנית אכיפה פנימית יעילה יכולה להעניק ליחידים ולתאגידים, וכן את אמות המידה שלפיהן תיבחן יעילותה של תכנית אכיפה פנימית יעילה לצורך ההחלטה במתן ההקלות. בין הקריטריונים שקבעה הרשות לניירות ערך להכרה בתכנית אכיפה פנימית יעילה: אחריות הדירקטוריון וההנהלה לגיבוש, אימוץ ויישום של תכנית האכיפה; התאמת התכנית לתאגיד ולנסיבותיו הייחודיות, לאחר בדיקת הפעילות העסקית ומיפוי הסיכונים מתחום דיני ניירות הערך הכרוכים בה; אימוץ נהלים וסדרי טיפול שייתנו מענה לסיכונים שמופו. יישום תכנית אכיפה פנימית עשוי לשמש כטענת הגנה בנסיבות מסוימות במסגרת הפעלת חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (להלן: "חוק ייעול הליכי אכיפה"). כמו כן, לפי הרשות לניירות ערך, תכנית יעילה תהווה שיקול במסגרת גיבוש המלצת הרשות לפרקליטות שלא להעמיד תאגיד לדין פלילי ולהעביר את הטיפול בו להליך המנהלי. דירקטוריון הבנק קיבל החלטה לגבש תכנית אכיפה פנימית, בהלימה לדרישות הדין ולקריטריונים שגובשו על-ידי הרשות עבור הבנק וחברות הבנות הכפופים לתחולת החוק והוא פועל בימים אלה ליישום החלטה זו.

במסגרת זו מינה דירקטוריון הבנק בחודש ספטמבר 2011, את היועצת המשפטית הראשית של הבנק, לממונה על האכיפה על-פי חוק ייעול הליכי אכיפה וכן הוקמה ועדת ציות ורגולציה של הדירקטוריון שבין תפקידיה פיקוח על גיבושה של תכנית האכיפה הפנימית ועל יישומה לכשתושלם.

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 12), התשע"א-2011

תיקון לחוק שפורסם ברשומות ביום 25 ביולי 2011. מטרתו של התיקון לחוק היא להתמודד עם כשל תחרותי אשר נגרם בענפי משק רבים שבהם פועלות "קבוצות ריכוז". התיקון מעניק לממונה על ההגבלים העסקיים סמכות להכריז על קבוצות חברות ממגזר מסוים כ"קבוצות ריכוז", תוך שימוש בעילות רחבות ותוך הרחבת סמכויות הפיקוח שלו. במסגרת התיקון, הוסמך הממונה על ההגבלים העסקיים, לבצע פעילות הסדרתית לשם "מניעת פגיעה בתחרות" ולשם "קידום התחרות". בנוגע למערכת הבנקאית, נקבע בתיקון כי הממונה על ההגבלים העסקיים יתייעץ עם נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים בנוגע לכוונתו להכריז על קבוצת ריכוז בתחום הבנקאות ואלו יהיו רשאים להתנגד לקביעה (זכות וטו), באם לדעתם הקביעה תסכן את יציבותו של תאגיד בנקאי זה או אחר או את יציבותה של המערכת הבנקאית כולה.

כניסה לתוקף של צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מנהל תיקים למניעת הלבנת הון ומימון

טור), התש"ע-2010

בסוף חודש מאי 2011 נכנס לתוקפו הצו האמור אשר החליף צו קודם שפורסם בשנת 2001. הצו חל על חברת ניהול התיקים של הבנק, אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ (להלן: "אימפקט") ועיקרי השינוי שהוכנסו במסגרתו הם: קביעת חובה לקיים הליך של הכרת הלקוח, הוספת חובת בדיקת פרטי זיהוי אל מול רשימה מרוכזת של גורמי טרור מוכרזים, הסרת חובת דיווח בנוגע לפעולות רגילות, תוך הרחבת חובת הדיווח של פעולות בלתי רגילות, וקביעת חובת דיווח ספציפיות בתחום של מניעת מימון טרור. אימפקט נערכה ליישום הדרישות הרלבנטיות העולות מהצו החדש.

חוזר בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

ביום 8 במאי 2011 פרסם המפקח על הבנקים חוזר לתיקון להוראה מס' 313 העוסקת במגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. החוזר פורסם בעקבות פרסומו של חוזר מס' ח-2268-06 בדבר "מדידה והלימות הון" והצורך שנוצר בעקבות פרסומו לעדכן את הגדרות המונח "הון" ונושאים נוספים הקשורים אליהן ולהפנותן להוראות החדשות (פרק 200). במסגרת הטיטה תוקנו, בין היתר, הגדרות: "הון", "בנק", "חבות", "לווה", "קבוצת לווים", "קבוצת לווים נשלטת", "שליטה" ועוד, זאת מתוך מטרה להתאים ההגדרות להוראות באזל 2 (פרק 200 בהוראות ניהול בנקאי תקין). בנוסף עודכן סעיף 4 להוראה (מגבלות) בו נקבע בין היתר כי חבות של קבוצת לווים וקבוצת לווים בנקאית לתאגיד הבנקאי לא תעלה על שיעור של 25% מהון הבנק וזאת כמקובל בעולם. כמו כן, נקבע כי סך החבויות של כל הלווים, קבוצות לווים וקבוצות לווים בנקאיות, שחבותם נטו עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על שיעור של 120% מהון הבנק. תחילת התיקונים להוראה לפי חוזר זה היא ביום 31 בדצמבר 2011 כאשר התיקון להגדרת ההון ממועד פרסום החוזר. הבנק יישם את התיקון להגדרת ההון ויישם את התיקונים להוראה החל מהדוחות הכספיים הנוכחיים.

הלוואות לדיור בריבית משתנה

ביום 3 במאי 2011 פרסם המפקח על הבנקים הנחיה בנושא הלוואות לדיור בריבית משתנה אשר חלה על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני מיום 5 במאי 2011 ואילך. ההנחיה מגבילה את חלק ההלוואה לדיור (המשכנתא) בריבית משתנה, לשליש מסך ההלוואה לדיור שמעמיד תאגיד בנקאי ללווה. המגבלה חלה על הלוואות חדשות לדיור בכל מסלולי הריבית המשתנה, שבהן הריבית עשויה להשתנות במהלך תקופה קצרה מחמש שנים. בנוסף, ההנחיה מסדירה את חובת הגילוי ללקוחות שנטלו בעבר הלוואות לדיור במסלול של ריבית משתנה לא צמודה על בסיס הפריים, כאשר רכיב ההלוואה שנטלו במסלול זה הוא שלישי או יותר. ההנחיה שינתה את תמהיל מסלולי הלוואות המשכנתא שתיטלנה בבנק, תוך הגדלת שיעור ההלוואות באפיקים קבועים. הבנק פועל בהתאם להוראות ההנחיה.

חוק החברות (תיקון מס' 16), התשע"א-2011

תיקון החוק פורסם ברשומות ביום 15 למרץ 2011. התיקון האמור בא ליישם את המלצות ועדת גושן לבחינת קוד ממשל תאגידי בישראל. הלכה למעשה, המדובר בשורה של תיקונים מתחום הממשל התאגידי, כאמור לעיל, לרבות שינוי כללי הכשירות וההכרעה בנוגע למינויו של דירקטור חיצוני, קביעת הוראות שונות לגבי הרכב ועדת הביקורת כמו גם איסור נוכחות בוועדות ביקורת של גורמים שונים, קביעה כי ועדת הביקורת היא האורגן המוסמך לקבוע האם עסקה הינה "עסקה חריגה" והאם פעולה הינה "פעולה מהותית", חיוב דירקטורים בהפעלת שיקול דעת עצמאי בעת הצבעה בדירקטוריון ובוועדותיו, הרחבת הנושאים שבהם רשאים בעלי מניות בחברה ציבורית להצביע באמצעות כתב הצבעה, ועוד. כמו כן, פורסמו במסגרת התוספת הראשונה לחוק הוראות ממשל תאגידי המומלצות לחברות ציבוריות. הבנק, כחברה ציבורית, פועל בהתאם להוראות החוק שפורסם.

חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (תיקון מס' 70), התשע"א-2011

התיקון לחוק פורסם ברשומות ביום 15 למרץ 2011. לפי התיקון, רוכש ששילם 40% מסכום התמורה הכולל של דירה שרכש (שאינה "דירת מגורים מזכה", כהגדרתה בחוק), נדרש להעביר החל משלב זה סך 7.5% מהתמורה ישירות לרשויות המס וזאת כמקדמה לה זכאית הרשות מטעם המוכר על חשבון מס שבח החל על עסקת המכר, כל זאת כאשר מדובר בעסקה שנעשתה לגבי קרקע שנרכשה על-ידי המוכר מיום 7.11.2001 ואילך (קרקע שנרכשה על-ידי המוכר טרם תאריך זה תחייב העברה לרשויות המס בשיעור של 15% מהתמורה). במסגרת התיקון לחוק נקבע עוד, כי תשלום

המקדמה שישולם לרשויות המס ייחשב כתשלום שבוצע על חשבון התמורה למוכר. תיקון החוק האמור נכנס לתוקפו ביום 31 למרץ 2011 והוא חל אף על קבלנים המוכרים דירות "יד ראשונה".

התיקון חל על הבנק במסגרת פעילותו בתחום הליווי הפיננסי לקבלנים, מהטעם שהדין מחיל חובה חוקית להעניק ערבות חוק מכר לכל רוכש ששילם לקבלן כספים בתמורה לרכישת דירתו, לרבות על סכום המקדמה שנחשב כאמור לעיל כתשלום על חשבון התמורה למוכר. מנגד, כספי המקדמה אינם משולמים לתוך חשבון הליווי הפיננסי של פרוייקט הבנייה ומשכך הבנק המלווה עלול להיקלע למצב שבו הנפיק ערבות חוק מכר ללא שקיבל תקבולים בגינה. יחד עם זאת, בחוזר שפירסמה רשות המיסים נקבע, כי האמור לעיל לא יחול אם וככל שהקבלן מחזיק בטופס 50 מרשויות המס, טופס שמשמעותו הוא כי מכירת מקרקעין תהיה פטורה ממס שבח. לנוכח הצורך שמעלה התיקון לחוק בהיערכות של המערכת הבנקאית בנוגע ליישום הוראותיו ובשל דרישה שעלתה לאפשר לקבלנים לפעול לשם קבלת טופס 50 מרשויות המס, החליטה רשות המיסים להקטין את שיעור המקדמה החלה על רוכש זכות במקרקעין מקבלן ל- 0% וזאת עד ליום 31 ביולי 2011. הבנק פועל בהתאם להוראות התיקון לחוק.

יזמות חקיקה והסדרה:

הצעת חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, (תיקון – פעילות מתן ייעוץ השקעות), התשע"א-2011

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 30 למרץ 2011 ואשר אושרה בקריאה טרומית במליאת הכנסת ביום 6 ליולי 2011. עיקרה של הצעת החוק בקביעת הסדר נפרד ומובחן לפעילות של ייעוץ השקעות כללי ולשיווק השקעות כללי (להבדיל מייעוץ/שיווק פרטני, המותאם לצרכי לקוח מסוים). בתוך כך, הצעת החוק קובעת, כי שירותי הייעוץ והשיווק הכלליים לא יהיו טעונים רישיון (בשונה מהמצב הקיים ערב התיקון המוצע) ויחולו עליהם חובות גילוי ספציפיות (למשל, חובה לגלות כל ניגוד עניינים של מי שנותן את השירותים הכלליים וחובה לפרסם הודעה כי מתן השירותים אינו מהווה תחליף לייעוץ או לשיווק המתחשב בנתוניו ובצרכיו המיוחדים של כל אדם). בנוסף, מבקשת הצעת החוק להכניס מספר תיקונים נוספים לחוק, וביניהם השמטת קרנות ההשתלמות מהגדרת "נכסים פיננסיים" וכן החלת חובות על בעל רישיון גם אם תוצאת השירות היא המלצה ללקוח בקשר לנכסים שאינם ניירות ערך או נכסים פיננסיים (למשל פיקדון בנקאי).

טיוטת תקנות הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (דיווחים לרשות), התשע"א-2011

בתחילת חודש יולי 2011 הונחה על שולחן וועדת הכספים של הכנסת טיוטת התקנות האמורות. הטיוטה קובעת, כי תאגיד בנקאי הרשאי לעסוק ביעוץ השקעות יגיש לרשות לניירות ערך, אחת לחודש, דוח ובו נתונים על כל העסקאות שבוצעו במהלך החודש הקודם לדוח בניירות ערך ובנכסים פיננסיים, באמצעות יעוצי השקעות המועסקים אצלו בחשבונות לקוחותיו החתומים על הסכם ייעוץ. התקנות תכנסנה לתוקפן 180 ימים ממועד פרסומן.

טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי מס' 342 – ניהול סיכון הנזילות

ביום 1 לאוגוסט 2011 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342 – ניהול סיכון הנזילות. בטיוטה נכתב, כי בכוונת הפיקוח על הבנקים לאמץ את הוראת באזל 3 בנושא סיכון נזילות, בשינויים המחויבים ובמועד שייקבע. על-פי הטיוטה, בתקופת הביניים, עד לעדכון מלא של הוראה מס' 342, הוחלט על תיקון חלקי של ההוראה במטרה להבהיר ולהדגיש היבטים מסוימים בנושא ניהול ואמידת סיכון הנזילות. בין היתר, במסגרת הטיוטה, הוספו להוראה מספר סעיפים הכוללים את הגדרות יחס הנזילות הרגולטורי ואת ההנחיות לחישובו. הוספה דרישה לנהל מעקב

אחר יחס המימון היציב (כפי שיוגדר על-ידי התאגיד הבנקאי) ודרישות נוספות לקיים מגוון כלים ומדדים לצורך מעקב אחר מצב הנזילות ונקבעו מגבלות ויעדים ביחס לאלה.
מועד התחולה של התיקון להוראה נקבע בטייטה ל- 1 באפריל 2012, זאת למעט הסעיף אשר עוסק ביחס המימון היציב שתחולתו נקבעה ל- 1 ביולי 2012. הבנק נערך ליישום עיקרי הטייטה המוצעת.

טייטה לתיקון תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטייטת תשקיף – מבנה וצורה) (תיקון), התשע"א-2011

ביום 29 למרץ 2011 פרסמה רשות ניירות ערך טייטה להערות הציבור לתיקון תקנות ניירות ערך (פרטי תשקיף וטייטת התשקיף- מבנה וצורה), התשכ"ט- 1969 (להלן: "תקנות פרטי תשקיף"), בנושא השקעת תמורת ההנפקה ותאגיד ערב. בהתאם לטייטת התיקון, מציעה הרשות, בין היתר, לבטל את הסייג הקבוע בתקנה 51(ב) לתקנות פרטי תשקיף, לפיו, מקום בו תמורת ההנפקה מושקעת בתאגיד בנקאי או במבטח (להלן: "תאגיד מפוקח") המדורגים בדרגת השקעה, לא חלה החובה לתאר בתיאור תשקיפי את התאגיד המפוקח. זהו הסייג שאפשר את קיומן של חברות ההנפקות בתאגידים הבנקאיים ואת הנפקת תעודות התחייבות באמצעות חברות אלו והפקדת תמורתן בבנקים. יצוין, כי במסגרת תיקון זה מציעה הרשות לבטל גם פטור דומה מתיאור תשקיפי הקבוע בתקנה 44(א) ביחס לתאגיד מפוקח הנותן ערבות כביטחון למילוי תנאי ניירות ערך מסחריים או אגרות חוב.

מוצע, כי מועד תחילת התקנות יחול 30 ימים ממועד פרסומן ברשומות. לבנק, חברת הנפקות, אגוד הנפקות בע"מ, אשר עוסקת בגיוס מקורות בדרך של הנפקת תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק.

עסקאות עם בעלי שליטה

א. הגדרת עסקאות חריגות וזניחות עם בעלי שליטה:

הגדרת עסקה "חריגה" ועסקה "זניחה"

ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דו"חות תקופתיים ומיידיים), תש"ל-1970 ("התיקון"), במסגרתו, בין היתר, הוחלה החובה לדווח דיווח מידי ולכלול בדוחות התקופתיים, פרטים בדבר כל עסקה עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה ("עסקאות עם בעלי שליטה"). בהתאם לתיקון, חובת הדיווח אינה חלה ביחס לעסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים של הבנק כי הן זניחות.

1. "עסקה חריגה" -

בהתאם לדין, הבנק ידווח דיווח מידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על-ידו. לפי עמדת הבנק "עסקה חריגה" עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי תוגדר כעסקה העונה לקריטריונים המפורטים להלן:

עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק, או שאינה בתנאי שוק, או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכוש או התחייבויותיו. עסקה העשויה להשפיע על הרווחיות, הרכוש או ההתחייבויות תחשב "עסקה מהותית" בהתאם לקריטריונים המפורטים להלן.

לעניין זה – "תנאי שוק" – תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על-ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. לעניין תנאי שוק בעסקאות בנקאיות, תבחן העסקה ביחס לעסקאות או פעולות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות המפקח ("הוראה 312"). לעניין תנאי שוק בעסקאות שאינן בנקאיות תבחן העסקה ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים או צדדים שלישיים אחרים לפי העניין, או ביחס לתנאי ההצעות להתקשרות של ספקים או צדדים שלישיים מולם נבחנים תנאי ההתקשרות בעסקה. במקרה בו קיים לבנק קושי לקבל הצעות מקבילות לתנאי ההתקשרות בעסקה יבחנו תנאי השוק על סמך חוות דעת יועץ מקצועי בתחום נשוא ההתקשרות, שישווה את תנאי העסקה או ההצעה להתקשרות לעסקאות דומות בהן ניתן להתקשר בשוק הרלוונטי באותו מועד. יובהר, כי ההתייחסות הינה לעסקה הנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק וכי לעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

הקריטריונים של תנאי שוק, המפורטים ברישא של ההגדרה של "תנאי שוק", כפי שאומצו על-ידי הבנק, נקבעו על-ידי המפקח במסגרת הוראה 312 לעניין אנשים קשורים לבנק וחלים גם ביחס לבעלי השליטה בבנק. בנוסף, עסקאות עם אנשים קשורים מאושרות בועדת הביקורת של הבנק, ועל ועדת הביקורת לקבוע כי העסקה היא בתנאי שוק, על-פי הקריטריונים שפורטו לעיל.

הקריטריונים שנקבעו על-ידי המפקח מתאימים לבחינת עמידתן של עסקאות בתנאי שוק בנסיבות דנן.

היקף כספי לעניין "עסקה חריגה" - לפי עמדת הבנק, עסקה שהיקפה הכספי שווה או עולה על ההיקף הכספי המפורט להלן, לפי העניין, תחשב "עסקה מהותית".

2. לעניין עסקאות בנקאיות -

2.1 עסקת אשראי, לרבות אשראי חוץ מאזני, שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקת אשראי העולה על 3.33% מהון התאגיד הבנקאי כהגדרתו בהוראה 311 להוראות המפקח - יחס הון מזערי; "עסקת אשראי" הינה העמדת אשראי או מסגרת אשראי (כולל עסקאות הכרוכות באשראי והמהוות סעיפים חוץ מאזניים, כגון: עסקאות בנגזרות, ערבויות, התחייבות למתן אשראי), ולרבות רכישת אג"ח המהווה תחליף אשראי, אשר היקפה לצורך זה נקבע לפי הגדרת "חבות" בהוראה 312. המדידה לעניין זה נעשית לפי סך האשראי הכולל של כל אחד מבעלי השליטה (לעניין בעל השליטה הרלוונטי יילקחו בחשבון סך האשראי הכולל גם אשראי לחברות שלבעל השליטה החזקות של מעל 10% בהן ואשראי לקרובי אותו בעל השליטה).

2.2 עסקת הפקדת פקדון שהינה עסקה מהותית:

כל הפקדת פקדון או חידושו תהווה לעניין זה עסקה נפרדת. לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקה שסכומה שווה או עולה על 2% מסך פקדונות הציבור לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לפני ביצוע העסקה ("הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים").

2.3 עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקאות אשראי או עסקאות הפקדת פקדון כמפורט לעיל) שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "עסקה מהותית" הינה עסקה בניירות ערך או עסקת מט"ח שסכום העמלה הנגבית בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

2.4 "עסקה זניחה" – בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך שניתנה לבנק (לקראת אישור התשקיף בספטמבר 2009) - לעניין עסקאות בנקאיות שאינן חריגות עם בעלי שליטה, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי בלבד שיתייחס אך ורק ליתרות האשראי וליתרות הפקדונות, על-פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן, נכון ליום הדיווח המצוין לצד כל אחת מהטבלאות. בנוסף, יידרש הבנק, החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2009, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פקדונות כל אחד מבעלי השליטה (לעניין זה, בעל שליטה לרבות חברות המוחזקות על-ידו בשיעור העולה על 10% וקרובי בעל השליטה ("קבוצת בעל השליטה") וכן, ככל שהדבר יידרש על-ידי רשות ניירות ערך, יפוצל בטבלת האשראי הגילוי של יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר).

3. לעניין עסקאות שאינן בנקאיות -

3.1 "עסקה מהותית" – שאינה בנקאית הינה עסקה חד פעמית; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים.

3.2 "עסקה זניחה" לפי הגדרת הבנק הינה עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שסכומה אינו עולה על הסכומים שלהלן:

עסקה חד פעמית שסכומה אינו עולה על 0.1% מהון הבנק כהגדרתו בהוראה 312, בהתאם לדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לאחרונה לפני ביצוע העסקה; או עסקה מתמשכת

(מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

ב. פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת ההגדרות והפרמטרים לעניין "עסקה זניחה":

באשר להיקף הכספי של עסקאות לא בנקאיות, הרי לעניין עסקאות חד פעמיות, ההיקף שנקבע תואם את הסכום המזערי שנקבע בהוראה 312. לעניין עסקאות שיש להביאן לאישור ועדת הביקורת או לאישור הועדה לעסקאות עם אנשים קשורים, ולעניין עסקאות מתמשכות או עסקאות על פי הסכם מסגרת, נוכח העובדה כי מדובר בעסקאות במהלך העסקים הרגיל, ולא בעסקאות ייחודיות, השוואת משקלן או חלקן ביחס לסך ההוצאות הרלוונטיות על פני תקופה בבנק הינה הקריטריון הרלוונטי ביותר לעניין זה, לגישת הבנק.

ג. בהמשך לאמור לעיל, להלן ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם בעלי שליטה:

1. עסקאות אשראי¹

נתונים ליום 31 בדצמבר 2011 (באלפי ש"ח)²

פרטים	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים	ערבויות בנקאיות	השקעות הנוסטרו של הבנק באג"ח שהונפק על-ידי חברה שבשליטת בעל שליטה	סך הכל חבות	ערבויות לצד ג' שהוציא בעל שליטה לטובת חברות שבשליטתו
אליהו שלמה וחברות פרטיות בשליטתו	27,233	46,732	-	-	-	73,965	12,806
חברות ציבוריות בשליטתו	35	-	-	-	-	35	-
סה"כ קבוצת אליהו	27,268	46,732	-	-	-	74,000	12,806
קבוצת לנדאו ישעיהו וחברות פרטיות בשליטתו	91,282	218	-	-	-	91,500	33,997
חברות ציבוריות בשליטתו- קבוצת גרנית הכרמל**	328	2,172	-	-	-	2,500	-
סה"כ קבוצת לנדאו ישעיהו	91,610	2,390	-	-	-	94,000	33,997
קבוצת מנור וחברות פרטיות בשליטתה	-	-	-	1,242	-	1,242	-
חברות ציבוריות ופרטיות בשליטתה (קבוצת אי.די.בי)	19,109	13,311	*2,115	1,718	53,784	90,037	-
סה"כ קבוצת מנור	19,109	13,311	2,115	2,960	53,784	91,279	-

* כולל חשיפה חוץ מאזנית בגין מכשירים נגזרים.

** גרנית אינה בשליטת ישעיהו לנדאו אך נכללת בהגדרת אנשים קשורים עקב אחזקה מעל 10%.

- 1 יצוין, כי מסגרת האשראי או האשראי הספציפי מאושרים פרטנית לכל בעל שליטה והתנאים נקבעים, בין היתר, לפי סוג העסקה והיקפה. אין אשראי בעייתי או אשראי בגינו בוצעה הפרשה במסגרת האשראים המפורטים בטבלאות להלן.
- 2 הנתונים המפורטים לעיל, הינם בהתאם להגדרת "חבות" בהוראה 313.

2. עסקאות בפקדונות

יתרות הפקדונות בבנק של כלל בעלי השליטה הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2011 ב- 619 מיליוני ש"ח, לפי החלוקה לקבוצות בעלי השליטה כדלקמן: קבוצה א' 412 מיליוני ש"ח, קבוצה ב' 207 מיליוני ש"ח וקבוצה ג' בסך כ- 0.1 מיליון ש"ח.

היתרה הגבוהה במהלך שנת 2011 כדלקמן: קבוצה א' 500 מיליוני ש"ח, קבוצה ב' - 163 מיליוני ש"ח וקבוצה ג' בסך 0.1 מיליון ש"ח.

הסכומים אינם כוללים את הפקדונות שמתנהלים על-ידי גופים מוסדיים בשליטת בעלי השליטה בבנק עבור מבוטחים, קופות גמל וקרנות נאמנות.

עיקרי הסכומים של הפקדונות מתוך היתרות הנקובות לעיל ליום 31 בדצמבר 2011 מופקדים בפקדונות מהסוגים המפורטים להלן ובטווחי הריביות המינימאליים והמקסימאליים המצוינים לצידם:

סוגי הפקדונות המשמעותיים ביותר

סווג הפיקדון	ריבית שנתית מינימאלית	ריבית שנתית מקסימאלית
פקדון שבועי שקלי בריבית קבועה	1.90%	3.70%
פקדון יומי שקלי בריבית קבועה	2.55%	3.05%
פקדון מטח	0%	1.80%

3. עסקאות בנקאיות אחרות

להלן הטבות בשיעורי העמלות המרכזיות בגין קבוצות בעלי השליטה¹:

ריכוז העמלות המרכזיות

שם העמלה	גובה העמלה נכון ליום 31 בדצמבר 2011 (בהתאם לתעריפון הבנק)	שיעור הטבה מינימ' מקס'	שיעור הטבה מינימ'
רישום פעולות בחשבון	תשלום של 1.42 ש"ח לפעולה	100%	0%
העברה/הפקדה לחשבון בבנק אחר	תשלום של 43 ש"ח להעברה/הפקדה	100%	0%
דמי ניהול פקדון (דמי משמרת ני"ע) הנסחרים בבורסה בת"א (כולל ני"ע בלתי סחירים, תעודות בקרנות נאמנות ובונדס)	תשלום 0.15% לרבעון מינימום 6 ש"ח לני"ע 39 ש"ח לפקדון	100%	0%

1. שיעורי ההטבה אינם בתנאים עדיפים על שיעורי ההטבה הניתנים ללקוחות דומים אחרים שאינם נמנים על קבוצות בעלי השליטה. הבנק מאשר אישור תקופתי את שיעורי ההטבות בעמלות. שיעורי ההטבות המאושרים נכון למועד הדיווח מופיעים בטבלת העמלות לעיל.

ד. פירוט עסקאות חריגות עם בעלי שליטה ועסקאות נוספות שנעשו עם בעלי השליטה :

1. ביום 31 באוקטובר 2011 אישרה האסיפה הכללית של הבנק רכישת פוליסת ביטוח נושאי משרה (D&O) שחלה גם על דירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם בגבולות אחריות של 85 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה, יחד עם רכישת פוליסת ביטוח בנקאית שגבולות האחריות במסגרתה הינם בסכום זהה לאירוע ולתקופה, וזאת לתקופה של 12 חודשים, החל מיום 15 בספטמבר 2011 ועד 14 בספטמבר 2012. הפוליסות תירכשנה אצל קונסורציום של מבטחים בלונדון, כאשר הפניקס חברה לביטוח בע"מ תעניק לבנק "שירותי חזית" בגין הפוליסות. הפרמיה הכוללת שישלם הבנק בגין רכישת פוליסת נושאי המשרה (כולל התמורה בגין "שירותי החזית") הינה בסך כולל שלא יעלה על כ-275,300 דולר. אישור האסיפה הכללית לעסקה, התקבל לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 8 בספטמבר 2011 ולאחר אישור דירקטוריון הבנק ביום 12 בספטמבר 2011.

הפוליסה חלה בתנאים זהים הן לגבי נושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם (מר ישעיהו לנדאו - לעניין רכישת פוליסת הביטוח לה"ה ישעיהו לנדאו ויגאל לנדאו המכהנים כדירקטורים בבנק (ישעיהו לנדאו אחזקות) 1993) בע"מ אשר מר ישעיהו לנדאו (אביו של מר יגאל לנדאו) הינו בעל השליטה בה, נמנית על בעלי השליטה בבנק) והגב' רות מנור לעניין רכישת פוליסת הביטוח לה"ה יצחק מנור שניהן כדירקטור בבנק עד ליום 10 באוגוסט 2011 (מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור, השולטת יחד עם אחייניתה, ד"ר יעל אלמוג, בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק), והן לגבי נושאי משרה אחרים בבנק. לפרטים נוספים בדבר העסקה ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 12 בספטמבר 2011 (מס' אסמכתא: 2011-01-271914) וביום 13 בספטמבר 2011 (מס' אסמכתא: 2011-01-272829).

2. ביום 8 בפברואר 2010 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לדירקטורים החיצוניים בבנק (להלן: הדח"צים") וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים כדלקמן: גמול שנתי בסך של 95,000 ש"ח וגמול השתתפות בישיבה בסך של 3,500 ש"ח. הסכומים הנ"ל יעודכנו ב-1 בפברואר וב-1 באוגוסט בכל שנה (להלן: יום השינוי) על פי שעור העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול. הגמול להשתתפות בישיבה ישולם לחברי הדירקטוריון עבור השתתפותם בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בישיבה בשיעור של 50% מגמול השתתפות בישיבה רגילה, דירקטור זכאי לגמול השתתפות בישיבה אם השתתף בישיבה כולה או ברובה. מועדי התשלום ישארו כמקובל בבנק, ובכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000 (להלן: "תקנות הגמול לדח"צים").

הגמול לדירקטורים, כמפורט לעיל, אושר בועדת הביקורת ובדירקטוריון ביום 3 בינואר 2010.

3. ביום 22 ביוני 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי שניתנה למי שיכהנו, מעת לעת, כנושאי משרה בבנק ובחברות הבת של הבנק (להלן: "נושאי המשרה"), במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט

בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שענינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות יינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב. הגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי, כמפורט לעיל, אושרה על ידי ועדת הביקורת ביום 27 באפריל 2009 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 באפריל 2009. לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן עקב הגדלת סכום השיפוי ביחס לעצמם ו/או לקרוביהם, המכהנים כדירקטורים בחברה: מר ישעיהו לנדאו, בעל השליטה בישיבה לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, הנמנית על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי לעצמו ולמר יגאל לנדאו (בנו); גב' רות מנור וגב' דרורה זכאי*, בעלות השליטה בעת אישור העסקה בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור (בעלה של גב' רות מנור) ולמר חיים אלמוג (חתנה של גב' דרורה זכאי בעת אישור השיפוי). לפרטים נוספים בדבר עסקה זו ראה דוח מידי מיום 14 במאי 2009 וכן דוח מידי בדבר תוצאות האסיפה מיום 22 ביוני 2009.

* לעניין שינוי בעלי השליטה, יוער כי ביום 4 באוגוסט 2010 נמסרה לבנק הודעה לפיה ביום 4 באוגוסט 2010 הושלמה העברת המניות בחברת נכסי דויד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ובחברת נכסי שרודר בע"מ, הנמנות על קבוצת בעלי השליטה בבנק, מן הגב' דרורה זכאי לבתה, ד"ר יעל אלמוג. כן נמסר, כי היתר השליטה ואחזקות אמצעי השליטה בבנק, על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, תוקן באופן בו במקום שמה של גב' דרורה זכאי יופיע בהיתר ובנספחיו שם בתה, ד"ר יעל אלמוג.

4. עסקאות בנקאיות שנתונין מופיעים במצטבר ולפי קבוצת בעל שליטה – ראה בסעיף ג' לפרק זה לעיל.

פעילות למען הקהילה ותרומות

עובדי הבנק, ההנהלה והדירקטוריון רואים עצמם מעורבים בקהילה ומחויבים לפעילות חברתית וקהילתית. פעילות זו, המושתתת על ערכי הקוד האתי אותו אימץ הבנק, באה לידי ביטוי במגוון פעילויות ומיזמים ובהם פעילות קהילתית בסניפים, מיזמי התנדבות, מעורבות וקידום פעילויות חברתיות, בעיקר בקרב אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים ורבדיה החלשים של החברה בישראל וכן תרומות כספיות.

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות למתן תרומות. ועדת התרומות בראשות המנכ"ל פועלת ליישום המדיניות ומקצה תרומות למגוון גופים וארגונים, ככלי לסייע בתחומי חברה וקהילה, חינוך ובריאות.

מעורבותו של הבנק בקהילה באה לידי ביטוי במגוון של מיזמים ופעילויות, להן שותפים עובדים, מנהלים ואף לקוחות. במסגרת זו, השיק הבנק מיזם מיוחד לקידום אמנות מקומית ויזם את "גלריית אגוד" – סדרה של תערוכות אמנות מתחלפות המוצגות בחלק מסניפי הבנק ונותנות במה לאמנם מקומיים החיים בסביבת הסניף. גלריית אגוד מהווה חיבור ייחודי בין אמנים, רשויות מקומיות (על פי רוב התערוכות מוצגות בברכת הרשות המקומית), לקוחות, עובדים והקהל הרחב המגיע להתרשם מן התצוגות בין כתלי הסניפים.

בנוסף, מקיימים הבנק ועובדיו פעילויות קהילתיות נוספות ובהן איסוף והכנת סלי מזון לנזקקים בשיתוף עם עמותות סיוע שונות, תרומת כספים לארגונים נזקקים, השתתפות באירועים במוסדות המקדמים אוכלוסיות מיוחדות ועוד. הבנק חבר לגופי התנדבות שונים ויחד עמם ביצע פעילויות קהילתיות שמחד היטיבו עם אוכלוסיות חלשות ומאידך נתנו במה לאוכלוסיות חזקות יותר לתרום ולסייע.

תחום מרכזי נוסף לו מקדיש הבנק תשומת לב רבה הנו עידוד הצלחה בקרב ילדים וסיוע בלימודי מתמטיקה לילדים בסיכון. פעילות זו מהווה עבור ילדים רבים מנוף להצלחתם בעתיד ופותחת בפניהם חלון הזדמנויות להצלחה בחייהם.

בשנת 2011 המשיך הבנק בפעילות קידום תחום לימודי המתמטיקה בשני מוסדות לילדים בסיכון. לאור הצלחת הפעילות התקבלה החלטה להמשיך בפעילות זו. כמו כן נרתמו עובדים להתנדבות אישית במוסדות אלה וכן הוזמנו ילדים מהמוסדות לקחת חלק באירועי רווחה של הבנק. הצלחת המיזם הובילה להחלטה להמשיך בפעילות גם בעתיד.

מעבר למעורבות הבנק בתרומה ישירה של כספים לגופים שונים אלה, מסייע הבנק למוסדות ועמותות העוסקות בקידום אוכלוסיות מיוחדות תוך שהן מעסיקות ומייצרות מוצרים לצריכה, הבנק מקדם רכישת מוצרים המיוצרים על ידי גופים המסייעים בשיקום ומתן תעסוקה לנזקקים שונים, על מנת לסייע בידם להיות גורם תורם ומועיל ולהשתלב בחברה.

התרומה הכספית הישירה בשנת 2011 הסתכמה בסך של כ- 500 אלפי ש"ח בדומה לשנת 2010. לשנת 2012 הוחלט להכפיל את תקציב התרומות של הבנק.

גילוי בדבר המבקר הפנימי

המבקר הפנימי הראשי של הבנק וחברות הבנות הוא מר יהודה אורבך, רואה חשבון. מר אורבך, המכהן בתפקידו החל מחודש נובמבר 2000, הינו בוגר האוניברסיטה העברית בירושלים בכלכלה וחשבונאות ובעל ניסיון של למעלה מ-20 שנים בביקורת. בתפקידו הקודמים: מבקר פנימי בבנק הדואר (1988 – 1990) ומבקר חיצוני בבנק ישראל באותן שנים, המשנה לממונה על הכנסות המדינה במשרד האוצר, חבר הנהלה באגף מס הכנסה ומס רכוש (כיום רשות המיסים) ומנהל שע"מ – יחידת המחשב של מערכות המיסים (1990 – 1993), מנכ"ל חברה לשירותי ניהול באחד ממשדרי רו"ח המובילים בארץ (1993), סמנכ"ל, מנהל מחלקת חברים ופיקוח בבורסה לניירות ערך בתל אביב (1994 – 2000). מר אורבך מרצה בתחום ביקורת מערכות מידע ממוחשבות באוניברסיטת תל אביב ובבית הספר הגבוה לטכנולוגיה, פרסם מאמרים וספרים בהם ספר על מערכות מידע חשבונאיות ממוחשבות בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה בשנת 2007. בנוסף משמש כיו"ר ועדת המשנה בנושא תקני ונוהלי ביקורת במערכות מידע ממוחשבות בלשכת רואי חשבון בישראל.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) בחוק הביקורת הפנימית, סעיף 146(ב) בחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לכללי בנקאות ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף קשור אליו. עובדי הביקורת הפנימית עומדים אף הם בהוראות סעיף 8 לכללי הבנקאות.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

וועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק והחברות הבנות של הבנק אישרו את מינויו של מר אורבך בשנת 2000. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר דירקטוריון הבנק.

תכנית עבודת הביקורת הפנימית

בבנק קיימת תכנית עבודה רב שנתית של הביקורת בה מוצגים הגופים והנושאים שיבוקרו במהלך השנתיים הקרובות והשוואתם לביקורות שבוצעו בחמש השנים שקדמו. תוכנית העבודה הרב שנתית נסמכת על סקר סיכונים מקיף שערכה הביקורת הפנימית על כל יחידות הבנק. הסקר מעודכן באופן שוטף על ידי הביקורת הפנימית ומושווה גם עם סקרי סיכונים אותם עורכת הנהלת הבנק. תוכנית העבודה השנתית נסמכת על תוכנית רב שנתית של הביקורת, תוכנית עבודת הבנק, נושאים שנמסרו לבדיקה על ידי הדירקטוריון, ועדת הביקורת והנהלת הבנק וכן על דרישות רשויות ובהם בנק ישראל. תוכנית העבודה כוללת גם את החברות המאוחדות של הבנק. בנוסף לאמור לעיל עורכת הביקורת הפנימית סקירה בלתי תלויה על מסמך ה- ICAAP, במסגרת זו מכסה הביקורת מגוון רחב מאוד של תחומים אותם יש לסקור ולבקר. חלק מתחומים אלו נבדקים מדי תקופה (היות שהם מתייחסים רק לתקופה הנמדדת ומדווחת). חלק אחר של התחומים משולב במסגרת תוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית (בעיקר אלה שקשורים לממשל תאגידי).

תוכנית העבודה מאושרת על ידי דירקטוריון הבנק לאחר שוועדת הביקורת דנה והמליצה לדירקטוריון הבנק לאשרה. אישור תוכניות העבודה מתבצע גם בחברות המאוחדות בהתאמה. תוכנית העבודה מותירה בפני המבקר הפנימי הראשי, שיקול דעת לסטות ממנה בכפוף לאישור מראש של יו"ר דירקטוריון הבנק.

במסגרת הסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול בין בנק לאומי לבנק אגוד, הביקורת הפנימית של הבנק מעיינת בדוחות הביקורת של בנק לאומי הנוגעים לשירותים הניתנים לבנק. כן נקבע תהליך של העברת מידע המתייחס לבנק באופן מיידי

במקרים חריגים בהם הביקורת הפנימית של בנק לאומי מעבירה דיווח על כשלים וליקויים מהותיים לועדת הביקורת של בנק לאומי.

עסקאות מהותיות, במידה וקיימות, מדווחות למבקר הפנימי הראשי ונבחנות בהתאם לתוכנית העבודה הרב שנתית.

מספר המשרות המקצועיות הממוצעות בשנת 2011

1	מבקר פנימי ראשי
17	עובדי הביקורת הפנימית בבנק
1.25	מיקור חוץ

בחישוב זה לא נספרו המשאבים המוקצים לביקורות בתחום טכנולוגיית המידע אשר מבוצעות על ידי לאומי על מערכות המופעלות על ידי לאומי והמשמשות את בנק אגוד.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית), הוראות ניהול בנקאי תקין ולרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא פונקצית הביקורת הפנימית שפורסמה לאחרונה, הנחיות פרטניות של הפיקוח על הבנקים והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל, הנחיות המושתתות על הנחיות בינלאומיות למבקרים פנימיים. ועדת הביקורת מקיימת, מעת לעת, דיונים במיפוי סיכונים ובנהלי עבודת הביקורת הפנימית במטרה לוודא כי הביקורת מבוצעת בהיקפים ובתדירויות הנדרשים תוך עמידה בתקנים מקצועיים.

גישה למידע

למבקר הפנימי ניתנת גישה חופשית למידע הקיים בבנק, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכת המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי הראשי

כל דוח ביקורת מוגש בכתב ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת ולמנכ"ל. תמצית כל דוח מועלית לדיון בוועדת הביקורת המתכנסת בדרך כלל, אחת לחודש. במקרים של דוחות מהותיים או בעלי ממצאים חמורים במיוחד מובא הדוח במלואו לוועדה. לאחר סיום הדיון בוועדת הביקורת עוקב המבקר הפנימי הראשי אחר הליקויים עד לסיום הטיפול בהם. במסגרת המעקב הנושאים נדונים מדי כחצי שנה בהנהלת הבנק ולאחר מכן גם בוועדת הביקורת בהתאם לתהליך העבודה שנקבע בוועדה. כמו כן, בהתאם לכללי בנקאות (הביקורת הפנימית), מדווח המבקר הפנימי לוועדת הביקורת דוח ביצוע חצי שנתי ושנתי של תוכנית עבודת הביקורת, רשימה חצי שנתית ושנתית של כל דוחות הביקורת בשנה המדווחת ודוח סיכום הפעילות של הביקורת הפנימית. הדיונים בדוחות החצי שנתיים של 2011 נערכו בתאריכים: 18.7.2011 ו- 29.1.2012.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי הראשי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי וצוותו ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו.

תגמול

להלן פירוט התגמולים למבקר הפנימי הראשי לשנת 2011 (לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי התגמול הגבוה בבנק):

<u>אלפי ש"ח</u>	
808	תגמולים עבור שירותים ⁽¹⁾ : שכר - משכורת
295	- פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ושווי שימוש
52	- השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון
195	מענק ⁽²⁾
1,350	סה"כ שכר
22	ערבויות שניתנו בתנאים רגילים

(1) סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים - דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ואחר.

(2) אומדן למענק בגין שנת 2011- ראה פירוט בסעיף ו. (3) בפרק "תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה". יצוין כי תשלום של מחצית המענק הינו מותנה- ראה באור 15.ד.

המענק בגין שנת 2010 בסך של 210 אלפי ש"ח, שנקבע בשנת 2011 בהתאם לתוכנית המענקים האמורה, לא נכלל לעיל. יצוין כי מענק זה לא נכלל בטור לעיל בשנה קודמת היות וטרם נקבע במעוד פרסום הדוחות. בשנת 2011 ניתן לאמוד את המענק בגין השנה השוטפת על בסיס תוכנית מענקים ארוכת הטווח שאושרה כאמור. ראה גם סעיף ו. (2) לפרק "תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה".

(3) לא קיימים תגמולים אחרים שאינם עבור שירותים. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. לא נכללו הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות, מאחר וסכומם של הטבות אלה אינו מהותי ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה והן מוענקות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.

(4) מר אורבך מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 1 בנובמבר 2000. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 ימים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה.

עם סיום העסקתו זכאי מר אורבך לתשלום בגין הגבלת תחרות בגובה 3 משכורות במקרה של פיטורין, ו-1.5 משכורות במקרה של התפטרות, למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורין, באופן מלא או חלקי, או נסיבות בהן הבנק יוותר על תקופת הגבלת התחרות.

משכורתו של מר אורבך מתעדכנת מידי רבעון בגובה 80% מעליית מדד המחירים לצרכן. בשנת 2010, מעבר להצמדה, קיבל מר אורבך תוספת שכר של 5.52%. בשנת 2011, מעבר להצמדה, קיבל מר אורבך תוספת שכר של 3.4%.

לדעת הדירקטוריון לתגמולים למבקר הפנימי הראשי אין השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

הדירקטוריון

• להלן פרטים בדבר הדירקטורים בבנק:

זאב אבליס, יו"ר דירקטוריון הבנק - מונה בתאריך 1.11.1999.

משמש כיו"ר בוועדות הדירקטוריון הבאות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדת ביטוח, הועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת שכר ותגמולים, ועדת אשראים ליהלומנים, הועדה לניהול סיכונים, הועדה למעקב תקציבי, ועדת ציות ורגולציה והועדה להשקעות ריאליות.

מועסק בתאגיד כיו"ר הדירקטוריון ואינו עובד של חברת בת של התאגיד או חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו. אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית ב-ם ותואר B.A בחשבונאות מאוניברסיטת ת"א.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ.

משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:

דירקטור בחברות הבאות: צפנת ייעוץ נכסים וניהול (2002) בע"מ, החברה לפיתוח חוף התכלת (ת"א- הרצליה) בע"מ, אדגר השקעות ופיתוח בע"מ, מליסרון בע"מ, הרשות לפיתוח כלכלי תל - אביב יפו בע"מ, יו"ר הוועד המנהל של האוניברסיטה הפתוחה (בהתנדבות).

ישעיהו לנדאו, סגן יו"ר דירקטוריון הבנק - מונה בתאריך 15.6.1993.

משמש כחבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הועדה לאישור אשראים דחופים, הועדה למעקב תקציבי, ועדת שכר ותגמולים. והועדה לעסקאות בנכסים קבועים

אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל כשירות מקצועית.

בעל השכלה תיכונית.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנהל חברות וסגן יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ.

משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:

יו"ר דירקטוריון: חירם לנדאו בע"מ.

חבר בחבר הנאמנים של הטכניון.

מנכ"ל ודירקטור בחברות הבאות: ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ, ריברטון קורפוריישן (שוויץ) בע"מ וקרלטון טריידינג (שוויץ).

דירקטור בחברות הבאות: ברטורא פיתוח בע"מ, קרלטון טריידינג (אוקראינה), לנדלן בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, נגנת פיתוח בע"מ, חירם אפסילון בע"מ, רציו חיפוש נפט בע"מ וגרנית הכרמל בע"מ וחברות הבת שלה ובחברות זרות בחו"ל.

חיים אלמוג – מונה בתאריך 25.9.2001.

משמש כחבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדת ביטוח, הועדה למעקב תקציבי וועדת ציות ורגולציה

אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בעל תואר B.A. בכלכלה מאוניברסיטת ת"א.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנהל עסקים.

משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:

מנכ"ל ודירקטור בחברות הבאות: ק.ו.ר.ל. החזקות (ח) 2007 בע"מ.

דירקטור בחברות הבאות: נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ ואלמזולינו בע"מ.

עוזי ורדי-זר – מונה בתאריך 21.08.2005.

משמש כחבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדת ביקורת, הועדה לבחינת דוחות כספיים, הועדה לאישור אשראים דחופים. ועדת השקעות ריאליות.

דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין ודירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות.

אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בעל תואר B.A. בכלכלה ויחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית ב-ם ודיפלומה במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית ב-ם.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: יו"ר הדירקטוריון של שיכון ובינוי אחזקות בע"מ וחברות הבת שלה.

יו"ר דירקטוריון בחברות הבאות: אחזקות ליגת בע"מ וליגת תעשיות בע"מ.

משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: גמול חברה להשקעות בע"מ, גמול נדל"ן בע"מ, חבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית ב-ם, נכסי האוניברסיטה העברית, חבר מועצת המנהלים של האוניברסיטה הפתוחה, הוועד הפועל - וועדת הכספים שלה, חבר מועצת המנהלים בקבוצת א. דורי בע"מ, א. דורי בנייה בע"מ וחברות בנות, דירקטור בחירון - מסחר השקעות ומבני תעשייה בע"מ, וחבר ועדת השקעות של קרן ריאליטי מאגד השקעות.

יגאל לנדאו – מונה בתאריך 15.06.1993.

משמש כחבר בוועדות: הועדה לניהול סיכונים, ועדת אשראים ליהלומנים, ועדה לעסקאות בנכסים קבועים, ועדת השקעות ריאליות אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו. הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בעל תואר M.B.A. במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב ותואר BSC בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מהנדס, מנהל חברות.

משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ ומנכ"ל ודירקטור בחברת רציו חיפוש נפט בע"מ. משמש כדירקטור בחברות הבאות: פרסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, חירם אפסילון בע"מ, דליה אנרגיות בע"מ, לגנת בע"מ ולנדלן בע"מ.

מירי לנט שריר - מונתה בתאריך 31.01.2006.

משמשת כחברה בוועדות: הועדה למעקב תקציבי, הועדה לבחינת דוחות כספיים. ועדת ביטוח, ועדת ציות ורגולציה, ועדה לניהול סיכונים, ועדת השקעות ריאליות.

דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין ודירקטורית בלתי תלויה לפי הוראות חוק החברות. אינה עובדת של התאגיד/חברת בת שלו/של בעל עניין בו.

אינה בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בעלת תואר B.A. בכלכלה ו-M.B.A. במימון וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב.

עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: דירקטורית בחברות שונות ועוסקת בפעילות השקעות כמשקיע פרטי.

משמשת כדירקטורית בחברות הבאות: תיא חברה להשקעות בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ, רוזבאד נדל"ן בע"מ, גפן השקעות ביומד בע"מ, אינטרגאמה חברה להשקעות בע"מ ומ. א. שריר ניהול בע"מ.

ד"ר יעקב ליפשיץ – מונה בתאריך 2.11.2008.

משמש כיו"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים וכחבר בוועדות: הועדה לניהול סיכונים, ועדת ביקורת, ועדת ביטוח, ועדת אשראים ליהלומנים,

דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.

אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בעל תואר B.A. בכלכלה ומדע המדינה ו-M.A. בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר PhD מאוניברסיטת בן גוריון בנגב.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: דירקטור בחברות: קבוצת כרמל השקעות בע"מ, טסנת בדיקות תוכנה בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, דור-אלון טכנולוגיות גז בע"מ, אלביט מערכות בע"מ, ספרינג ניהול קרן פנסיה בע"מ. כמו כן, מורה מן החוץ באוניברסיטת בן-גוריון בנושא כלכלה ומדיניות ציבורית, מורה מן החוץ באוניברסיטת בר-אילן בנושא מדע המדינה, מורה מן החוץ בבית ספר למינהל עסקים ובמחלקה לכלכלה של המסלול האקדמי, המכללה למינהל. משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: פועלים אי.בי.אי - ניהול וחיתום בע"מ, קלי - ניהול הסדרים פיננסיים, סוכנות ביטוח בע"מ. החברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה בע"מ (חבר הועדה הממנה).

גיורא מורג – מונה בתאריך 29.10.2006.

משמש כחבר בוועדות: ועדת בקורת, הועדה למעקב תקציבי, ועדה לבחינת דוחות כספיים, ועדת שכר ותגמולים. ועדת ציות ורגולציה

דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין ודירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות.

אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.

אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

לימודי כלכלה ומדעי המדינה באוניברסיטה העברית ב-ים.

עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: דירקטור בחברות.

ד"ר זלמן סגל - מונה בתאריך 8.2.2010

משמש כיו"ר ועדת ביקורת, וחבר בוועדות: הועדה לבחינת דוחות כספיים, ועדת אשראים ליהלומנים, ועדת ביטוח, ועדת ציות ורגולציה, ועדה לנושא שכר ותגמולים.
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר B.A בכלכלה ומדעי המדינה ודיפלומה במנהל עסקים באוניברסיטה העברית שלוחת ת"א, M.B.A במימון ו-Ph.D בבנקאות ושיווק באוניברסיטת ניו יורק.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת ב-ALON USA {NYSEC}; דח"צ בפיתקית מפעלי הדפסה בע"מ, יו"ר בנק לאומי רומניה, חבר הנאמנים מכללת תל חי.
משמש כדירקטור בחברה הבאה: דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת ב-ALON USA {NYSEC}.

אלברטו גרפונקל - מונה בתאריך 7.12.2010

משמש כחבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת ביקורת, הועדה לניהול סיכונים ועדה לעסקאות בנכסים קבועים. וועדת השקעות ריאליות.
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר BA בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון בנגב.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: חבר הנהלה ומנהל החטיבה הבינלאומית בבנק הפועלים בע"מ; מנכ"ל בנק הפועלים שוויץ.
יו"ר דירקטוריון בחברות הבאות:
Bank Hapoalim (Switzerland) LTD, Bank Hapoalim (Cyman) LTD, Poalim Asset Management (Ireland) Limited, Poalim Asset Management (Uk) Limited, Bank Hapoalim (Luxembourg) S.A..
דירקטור וסגן יו"ר דירקטור בחברות הבאות: Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi
דירקטור בחברות הבאות: JSC Demir Kazakhstan Bank אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ, ביצור בע"מ, תמורה חברה פיננסית בע"מ, תעודה חברה פיננסית בע"מ, תרשיש – החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, אופז בע"מ, זהר השמש להשקעות בע"מ, פועלים בתבונה בע"מ, בנעד חברה להשקעות בע"מ, שריון חברה להשקעות בע"מ, תובל חברה להשקעות בע"מ,
.Hapoalim International N.V., Hapoalim Fiduciary Services LTD, Hapoalim (Latin America) S.A.

יצחק זיסמן – מונה בתאריך 30.1.2012

טרם נקבעה חברותו בוועדות
אינו עובד של התאגיד/חברת בת שלו/ חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל כשירות מקצועית.
בעל תואר במשפטים באוניברסיטה העברית ירושלים,
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: שותף שבלת ושות', משרד עו"ד.
משמש כדירקטור בחברה הבאה: חברת יצחק זיסמן עו"ד.

- ביום 10.8.2011 הודיע מר יצחק מנור על התפטרותו מדירקטוריון הבנק.
- במהלך שנת 2011 קיים הדירקטוריון 21 ישיבות במליאתו, וכן 78 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.
- הדירקטוריון מינה ועדות בהתאם לנוהל עבודת הדירקטוריון לנושאים הבאים:
  - א. ועדת אשראי דירקטוריונית - עוסקת באישור אשראים על פי סמכויות שנקבעו.
  - ב. ועדת אשראים ליהלומנים - עוסקת באישור אשראים ליהלומנים על פי סמכויות שנקבעו.
  - ג. ועדת ביקורת – דנה, בין היתר, בתכנית העבודה של המבקר הפנימי של הבנק וממליצה לדירקטוריון על אישורה ומקיימת מעקב אחר ביצועה. כמו כן, דנה בדוחות הביקורת של רשויות מוסמכות שונות, של רואה החשבון המבקר ושל המבקר הפנימי ומנהלת מעקב אחר הטיפול בדוחות אלה וכן אחראית לפיקוח על עבודת המבקר הפנימי. בנוסף, דנה בעסקאות עם "בעלי עניין" בהתאם לפרק החמישי לחוק החברות, תשנ"ט 1999 ובעסקאות עם "אנשים קשורים", בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ועוסקת בנושאים נוספים כמתחייב מהדין ומהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
  - ד. הועדה לבחינת דוחות כספיים – דנה במכלול הנושאים הקשורים לדוחות הכספיים ומעבירה לדירקטוריון המלצותיה לעניין אישור הדו"חות הכספיים.
  - ה. ועדת שכר ותגמולים – דנה, בין היתר, במדיניות התגמול של הבנק, בתנאי העסקה ופרישה של עובדים ובנושאי וכח אדם וממליצה לדירקטוריון בעניינים אלו.
  - ו. ועדת ביטוח- דנה בהצעות לביטוחי הבנק.
  - ז. ועדה לאישור אשראים דחופים – עוסקת באישור אשראים שנקבע לגביהם שהם עניין דחוף, לפי סמכויות שנקבעו.

ח. ועדה לניהול סיכונים - דנה בנושאים השונים בתחום ניהול הסיכונים, ובין היתר במסמך החשיפות, אישור מודלים, דיון בתוצאות מבחני BACK TEST, דיון במגבלות על תרחישי קיצון ומעקב אחר העמידה במגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וזאת בכפוף לאמור להלן. למרות האמור לעיל, בנושאים לגביהם מחוייב הדירקטוריון לדון ו/או להחליט בהתאם לנוהל עבודת דירקטוריון הבנק, הוראות המפקח על הבנקים או כל דין, יתקיים דיון ו/או תתקבל החלטה בהתאם במליאת הדירקטוריון לאחר שהועדה תדון באותו נושא ותעביר המלצתה לגבי ההחלטה לדירקטוריון.

ט. ועדה למעקב תקציבי - דנה בנושאים הקשורים למעקב אחר עמידה בתקציב וביעדי הבנק ובנושאים הנגזרים או הקשורים לכך.

י. ועדת תגמול - ועדת אד הוק שתפקידה לגבש ולהמליץ בפני ועדת השכר, ועדת הביקורת והדירקטוריון על נוסחת ועקרונות התגמול ליו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, חברי הנהלת הבנק ונושאי משרה נוספים במעמד חברי הנהלה, המבוססים על מדיניות התגמול שקבע הדירקטוריון. הועדה בוטלה בסוף 2011.

יא. ועדת ציות ורגולציה - הועדה דנה וממליצה לדירקטוריון בנושאים שרלבנטיים לתחום הציות והרגולציה והינם בעלי השליכה מהותית על הבנק והתנהלותו, בעניין גיבוש אימוץ, הטמעה וישום של תכניות אכיפה פנימיות על ידי הבנק ומעקב שוטף אחר אלו, בכל הנוגע לגיבוש ועדכון נהלי עבודת הדירקטוריון ובעניינים הקשורים לממשל תאגידי.

יב. ועדה לעסקאות בנכסים קבועים - מאשרת עסקאות בנכסים קבועים המבוצעות על ידי הבנק או חברות בשליטתו בסך העולה על הסכום שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

יג. ועדה להשקעות ריאליות - מאשרת עסקאות השקעה ריאלית של הבנק ו/או חברות בשליטתו או מימוש עסקאות כאמור בסך העולה על סכום שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת בכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

באוקטובר 2011 הוקמה ועדת ציות ורגולציה לצורך הגברת הפיקוח של הדירקטוריון על ציות לחוק ולרגולציה בבנק ובחברות הבת. כמו כן, במהלך נובמבר 2011 הוקמו ועדה לעסקאות בנכסים קבועים וועדת השקעות ריאליות, וזאת בין היתר, במסגרת ישום הוראה 301 המעודכנת להוראות ניהול בנקאי תקין והגברת פיקוח הדירקטוריון על פעולות ההנהלה ועקביותן עם מדיניות הבנק וחברות הבת.

כמו כן, מוקמות מידי פעם ועדות אד-הוק.

- דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בהתאם להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ועל פי הקריטריונים הקבועים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005 יעמוד על 25% ממספרם הכולל של הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון (להלן: "השיעור המזערי"). מספרם הנוכחי הכולל של חברי דירקטוריון הבנק, הינו אחד עשר ולכן בהתייחס לנתון זה, מסתכם מספר הדירקטורים המינימאלי הנדרש שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בשלושה. עוד קבע הדירקטוריון כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית אשר יכהנו בועדת הביקורת ובעודת המאזן של הבנק יעמוד על שניים.

בדירקטוריון מכהנים כיום תשעה דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ה"ה זאב אבלס, חיים אלמוג, עוזי ורדי-זר, יעקב ליפשיץ, יגאל לנדאו, מירי לנט-שריר, גיורא מורג, זלמן סגל ואלברטו גרפונקל.

העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם כדלהלן:

מר זאב אבלס - ניסיונו המקצועי של מר אבלס כמפקח על הבנקים, חברה הנהלה הבכירה בבנק ישראל, חבר הרשות לניירות ערך, חבר המוסד לתקינה חשבונאית, יו"ר החברה המרכזית לניירות ערך ויו"ר דירקטוריון הבנק מאז חודש נובמבר 1999. חברותו בדירקטוריונים של חברות שונות וכן השכלתו בכלכלה וחשבונאות והיותו רואה חשבון, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר חיים אלמוג - ניסיונו המקצועי של מר אלמוג כמנהל בחברות שונות, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר יגאל לנדאו - ניסיונו המקצועי של מר לנדאו כמנהל חברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ, רציו חיפוש נפט בע"מ, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר עוזי ורדי-זר - ניסיונו המקצועי של מר ורדי-זר כמשנה למנכ"ל בנק הפועלים בע"מ וכמנכ"ל שיכון ובינוי אחזקות בע"מ ויו"ר הדירקטוריון שלה ושל חברות נוספות, כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ובמינהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

גב' מירי לנט-שריר - ניסיונה המקצועי של גב' לנט-שריר כמנכ"ל בחברת אמפל בע"מ (חברת השקעות), כעוזרת מנכ"ל בשיכון ובינוי אחזקות בע"מ וכדירקטורית בחברות אחדות בתחום הפיננסים כמו גם השכלתה הכוללת תואר ראשון בכלכלה ותואר

מוסמך במנהל עסקים, מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר גיורא מורג - ניסיונו המקצועי של מר מורג בקבוצת בנק הפועלים, בין היתר כמנכ"ל סניפי הבנק באנגליה וכמנכ"ל בנק אמריקאי ישראלי, וכדירקטור בחברת דלתא תעשיות גליל בע"מ (עד אוקטובר 2009) וכיו"ר ועדת הביקורת שלה, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ד"ר יעקב ליפשיץ - ניסיונו המקצועי של ד"ר ליפשיץ כמנכ"ל משרד האוצר, סמנכ"ל בכיר, הממונה על האשראי בבנק דיסקונט לישראל, חבר דירקטוריון בבנק דיסקונט למימון תעשייה וכן כיו"ר דירקטוריון וכחבר דירקטוריון בחברות נוספות, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ד"ר זלמן סגל - ניסיונו המקצועי של ד"ר זלמן סגל כסגן יו"ר ומנכ"ל בנק לאומי USA, כיו"ר בנק לאומי רומניה ובתפקידי ניהול בכירים בקבוצת בנק לאומי וכן כחבר דירקטוריון בחברות שונות, כמו גם השכלתו בתחומי כלכלה ומנהל עסקים מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר אלברטו גרפונקל - ניסיונו המקצועי של מר אלברטו גרפונקל כמנכ"ל בנק הפועלים שוויץ וכיו"ר דירקטוריון ודירקטור של בנקים וחברות בקבוצת בנק הפועלים, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

השיעור המזערי שנקבע על ידי הדירקטוריון מאפשר לבנק לעמוד בחובות המוטלות עליו בכלל ובחובות לעניין בדיקת מצבו הכספי של הבנק, לבדיקת הדוחות הכספיים ואישורם, וזאת נוכח הנימוקים הבאים:

יתר חברי דירקטוריון הבנק, אשר לא נכללו במנין הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם בעלי ניסיון, כישורים ו/או השכלה כנדרש לגבי דירקטור בעל כשירות מקצועית - בהתאם להגדרות בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו - 2005.

הואיל וכל חברי הוועדה לבחינת דוחות כספיים הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ו-9 מתוך חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, בדירקטוריון מספר דירקטורים מספק לצורך בחינה עניינית ומקצועית של הדוחות הכספיים. מספר זה מאפשר לקיים דיון ולקבל החלטה גם במקרה של חילוקי דעות.

ביום 20 לינואר 2011 שונה הרכב הוועדה לבחינת דוחות כספיים בהתאם למתחייב מתקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים) תש"ע 2010, כך שהיא מורכבת כיום משני דחצי"ם שמונו בהתאם לחוק החברות ומשלושה דחצי"ם נוספים בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין שהינם דירקטורים בלתי תלויים.

- לעניין תיקון הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין העוסקת בתפקידי, סמכויותיו, הרכבו ודרכי פעולתו של הדירקטוריון- ראה פרק "עדכוני חקיקה".

חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה

חברי הנהלה

- מר חיים פרייליכמן - מנהל כללי ראשי
- גב' עדנה פרס-לכיש - סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ בבנק
- מר אפרים אברהם - סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי
- גב' נטע אברהמוב ביטן - סמנכ"ל, ראש אגף החשבונאי הראשי
- ד"ר עקיבא שטרנברג - סמנכ"ל בכיר, ראש אגף בקורות וניהול סיכונים
- מר חמי מורג - סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים
- גב' שבי שמר - סמנכ"ל, ראש אגף עסקים

נושאי משרה בכירה אחרים:

- ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד - סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית
- מר יהודה אורבך - סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי
- גב' עירית מקוב ירושלמי, עו"ד - סגנית היועצת המשפטית ומזכירת הבנק

להלן פרטים בדבר חברי ההנהלה:

- מר חיים פרייליכמן - מנהל כללי** - מונה בשנת 2006. מכהן כיו"ר חברת הבת אגוד מערכות בע"מ וכיו"ר בחברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ. אינו בן משפחה של בעל עניין בתאגיד.
- רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר-אילן בר"ג, תואר M.A במנהל עסקים באוניברסיטת בר-אילן בר"ג.
- עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנכ"ל התאגיד.

גב' עדנה פרס-לכיש - סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ – מונתה בשנת 2010.
מכהנת כיו"ר חברת הבת אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ, ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ, ודירקטורית בחברות הבת: אגודים בע"מ, אחוזת יהודה בע"מ וכיכר ציון 23 בנתניה בע"מ.
אינה בת משפחה של בעל עניין בתאגיד.
בעלת תואר M.A במנהל עסקים ותואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א.
עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: ראש אגף עסקים של התאגיד וראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ של התאגיד.

מר אפרים אברהם - סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי - מונה בשנת 2007.
מכהן כיו"ר חברת הבת אגוד כספים בע"מ (א.ק.ן לשעבר) וכדירקטור בחברות הבת: אגוד הנפקות בע"מ החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ
דירקטור בדירקטוריון הבורסה ודירקטור חליף במסלקת המעו"ף של הבורסה.
אינו בן משפחה של בעל עניין בתאגיד.
בעל השכלה תיכונית.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: סגן ראש אגף השקעות של התאגיד וראש אגף ניהול פיננסי של התאגיד.

גב' נטע אברהמוב ביטן - סמנכ"ל, ראש אגף חשבונאי ראשי - מונתה בשנת 2007.
מכהנת כיו"ר בחברת הבת: אגוד הנפקות בע"מ, ודירקטורית בחברות הבת: אגוד מערכות בע"מ, ורישומי בנק אגוד בע"מ.
אינה בת משפחה של בעל עניין בתאגיד.
רו"ח ובעלת תואר B.A במנהל עסקים מהמכללה למנהל בת"א.
עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: ראש אגף חשבונאי ראשי של התאגיד.

ד"ר עקיבא שטרנברג, סמנכ"ל בכיר, ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, מנהל סיכונים ראשי (CRO) – מונה בשנת 2007.
מכהן כדירקטור בחברות הבת: אגוד עודפים בע"מ, דירקטור במסלקת מעו"ף של הבורסה ודירקטור חליף בדירקטוריון הבורסה.
אינו בן משפחה של בעל עניין בתאגיד.
בעל תואר Ph.D במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן ר"ג, תואר M.S.M במנהל עסקים מ- BOSTON BEN-GURION UNIVERSITY ותואר B.A בכלכלה מ- THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: ראש אגף השקעות בתאגיד וראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי של התאגיד.

מר חמי מורג - סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים – מונה בשנת 2006.

מכהן כיו"ר בחברת הבת אגוד עודפים בע"מ (אגוד קופ"ג לשעבר) ובחברת הבת אגודים בע"מ. ודירקטור בחברות הבת: אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ, כיכר ציון 23 בנתניה בע"מ ואגוד מערכות בע"מ. אינו בן משפחה של בעל עניין בתאגיד. בעל תואר M.A במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה, תואר B.A במדעי החברה מאוניברסיטה הפתוחה, בוגר ביקורת פנימית במכללה למנהל ת"א ולימודי כלכלה וחשבונאות ב-MONTGOMERY MD. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: דירקטור באמפל – אמריקן ישראל קורפוריישן וראש אגף משאבים של התאגיד.

גב' שבי שמר - סמנכ"ל, ראש אגף עסקים – מונתה בשנת 2010

מכהנת כדירקטורית בחברות הבת: אגוד ליסינג בע"מ ואגודים בע"מ. אינה בת משפחה של בעל עניין בתאגיד. בעלת תואר M.A במנהל עסקים ותואר B.A בהנדסת תעשייה וניהול - מוסמך במדעים (B.S.C) באוניברסיטת בן גוריון, באר שבע. עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: מנהלת מרכז עסקים הנגב, אגף מסחרי בבנק הפועלים בע"מ, מנהלת מרכז עסקים המרכז, אגף מסחרי בבנק הפועלים וראש אגף עסקים של התאגיד.

להלן פרטים בדבר נושאי משרה בכירה אחרים:

ד"ר מוריה הופטמן-דורון, סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית – מונתה בשנת 2009.

אינה בעלת עניין בתאגיד ואינה בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד. עו"ד, בעלת תואר B.A במשפטים מאוניברסיטת בר אילן ובעלת תואר Ph.D במשפטים באוניברסיטת בר אילן. עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: יועצת משפטית לפעילות הבינלאומית מיזוגים ורכישות בבנק הפועלים בע"מ, יועצת משפטית ראשית של התאגיד.

מר יהודה אורבך, סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי – מונה בשנת 2000.

אינו בעל עניין בתאגיד ואינו בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד. רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטה העברית ב-ים. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מבקר פנימי ראשי של התאגיד ושל חברות הבת שלו.

גב' עירית מקוב-ירושלמי - סגנית יועצת משפטית ומזכירת הבנק - מונתה בשנת 2007.

אינה בעלת עניין בתאגיד ואינה בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד. עו"ד, בעלת תואר B.A במשפטים מאוניברסיטת ת"א ותואר M.A במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן. עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: עורכת דין בכירה במערך לייעוץ משפטי בתאגיד, סגנית יועצת משפטית ראשית של התאגיד, מזכירת התאגיד.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו.

הדוחות הכספיים נערכים על ידי אגף חשבונאי ראשי בראשותה של גב' נטע אברהמוב ביטן, החשבונאית הראשית. במסגרת עריכת הדוחות הכספיים נערכים דיונים מקדימים עם חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים אחרים, ביחס לנושאים שבאחריותם. כמו כן, מתקיימים דיונים בטיטוט הדוחות עם המנכ"ל, מר חיים פרייליכמן ועם יושב ראש הדירקטוריון, מר זאב אבולס.

במסגרת יישום סעיף 302 של חוק "Sarbanes Oxley" (להלן: SOX) מופו תהליכי העיבוד והעריכה העיקריים של הדוחות הכספיים, וכן מופו הסיכונים והבקורות ביחס לתהליכים שמופו. החל מהדוחות השנתיים של 2008 נכנס לתוקף סעיף 404 של ה-SOX. סעיף זה קובע הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (ראה פרק "בקורות ונהלים"). בסוף כל רבעון כל מבצעי הבקורות מאשרים למנהל ה-SOX באגף חשבונאי ראשי את ביצוע הבקורות. בנוסף, נושאי המשרה הרלוונטיים חותמים על הצהרה מול המנכ"ל והחשבונאית הראשית, כי בהתבסס על ידיעתם, הדיווחים שבתחום אחריותם אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסרים בהם מצגים של עובדות מהותיות הנחוצות כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדיווחים, וכי הדיווחים משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את הנושאים הנכללים בהם.

בהתאם לצורך מתקיימות בתקופת עריכת הדוחות התייעצויות שוטפות עם רואי החשבון המבקרים. בנוסף, בכל רבעון מתקיימים דיונים בנוכחות רואי החשבון המבקרים, המנכ"ל, החשבונאית הראשית, ראש אגף עסקים וראש אגף ניהול פיננסי, בסוגיות מהותיות הרלוונטיות לרבעון.

עם סיום עריכת הדוחות מתכנסת "ועדת גילוי" המורכבת מחברי הנהלת הבנק ובכירים נוספים, אשר במסגרתה הועדה מתקיימים דיונים מקדימים בטיטוט הדוחות. סיכומי דיונים משיבות אלו מוגשים לוועדה לבחינת הדוחות הכספיים בעת הדיון המקדמי המפורט בטיטוט הדוחות הכספיים כמפורט להלן.

מידי רבעון, לפני הדיון בדוחות במסגרת הדירקטוריון, מתכנסת הועדה לבחינת הדוחות הכספיים של הדירקטוריון לשתי ישיבות לפחות. הישיבה הראשונה מוקדשת בעיקר לדיון בהפרשות להפסדי אשראי, בהיקף החובות הבעייתיים, בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים ובהפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני של אג"ח קונצרניות בתיק הזמין למכירה. דיון זה נערך בהשתתפות המנכ"ל, ראש אגף עסקים, ראש מערך אשראים מיוחדים, ראש אגף ניהול פיננסי, ראש מערך ניהול סיכונים, יו"ר הדירקטוריון ורואי החשבון המבקרים. כמו כן, אחת לשנה נדונה בוועדה זו גם המדיניות החשבונאית בנושאים הקריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים ומדיניות הגילוי לפי נדבך 3 של באזל 2 (כאשר יש שינוי מהותי מתקיים דיון ברבעון בו חל השינוי).

הועדה לבחינת הדוחות הכספיים מתכנסת פעם נוספת לדיון מפורט בטיטוט הדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון, בבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי ובשלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים. הדיון נערך בהשתתפות המנכ"ל, החשבונאית הראשית, רואי החשבון המבקרים וגורמים נוספים על פי הצורך.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי הועדה לבחינת הדוחות הכספיים והדירקטוריון, מועברות טיוטות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם והערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדין בדוחות הכספיים.

בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים חברים חמישה דירקטורים, כאשר כולם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הערות הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, באם ישנן, מיושמות והמלצותיה לאישור הטיטה הסופית מובאות לדין ואישור בדירקטוריון. לפרטים בדבר הדירקטורים וחברותם בוועדות השונות ראה בפרק "הדירקטוריון".

בישיבת הדירקטוריון הדנה באישור הדוחות הכספיים הרבעוניים, משתתפים מלבד חברי הדירקטוריון גם המנכ"ל, החשבונאית הראשית, היועצת המשפטית ורואי החשבון המבקרים. בישיבה הדנה בדוחות הכספיים השנתיים משתתפים בנוסף גם כל חברי פורום ישיבות ההנהלה.

בתום הדיון מתקבלת החלטה בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאית הראשית לחתום על הדוחות הכספיים.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, חותמים מנכ"ל הבנק והחשבונאית הראשית, כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא "הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי" בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות הברית (להלן "הצהרה על הגילוי"). הוראה זו מתייחסת לאחריות ההנהלה על הגילוי בדוחות הכספיים ותחולתה היא מהדוח הכספי ל-30 ביוני 2005. הצהרה על הגילוי כאמור מתייחסת לבקורות ונהלים לגבי גילוי אשר נקבעו במטרה להבטיח, שמידע אשר הבנק נדרש לגלות בדוחותיו הכספיים נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאם להוראות דיווח נוספות. "בקורות ונהלים לגבי גילוי" נועדו בין השאר להבטיח שמידע זה, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד באופן הולם, על מנת לאפשר קבלת החלטת במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

סעיף 404 של ה-Sox Act אומץ על ידי המפקח על הבנקים בחוזר מחודש דצמבר 2005. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידי בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.
- החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 ייכללו התאגידי הבנקאיים בדוחותיהם הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוקה של מערך נהלי בקרה פנימיים נאותים על הדיווח הכספי, וכן הערכה לסוף השנה של אפקטיביות נהלי בקרה אלו על הדיווח הכספי.
- במקביל, רואי החשבון המבקרים של התאגידי הבנקאיים יידרשו להמציא חוות דעת תוך יישום התקנים הרלוונטים של ה-PCAOB.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מגודרת ומוכרת, ומודל COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקורות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.

הבנק יישם הוראה זו לראשונה בדוחות הכספיים ל-31 בדצמבר 2008 וזאת בסיוע של יועצים שנשכרו לביצוע הפרויקט. במסגרת יישום זה תועדו התהליכים המשפיעים על הדיווח הכספי, התקיימו דיונים מעמיקים בתוצרי התיעוד של כל תהליך במסגרת מינהלת SOX שהוקמה לצורך כך בבנק, הכוללת נציגים בכירים מכל האגפים בבנק במסגרת דיונים אלו. במסגרת דיונים אלו כל תיעוד התהליכים אומת ותוקף על ידי אחראי התהליכים, הגורמים המעורבים בתהליכים וכל חברי המנהלת.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון דאגה להקמה ולתחזוקה של מערך בקרה פנימית על דיווח כספי וזו בין היתר על ידי הקמת מחלקת SOX בבנק, אישור תוכנית העבודה השנתית של מחלקת ה-SOX על ידי דירקטוריון הבנק וכן מעקב רבעוני שוטף הן של ההנהלה והן של הדירקטוריון על ההתקדמות ביישום תוכנית העבודה השנתית.

בנוסף נרכשה והוטמעה מערכת ממוחשבת ייעודית בבנק שמכילה את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים העסקיים שנסקרו כאמור, לרבות: תיאור התהליך, הסיכונים האפשריים בתהליך, הבקורות הקיימות לגביו, ודירוג החשיפה השווייטית בהתחשב

בבקורות הקיימות. המערכת משמשת ככלי מרכזי ליישום ההוראות והמעקב השוטף לגבי אפקטיביות הבקורות הפנימיות על דיווח כספי.

לדוחות הכספיים צורף דוח הדייקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי. הבנק מבצע בדיקות אפקטיביות שוטפות במהלך השנה, ובנוסף בסמוך למועד חתימת הדוחות הכספיים השנתיים מבוצעות בדיקות אפקטיביות נוספות. כמו כן, מיושם מהלך רבעוני של "מפל חתימות" בבנק לגבי כל בקרה המתועדת בתהליכים, החל ממבצע הבקרה דרך המנהל הישיר של מבצע הבקרה, ואחראי תהליך, הממונה על אחראי התהליך, חברי המנהלת הרלוונטים, חברי הנהלה ובכירים נוספים עד החשבונאית הראשית והמנכ"ל. מטרת מפל זה הינה להבטיח את יעילות הבקורות, שלמות ונכונות התהליכים.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאית הראשית של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאית הראשית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

בעקבות היישום לראשונה ביום 1 בינואר 2011 של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, החל מתחילת שנת 2011 חל שינוי מהותי בתהליכי האיתור וההפרשה להפסדי אשראי ולפיכך חל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. לצורך הכנת הדוחות הכספיים במתכונת החדשה ולצורך חתימת המנכ"ל והחשבונאי הראשי על ההצהרה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי, החל הבנק בתחילת שנת 2011 במיפוי של סביבת הבקרה הקשורה לתהליכים אלה. במהלך השנה יושמו בקורות מפתח בנושאי איתור חובות בעייתיים והפרשה להפסדי אשראי הקשורות לשלמות הנתונים וסבירות התוצאות. המערכות הממוכנות החדשות שפותחו לצורך יישום ההוראה, כמו גם אפיונים חדשים למערכות קיימות, החלו לפעול לראשונה בשנת 2011. לאור זאת, ולאור מורכבות הנושא, נוצר צורך בתיקונים ידניים לתוצרי המערכת. הבנק מפעיל בקורות מפצות ופועל למזעור תיקונים ידניים אלו. בנוסף, החל מהרבעון השני יישם הבנק לראשונה את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים" כפי שפורסמו ביום 27 במרס 2011. יישום ההנחיה חייב ביצוע חישוב אקטוארי מורכב לגבי פיצויים מעבר למחויבות החוזית בעת פרישה, אשר הצריך שימוש בסקר שנערך על ידי האקטואר, בהערכות הנהלה, הנחות ואומדנים קריטיים. ראה פירוט בביאור 1.ה.21 ובפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים". לצורך היישום ולצורך חתימת המנכ"ל והחשבונאית הראשית על ההצהרה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי, יושמו בקורות הקשורות לשלמות הנתונים וסבירות התוצאות. אולם, בשל מורכבות היישום כאמור, משך הזמן הקצר שבין פרסום ההנחיה ועד למועד יישומה לא אפשר השלמת ביצוע תיקוף למודל האקטוארי כנדרש בהנחיה וכן לא אפשר השלמת כל הבקורות והנהלים הדרושים למועד פרסום הדוחות לרבעונים השני והשלישי של שנת 2011. עיקר תהליך התיקוף הסתיים במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2011.

למעט האמור לעיל, במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 בדצמבר 2011 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2011, באלפי ש"ח:

סה"כ	תגמולים אחרים ²	תשלום מבוסס מניות	סה"כ שכר	תגמולים עבור שירותים ¹			שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
				השלמת עתודות בגין הואאות נלוות עקב שינויים בשכר ובתנאי פרישה בשנת החשבון	שכר	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, קרן חופשה, ונבלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש				
4,075	-	-	4,075	956	87	923	2,109	4.01%	75%	ז. אבליס
4,967	-	-	4,967	1,071	6 ¹ ,040	676	2,180	5	100%	ח. פרייליכמן
2,185	5	-	2,180	245	381	498	1,056	-	100%	ע. פרס ליכיש
2,039	4	-	2,035	245	267	484	1,039	-	100%	ע ^g שטרנברג
1,678	5	-	1,673	190	271	365	847	-	100%	א. אברהם

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לנבג^ה, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והואאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי ייעוץ, עמלה ואחר.
2. טור הריבית כולל סכומי הטבה בגין הנוחות בשיעור הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הנ"ל, תנאיהן ושיעוריהן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. ראה גם סעיף (ח) להלן, לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות. היות ושיעור הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים אל אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדר גודל, תנאי האמדה ותנאי פירעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות במקאווט אחרות להן זכאים נושאי המשרה הנ"ל מאחר וסכומן של הטבות אלה אינו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה לעובד, והן מוקמות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. הסכומים המוצגים בטור זה הינם אומדנים למעקדים בגין שנת 2011 - ראה פירוט בסעיף (ו) (3) להלן.

4. מענקים בגין שנת 2011, לא נכללים בטבלה לעיל - ראה פירוט בסעיף (ז) (2) להלן. יצוין כי מענקים אלו לא נכללו בטבלה בשנה קודמת היות וטרם נקבעו במועד פרסום הדוחות. בשנת 2011 ניתן לאמוד את המענקים בגין השנה השוטפת על בסיס תוכנית מענקים ארוכת הטווח שאושרה כאמור.
5. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות.
6. נובע בעיקר מתוספת פיצויים של 100% נוספים בהמשך לתיקון הסכם העסקה מטפטמבר 2011 - ראה סעיף (ב) להלן.

הערות נוספות:

- לגבי פירוט הלוואות בתנאי הטבה ובתנאים רגילים – ראה סעיף (ז) להלן.
- לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף (ח) להלן.
- לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט בדוח הדירקטוריון בפרק הדן במבקר הפנימי.

תנאי העסקת בכירים

א. מר זאב אבלס - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי מיום 1 בנובמבר 1999 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר אבלס לפיצויי פרישה בשיעור של 100%, כפי שאושר על-ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 30 באפריל, 2006. בנוסף זכאי מר אבלס, על-פי הסכם העסקתו, לסכומים שנצברו בגין הפרשה לקופת גמל לפיצויים לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963. בפועל, מופקדים סכומים אלה לקופה מרכזית לפיצויים המתנהלת על שם הבנק, כאשר החל מ-1 בינואר 2011 מופקדים כספים אלו בקופה אישית. תקופת הגבלת תחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק היו"ר את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו של מר אבלס צמודה למדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לשנה). למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך השנים 2011 ו-2010. לעניין זכאות למענקים ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ב. מר חיים פרייליכמן - מועסק בבנק מיום 1 באפריל 2006, על-פי הסכם העסקה אישי, כאשר תקופת ההסכם מוארכת באופן אוטומטי בכל שנה. ביום 8 בספטמבר 2011 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת של הדירקטוריון מיום 18 ביולי 2011, תיקון הסכם העסקה עם מנכ"ל הבנק (להלן: "התיקון") לפיו עם סיום העסקתו של מנכ"ל הבנק, מכל סיבה שהיא, למעט בנסיבות בהן ניתן לשלול מן המנכ"ל פיצוי פיטורין על פי דין, יהיה המנכ"ל זכאי לפיצוי פיטורין בשיעור של 100% ממשכורתו החודשית ברוטו במועד סיום עבודתו כפול מספר שנות עבודתו בבנק (לרבות חלק מתוך שנה – באופן יחסי), וזאת בנוסף לזכאות המנכ"ל לכספים שמפריש הבנק עבור המנכ"ל לרכיב פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963 ולאישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורין, המגיעים לו בהתאם להסכם ההעסקה הקיים עימו. כמו כן, בהתאם לתיקון, תקופת ההודעה המוקדמת של המנכ"ל, אשר על המנכ"ל ליתן לבנק במקרה בו יפסיק עבודתו בבנק מיוזמתו, תקוצר מ-6 חודשים ל-3 חודשים. עם סיום העסקתו זכאי מר פרייליכמן למענק הסתגלות של 6 משכורות חודשיות. תקופת הגבלת התחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק המנכ"ל את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו החודשית של מר פרייליכמן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך השנים 2011 ו-2010. לעניין הזכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך. לעניין אופציות שהוענקו למנכ"ל – ראה באור 15א לדוחות הכספיים.

ג. גב' עדנה פרס-לכיש - מועסקת בבנק מיום 22 ביוני 1980. החל מיום 31 בדצמבר 2003, מועסקת על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב 3 חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתה בבנק זכאית גב' פרס-לכיש לפיצויי פיטורין מוגדלים בסך של 250% בפיטורין ובסך של 150% בהתפטרות. מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתה. בנוסף, גב' פרס-לכיש זכאית למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות, אשר ישולמו במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות כמפורט להלן: תשלום בגין הגבלת תחרות – 6 תשלומים חודשיים בגובה משכורת, בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין 10 חודשים בפיטורין ובין 6-ו בהתפטרות), ובלבד שבחודש הקודם עמדה בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי. משכורתה החודשית של גב' פרס לכיש צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. בשנת 2010, מעבר להצמדה, קיבלה גב'

לכיש תוספת שכר של 7.43%. בשנת 2011, מעבר להצמדה, קיבלה גב' לכיש תוספת שכר 3.9%. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ד.

ד"ר עקיבא שטרנברג – מועסק בבנק מיום 1 באוגוסט 1987. החל מיום 16 בדצמבר 2003 מועסק על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתו בבנק זכאי ד"ר שטרנברג לפיצויי פיטורין מוגדלים בסך של 250% בפיטורין, ובסך של 100% בהתפטרות. מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו. בנוסף, ד"ר שטרנברג זכאי למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות, תוך חפיפה בין מענק ההסתגלות לבין התשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהבנק ינתק יחסי העבודה לפני תום תקופת ההודעה המוקדמת ויפדה את יתרתה. מענק זה ישולם במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות, כמפורט להלן: תשלום בגין הגבלת תחרות – 6 תשלומים חודשיים בגובה משכורת, בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין בפיטורין ובין בהתפטרות) ואילך, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורין, באופן מלא או חלקי. משכורתו החודשית של ד"ר שטרנברג צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. בשנת 2010, מעבר להצמדה, קיבל ד"ר שטרנברג תוספת שכר של 7.03%. בשנת 2011, מעבר להצמדה, קיבל ד"ר שטרנברג תוספת שכר של 4%. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ה.

מר אפרים אברהם – מועסק בבנק מיום 18 במאי 1978. החל מיום 1 ביולי 2007 מועסק על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר אברהם לפיצויי פיטורין מוגדלים, במקרה של פיטורין בגובה של 250%. מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקופות השונות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו. בנוסף, מר אברהם זכאי למענק הסתגלות שנע מ-12 משכורות חודשיות נכון ליום 31 בדצמבר 2008, ועד 3 משכורות חודשיות, בהתאם למועד סיום העסקתו בבנק (כך שבתום 5 שנים מיום תחילת הסכם ההעסקה, מענק ההסתגלות יעמוד על 3 משכורות). מענק ההסתגלות ישולם במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות, כמפורט להלן. תשלום בגין הגבלת תחרות – בפיטורין עד 27 ביוני 2012 – 6 תשלומים חודשיים בגובה משכורת בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין בפיטורין ובין בהתפטרות) ואילך, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורין, באופן מלא או חלקי. משכורתו החודשית של מר אברהם צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. בשנת 2010, מעבר להצמדה, מר אברהם קיבל תוספת שכר של 8%. בשנת 2011, מעבר להצמדה, מר אברהם קיבל תוספת שכר של 3.8%. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ו. מענקים:

1. ביום 10 באפריל 2011 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 6 בפברואר 2011 ולאחר קבלת המלצת ועדת אד הוק לתגמול של הדירקטוריון, תכנית מענקים ארוכת טווח למנהלים הבכירים בבנק: יו"ר דירקטוריון, המנכ"ל, חברי הנהלת הבנק, היועצת המשפטית ומבקר הבנק. ביום 22 במאי 2011 אישרה האסיפה הכללית את התוכנית לגבי יו"ר הדירקטוריון.

לפירוט נוסף לרבות בדבר תוכנית המענקים ואישורה ראה דיווח מיידי שהוציא הבנק מיום 11 באפריל 2011 (אסמכתא מספר 116199-01-2011) וכן באור 15.ד לדוחות הכספיים.

2. בהתאם לתוכנית המענקים המפורטת בבאור 15.ד, אישר דירקטוריון הבנק ביום 10 באפריל 2011, לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 4 באפריל 2011 ולאחר קבלת המלצת ועדת שכר ותעסוקה של הדירקטוריון, תשלום מענקים בגין שנת 2010, למנכ"ל הבנק מר חיים פרייליכמן, בסך 1,334 אלפי ש"ח, וכן לחברי הנהלת הבנק, היועצת המשפטית ולמבקר הבנק. סכום המענקים לשלושת הבכירים המדווחים: גברת עדנה פרס-לכיש 335 אלפי ש"ח, ד"ר עקיבא שטרנברג-300 אלפי ש"ח, מר אפרים אברהם-220 אלפי ש"ח. כמו כן, אישרה האסיפה הכללית של הבנק ביום 22 במאי 2011, לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 4 באפריל 2011 ואישור הדירקטוריון בישיבתו מיום 10 באפריל 2011 ולאחר קבלת המלצת ועדת שכר של הדירקטוריון, מתן מענק ליו"ר דירקטוריון של הבנק, מר זאב אבלס, בסך 1,191 אלפי ש"ח. יצוין כי בשנת 2011 שולמה מחצית מהמענקים הנ"ל, המחצית השנייה מותנית – ראה ביאור 15.ד.

3. סכומי המענקים בגין שנת 2011 ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לחברי הנהלת הבנק, ליועצת המשפטית ולמבקר הפנימי של הבנק, מבוססים על תכנית המענקים כמפורט בסעיף 1.1. לעיל (להלן "תכנית המענק") וכמפורט להלן:

דירקטוריון הבנק דן ואישר ביום 29 בפברואר 2012 את סכומי המענקים¹ לנושאי המשרה הבכירים הנזכרים לעיל, לאחר שהובאה בפניו המלצת ועדת שכר ותגמולים של הדירקטוריון ולאחר שועדת הביקורת דנה ואישרה את אומדן סכומי המענקים² לנושאי המשרה הבכירים ביום 23 בפברואר 2012. מענק ליו"ר הדירקטוריון כפוף גם לאישור האסיפה הכללית של הבנק.

בפני הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון כמפורט לעיל, הוצגו הנתונים והפרמטרים הרלוונטיים לקביעת המענק לבכירים בגין שנת 2011, על פי הקבוע בתוכנית המענק (ראה פירוט במסגרת תאור תכנית מענק לבכירים בבאור 15.ד לדוחות הכספיים). בין היתר, הוצגו בפני הדירקטוריון וועדותיו, התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2011, שיעור התשואה השנתי של הבנק מפעולות רגילות לאחר מס, ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שאושרו על ידי הדירקטוריון, יחס הלימות ההון של הבנק וכן נתונים ומידע משווה פומביים ביחס לקבוצות הבנקאיות במערכת הבנקאית.

הדיון בדירקטוריון וועדותיו התייחס, בין היתר, לחלוקה הפרטנית של המענק השנתי הכולל בין נושאי המשרה הבכירים הנזכרים לעיל (ולעניין יו"ר הדירקטוריון - בכפוף לאישור האסיפה הכללית), על פי הקבוע בתוכנית המענק ולאחר שהתקיים דיון בהערכת הביצועים של כל אחד מהבכירים, תפקודו ותרומתו לפעילות הבנק

¹ הסכומים שאושרו על ידי הדירקטוריון אינם סופיים, שכן הפרמטר בדבר השוואת נתוני הבנק לנתוני בנקים אחרים חושב על בסיס נתוני שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2011. עם פרסום הדוחות הכספיים של הבנקים האחרים בסוף חודש מרץ 2012, יערך חישוב סופי של הפרמטר האמור וחישוב סכומי המענקים יותאם בהתאם.

² החלטות הוועדות התבססו על נתונים לא סופיים (ובכלל זה נתוני הדוחות הכספיים) שהיו ידועים בעת קיום הדיון בוועדות הדירקטוריון. לא הייתה סטייה מהותית בין תוצאות סכומי המענקים כפי שהוצגו בוועדות לבין התוצאות שהוצגו בדירקטוריון.

בשנת 2011. במסגרת הנתונים שנבחנו כאמור הוצגו ציון ההערכה האישי שניתן לכל בכיר וכן ציון ה-BSC (Balance Score Card) האישי שלו.

ועדת שכר ותעסוקה, ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק סברו כי היקף המענקים המשולם לבכירים במסגרת תכנית המענק הינו סביר ומתיישב עם מצבו העסקי של הבנק. יצוין כי תשלום של מחצית מהמענק הינו מותנה (ראה ביאור 15.ד. לדוחות הכספיים).

ז. להלן פירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק, באלפי ש"ח:

הלוואות* וערבויות שניתנו בתנאים רגילים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (תנאי הטבה לכלל עובדי הבנק)			שם
	הטבה שניתנה במהלך השנה	תקופת ממוצעת לפרעון-בשנים	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	
-	-	-	-	ז. אבלס
844	-	-	-	ח. פרייליכמן
-	5	2	126	ע. פרס לכיש
1,008	4	3	197	ע. שטרנברג
-	5	5	106	א. אברהם

* לרבות משכנתאות

ח. פירוט תגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט תגמולים שניתנו לכל בעלי העניין בבנק, שאינם נמנים על מקבלי התגמולים כמפורט לעיל, על-ידי הבנק או על-ידי חברה בשליטתו בשנת 2011:

בסך הכל שולם לדירקטורים בבנק סך של 3,411 אלפי ש"ח בגין השתתפות בישיבות הדירקטוריון וועדותיו. סכום זה נכלל בדו"ח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. הסכום המשולם לדירקטורים שהם בעלי שליטה או קרוביהם של בעלי שליטה זהה לגמול המשולם לכל יתר הדירקטורים בבנק (למעט היו"ר).

מתוך הסכום הנ"ל שולמו לכל אחד מבעלי השליטה המכהנים כדירקטורים בבנק (או שקרוביהם מכהנים כדירקטורים בה) סכומים כדלקמן:

1. למר ישעיהו לנדאו – בעל שליטה בנק – סך של 177 אלפי ש"ח;
2. למר יגאל לנדאו (בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק) – סך של 177 אלפי ש"ח;
3. למר יצחק מנור (בעלה של הגב' רות מנור, בעלת שליטה בבנק) – סך של 135 אלפי ש"ח;
4. למר חיים אלמוג (חתנה לשעבר של הגב' דרורה זכאי, בעלת שליטה בבנק) – סך של 203 אלפי ש"ח.

שכר רואה החשבון המבקר

להלן פרטים בדבר שכר רואי החשבון המבקרים של הבנק:

הבנק		מאוחד		
2010	2011	2010	2011	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,266	4,175	4,487	4,430	עבור פעולות ביקורת: (1) (2) (3)
-	-	187	178	רואה החשבון המבקר
4,266	4,175	4,674	4,608	רואה חשבון מבקר אחר
				סה"כ
				עבור שירותים נוספים: (3)
540	664	545	664	שירותים הקשורים לביקורת:
-	-	-	-	רואה החשבון המבקר
209	161	241	253	רואה חשבון מבקר אחר
				שירותי מס:
70	93	70	151 ⁽⁴⁾	רואה החשבון המבקר
-	-	-	16	שירותים אחרים:
819	918	856	1,084	רואה חשבון מבקר אחר
				סה"כ
5,085	5,093	5,530	5,692	

(1) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתו וכן תשלומים על פי חוק מע"מ.

(2) כולל ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) כולל שכר טירחה בגין תשקיף מדף של חברת הבת אגוד הנפקות בע"מ.

הדירקטוריון מודה להנהלת הבנק, למנהלים ולכל צוות העובדים על עבודתם המסורה והמאמץ שהשקיעו לקידום הבנק ותרומתם לתוצאות העסקיות של הבנק.

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 29 בפברואר 2012.

הנתונים והתוספות המצורפים מבוססים על הדוחות הכספיים של הבנק.

להלן פירוט הנתונים והתוספות הכלולים בסקירה:

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים	
תוספת א'	- מאזנים מאוחדים לסוף השנים 2007 - 2011
תוספת ב'	- דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים 2007 - 2011
תוספת ג'	- שיעורי הכנסה והוצאה
תוספת ד'	- החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
תוספת ה'	- סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק
תוספת ו'	- חשיפות למדינות זרות
תוספת ז'	- מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
תוספת ח'	- דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים המאוחדים (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי %	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2010	2011	
			רווחיות
(3.8)	716	689	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
(69.0)	87	27	הוצאות בגין הפסדי אשראי
5.2	629	662	רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
(3.5)	287	277	הכנסות תפעוליות ואחרות
(1.1)	270	267	מזה: עמלות תפעוליות
12.8	* 698	787	הוצאות תפעוליות ואחרות
(11.4)	* 149	132	רווח נקי
	* 7.6%	6.7%	תשואת הרווח הנקי לסך הון ממוצע

שיעור השינוי %	31 בדצמבר		
	2010	2011	
			מאזן
5.3	21,713	22,868	אשראי לציבור, נטו
49.0	4,553	6,785	ניירות ערך
8.0	** 28,844	31,158	פקדונות הציבור
(1.0)	* 2,006	1,986	סך ההון
10.2	* 35,312	38,915	סך כל המאזן

יחסים פיננסיים			
	%	%	
	5.7	5.1	הון לסך כל המאזן
	41.1	35.2	הכנסות תפעוליות ואחרות לסך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
	69.6	81.5	הוצאות תפעוליות ואחרות לסך כל ההכנסות
	0.40	0.12	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו
	14.4	13.8	יחס הון כולל לרכיבי סיכון
	8.3	8.1	יחס הון ליבה לרכיבי סיכון

* מספרי השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים- ראה באור 21.ה.1.
** סוג מחדש.

תוספת א'

מאזנים מאוחדים לסוף השנים
סכומים מדווחים

2007	2008	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח					
					נכסים
4,710	5,146	4,188	7,132	6,961	מזומנים ופקדונות בבנקים
8,051	6,920	5,545	4,553	6,785	ניירות ערך
-	11	274	415	5	ניירות ערך שנשאלו
* 18,473	* 19,535	* 20,054	* 22,749	23,140	אשראי לציבור (א),(ב)
* (970)	* (996)	* (1,002)	* (1,036)	(272)	הפרשה להפסדי אשראי (א),(ב)
17,503	18,539	19,052	21,713	22,868	אשראי לציבור, נטו
-	-	188	-	-	אשראי לממשלה
16	16	1	1	1	השקעה בחברות מוחזקות
327	356	364	380	408	בנינים וציוד
880	2,528	521	562	846	נכסים בגין מכשירים נגזרים (ב)
160	612	210	556	1,041	נכסים אחרים (ב),(ד)
<u>31,647</u>	<u>34,128</u>	<u>30,343</u>	<u>35,312</u>	<u>38,915</u>	סך כל הנכסים

תוספת א' (המשך)

מאזנים מאוחדים לסוף השנים סכומים מדווחים

2011	2010	2009	2008	2007	
במיליוני ש"ח					
					התחייבויות והון
31,158	28,844	** 24,884	27,799	26,713	פקדונות הציבור
392	271	** 276	177	516	פקדונות מבנקים
1	2	2	1	2	פקדונות הממשלה
2,761	2,344	1,709	1,323	1,295	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
907	737	611	2,677	878	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (ב)
1,710	* 1,108	* 968	* 628	* 703	התחייבויות אחרות (א), (ב), (ג), (ד)
36,929	33,306	28,450	32,605	30,107	סך כל ההתחייבויות
					הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד
1,985	2,005	1,893	1,523	1,540	הבנקאי (ב), (ד)
1	1	-	-	-	זכויות שאינן מקנות שליטה (ב)
1,986	2,006	1,893	1,523	1,540	סך כל ההון
38,915	35,312	30,343	34,128	31,647	סך כל ההתחייבויות וההון

(א) ביום 1 בינואר 2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים ליום 31 בדצמבר 2011 אינם בני השוואה לנתונים המסומנים ב-* בשנת 2010. להסברים נוספים לגבי עיקרי ההוראה והשפעת האימוץ לראשונה ראה באור 5.ה.1 ובאור 4.

(ב) נתוני השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לכתורות הסעיפים ולשיטת ההצגה בתקופה השוטפת (ראה באור 5.ג.1).

(ג) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 44 מיליון ש"ח (לשנים 2007-2010 - 1,2,4,4 - מיליון ש"ח, בהתאמה).

(ד) נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 5.ה.1.21. נתוני המאזן לסוף שנת 2007 הוצגו מחדש בהתבסס על נתוני היתרות לסוף שנת 2008, הואיל והשפעת יישום ההוראה על שנת 2008 אינה מהותית.

** סווג מחדש, ראה באור 5.ג.1.ב.

תוספת ב'

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים

סכומים מדווחים

2007	2008	2009	2010	2011
במיליוני ש"ח				
613	580	620	716	689
* 80	* 94	* 95	* 87	27
533	486	525	629	662
247	250	259	270	267
30	(3)	66	13	6
6	4	7	4	4
283	251	332	287	277
343	361	** 362	** 396	459
95	105	116	127	135
161	163	167	175	193
599	629	645	698	787
217	108	212	218	152
93	56	** 101	** 70	20
124	52	111	148	132
(1)	2	*** -	*** -	*** -
123	54	111	148	132
-	-	-	-	*** -
123	54	111	148	132
3	*** -	(2)	1	*** -
126	54	109	149	132
-	-	-	*** -	*** -
126	54	109	149	132
1.95	0.86	** 1.68	** 2.01	1.79
0.05	-	(0.04)	0.01	-
2.00	0.86	1.64	2.02	1.79

רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין

הפסדי אשראי

הוצאות בגין הפסדי אשראי

רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות

בגין הפסדי אשראי

הכנסות תפעוליות ואחרות :

עמלות תפעוליות

רווח (הפסד) מהשקעות במניות, נטו

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות :

משכורות והוצאות נלוות

אחזקה ופחת בנינים וציוד

הוצאות אחרות

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות

של חברות כלולות לאחר מיסים

רווח נקי מפעולות רגילות:

לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

המיוחס לבעלי מניות הבנק

רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים,

לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

רווח נקי:

לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

המיוחס לבעלי מניות הבנק

רווח למניה רגילה (ש"ח)

רווח בסיסי ומדולל:

רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות

הבנק

רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים

המיוחס לבעלי מניות הבנק

סך הכל

* ביום 1.1.2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים לשנת 2011 אינם ברי השוואה לנתונים המקבילים בתקופות שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2007-2010.

** הוצג מחדש עקב יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21. נתוני 2008 ו-2007 לא הוצגו מחדש הואיל והשפעת יישום ההוראה על שנים אלו אינה מהותית.

*** סכום נמוך מ- 500 אלפי ש"ח.

שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה - מאוחד (1)

סכומים מדווחים

2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת (2) במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת (2) במיליוני ש"ח
כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)			כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)		
ב- %	ב- %			ב- %	ב- %		
	3.20	674	21,034		4.10	1,029	25,124
		38	1,992			71	2,676
3.09		712	23,026	3.96		1,100	27,800
	(1.44)	(267)	18,499		(2.51)	(567)	22,580
		(40)	2,596			(84)	2,986
(1.46)		(307)	21,095	(2.55)		(651)	25,566
1.63	1.76			1.41	1.59		
	5.98	290	4,848		5.52	303	5,493
		20	239			50	184
6.09		310	5,087	6.22		353	5,677
	(5.56)	(226)	4,068		(5.13)	(223)	4,350
		(61)	926			(43)	763
(5.75)		(287)	4,994	(5.20)		(266)	5,113
0.34	0.42			1.02	0.39		
	(5.33)	(297)	5,577		9.75	536	5,496
		674	10,583			568	21,014
2.33		377	16,160	4.16		1,104	26,510
	7.23	488	6,751		(8.53)	(546)	6,402
		(766)	9,309			(482)	20,260
(1.73)		(278)	16,060	(3.86)		(1,028)	26,662
0.60	1.90			0.30	1.22		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית (9)

מטבע חוץ (5)

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית (9)

מטבע חוץ - נומינלי ב- \$ ארה"ב (5)

2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת (2) במיליוני \$	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת (2) במיליוני \$
כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)			כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)		
ב- %	ב- %			ב- %	ב- %		
	2.55	38	1,492		2.66	41	1,544
		53	2,820			90	5,889
2.11		91	4,312	1.76		131	7,433
	(0.50)	(9)	1,799		(0.78)	(14)	1,796
		(65)	2,481			(98)	5,678
(1.73)		(74)	4,280	(1.50)		(112)	7,474
0.38	2.05			0.26	1.88		

מטבע חוץ (5)

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית (9)

- הערה:
- נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
  - הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
  - על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשה להפסדי אשראי. בשנת 2010 לאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי.
  - מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
  - א. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב.
  - בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 במגזר הלא צמוד נוסף סך של 8 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד נוכה סך של 31 מיליוני ש"ח, ובמגזר מטבע חוץ נוכה סך של 8 מיליוני ש"ח. (בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 במגזר הלא צמוד נוכה סך של 17 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד נוכה סך של 74 מיליוני ש"ח ובמגזר מטבע חוץ נוסף סך של 23 מיליוני ש"ח).
  - ב. למעט מכשירים נגזרים.
  - לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
  - לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
  - יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
  - החל מיום 1 בינואר 2011 הפרשה מושפעת מיישום הוראת חובות פגומים. בשנת 2010 הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים.
  - התנדבותית נובעת בחלקה ממדידת מכשירים נגזרים על פי שוויים הוגן.

תוספת ג' (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה - מאוחד (1)
סכומים מדווחים

2010				2011				
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת (2) במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת (2) במיליוני ש"ח	
ללא השפעת נגזרים (3) ב- %	כולל השפעת נגזרים (3) ב- %			ללא השפעת נגזרים (3) ב- %	כולל השפעת נגזרים (3) ב- %			
	2.12	667	31,459		5.17	1,868	36,113	סך הכל
		732	12,814			689	23,874	נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
3.16		1,399	44,273	4.26		2,557	59,987	השפעת נגזרים (3) סה"כ נכסים
	(0.02)	(5)	29,318		(4.01)	(1,336)	33,332	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
		(867)	12,831			(609)	24,009	השפעת נגזרים (3) סה"כ התחייבויות
(2.07)		(872)	42,149	(3.39)		(1,945)	57,341	פער ריבית
<u>1.09</u>	<u>2.10</u>			<u>0.87</u>	<u>1.16</u>			
		15				16		בגין אופציות
		174				61		עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (6)
		716				689		רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
		(87)				(27)		הוצאות בגין הפסדי אשראי
		629				662		רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
			31,459				36,113	סך הכל
			403				556	נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
			289				154	נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (7)
			(78)				(309)	נכסים כספיים אחרים
			<u>32,073</u>				<u>36,514</u>	הפרשה להפסדי אשראי (8) סך כל הנכסים הכספיים
			29,318				33,332	סך הכל
			556				689	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
			813				1,059	התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים (7)
			<u>30,687</u>				<u>35,080</u>	התחייבויות כספיות אחרות
			1,386				1,434	סך הכל עודף נכסים כספיים
			* 722				720	על התחייבויות כספיות
			* 245				218	נכסים לא כספיים
			<u>* 1,863</u>				<u>1,936</u>	התחייבויות לא כספיות
								סך כל האמצעים ההוניים

* נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

תוספת ד' (המשך)

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2011 - מאזרח
סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר 2010		ליום 31 בדצמבר 2011		ליום 31 בדצמבר 2010		ליום 31 בדצמבר 2011		ליום 31 בדצמבר 2010		ליום 31 בדצמבר 2011	
מסך	שיעור	מסך	שיעור	סך הכל	ללא	מעל	מעל 10	מעל 5	מעל 3	מעל שנה	מעל 3
חיים	תשואה פנימי**	חיים	תשואה פנימי	שווי הוגן	תקופת פריעון	20 שנים	עד 20 שנים	עד 10 שנים	עד 5 שנים	עד 3 שנים	עד שנה
ממוצע אפקטיבי**		ממוצע אפקטיבי				שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנה
שנים	%-ב	שנים	%-ב								
0.8	4.03	0.8	4.17	5,405	24	-	12	384	235	96	467
0.2	-	0.3	-	18,512	-	-	-	226	215	170	1,707
*	-	*	-	6,456	-	-	-	154	-	1	1,524
				24,702	24	-	12	764	450	267	3,698
0.3		0.3		33,099	24	-	-	-	-	-	5,546
0.1	0.60	0.2	1.26	6,705	-	-	-	-	1	12	1,280
0.4	-	0.5	-	17,268	-	-	-	677	502	195	1,398
*	-	*	-	6,045	-	-	-	154	-	1	1,644
0.2		0.3		33,184	-	-	-	831	503	208	4,322
											5,977
											(624)
											(60)
											564
											995
											995

ברמיליוני ש"ח

מטבע חוץ (ג)

בנסים פיננסיים וסכומים לקבלת בגין מכשירים נגזרים

בנסים פיננסיים (א)

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במנותי ננס הבסיס)

סך הכל שווי הוגן

התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות פיננסיות (א)

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במנותי ננס הבסיס)

סך הכל שווי הוגן

מכשירים פיננסיים ננס

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במזרח

החשיפה המצטברת במזרח

תשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

בנסים פיננסיים וסכומים לקבלת בגין מכשירים נגזרים

בנסים פיננסיים (א)

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במנותי ננס הבסיס)

סך הכל שווי הוגן

התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות פיננסיות (א)

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במנותי ננס הבסיס)

סך הכל שווי הוגן

מכשירים פיננסיים ננס

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במזרח

החשיפה המצטברת במזרח

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

מכשירים פיננסיים ננס

תוספת ה'

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד *

סכומים מדוחות

ליום 31 בדצמבר 2011

סיכון אשראי ציבור

הפסדי אשראי (4)

יחידת התפרשה להפסדי אשראי	מתיקות חשבונאות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	בסיכון אשראי לציבור נכלל:				סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני (1)	סיכון אשראי מאזני (2)	סיכון אשראי כולל
			מדיה לציבור	פגום	סיכון אשראי	ביעיתי (3)				
1	** -	** -	-	-	-	235	52	183	תקלואות	
82	38	7	65	166	2,954	1,124	1,830	תעשייה		
22	8	2	27	94	2,335	1,057	1,278	יהלומים		
86	9	17	74	200	8,337	4,464	3,873	בינוי ונדל"ן (7)		
-	-	-	-	-	264	80	184	חשמל ומים		
10	(3)	(2)	6	12	2,481	778	1,703	מסחר		
19	** -	(7)	1	79	339	21	318	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל		
4	-	1	5	15	442	67	375	תחבורה ואחסנה		
1	** -	-	4	30	452	221	231	תקשורת ושרותי מחשב		
33	(1)	** -	325	378	6,011	1,056	4,955	שרותים פיננסיים		
3	** -	** -	6	12	1,454	375	1,079	שרותים עסקיים אחרים		
3	-	3	1	11	683	254	429	שרותים ציבוריים וקהילתיים		
39	3	** -	-	61	6,489	241	6,248	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור		
13	9	6	10	18	3,329	1,455	1,874	אנשים פרטיים - אחר		
316	63	27	524	1,076	35,805	11,245	24,560	סך הכל בגין פעילות לווים בארץ		
-	-	-	-	-	29	3	26	בגין פעילות לווים בחו"ל		
316	63	27	524	1,076	35,834	11,248	24,586	סך הכל כללי		

סיכון אשראי שנוכח כלל בענפי
המשק השונים:

תנועות התיישבות (5)
רשויות מקומיות (6)

* ראה באור 1.5.ה. בדבר עקרונות הוראה חודשה בגין מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.
** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, כולל השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 806 מיליוני ש"ח ונכסים אחרים בגין מנשייחים נגזרים כנגד הציבור בסך 640 מיליוני ש"ח.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה. במקביל תיקון הוראת חבות, מספרי השוואה לשרה קודמת לא הוצגו מחדש ולכן אינם ברי השוואה.
- (3) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני בגין הציבור שהינו פגום. נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות סיכון אשראי בגין הלוואות לדיור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (4) כולל בגין אשראי חוץ מאזני בעייתי בסך 107 מיליוני ש"ח.
- (5) קבוצים ממושבים, ארמונים מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (6) לרבות תאגידים בשליטתם.
- (7) כולל הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי ברייה בגין סיכון אשראי מאזני בסך 1,102 מיליוני ש"ח.

סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים ליניוי לאורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

תוספת ה' (המשך)

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר 2010					
ההוצאה השנתית		סיכון	סיכון	סיכון	
יתרות	בגין הפרשה	סיכון	סיכון	סיכון	
חובות	ספציפית	אשראי	אשראי	אשראי	
בעייתיים (3)	לחובות מסופקים	כולל לציבור	חוץ מאזני (2)	מאזני (1)	
					במיליוני ש"ח
-	*	219	80	139	חקלאות
131	54	3,243	1,443	1,800	תעשייה
48	2	2,051	913	1,138	יהלומים
358	17	8,821	5,319	3,502	בינוי ונדל"ן ⁽⁶⁾
-	-	257	60	197	חשמל ומים
17	1	2,081	757	1,324	מסחר
56	*	351	29	322	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
3	*	349	134	215	תחבורה ואחסנה
16	1	479	150	329	תקשורת ושרותי מחשב
346	3	6,607	1,476	5,131	שרותים פיננסיים
30	2	1,443	414	1,029	שרותים עסקיים אחרים
2	*	866	501	365	שרותים ציבוריים וקהילתיים
43	2	6,048	433	5,615	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
27	5	3,012	1,240	1,772	אנשים פרטיים - אחר
1,077	87	35,827	12,949	22,878	סך הכל בגין פעילות לווים בארץ
-	-	49	10	39	בגין פעילות לווים בחו"ל
1,077	87	35,876	12,959	22,917	סך הכל כללי

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

4	-	107	-	107	תנועות התיישבות ⁽⁴⁾
-	-	329	145	184	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, כולל השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 764 מיליון ש"ח, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 362 מיליון ש"ח.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידיים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
- (5) לרבות תאגידיים בשליטתם.
- (6) כולל הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה בגין סיכון אשראי מאזני בסך 352 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 1,673 מיליון ש"ח.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ו'

חשיפות למדיניות זרות ליום 31 בדצמבר 2011 - מאוחד (1)
סכומים מדווחים

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדיניות זרות ובדבר חשיפות למדיניות פסוק סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מן נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמון⁽⁶⁾

חשיפה מאזנית (4)	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד		חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית (3) לבנקים	לאחרים	לממשלות	המדינה
	חשיפה מאזנית (2), (4)	לגבול	חשיפה מאזנית	לגבול	חשיפה מאזנית	לגבול				
לפרעון	לפרעון	סך חשיפה	סיכון אסראי	סך כל	נטו לאחר ניכוי	ניכוי בגין	לפני ניכוי			
מעל	עד	חוץ	מסחרי חוץ	החשיפה	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות			
שנה	שנה	מאזנית	מאזני בעיית ⁽⁴⁾	המאזנית	מקומיות	מקומיות	מקומיות			
			מזדה:		חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית			
119	520	-	-	639	-	-	-	91	548	-
15	497	-	21	512	-	-	-	92	420	-
7	1	-	2	8	-	-	-	8	*	-
507	596	-	267	1,103	-	-	-	552	547	4
648	1,614	-	549	2,262	-	-	-	743	1,515	4
20	41	-	115	61	-	-	-	53 ⁽⁶⁾	8	-

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדיניות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מוספיקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.

חשיפה למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לשלוחות של שלוחות מעבר לגבול ושל משרד התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבי המדינה הזרה. למעט החשיפה המאזנית של שלוחות באותה מדינה זרה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות חזילים.
- (2) סיכון אסראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ונקיים מרכזיים.
- (4) סיכון אסראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אסראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפי השפעת הפרשה להפסד אסראי, ולפי השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
- (5) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכלול בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה.
- (6) לוג מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חזילים. הבנק אינו נתון באופן ישיר אסראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
- (7) הן כהמדינות המוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון - רכיבי ההון".
- (8) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון אסראי.

* סכומים ממונים מ- 500 אלפי ש"ח.

תוספת ו' (המשך)

חשיפות למדינות זרות ליום 31 בדצמבר 2010 - מאוחד (1)

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות פסוק סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמון⁽⁶⁾

חשיפה מאזנית מעבר לגבול	חשיפה חוץ מאזנית (2)		חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים				חשיפה מאזנית מעבר לגבול	
	מדינה:	מדינה:	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	לממשלות (3)	לבנקים
לפרעון	לפרעון	סך חשיפה	יחירת	סך כל	נטו לאחר ניכוי	ניכוי בגין	ניכוי	לאחרים
מעל	עד	חוץ	חובות	החשיפה	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות	לממשלות (3)
שנה	שנה	מאזנית	בעייתיים (4)	המאזנית	מקומיות	מקומיות	מקומיות	לבנקים
166	332	-	**	498	-	-	-	* 113
2	353	144	-	355	-	-	106	* 385
425	711	1,184	4	1,136	-	-	668	249
593	1,396	1,682	4	1,989	-	-	887	465
40	48	82	-	88	-	-	84 ⁽⁵⁾	1,099
								3
								4
								-

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקיין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.

חשיפה למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבי המדינה הזרה, למעט החשיפה המאזנית של שלוחות באותה מדינה זרה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות חזילים.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) יחירת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המתורגמים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (5) היתר ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות. נכלל בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה.
- (6) לוגי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חזילים. הבנק אינו נתון באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
- (7) הון המגדורתו בהוראות ניהול בנקאי תקיין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון - רכיבי ההון".

(7) ליום 31 בדצמבר 2010 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, אירלנד, יוון וספרד.
 * סווג מחדש.
 ** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

תוספת ו' (המשך)

חשיפות למדינות זרות - מאוחד

סכומים מדוחים

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מן הונסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מהון⁽⁶⁾, לפי הנומור

ליום 31 בדצמבר 2011:

מדינת חשיפה: בריטניה.

סך החשיפה המאזינת המצרפית בחלק זה הינו 301 מיליון ש"ח (מזה סך של 251 מיליון ש"ח לבנקים).

ליום 31 בדצמבר 2010:

אין לבנק חשיפה.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזינת למדינות זרות עם בעיות חזילות (4):

יתרות מאזינות	
ליום 31 בדצמבר 2010	ליום 31 בדצמבר 2011
הודו	טורקיה
42	48
(11)	(3)
17	2
48	42
2	2

סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח

שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר

שינויים אחרים

סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

במסגרת הגילוי האמור נכללו מדינות העונות על הקריטריונים המפורטים להלן:

- (1) מדינות שקיבלו סיוע מקרן המטבע הבינלאומית - (IMF).
  - (2) המדינות מדורגות CCC ומטה בסוכנות דירוג בינלאומית S&P.
  - (3) המדינה מסווגת על ידי הבנק העולמי בקבוצת הנכסה נמוכה או בינונית.
  - (4) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסוג על פי תושבות, נכלול בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחובן (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות עם בעיות חזילות, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרייקטים של מדינות עם בעיות חזילות.
  - (5) ליום 31 בדצמבר 2011 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, אירלנד, יוון וספרד.
  - (6) הן בהמדרגתן בהוראות ניהול בקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון - רכיבי ההון".
- * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

תוספת ז'

תמצית מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2010 - 2011
סכומים מדווחים

	2010				2011				שנה רבעון
	1	2	3	4 במיליוני ש"ח	1	2	3	4 במיליוני ש"ח	
נכסים									
מזומנים ופקדונות בבנקים	5,332	6,259	5,152	7,132	5,708	9,567	8,123	6,961	
ניירות ערך	4,997	4,827	6,378	4,553	5,519	4,231	5,383	6,785	
ניירות ערך שנשאלו	161	309	551	415	405	347	335	5	
אשראי לציבור (א),(ב)	* 20,228	* 21,396	* 22,280	* 22,749	23,018	22,749	23,095	23,140	
הפרשה להפסדי אשראי (א),(ב)	* (1,003)	* (997)	* (1,015)	* (1,036)	(315)	(300)	(267)	(272)	
אשראי לציבור, נטו	19,225	20,399	21,265	21,713	22,703	22,449	22,828	22,868	
אשראי לממשלה	148	-	-	-	-	-	1	-	
השקעה בחברות מוחזקות	1	1	1	1	1	1	1	1	
בנינים וציוד	357	357	358	380	373	376	381	408	
נכסים בגין מכשירים נגזרים (ב)	360	519	505	562	596	508	1,050	846	
נכסים אחרים (ב),(ג)	742	719	768	556	293	290	487	1,041	
סך כל הנכסים	31,323	33,390	34,978	35,312	35,598	37,769	38,589	38,915	

תוספת ז' (המשך)

תמצית מאזן מאוחד לוסף כל רבעון בשנים 2010 - 2011

סכומים מדווחים

שנה	2010				2011			
	1	2	3	4	1	2	3	4
רבעון	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
התחייבויות והון	25,690	26,952	28,586	28,844	28,825	30,722	30,954	31,158
פקדונות הציבור	** 253	** 439	** 109	** 271	** 384	** 618	** 432	392
פקדונות מובקים	1	3	7	2	1	8	-	1
פקדונות הממשלה	1,770	2,099	2,152	2,344	2,320	2,464	2,757	2,761
כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב	488	690	678	737	717	645	1,108	907
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (ב)	* 1,174	* 1,225	* 1,407	* 1,108	1,395	1,353	1,388	1,710
התחייבויות אחרות (א),(ב),(ג)	29,376	31,408	32,939	33,306	33,642	35,810	36,639	36,929
סך כל ההתחייבויות	1,947	1,982	2,039	2,005	1,955	1,958	1,949	1,985
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד	-	-	-	1	1	1	1	1
הבנקאי (ב),(ג)	1,947	1,982	2,039	2,005	1,955	1,958	1,949	1,985
זכויות שאינן מקנות שליטה (ב)	-	-	-	1	1	1	1	1
סך כל ההון	1,947	1,982	2,039	2,006	1,956	1,959	1,950	1,986
סך כל ההתחייבויות והון	31,323	33,390	34,978	35,312	35,598	37,769	38,589	38,915

(א) ביום 1 בינואר 2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי": מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים ליום 31 בדצמבר 2011 אינם בני השוואה לנתונים המסומנים ב-* בשנת 2010. להסברים נוספים לגבי עיקרי ההוראה והשפעת האימוץ לראשונה ראה באור 1.ה.5 ובאור 4.

(ב) נתוני השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לכתרות הסעיפים ולשיטת ההצגה בתקופה השוטפת (ראה באור 1.ג.5).

(ג) נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

** סווג מחדש.

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנים 2010 - 2011

סכומים מדווחים

2010				2011			
1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
159	150	190	217	194	174	150	171
* 19	* 5	* 31	* 32	18	(4)	(13)	26
140	145	159	185	176	178	163	145
68	70	61	71	70	67	66	64
4	(1)	9	1	6	1	(4)	3
1	1	1	1	1	1	1	1
73	70	71	73	77	69	63	68
** 97	** 99	** 95	** 105	112	107	112	128
30	30	31	36	34	32	34	35
42	43	41	49	45	51	45	52
169	172	167	190	191	190	191	215
44	43	63	68	62	57	35	(2)
** 17	** 14	** 22	** 17	24	22	11	(37)
27	29	41	51	38	35	24	35
*** -	*** -	*** -	*** -	*** -	*** -	*** -	*** -
27	29	41	51	38	35	24	35
-	-	-	*** -	*** -	*** -	*** -	*** -
27	29	41	51	38	35	24	35
*** -	1	-	*** -	1	-	-	(1)
27	30	41	51	39	35	24	34
-	-	*** -	*** -	*** -	*** -	*** -	*** -
27	30	41	51	39	35	24	34
** 0.36	** 0.40	** 0.56	** 0.69	0.52	0.47	0.33	0.47
-	0.02	-	-	0.02	-	-	(0.02)
0.36	0.42	0.56	0.69	0.54	0.47	0.33	0.45

רווח מפעילות מימון לפני בגין הפסדי אשראי הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הכנסות תפעוליות ואחרות: עמלות תפעוליות רווח (הפסד) מהשקעה במניות, נטו הכנסות אחרות סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות הוצאות תפעוליות ואחרות: משכורות והוצאות נלוות אחזקה ופחת בנינים וציוד הוצאות אחרות סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסים על הרווח (הפסד) מפעולות רגילות רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים חלקו של הבנק ברווחים נטו מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר מיסים

רווח נקי מפעולות רגילות: לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי מניות הבנק רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

רווח נקי: לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי מניות הבנק

רווח למניה לרגילה (ש"ח)

רווח בסיסי ומדולל: רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות הבנק

רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים המיוחס לבעלי מניות הבנק סך הכל

* ביום 1.1.2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים לשנת 2011 אינם ברי השוואה לנתונים המקבילים בתקופות שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2010 ו-2009.

** הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.
*** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

הצהרה (Certification)

אני, חיים פרייליכמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2011 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי¹. וכן:
  - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיענו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

¹ כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "הדוח הדירקטוריון".

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

29 בפברואר 2012

הצהרה (Certification)

אני, נטע אברהמוב ביטן, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2011 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי¹. וכן:
  - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיענו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

¹ כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נטע אברהמוב ביטן
חשבונאית ראשית, סמנכ"ל

29 בפברואר 2012

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2011, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 209 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011.

נטע אברהמוב ביטן
חשבונאית ראשית, סמנכ"ל

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח לפרסום: 29 בפברואר 2012.

עמוד	תוכן העניינים
209	דוחות רואי החשבון המבקרים
	הדוחות הכספיים
212	מאזנים
214	דוחות רווח והפסד
215	דוח על השינויים בהון
216	דוחות על תזרימי המזומנים
218	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים – של הבנק ומאוחדים – לימים 31 בדצמבר 2011 ו- 2010 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 והדוח שלנו, מיום 29 בפברואר 2012, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת הלב לאמור בביאור 18.ג.17.ה. לדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

29 בפברואר 2012

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-0.23% וכ-0.10% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 בהתאמה, ורווחיהן מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי וההכנסות התפעוליות והאחרות הכלולים בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהווים כ-1.13%, כ-1.21% וכ-0.96% מכלל הרווח המאוחד מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי וההכנסות התפעוליות והאחרות לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2011, 2010 ו-2009, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי חשבון אחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התש"ל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 18.ג.17)ה. לדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 29 בפברואר 2012 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

29 בפברואר 2012

מאזנים ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק		מאוחד		באור	
2010	2011	2010	2011		
					במיליוני ש"ח
					נכסים
7,131	6,961	7,132	6,961	2	מזומנים ופקדונות בבנקים
4,399	6,651	4,553	6,785	3	ניירות ערך
415	5	415	5		ניירות ערך שנשאלו
* 22,687	23,082	* 22,749	23,140	4	אשראי לציבור (א),(ב)
* (1,030)	(269)	* (1,036)	(272)		הפרשה להפסדי אשראי (א),(ב)
21,657	22,813	21,713	22,868		אשראי לציבור, נטו
513	519	1	1	5	השקעות בחברות מוחזקות
380	408	380	408	6	בנינים וציוד
562	846	562	846	19	נכסים בגין מכשירים נגזרים (ב)
558	1,034	556	1,041	7	נכסים אחרים (ב),(ד)
35,615	39,237	35,312	38,915		סך כל הנכסים

זאב אבליס יושב ראש הדירקטוריון

ישעיהו לנדאו סגן יושב ראש הדירקטוריון

חיים פרייליכמן מנהל כללי ראשי

נטע אברהמוב ביטן חשבונית ראשית, סמנכ"ל

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 29 בפברואר 2012

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

הבנק		מאוחד		באור	
2010	2011	2010	2011		
					במיליוני ש"ח
** 31,080	33,873	** 28,844	31,158	8	התחייבויות והון פקדונות הציבור
** 271	392	** 271	392	9	פקדונות מבנקים
2	1	2	1		פקדונות הממשלה
267	222	2,344	2,761	10	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
737	907	737	907	19	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (ב)
* 1,253	1,857	* 1,108	1,710	11	התחייבויות אחרות (א),(ב),(ג),(ד)
33,610	37,252	33,306	36,929		סך כל ההתחייבויות
2,005	1,985	2,005	1,985	12	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק (ב),(ד)
-	-	1	1		זכויות שאינן מקנות שליטה (ב)
2,005	1,985	2,006	1,986		סך כל ההון
35,615	39,237	35,312	38,915		סך כל ההתחייבויות וההון

(א) ביום 1 בינואר 2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים ליום 31 בדצמבר 2011 אינם בני השוואה לנתונים המסומנים ב-* בשנת 2010. להסברים נוספים לגבי עיקרי ההוראה והשפעת האימוץ לראשונה ראה באור 1.ה.5. ובאור 4.

(ב) נתוני השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לכתורות הסעיפים ולשיטת ההצגה בתקופה השוטפת (ראה באור 1.ג.5).
(ג) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 44 מיליון ש"ח (ליום 31.12.10 - 4 מיליון ש"ח).
(ד) נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.
** סווג מחדש, ראה באור 1.ג.5.ב.

זוחות רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד			באור	
2009	2010	2011	2009	2010	2011		
במיליוני ש"ח							
591	687	657	620	716	689	22	רווח מפעילות מימון לפני
* 93	* 84	25	* 95	* 87	27	4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
498	603	632	525	629	662		הוצאות בגין הפסדי אשראי
							רווח מפעילות מימון לאחר
							הוצאות בגין הפסדי אשראי
							הכנסות תפעוליות ואחרות:
251	256	253	259	270	267	23	עמלות תפעוליות
57	7	(1)	66	13	6	24	רווח (הפסד) מהשקעה במניות, נטו
4	1	1	7	4	4	25	הכנסות אחרות
312	264	253	332	287	277		סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
							הוצאות תפעוליות ואחרות:
** 356	** 389	451	** 362	** 396	459	26	משכורות והוצאות נלוות
116	126	134	116	127	135		אחזקה ופחת בנינים וציוד
162	173	191	167	175	193	27	הוצאות אחרות
634	688	776	645	698	787		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
176	179	109	212	218	152		רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
							הפרשה למיסים על הרווח
** 91	** 59	8	** 101	** 70	20	28	מפעולות רגילות
85	120	101	111	148	132		רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
							חלקו של הבנק ברווחים נטו
							מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
26	29	31	*** -	*** -	*** -	5	לאחר מיסים
							רווח נקי מפעולות רגילות:
111	149	132	111	148	132		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	*** -		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
111	149	132	111	148	132		המיוחס לבעלי מניות הבנק
							רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות
(2)	*** -	*** -	(2)	1	*** -	29	לאחר מיסים, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
							רווח נקי:
109	149	132	109	149	132		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	*** -	*** -	-	*** -	*** -		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
109	149	132	109	149	132		המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה (ש"ח)							
29א'							
							רווח בסיסי ומדולל:
** 1.68	** 2.01	1.79	** 1.68	** 2.01	1.79		רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות הבנק
(0.04)	-	-	(0.04)	0.01	-		רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
1.64	2.01	1.79	1.64	2.02	1.79		המיוחס לבעלי מניות הבנק
							סך הכל

* ביום 1.1.2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים לשנת 2011 אינם ברי השוואה לנתונים המקבילים בתקופות שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2010 ו-2009.

** הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

*** סכום נמוך מ- 500 אלפי ש"ח.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

סכומים מדווחים

סך כל ההון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	עודפים ⁽²⁾	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוססות מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן ⁽¹⁾	הון מניות ופרמיה במיליוני ש"ח
				מניות		
1,569	-	1,569	793	26	(53)	803
(46)	-	(46)	*** (46)	-	-	-
1,523	-	1,523	747	26	(53)	803
109	-	109	*** 109	-	-	-
149	-	149	-	-	-	149
* -	-	* -	-	* -	-	-
266	-	266	-	-	266	-
(90)	-	(90)	-	-	(90)	-
(64)	-	(64)	-	-	(64)	-
1,893	-	1,893	856	26	59	952
1	** 1	-	-	-	-	-
149	* -	149	*** 149	-	-	-
(60)	-	(60)	(60)	-	-	-
130	-	130	-	-	130	-
(97)	-	(97)	-	-	(97)	-
(10)	-	(10)	-	-	(10)	-
2,006	1	2,005	945	26	82	952
(65)	-	(65)	(65)	-	-	-
1,941	1	1,940	880	26	82	952
132	-	132	132	-	-	-
(105)	-	(105)	-	-	(105)	-
(27)	-	(27)	-	-	(27)	-
45	-	45	-	-	45	-
1,986	1	1,985	1,012	26	(5)	952

יתרה ליום 1 בינואר 2009

השפעת היישום לראשונה של הנחיות

בנושא זכויות עובדים

יתרה לתחילת השנה לאחר היישום למפרע

רווח נקי בשנת החשבון

הנפקת מניות

הטבה בשל עסקאות תשלום

מבוססות מניות⁽³⁾

התאמות בגין הצגת ני"ע

זמינים למכירה לפי שווי הוגן

התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה

סווגו מחדש לדוח רווח והפסד

השפעת המס המתייחס

יתרה ליום 31 בדצמבר 2009

הנפקת מניות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

רווח נקי בשנת החשבון

דיבידנד ששולם

התאמות בגין הצגת ני"ע

זמינים למכירה לפי שווי הוגן

התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה

סווגו מחדש לדוח רווח והפסד

השפעת המס המתייחס

יתרה ליום 31 בדצמבר 2010

השפעה מצטברת, נטו ממס של יישום לראשונה

ביום 1.1.2011 של ההוראה בנושא מדידת חובות

פגומים והפרשה להפסדי אשראי ותיקון בנושא

טיפול בחובות בעייתיים****

יתרה ליום 31 בדצמבר 2010 לאחר התיאומים

מיישום לראשונה של הוראות חדשות

רווח נקי בשנת החשבון

התאמות בגין הצגת ני"ע

זמינים למכירה לפי שווי הוגן

התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה

סווגו מחדש לדוח רווח והפסד

השפעת המס המתייחס

יתרה ליום 31 בדצמבר 2011

(1) ראה באור 3.4.ה.1

(2) בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 12.ב.

(3) ראה באור 15.א.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** סוג מחדש כדי להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת, ראה באור 5.ג.1.

*** הוצג מחדש בשל יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 21.ה.1.

**** ראה באור 5.ה.1.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד		
2009	2010	2011	2009	2010	2011
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

** 109	** 149	132	** 109	** 149	132
(26)	(29)	(31)	**** -	**** -	**** -
4	-	-	4	-	-
43	51	58	43	51	58
93	84	25	95	87	27
(84)	(94)	(19)	(86)	(93)	(22)
(18)	(8)	12	(18)	(8)	12
(2)	-	(1)	(2)	-	(1)
** 5	** (16)	(45)	** 10	** (16)	(48)
17	37	(25)	46	64	19
** (6)	** 7	41	** (6)	** 7	41
* 2,007	* (41)	(284)	* 2,007	* (41)	(284)
* 341	* (343)	(326)	* 329	* (340)	(332)
* (2,066)	* 126	170	* 2,066	* 126	170
* 354	* 115	561	* 352	* 120	559
771	38	268	4,949	106	331

רווח נקי לשנה
התאמות הדרושות כדי להציג
את המזומנים מפעולות:
חלקו של הבנק בהפסדים
בלתי מחולקים מפעולות רגילות
של חברות מוחזקות
ירידת ערך בנינים וציוד
פחת על בנינים וציוד
הוצאות בגין הפסדי אשראי
רווח ממכירת ניירות ערך
זמינים למכירה, נטו
הפסד (רווח) שמומש ושטרם
מומש מהתאמות לשווי הוגן
של ניירות ערך למסחר, נטו
רווח ממימוש בנינים וציוד
מיסים נדחים, נטו
הפרשי התאמה שנכללו בפעולות
השקעה ומימון
פצו"י פרישה - קיטון בעודף
העתודה על היעודה
קיטון (גידול) בנכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו
קיטון (גידול) בנכסים אחרים, נטו
גידול (קיטון) בהתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו
גידול בהתחייבויות אחרות, נטו

מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת

תזרימי מזומנים לפעילות בנכסים

(3,554)	(4,299)	(5,862)	(3,720)	(4,345)	(5,916)
(263)	(141)	410	(263)	(141)	410
3,505	4,705	3,593	3,633	4,734	3,639
1,068	434	394	1,076	493	400
1	20	46	-	20	47
445	210	(293)	445	210	(293)
(398)	(2,780)	(1,468)	(394)	(2,773)	(1,469)
(188)	188	-	(188)	188	-
-	-	-	15	-	-
(63)	(53)	(85)	(63)	(53)	(85)
3	**** -	2	3	**** -	2
11	9	7	-	-	-
567	(1,707)	(3,256)	544	(1,667)	(3,265)

רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך שנשאלו, נטו
תמורה ממימוש ניירות ערך
זמינים למכירה
תמורה מפדיון ניירות ערך
זמינים למכירה
פקדונות בבנקים, נטו
ניירות ערך למסחר, נטו
אשראי לציבור, נטו
אשראי לממשלה, נטו
תמורה ממימוש ומפדיון השקעות
בחברות מוחזקות
רכישת בנינים וציוד
תמורה ממימוש בנינים וציוד
קבלת דיבידנד מחברה מאוחדת

מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) בנכסים

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד		
2009	2010	2011	2009	2010	2011
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
*** (2,539)	*** 4,802	2,793	*** (2,915)	*** 3,960	2,314
*** 99	*** (5)	121	*** 99	*** (5)	121
1	-	(1)	1	-	(1)
-	25	-	353	759	515
(6)	(129)	(49)	(6)	(129)	(139)
149	-	-	149	-	-
-	(60)	-	-	(60)	-
(2,296)	4,633	2,864	(2,319)	4,525	2,810
(958)	2,964	(124)	(958)	2,964	(124)
4,868	3,910	6,874	4,868	3,910	6,874
3,910	6,874	6,750	3,910	6,874	6,750

תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון

פקדונות הציבור, נטו
פקדונות מבנקים, נטו
פקדונות הממשלה, נטו
הנפקת כתבי התחייבות ותעודות פקדון
פדיון כתבי התחייבות ותעודות פקדון
הנפקת הון בדרך של זכויות
דיבידנד ששולם לבעלי מניות
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) בהתחייבויות ובהון
גידול (קישון) במזומנים
יתרת מזומנים לתחילת השנה
יתרת מזומנים לסוף השנה

נספח א' - פעולות בנכסים ובהתחייבויות שלא במזומן:

שנת 2011

א. הועברו ניירות ערך בסך 162 מיליון ש"ח, נטו, מאשראי לציבור לתיק הזמין למכירה עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
ב. נרכשו נכסים בסך של 22 מיליון ש"ח כנגד התחייבות לספקים.

שנת 2010

א. הועברו ניירות ערך בסך 25 מיליון ש"ח, נטו, מאשראי לציבור לתיק הזמין למכירה עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
ב. נרכשו נכסים בסך של 19 מיליון ש"ח כנגד התחייבות לספקים.

שנת 2009

א. הועברו ניירות ערך בסך 214 מיליון ש"ח, נטו, מהתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
ב. נרכשו נכסים בסך של 5 מיליון ש"ח כנגד התחייבות לספקים.

* נתוני השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לכותרות הסעיפים ולשיטת ההצגה בתקופה השוטפת (ראה באור 5.ג.1).
** הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 21.ה.1.
*** סווג מחדש.
**** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

- (1) בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.
- (2) בחלק מסעיפי הדוחות הכספיים בהם אין שוני מהותי בין נתוני הבנק לבין הנתונים במאוחד, מתייחסים אותם באורים לדוחות הכספיים לנתונים המאוחדים בלבד.
- (3) הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 29 בפברואר 2012.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על די הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
- (2) כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים ע"י רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי (ASC 105-10) FAS 168, הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים - תקן המחליף את תקן חשבונאות אמריקאי FAS 162. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.
- (3) חברות מאוחדות - חברות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
- (4) חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים של הבנק על בסיס השווי המאזני.
- (5) חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.
- (6) צדדים קשורים - כמשמעותם בגילוי דעת מספר 29 של לשכת רואי חשבון בישראל, למעט בעלי עניין.
- (7) בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968.
- (8) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (9) סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- (10) סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
- (11) דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.
- (12) עלות - עלות בסכום מדווח.
- (13) דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים של הבנק נערכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעריכת הדוחות הכספיים הבנק מיישם, בין היתר, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים וכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב, באופן המפורט להלן:

- בנושאים שבליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים. התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:
  - במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;
  - במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;
  - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;
  - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
  - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

(3) בסיס המדידה

- הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:
- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
  - מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
  - נכסים והתחייבויות מסים נדחים;
  - הפרשות;
  - נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
  - השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

(5) שינוי סיווג

א. בעקבות היישום לראשונה של תקני חשבונאות מסוימים והוראות הפיקוח על הבנקים (ראה סעיפים ד' ו-ה' להלן) סעיפים מסוימים במסגרת הדוחות הכספיים ומספרי השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לכתרות הסעיפים ולדרישות הדיווח בתקופה השוטפת. בפרט, סווגו מחדש:

- נכסים בגין מכשירים נגזרים בסך של 562 מיליוני ש"ח, אשר במאזן המאוחד ובמאזן של הבנק ליום 31 בדצמבר 2010, נכללו במסגרת סעיף נכסים אחרים, הוצגו במאזן המאוחד ובמאזן של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 בשורה נפרדת.

- התחייבויות בגין מכשירים נגזרים בסך של 737 מיליוני ש"ח, אשר במאזן המאוחד ובמאזן של הבנק ליום 31 בדצמבר 2010, נכללו במסגרת סעיף נכסים אחרים, הוצגו במאזן המאוחד ובמאזן של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 בשורה נפרדת.

- נתוני אשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2010 סווגו מחדש כדי להתאים להצגה בסכום ברוטו החל מיום 1 בינואר 2011.

- נתוני זכויות שאינן מקנות שליטה בסך 556 אלפי ש"ח אשר במאזן ליום 31 בדצמבר 2010 נכללו במסגרת יתרת ההתחייבויות אחרות, הוצגו במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 תחת סעיף ההון.

ב. שינוי סיווג אחר כולל בין היתר:

- נתוני התקופה הנוכחית הוצגו מול יתרות פרופורמה מתאימות כפי שפורסמו בוח הכספי השנתי ליום 31 בדצמבר 2010, לו הוראת מדידה וגילוי של חובות פגומים הייתה מיושמת לראשונה בשנה זו. במסגרת באור האשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (באור 4) נכלל סווג מחדש לנתוני הפרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010. ההשפעה מצטברת נטו של יישום לראשונה של ההוראה ליום 1 בינואר 2011 שנזקף להון ונכלל בדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2010, הינו ללא שינוי.

- חל סיווג מחדש של תוצאות המגזרים לתקופות השוואה. מאגר הנתונים והמתודולוגיה המשמשים להכנת הביאור הינם בתהליך מתמשך של טיוב, ובהתאם מבוצע, במידת האפשר, סיווג מחדש של התוצאות לתקופות השוואה.

- במספרי השוואה בוצע סווג מפיקדונות הציבור לפיקדונות מבנקים (ליום 31 בדצמבר 2010 בהיקף של 196 מיליון ש"ח).

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. ישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים

במהלך שנת 2011 החל הבנק ליישם תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:
 1. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי ותיקון להוראות בנושא טיפול בחובות בעייתיים;
 2. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי, המפורטים להלן:

- IFRS 2, תשלום מבוסס מניות;
- IFRS 3 (2008), צירופי עסקים;
- IFRS 5, נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו;
- IAS 8, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות;
- IAS 10, אירועים לאחר תקופת הדיווח;
- IAS 16, רכוש קבוע;
- IAS 17, חכירות;
- IAS 20, הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי;
- IAS 21, השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ;
- IAS 27 (2008), דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים;
- IAS 28, השקעות בחברות כלולות;
- IAS 29, דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות;
- IAS 31, זכויות בעסקאות משותפות;
- IAS 33, רווח למניה;
- IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים;
- IAS 36, ירידת ערך נכסים;
- IAS 38, נכסים בלתי מוחשיים;
- IAS 40, נדל"ן להשקעה.

3. תקן חשבונאות אמריקאי 157 (ASC 820-10), מדידת שווי הוגן (להלן: "FAS 157"), תקן חשבונאות אמריקאי 159 (ASC 825-10), חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (להלן: "FAS 159") ועדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-06, שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן.
 4. הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים.
 5. עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-02, קביעה של מלווה בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי.

המדיניות החשבונאית של הבנק, כפי שמפורטת בסעיף ה' שלהלן, משלבת את המדיניות החשבונאית החדשה בגין יישום תקני חשבונאות, עדכוני התקינה החשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים הנ"ל ומציגה את אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. בסיס האיחוד

הבנק יישום לראשונה של התקנים הבינלאומיים בדבר צירופי עסקים IFRS 3 (2008), דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים IAS 27 (2008), השקעות בחברות כלולות IAS 28 וזכויות בעסקאות משותפות IAS 31, החל מיום 1 בינואר 2011, ליישום התקנים לא הייתה השפעה על תוצאות פעילותו של הבנק.

א. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. השליטה מתקיימת כאשר לבנק קיימת היכולת לקבוע את המדיניות הכספית והתפעולית של הישות בכדי להשיג הטבות ממשאביה ומפעילויותיה. השליטה מתקיימת כאשר הבנק מחזיק, במישרין או בעקיפין, מניות המקנות יותר מ- 50% מזכויות הצבעה בחברת הבת והזכויות למינוי מרבית חברי הדירקטוריון שלה, אלא אם כן קיימות נסיבות המונעות בעליל מהבנק ליישום השליטה בפועל. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים המבוקרים של הבנק ושל ישויות בהן מתקיימת שליטה של הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק. כאמור, הבנק יישם לראשונה את IAS 27 למעט הטיפול בהשקעות בחברות המוחזקות בדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק. לפיכך, בעריכת הדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק ממשיך הבנק לטפל בחברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני וזאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק כוללים בדרך של איחוד את הדוחות הכספיים של חברות נכסים

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ושירות בבעלות מלאה של הבנק.

ב. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברת בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק, נמדדים במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה (הייחוס נעשה גם כאשר יתרת הזכות שאינן מקנות שליטה שלילית).

ג. השקעה חברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיום השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאלית, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות ביצוע העסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הבנק מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית. כאשר חלקו של התאגיד הבנקאי בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הבנק בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות (כולל כל השקעה לזמן ארוך) מופחת לאפס והבנק אינה מכיר בהפסדים נוספים, אלא אם לבנק יש מחויבות לתמיכה בחברה המוחזקת או אם שילם סכומים בעבורה.

חלקו של הבנק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור מוצג לאחר הפחתת עודף העלות שנוצר ברכישתן. עודף העלות שיוחס לנכסים ולהתחייבות מופחת לאורך החיים השימושיים של הנכס.

באשר לירידת ערך השקעות בחברות כלולות - ראה סעיף 1.16.ה להלן ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים.

ד. עסקאות בין חברתיות

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראייה לירידת ערך.

2. **מטבע חוץ והצמדה**

הבנק יישם לראשונה את תקן בינלאומי IAS 21 בדבר השפעת השינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ החל מיום 1 בינואר 2011, ליישום התקן לא הייתה השפעה על תוצאות פעילותו של הבנק.

א. עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום (שער יציג המפורסם על ידי בנק ישראל אחת ליום). הפרשי שער בגין הפרטים הכספיים הינו הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע פעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא כספיים המסווגים כזמנים למכירה אשר מוכרים ברווח כולל אחר. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ועל מדד המחירים לצרכן ושיעור השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	שער החליפין של- הדולר של ארה"ב האירו
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
%	%	%	שקל חדש	שקל חדש	שקל חדש	
(0.7)	(6.0)	7.7	3.775	3.549	3.821	
2.7	(12.9)	4.2	5.442	4.738	4.938	
			נקודות	נקודות	נקודות	
						מדד המחירים לצרכן - לחודש נובמבר (מדד "ידוע")
3.8	2.3	2.5	105.2	107.6	110.34	לחודש דצמבר (מדד "בגין")
3.9	2.7	2.2	105.2	108.0	110.34	

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

3. בסיס הכרה בהכנסות ובהוצאות

א. הכנסות והוצאות נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:

- ריבית שנצטברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

- הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים, נרשמות לפי השינויים בשווי ההוגן.

- הכנסות מעמלות פירעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללו בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפירעון האשראי או במשך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.

ב. עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה וסחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.

4. ניירות ערך

א. ניירות הערך של הבנק ניתנים לסיווג לשלושה תיקים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים כדלקמן:

1. "אגרות חוב מוחזקות לפדיון" - אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד לפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל השקעתו הרשומה. אגרות החוב המוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי עלותן ליום הדיווח המהווה את הערך הנקוב בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה או שער שנצברו וכן מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצר ברכישה וטרם הופחת ובניכוי הפסדים לירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. ההכנסות מאגרות החוב לפדיון נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.
2. "ניירות ערך למסחר" - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.
3. "ניירות ערך זמינים למכירה" - ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות האחרות. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד במסגרת ההון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.

ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

ג. הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי איגרות חוב- העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך (לגבי אג"ח – עלות המפוחתת);
- משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
- במקרה של איגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

ד. לענין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף 1.ה.6. להלן.

ה. בטחונות שהופקדו לטובת מסלקות בגין פעילות לקוחות - ניירות ערך בהם מחזיק הבנק, אשר הופקדו כבטוחות לטובת מסלקת המעוף ומסלקת הבורסה מוצגים במסגרת סעיף "ניירות ערך".

ו. בחישוב רווחי מימוש ניירות ערך מחושבת העלות על בסיס ממוצע משקולל נע.

ז. השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלות אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

5. חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה החדשה של המפקח על הבנקים בנושא המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא (ASC 310) והוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על בנקים בנושא

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טיפול בחובות בעייתיים. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראה הקודמת בנושא סווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו. ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לממשלה וכו'. יתרת החוב הרשומה במאזן מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. יובהר כי לפני 1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לאור זאת, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן ברות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בדבר מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב), לא חל שינוי בכלליהן.

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים על מנת לקיים (כחשבון התחייבותי נפרד) הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס הערכה פרטני, והפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי. כמו כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי

הערכה פרטנית להפסדי אשראי - הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו החוזית הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות). הפרשה פרטנית להפסדי אשראי נערכת לגבי כל חוב שנבחן פרטנית כאמור, אשר סווג כפגום. חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בכל מקרה, חוב מסווג כחוב פגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח וגם נמצא בהליכי גבייה.

כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות". כאשר חוב שנבחן פרטנית סווג כפגום כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי בגינו מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב.

כאשר גביית החוב מותנת בביטחון ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון המשועבד להבטחת אותו חוב. אם הערך הנוכחי של התזרימים העתידיים או השווי ההוגן של הנכס המשועבד נמוך מיתרת החוב הרשומה, הבנק רושם את ההפרש כהפרשה פרטנית להפסדי אשראי כנגד חיוב מקביל בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי. חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור) תחושב בגינם הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כמפורט להלן.

הערכה קבוצתית להפסדי אשראי - מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור) מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450) - טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על נוסחה המפורטת בהוראת שעה שקבע המפקח על הבנקים וזאת בתוקף עד וכולל ליום 31 בדצמבר 2012. ההפרשה הקבוצתית מחושבת על פי ממוצע שיעורי הפסד אשראי היסטוריים בשנים 2008-2010 בענף המשק אליו מתייחסת ההפרשה, תוך הבחנה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי. החל משנת 2011 יש להוסיף לנוסחת ההפרשה הקבוצתית ממוצע שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל ממועד היישום לראשונה של ההוראה (הממוצעים מתעדכנים מידי רבעון).

שימוש בשיעורי המחיקות החשבונאיות נטו בשנת 2011 היה מביא לקיטון בשיעורי מקדמי ההפרשה הקבוצתית, על כן החליט הבנק, בשלב זה, להמשיך להשתמש במקדמי ההפרשה של השנים 2008-2010. בנוסף, במקרים בהם מצב ענף כל שהוא ו/או מצב המשק מורע, נבחן הצורך בשימוש במקדם גבוה יותר. המקדם לחישוב ההפרשה הקבוצתית מייצג להערכת הבנק נאמנה את פוטנציאל הסיכון הקיים בענף בתקופה הנבדקת.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש הצפוי לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית.

לנוכח הגידול המהיר שחל בשנים האחרונות באשראי לדיור, במסגרת בחינת הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי, רשם הבנק הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור, וזאת על מנת להביא בחשבון את פוטנציאל ההפרשה הקיים בהלוואות חדשות ושעדיין לא בא לידי ביטוי בהפרשות לפי עומק הפיגור. השיטה בה נעשה שימוש בחישוב הפרשה קבוצתית זו מביאה בחשבון, בין היתר, שיעורי הפרשה היסטוריים לפי עומק הפיגור.

בנוסף, בחישוב ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי לציבור הביא הבנק בחשבון, בין היתר, אי ודאויות הנוצרות בגין ליקויים בתהליכים הנובעים מיישום לראשונה של הוראות המפקח בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים וזאת עד להשלמת התיקון של אותם הליקויים.

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראות שעה, החל מ- 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת (כמשמעותם בהוראות הקודמות בנוהל בנקאי תקין 315), אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת (לרבות לפי מקדמי המרה שנקבעו בין חובות בעייתיים בהוראה החדשה לחובות בעייתיים בהוראה הישנה) ובדק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, לפני מס.

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור - מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

הכרה בהכנסה - במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה בעבר ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגבי הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית (לאחר פירעון של לפחות 6 תשלומים רצופים ו/או חלק מהותי מהחוב).

כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו כרווח מפעולות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי. כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של חוב נחשבת להיות ברת גבייה במלואה, ניתן להכיר בחלק או בכל תשלומי הריבית שהתקבלו על בסיס מזומן. קביעת הבנק בדבר יכולת הגבייה של כל היתרה הרשומה הנותרת של החוב נתמכת בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב והתחזית לפירעון, לרבות התייחסות לביצועי הפירעון ההיסטוריים של החייב וגורמים רלבנטיים אחרים.

לגבי חובות שנבחנו ומפורשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטא כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגבייה מובטחת באופן סביר.

ארגון מחדש של חוב בעייתי -

בהתאם לתקינה אמריקאית בנושא (ASC 310), חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלי ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן: למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל; לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב; החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי; וכן ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים: כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים); שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב; לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

מחיקה חשבונאית - הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים בעייתיים אחרים. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

מדיניות הפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים - ההפרשה לחובות מסופקים נקבעת באופן ספציפי, ובנוסף נכללות הפרשה כללית והפרשה נוספת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכת בהתבסס על הערכה זהירה של ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בהערכתה האמורה מביאה ההנהלה בחשבון, בין יתר שיקוליה, את מידת הסיכונים הקשורים באיתנותם הפיננסית של הלווים, על סמך המידע שבידה לגבי מצבם הכספי, פעילותם העסקית, עמידתם בהתחייבויותיהם והערכת שווי הביטחונות שנתקבלו מהם. הכנסות ריבית בגין חוב שנקבע כמסופק אינן נרשמות מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כמסופק. עם גביית הריבית נרשמות הכנסות הריבית בסעיף הכנסות מימון אחרות. מחיקת חובות אבודים נעשית כאשר הבנק הגיע למסקנה כי החוב אינו ניתן לגביה, בעקבות הליכים משפטיים שנקטו או כתוצאה מהסכמים והסדרים שנעשו, רובם במקרים בהם לא ננקטו הליכים משפטיים, והחובות אינם בני גביה או מסיבות אחרות שבגללן החובות אינם ניתנים לגביה. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מבוססת על איכות תיק חבויות הלקוחות, לפי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. בגין כל אחד ואחד ממאפייני סיכון אלה נקבעו שיעורי הפרשה שונים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על פי השיעורים שנקבעו למאפיינים השונים. ההפרשה הכללית הינה בערכים מותאמים לתום שנת 2004, בסכום שהיווה 1% מסך החבויות שהיו באחריות הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות ליום 31 בדצמבר 1991.

יישום ההוראות לראשונה - כאמור, הבנק החל ליישם את הוראת מדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי החל מ-1 בינואר 2011. ההוראה לא יושמה למפרע בדוחות הכספיים לתקופות קודמות, אלא השפעתה לראשונה נזקפה כהקטנת יתרת העודפים ל-1 בינואר 2011 בסך 61 מיליוני ש"ח (נטו ממס), השפעה זו כוללת בין היתר:

- מחיקה חשבונאית של כל חוב אשר במועד זה עמד בתנאים למחיקה חשבונאית;
- סיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, של כל חוב אשר עמד בתנאים לסיווג כאמור. לעניין זה יובהר כי למרות ההגדרה לפיה חוב בעייתי שאורגן מחדש הינו חוב פגום, הבנק לא סיווג כפגום חוב, אשר אורגן מחדש לפני יום 1 בינואר 2007, כל עוד שהחוב אינו פגום בהתבסס על התנאים שנקבעו בהסכם הארגון מחדש;
- ביטול כל הכנסות הריבית שנצברו ולא שולמו בגין כל חוב אשר במועד זה עמד בתנאים המתייחסים;
- התאמת יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2011 לדרישות ההוראה; וכן

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- התאמת יתרת המיסים השוטפים והמיסים הנדחים, ליום 1 בינואר 2011.

בנוסף, השפעת היישום לראשונה של ההוראה בנושא טיפול בחובות בעייתיים המרחיבה את האוכלוסייה בגינה מחויב הבנק להעריך הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור נזקף אף הוא כהקטנה של יתרת העודפים ל-1 בינואר 2011 והסתכם בסך של כ- 4 מיליון ש"ח (נטו ממס).

לפירוט נוסף ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

6. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 בינואר 2011 אומץ לראשונה FAS 157 (ASC 820-10) במתכונת מוגבלת של יישום למפרע. במועד היישום לראשונה השפעת היישום למפרע על יתרת העודפים אינה מהותית. לאור זאת, התקן יושם בבנק מכאן ולהבא. דרישות הגילוי החדשות לרבות הגילוי הנדרש בדוחות השנתיים בלבד, יושמו ברבעון הראשון של שנת 2011 ללא חובת יישום של דרישות הגילוי הנ"ל על דוחות כספיים לתקופות שהוצגו לפני יישום התקן לראשונה. לפרוט נוסף ראה באורים 20א'-ג' בדוחות הכספיים.

FAS 157 (ASC 820-10) מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. FAS 157 מפרט מדרג של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

מדרג זה דורש שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים. יישום הכללים שנקבעו ב-FAS 157 מחייב הפסקת השימוש בפקטור גודל ההחזקה (blockage factor) בחישוב השווי הוגן וכן מחליף את ההנחיות של EITF 02-3 (ASC 815-10), סוגיות בטיפול החשבונאי בחוזים נגזרים המוחזקים לצורך מסחר וחוזים בסחר באנרגיה ופעילויות ניהול סיכונים, האוסרות את ההכרה ברווחים של היום הראשון (day one profits) והמחייבות לקבוע את השווי הוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה.

ניירות ערך

השווי הוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי הוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי הוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר (השוק שבו המחיר בהעברת הנכס הינו המחיר המקסימאלי או המחיר בהעברת ההתחייבות הינו המחיר המינימאלי, בניכוי עלויות עסקה). מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות. כמו כן, במקרים מסוימים, לצורך מדידת שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות לא סחירות, הבנק מיישם הנחיות שנקבעו ב-ASU 2009-05, מדידת התחייבויות לפי שווי הוגן. בפרט, הבנק מעריך את שוויים ההוגן תוך שימוש במחירים מצוטטים של ההתחייבויות (או של התחייבויות דומות) אשר נסחרות כנכסים. מכשירים אלה מוצגים לפי שווי ההוגן במסגרת באור יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בלבד והשפעתם לא חלה על היתרות המאזניות /או על הרווח והפסד. להרחבה לגבי השיטות והנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 20 בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע (The credit valuation adjustment- CVA)

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). עבור צדדים נגדיים, החתומים על הסכמי התחשבות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז. כאשר החשיפה היא התחייבותו של הבנק כלפי צד נגדי, הבנק משקף בשווי ההוגן את ההסתברות לחדלות פירעון של הבנק (סיכון הבנק נגזר מהדירוג של הבנק). על פי הוראות המעבר לשנת 2011 של הפיקוח על הבנקים נקבע כי בדוחות הכספיים הרבעוניים ובודוח השנתי לשנת 2011 תאגיד בנקאי אינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדוד את רכיב סיכון האשראי שנוכלל בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים. הבנק אימץ את הוראות המעבר הנ"ל אשר נתנו הקלות בנוגע לאופן החישוב של מרכיב סיכון האשראי בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים לשנת 2011 בלבד והשתמש במתודולוגיה פנימית המבוססת על שימוש בדירוגים פנימיים, במידה ולא ניתן למצוא אינדיקציה בשוק לאיכות האשראי של צד הנגדי. יש לציין כי בסוף שנת 2011 הפיקוח על הבנקים האריך הקלות אלה גם לשנת 2012.

דרישות הגילוי

FAS 157 מרחיב את דרישות הגילוי בנוגע למדידות שווי הוגן. בנוסף, ASU 2010-06 שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן דורש הכללת גילויים נוספים כגון גילוי לסכומים של מעברים משמעותיים ממדידת שווי הוגן לפי רמה 2 למדידה לפי רמה 1 ולהיפך, וכן הכללת הסברים למעברים אלו. כמו כן, נדרש גילוי לגבי סכומים ברוטו של השינויים במדידת שווי הוגן לפי רמה 3 אשר נובעים מפעולות רכישה, מכירה, הנפקה ופירעון. הגילויים החדשים נדרשים על בסיס רבעוני. דרישות הגילוי כאמור נכללו בדוחות כספיים אלה. עם זאת, לא קיימת חובת יישום של דרישות הגילוי הנ"ל על דוחות כספיים לתקופות שהוצגו לפני יישום התקן לראשונה. לאור זאת, בדוחות כספיים אלה לא נכללו מספרי השוואה לגילויים החדשים. ראה באורים 20 א'-ג' לדוחות הכספיים.

7. חלופת השווי הוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (ASC 825-10) FAS 159

ASC 825-10) FAS 159 מאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, מדווחים בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן מוכרות ברווח והפסד במועד התהוותן. יישום חלופת השווי ההוגן כאמור לעיל הינה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) (instrument) ואינה ניתנת לביטול. בנוסף, ASC 825-10) FAS 159 קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיס מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות. למרות האמור לעיל, בהנחיות הפיקוח על הבנקים ליישום התקן הובהר כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, הבנק אינו רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי ההוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מהמפקח על הבנקים. FAS 159 חל מיום 1 בינואר 2011, בשלב זה הבנק החליט שלא לבחור בחלופת שווי הוגן ובשל כך ליישם לראשונה של הוראות התקן לא הייתה השפעה על הבנק.

8. קיזוז מכשירים פיננסיים

א. הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.

ב. הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

9. מכשירים פיננסיים נגזרים

א. הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים. בין השאר: עסקאות עתידיות, החלפות פיננסיות, אופציות וכו'.

ב. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים ופעילות גידור", מוצגים כל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי נזקפים מיידית בדוח רווח והפסד. הבנק אינו מיישם חשבונאות גידור כלל (הן שווי הוגן והן תזרים מזומנים).

ג. נגזרים משובצים- נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאלית ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק. לאור זאת, ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, ניירות ערך שנשאלו או שהושאלו, וכן מכשירים פיננסיים אחרים שהועברו או שהתקבלו על ידי הבנק, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל, מטופלים כחוב מובטח. בנוסף לכך, על פי הנחיות של המפקח על הבנקים, ניירות ערך מסוימים שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת לבנק ישראל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקאות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני העברתם. כלומר, ניירות הערך כאמור לא נגרעים מהמאזן, וכנגדם מוצג הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות כאמור, נרשמים לפי סכום המזומן שהתקבל על ידי הבנק במסגרת הסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר". הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכישה ומכירה חוזרת על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת כהכנסות או כהוצאות מימון, בהתאמה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר אם התקיים אחד מהתנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות; או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

11. מיסים על ההכנסה

הוצאת מיסים על הכנסה כוללת מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו הוצאת המיסים על הכנסה נזקפת להון.

א. מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק או נחקק למעשה לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למיסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

ב. מיסים נדחים

הבנק מכיר במיסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים. ואולם, הבנק לא מכיר במיסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס, הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין, המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן. הבנק מקזז נכסי והתחייבות מיסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המיסים מיושבים בו זמנית.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים ובגין זכות מועברת לקיזוז מס מוכר בספרים במקרים שמימוש המס האמור בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק. נכס מס נדחה בגין הפרשים זמניים יוכר כאשר קרוב לוודאי (probable) שיווצר לגביהם חיסכון במס בעת ההיפוך. יצירה של נכסי מיסים נדחים נטו לא תעלה על המיסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים, בהם מימוש המס בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק.

הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים בגין חברות מוחזקות. תוספת מס זו לא נכללה בדוחות הכספיים, לאור מדיניות החברות המוחזקות שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לבנק, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לבנק, יוצר הבנק עתודה למס בגין תוספת המס שהוא עשוי להתחייב בה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

12. בניינים וציוד

יישום לראשונה של IAS 16 רכוש קבוע, החל מיום 1 מינואר 2011, ליישום התקן לא הייתה השפעה מהותית על תוצאות פעילותו של הבנק.

א. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונחו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראה סעיף 15 להלן.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים" בדוח רווח והפסד.

ב. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

ג. פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישיר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות שבבעלות הבנק אינן מופחתות.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

ד. לעניין ירידת ערך נכסים לא פיננסיים ראה סעיף 16 להלן.

13. נדל"ן להשקעה

יישום לראשונה של IAS 40, נדל"ן להשקעה החל מינואר 2011, ליישום התקן לא הייתה השפעה על תוצאות פעילותו של הבנק.

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק (על ידי הבנק כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

א. שימוש בהספקת שירותים או למטרות מנהלתיות; או

ב. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

14. חכירות

יישום לראשונה של IAS 17, חכירות החל מינואר 2011, ליישום התקן לא הייתה השפעה מהותית על תוצאות פעילותו של הבנק.

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושא הבנק באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים.

תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משוויה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם חכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

15. נכסים בלתי מוחשיים

הבנק יישם לראשונה את תקן IAS 38, נכסים בלתי מוחשיים החל מיום 1 בינואר 2011, ליישום התקן לא הייתה השפעה מהותית על תוצאות פעילותו של הבנק.

עלויות תוכנה

א. תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

ב. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר יוכרו כהוצאה עם התהוותן.

ג. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

ד. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי התוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים לפחות אחת לשנה לצורך ירידת ערך.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בבנק (כגון: תוכנות בתהליך פיתוח) אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, נכסים בלתי מוחשיים אלה נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש.

16. ירידת ערך נכסים

הבנק יישם את תקן IAS 36, ירידת ערך נכסים, החל מיום 1 בינואר 2011. ליישום התקן לא הייתה השפעה על תוצאות פעילותו של הבנק.

ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים במאוחד, למעט נכסי מיסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס. הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בקביעת שווי השימוש, יש להוון את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, יש לקבץ את הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). נכסי מטה הבנק אינם מפקי תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת, ולפיכך יש להקצותם ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות מזומנים להן הם מוקצים. נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, יש להקצותם לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה יש לקבוע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה. הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר השבה, ונזקפים לרווח והפסד. באשר לנכסים אחרים, הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר השבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים, בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use (ASC 350-40):

- א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- ד. עלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתיקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים.

17. תשלומים מבוססי מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקק כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקק כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל. ליישום לראשונה של IFRS 2, תשלום מבוסס מניות, חל מיום 1 בינואר 2011, לא השפעה על תוצאות פעילות הבנק.

18. התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיות. מתכונת הגילוי על פי הוראות המפקח על הבנקים באופן שהתביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- א. צפוי (Probable) ההסתברות מעל ל- 70% - נדרשת הפרשה מלאה.
- ב. אפשרי (Reasonably possible) ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל- 70% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי אם התביעות מצטברות לסכום מהותי.
- ג. קלוש (Remote) ההסתברות קטנה או שווה ל- 20% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי של ההפסד המירבי באם הוא מהותי ביותר.

במקרים נדירים קובע הבנק בדוח הכספי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיות, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וזאת בארבעה דוחות כספיים שפורסמו לאחר שהוגשה תביעה הכוללת בקשה להכרתה כתביעה ייצוגית. בבאור 18.ג.(17). (ה) הוצגו בנפרד תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק נתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות מאוחדות. בביאור 18 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה, ואשר סכום כל אחת מהן (או צירוף מספר תביעות בנושאים דומים), על פי כתב התביעה, עולה על סכום המהווה שיעור של כ- 1% מהון הבנק.

19. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות, בין היתר, שטרות הניתנים להמרה במניות וכתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים. ליישום לראשונה של תקן בינלאומי IAS 33, רווח למניה, החל מיום 1 בינואר 2011, לא הייתה על אופן חישוב הרווח למניה.

20. דוח על תזרימי המזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג כשהוא מסווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות בנכסים, ומפעילות בהתחייבויות ובהון. תזרימי המזומנים מפעילות בנכסים ובהתחייבויות ובהון מוצגים נטו, למעט תנועה בניירות ערך להשקעה ובנכסים לא כספיים. סעיף המזומנים ושווה המזומנים כולל מזומנים, פיקדונות בבנקים, תעודות פיקדון סחירות ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

21. זכויות עובדים

- א. בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד-מעביד קיימות עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה. התחייבויות עתידיות בגין פנסיה ומענקי יובל מחושבות על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בין היתר על בסיס הסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות הינו 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. שיעור התמותה מתבסס על הוראות עדכניות של הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון. שיעור עליית השכר בעתיד מוערך על ידי ההנהלה.
- ב. התחייבויות לפיצויי פרישה ופנסיה מכוסות בעיקרן על ידי הפקדות בקופות גמל לקצבה ולפיצויים. בגין סכומי ההתחייבות אשר אינם מכוסים כאמור, נכללה הפרשה בדוחות הכספיים ראה באור 15.
- ג. רווחים והפסדים שנצברו בגין קופות גמל לקצבה ופיצויים נזקפים לרווח והפסד.

הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

החל מ- 1 באפריל 2011 הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא פיצויים מעבר למחויבות חוזית כפי שפורסמו ביום 27 במרס 2011 במסגרת חוזר בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים" (להלן: "פיצויים עודפים"). לפי החוזר, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל. יצוין כי להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים.

לצורך חישוב אקטוארי של הפיצויים העודפים, למועד היישום לראשונה ערך אקטואר הבנק סקר על נתוני פורשים בשנים 2007-2010, אשר רלוונטיות להערכת ההנהלה כבסיס לחישוב האקטוארי האמור. בהתבסס על ממצאי הסקר ובהתחשב בגודל האוכלוסיות האופייני לבנק העריך האקטואר את שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים. כמו כן, העריכה הנהלת הבנק את שיעורי הפיצויים העודפים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עיקרי השפעת יישום ההנחיה בדבר הפיצויים העודפים לראשונה:

- נוצרה עתודה חדשה בגין פיצויים עודפים עבור אוכלוסיית המנהלים (שאינם זכאים לפנסיה) והפקידים הקבועים בבנק.

מעבר להערכות דלעיל לגבי שעורי העזיבה ושיעור הפיצויים העודפים, ההנחות הנוספות ששימשו לצורך חישוב עתודה זו (כגון - תחזית עליית שכר ריאלית עתידית, לוחות תמותה, שיעור היוון) זהות להנחות ששימשו עד עתה לצורך חישוב העתודות האקטואריות בבנק. עודף עתודה זו, מעבר להפרשה לפיצויים על פי גילוי דעת 20, מסתכמת בכ- 56 מיליון ש"ח ליום מועד היישום לראשונה 30 ביוני 2011.

- עודכנה העתודה האקטוארית בגין זכויות פנסיה, המתייחסת לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק הזכאים לפנסיה תקציבית בפרישה (להלן: "פעילים") כך ששולבו בה ההערכות דלעיל לגבי שיעורי העזיבה ושיעורי הפיצויים העודפים (בעבר נלקחו שיעורי עזיבה של 2% לשנה). עודף עתודה זו, מעבר להפרשה לפיצויים על פי גילוי דעת 20, מסתכמת בכ- 68 מיליון ש"ח ליום מועד היישום לראשונה 30 ביוני 2011.

- עודכנה העתודה האקטוארית בגין מענקי יובל כך ששולבו בה שיעורי העזיבה החדשים אשר שימשו לצורך הפיצויים העודפים (נכון ליום 31 במרס 2011 נלקחו שיעורי עזיבה כמקובל בענף הבנקאות). עתודה זו מסתכמת בכ- 21 מיליון ש"ח ליום מועד היישום לראשונה 30 ביוני 2011.

השפעת היישום לראשונה נכללה בדרך של יישום למפרע.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

להלן השפעת היישום למפרע על כל אחת מתקופות הדיווח הקודמות שנתוניהן נכללים בדוחות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			
כפ"ש	השפעת היישום למפרע	כד"ש	כפ"ש	השפעת היישום למפרע	כד"ש	
362	2	360	405	(9)	396	השפעה על סעיפי רווח והפסד
212	(2)	214	209	9	218	הוצאות משכורות והוצאות גלויות
101	*4	97	68	2	70	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
111	(6)	117	141	7	148	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
109	(6)	115	142	7	149	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
						רווח נקי
1.64	(0.09)	1.73	1.94	0.08	2.02	הרווח הבסיסי והמדולל למניה

* נובע גם מהשלכות שינוי בשיעורי המס בשנת 2009 – ראה באור 28.ג.

ליום 31 בדצמבר 2010			
כפ"ש	השפעת היישום למפרע	כד"ש	
556	19	537	השפעה על סעיפי המאזן
1,108	64	1,044	נכסים אחרים
2,006	(45)	2,051	התחייבויות אחרות
			סך כל הון
8.29%	(0.19%)	8.48%	השפעה על יחסי ההון
14.42%	(0.21%)	14.63%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
			יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) הוראות בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית

ב- 29 בדצמבר 2011 פורסם חוזר המפקח על הבנקים אשר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור לצורך:

קביעת אופן ההצגה של דוח רווח והפסד - ההוראה מתאימה את מתכונת דוח רווח והפסד לאופן ההצגה המקובל בעולם ובארה"ב. המתכונת החדשה משנה את אופן ההצגה של מרכיבי הרווח המימוני בגוף דוח רווח והפסד ובביאורים הנלווים לו; מבטלת אבחנה בין עמלות מעסקי מימון לבין עמלות תפעוליות; משנה סיווג של הפרשי הצמדה על הקרן כחלק מ"ריבית" וכן משנה סיווג ושמות של סעיפים אחרים של דוח רווח והפסד. בנוסף, ההוראה מבטלת את סעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות" ומאמצת את הגישה הנהוגה בארה"ב לפיה פריטים מיוחדים מוגדרים כפריטים אשר "אינם רגילים" ו"אינם שכיחים" וכן קובעת כי סיווג אירוע כלשהו כפריט מיוחד יתאפשר רק באישור מראש של הפיקוח על הבנקים. כמו כן, ההוראה קובעת שינויים למתכונת ביאורים נוספים בדוחות הכספיים.

יישום ההוראות בנוגע למתכונת דוח רווח והפסד יבוצע החל מהדוח לציבור לרבעון הראשון של שנת 2012, באופן של יישום למפרע. מיישום ההוראות לראשונה לא צפויה השפעה למעט שינוי הצגת.

אימוץ הכללים שנקבעו במסגרת תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות - ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית של ההלוואה. בנוסף, ההוראה משנה טיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן, בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפירעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון עסקאות סינדיקציה. הכללים שנקבעו בהוראה מהווים שינוי משמעותי לעומת הכללים הקיימים כיום בהוראות הדיווח לציבור. ההיערכות ליישום הכללים שנקבעו בהוראה הינה מורכבת ובכוונת הפיקוח על הבנקים ללוות את תהליך ההיערכות של התאגידים הבנקאיים, במיוחד בכל הקשור לזיהוי העלויות הכשירות. בחוזר נקבע כי הכללים בנושא ייושמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך. ההוראות בקשר לשינוי בהגדרת "ריבית" בגין חובות פגומים ייושמו לגבי חובות שסווגו כפגומים מיום 1 בינואר 2012 ואילך בלבד. הבנק בוחר את ההשלכות הצפויות מיישום לראשונה של ההוראות.

(2) תקן חשבונאות מספר 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה -

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה". התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו-1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שזקקה בעסקה ייזקף להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: (1) העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה; (2) נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או בחלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, ויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; ו-(3) הלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

ביום 30 בנובמבר 2011 הופץ חוזר בנושא אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים. במסגרת הטיפול נקבע, בין היתר, כי החל מיום 1 בינואר 2012, לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת התאגיד הבנקאי, יש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, ייושמו הכללים שנקבעו בתקן 23, זאת בעקביות לעקרונות אימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי. לא צפויה השפעת מיישום התקן לראשונה.

(3) תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים. התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור לא חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים.

בנוסף, הובהר כי לאחר השלמת הליך התאמת ההוראות לתקנים הבינלאומיים תיוותר סמכותו של הפיקוח על הבנקים לקבוע הבהרות מחייבות לגבי אופן ישום הדרישות בתקנים הבינלאומיים, וכן לקבוע הוראות נוספות במקרים שבהם הדבר מתחייב לנוכח דרישות רשיות פיקוח במדינות מפותחות בעולם או בנושאים שלגביהם לא קיימת התייחסות בתקנים הבינלאומיים. בנוסף, הפיקוח על הבנקים ישמור על סמכותו לקבוע דרישות גילוי ודיווח.

בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני ה- IFRS הינו:

א. בנושאים בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2013, כאשר בכוננת הפיקוח על הבנקים לקבל במהלך שנת 2011 החלטה סופית בנושא זה. ההחלטה הסופית תקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית. טרם נקבעה החלטה סופית בנושא.

ב. בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - ביום 1 בינואר 2011, יחד עם זאת, תקני IFRS בנושאים המפורטים להלן טרם נכנסו לתוקף והם יאומצו בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים לכשיפורסמו בנוגע לעיתוי ולאופן יישומם לראשונה:

- IAS 7, דוחות תזרים מזומנים;
- IAS 12, מסים על ההכנסה;
- IAS 19, הטבות עובד;
- IAS 23, עלויות אשראי;
- IAS 24, גילויים בהקשר לצד קשור.

ביום 30 בנובמבר 2011 הופץ חוזר בנושא אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים. במסגרת החוזר נקבע, בין היתר, כי תקני דיווח כספי בינלאומיים אלו, למעט IAS 19 - הטבות עובד, יישמו על ידי תאגידים בנקאיים החל מ- 1 בינואר 2012. בעת היישום לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים אלה הבנקים נדרשים לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקנים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש. הבנק בוחן את ההשפעה הצפויה מיישום התקנים לראשונה.

להלן פרטים נוספים בנושא התקנים שיאומצו החל מה- 1 בינואר 2012:

דוח על תזרימי מזומנים IAS 7

התקן קובע כי יש לתת מידע לגבי השינויים שחלו בתקופת הדיווח במזומנים ובשווי מזומנים באמצעות דוח על תזרימי המזומנים. בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים נקבעו שינויים למתכונת הנוכחית של הדוח על תזרימי המזומנים, זאת במטרה להתאימה לדרישות התקן ולדרישות הדיווח שנקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומיים מסוימים אחרים. בפרט, תזרימי המזומנים יסווגו לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון. כמו כן, נקבעו אילו פעילויות יחשבו כעיקריות לייצור הכנסות הבנק וכתוצאה מכך יסווגו במסגרת הפעילות השוטפת. בנוסף, נקבעו הנחיות בנוגע להצגת תזרימי מזומנים בברוטו ובנטו. ההשפעה של שינויים בשער החליפין על מזומנים ושווה מזומנים המוחזקים במטבע חוץ או העומדים לפירעון במטבע חוץ תוצג בנפרד מיתר השינוי במזומנים ושווי מזומנים. לתזרימי מזומנים מריבית ומדיבידנדים שנתקבלו או ששולמו וכן לתזרימי מזומנים הנובעים ממיסים על ההכנסה ינתן גילוי בנפרד. כמו כן, הותאם דוח התזרים לשינויים אחרים שחלו בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לאימוץ של תקני IFRS מסוימים. מיישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה למעט שינוי הצגתי.

מיסים על הכנסה IAS 12

התקן קובע את הטיפול החשבונאי במיסים על ההכנסה. בהתאם לתקן, ההכרה במיסים נדחים תתבצע בהתייחס להפרשים הזמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לבין ערכם לצורכי מס, למעט חריגים הקיימים בתקן על פיהם לא יוכרו מיסים נדחים בגין הפרשים זמניים. המיסים הנדחים יימדדו בהתאם לשיעורי המס החזויים לחול בתקופה שבה ימומשו הפרשים הזמניים, בהתבסס על שיעורי המס וחוקי המס אשר נחקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לסוף תקופת המאזן. התחייבויות או נכסי מיסים שוטפים בגין התקופה השוטפת ובגין תקופות קודמות יימדדו לפי הסכום שחזוי שישולם לרשויות המס/שישוי מרשויות המס, תוך שימוש בשיעורי המס ובחוקי המס אשר נחקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לסוף תקופת המאזן. עוד קובע התקן כי נכסי מיסים נדחים יוכרו בספרים בגין הפסדים מועברים, זיכוי מס והפרשים זמניים

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. בהתאם לכללים שנקבעו בתקן כפי שאומץ בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, הגדרת המונח "צפוי" (probable) תהיה בעקביות ליישום של המונח "יותר סביר מאשר לא" (more likely than not) וזאת חלף תרגום המונח probable בהוראות הדיווח לציבור המיושמות כיום אשר קובעות רף זה כ"אינו מוטל בספק" (beyond any reasonable doubt).

כמו כן, במצבים שבהם מתקיימים תנאי חוסר ודאות ומיסים על ההכנסה, הבנק יידרש ליישם את הכללים שנקבעו בהבהרה FIN 48, חוסר ודאות במיסים על ההכנסה, כל עוד אלה אינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, זאת בדרך של קביעת מדיניות, נהלים ויישום דרישות תיעוד בכל הקשור לפוזיציות מס בדרגות אי וודאות שונות. מיישום התקן לראשונה לא צפויה השפעת מהותית.

עלויות אשראי IAS 23

התקן קובע כי על הישות להוון עלויות אשראי אשר מתייחסות ישירות לרכישה והקמה או לייצור של נכס כשיר. נכס כשיר הוא נכס שנדרשת תקופת זמן משמעותית להכנתו לשימוש המיועד או מכירתו והוא כולל, בין היתר, נכסי רכוש קבוע, נכסי תוכנה ונכסים אחרים הדורשים פרק זמן ממושך כדי להביאם למצב אשר יוכלו לשרת בשימוש המיועד או למכירתם. עם זאת, במסגרת הוראות הפיקוח על הבנקים הובהר כי תאגיד בנקאי לא יהוון עלויות אשראי, מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקורות ברורים באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כנכסים כשירים ובאשר לעלויות האשראי שהונו. לאור זאת, לא צפויה השפעה מיישום התקן לראשונה.

גילויים בהקשר לצד קשור IAS 24

התקן קובע את דרישות הגילוי שעל ישות לתת על יחסיה עם צד קשור וכן על עסקאות ויתרות שטרם נפרעו עם צד קשור.

בנוסף, נדרש מתן גילוי על תגמול לאנשי מפתח ניהוליים. אנשי מפתח ניהוליים ייחשבו כאנשים שיש להם סמכות ואחריות לתכנון פעילות הישות, להכוונה ושליטה עליה במישרין או בעקיפין, לרבות דירקטור כלשהו (פעיל או לא פעיל) של ישות זו.

במסגרת האימוץ הצפוי של התקן על ידי הפיקוח על הבנקים תותאם מתכונת הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים על מנת לענות הן על דרישות הגילוי של IAS 24 והן על הגילויים הנוספים הנדרשים מכח תקנות ניירות ערך התש"ע-2010.

מיישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה למעט שינוי הצגתי.

(4) שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר (ASC 860) FAS 166

במהלך חודש אפריל 2011 פרסם ה-FASB עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, אשר מהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860).

על פי העדכון, נדרש לשנות את האופן שבו מוערך קיום שליטה אפקטיבית בידי מעביר בעסקאות רכש חוזר. הערכת קיום שליטה אפקטיבית תתמקד בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא יובא בחשבון:

(1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר, וכן; (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל.

קריטריונים נוספים לבחינת קיום השליטה האפקטיבית לא שונו על ידי ה-ASU. קריטריונים אלה מצביעים כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו.
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה.

- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

העדכון יחול לגבי התקופות המתחילות לאחר 15 בדצמבר 2011 (כלומר החל מ-1 בינואר 2012) ויישם באופן של מאן ולהבא לגבי עסקאות חדשות ועסקאות קיימות ששונו בתחילת התקופה הרבעונית או השנתית הראשונה שלאחר מועד כניסתו לתוקף. לא יתאפשר יישום מוקדם. לעדכון התקינה החשבונאית לא צפויה להיות השפעה על תוצאות פעילותו של הבנק.

(5) מערכת חדשה של תקני דיווח כספי חדשים בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים

בחודש מאי 2011 פורסמה על ידי ה-IASB פורסמה על ידי ה-IASB מערכת התקנים החדשה שהינה חלק מפרויקט האיחוד המשותף של ה-IASB וה-FASB, ומחליפה למעשה את התקינה הקיימת בנושא איחוד דוחות כספיים ועסקאות משותפות וכן כוללת מספר שינויים ביחס לחברות כלולות. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים,

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

תאגיד בנקאי יעדכן באופן שוטף את הטיפול החשבונאי בנושאים אשר אומצו בהוראות הדיווח לציבור. עדכון כאמור נדרש לפי מועד התחילה ולפי הוראות המעבר שיקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה ובהתאם לעקרונות האימוץ ולהבהרות של הפיקוח על הבנקים. לאור זאת, היישום של הכללים שנקבעו במערכת החדשה של התקנים בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים יבוצע בכפוף להנחיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור, בין היתר, בדבר יישום התקן בנושאים בהם נקבעו או אומצו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים השונים מאלה שנקבעו בתקן ו/או ההנחיות המתייחסות אליו.

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 10, דוחות כספיים מאוחדים- התקן מחליף את הנחיות IAS 27, דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים ואת הנחיות SIC 12, איחוד - ישויות למטרות מיוחדות לעניין איחוד דוחות ספיים, כך שהנחיות IAS 27 ימשיכו להיות תקפות רק לעניין דוחות כספיים נפרדים. התקן מציג מודל שליטה חדש לצורך קביעה האם משקיע שולט במוחזקת ולכן עליו לאחד אותה. מודל זה נדרש להיות מיושם ביחס לכל הישויות המוחזקות, הן ישויות המצויות כיום בתחולת IAS 27 והן ישויות מוחזקות המצויות כיום בתחולת SIC 12. בהתאם למודל, משקיע שולט במוחזקת כאשר הוא חשוף או זכאי לתשואות משתנות הנובעות ממעורבותו במוחזקת, והוא בעל יכולת להשפיע על תשואות אלו באמצעות הכוח (power) שלו באותה מוחזקת.

נסיבות "דה פקטו" יובאו בחשבון לצורך הערכת שליטה, כך שהתקן כולל למעשה מודל של שליטה אפקטיבית. כלומר, אם מתקיימת שליטה אפקטיבית יידרש איחוד דוחות. בנוסף, בהערכת קיומה של שליטה, יובאו בחשבון כל זכויות ההצבעה הפוטנציאליות שהן משמעותיות, גם אם אינן ניתנות למימוש באופן מיידי. בהתייחס לזכויות הצבעה פוטנציאליות, יש לבחון את המבנה שלהן, את הסיבות לקיומן וכן את התנאים של אותן זכויות.

התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 או לאחר מכן בדרך של יישום למפרע. יישום מוקדם אפשרי, בכפוף למתן גילוי וכן בכפוף לאימוץ מוקדם של שני התקנים הנוספים שפורסמו במקביל - IFRS 11 הסדרים משותפים ו- IFRS 12 גילויים בדבר זכויות בישויות אחרות. הבנק טרם החל בבחינת ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים. לאור העובדה שבשלב זה לא נקבעו הנחיות ספציפיות של הפיקוח על הבנקים בנוגע לאופן האימוץ של המערכת החדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים, בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה הצפויה מיישומם.

(6) מדידת שווי הוגן (ASC 820) FAS 157

במהלך חודש מאי 2011 פרסם ה- FASB עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא ההנחיות לגבי אופן מדידת שווי הוגן שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי (ASU 820-10) FAS 157. העדכונים שנכללו ב- ASU כוללים הבהרות של ה- FASB בנוגע לכוונותיו בנושא אופן היישום של כללי מדידת שווי הוגן ובנושא דרישות הגילוי הקיימות כיום, וכן עדכונים אשר קובעים עקרונות או דרישות ספציפיות בנושא מדידת שווי הוגן ובנושא דרישות הגילוי לגבי מדידות השווי הוגן.

בין היתר, במסגרת העדכונים נכללו הבהרות נוספות והנחיות ספציפיות בנושא מדידת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים אשר מנוהלים במסגרת פורטפוליו, נקבעו כללים למדידת שווי הוגן של מכשירים המסווגים על ידי הישות המדווחת בהון וכן הבהרות לגבי יישום פרמיות או ניכונות בחישוב שווי הוגן של יחידה חשבונאית של נכס או התחייבות. בנוסף, דורש התקן דרישות גילוי נוספות המפורטות להלן:

- א. לגבי מדידות שווי הוגן שסווגו בהיררכית השווי הוגן במסגרת רמה 3 (level 3):
    - תהליך הערכה שמישום על ידי הישות המדווחת;
    - ניתוח רגישות של מדידת השווי הוגן לשינויים בנתונים לא נצפים ויחסים הדדיים בין נתונים לא נצפים אלו, אם קיימים.
  - ב. שימוש בנכס לא פיננסי באופן השונה מהשימוש המיטבי (highest and best use), כאשר הנכס נמדד לפי שווי הוגן במאזן או כאשר שווי הוגן נכלל במסגרת הגילויים בהתאם להנחת השימוש המיטבי.
  - ג. סיווג לרמות במסגרת היררכית השווי הוגן לגבי פריטים אשר לא נמדדים לפי שווי הוגן במאזן, אך אשר נדרש גילוי לגבי שווי הוגן.
- התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2012. יישום מוקדם אינו אפשרי. העדכונים שנקבעו ב- ASU ייושמו באופן פרוספקטיבי. ליישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה למעט שינוי הצגתי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 2 - מזומנים ופקדונות בבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

מאוחד	
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011
במיליוני ש"ח	
5,774	5,788
* 1,177	1,031
* 181	142
<u>7,132</u>	<u>6,961</u>
<u>6,874</u>	<u>6,750</u>

מזומנים ופקדונות בבנק ישראל
פקדונות בבנקים מסחריים (2)
פקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים בישראל
סך הכל

מזה - מזומנים, פקדונות בבנקים
ופקדונות בבנק ישראל לתקופה
מקורית של עד שלושה חודשים

- (1) ראה באור 1.א.(2).
- (2) מזה: יתרת הפיקדונות בבנקים בישראל ליום 31 בדצמבר 2011 הינה בסך 43 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 - 354 מיליוני ש"ח) והיתרה בגין מסלקת הבנקים הינה בסך של כ- 99 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 - 192 מיליוני ש"ח).
- (3) בדבר שעבודים ראה באור 14.

* סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 3 - ניירות ערך

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן (3)
		רווחים	הפסדים	
במיליוני ש"ח				
3,778	3,736	48	(6)	3,778
3	4	-	(1)	3
828	837	8	(17)	828
230	237	1	(8)	230
62	59	6	(3)	62
688	732	9	(53)	688
16	16	-	-	16
5,605	5,621 (4)	72	(88)	5,605
125 (6)	116 (5)	12	(3)	125
5,730	5,737	84 (7)	(91) (7)	5,730
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (3)
במיליוני ש"ח				
1,004	1,002	2	-	1,004
1	1	-	-	1
* -	* -	-	-	* -
21	26	-	(5)	21
1,026	1,029	2	(5)	1,026
29	35	-	(6)	29
1,055	1,064	2 (8)	(11) (8)	1,055
6,785	6,801			6,785

א. ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל של ממשלות זרות של מוסדות פיננסיים בישראל של מוסדות פיננסיים זרים מגובי נכסים (ABS) של אחרים בישראל של אחרים זרים

מניות וניירות ערך אחרים

סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ב. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל של מוסדות פיננסיים בישראל מגובי נכסים (ABS) של אחרים בישראל

מניות וניירות ערך אחרים

סך כל ניירות הערך למסחר

סך כל ניירות הערך

ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב פגומות ואגרות חוב בפיגור

יתרת חוב רשומה של-

אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית

אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית

סך הכל יתרות חוב רשומות

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) באשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 22.ה. ובאשר לפירוט תוצאות הפעילות במניות-ראה באור 24.

(3) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(4) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.11 בסך 66 מיליון ש"ח.

(5) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.11 בסך 22 מיליון ש"ח.

(6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 53 מיליון ש"ח.

(7) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(8) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(9) לענין שעבודים על אגרות חוב, ראה באור 14.

(10) ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של היישות המנפיקה את הנייר הערך, כאמור בתוספת ו' שבסקירת הנהלה בנושא "חשיפות למדינות זרות".

(11) ביום 15 לנובמבר 2011 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא "גילוי על השקעות בניירות ערך, תיאור עסקי התאגיד הבנקאי", אשר קבע דרישות גילוי חדשות לגבי ניירות ערך. לאור זאת, סיווג הבנק את הנתונים ליום 31 בדצמבר 2010 כדי להתאימם לכתורות הסעיפים ולשיטת ההצגה בתקופה השוטפת.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2010					
שוי הוגן (3)	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
	הפסדים	רווחים			
					במיליוני ש"ח
					א. ניירות ערך זמינים למכירה
1,832	(4)	43	1,793	1,832	אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל
4	-	-	4	4	של ממשלות זרות
847	(2)	9	840	847	של מוסדות פיננסיים בישראל
229	(2)	2	229	229	של מוסדות פיננסיים זרים
61	(3)	7	57	61	מגובי נכסים (ABS)
660	(6)	40	626	660	של אחרים בישראל
9	-	* -	9	9	של אחרים זרים
<u>3,642</u>	<u>(17)</u>	<u>101</u>	<u>(4) 3,558</u>	<u>3,642</u>	
(6) 137	* -	38	(5) 99	137	מניות וניירות ערך אחרים -
<u>3,779</u>	<u>(7) (17)</u>	<u>(7) 139</u>	<u>3,657</u>	<u>3,779</u>	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה
שוי הוגן (3)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
					במיליוני ש"ח
					ב. ניירות ערך למסחר
742	(1)	* -	743	742	אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	של ממשלות זרות
6	* -	* -	6	6	של מוסדות פיננסיים בישראל
-	-	-	-	-	של מוסדות פיננסיים זרים
7	* -	* -	7	7	של אחרים בישראל
-	-	-	-	-	של אחרים זרים
<u>755</u>	<u>(1)</u>	<u>* -</u>	<u>756</u>	<u>755</u>	
19	(4)	1	22	19	מניות וניירות ערך אחרים -
<u>774</u>	<u>(8) (5)</u>	<u>(8) 1</u>	<u>778</u>	<u>774</u>	סך כל ניירות הערך למסחר
<u><u>4,553</u></u>			<u><u>4,435</u></u>	<u><u>4,553</u></u>	סך כל ניירות הערך
					ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב
					יתרת חוב רשומה של-
4				4	אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית
54				54	אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית
<u>58</u>				<u>58</u>	

ליום
31 בדצמבר
2010
במיליוני ש"ח

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה באור 1.א.(2).
- (2) באשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 22.ה. ובאשר לפירוט תוצאות הפעילות במניות, ראה באור 24.
- (3) נתוני שוי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (4) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.10 בסך 48 מיליון ש"ח.
- (5) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.10 בסך 19 מיליון ש"ח.
- (6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שוי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 54 מיליון ש"ח.
- (7) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שוי הוגן".
- (8) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (9) לענין שעבודים על אגרות חוב, ראה באור 14.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 3 א - מכשירים פיננסיים מגובי נכסים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

לבנק אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) שפרעונם מתבסס על תזרים המזומנים מקבוצת נכסים ספציפית ומוצגים בתיק הזמין למכירה.

להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

31 בדצמבר 2011				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
	הפסדים (3)	רווחים		
				במיליוני ש"ח
				אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
5	(1)	-	6	מגובה בפקדונות בבנקים ⁽¹⁾
57	(2)	6	53	אחרים ⁽²⁾
62	(3)	6	59	סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

(1) 5 מיליון ש"ח - אגרת חוב בדרוג AAA שדורגה בשנת 2010, תמורת הגיוס הושקעה על ידי היישויות המנפיקות בפקדונות בבנקים בחו"ל.

(2) מזה:

- 18 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 22 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA שדורגו בשנת 2010, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.
- 12 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג A- שדורגו בשנת 2010, המגובות בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA- שדורגו בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA שדורגה בשנת 2010, המגובה בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA- שדורגה בשנת 2011, המגובה בתזרים מזומנים מהתפלת מים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג A+ שדורגה בשנת 2011, המגובה בעסקאות CLN.

(3) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומשו:

31 בדצמבר 2011			
12 חודשים ומעלה		פחות מ- 12 חודשים	
הפסדים	שוי הוגן	הפסדים	שוי הוגן
שטרם מומשו		שטרם מומשו	
			במיליוני ש"ח
			אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
(1)	5	* -	מגובה בפקדונות בבנקים
(2)	12	* -	אחרים
(3)	17	* -	סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

להערכת הבנק, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון. * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 3 א - מכשירים פיננסיים מגובי נכסים (המשך)
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010			
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)
	הפסדים (3)	רווחים	
			הערך במאזן במיליוני ש"ח
4	(1)	-	5
57	(2)	7	52
61	(3)	7	57

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)

מגובה בפקדונות בבנקים⁽¹⁾

אחרים⁽²⁾

סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

- (1) - 4 מיליון ש"ח - אגרות חוב בדרוג AAA שדורגה בשנת 2010, תמורת הגיוס הושקעה על ידי הישות המנפיקה בפקדונות בבנק בחו"ל.
(2) מזה:

- 10 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג A- שדורגה בשנת 2010, המגובה בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
- 17 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA שדורגה בשנת 2010, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחיר בדרוג AA שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרים מזומנים מהחכרת כלי רכב.
- 19 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחיר בדרוג AA- שדורגה בשנת 2010, מגובה בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחיר בדרוג A+ שדורגה בשנת 2010, מגובה בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 5 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג בינלאומי BBB- שדורגה בשנת 2010 (במהלך ינואר 2011 עודכן הדרוג ל -BB+), המגובה בתזרים מזומנים ממכירת גז.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA- שדורגה בשנת 2010, המגובה בתזרים מזומנים מהתפלת מים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA- שדורגה בשנת 2010 (במהלך פברואר 2011 עודכן הדרוג ל -A+), המגובה בעסקאות CLN.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA שדורגה בשנת 2010, המגובה בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.

- (3) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש:

31 בדצמבר 2010			
12 חודשים ומעלה		פחות מ - 12 חודשים	
הפסדים	שוי הוגן	הפסדים	שוי הוגן
שטרם מומשו		שטרם מומשו	
			במיליוני ש"ח
(1)	4	-	-
(2)	10	* -	1
(3)	14	* -	1

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)

מגובה בפקדונות בבנקים

אחרים

סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

- * להערכת הבנק, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון.
סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 4 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק הוראה חדשה של הפיקוח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה החדשה"). בדוחות הכספיים אלה נכלל גילוי לפי המתכונת החדשה המותאם לדרישות הדיווח בהתאם להוראה כאמור. לאור העובדה שההוראה החדשה יושמה באופן של מכאן ולהבא ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה, לצורך השוואותיות הגילוי, יוצגו להלן נתוני התקופה הנוכחית מול יתרות מתאימות ל- 31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה), לו ההוראה הייתה מיושמת לראשונה בשנה זו.

ההשפעה מיישום לראשונה של ההוראה החדשה על ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים והתנועה ביתרת ההפרשה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 הינה כדלקמן:

ההרכב במאוחד:

הפרשה להפסדי אשראי				
סה"כ	על בסיס קבוצתי ***		על בסיס פרטני ****	במיליוני ש"ח
	אחר	לפי עומק פיגור		
(1) 1,040	(4) 78	(3) 22	(2) 940	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2010
(813)	-	-	* (813)	שנה שהסתיימה ביום 31.12.2010
125	95	22	8	מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1.1.2011 (א)
27	16	(2)	13	שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1 בינואר 2011 (שנזקפו להון) (ב),(א)
(100)	-	(3)	(97)	הוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת החשבון
37	-	-	37	מחיקות חשבונאיות בשנת החשבון
(63)	-	(3)	(60)	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
** -	-	-	** -	מחיקות חשבונאיות נטו אחר
316	189	39	88	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2011
44	37	-	7	מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני

* סווג מחדש (ראה באור 1.ג.5).

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

*** לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

**** לרבות מחיקה חשבונאית של חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס קבוצתי.

- (א) כתוצאה מיישום לראשונה של ההוראה החדשה, החל מיום 1 בינואר 2011.
- (ב) השינויים כוללים סך של 7 מיליון ש"ח מיישום לראשונה של חוזר המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים אשר הרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל ההלוואות לדיוור.
- (ג) בהתאם להוראה החדשה החל מיום 1 בינואר 2011 תאגיד בנקאי אינו נדרש לשמור הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת (לפי מקדמי ההמרה) ובדוק כי סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממש.

(1) סכום זה הוצג לפני יום 1 בינואר 2011 בסעיף "הפרשה לחובות מסופקים".

(2) סכום זה הוצג לפני יום 1 בינואר 2011 בסעיף "הפרשה ספציפית אחרת".

(3) סכום זה הוצג לפני יום 1 בינואר 2011 בסעיף "הפרשה ספציפית לפי עומק פיגור".

(4) סכום זה הוצג לפני יום 1 בינואר 2011 בסעיף "הפרשה נוספת".

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 4 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

א. האשראי לציבור

ההרכב מאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2010 - נתוני פרפורמה		ליום 31 בדצמבר 2011	
יתרת חוב	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב	הפרשה להפסדי אשראי
נטו	נטו	נטו	נטו
13,190	13,190	13,360	13,360
8,423	8,423	9,508	9,508
21,613	21,613	22,868	22,868
		272	272
		23,140	23,140
19	19	33	33

מזנה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים 33

(1) לרבות אשראי שנבנתן על בסיס פרטני ונמצא שהוא אינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי.

לפירוט נוסף לגבי אשראי שנבנתן על בסיס פרטני ראה באור 4.ב.

(2) אשראי שהפרשה להפסדי אשראי בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי בשיטת עומק פיגור לפי נספח להוראות ניהול בקלאי תקין מספר 314, ואשראי אחר שלא נבדק פרטנית, אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינם חושבה על בסיס קבוצתי. ראה פירוט נוסף בבאור 4.ג.

(3) לפירוט בדבר סוגי האשראי שנבדקים על בסיס פרטני וסוגי האשראי שנבדקים על בסיס קבוצתי, ראה באור 1.ה.5.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** סוג מחדש (ראה באור 1.ג.5).

ב. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני:

1. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני כולל:

ליום 31 בדצמבר 2010 - נתוני פרפורמה		ליום 31 בדצמבר 2011	
יתרת חוב	הפרשה להפסדי יתרת חוב	יתרת חוב	הפרשה להפסדי יתרת חוב
נטו	אשראי	נטו	אשראי
524	138	443	81
	** 662		524
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
-	-	-	-
125	*	35	*
12,541	** 121	12,882	135
12,666	121	12,917	135
13,190	259	13,360	216

(א) אשראי לציבור פגום

אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 יום או יותר (ב)

אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים (ב)

אשראי לציבור אחר שאינו פגום (ב)

סה"כ אשראי לציבור שאינו פגום (ב)

סה"כ אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני

א. אשראי פגום אינו צובר הכנסות ריבית, למעט אשראי מסויים בארגון מחדש נמצוין בסעיף קטן 4 לחלק.

ב. אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** סוג מחדש (ראה באור 1.ג.5).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 4 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ב. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני (המשך)

ההרכב במאוחד:

מידע נוסף על אשראי לציבור פגום שנבדק על בסיס פרטני

31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה)	31 בדצמבר 2011
יתרת חוב רשומה	
במיליוני ש"ח	
** 403	298
** 259	226
662	524
** 655	499
** 7	25
662	524

2. אשראי לציבור פגום בגינו קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
אשראי לציבור פגום בגינו לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
סך הכל אשראי לציבור פגום

3. אשראי לציבור פגום שנמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
אשראי לציבור פגום שנמדד לפי שווי הביטחון ***
סך הכל אשראי לציבור פגום

** סווג מחדש (ראה באור 5.ג.1).

*** אשראי שגבייתו מותנת בביטחון.

4. אשראי בעייתי בארגון מחדש במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי:

ליום 31 בדצמבר 2010 - נתוני פרופורמה			ליום 31 בדצמבר 2011		
יתרת חוב	הפרשה להפסדי	יתרת חוב	יתרת חוב	הפרשה להפסדי	יתרת חוב
נטו	אשראי	רשומה	נטו	אשראי	רשומה
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
94	17	** 111	99	2	101
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
16	** 7	** 23	17	-	17
110	24	134	116	2	118

שאינו צובר הכנסות ריבית
צובר הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר
צובר הכנסות ריבית, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים
צובר הכנסות ריבית
סך הכל (נכלל באשראי לציבור פגום)

לא קיימות התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של אשראי בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי ליום 31 בדצמבר 2011 (ליום 31 בדצמבר 2010 - 2 מיליון ש"ח).

** סווג מחדש (ראה באור 5.ג.1).

5.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011
במיליוני ש"ח

551

19

34

10

יתרת חוב רשומה ממוצעת של אשראי לציבור פגום בתקופת הדיווח
סך הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין אשראי זה בפרק הזמן בו סווג כפגום*
סך הכנסות ריבית שהיו נרשמות בתקופת הדיווח אילו היה אשראי זה צובר ריבית לפי תנאיו המקוריים

* מזה: הכנסות ריבית שנרשמו לפי השיטה החשבונאית של בסיס מזומן

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 4 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ג. אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי כולל:

ההרכב במאוחד:

1. הלוואות לדיר שביגין נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314:

ליום 31 בדצמבר 2011							
עומק פיגור							
בפיגור של 30 ימים עד 90 ימים							
בפיגור של יותר מ- 90 ימים							
1-3 חודשים	3-6 חודשים	6-15 חודשים	15-33 חודשים	מעל 33 חודשים	מעל 3 חודשים	סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו (3) סך הכל
במיליוני ש"ח							
1	-	1	1	33	35	5	41
-	-	-	-	15	15	-	15
49	11	8	3	27	49	11	109
-	-	1	2	22	25	5	30
49	11	7	1	5	24	6	79

סכום הפיגור (1)
מזה: יתרת הפרשה לריבית
יתרת חוב רשומה
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי (2)
יתרת חוב נטו

ליום 31 בדצמבר 2010 - נתוני פרפורמה							
עומק פיגור							
בפיגור של 30 ימים עד 90 ימים							
בפיגור של יותר מ- 90 ימים							
1-3 חודשים	3-6 חודשים	6-15 חודשים	15-33 חודשים	מעל 33 חודשים	מעל 3 חודשים	סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו (3) סך הכל
במיליוני ש"ח							
-	-	1	1	21	23	2	25
-	-	-	-	8	8	-	8
34	8	6	6	19	39	8	81
-	-	1	3	16	20	2	22
34	8	5	3	3	19	6	59

סכום הפיגור
מזה: יתרת הפרשה לריבית (1)
יתרת חוב רשומה
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי (2)
יתרת חוב נטו

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
(2) כולל הפרשה פרטנית מעבר לעומק הפיגור ולא כולל יתרת הפרשה לריבית והפרשה קבוצתית מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור.
(3) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעון.
* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** סווג מחדש (ראה באור 5.ג.1).

2. אשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי:

ליום 31 בדצמבר 2011			ליום 31 בדצמבר 2010 - נתוני פרפורמה		
יתרת חוב	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב	יתרת חוב	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
-	-	-	-	-	-
9	1	8	7	2	5
25	-	25	16	*	16
2,950	16	2,934	2,596	** 11	2,585
2,984	17	2,967	2,619	13	2,606

אשראי לציבור פגום
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 ימים או יותר
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים
אשראי לציבור אחר שאינו פגום
סך הכל

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** סווג מחדש (ראה באור 5.ג.1).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 4 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ד. הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ההרכב במאוחד:

1.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011			
הפרשה להפסדי אשראי			
סה"כ	על בסיס קבוצתי **		על בסיס פרטני
	אחר	לפי עומק פיגור	
במיליוני ש"ח			
352	173	44	135
27	16	(2)	13
(100)	-	(3)	(97)
37	-	-	37
(63)	-	(3)	(60)
-	-	-	-
316	189	39	88

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.10 (נתוני פרפורמה)

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

מחיקות חשבונאיות

גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות

מחיקות חשבונאיות נטו

אחר

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.11

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

2.

ליום 31 בדצמבר 2011			
סה"כ	על בסיס קבוצתי *		על בסיס פרטני
	אחר	לפי עומק פיגור	
במיליוני ש"ח			
272	152	39	81
-	-	-	-
44	37	-	7
316	189	39	88

הרכב יתרת ההפרשה ליום 31.12.2011

בגין אשראי לציבור

בגין חובות שאינם אשראי לציבור

בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.11

ליום 31 בדצמבר 2010 - נתוני פרפורמה			
סה"כ	על בסיס קבוצתי *, **		על בסיס פרטני
	אחר	לפי עומק פיגור	
במיליוני ש"ח			
302	** 134	30	** 138
-	-	-	-
43	** 39	-	4
345	173	30	142

הרכב יתרת ההפרשה ליום 31.12.2010

בגין אשראי לציבור

בגין חובות שאינם אשראי לציבור

בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)

יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.10

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

** סווג מחדש (ראה באור 5.ג.1).

*** נתוני הפרפורמה אינם כוללים סך של 7 מיליון ש"ח מיישום לראשונה של חוזר המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים אשר הרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל ההלוואות לדיוור.

באור 4 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ה. פרטים נוספים על הלוואות לדיור ואופן חישוב ההפרשה להפסדי אשראי

ההרכב במאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2011						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי			הלוואות לדיור פגומות או בפיגור של יותר מ- 90 ימים (1)		הלוואות לדיור	
אחרת			לפי עומק הפיגור	יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור (3)	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח
סך הכל	על בסיס פרטני	על בסיס קבוצתי				
38	-	-	38	60	40	6,580
1	-	1	-	*	-	183
39	-	1	(4) 38	60	40	(5) 6,763

(6) הלוואות לדיור שחובה לחשב בגינן את ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור הלוואות לדיור אחרות סך הכל

מזה: בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה

ליום 31 בדצמבר 2010 - נתוני פרפורמה						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי			הלוואות לדיור פגומות או בפיגור של יותר מ- 90 ימים (1)		הלוואות לדיור	
אחרת			לפי עומק הפיגור	יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור (3)	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח
סך הכל	על בסיס פרטני	על בסיס קבוצתי				
30	-	-	** 30	47	25	4,372
3	3	* -	-	7	5	1,475
9	9	* -	-	16	13	154
42	12	* -	(4) 30	70	43	(5) 6,001

(6) הלוואות לדיור שחובה לחשב בגינן את ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור הלוואות "גדולות" (2) הלוואות לדיור אחרות סך הכל

מזה: בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה

- (1) הלוואות לדיור פגומות והלוואות לדיור בפיגור יותר מ- 3 חודשים.
  - (2) הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 893 אלפי ש"ח.
  - (3) כולל ריבית על סכום הפיגור.
  - (4) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור בסך 12 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.10 - 11 מיליוני ש"ח).
  - (5) מזה: הלוואות לדיור בריבית משתנה בסך 4,579 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.10 - 3,871 מיליוני ש"ח).
  - (6) מזה: הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 99 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.10 - 113 מיליוני ש"ח).
- * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** סווג מחדש (ראה באור 5.ג.1).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 4 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ו. מיון אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי גודל אשראי של לווה בודד:

ההרכב במאוחד (3) :

מאוחד			מאוחד			תקרת האשראי ללווה (באלפי ש"ח)	
31 בדצמבר 2010 (6)			31 בדצמבר 2011				
סיכון אשראי חוץ מאזני (4)	אשראי (1)	מספר לווים (2)	סיכון אשראי חוץ מאזני (4)	אשראי (1)	מספר לווים (2)	מ-	עד-
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
38	39	24,698	32	141	22,903	10	0
92	82	12,123	93	100	13,515	20	10
155	248	14,031	183	334	17,608	40	20
311	474	14,083	344	601	16,782	80	40
320	532	7,973	338	567	8,401	150	80
188	1,076	5,868	203	1,092	5,883	300	150
230	2,330	5,929	236	2,636	6,490	600	300
339	2,265	3,244	282	2,676	3,584	1,200	600
270	986	834	231	1,133	850	2,000	1,200
531	1,083	584	426	1,215	566	4,000	2,000
630	1,164	318	598	1,157	298	8,000	4,000
1,297	1,989	258	1,040	2,014	240	20,000	8,000
1,752	1,799	125	1,526	2,081	126	40,000	20,000
5,762	5,873	149	4,900	5,562	128	200,000	40,000
1,042	1,766	11	624	1,758	9	400,000	200,000
2	(5) 447	1	192	(5) 713	2	466,000	400,000
12,959	22,153	90,229	11,248	23,780	97,385		

- (1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לוויים. בשנת 2010 אשראי וסיכון אשראי מוצגים לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי. בעקבות תיקון הוראת חבות, מספרי השוואה לשנה קודמת לא הוצגו מחדש ולכן אינם ברי השוואה.
- (2) מספר לוויים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) ראה באור 1.א.2.
- (4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (5) יתרות האשראי ליום 31 בדצמבר 2011 ו-ליום 31 בדצמבר 2010 מכוסות ברובן בבטחונות המותרים לקיזוז.
- (6) מספרי השוואה לשנה קודמת לא הוצגו מחדש בעקבות תיקון נוהל בנקאי תקין 313 "מגבלות, על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים", ולכן אינם ברי השוואה.

באורים לדוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 5 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

סכומים מדוחים

פרטים על חברות מוחזקות עיקריות: (1)

השקעות לפי שווי מאזני ליום 31 בדצמבר									
חלק בהון ובדכויות האבעה	עלות הרכישה		רווחים (הפסדים)		דו-ידני שהתקבל		סעיפים אחרים		חלק הבעה
	2010	2011	2010	2011	ממועד הרכישה	ממועד הרכישה	שנצבר בתוך	2010	
%	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
תחום פעילות עיקרי									
השקעות ראליות	100	149	149	15	8	-	10	26	7
ניהול תיקים	100	10	10	13	11	-	1	2	2
הפקת כותבי התחייבות	100	16	16	2	*	-	-	-	(1)
אגוד השקעות ויזום (א.ש.י.) בע"מ (8),(9)									
אמפקט ניהול תיקי									
השקעות בע"מ (4)									
אגוד נספים בע"מ (5)									
אגוד עודפים בע"מ (6)									
אגוד הנפקות בע"מ (7)									
כרמל-אגוד למשכנתאות									
ורשקעות בע"מ									
לבלוב סוכנות לביטוח									
ביטוח מקרקעין									
ליסינג									
חברה לתאגדות של									
בנק אגוד בע"מ									

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** ביום 1.1.2011 אימץ הבנק את הוראות המפקח על הבנקים בנושא "מדדה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אסראי והפרטה לרפסדי" אסראי". מספרי השוואה לשינים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן אינם ברי השוואה לנתוני 31 בדצמבר 2011.

סוג מחדש. ***

- (1) הנחמים לציג: החברות המאוחדות משקפים את השקעות הבנק בהן בניטי השקעות כל חברה בחברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניטי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבנק.
- (2) כולל בעיקר התאמות בגין הצגת ניריות ערך זמינים למכירה של חברות מאוחדות לפי שווי הון. נטו.
- (3) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 139 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 - 139 מיליון ש"ח). בדבר התקשרויות של החברה המאוחדת ראה באור 18.ג. (3) להלן.
- (4) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 - 5 מיליון ש"ח). בדבר שעבוד פקדון שנתן הבנק לטובת לקוחות החברה המאוחדת - ראה באור 18.ג.9.א.
- (5) לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.י.) בע"מ. פעילות קרנות הנאמנות נמכרה בשנת 2006.
- (6) לשעבר אגוד קופות גמל בע"מ. פעילות קופות הגמל נמכרה בשנת 2006.
- (7) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 16 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 - 16 מיליון ש"ח). בדבר תופקת תעודת התייבות על ידי אגוד הנפקות בע"מ ראה באור 10.
- (8) אגוד חיתום פיננסיים (2010) בע"מ (להלן) "אגוד חיתום" הקומה ביום 10 בינואר 2010 כתברת בת של אגוד שיקוי הון (מאוחדת בחברת א.ש.י.). ביום 9 בנובמבר 2010 נרשמה אגוד חיתום במרשם החתומים. החברה משתפת פעולה עם גורמים בעלי מומחיות ומוניטין בתחומי פעילותה, במסגרת שיתוף פעולה זה יוחדו לנותני השירותים אחרות מסוימות המהוות מיעוט ממניות החברה האמורה, בשיעור של יעלה על 30%. מתוך שיעור זה הוקצו עד כה 15% לנותני שירותים שהתשרק עם החברה באמור. ביום 1 בינואר 2012 הוקצו לחברה בשליטת המנל"ל כ-5% נוספים כך שמתל"ל אגוד חיתום מחזיקי בלקיפוי ב-20% ממניות אגוד חיתום. כמו כן ביום 1 בינואר 2012 הוקצו 5% נוספים ממניותיה של אגוד חיתום לנותני שירותים נוסף שהתקשר עם החברה, כאשר ובהתק"ים תנאים מסוימים שנקבעו בהסכם עם נתון שהיהותים הנוסף, עשויים להיות מקצים לו 5% נוספים ממניות אגוד חיתום.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 6 - בניינים וציוד
סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד ובבנק:

סך הכל	עלויות תוכנה **, ***	צידוד, ריהוט וכלי רכב **	בניינים ומקרקעין לרבות התקנות ושיפורים (במושכר) במיליוני ש"ח
--------	-------------------------	--------------------------------	--

1,002	278	320	404
87	62	13	12
(9)	-	-	(9)
1,080	340	333	407
622	165	281	* 176
58	36	11	11
(8)	-	-	(8)
672	201	292	* 179

עלות נכסים ^(ה):
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
תוספות
גריעות
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011

פחת והפסדים מירידת ערך:
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
פחת לשנה
גריעות
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011

הערך בספרים

ליום 31 בדצמבר 2010
ליום 31 בדצמבר 2011

380	113	39	228
408	139	41	228

שעור פחת ממוצע משוקלל ב- % ליום 31.12.2011
שעור פחת ממוצע משוקלל ב- % ליום 31.12.2010

21.3%	13.8%	3.41%
20.8%	14.5%	3.30%

ב. בניינים ומקרקעין כוללים זכויות בדרך של חכירה בסך של 132 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 - 134 מיליון ש"ח).

ג. זכויות במקרקעין שיתרתם לאחר הפחתה 86 מיליון ש"ח, טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רשום המקרקעין (ליום 31 בדצמבר 2010 - 88 מיליון ש"ח).

ד. בניינים ומקרקעין כוללים נכסים שאינם בשימוש הבנק, יתרתם לאחר הפחתה ולאחר הפרשה לירידת ערך הינה בסך 9 מיליון ש"ח, מזה סך של 1 מיליון ש"ח מיועדים למכירה (ליום 31 בדצמבר 2010 - 11 מיליון ש"ח - מזה סך של 3 מיליון ש"ח בגין בניינים ומקרקעין המיועדים למכירה).

ה. בניין בעלות מופחתת של כ- 9 מיליון ש"ח אשר היה בעיקרו בשימוש הבנק, נמכר לאחר תאריך המאזן.

* כולל הפרשה לירידת ערך בסך 6 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 - 7 מיליון ש"ח).

** נתוני השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לכותרות הסעיפים ולשיטת ההצגה בתקופה השוטפת (ראה באור 12.ה.1).

*** הוצאות שהווגו בשנת 2011 בסך 51 מיליון ש"ח. לגבי מדיניות היוון עלויות תוכנה ראה באור 15.ה.1.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 7 - נכסים אחרים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011
במיליוני ש"ח	
111	219
385	739
60	83
556	1,041

מיסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 2.28).
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף⁽²⁾
חייבים אחרים ויתרות חובה⁽³⁾⁽⁴⁾
סך הכל נכסים אחרים

- (1) ראה באור 2.א.1.
(2) נכסים שאינם עונים על הגדרת נגזר, ראה גם באור 11 - התחייבות בגין פעילות בשוק המעו"ף.
(3) כולל סך של כ-13 מיליון ש"ח, בגין הלוואה ללא זמן פרעון, שניתנה לחברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ, אשר הבנק מחזיק כ-14% ממניותיה. הבנק ובעלי מניות אחרים בחברה נתנו הלוואות לכיסוי הוצאות פיתוח ואלו תוחזרנה מתוך הסכומים שיעמדו לרשות החברה עם מימוש נכסיה (ליום 31 בדצמבר 2010 - 13 מיליון ש"ח).
(4) א. כולל הוצאות מראש בסך 0.2 מיליון ש"ח בגין חכירה תפעולית בהן הבנק חוכר.
ב. הבנק וחברות הבנות שלו חוכרות בניינים וציוד בחכירה תפעולית בהסכמי חכירה צמודים למדד.
ג. דמי החכירה ששילם הבנק בגין הבניינים הסתכמו ל-24 מיליון ש"ח (2010-22 מיליון ש"ח, 2009-19 מיליון ש"ח) לגבי דמי שכירות לשנים הבאות ראה באור 1.ג.18.

באור 8 - פקדונות הציבור

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011
במיליוני ש"ח	
7,355	6,653
* 21,417	24,443
72	62
28,844	31,158

פקדונות לפי דרישה
פקדונות לזמן קצוב
פקדונות בתוכניות חסכון
סך הכל פקדונות הציבור

- (1) ראה באור 2.א.1.
* סווג מחדש מול פקדונות מבנקים.

באור 9 - פקדונות מבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011
במיליוני ש"ח	
49	67
* 200	292
19	33
3	-
271	392

בנקים מסחריים:
פקדונות לפי דרישה
פקדונות לזמן קצוב
קיבולים
תאגידים בנקאיים מיוחדים:
פקדונות לפי דרישה
סך הכל פקדונות מבנקים

- בדבר שעבודים ראה באור 14.
* סווג מחדש מול פקדונות הציבור.

באור 10 – אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

מאוחד		מאוחד		
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	שעור תשואה פנימי (2)	משך חיים ממוצע (1)	
במיליוני ש"ח		31 בדצמבר 2011		
		ב- %	בשנים	
434	644	4.5	6.3	תעודות התחייבות ⁽³⁾ (5)
1,272	1,470	4.4	4.9	כתבי התחייבות נדחים: במטבע ישראלי לא צמוד במטבע ישראלי צמוד למדד
332	332	5.0	2.4	תעודות פקדון: במטבע ישראלי לא צמוד למדד
306	315	1.3	1.5	במטבע ישראלי צמוד למדד
2,344	2,761			סך הכל כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון

הבנק		הבנק		
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	שעור תשואה פנימי (2)	משך חיים ממוצע (1)	
במיליוני ש"ח		31 בדצמבר 2011		
		ב- %	בשנים	
267	222	5.0	3.0	כתבי התחייבות נדחים ⁽³⁾ , (4)
267	222			במטבע ישראלי צמוד למדד סך הכל כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב

- (1) משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שעור תשואה פנימי.
- (2) שעור תשואה פנימי הינו שעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוחות הכספיים.
- (3) כתבי התחייבות הנדחים ותעודות הפקדון אינם ניתנים להמרה במניות.
- (4) כתבי התחייבות הנדחים עומדים לפרעון עד 2022.
- (5) כולל כתבי התחייבות נדחים סחירים בסך 2,538 מיליון ש"ח (31.12.2010 - 2,077 מיליון ש"ח).

ב. פרסום תשקיפי מדף

1. ביום 31 באוגוסט 2009 פרסמה חברת בת אגוד הנפקות בע"מ תשקיף מדף להנפקת סדרות חדשות של תעודות התחייבות והרחבה של סדרות קיימות. על פי התשקיף מדף, יכולה החברה להנפיק כדלקמן:
הנפקה של עד 12 סדרות של אגרות חוב (סדרות ה' עד טז') בדרגת פרעון רגילה, אשר תהיה שווה לדרגת הפרעון של כלל הפקדונות המופקים בבנק מעת לעת, ועד 12 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות יז' עד כח'), אשר יעמדו בדרגת פרעון נדחית לאחר כל יתר התחייבויותיה האחרות של הבנק ושל החברה, אשר לא נקבעה להן דרגת פרעון שווה ו/או נחותה של כתבי התחייבות מאותה סדרה.
2. ביום 10 במרס 2011 פרסמה חברת בת אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "אגוד הנפקות") תיקון תשקיף לתשקיף מיום 31 באוגוסט 2009 (להלן "תיקון התשקיף"), במסגרת תיקון התשקיף ביקשה החברה כי יתאפשר לה, להציע לציבור כתבי התחייבות נדחים בדרך של הצעת רכש חליפין באופן שכל אחד מהמחזיקים בכתבי התחייבות נדחים (סדרה א) של החברה, יהיה רשאי למכור לחברה את כתבי התחייבות הנדחים (סדרה א) המוחזקים על ידו, או חלק מהם, בתמורה לכתבי התחייבות נדחים (סדרה יז) של החברה.

באור 10 – אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

3. ב- 29 באוגוסט 2011 פרסמה אגוד הנפקות בע"מ, חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן- "החברה") תשקיף מדף, הנושא את התאריך 30 באוגוסט 2011, להנפקה של הסדרות הבאות:

- עד 11 סדרות של אגרות חוב (סדרות ו' ו-ט') בדרגת פירעון רגילה, אשר תהיה שווה לדרגת הפירעון של כל הפקדונות המופקדים בבנק מעת לעת ועד 11 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות כ'-ל'), אשר יעמדו בדרגת פירעון נדחית לאחר כל יתר התחייבויותיו האחרות של בנק אגוד ושל החברה, אשר לא נקבעה להן דרגת פירעון שווה ו/או נחותה מזו של כתבי ההתחייבות מאותה סדרה ופרט לזכויות נושים המחזיקים במכשירים הכלולים בהן רובד 1 ובהן רובד 2 עליון של הבנק (להלן בפסקה זו, כתבי ההתחייבות הנדחים ואגרות החוב ביחד: "תעודות ההתחייבות");

כל אחת מסדרות תעודות ההתחייבות תהיה בערך נקוב של עד 1,000,000,000 ש"ח; תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות שתונפקנה כאמור תהיינה רשומות על שם, תעמודנה לפירעון במספר תשלומים שווים (למעט התשלום האחרון שעשוי להיות שונה), כפי שיקבע בדו"ח ההצעה

הראשונה, אך לא יותר מתשלום אחד ברבעון. בסיס ההצמדה וסוג הריבית אותם תישא קרן תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות שיונפקו יקבעו בדוח ההצעה על פיו תוצע לראשונה כל אחת מהסדרות. שיעור הריבית אותו תישא קרן תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות שיונפקו בהתאם לתשקיף זה, או המרווח, מעל או מתחת לריבית הבסיס, לפי העניין, אותו תישא קרן תעודות ההתחייבות, יקבעו במרכז אשר על פיו תיערך הצעתן לראשונה של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה או שייקבעו בדוח הצעת המדף הראשון של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה; הריבית תשולם בתדירות ובמועדים כפי שייקבעו על ידי החברה ערב הצעתן לראשונה של תעודות ההתחייבות מהסדרה הרלוונטית (להלן: "ההצעה הראשונה של תעודות ההתחייבות") אך לא יותר מתשלום אחד ברבעון, וכפי שיפורט בדו"ח ההצעה שתפרסם החברה.

- עד 1,000,000,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה ב') רשומים על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דו"ח הצעת מדף מיום 17 בינואר 2007 שפורסם בהתאם לתשקיף מדף של החברה מיום 7 בינואר 2007 (להלן: "תשקיף 2007"). כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ב') עומדים לפירעון בשלושה תשלומים שנתיים שווים ביום 21 בינואר של כל אחת מהשנים 2015 עד 2017 (כולל), נושאים ריבית שנתית צמודה בשיעור של 4.3% אשר משולמת מדי חצי שנה ביום 21 בינואר ויום 21 ביולי מיום 21 ביולי 2007 ועד ליום 21 בינואר 2017 (כולל). הקרן והריבית צמודות למדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 15 בינואר 2007 בגין חודש דצמבר 2006.

- עד 1,000,000,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה ג') רשומים על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דו"ח הצעת מדף מיום 17 בינואר 2007 שפורסם בהתאם לתשקיף 2007. כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ג') עומדים לפירעון בשלושה תשלומים שנתיים שווים ביום 21 בינואר של כל אחת מהשנים 2015 עד 2017 (כולל), נושאים ריבית שנתית לא צמודה בשיעור של 6.2% אשר משולמת מדי חצי שנה ביום 21 בינואר ויום 21 ביולי מיום 21 ביולי 2007 ועד ליום 21 בינואר 2017 (כולל). הקרן והריבית אינן צמודות למטבע או למדד כלשהם.

- עד 1,000,000,000 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ד') רשומות על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דו"ח הצעת מדף מיום 8 במרס 2007 שפורסם בהתאם לתשקיף 2007. אגרות החוב (סדרה ד') עומדות לפירעון בשלושה תשלומים שנתיים שווים ביום 13 במרס של כל אחת מהשנים 2013 עד 2015 (כולל), נושאות ריבית שנתית לא צמודה בשיעור של 5.95% אשר משולמת מדי חצי שנה ביום 13 במרס ויום 13 בספטמבר מיום 13 בספטמבר 2007 ועד ליום 13 במרס 2015 (כולל). הקרן והריבית אינן צמודות למטבע או למדד כלשהם.

- עד 1,000,000,000 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ה') רשומות על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דו"ח הצעת מדף מיום 17 בינוי 2010 שפורסם בהתאם לתשקיף מדף של החברה מיום 31 באוגוסט 2009 כפי שתוקן ביום 10 במרץ 2011 (להלן: "תשקיף 2009"). אגרות החוב (סדרה ה') עומדות לפירעון בשלושה תשלומים שנתיים שווים ביום 21 בינוי של כל אחת מהשנים 2012 עד 2014 (כולל), נושאות ריבית שנתית צמודה בשיעור של 1.3% אשר משולמת מדי שנה ביום 21 בינוי החל מיום 21 בינוי

באור 10 – אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

2011 ועד ליום 21 ביוני 2014 (כולל). הקרן והריבית צמודות למדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 15 ביוני 2010 בגין חודש מאי 2010.

- עד 1,000,000,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה יז') רשומים על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דו"ח הצעת מדף מיום 20 בספטמבר 2010 שפורסם בהתאם לתשקיף 2009. כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יז') עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 26 בספטמבר 2017, נושאים ריבית שנתית בשיעור של 3.1% אשר משולמת מדי שנה ביום 26 בספטמבר החל מיום 26 בספטמבר 2011 ועד ליום 26 בספטמבר 2017 (כולל). הקרן והריבית צמודות למדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 15 בספטמבר 2010 בגין חודש אוגוסט 2010.

- עד 1,000,000,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה יח') רשומים על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דו"ח הצעת מדף מיום 21 בדצמבר 2010 שפורסם בהתאם לתשקיף 2009. כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יח') עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 1 בדצמבר 2019, נושאים ריבית שנתית בשיעור ריבית אגרת חוב "ממשלתית משתנה 520" בתוספת מרווח בשיעור של 1.4% המשולמת ארבע פעמים בשנה בימים 1 במרץ, 1 ביוני, 1 בספטמבר ו-1 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2011 עד 2019 (כולל) החל מיום 1 במרץ 2011 ועד ליום 1 בדצמבר 2019 (כולל). הקרן והריבית אינם צמודים למטבע או למדד כלשהם.

- עד 1,000,000,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה יט') רשומים על שם, שיוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שהונפקה לראשונה באמצעות דו"ח הצעת מדף מיום 30 בספטמבר 2011 שפורסם בהתאם לתשקיף 2009. כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יט') עומדים לפירעון בשלושה תשלומים ביום 4 ביולי של כל אחת מהשנים 2019 עד 2021 (התשלומים בגין השנים 2019 ו-2020 יהיו בגובה 33.3333% מהקרן, כל אחד, ואילו התשלום בגין שנת 2021 יהיה בגובה 33.3334% מהקרן) נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור 4.15% המשולמת מדי שנה ביום 4 ביולי של כל אחת מהשנים 2012 עד 2021 (כולל) החל מיום 4 ביולי 2012 ועד ליום 4 ביולי 2021 (כולל). הקרן והריבית צמודים לעלייה במדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 15 ביוני 2011 בגין חודש מאי 2011.

- עד 12 סדרות של ניירות ערך מסחריים (סדרות 1-12) (להלן: "ניירות הערך המסחריים") רשומים על שם, העומדים לפירעון במספר תשלומים שווים כפי שייקבע בדו"ח ההצעה הראשונה, כהגדרת מונח זה להלן, אך לא יותר מתשלום אחד ברבעון; בסיס ההצמדה וסוג הריבית אותם תישא קרן ניירות הערך המסחריים שתונפקנה יקבעו בדוח ההצעה על פיו תוצע לראשונה; כל אחת מסדרות ניירות הערך המסחריים תהיה בערך נקוב של עד 1,000,000,000 ש"ח; שיעור הריבית אותו תישא קרן ניירות הערך המסחריים שתונפקנה בהתאם לתשקיף זה, או המרווח, מעל או מתחת לריבית הבסיס, לפי העניין, אותו תישא קרן ניירות הערך המסחריים, יקבעו במכרז אשר על פיו תיערך הצעתם לראשונה של ניירות הערך המסחריים מאותה סדרה או שייקבעו בדו"ח הצעת המדף הראשון של ניירות הערך המסחריים מאותה סדרה; הריבית תשולם בתדירות ובמועדים כפי שייקבעו על ידי החברה ערב הצעתם לראשונה של ניירות הערך המסחריים מהסדרה הרלוונטית (להלן: "ההצעה הראשונה של ניירות הערך המסחריים") אך לא יותר מתשלום אחד ברבעון, וכפי שיפורט בדו"ח ההצעה שתפרסם החברה.

בנק אגוד נתן לנאמנים למחזיקי תעודות ההתחייבות הכלולות בתשקיף המדף הסכמה עקרונית לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות שיוצעו בהתאם לתשקיף המדף, אשר יוחזקו בידי הציבור, וזאת בכפוף למתן התחייבות נפרדת וספציפית של הבנק, מראש, ביחס לכל הנפקה והנפקה של תעודות התחייבות מהסדרות המונפקות, אשר על פיה יתחייב הבנק לקיים את תנאיהן של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה. במסגרת כל דו"ח הצעה, תכלול החברה את התחייבותו הספציפית של הבנק כאמור לגבי תעודות ההתחייבות שיונפקו על פי דו"ח ההצעה. ככל שהתחייבותו האמורה של בנק אגוד תחול על כתבי התחייבות נדחים, היא בעלת מעמד נדחה לעומת שאר התחייבויותיו של בנק אגוד, אשר לא נקבעה להן דרגת פירעון שווה או נחותה ופרט לזכויות נושאי המחזיקים במכשירים הכלולים בהן רובד 1 ובהן רובד 2 עליון, כהגדרת מונחים אלו בהוראות ניהול בנקאי תקין.

בהתאם לשטרי הנאמנות, תעודות ההתחייבות שיוצעו בהתאם לדו"ח ההצעה (להלן: "תעודות ההתחייבות המוצעות") אינן מובטחות בבטחונות כלשהם. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבות המוצעות על פי תשקיף מדף זה תופקד על ידי החברה בפקדונות בבנק אגוד (להלן: "הפקדונות"), אשר, יהיו בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות ההתחייבות המוצעות, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים או עדיפים מהם, אשר יאפשרו פירעון מלא של תעודות ההתחייבות במועדן,

באור 10 – אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05%, או מרווח בשיעור אחר כפי שיקבע בין הבנק לחברה. החברה תהיה רשאית להנפיק סדרות נוספות של תעודות התחייבות מסוגים שונים, שיעמדו בדרגת בטחון עדיפה, זזה או נחותה לעומת תעודות ההתחייבות המוצעות על פי תשקיף מדף זה.

ג. גיוס לפי תשקיף מדף:

1. ביום 30 יוני 2011 פרסמה אגוד הנפקות דו"ח הצעת מדף על פי תשקיף מדף של אגוד הנפקות שפורסם ביום 31 באוגוסט 2009 והתיקון לו מיום 10 למרס 2011. על פי דו"ח הצעת המדף הונפקו ביום 4 ביולי 2011 (בדרך של מכרז על שיעור הריבית) 300,895 יחידות כתבי התחייבויות נדחים (סדרה יט') כשהרכב כל יחידה הינו 1,000 ש"ח ערך נקוב והתמורה ברוטו בגין הסתכמה בכ- 301 מיליון ש"ח. עלויות ההנפקה הסתכמו ב- 2.5 מיליון ש"ח. הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 4.263%.
  2. ביום 11 באפריל 2011 פרסמה אגוד הנפקות דו"ח הצעת מדף על פי תשקיף מדף שפורסם ביום 31 באוגוסט 2009 והתיקון לו כאמור, מיום 10 למרס 2011, על פי דו"ח הצעת המדף הונפקו (בדרך של מכרז על מחיר היחידה) 210,176 יחידות כתבי התחייבויות נדחים (סדרה יח') בדרך של הרחבת סדרה נסחרת כשהרכב כל יחידה הינו 1,000 ש"ח ערך נקוב והתמורה ברוטו בגין הסתכמה בכ- 214 מיליון ש"ח. עלויות ההנפקה הסתכמו ב- 1.8 מיליון ש"ח. הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 4.9%.
  3. ביום 21 בדצמבר 2010 פרסמה אגוד הנפקות דו"ח הצעת מדף על פי תשקיף מדף של אגוד הנפקות שפורסם ביום 31 באוגוסט 2009. על פי דו"ח הצעת המדף הונפקו (בדרך של מכרז על שיעור הריבית) 235,000 יחידות כתבי התחייבות נדחים (סדרה יח') כשהרכב כל יחידה הינו 1,000 ש"ח ערך נקוב והתמורה ברוטו בגין הסתכמה ב- 235 מיליון ש"ח. עלויות ההנפקה הסתכמו ב- 2.9 מיליון ש"ח. הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 5.17%.
  4. ביום 20 בספטמבר 2010 פרסמה אגוד הנפקות דו"ח הצעת מדף על פי תשקיף מדף של אגוד הנפקות שפורסם ביום 31 באוגוסט 2009. על פי דו"ח הצעת המדף הונפקו (בדרך של מכרז על שיעור הריבית) 115,000 יחידות כתבי התחייבויות נדחים (סדרה יז') כשהרכב כל יחידה הינו 1,000 ש"ח ערך נקוב והתמורה ברוטו בגין הסתכמה ב- 115 מיליון ש"ח. עלויות ההנפקה הסתכמו ב- 0.8 מיליון ש"ח. הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 3.218%.
  5. ביום 17 ביוני 2010 פרסמה אגוד הנפקות דו"ח הצעת מדף על פי תשקיף מדף של אגוד הנפקות שפורסם ביום 31 באוגוסט 2009, על פי דו"ח הצעת המדף הונפקו (בדרך של מכרז על שיעור הריבית) 300,000 יחידות אגרות חוב (סדרה ה') כשהרכב כל יחידה הינו 1,000 ש"ח ערך נקוב והתמורה ברוטו בגין הסתכמה ב- 300 מיליון ש"ח. עלויות ההנפקה הסתכמו ב- 1.8 מיליון ש"ח. הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 1.5%.
  6. ביום 24 במרס 2010 פרסמה אגוד הנפקות הצעת מדף במסגרת תשקיף על פיה הונפקו (בדרך של מכרז) אגרות חוב (סדרה ד) בדרך של הרחבת סדרה סחירה, במסגרתה הונפקו 80,000 יחידות של 1,000 ש"ח ערך נקוב תמורת כ- 84 מיליון ש"ח. עלויות ההנפקה הסתכמו ב- 0.4 מיליון ש"ח. הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 4.82%.
- ד. לענין שטרי הון הנכללים ברובד 2 ראה באור 13.
- ה. במהלך שנת 2011 לא הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים לא סחירים (2010) – הבנק הנפיק 25 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים לא סחירים).
- ו. ביום 16 בדצמבר 2010 הודיעה חברת מידרוג כי דירוג הבנק ואופק הדירוג נותר ללא שינוי לעומת שנה קודמת והינו כדלקמן: פיקדונות לזמן ארוך של הבנק Aa3, פיקדונות לזמן קצר P-1, כתבי התחייבות נדחים A1 ושטרי הון נדחים A2, אופק הדירוג יציב.

באור 11 - התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב :

הבנק		מאוחד		
31	31	31	31	
בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	
2010	2011	2010	2011	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
* 231	272	* 231	272	עודף העתודות לפיצויי פיטורין, פרישה
4	3	5	4	ופנסיה על היעודות (ראה באור 15.א.7).
16	15	17	16	עודף הפרשות למס על מקדמות ששולמו
80	87	81	88	הכנסות מראש
385	739	385	739	עובדים בגין שכר ונלוות
283	318	283	318	התחייבות בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
				זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
5	13	5	13	יתרת סליקה נטו בקשר עם פעילות
10	123	10	123	בניירות ערך
239	287	91	137	מכירה בחסר של ניירות ערך
1,253	1,857	1,108	1,710	זכאים אחרים ויתרות זכות
				סך הכל התחייבויות אחרות

(1) התחייבויות שאינן עונות על הגדרת נגזר. ראה גם באור 7 – נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף. הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

באור 12 – הון

א. הרכב הון המניות:

בערכים נומינליים

ליום 31 בדצמבר		
2010	2011	
90,000,000	90,000,000	הון מניות רשום מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח
73,583,024	73,583,024	הון מניות מונפק ונפרע מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח

המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

ב. ביום 31 באוקטובר 2010 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנדים לשנים 2011-2013, על פיה בכל שנה יחלק הבנק סך שיהווה לפחות 40% מהרווח הנקי של הבנק מפעולות רגילות בשנה שקדמה לחלוקה, ובלבד שתשואת הבנק בגין השנה שקדמה לחלוקה תהיה לפחות בשיעור של 6%, וזאת בכפוף להוראות הדין בעניין "חלוקה" ולעמידתו של הבנק לאחר החלוקה בהוראות רגולטוריות (לרבות הוראות הנובעות מדרישות הפיקוח על הבנקים כפי שתהיינה מעת לעת) ובמגבלות שתקבענה על ידי דירקטוריון הבנק מפעם לפעם בכל הנוגע לתאבון וסיבולת הסיכון של הבנק, והכל ככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או במצב המשק ו/או שינויים בסביבה הרגולטורית שיש בהם להשפיע לרעה על הבנק. אין באמור לעיל כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד. יובהר כי, כל חלוקת דיבידנד בפועל, כפופה לעמידה, בכל התנאים הדרושים לבנק על פי דין, למגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה, ולהחלטות ספציפיות של הדירקטוריון. כמו כן כפופה חלוקת דיבידנד בפועל, בין היתר, למגבלות שקבע המפקח על הבנקים לעניין חלוקת דיבידנדים, הכוללות: איסור על חלוקת דיבידנד, ככל שהנכסים הלא כספיים של הבנק עולים על ההון העצמי או ככל שחלוקת הדיבידנד תגרום למצב זה, איסור על חלוקת דיבידנד מתוך קרנות הון, או כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד ולקיום דרישות סעיף 23 א לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, לפיו נקבעה מגבלה לגבי שיעור ההון אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים, וכן לעמידה במגבלות שקבע המפקח על הבנקים בעניין מתן אשראי כשיעור מההון. בהתאם להיתר לרכישת אמצעי השליטה בבנק משנת 1993, נאסר על הבנק לחלק דיבידנד מרווחים צבורים מהתקופה שלפני הרכישה אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2010 הינו 463 מיליון ש"ח. בנוסף, יצוין כי בהתאם לתנאי הנפקתם של שטרי הון משני עליון שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ ביום 10 בספטמבר 2009 ובהתאם לתשקיף המדף של אגוד הנפקות מיום 31 באוגוסט 2009 כפי שתוקן ביום 10 במרס 2011, כל עוד לא שולמה ריבית שסילוקה נדחה בגין שטרי הון המורכבים שהונפקו, לא יוכל הבנק לחלק דיבידנד ולבצע חלוקה כמשמעות מונחים אלה בחוק החברות. יצוין כי, על רקע מדיניותו של הפיקוח על הבנקים ביחס להלימות ההון הנדרשת במערכת הבנקאית, החליט הדירקטוריון על הגדלה מדורגת של יעדי ההון, שיש בה כדי להגביל חלוקת דיבידנד בהתאם למדיניות האמורה.

ג. ביום 29 בדצמבר 2010 חולק דיבידנד מזומן בסך 60 מיליון ש"ח וזאת לאחר אישור האסיפה הכללית מיום 7 בדצמבר 2010 בהתאם להמלצת הדירקטוריון מיום 31 באוקטובר 2010. הדיבידנד חולק על בסיס יתרת רווחי הבנק (כהגדרתם בסעיף 302 (ב) לחוק החברות), בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ליום 30 ביוני 2010 (הדיבידנד בגין כל מניה רגילה בת 0.01 ש"ח ערך נקוב של הבנק הינו בסך 0.8154 ש"ח. הסכומים הנ"ל הינם לפני כל מס, לרבות מס במקור).

ד. בדבר אופציות שהונפקו למנכ"ל הבנק ראה באור 15א.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

סכומים מדווחים

א. בנתוני המאוחד:

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011
במיליוני ש"ח	
* 1,924	1,986
* 1,424	1,408
-	-
<u>3,348</u>	<u>3,394</u>

1. הון לצורך חישוב יחס ההון

הון רובד 1, לאחר ניכויים
הון רובד 2, לאחר ניכויים
הון רובד 3
סה"כ הון כולל

במיליוני ש"ח	
* 21,382	22,664
249	208
1,589	1,680
<u>23,220</u>	<u>24,552</u>

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

סיכוני אשראי
סיכוני שוק
סיכון תפעולי
סה"כ יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באחוזים	
* 8.29%	8.09%
**,* 14.42%	13.82%
9.0%	9.0%

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011
במיליוני ש"ח	
* 2,005	*** 1,985
1	1
-	-
-	-
-	-
82	-
-	-
-	-
-	-
<u>1,924</u>	<u>1,986</u>
20	17

1. הון רובד 1

הון המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו
מכשירי הון מורכבים
רכיבי הון רובד 1 אחרים
בניכוי: מוניטין
בניכוי: רווחים נטו בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך
זמינים למכירה
בניכוי: השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידים בנקאיים וחברות בת שלהם
בישראל, וכן השקעות צולבות בחו"ל
בניכוי: השקעות בחברות שאינן ריאליות ויש בהן השפעה מהותית
בניכוי: ניכויים אחרים מהון רובד 1

סך הכל הון רובד 1

מזה: הון רובד 1 המוקצה בגין סיכוני שוק

* נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.
** הנתונים ליום 31 בדצמבר 2010 כוללים השפעת הנפקת שטרי הון בהיקף של כ-235 מיליוני ש"ח ב-21 בדצמבר 2010.
*** מזה: הון מניות רגיל נפרע-952 מיליון ש"ח, עודפים-1,012 מיליון ש"ח,קרנות הון-21 מיליון ש"ח (כולל ניכוי קרן הון שלילית מהתאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 5 מיליון ש"ח) - ראה דוח על השינויים בהון.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
 סכומים מדווחים

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד) (המשך)

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011
	במיליוני ש"ח
56	-
52	52
-	-
364	371
* 952	985
-	-
-	-
-	-
<u>1,424</u>	<u>1,408</u>

2. הון רובד 2

א. הון רובד 2 עליון
 45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות
 לשווי הוגן של ני"ע זמינים למכירה
 הפרשה כללית לחובות מסופקים
 מכשירי הון מורכבים
 רכיבי הון רובד 2 עליון אחרים

ב. הון רובד 2 תחתון
 כתבי התחייבות נדחים
 רכיבי הון רובד 2 תחתון אחרים

ג. ניכויים מהון רובד 2
 השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידים בנקאיים וחברות בת שלהם
 בישראל, וכן השקעות צולבות בחו"ל
 השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית
 ניכויים אחרים מהון רובד 2

סך הכל הון רובד 2

* נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

באור 14 – שעבודים

(1) להבטחת סליקת עסקות אשראי תוך יומי שבנק ישראל מקצה או יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007, יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון ע"ש בנק ישראל ועבורו המנוהל במסלקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים וזיכויים כספיים של מסלקת הבורסה.

(2) להבטחת אשראי מכל סוג במט"י או במט"ח שמקבלים הבנקים ובכלל זה בנק אגוד, מפעם לפעם מבנק ישראל ככל שיועמד אשראי על ידי בנק ישראל- והתחייבויות הבנק מכוחו כלפי בנק ישראל, התקשר הבנק במהלך חודש אוגוסט 2010 בהסכם ליצירת שיעבוד קבוע מדרגה ראשונה והמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, על כל הנכסים והזכויות בכל חשבון המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ וב- Euroclear Bank (להלן "חשבונות הבטוחות") לזכות ועל שם בנק ישראל, אשר נועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות על ידי הבנק לטובת בנק ישראל, ובכלל זה על כספים וניירות ערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבונות הבטוחות, על פירותיהם והתמורה הכספית ממכירתם או מימושם. למען הזהירות, הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטוחות ב- Euroclear Bank, או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלקה מחוץ לישראל, ישועבדו בנוסף לשעבוד הקבוע בדרגה ראשונה, גם בשעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום.

השעבודים כמפורט לעיל ישמשו ערובה מתמדת ומתחדשת להתחייבויות המובטחות על ידם ויעמדו בתוקפם עד למועד שבו יאשר בנק ישראל בכתב כי בוטל. בנוסף לאמור לעיל נתן הבנק זכות קזוז ועיכוב על כל הנכסים המגיעים לו מבנק ישראל להבטחת פרעון ההתחייבויות המובטחות. ניהול הנכסים המשועבדים, לרבות לעניין ביצוע הפקדות ומשיכות כספים וניירות ערך בחשבונות הבטוחות ושערוכם, הינם כקבוע במסמכי ניהול הבטוחות של המסלקה בה מתנהל חשבון הבטוחות. במסגרת המערכת ההסכמית הנדרשת לצורך תפעול השעבוד נכללת הסכמה לתפעול מערכת הבטוחות על ידי מסלקת הבורסה עבור בנק ישראל בהתאם להסכם שנחתם ביניהם, והרשאה למסלקת הבורסה לבצע הוראות בנק ישראל בקשר עם ניירות הערך הישראליים המופקדים ו/או שיהיו מופקדים מעת לעת בחשבון הבטוחות הרלוונטי המיועד להפקדת בטוחות על ידי הבנק וכן הסכם להסדרת הפן התפעולי הכרוך בניהול הבטוחות (ניירות הערך הזרים) ב- Euroclear Bank. נכון ליום 31 בדצמבר 2011 לא הועמדו בטוחות.

(3) הבנק חבר במסלקת הירוקליר בנק בריסל אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך. מסגרת האשראי כנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ב- 6 מיליון דולר של ארה"ב (31 בדצמבר 2010 - 6 מיליון דולר של ארה"ב).

(4) בהתאם להסכם של הבנק עם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלקת המעו"ף.

שווי הבטוחות שהופקדו לטובת המסלקות נכון ליום 31 בדצמבר 2011 הינו 870 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 927 מיליון ש"ח), הממוצע במהלך שנת 2011 הינו 781 מיליון ש"ח. היתרה המקסימלית שהופקדה הינה 905 מיליון ש"ח. פרטים נוספים ראה באור 18.ג.11 ו- 18.ג.12. לקוחות הבנק משעבדים נכסים מסוגים שונים בגין סך פעילותם בבנק, כולל פעילותם במעוף.

באור 15 - זכויות עובדים

א. פיצויי פרישה ופנסיה

(1) התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה ופנסיה לעובדיו מכוסות בחלקן על ידי עתודות מתאימות אשר מופקדות בקופות גמל ופנסיה ועל ידי רכישת פוליסות בחברות בטוח. העתודה לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל.

(2) ההתחייבות החוזית לפיצויי פרישה לעובדי הבנק מחושבת על בסיס משכורת של חודש אחד לכל שנת עבודה. ראה גם סעיף א (3) להלן בדבר חישוב אקטוארי לפיצויים עודפים מעבר לתנאים החוזיים.

בשנת 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם הפקידים בבנק, אשר חברים בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן - "עמית"), על פיו החל מיום 1 באפריל 1995 תשלומי הבנק לקרן הפנסיה יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורין להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי הדין עבור אותה תקופה.

בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לפקידים אלה ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית, וזאת מהתאריך הנזכר לעיל.

(3) החל מ-1 באפריל 2011 הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא פיצויים מעבר למחויבות חוזית כפי שפורסמו ביום 27 במרס 2011 במסגרת חוזר בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים" (להלן: "פיצויים עודפים"). לפי החוזר, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל. יצוין כי להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים.

לצורך חישוב אקטוארי של הפיצויים העודפים, ערך אקטואר הבנק סקר על נתוני פורשים בשנים 2007-2010, אשר רלוונטיות להערכת ההנהלה כבסיס לחישוב האקטוארי האמור. בהתבסס על ממצאי הסקר ובהתחשב בגודל האוכלוסיות האופייני לבנק העריך האקטואר את שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים. ליום 31 בדצמבר 2011, שיעורי עזיבה בפיצויים עודפים על פי הסקר האמור נלקחו החל מ-2019 בלבד, עקב שינוי המדיניות במסגרת תוכנית פרישה, על פיה לא תתאפשר פרישה בתנאים מועדפים עד סוף שנת 2018 – ראה פירוט בסעיף א (5) להלן. כמו כן, העריכה הנהלת הבנק את שיעורי הפיצויים העודפים. הערך הנוכחי של ההתחייבות חושב על ידי האקטואר בשיטת "הערכת הטבות וצברות צפויות" המשקפת את סך ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סך ההטבה הצפויה בעת הזכות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה. ההנחות הנוספות ששימשו לצורך חישוב העתודה לפיצויים עודפים: שיעור היוון של 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, שיעור עליית שכר ריאלית עתידית של 3% לשנה על פי הערכת הנהלת הבנק, לוחות תמותה – ראה פירוט בסעיף א (4) להלן. נלקחו גם הנחות לגבי השלכות תוכנית פרישה – ראה פירוט בסעיף א (5) להלן. לעניין השפעת היישום לראשונה והיישום למפרע של הנחיות המפקח בדבר זכויות עובדים – ראה באור 1.ה.21.

(4) אוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק זכאים לבחור בעת פרישתם מהבנק בין קבלת פנסיה תוך ויתור על זכויות הפיצויים וקופות הגמל שיש להם ובין קבלת פיצויי פרישה וכספי קופות הגמל. בחודש פברואר 1997 נחתם הסכם בין ארגון המנהלים ומורשי החתימה של הבנק לבין הבנק, המתייחס למו"חים אשר חברים בקרן הפנסיה עמית. על פי ההסכם, בתקופת העבודה עד למועד הצטרפות כחבר בעמית יחולו על המו"ח התנאים שהיו מקובלים בבנק עד ליום החתימה על ההסכם. לגבי תקופת החברות בעמית, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, יקבל המו"ח את הכספים בעמית אך לא פחות מהתחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין על פי החוק. במקרה של פרישה במסלול פנסיה, יקבל המו"ח כפנסיה את הכספים שנצברו לזכותו בעמית בגין תגמולים אך לא פחות מהתחייבות הבנק בהתאם לתנאים שהיו מקובלים עד כה, וכן פנסיה בגין הכספים שנצברו לו בעמית בגין פיצויים עד לסך התחייבות הבנק לתשלום פנסיה הנגזרת מפיצויי הפיטורין. הנ"ל יחול לגבי מו"ח ותיק (כהגדרתו בהסכם) בלבד. מו"ח חדש (כל מי שאינו מו"ח ותיק) אינו זכאי לפנסיה ותשלומי הבנק לעמית יבואו במקום מלוא פיצויי פיטורין להם יכול המו"ח להיות זכאי על פי החוק.

ההתחייבות לפנסיה למו"חים הותיקים מחושבת על בסיס אקטוארי, ומבוססת על ערך נוכחי של ההתחייבות העולה על סכום ההתחייבות לפיצויים והיתרות בקופות גמל. כמו כן, כוללת העתודה האקטוארית חישוב לפיצויים עודפים מעבר לתנאים החוזיים – ראה פירוט בסעיף א (3) לעיל.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

ההתחייבות האקטוארית חושבה לפי שיעור היוון של 4% (כנ"ל בשנת 2010), בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון גורם עליית השכר הריאלית העתידית עד למועד פרישתם הצפוי של העובדים מהבנק בשיעור של 2% לשנה (כנ"ל בשנת 2010), על פי הערכת הנהלת הבנק. נלקחת גם תחזית לשיעור ניצול זכויות הפנסיה- שיעור של 72% בוחרים בפנסיה, כאשר אלה מנצלים 61% מזכויות הפנסיה שלהם, בהתבסס על הנתונים בבנק בשנים האחרונות. כמו כן, החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמותה. נעשה שימוש בטבלת תמותה ישראלית עם שיפור עתידי בתוחלת החיים ועם מרווח בגין סיכון תוחלת החיים, על פי הנחיות אגף שוק ההון במשרד האוצר משנת 2007. שיעורי העזיבה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים ושיעורי הפיצויים העודפים, הותאמו לשיעורי העזיבה החדשים ששימשו לצורך חישוב פיצויים עודפים, כמפורט בסעיף א (3) לעיל, כאשר השפעת היישום לראשונה נכללה בדרך של יישום למפרע, יחד עם יתר השפעות יישום הפיצויים העודפים. (עד ליום 31 במרס 2011 נלקחו שיעורי עזיבה של 2% לשנה). נלקחו גם הנחות לגבי השלכות תוכנית פרישה – ראה פירוט בסעיף א (5) להלן.

(5) תוכנית פרישה ושינוי מדיניות פרישה

ביום 26 בפברואר 2012 אישר דירקטוריון הבנק מסגרת לתוכנית פרישה בתנאים מועדפים (להלן: "התוכנית"), במסגרת זמן קצובה. התוכנית מיועדת ככלל לעובדים בטווח גילאים שבין 57-64. על פי התוכנית, יתאפשר לעובדים אשר תוכנית הפרישה רלוונטית לגביהם להודיע בתוך פרק זמן קצוב, אם ברצונם לפרוש במסגרת התוכנית, כאשר להנהלת הבנק שיקול דעת בלעדי לאשר פרישה בתנאי התוכנית. תהליך הפרישה בפועל של עובדים להם תאושר פרישה מוקדמת במסגרת התוכנית, יבוצע באופן הדרגתי ויתפרס על פני כשנתיים. כמו כן, אישר דירקטוריון הבנק כי בד בבד עם אישור המסגרת לתוכנית הפרישה תיכנס לתוקף מדיניות לפיה לא תתאפשר פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים בשבע השנים הבאות (עד לסוף שנת 2018).

על פי הערכת הנהלת הבנק יפרשו במסגרת המבצע כ- 40 עובדים, כאשר העלות הכוללת של הפיצויים העודפים שישולמו לעובדים שיפרשו במסגרת התוכנית (מעבר לפיצויים המחויבים על פי דין), על פי חישובים ממוצעים, מוערכת בכ- 50 מיליון ש"ח.

הדוחות הכספיים כוללים אומדנים להשלכה של התוכנית האמורה. ההשפעה על הוצאות השכר ברבעון הרביעי של שנת 2011 הסתכמה בגידול של כ- 15 מיליון ש"ח. מחד, חל גידול בעתודות לפיצויים (שאינן על בסיס אקטוארי) בסך של כ- 55 מיליון ש"ח. מנגד, חל קיטון של כ- 40 מיליון בעתודות האקטואריות. ראה פירוט להלן:

- החישובים האקטואריים ליום 31 בדצמבר 2011 (פנסיה, פיצויים עודפים ויובלות), מביאים בחשבון את הערכת הנהלת הבנק לפרישה של כ- 40 עובדים במסגרת תוכנית הפרישה הצפויה. כמו כן, נכלל בחישובים האקטואריים שינוי המדיניות לשנים 2012 עד 2018 בהן לא תתאפשר פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים, ומשנת 2019 שיעורי העזיבה בפיצויים עודפים הינם לפי הסקר שנערך לשנים 2007-2010 (כמפורט בסעיף א (3) לעיל). לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים הזכאים לפנסיה, שתאושר להם פרישה במסגרת התוכנית, תתאפשר בחירה בין פנסיה מוקדמת לבין פיצויים מוגדלים. בדוחות הכספיים הם נכללו במסגרת עתודה לפיצויים עודפים, כאשר הנחת העבודה היא שהערך הנוכחי של הפנסיה המוקדמת שקול לפיצויים המוגדלים.

יצוין כי לצורך החישוב האקטוארי כאמור, הונח היקף הפרישה, אופן הפרישה ומאפייני אוכלוסיית הפורשים בהתאם להערכת הנהלת הבנק, כך שהתממשות בפועל השונה מהנחות אלו, תחייב עדכון העתודות האקטואריות בעתיד, בהתאם להתממשות בפועל.

כתוצאה מכל השלכות המתוארות לעיל, חל קיטון של כ- 40 מיליון ש"ח בעתודות האקטואריות האמורות.

- יתרת העתודה לפיצויים ליום 31 בדצמבר 2011 (שלא על בסיס אקטוארי) מכסה את העלות הכספית המשוערת של התוכנית האמורה, בסך של כ- 50 מיליון ש"ח. כמו כן, כוללת העתודה קרן מיוחדת למקרים חריגים ובודדים במהלך שבע השנים הבאות, בסך של כ- 5 מיליון ש"ח. סך הגידול בעתודות אלו כתוצאה מהשלכות התוכנית הסתכם בכ- 55 מיליון ש"ח.

(6) התחייבות לפנסיה, לגבי מנהלים ומורשי חתימה הזכאים לפנסיה שפרשו ובחרו בפנסיה, מכוסה על ידי עתודה לפנסיה המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי האקטואר לפי שיעור היוון של 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים (כנ"ל בשנת 2010), ולוחות תמותה – כאמור בסעיף א (4) לעיל.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

(7) סכומי העתודות והיעודות לפיצויי פרישה ופנסיה כמוצג במאזן הם כדלקמן:

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
332*	367	סכום העתודות, נטו
101	95	סכום היעודות**
231	272	עודף העתודות על היעודות, נטו***

הבנק אינו רשאי למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.

* נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

** סכום היעודות נרשם בהתאם לאישורי יתרות המתקבלים מהגופים החיצוניים בהם מופקדים

הכספים.

*** נכלל ב"התחייבויות אחרות" (ראה באור 11).

ב. מענקים בגין ותק עובדים

עובדי הבנק זכאים עם הגיעם ל-20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק למענקים כספיים של מספר חודשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות. במאזן ליום 31 בדצמבר 2011, יתרת ההפרשה מסתכמת בסך של 23 מיליון ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2010 - 19 מיליון ש"ח (נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים). ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות". חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי. החישוב נעשה לפי שיעור היוון של 4% (כנ"ל בשנת 2010), בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון גורם עליית השכר הריאלית העתידית בשיעור של 3% (כנ"ל בשנת 2010), על פי הערכת הנהלת הבנק. שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה, הותאמו לשיעורי העזיבה החדשים אשר שימשו לצורך חישוב הפיצויים העודפים - כמפורט בסעיף א (3) לעיל, כאשר השפעת היישום לראשונה נכלל בדרך של יישום למפרע, יחד עם יתר השפעות יישום הפיצויים העודפים. (עד ליום 31 במרס 2011, נלקחו שיעורי עזיבה כמקובל בענף הבנקאות). כמו כן, ההפרשה לסוף שנת 2011 כוללת הנחה על פי הערכת הנהלת הבנק, לפרישה של כ-40 עובדים במסגרת תוכנית הפרישה המתוכננת, וכן את השפעת שינוי מדיניות הפרישה - כמפורט בסעיף א (5) לעיל.

ג. חופשה

עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים לחופשה שנתית בתשלום בהתאם לחוק חופשה שנתית תשי"א - 1951 בכפוף להסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק ובהתאם למכסות המפורטות בהסכם. חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה בסך של 24 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 - 22 מיליון ש"ח) לימי חופשה שטרם נוצלו וכן לחופשות מיוחדות (ראה ב. לעיל) שמועד זכאותם הגיע. ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

ד. תוכנית מענק לבכירים

ביום 10 לאפריל 2011 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת ביום 6 בפברואר 2011 ולאחר קבלת המלצת ועדת התגמול של הדירקטוריון, כפי שיפורט להלן, תוכנית מענקים ארוכת טווח (להלן: "תוכנית המענק") למנהלים הבכירים בבנק: יו"ר הדירקטוריון (בכפוף לאישור האסיפה הכללית), המנכ"ל חברי הנהלת הבנק, היועץ המשפטי ומבקר הבנק ("הבכירים").

1. תוכנית המענק

1.1 כללי

תוכנית המענק קובעת את אופן קביעת המענק השנתי לבכירים בגין השנים 2010 ו-2011 ותיבחן מחדש לאחר הפעלתה על ידי דירקטוריון הבנק. תוכנית המענק מבוססת, בין היתר, על שיעור התשואה השנתי להון מפעולות רגילות לאחר מס ("התשואה להון"), על ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק וביחס לתשואה להון של הקבוצות הבנקאיות האחרות ("הבנקים האחרים") וכן מושפעת מיחס הלימות ההון של הבנק. התוכנית ומרכיביה יבחנו מחדש על ידי הדירקטוריון לאחר השנה הראשונה להפעלתה.

1.2 אופן קביעת המענק הכולל על פי תוכנית המענק – תיאור כללי

המענק הכולל לבכירים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

היקף המענק השנתי הכולל לבכירים ("המענק הכולל") ייקבע על בסיס שיעור תשואה מתוקנן, המתקבל ממכפלת שיעור התשואה להון בפועל בציון המשוקלל של הבנק (מחולק ב-100), כפי שיפורט בסעיף 1.2.5 להלן ("שיעור תשואה מתוקנן").

1.2.1 שיעור תשואה מתוקנן השווה או הגבוה מ-6% (בכפוף לאמור בסעיף 1.2.2 להלן) יזכה במענק חיובי. אם שיעור התשואה המתוקנן יעמוד על 6%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 3 מיליוני ש"ח. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 7%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 4 מיליוני ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 8%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 5 מיליוני ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 9% אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 6 מיליוני ש"ח, ואם שיעור התשואה המתוקנן יהיה יותר מ-9%, אזי דירקטוריון הבנק יהיה רשאי לקבוע תוספת מיוחדת להיקף המענק הכולל. יצוין כי דירקטוריון הבנק יהיה רשאי על פי שיקול דעתו לשנות את היקף המענק הכולל ב-10%.

ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע שיעור המענק הכולל באופן ליניארי בין שני הערכים.

1.2.2 במקרה בו שיעור תשואה מתוקנן נמוך מ-6% ושיעור התשואה להון גבוה מ-6%, יחול האמור להלן:

1.2.2.1 אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה נמוך מ-6% אך גבוה או שווה ל-5.5%, אולם שיעור התשואה להון יהיה גבוה מ-6%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 1 מיליון ש"ח.

1.2.2.2 אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה נמוך מ-5.5%, אולם שיעור התשואה להון יהיה גבוה מ-6%, אזי ייקבע התגמול (אם בכלל) עפ"י שיקול דעתו של הדירקטוריון.

1.2.3 על אף האמור בסעיף 1.2 לעיל, אם שיעור התשואה להון בשנה הרלבנטית נמוך מ-6%, או אם הבנק אינו עומד ביחס הון לנכסי סיכון בהתאם לתאבון הסיכון שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק, אזי בכל אחד מהמקרים הנ"ל הבכירים לא יהיו זכאים למענק חיובי על פי תוכנית זו, וזאת גם אם שיעור התשואה המתוקנן גבוה מ-6%.

1.2.4 המענק הכולל יחולק בין הבכירים כמפורט בסעיף 1.2.6 להלן. מובהר כי במקרה בו תיוותר יתרה והמענק הכולל לא יחולק במלואו¹, אזי דירקטוריון הבנק יהיה רשאי להחליט על אופן חלוקת יתרת המענק הכולל, כולה או חלקה, אם בכלל, בין הבכירים, כולם או חלקם.

¹ למשל, כאשר חלק מהבכירים לא יגיעו למלוא הזכאות שלהם (עקב אי הגעה לציון משקולל אישי של 110), או עקב פרישה של בכיר במהלך השנה.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

1.2.5 קביעת הציון המשוקלל של הבנק לצורך חישוב שיעור התשואה המתוקנן - ביצועי הבנק ימדדו על בסיס שלושה פרמטרים בגינם יינתנו ציונים בטווח של 70-130 בכל פרמטר, כאשר במצבי קיצון של אי עמידה ביעדי סף יינתן ציון אפס. הפרמטרים ומשקלם הינם כדלקמן: (א) 40% - התשואה להון; (ב) 40% - ציון ה-BSC² של הבנק (Balance Score Card); ו- (ג) 20% - הלימות ההון בבנק (יחס ההון לנכסי סיכון). הפרמטרים לצורך קביעת ציון ה-BSC של הבנק הינם כדלקמן: ציות ובקרה, יציבות, יעילות, צמיחה, וכן השוואה למערכת הבנקאות.

1.2.6 אופן חישוב המענק האישי לכל אחד מהבכירים -

1.2.6.1 יו"ר הדירקטוריון – גובה המענק ליו"ר הדירקטוריון ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ- 70% הציון המשוקלל של הבנק ו- 30% ציון הערכה אישית שינתן על ידי הדירקטוריון, ו- (2) החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי³ של היו"ר בהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון הינו בשיעור של 25%.

1.2.6.2 מנכ"ל - גובה המענק למנכ"ל ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ- 70% הציון המשוקלל של הבנק ו- 30% ציון הערכה אישית שינתן על ידי הדירקטוריון, ו- (2) החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי בהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון בשיעור של 28%.

1.2.6.3 חשבונאי ראשי, יועץ משפטי, מבקר פנימי ומנהל סיכונים ראשי - גובה המענק לכל אחד מהבכירים הנ"ל ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ- 60% ציון ה-BSC האישי, 10% מהציון המשוקלל של הבנק ו- 30% ציון הערכה אישית⁴ ו- (2) החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי של כל הבכירים הנ"ל בהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון בשיעור של 22% (בפסקה זו: "החלק הנורמטיבי המקסימלי לבכירים"). היקף המענק המירבי של המבקר הפנימי מתוך החלק הנורמטיבי המקסימלי לבכירים ייקבע על ידי ועדת הביקורת ויו"ר הדירקטוריון. היקף המענק המירבי של כל אחד מיתר הבכירים בקבוצה זו (החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי ומנהל סיכונים ראשי) מתוך יתרת החלק הנורמטיבי המקסימלי לבכירים ייקבע על ידי יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל.

יתר חברי ההנהלה - גובה המענק ליתר חברי ההנהלה מקרב הבכירים ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ- 60% ציון ה-BSC האישי, 10% מהציון המשוקלל של הבנק ו- 30% ציון הערכה אישית שינתן על ידי מנכ"ל הבנק, ו- (2) החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי של יתר חברי ההנהלה בהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון בשיעור של 25%. היקף המענק המרבי לכל בכיר מבין יתר חברי ההנהלה ייקבע על ידי המנכ"ל.

² ה-BSC הינו גיליון ציונים אשר משלב מדידה של נושאים כמותיים ואיכותיים להערכת ביצועי הבנק ויחידותיו.
³ החלק היחסי הנורמטיבי – החלק המרבי של הבכיר במענק הכולל בקבלת ציון משוקלל אישי של 110 ומעלה. טווח הציונים בכל פרמטר בו נבחנים הבכירים יכול לנוע בין 0-130, כאשר ביצוע יתר בקריטריון מסוים עשוי לפצות על ביצוע חסר בקריטריון אחר.

⁴ ציון הערכה אישית ייקבע כדלקמן: למבקר הפנימי- עפ"י הערכה אישית של ועדת ביקורת ויו"ר הדירקטוריון; למנהל סיכונים ראשי – עפ"י הערכה אישית של המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון; לחשבונאי ראשי וליועץ המשפטי – עפ"י הערכה אישית של המנכ"ל.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

1.3 מענק שלילי

- 1.3.1 במקרה בו שיעור התשואה המתוקנן של הבנק נמוך מ- 3% ייזקף מענק שלילי לחובת הבכירים, כדלקמן; אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 2%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה עד 0.83 מיליוני ש"ח. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 1%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה עד 1.66 מיליוני ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה שווה או נמוך מ- 0%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה עד 2.5 מיליוני ש"ח. מובהר כי היקף המענק השלילי המרבי הכולל יהיה לא יותר מ- 2.5 מיליוני ש"ח. ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע שיעור המענק באופן ליניארי בין שני הערכים. בהתאם לאמור לעיל, מובהר כי אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 3%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0 ש"ח, דהיינו הבכירים לא יחויבו במענק שלילי, אולם ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה נמוך מ- 3% אך גבוה או שווה ל-2%, אזי שיעור המענק השלילי יגדל באופן ליניארי עד לשיעור של 0.83 מיליון ש"ח, וכן הלאה, כאמור לעיל, עד למענק שלילי מקסימלי של 2.5 מיליוני ש"ח.
- 1.3.2 בכפוף לאמור בסעיף 1.2.2 לעיל, הבכירים אינם זכאים למענק חיובי ולא ייזקף לחובתם מענק שלילי, כאשר שיעור התשואה המתוקנן של הבנק בגין שנה רלבנטית הינו נמוך מ- 6% ושווה או גבוה מ- 3%.

1.3.3 קביעת היקף המענק השלילי האישי לכל אחד מהבכירים:

יחס חלוקת המענק השלילי בין הבכירים, וכן הציון האישי המשוקלל לכל בכיר ייקבעו בהתאם לאמור בסעיף 1.2.6 לעיל. היקף המענק השלילי לכל בכיר, ביחס לחלקו היחסי הנורמטיבי יקבע על פי הנוסחה שלהלן:

$$(B) \cdot 70 / (A)$$

כאשר:

A – הציון האישי המשוקלל של הבכיר.

B – חלקו של הבכיר מהמענק השלילי.

- כלומר - התוצאה המתקבלת ממכפלה של חלקו של הבכיר מהמענק השלילי (B), במנה המתקבלת מ-70 מחולק בציון האישי המשוקלל של הבכיר (A). הציון האישי המשוקלל (A) לצורך חישוב המענק השלילי לא יפחת מ- 70⁶ כך שבציון 70 ומטה ייזקף לחובת הבכיר מלוא חלקו במענק השלילי הכולל (B). על פי דרך חישוב המענק השלילי, ככל שהציון של הבכיר הינו נמוך יותר, כך חלקו במענק השלילי יהיה גדול יותר.
- 1.3.4 המענק השלילי המרבי לכל בכיר יהיה לכל היותר בגובה היתרה הצבורה לזכותו בחשבון הרעיוני (כפי שיפורט להלן) בגין חלק המענקים להם הוא היה זכאי ואשר נדחו משנים קודמות. מובהר כי מענק שלילי רק מקטין או מאפס את היתרה הצבורה בחשבון הרעיוני בגין התגמול הנדחה משנים קודמות. אם נותרה יתרת מענק שלילית, היתרה תתאפס ולא תיזקף לשנה הבאה. בנוסף, אם בשנה הראשונה בה תופעל תוכנית זו ייקבע מענק שלילי, אזי לא ייזקף לחובת הבכירים מענק שלילי ולא תיווצר יתרה שלילית בחשבון הרעיוני.

1.4 פריסת תשלום המענק לטווח ארוך

גובה תשלום המענק השנתי לכל בכיר על פי תוכנית זו בשנה רלבנטית, יחושב ויחולק כדלקמן:

- 1.4.1 לכל בכיר ינוהל "חשבון רעיוני" בגין זכויותיו למענקים על פי תוכנית זו.
- 1.4.2 בגין כל שנה, יחושב המענק החיובי לו זכאי הבכיר או המענק השלילי בו חייב הבכיר, על פי הקבוע בתוכנית זו. המענק החיובי או השלילי ייזקף לזכות או לחובה, לפי העניין, בחשבון הרעיוני, כך שבחשבון הרעיוני תיצבר יתרת זכויותיו של הבכיר למענקים לאורך השנים.
- 1.4.3 לאחר חישוב גובה המענק בגין השנה החולפת וזקיפתו לחשבון הרעיוני, ישולם לבכיר מענק בפועל בשיעור 50% מהיתרה הצבורה בחשבון הרעיוני, ככל שקיימת יתרה צבורה בחשבון. הסכום הנותר בחשבון הרעיוני לאחר תשלום המענק בפועל כאמור יקרא להלן: "יתרת הצבירה בחשבון הרעיוני". יתרת הצבירה בחשבון הרעיוני תהיה צמודה למדד המחירים לצרכן, החל ממועד תשלום מענק לבכיר ועד למועד התשלום הבא אחריו.

1.5 פרישת בכירים

1.5.1 בכפוף לתנאי תכנית זו, המענק לו יהיה זכאי בכיר הפורש מהבנק יחושב כדלקמן:

- 1.5.1.1 בגין השנה בה פרש, יהיה זכאי הבכיר למענק יחסי בלבד. בחישוב המענק היחסי

⁵ לא יבוצע תקנון תשואה כאשר התשואה "החשבונאית" הינה שלילית.

⁶ טווח הציונים הינו בין 70-130.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

- תילקח בחשבון התקופה בה כיהן הבכיר בבנק בפועל ("המענק היחסי").
- 1.5.1.2 חישוב גובה המענק היחסי ייעשה בשנה העוקבת לשנת הפרישה. לאחר עריכת החישוב יזקף מענק יחסי זה לחשבון הרעיוני.
- 1.5.1.3 מלוא היתרה הצבורה בחשבון הרעיוני, כשהיא כוללת את המענק היחסי (בכפוף לאמור בסעיף 1.5.2 להלן), תשולם לבכיר בשנה העוקבת לשנת הפרישה, בעת שישולמו המענקים ליתר הבכירים בבנק בגין אותה שנה.
- 1.5.2 בכיר שפרש מרצון או התפטר מהבנק (לפני גיל פרישה) - על אף האמור בסעיף 1.5.1 לעיל, במקרה בו בכיר (למעט המנכ"ל) פרש מרצון או התפטר מהבנק (לפני גיל פרישה), יקבע דירקטוריון הבנק את שיעור זכאותו (אם בכלל) של הבכיר שפרש מהמענק היחסי בגין שנת הפרישה. בכפוף לאמור לעיל, יתר הוראות סעיף 1.5.1 לעיל יחולו בעניין זה בשינויים המחוייבים.
- 1.5.3 על אף האמור בסעיפים 1.5.2 - 1.5.1 לעיל, בכיר אשר פרש או פוטר עקב קרות אירוע המאפשר לפטרו ללא פיצויים, לא יהא זכאי למענק שנתי חיובי בגין שנת הפרישה וכן לא יהיה זכאי לקבל את יתרת המענק החיובית שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות.
- 1.5.4 בכיר שפרש בשל מחלה, נכות או מוות - על אף האמור בסעיף 1.5.1 לעיל, בכיר שפרש בשל מחלה, נכות או מוות, יהיה זכאי (הוא או יורשיו, לפי העניין) למענק יחסי בגין שנת הפרישה. מענק יחסי זה יחושב וישולם בשנה העוקבת לפרישה, בעת חישוב ותשלום המענק בגין אותה שנה לכל יתר הבכירים בבנק. בנוסף, יהיה זכאי בכיר זה לתשלום מלוא היתרה הצבורה בחשבון הרעיוני וזאת מיד לאחר מועד הפרישה.
- 1.6 גובה המענק לו זכאי בכיר חדש אשר מונה לתפקיד במהלך שנה קלנדרית
- 1.6.1 עובד הבנק אשר קודם ומונה לתפקיד של בכיר בבנק במהלך שנה קלנדרית - יהיה זכאי למענק יחסי על פי תוכנית זו בגין החודשים בהם כיהן כבכיר בבנק באותה שנה קלנדרית. בגין התקופה שקדמה למועד מינויו כבכיר, בה עבד במשרה אחרת בבנק, יהיה זכאי הבכיר לתגמול יחסי בהתאם לתנאים שנקבעו ביחס לאותה משרה על פי הסכם קיבוצי או כל הסכם אחר ובשים לב לתקופה בה כיהן.
- 1.6.2 עובד חדש אשר מונה במהלך שנה קלנדרית לתפקיד של בכיר בבנק - יהיה זכאי למענק יחסי על פי תוכנית זו בגין החודשים בהם כיהן כבכיר בבנק באותה שנה קלנדרית.
- 1.7 תכנית המענק היא לשנים 2010-2011 ותיבחן מחדש לאחר הפעלתה על ידי דירקטוריון הבנק. במסגרת הבדיקה יבדקו, בין היתר, היקף המענק הכולל, מדרגות התגמול, הפרמטרים השונים והמשקולות אשר ניתנו לכל פרמטר.
- 1.8 תוכנית המענק אינה מהווה התחייבות של הבנק למתן מענקים ואין בה כדי ליצור מחויבות ו/או זכות מוקנית למי מהבכירים לקבל מענקים בגין שנת 2010 או בכל שנה אחרת. הדירקטוריון יהיה רשאי לקבוע, במקרים חריגים ביותר של משבר כלל משקי או מערכתי, אשר ינומקו בהחלטתו, כי לא יוענקו מענקים לחברי ההנהלה באותה שנה רלבנטית, או להחליט כי סכום המענקים להם זכאים חברי ההנהלה על פי תכנית המענק יופחת ולקבוע את גובה ההפחתה.
- 1.9 המענק לבכירים על פי תוכנית מענק זו, ככל שהבכירים יהיו זכאים למענק על פי תוכנית מענק זו, אינו מהווה חלק מהשכר המשולם למי מהבכירים, ולא יובא בחשבון לצורך הפרשות סוציאליות, פיצויים, קצבת פרישה ולא יחשב כתנאי נלווה מכל מין וסוג שהוא של מי מהבכירים. מובהר כי מכל תשלום בפועל אשר ישולם לבכיר על פי תוכנית המענק ינוכה מס כדן.
- 1.10 החלטה זו אינה מתייחסת למענקים בגין פעולות מיוחדות. לדירקטוריון נשמרת הזכות, על פי שקול דעתו, להעניק או שלא להעניק מענקים מיוחדים בגין פעולות מיוחדות. בנוסף מובהר כי הדירקטוריון יהיה רשאי להעניק, על פי שיקול דעתו, מענקים מיוחדים, בגין הצטיינות מיוחדת של חבר הנהלה מסוים או ההנהלה כולה, בקשר לפרויקט מסוים או בקשר להישגים יוצאי דופן בתחומים מסוימים או עקב "רווח מפעולות בלתי רגילות".

⁷ למעט המנכ"ל אשר על פי תנאי העסקתו בבנק זכאי למענק בעת פרישתו, מרצון או שלא מרצון (למעט פרישה אשר נסיבותיה שוללות זכאות לפיצויים).

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

1.11 יובהר כי דירקטוריון הבנק, על פי שיקול דעתו, יהיה רשאי לאשר ולאמץ תכנית להענקת כתבי אופציה לבכירים בבנק, וזאת כאמצעי תגמול בנוסף לתכנית המענק. בנוסף, מובהר כי תכנית המענק אינה באה לגרוע מהאופציות שהוענקו למנכ"ל על פי הסכם העסקה אישי אשר נחתם עימו.

2. סכומי המענקים שהופרשו בדוחות הכספיים בגין שנת 2011 ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לחברי הנהלת הבנק, ליועצת המשפטית ולמבקר הפנימי של הבנק, מבוססים על תכנית המענקים כמפורט בסעיף ד.1. לעיל (להלן "תכנית המענק") וכמפורט להלן:

דירקטוריון הבנק דן ואישר ביום 29 בפברואר 2012 את סכומי המענקים¹ לנושאי המשרה הבכירים הנזכרים לעיל, לאחר שהובאה בפניו המלצת ועדת שכר ותגמולים של הדירקטוריון ולאחר שועדת הביקורת דנה ואישרה את אומדן סכומי המענקים² לנושאי המשרה הבכירים ביום 23 בפברואר 2012. מענק ליו"ר הדירקטוריון כפוף גם לאישור האסיפה הכללית של הבנק. בפני הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון כמפורט לעיל, הוצגו הנתונים והפרמטרים הרלוונטיים לקביעת המענק לבכירים בגין שנת 2011, על פי הקבוע בתוכנית המענק. בין היתר, הוצגו בפני הדירקטוריון וועדותיו, התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2011, שיעור התשואה השנתי של הבנק מפעולות רגילות לאחר מס, ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שאושרו על ידי הדירקטוריון, יחס הלימות ההון של הבנק וכן נתונים ומידע משווה פומביים ביחס לקבוצות הבנקאיות במערכת הבנקאית. הדיון בדירקטוריון וועדותיו התייחס, בין היתר, לחלוקה הפרטנית של המענק השנתי הכולל בין נושאי המשרה הבכירים הנזכרים לעיל (ולעניין יו"ר הדירקטוריון - בכפוף לאישור האסיפה הכללית), על פי הקבוע בתוכנית המענק ולאחר שהתקיים דיון בהערכת הביצועים של כל אחד מהבכירים, תפקודו ותרומתו לפעילות הבנק בשנת 2011. במסגרת הנתונים שנבחנו כאמור הוצגו ציון ההערכה האישי שניתן לכל בכיר וכן ציון ה-BSC (Balance Score Card) האישי שלו. ועדת שכר ותעסוקה, ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק סברו כי היקף המענקים המשולם לבכירים במסגרת תכנית המענק הינו סביר ומתיישב עם מצבו העסקי של הבנק. ציון כי תשלום של מחצית מהמענק הינו מותנה (ראה סעיף ד.1. לעיל).

ה. חוזים אישיים

(1) כל חברי הנהלה מועסקים בחוזים אישיים. לשלושה מחברי הנהלה חוזה אישי המעניק פיצויי פרישה מוגדלים במקרה של פיטורים על ידי הבנק. כמו כן, לאחד מחברי הנהלה חוזה אישי המבטיח תקופת העסקה מינימלית. סכום ההוצאה המרבית, שלא נרשמה בספרי הבנק מאחר ואין בכוונת הבנק לפטר חברי הנהלה אלה, מסתכם בסך של כ-6.9 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 7.4 מיליון ש"ח).

(2) מנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן מועסק בהסכם אישי מיום 2 באפריל 2006, אשר מוארך באופן אוטומטי בכל שנה, אלא אם הודיע אחד הצדדים שישה חודשים מראש על רצונו להפסקת ההסכם. במקרה של סיום התקשרות יהיה המנכ"ל זכאי למענק הסתגלות של 6 משכורות חודשיות. כמו כן נקבע בהסכם כי הבנק ינפיק למנכ"ל תוך 30 ימים מיום החתימה על ההסכם כתבי אופציה לרכישה של מניות הבנק, לעניין האופציות ראה ביאור 15א.

ביום 8 בספטמבר 2011 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת של הדירקטוריון מיום 18 ביולי 2011, תיקון הסכם העסקה עם מנכ"ל הבנק (להלן: "התיקון") לפיו עם סיום העסקתו של מנכ"ל הבנק, מכל סיבה שהיא, למעט בנסיבות בהן ניתן לשלול מן המנכ"ל פיצוי פיטורין על פי דין, יהיה המנכ"ל זכאי לפיצוי פיטורין בשיעור של 100% ממשכורתו החודשית ברוטו במועד סיום עבודתו כפול מספר שנות עבודתו בבנק (לרבות חלק מתוך שנה – באופן יחסי), וזאת בנוסף לזכאות המנכ"ל לכספים שמפריש הבנק עבור המנכ"ל לרכיב פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, תשכ"ג-1963 ולאישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורין, המגיעים לו בהתאם להסכם העסקה הקיים עימו. כמו כן, בהתאם לתיקון, תקופת ההודעה המוקדמת של המנכ"ל, אשר על המנכ"ל ליתן לבנק במקרה בו יפסיק עבודתו בבנק מיוזמתו, תקוצר מ-6 חודשים ל-3 חודשים.

בהתאם לסעיף ד.2. לעיל, אומדן המענק לשנת 2011 למנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן הינו בסך 1,071 אלפי ש"ח.

¹ הסכומים שאושרו על ידי הדירקטוריון אינם סופיים, שכן הפרמטר בדבר השוואת נתוני הבנק לנתוני בנקים אחרים חושב על בסיס נתוני שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2011. עם פרוסום הדוחות הכספיים של הבנקים האחרים בסוף חודש מרץ 2012, יערך חישוב סופי של הפרמטר האמור וחישוב סכומי המענקים יותאם בהתאם.

² החלטות הוועדות התבססו על נתונים לא סופיים (ובכלל זה נתוני הדוחות הכספיים) שהיו ידועים בעת קיום הדיון בוועדות הדירקטוריון. לא הייתה סטייה מהותית בין תוצאות סכומי המענקים כפי שהוצגו בוועדות לבין התוצאות שהוצגו בדירקטוריון.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

בהתאם לתוכנית המענק המפורטת בסעיף ד.1 לעיל, אישר ביום 10 באפריל 2011 דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 4 באפריל 2011 והמלצת ועדת שכר ותעסוקה של הדירקטוריון, תשלום מענק בגין שנת 2010 למנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן בסך 1,334 אלפי ש"ח.

ביום 30 ביוני 2010 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 21 ביוני 2010 והמלצת ועדת שכר של הדירקטוריון מיום 20 ביוני 2010, תשלום מענק בגין שנת 2009 למנכ"ל הבנק, בסך של 1,200 אלפי ש"ח.

(3) יו"ר הבנק, מר זאב אבילס מועסק בהסכם אישי מיום 1 בנובמבר 1999.

בהתאם לסעיף ד.2 לעיל, אומדן המענק לשנת 2011 ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, מר זאב אבילס הינו בסך 956 אלפי ש"ח.

בהתאם לתוכנית המענק המפורטת בסעיף ד.1 לעיל, אישר ביום 10 באפריל 2011 דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 4 באפריל 2011, אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק מתן מענק בגין שנת 2010 ליו"ר הדירקטוריון של הבנק בסך של 1,191 אלפי ש"ח.

ביום 16 באוגוסט 2010 לאחר אישור הדירקטוריון בישיבתו מיום 6 ביולי 2010 ולאחר אישור ועדת הביקורת מיום 21 ביוני 2010 והמלצת ועדת השכר של הדירקטוריון מיום 20 ביוני 2010, אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק מתן מענק בגין שנת 2009 ליו"ר הדירקטוריון של הבנק בסך של 1,200 אלפי ש"ח.

1. בשנת 1997 נחתם הסכם בין המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק בו נקבע בין היתר כי המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק, הזכאים לפנסיה תקציבית במתכונת מסוימת שהונהגה בבנק עד אותו זמן (להלן - "הפנסיה המחייבת"), יקבלו פנסיה מקרן הפנסיה "עמית" עימה התקשרו הבנק והעובדים ומהבנק, באופן משולב, כאשר ההסכם קובע את נוסחת השילוב. על נוסחת שילוב זו קיימת מחלוקת בין ועד המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק. עמדת הבנק היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה הפרש שבין סכום הפנסיה הראשונה שהגמלאי יקבל מ"עמית", עם צאתו לגמלאות, לבין סכום הפנסיה המחייבת (ככל שיתקיים הפרש כזה באותו מועד), ואשר אותו יהיה על הבנק לשלם לגמלאי מידי חודש, כשהוא צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן. עמדת המנהלים היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה הפרש (ככל שיתקיים כזה), בין סכום הפנסיה שהגמלאי יקבל מעמית לבין סכום הפנסיה המחייבת, כפי שיהיה אותו הפרש מידי חודש (סכומי הפרש שעל הבנק לשלם כאמור להלן - "סכומי ההשלמה"). בשנת 2008 ניהלו הבנק וועד המנהלים הליך של יישוב חילוקי דעות בעניין באמצעות בורר. ההליך הוקפא על ידי הצדדים. ביולי 2009 הוקטנה הפנסיה המשולמת על ידי עמית ב-10%, ועד היום היא עומדת בערכים המוקטנים שנקבעו באותו מועד. הסכום במחלוקת אשר נובע מהפחתה זו אינו מהותי. בחודש יולי 2011 נתקבל בבנק מכתב מועד המנהלים בדרישה לחידוש הבוררות. ההליכים הפרוצדורליים לחידוש הבוררות לא הושלמו על ידי ההסתדרות נכון ליום כתיבת דו"ח זה. להערכת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, לא ניתן לכמת כיום את מידת והיקף הסיכון באשר לחבות אפשרית של הבנק בתשלום סכומי ההשלמה, הן נוכח קיומה של המחלוקת האמורה לעיל בקשר לפרשנות נוסחת השילוב, והן כיוון שלא ניתן לצפות את תדירותם או היקפם של המצבים בהם ייווצר הפרש בין סכום הפנסיה המחייבת לבין סכום הפנסיה המשולם על ידי קרן "עמית", אשר עלול לחייב תשלום של סכומי ההשלמה כאמור.

באור 15א – עסקאות תשלום מבוסס מניות

א. פרטים על עסקאות תשלום מבוסס מניות

ביום 14 בספטמבר 2008 אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון, הקצאת 620,456 אופציות (לא רשומות למסחר) למנכ"ל, בלתי סחירות ובלתי עבירות ("האופציות"), שכל אחת מהן ניתנת למימוש למניה רגילה רשומה על שם בת 0.01 ש"ח ערך נקוב של הבנק ("המניות הרגילות"). אישורי הקצאת האופציות כאמור, הינם בהמשך לאישור הסכם העסקת המנכ"ל ותנאי העסקתו במרס 2006 כמפורט בבאור 15ה(2) לעיל, במסגרתו התחייב הבנק, בין היתר, להנפיק למנכ"ל ללא תמורה אופציות לרכישה של מניות של הבנק, כאשר בעקבותיו לא ננקטו בפועל כל הפרוצדורות להקצאת האופציות, ובכלל זה לא התקבלה החלטה על הקצאתן בפועל וכן לא נעשתה פנייה לבורסה לקבלת אישורה להקצאת האופציות (כמו גם שלא פורסם דוח הצעה פרטית בהתאם לתקנות). בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007 צויין עקב טעות בתום לב, כי האופציות הוקצו בשנת 2006. כן נרשמה החל ברבעון השני של שנת 2006 הוצאה כנגד רישום קרן הון בגין האופציות האמורות וזאת במקום התאמת הוצאה זו מדי תקופה על פי השווי ההוגן של האופציות בתאריכי החתך הרלוונטיים (עקב אי קבלת ההחלטה על הקצאת האופציות בפועל). השפעת אי ביצוע ההתאמה כאמור על הדו"חות הכספיים של הבנק, אינה מהותית.

מחיר המימוש ומועדי המימוש של האופציות שאושרו ביום 14 בספטמבר 2008, כאמור, זהים לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה המקורי של המנכ"ל, ובכפוף לשינויים לפיהם "תקופות ההבשלה" (vesting) של האופציות המוענקות תהיה ביחס למחצית מכמות האופציות, עם הקצאתן והמחצית השנייה של האופציות תבשלה ביום 31 במרס 2009. תקופת המימוש לגבי מנת האופציות הראשונה תהא החל ממועד הקצאת האופציות ועד ליום 30 ביוני 2012, ולגבי מנת האופציות השנייה תהא החל מתום תקופת ההבשלה שלהן ועד ליום 15 באוקטובר 2012.

המניות שתנבענה למנכ"ל ממימוש האופציות תהווה כ-1.04% מהונו המונפק והנפרע של הבנק ומזכויות ההצבעה בו לתאריך 14 בספטמבר 2008. האופציות הוענקו למנכ"ל ללא תמורה ביום 23 באוקטובר 2008. כל אופציה תהיה ניתנת למימוש למניה רגילה אחת תמורת תשלום מחיר מימוש השווה ל-21.087 ש"ח כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן, כאשר מדד הבסיס הוא המדד האחרון הידוע במועד כניסת המנכ"ל לתפקידו בבנק (2 באפריל 2006), והמדד החדש יהא המדד האחרון הידוע במועד התשלום בפועל של מחיר המימוש.

האופציות הוקצו בהתאם להוראות מסלול רווח הון הקבועות בסעיף 102 (ב)(2) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) התשכ"א-1961 ("הפקודה") וכן בכפיפות לכללי מס הכנסה (הקלות מס בהקצאת מניות לעובדים), תשס"ג-2003. האופציות הופקדו בנאמנות אצל נאמן, אשר יחזיק בהם בנאמנות במשך התקופות הקבועות בסעיף 102 לפקודה (24 חודשים ממועד הענקת האופציות והפקדתן בידי נאמן) על מנת שההטבה הנובעת מהאופציה תחשב כרווח הון על פי מסלול רווח הון ותמוסה בהתאם. השווי ההוגן של תוכניות האופציות האמורה הסתכם לסך של 1.2 מיליון ש"ח כמפורט בסעיף ב, להלן. בשנת 2008 רשם הבנק הכנסה בסך של כ-0.6 מיליון ש"ח כנגד קיטון בקרן הון עקב אישור תוכנית האופציות האמורה. בשנת 2009 רשם הבנק הוצאה בסכום נמוך מ-0.1 מיליון ש"ח כנגד קרן הון.

ב. אומדן השווי ההוגן

סכום ההטבה התיאורטי, המחושב על פי נוסחת בלק ושולס, הגלום בכתבי האופציה הנ"ל מסתכם בסך של כ-1.2 מיליון ש"ח. חישוב סכום ההטבה התבסס על הפרמטרים העיקריים הבאים:

- סטיית התקן של התשואה השנתית של מניות הבנק בגין המנה הראשונה – 32.93%, ובגין המנה השנייה – 29.84%.
- שיעור ריבית צמודת מדד חסרת סיכון בגין המנה הראשונה – 2.48%, ובגין המנה השנייה – 2.44%.
- מחיר המניה נקבע לפי שער הסגירה ביום 11 בספטמבר 2008 – 14.72 ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 15א – עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. עסקאות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות

מאוחד והבנק	
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש	מספר האופציות
בש"ח	באלפי ש"ח
22.99	620
23.51	620
24.11	620

קיימות במחזור ליום 1 בינואר 2010
 קיימות במחזור ליום 31 בדצמבר 2010
 קיימת במחזור ליום 31 בדצמבר 2011

באורים לזוחות הנספיים ליום 31 בדצמבר 2011
באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האמודה
 סכמים מדווחים

ההרכב במאוח (1) :

סך הכל	31 בדצמבר 2011		מטבע חוץ (2)		מטבע חוץ (2)		מטבע חוץ (2)		מטבע חוץ (2)		מטבע חוץ (2)	
	פריטים שאינם נספיים (3)	אחר	איראן	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב
6,961	-	41	339	628	155	5,798	6,961	-	41	339	628	155
6,785	154	7	368	663	973	4,620	6,785	154	7	368	663	973
5	-	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-	-
22,868	103	676	354	2,315	4,311	15,109	22,868	103	676	354	2,315	4,311
1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
408	408	-	-	-	-	-	408	408	-	-	-	-
846	91	62	35	557	-	101	846	91	62	35	557	-
1,041	192	-	-	1	2	846	1,041	192	-	-	1	2
38,915	949	786	1,096	4,164	5,441	26,479	38,915	949	786	1,096	4,164	5,441
31,158	115	496	1,138	4,952	2,697	21,760	31,158	115	496	1,138	4,952	2,697
392	-	8	25	75	1	283	392	-	8	25	75	1
1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
2,761	-	-	-	-	1,786	975	2,761	-	-	-	-	1,786
907	75	63	55	594	-	120	907	75	63	55	594	-
1,710	548	1	5	-	120	1,036	1,710	548	1	5	-	120
36,929	738	568	1,223	5,621	4,604	24,175	36,929	738	568	1,223	5,621	4,604
1,986	211	218	(127)	(1,457)	837	2,304	1,986	211	218	(127)	(1,457)	837

התחייבויות
 פקדונות הציבור
 פקדונות מבנקים
 פקדונות הממשלה
 כתבי החתי"בות נדחים ותעודות פקדון
 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

הפריש
 2,304

מכשירים נגזרים שאינם מגודרים:
 מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
 אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
 אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
 סה"כ כללי

אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהווה)
 אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהווה)

(1) ראה באור 1.א.1.
 (2) מולל צמוד מטבע חוץ.
 (3) לרבות ממכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא נספי.

באורים לדוחות הנכסיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האגודה ולפי תקופות לפרטון (1)

סכומים מדווחים
ההרכב במאות (2) :

31 בדצמבר 2011																
שעור תשואה חוזי (6)	יממה מאזינה (4)	ללא תקופת סר הכל (5)	סך הכל	תדירות	חודשי מחזוריים עתידיים חוזיים צפויים											
					מזומנים	עשרים	עוד עשרים	עד עשרים	עד חמש	עד חמש	עד חמש	עד ארבע	עד שלושה	עד שנתיים	עד שלושה	עד שנתיים
5.15%	26,479	465	29,434	339	2,250	4,185	1,035	830	1,312	1,633	4,726	1,730	11,394	נכסים		
4.40%	24,175	189	24,416	3	11	734	86	211	371	872	2,506	2,387	17,235	התחייבויות		
	2,304	276	5,018	336	2,239	3,451	949	619	941	761	2,220	(657)	(5,841)	הפרש		
	(883)	-	(883)	-	-	-	-	-	-	203	76	340	(1,502)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		
	28	-	28	-	-	-	-	-	-	-	120	2	(94)	אופציות (במנותי נכס הבסיס)		
3.67%	5,441	10	6,522	147	1,062	1,537	372	619	648	873	596	605	63	נכסים		
3.26%	4,604	3	5,019	9	50	1,123	226	226	418	984	1,281	617	85	התחייבויות		
	837	7	1,503	138	1,012	414	146	393	230	(111)	(685)	(12)	(22)	הפרש		
	(425)	-	(425)	-	-	-	-	-	-	(203)	(222)	-	-	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אופציות (במנותי נכס הבסיס)		
5.08%	6,046	14	6,647	24	205	1,054	212	329	271	363	1,506	553	2,130	נכסים חוזי		
1.58%	7,412	-	7,500	-	-	213	22	25	33	29	1,407	1,376	4,395	נכסים		
	(1,366)	14	(853)	24	205	841	190	304	238	334	99	(823)	(2,265)	התחייבויות		
	1,308	-	1,308	-	-	-	-	-	-	-	146	(340)	1,502	הפרש		
	(28)	-	(28)	-	-	-	-	-	-	-	(120)	(2)	94	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		
	949	563	389	-	-	-	-	-	1	8	3	105	272	אופציות (במנותי נכס הבסיס)		
	738	548	193	-	-	-	-	-	-	-	1	121	71	נכסים		
	211	15	196	-	-	-	-	-	1	8	2	(16)	201	התחייבויות		
														הפרש		
4.92%	38,915	1,052	42,992	510	3,517	6,776	1,619	1,778	2,232	2,877	6,831	2,993	13,859	סך הכל		
3.67%	36,929	740	37,128	12	61	2,070	334	462	822	1,885	5,195	4,501	21,786	נכסים		
	1,986	312	5,864	498	3,456	4,706	1,285	1,316	1,410	992	1,636	(1,508)	(7,927)	התחייבויות		
														הפרש		

(1) באור זה מוצגים תדירי המזומנים העתידיים החוזיים האפייים בגין טעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי האגודה, בהתאם לתקופות המתחמת למועד הפרטון החוזי של כל תדירי. הנכסים מוצגים בניסוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
 (2) ראה באור 1.א.
 (3) מולל האגודה למטבע חוזי.
 (4) כפי שנכללה בבאור מס' 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האגודה", לרבות סכומים חוזי מאזינים בגין נגזרים.
 (5) נכסים ללא תקופות פרטון מולל נכסים בסך 166 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
 (6) שיעור תשואה חוזי, היום שיעור הריבית המנכה את תדירי המזומנים העתידיים האפייים המוגנים בבאור זה בגין פרטי נכסי אל היתרה המאזינת שלו.

באורים לדוחות הנכסיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האמדה ולפי תקופות לפרעון (ו) (המשך)

סכומים מדויחים

ההרכב במאוחד (2) :

שער	(3) יתרה מאזנות		סך הכל	מל מעל עשר שנה	מל מעל עשר עד עשר שנים	מל מעל חמש עד חמש שנים	מל מעל ארבע עד חמש שנים	מל מעל שלוש עד ארבע שנים	מל שנה מעל שנה	מל מעל שנה עד שנתיים	מל 3 חודשים עד שנה	מל חודש מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה ועד חודש	נכסים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון												
4.98%	* 35,312	991	38,708	463	3,079	5,404	1,441	1,553	2,219	2,313	6,213	3,489	12,534	נכסים
3.57%	* 33,306	295	33,750	26	98	1,366	383	558	726	1,585	3,468	3,684	21,856	התחייבויות
	2,006	696	4,958	437	2,981	4,038	1,058	995	1,493	728	2,745	(195)	(9,322)	הפרש

* סוג מחדש, ראה באור 1.ג.5.ב. הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכיות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החזייים האפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי האמדה, בהתאם לתקופות הנתרות למועד הפרעון החזוי של כל תזרים. התחנים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושול הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) ראה באור 1.א.2.
- (3) כפי שנוכללה בבאור מס' 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האמדה", לרבות סכומים חוי מאזניים בגין נזרים.
- (4) נכסים ללא תקופת פרעון מולל נכסים בסך 126 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
- (5) שיעור תשואה חזוי הים שיעור הריבית המונה את תזרימי המזומנים העתידיים האפויים המוצגים בבאור זה בגין פירטי נכפי אל היתרה המאזנית שלי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

סכומים מדווחים

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
יתרות החוזים *	יתרות החוזים *	יתרות
110	148	110
500	484	500
2,193	2,317	2,193
621	565	621
853	823	853
695	883	695
1,056	900	1,056
5,415	6,540	5,415
1,110	811	1,110

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

110	148	110	אשראי תעודות
500	484	500	ערבויות להבטחת אשראי
2,193	2,317	2,193	ערבויות לרוכשי דירות
621	565	621	ערבויות והתחייבויות אחרות
853	823	853	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
695	883	695	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
1,056	900	1,056	מסגרות חח"ד ואשראי שלא נוצלו בקשר ליהלומנים
5,415	6,540	5,415	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
1,110	811	1,110	התחייבויות להוצאת ערבויות

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
 ** בעיקר הפרשה קבוצתית.
 *** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (1):

יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה (2)

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
במיליוני ש"ח	
420	485

מטבע ישראלי צמוד למדד

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה

ליום 31 בדצמבר 2010	ליום 31 בדצמבר 2011					
	מעל שנה עד 3 שנים	מעל שנה עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	מעל 20 שנים
סך הכל	7	6	13	3	1	34
	4	4	8	1	- *	24
	4	6	7	1	- *	23

במגזר הצמוד למדד

תזרימים חוזיים עתידיים
 תזרימים עתידיים צפויים
 לאחר הערכת הנהלה
 לפירעונות מוקדמים
 תזרימים צפויים מהוונים
 לאחר הערכת הנהלה
 לפירעונות מוקדמים⁽³⁾

מידע על העמדת הלוואות במשך השנה

בשנת 2011	בשנת 2010
במיליוני ש"ח	
- *	1
1	- *

הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגביה
 הלוואות עומדות

- (1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות) עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 32 מיליון ש"ח (2010 - 42 מיליון ש"ח) לא נכללו בלוח זה.
 (3) ההיוון בוצע לפי שיעור של 2.28% (לשנת 2010 - 2.44%).
 * סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באור 18 – התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011
במיליוני ש"ח	
17	20
16	20
15	18
13	15
10	13
31	39
102	125

- (1) דמי שכירות של מבנים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:
בשנה ראשונה	20
בשנה שניה	20
בשנה שלישית	18
בשנה רביעית	15
בשנה חמישית	13
מעל חמש שנים	39

סך הכל

(2) סכום ההתקשרויות לרכישת בניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2011 הינו בסך 3 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (ליום 31 בדצמבר 2010 – 4 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) חברה מאוחדת התחייבה להשקיע בתאגידים ריאליים נוספים ובקרן גידור סכום של 11 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 9 מיליון ש"ח) וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בהסכמים עם אותם תאגידים.

(4) הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי")

ביום 29 בספטמבר 2001 – נחתם הסכם תפעול ומחשוב עם לאומי לתקופה של 11 שנים, החל משנת 1998, לפיו מספק לאומי לבנק שירותי תפעול, בגין מערכות התשתית הבנקאיות זאת בנוסף לזכאות הבנק לקבל את מרבית מערכות המידע הפועלות בלאומי, אשר מרביתן הוטמעו בבנק (להלן: "ההסכם").

השירותים שלאומי מתחייב לבצע באמצעות מערך התפעול והמנהלה שלו או כל גוף שיבוא במקומו (להלן: "מת"מ") מתבססים על שירותי המחשוב שמת"מ מעניק ללקוחות מת"מ בתוספת שירותים אחרים כמפורט בהסכם. כן מספק לאומי לבנק שירותי תמיכה ותחזוקה שוטפים ומלאים ושירותי הדרכה בקשר עם המערכות המשמשות למתן השירותים ושירותי התפעול. שירותי תפעול, תחזוקה ופתוח מערכות מסופקים על ידי לאומי, ברמת שרות דומה לזו הניתנת ליחידות לאומי וסניפיו. לאומי מתחייב בהסכם להעביר לבנק מידע תפעולי המתייחס למערכות, לשמור על רמת אבטחת מידע גבוהה לנתוני הבנק, וכן, בכפוף לקבלת תמורה מיוחדת, להכין תשתית להסבת מערכות ולהגירה למערכות מחשוב עצמאיות במידה והבנק יחליט ליישמן. כמו כן, נטל לאומי על עצמו התחייבות הסכמית לשמירת סודיות באשר לנתוני הבנק. בסיס הנתונים של הבנק נפרד מבסיס הנתונים של לאומי.

ביום 31 בדצמבר 2007 נחתמה, לאחר שנבחנו על ידי הבנק חלופות, תוספת להסכם על-פיה הוארך תוקפו של ההסכם ב-10 שנים החל מיום 1 בינואר 2007 תוך שיפור תנאי ההסכם במישור הכספי – על דרך הקטנת עלות השירותים השוטפים וצמצום חוסר הודאות הקשורה לעליה בלתי מבוקרת של עלות השירותים בעתיד וכן במישור של רמת השירות – על דרך חתימת הסכם רמת שירות (SLA). המחיר השנתי של השירותים השוטפים יעמוד על פי התוספת להסכם על 37-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות ויעלה בהדרגה עד לסך של 42-45 מיליון ש"ח החל מן השנה השלישית, וזאת בהתאם למכלול השירותים שהבנק זכאי להם על פי ההסכם. הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ועשויים להשתנות בהתאם לשינוי בהיקף הפעילות של הבנק. במסגרת התוספת להסכם נכללו מערכות אשר עד כה לא עברו לשימוש הבנק ואשר יש בהן, בין היתר, כדי לסייע לבנק לעמוד בדרישות רגולטוריות שונות.

באור 18 – התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

(5) ביום 1 ביולי 2010 נחתם הסכם בין הבנק לבין כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "כאל") והסכם נוסף בין הבנק לבין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן "דיינרס"), חברה בשליטת כאל (להלן "ההסכמים"). ההסכמים הינם לתקופה של 10 שנים, בכפוף לזכות ביטול של ההסכמים העומדת לכל אחד מן הצדדים מכח הוראות הדין, והינם מחליפים ובאים במקום הסכמי ההתקשרות בין הבנק לבין כאל ובין הבנק לבין דיינרס שהגיעו לסיימם במועד זה. במסגרת ההסכמים ינפיקו כאל ודיינרס כרטיסי אשראי, כרטיסי בנק וכרטיסים משולבים ללקוחות הבנק ויספקו ללקוחות את השירותים הכרוכים בהנפקת הכרטיסים ללקוחות והגלומים בשימוש בהם. ההסכמים מעגנים זכויות הצדדים וכן הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו במסגרת ההסכם וכן את יתר התנאים הנוגעים לכך.

במסגרת ההסכם עם כאל, ניתנה לבנק, בכפוף לתנאים המתלים המפורטים להלן, אופציה בלתי עבירה, לרכוש מאל 32,934 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח של כאל, המהוות נכון למועד חתימת ההסכם 3% מהון המניות הרגילות המונפק והנפרע של כאל, בכפוף לאירועי התאמה שנקבעו בהסכם, וזאת במועד ההשלמה של הנפקה לציבור של ניירות ערך של כאל ובכפוף להשלמת ההנפקה (ככל שתבוצע). מחיר המימוש של האופציות משקף הנחה של 25% על מחיר המניה ברוטו כפי שיקבע בתשקיף ההצעה לציבור. לכאל זכות, לפי שיקול דעתה, להמיר את מניות האופציה בתשלום חד פעמי בסכום השווה למחיר המימוש במספר הכולל של מניות האופציה כאילו האופציה מומשה במלואה. המניות שתנבענה ממימוש האופציה, ככל שתמומש, לא תהיינה ניתנות להעברה למתחרה של כאל. תוקף האופציה במשך תקופת ההסכם מותנה בשורה של תנאים עסקיים כפי שנקבעו במסגרת ההסכם. האופציה תכנס לתוקף עם קבלת פטור מהסדר כובל מן הממונה על ההגבלים העסקיים בנוגע להוראות ההסכם המתייחסות לתנאי האופציה וכן עם קבלת אישור מאת המפקח על הבנקים המתייחס לבנק ולכאל, ככל שיידרשו אישורים אלו.

בחודש דצמבר 2010 קיבל הבנק את החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים ליתן פטור מאישור הסדר כובל למשך חמש שנים לאופציה שהוענקה על ידי כאל במסגרת התקשרות בין הבנק לבין כאל, ובהתייחס להסכם בין הבנק לכאל ולהסכם נוסף בין הבנק לבין דיינרס, חברה בשליטת כאל, מן הנימוקים שנמנו בהחלטה, וביססו את החלטת הממונה, כי אין בתנית הבלעדיות הנכללת בהסכם לעניין האופציה בכדי לפגוע בתחרות פגיעה של ממש. נקבע עוד כי בתום תקופת חמש השנים, ניתן יהיה לשוב ולבקש להאריך את תקופת הפטור.

בחודש מאי 2011 נמסרה לבנק עמדת הפיקוח על הבנקים, לפיה לא נדרש אישור פיקוחי בקשר עם האופציה שהוענקה לבנק במסגרת ההסכם. בניסיונות אלה, נתקיימו התנאים המתלים לכניסת האופציה לתוקפה.

(6) ביום 3 בפברואר 2011 התקשר הבנק עם ישראלכרט בע"מ בהסכם לתקופה של חמש שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותגים "ישראלכרט" ו-"מאסטרדקארד". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק, נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור. תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.

באותו תאריך, התקשר הבנק עם פועלים אקספרס בע"מ בהסכם לתקופה של ארבע שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותג "אמריקן אקספרס". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור, תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.

(7) בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, ביום ה-6 בפברואר 2011 התקשר הבנק בהסכם מסגרת עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "מימון ישיר"), במסגרתו הוסכם כי הבנק ירכוש ממימון ישיר בהמחאת זכויות והתחייבויות על דרך מכו, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן את כל הביטחונות שניתנו להבטחתם עד לסכום של 180 מיליון ש"ח (להלן "הסכם המסגרת"). הסכם זה הינו בהמשך להסכם מסגרת בסכום זהה משנת 2010 שהומחה במלואו. תוקף הסכם המסגרת בו התקשר הבנק ביום 6 בפברואר 2011 הועמד על שניים עשר חודשים מיום חתימתו או עד להמחאת מלא סכום ההסכם המסגרת הנקוב לעיל, לפי המוקדם מביניהם. ביצוען של עסקאות ההמחאה מכח הסכם המסגרת הוכפף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכם ולכל דין. בחודשים מרס ויולי 2011 בוצעה המחאה על דרך המכו של הלוואות בסכום של 74 מיליון ש"ח ו-103 מיליון ש"ח, בהתאמה וזאת בהתאם להסכם המסגרת. בהמשך להסכמי המסגרת שתוארו לעיל, הוסכם בין הבנק לבין מימון ישיר כי הסכום המרבי של קרן הלוואות שירכשו על ידי הבנק ממימון ישיר במסגרת כל ההסכמים ביניהם יועמד על 500 מיליון ש"ח (להלן "סכום התקרה"), כאשר ביצועה של כל עסקת מכירת תיק הלוואות כאמור בין הצדדים יהיה כפוף לקיומם של תנאים מתלים שסוכמו במסגרת ההסכמים בין הצדדים ולכל דין, ובד בבד עם הסכמה זו בוצעה על ידי הצדדים ביום 28 בדצמבר 2011 עסקת המחאה בסך של כ-50 מיליון ש"ח. כמו כן, בוצעה

באור 18 – התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

על ידי הצדדים ביום 26 בינואר 2012 עסקת המחאה נוספת בסך של 100 מיליון ש"ח. ביצוען של עסקאות המחאה נוספות בכפוף לסכום התקרה מותנה באישור הבנק בכתב ומראש ובכל מקרה הוגבלה תקופת רכישת ההלוואות, בכפוף לאמור לעיל, ולתנאי ההסכם עד ליום 27 בדצמבר 2012, אלא אם תוארך בהסכמת הצדדים.

במועד רכישת ההלוואות ממימון ישיר, עם קיום התנאים להכרה בנכס פיננסי (על פי FAS 166), רושם הבנק את ההלוואות הנרכשות בספריו בגובה התמורה קרי, שווי הוגן, למעט ההלוואות אשר לגביהן לבנק יש זכות החזרה לתקופה שהוגדרה בהסכם אשר נרשמות כחוב מובטח למימון ישיר. הכנסות המימון בעסקה נרשמות בהתאם לריבית האפקטיבית של ההלוואות הנרכשות.

(8) סכום הערבויות לבתי משפט ואחרים ליום 31 בדצמבר 2011 הינו 12 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (ליום 31 בדצמבר 2010 – 20 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(9) א. בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי, וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים ועובדים בהם), התשנ"ו–1995, החברה המאוחדת הפקידה פקדון בסך של 7 מיליון ש"ח בבנק (31 דצמבר 2010 – 7 מיליון ש"ח) לטובת בעלי יחידות בקרנות נאמנות, שחברה מאוחדת של הבנק משמשת להן כנאמן.

ב. חברה מאוחדת המשמשת כמנהלת תיקי השקעות מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), התשנ"ז – 1997.

ג. חברה מאוחדת העוסקת בחיתום מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), התשנ"ז – 2007.

(10) בהתאם להסכם שנחתם ביום 18 בדצמבר 2006, בין חברה מאוחדת לבין הבנק, התחייב הבנק כלפי הנאמנים לכתבי ההתחייבות הנדחים ולתעודות הפקדון שהנפיקה החברה המאוחדת למלא את כל תנאי התשלום כמצוין בכתבי ההתחייבות ובתעודות הפקדון. בקשר להתחייבות הבנק בעניין תשקיפי מדף שפורסמו על ידי חברה מאוחדת - ראה באור 10.ב.

(11) הבנק, הנמנה על החברים במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ התחייב, ביחד עם יתר חברי הבורסה, לפצות הדדית את המסלקה של הבורסה אם יגרם לה נזק בקשר עם חוסר מלאי או חוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה. במסגרת זו הקימה המסלקה קרן סיכונים בה ישתתפו כל חברי המסלקה ובכללם הבנק. דירקטוריון המסלקה החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדרוש במתן בטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2011 הינו 61 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 27 מיליון ש"ח).

(12) מסלקת מעו"ף בע"מ מופעלת על ידי הבורסה לניירות ערך בע"מ. עיסוקיה העיקריים של המסלקה הם הוצאת אופציות, העמדת כלים לסליקת עסקאות באופציות ומימושן ואספקת שירותים נלווים לחברי המסלקה ולמסחר באופציות. הבנק, הנמנה על החברים במסלקה, אחראי, ביחד עם יתר חברי המסלקה כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה המסלקה קרן סיכונים. חבר המסלקה אחראי כלפי המסלקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלקה ובתנאים הנקבעים בידי דירקטוריון המסלקה מעת לעת.

דירקטוריון מסלקת מעו"ף החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדרוש במתן הבטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן.

לתאריך המאזן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים הוא 112 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 83 מיליון ש"ח). חלקו של הבנק בקרן הסיכונים עלול לגדול אם אחד או יותר מהחברים האחרים במסלקה, לא יעמדו בהתחייבויותיהם.

הבנק התחייב כלפי המסלקה לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה. סך הערבויות בגין עסקאות עבור לקוחות ליום 31 בדצמבר 2011 הינו 414 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 190 מיליון ש"ח). לעניין שעבוד בגין הנ"ל ראה באור 14.

(13) כתב התחייבות לשיפוי נושא משרה בבנק:

ביום 29 בדצמבר 2005 אושרה באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק החלטה לפיה יעניק הבנק למי שיכנהו מעת לעת כנושאי המשרה בבנק ובחברות הבנות שלו ("נושאי המשרה") התחייבות לשיפוי בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, הקשורים לרשימת אירועים שצורפה לכתב ההתחייבות. הסכום המרבי של השיפויים אשר יינתנו לכל נושאי המשרה במצטבר, לא יעלה על סך של 35 מיליון דולר. השיפוי מותנה בקיומם של תנאים המפורטים בכתב ההתחייבות.

ביום 22 ביוני 2009 אושרה באסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי

באור 18 – התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

לטובת נושאי המשרה, במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שענינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות ינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב.

(14) ביום 30 ביוני 2009 אישר דירקטוריון הבנק מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים לחברות מאוחדות: אגוד שוקי הון בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ, איגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ וליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (וזאת בהמשך לכתבי שיפוי שניתנו בעבר לחברות אגודים בע"מ, אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות ויזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ, כאשר לעניין כתב השיפוי לאגוד ליסינג אישר דירקטוריון הבנק השמטת תניות מכתב השיפוי בתוקף מיום 30 ביוני 2009), בגין כל התחייבויותיהן (ללא הגבלה בסכום), לרבות אך לא רק בגין אשראים והלוואות שהוענקו לחברות על ידי הבנק או על ידי כל צד ג', ובגין כל התחייבות אחרת אשר תהיינה לחברות המאוחדות וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 (יחס הון מזערי) (הוחלפה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201) ו- 313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים), ובהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 203 בדבר מסגרת עבודה ומדידה להלימות הון-גישה סטנדרטית סיכון אשראי (באזל 2).

(15) ביום 28 באוגוסט 2011 נחתם הסכם פקדונות בין הבנק לבין אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "ההסכם המעודכן"). ההסכם המעודכן יחול על הנפקות של אגודות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים (להלן: "ניירות הערך המוצעים"), שתבוצענה מכוח תשקיף המדף שפורסם ביום 29 באוגוסט 2011 (להלן: "תשקיף המדף"). על פי ההסכם המעודכן, נקבע כי הבנק יססה את כל הוצאות ההנפקה הישירות של החברה של ניירות הערך המוצעים מייד עם הוצאתן בפועל. עוד נקבע בהסכם המעודכן, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על-פי תשקיף המדף תופקד על-ידי החברה בפקדונות בבנק, אשר יהיו בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי ניירות הערך המוצעים ובתנאי ריבית אשר יהיו זהים או עדיפים מהם, כפי שיוסכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועדם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר, כפי שייקבע בין הבנק לחברה, העשוי לכסות בקירוב את סכום הוצאות השוטפות של החברה בקשר עם ניירות הערך המוצעים שיונפקו כאמור לעיל. ההסכם המעודכן לא יגרע מתוקף הסכמי פקדונות קודמים, שהחברה התקשרה בהם עם הבנק, החלים ביחס להנפקות שבוצעו בהתאם לתשקיפים קודמים של החברה המפורטים להלן:

ביום 12 באפריל 2005 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "חברת הבת") הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 13 באפריל 2005, ביום 18 בדצמבר 2006 נחתם בין הבנק לבין חברת הבת הסכם פיקדונות (כפי שתוקן ביום 1 בינואר 2007), בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 7 בינואר 2007, ביום 27 באוגוסט 2009 נחתם בין הבנק לבין חברת הבת הסכם פיקדונות נוסף בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי חברת הבת ביום 31 באוגוסט 2009) ובקשר לתמורות ההנפקה על פי דוחות הצעת המדף להנפקת תעודות התחייבות על פי התשקיפים הנ"ל, במסגרתם, בין היתר, נקבע כדלקמן:

- א. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבות שתונפקנה על פי התשקיפים הנ"ל תופקד על ידי החברה הבת בפקדונות בבנק (להלן: "הפיקדונות"). כל פיקדון מבין הפיקדונות יהיה בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות ההתחייבות המוצעות במסגרת התשקיפים הנ"ל ודוחות הצעת המדף, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים ו/או עדיפים מהם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.12%.
- ב. כל פיקדון יהיה בדרגת פירעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפיקדון.
- ג. בנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות שתוצענה, אשר תוחזקנה בידי הציבור, התחייבות הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי, מאחר שתלויות בה זכויות צד שלישי, דהיינו זכויות בעלי תעודות ההתחייבות והנאמנים לתעודות ההתחייבות.
- ד. ההסכמים יעמדו בתוקפם כל עוד תעודות ההתחייבות יהיו במחזור.

באור 18 – התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

(16) ביום 31 באוקטובר 2011 אישרה האסיפה הכללית של הבנק רכישת פוליסת ביטוח נושאי משרה (D&O) (לרבות בגין דירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם) בגבולות אחריות של 85 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה, יחד עם רכישת פוליסת ביטוח בנקאית שגבולות האחריות במסגרתה הינם בסכום זהה לאירוע ולתקופה, וזאת לתקופה של 12 חודשים, החל מיום 15 בספטמבר 2011 ועד 14 בספטמבר 2012. הפוליסות תירכשנה אצל קונסורציום של מבטחים בלונדון, כאשר הפניקס חברה לביטוח בע"מ תעניק לבנק "שירותי חזית" בגין הפוליסות. הפרמיה הכוללת שישלם הבנק בגין רכישת פוליסת נושאי המשרה (כולל התמורה בגין "שירותי החזית") הינה בסך כולל שלא יעלה על 275,300 דולר. אישור האסיפה הכללית לעסקה, התקבל לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 8 בספטמבר 2011 ולאחר אישור דירקטוריון הבנק ביום 12 בספטמבר 2011.

(17) א. נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות ועומדות תביעות משפטיות. לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא תדחינה או תבטלנה, קיימות הפרשות מתאימות למרות שהתביעות הנ"ל מוכחות על ידו. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויעוצי המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה הינו כ- 9 מיליון ש"ח.

ב. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום סך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות שוק ההון של מיופה כוח בחשבון ("הדרישה"). הדרישה הוגשה על ידי הנאמן בפשיטת הרגל על נכסי מיופה הכוח. עיקר הטענות כפי שפורטו בדרישה הינן בקשר להתנהלות מיופה הכוח בחשבונות הבנק הרלבנטיים. לטענת הנאמן, הבנק הפר את אמונו לקוחות הבנק ואת חובת הזהירות כלפי לקוחותיו של מיופה הכוח והפר חובות חקוקות שאפשרו למיופה הכוח לבצע מעשי מרמה המיוחסים לו כלפי לקוחותיו. לאחר שהבנק דחה את הדרישה, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיופה הכוח דוח לבימ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול החשבונות, ובכללן כי הבנק הפר חובות זהירות ונאמנות המוטלות עליו כבנק, והפר הוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ו/או למיזוי. בדוח האמור לא נתבקש סעד כספי כנגד הבנק אלא הבנק נתבקש להגיב על הדוח, ולהמציא דוחות ומסמכים ספציפיים שונים. הבנק הגיש תגובה מטעמו ולאחר מכן הוגשו תגובות חוזרות, הן של הנאמן והן של הבנק. עפ"י החלטת ביהמ"ש על הבנק להמציא לנאמן דוחות ומסמכים הקשורים לחשבונו של מיופה הכוח עצמו (ככל שאלה קיימים) ולא לחשבונות אחרים כלשהם. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיות, בהיעדר ביסוס לחבות של הבנק ובהיעדר פירוט ו/או כימות לטענות ולאופן בו הן מבססות סעד, לא ניתן עדיין להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בעניין זה. בסוף חודש אוקטובר 2011 הוגשה כנגד הבנק בבית המשפט המחוזי מרכז תביעה כספית בסך 12 מיליון ש"ח על ידי שני תובעים, שאינם לקוחות הבנק, הטוענים כי נפגעו כתוצאה מפעילותו של מיופה הכוח כאמור לעיל. הואיל והתביעה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, הרי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על דברי יועציו המשפטיים של הבנק, לא ניתן להעריך בשלב זה את תוצאותיה. בחודש דצמבר 2011 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בת"א תביעה נוספת בסך 6 מיליון ש"ח בקשר עם חשבון שנפתח ע"ש התובע מכוח ייפוי כוח שניתן למיופה הכוח הנ"ל, ובמסגרתה הוא טוען כי נפגע כתוצאה מפעילותו. הואיל והתביעה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, ואף טרם הוגש כתב הגנה, הרי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על דברי יועציו המשפטיים של הבנק, לא ניתן להעריך בשלב זה את תוצאותיה.

ג. ביום 29 לאוקטובר 2009 הוגשה בבית המשפט המחוזי-מרכז, על ידי זאבי תקשורת אחזקות בע"מ. (כינוס) וזאבי תקשורת-מימון וניהול בע"מ (בכינוס) תובענה לסעד הצהרתי נגד הבנק ושישה בנקים אחרים שעניינה, על פי הנתען בה, ניסיון של הבנקים לגבות מהמבקשות הפרשים בגין מה שמכונה בתובענה "ריבית הפרה" על הלוואה שניתנה להן ע"י הבנקים ואשר מניות בזק- החברה הישראלית לתקשורת בע"מ שימשו לה כבטוחה. ההפרשים מצטברים על-פי הטענה, נכון ליום הגשת התובענה, לסכום של כ- 840 מיליון ש"ח לכל הבנקים (להלן: "סכום ההפרש בגין ריבית הפרה"), מעבר לריבית ההסכמית שהגדרתה בתובענה. בתובענה מתבקשים צוים הצהרתיים הקובעים כדלהלן:

- כי הבנקים אינם זכאים לחייב את המבקשות בהפרשים בגין ריבית הפרה, כהגדרתה בתובענה.
- כי סכום ההפרש בגין ריבית הפרה, יופחת לסך של כ- 37 מיליון ש"ח.
- כי בהתאם לאמור לעיל, חובן הכולל של המבקשות הינו בסך של כ- 176 מיליון ש"ח, נכון ליום הגשת התובענה (במקום סך של כ- 981 מיליון ש"ח, כנטען על ידי הבנקים).
- לחלופין - כי הבנקים זכאים לחייב את המבקשות בתקופה שהחל ממאי 2003 ואילך, בהפרשים בגין ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 בלבד, וזאת ביחס לחוב המבקשות שהצטבר עד למועד האמור; וכי בהתאם לכך חובן הכולל של המבקשות הינו בסך של כ- 459 מיליון ש"ח, נכון ליום הגשת התובענה.

באור 18 – התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

התובענה מבוססת על מספר עילות עיקריות ביניהן: הטענות כי "ריבית ההפרה" אינה אלא "פיצוי מוסכם", שבית המשפט רשאי להפחיתו וכי בחינתן של נסיבות המקרה מחייבת את המסקנה, כי יש הצדקה להפחתת הסכום; כי הפחתת הפרשי ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות הסכם ההלוואה בהתאם לאומדן דעת הצדדים; כי חיוב המבקשות בריבית הפרה יהווה אכיפה בלתי צודקת של הסכם ההלוואה; כי עמידת הבנקים על חיוב המבקשות בריבית הפרה מהווה חוסר תום לב; וכי גבייתה תהווה עשיית עושר ולא במשפט על ידם. אין בתובענה התייחסות ל"חלקו" של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, אך מצוינים אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כאשר חלקו של הבנק הוא 4%. בחודש ינואר 2010 נתקבלה החלטת בית המשפט המורה על ברור התובענה בדרך של תביעה כספית רגילה, בגינה על התובעת לשלם אגרה מלאה בתוך המועד שקצב להן בית המשפט וזו הוגשה לבית המשפט במהלך חודש פברואר 2010. לפי חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק, ניתן להניח כי חלקו של כל אחד מהבנקים בהפרש הנתען הוא כאחוז ההשתתפות שלו במימון. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציו המשפטיים החיצוניים המטפלים בתובענה, על יסוד המידע והנתונים הידועים להם, הערכת סיכויי התובענה להתקבל קלושים.

ד. בחודש דצמבר 2011 הוגש בבית המשפט המחוזי בת"א כתב תביעה נגד הבנק וכן הוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, בסכום כולל של כ-5.4 מיליון ש"ח. בכתב התביעה נטען כי בפעולות של משיכת/הפקדת/פריטת מזומן בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח, הבנק רשאי לגבות העמלה הנגזרת באחוזים רק מההפרש שבין הסכום המטופל לבין 10 אלפי ש"ח ולא ממלוא סכום המזומנים שטופל. עוד נטען כי אם באותו יום בוצעו מס' פעולות מהסוג האמור, הבנק מחשב את העמלה לפי הסכום הכולל במצטבר וזאת בניגוד להוראות הדין. לדעת הנהלת הבנק, הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת הבנק בהסתמך על היועצים המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

ה.1. תביעה נגד כרמל - אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה")

ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה נגד כרמל- אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל) (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ-500 מיליון ש"ח. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים כנגד הנתבעים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. בכתב התביעה נטען, בין היתר, כי הבנקים גבו מהלווים ומהעורבים שלא כדין עמלות בגין ביטוח חיי לווים ונכסים המשועבדים לבנק וכי הם זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. החברה וכן יתר הנתבעים הגישו בקשות לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף. הבקשה טרם נדונה לגופה. במהלך דיון מוקדם שנתקיים בית המשפט המחוזי הוחלט לעכב את הדיון בתיק עד להכרעה סופית בגורלה של בקשה אחרת לאישור התובענה כתובענה ייצוגית בעניין דומה ואשר החברה אינה צד לה (להלן: "הבקשה האחרת"). הבקשה האחרת הסתיימה בהסדר פשרה שקיבל את אישור בית המשפט. כמו כן, הוחלט "להקפיא" את ההליכים בתיק התביעה עד להחלטה עקרונית שתתקבל בבית המשפט העליון בסוגיית תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984. החלטה עקרונית בסוגיה הנ"ל ניתנה על-ידי בית המשפט העליון ולפיה תקנה 29 אינה מאפשרת הגשת תובענות ייצוגיות. יצוין, כי התובעים מבקשים לאשר התביעה כתובענה ייצוגית גם מכוח חוקים אחרים הקובעים הסדרים להגשתן של תובענות ייצוגיות. לגבי ההליכים בתביעה הנסמכים על עילות אחרות, ההשגחה בעינה עומדת עד לקבלת החלטה אחרת. בנוסף לאמור לעיל, לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם לווים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, הסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב הנזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה. היועצים המשפטיים סבורים, כי בנסיבות אלה, חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

ה.2. תביעה נגד חברה לנאמנות של הבנק אגוד בע"מ (להלן "החברה")

ביום 22 ביוני 2009 הוגש לבית המשפט המחוזי, נגד הבנק ונגד חברת הבת בבעלותה המלאה החברה לנאמנות של בנק אגוד לישראל בע"מ (ביחד: "הבנק"), על ידי רד-רוק הולדינגס לימיטד, שהיא חברה אמריקאית ועל ידי חברת הבת שלה, רד-רוק קומודיטיס ("קומודיטיס"), שהיא חברה אמריקאית המצויה בהליכי פירוק בישראל (ביחד: "התובעות"), כתב תביעה מתוקן על סך של 10 מיליון ש"ח. הסכום שהיה נקוב בכתב התביעה לפני תיקונו עמד על סך של כ-178 מיליון דולר ארה"ב (להלן: "הסכום הראשוני"). התובעות ביקשו פטור מתשלום אגרה בגין הסכום הראשוני, אך בקשתן נדחתה. לאחר מכן ביקשו

באור 18 – התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

התובעות לתקן את כתב התביעה לסכום של 10 מיליון ש"ח (לצרכי אגרה) (להלן: "הסכום המתוקן") ובקשתן אושרה, כמו כן ביקשו התובעות להפחית את תשלום האגרה ולשלם אגרה בהתאם לסכום המתוקן, על אף שבמסגרת החלטה קודמת נפסק כי עליהן לשלם אגרה גבוהה בהרבה. בקשה זו אושרה ובעקבותיה שולמה האגרה והוגשה התביעה כאמור לעיל. בכתב התביעה המתוקן ציינו התובעות, כי סכום התובענה הוא כ- 155 מיליון דולר ארה"ב ולצרכי אגרה הינו 10 מיליון ש"ח. טענות התובעות בתמצית הינן בקשר לאירועים משנת 1992 כי הבנק אפשר שחרור לידי צד ג' של מטעני פלדה אשר יובאו לישראל עבורו, וזאת מבלי שצד ג' ישלם עבור מטעני הפלדה. התובעות טוענות כי בכך הפר הבנק הסכם נאמנות שנכרת בינו ובין החברה אמריקאית שבמסגרתו התחייב הבנק לבדוק ולוודא שמטעני הפלדה מאוחסנים ושמורים בנמל. מאחר ולטענת התובעות הבנק לא קיים התחייבות זו, הוא חייב לשלם לתובעות את הסכום אשר הגיע מאותו צד ג' בגין מטילי הפלדה, בצירוף ריבית. לחילופין, טוענות התובעות, כי הבנק הציג כלפיהן מצגי שווא רשלניים, הפר חובות זיהרות שהוא חב להן כביכול, הפר חובות על פי חוק השומרים, הפר חובות על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) והפר התחייבות לבטח את מטעני הפלדה. לאחרונה הוגשה בקשה מחודשת להגדלת סכום התביעה לכ-22 מיליון דולר בצרוף ריבית מיום 7 באוגוסט 1992 בשיעור שלטענת התובעות נקבע בהסכם בין התובעות לבנק ולחברה לנאמנות של בנק אגוד לישראל בע"מ, הן הנתבעות, ולמתן פטור מאגרה לסכום המוגדל אך בסמוך לאחר מכן היא נמחקה לבקשת התובעות. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת מהיועצים המשפטיים החיצוניים המטפלים בתביעה, המסתמכת על העובדות הידועות להם, הערכת סיכויי התביעה להתקבל קלושים. כמו כן, לבנק הסדר עם מבטחיו בקשר לכיסוי חלק עיקרי מהסכומים העלולים להיות משולמים על ידו בגין התביעה, לרבות הוצאות משפטיות בגין ניהולה.

(18) במסגרת ביקורת שנערכה על ידי רשות המיסים (מחלקת ביקורת מע"מ) בחברה בת של הבנק – אגוד מערכות בע"מ, חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק (להלן – "החברה"), נבחנה פעילותה של החברה כעוסק לצרכי מע"מ. ביום 18 ביוני 2008 התקבלה בחברה שומת מס עסקאות לתקופות חיוב ספטמבר 2005 עד מרס 2008. במסגרת השומה נטען כי החברה מסרה ציוד (חומרה ותוכנת מחשבים) לבנק והוסף מס עסקאות בגובה היתרה להפחתה של מס התשומות שנתבע עם רכישת הציוד בתוספת 10% והפרשי הצמדה וריבית (כ-7 מיליון ש"ח). ביום 17 ביולי 2008 הגישה החברה השגה על השומה הנ"ל. בחודש יוני 2009 התקבלה בחברה החלטת רשות המיסים בדבר דחיית השגה. במהלך חודש ינואר 2010 הגישה החברה ערעור על ההחלטה. הערכת ההנהלה, בהתבסס על הערכת יועציה המשפטיים, הינה כי סיכויי הערעור להתקבל סבירים. יובהר כי מכיוון שמדובר בהפרש עיתוי, הרי שגם אם הערעור יידחה, לא צפויה לכך השפעה מהותית על תוצאות פעילות החברה והבנק. ביום 18 באוגוסט 2011 נמסר לחברה מכתב מאת רשות המיסים, על פיו החליטה הרשות לשנות את סיווגה של החברה מ"עוסק" ל"מוסד כספי", וזאת החל מיום 1 בספטמבר 2011. משמעות שינוי הסיווג היא "מכירה רעיונית" של נכסי החברה (ציוד המחשוב) שבעת רכישתם נוכה מס התשומות בגינם, והטלת מע"מ בגינה. מועד ה"מכירה" יהיה בהתאם למועד שינוי הסיווג ומחיר המכירה יהיה לפי שווי השוק של נכסי החברה. להערכת יועציה המשפטיים של החברה שינוי הסיווג ככל שיתבצע, צפוי להתבצע לפי היתרה הבלתי מופחתת המתואמת של הנכסים אשר נרכשו בחודש אפריל 2008 ואילך ולא נכללו במסגרת השומה הנ"ל. החברה חולקת על החלטת שינוי הסיווג והגישה כתב השגה ביום 1 בדצמבר 2011. להערכת הבנק, במידה והשגת הבנק לא תתקבל לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 19 - מכשירים פיננסיים נגזרים

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2011				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל - מדד	אחר
				במיליוני ש"ח

-	-	16,334	-	876
-	232	2,467	802	-
-	232	2,352	802	-
-	-	-	2,489	-
-	464	21,153	4,093	876
-	-	-	1,718	-

א. נגזרים ALM (1)(2)

חוזי Forward
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

ב. נגזרים אחרים (1)

-	1	-	-	-
-	7,131	1,205	-	-
-	7,105	1,205	-	-
825	-	5,814	-	-
826	140	5,817	-	-
1,651	14,377	14,041	-	-

חוזי Futures
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
סה"כ

ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

134	-	-	-	-
-	-	2,895	-	-

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2)(3)

-	12	244	192	6
-	12	230	281	2

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים אחרים (3)

39	152	201	-	-
39	154	201	-	-

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרי אשראי

2	-	-	-	-
---	---	---	---	---

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
שווי הוגן ברוטו שלילי

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) למעט נגזרי אשראי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 19 - מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2011					
ממשלות					
בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
במיליוני ש"ח					
79	320	1	-	446	846
-	199	37	-	293	529
79	519	38	-	739	1,375

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים (1)
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (2)
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2011				
עד 3 חודשים	מעל 3 ועד 5 שנים	מעל 5 ועד 5 שנים	מעל 5 ועד 5 שנים	סה"כ
100	626	150	-	876
38	352	1,132	2,571	4,093
30,439	7,632	18	-	38,089
14,194	143	391	113	14,841
1,627	24	134	-	1,785
46,398	8,777	1,825	2,684	59,684

חוזי ריבית
שקל - מדד
אחר
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סה"כ

(1) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 846 מיליון ש"ח.
(2) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 19 - מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2010				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל - מדד	אחר
				במיליוני ש"ח

-	-	11,299	-	710
-	121	4,316	852	-
-	121	4,396	852	-
-	-	-	1,329	-
-	242	20,011	3,033	710
-	-	-	1,141	-

א. נגזרים ALM (1)(2)

חוזי Forward
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

ב. נגזרים אחרים (1)

-	1	3	-	-
-	9,630	358	-	-
2	9,630	358	-	-
775	-	3,212	-	-
684	118	3,104	-	-
1,461	19,379	7,035	-	-

חוזי Futures
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
סה"כ

ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

124	-	-	-	-
-	-	2,824	-	-

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2)(3)

-	9	155	102	5
-	9	300	137	2

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים אחרים (3)

7	225	65	-	-
7	225	65	-	-

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) למעט נגזרי אשראי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 19 - מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2010					
ממשלות					
בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ובנקים		סה"כ
			מרכזיים	אחרים	
במיליוני ש"ח					
103	163	2	-	300	568
-	1,695	23	-	853	2,571
103	1,858	25	-	1,153	3,139

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים (1) (2)

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (3)

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2010				
עד 3 חודשים	מעל 3 ועד 5 שנים	מעל 5 ועד 10 שנים	מעל 10 ועד 15 שנים	סה"כ
150	460	100	-	710
368	-	290	2,375	3,033
23,595	5,793	482	-	29,870
19,212	28	260	121	19,621
1,447	14	53	71	1,585
44,772	6,295	1,185	2,567	54,819

חוזי ריבית

שקל - מדד

אחר

חוזי מטבע חוץ

חוזים בגין מניות

חוזי סחורות ואחרים

סה"כ

(1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 6 מיליון ש"ח.

(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 562 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים.

(3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

סכומים מדווחים

א. יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2011				
שווי הוגן	יתרה בספרים		במיליוני ש"ח	
	סה"כ	(2)		
6,955	6,961	4,799	2,162	נכסים פיננסיים
6,785	6,785	-	6,785	מזומנים ופקדונות בבנקים
5	5	-	5	ניירות ערך
22,698	22,868	21,827	1,041	ניירות ערך שנשאלו
846	846	-	846	אשראי לציבור
793	793	-	793	נכסים בגין מכשירים נגזרים
38,082	38,258	26,626	11,632	נכסים פיננסיים אחרים
				סך כל הנכסים הפיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2010				
שווי הוגן	יתרה בספרים		במיליוני ש"ח	
	סה"כ	(2)		
31,247	31,158	30,153	1,005	התחייבויות פיננסיות
394	392	365	27	פקדונות הציבור
1	1	-	1	פקדונות מבנקים
2,770	2,761	2,761	-	פקדונות הממשלה - מיועדים
907	907	-	907	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
1,265	1,265	-	1,265	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
36,584	36,484	33,279	3,205	התחייבויות פיננסיות אחרות
				סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2010				
שווי הוגן	יתרה בספרים		במיליוני ש"ח	
	סה"כ	(2)		
7,127	7,132	** 6,273	** 859	נכסים פיננסיים
4,553	4,553	-	4,553	מזומנים ופקדונות בבנקים
415	415	-	415	ניירות ערך
** 21,587	21,713	20,171	1,542	ניירות ערך שנשאלו
562	562	-	562	אשראי לציבור
395	395	-	395	נכסים בגין מכשירים נגזרים *
34,639	34,770	26,444	8,326	נכסים פיננסיים אחרים *
				סך כל הנכסים הפיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2010				
שווי הוגן	יתרה בספרים		במיליוני ש"ח	
	סה"כ	(2)		
** 28,968	28,844	** 27,792	1,052	התחייבויות פיננסיות
** 271	271	** 237	34	פקדונות הציבור
2	2	1	1	פקדונות מבנקים
** 2,473	2,344	2,344	-	פקדונות הממשלה - מיועדים
737	737	-	737	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
748	748	-	748	התחייבויות פיננסיות בגין מכשירים נגזרים *
33,199	32,946	30,374	2,572	התחייבויות פיננסיות אחרות *
				סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

* הנתונים סווגו מחדש כדי להתאים לכותרות ולשיטת ההצגה לתקופה השוטפת, ראה באור 1.ג.5.
 ** סווג מחדש, ראה באור 1.ג.5.ב.

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן הינה אומדן לשווי הוגן ומכשירים פיננסיים המוצגים במאזן לפי שווי שוק.
 (2) מכשירים פיננסיים אחרים עבורם חושב שווי הוגן (שווי הוגן מחושב גם למכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים).

באור 20 – יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לגבי מכשירים פיננסיים הנמדדים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן- ראה פירוט בבאורים 1.ה.6 ו-20.א. לגבי המכשירים הפיננסיים אחרים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה בספרים לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק ח. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

1. מזומנים – היתרה המאזנית הינה השווי ההוגן.
2. פיקדונות בבנקים - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.
3. ניירות ערך – ניירות ערך שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק, למעט מניות לא סחירות אשר מוצגות לפי עלות (אשר הינה אומדן לשווי הוגן). ראה פירוט בבאורים 1.ה.6 ו-20.א.
4. אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכחים בשיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח. כל קבוצה פולחה לקטגוריות לפי בסיסי הצמדה ותקופות לפירעון. כמו כן, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלו הונו בשיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. בנוסף, נעשתה חלוקה לקטגוריות נוספות שמשקפת את רמת הסיכון הגלומה באשראי שניתן לאוכלוסיות שונות, המשתקפת בשיעורי היוון שונים בהתאם למידת הסיכון. השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי. בנוסף לכך, בוצעה גם בדיקת רגישות של אומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים לשיעורי ריבית הניכיון. הבדיקה העלתה שתוספת של 1% לריבית הניכיון מוסיפה סך של כ- 4 מיליון ש"ח מאומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים לסוף 2011.
5. פיקדונות הציבור, פיקדונות מבנקים, פיקדונות מהממשלה - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים במועד הדיווח.
6. כתבי התחייבות נדחים שאינם סחירים- בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק יכול לגייס כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.
7. כתבי התחייבות נדחים סחירים – לפי שווי השוק בבורסה.
8. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי, התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - לא חושב שווי הוגן. היתרה המוצגת בבאור 20 לדוחות הכספיים מהווה קירוב לשווי ההוגן.
9. מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב). ראה גם פרוט בבאורים 1.ה.6 ו-19.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 20 א - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2011					
מידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח					
1,041	-	-	-	1,041	נכסים אשראי לציבור ***
3,778	-	2	634	3,142	ניירות ערך זמינים למכירה: אג"ח של ממשלת ישראל
3	-	-	3	-	אג"ח של ממשלות זרות
828	-	-	2	826	אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל
230	-	136	94	-	אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים
62	-	14	20	28	אג"ח מגובי נכסים (ABS)
688	-	56	295	337	אג"ח של אחרים בישראל
16	-	8	8	-	אג"ח של אחרים זרים
72	-	-	-	72	מניות**
1,004	-	-	2	1,002	ניירות ערך למסחר: אג"ח של ממשלת ישראל
1	-	-	-	1	אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל
* -	-	-	* -	* -	אג"ח מגובי נכסים (ABS)
21	-	-	-	21	אג"ח של אחרים בישראל
29	-	-	-	29	מניות
6	-	4	2	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים: חוזי שקל - מדד
192	-	-	192	-	חוזי ריבית אחרים
445	-	-	424	21	חוזי מטבע חוץ
164	-	12	-	152	חוזים בגין מניות
39	-	-	39	-	חוזי סחורות ואחרים
739	-	-	-	739	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
9,358	-	232	1,715	7,411	סך הכל נכסים
התחייבויות					
1,005	-	-	-	1,005	פקדונות הציבור ***
2	-	2	* -	-	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים: חוזי שקל - מדד
281	-	-	281	-	חוזי ריבית אחרים
431	-	-	410	21	חוזי מטבע חוץ
166	-	14	-	152	חוזים בגין מניות
39	-	-	39	-	חוזי סחורות ואחרים
739	-	-	-	739	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
2,663	-	16	730	1,917	סך הכל התחייבויות

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** סך מניות וניירות ערך שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 53 מיליון ש"ח.

*** השאלות ניירות ערך סחירים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

במאחד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק	בעלי עניין				
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	מחזיקי מניות בעלי שליטה	
				אחרים	במיליוני ש"ח
חברות מוחזקות	שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	במיליוני ש"ח
* -	-	(18)	* -	-	3
* -	-	5	* -	-	* -
-	-	(6)	(12)	-	* -
* -	-	(19)	(12)	-	3

תוצאות פעילות מימון
 לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי⁽¹⁾
 עמלות תפעוליות
 הוצאות תפעוליות ואחרות⁽²⁾
 סך הכל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק	בעלי עניין				
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	מחזיקי מניות בעלי שליטה	
				אחרים	במיליוני ש"ח
חברות מוחזקות	שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	במיליוני ש"ח
* -	-	(7)	* -	-	3
* -	-	2	* -	-	* -
-	* -	(7)	(10)	-	(1)
-	-	1	-	-	-
* -	* -	(11)	(10)	-	2

תוצאות פעילות מימון
 לפני הפרשה להפסדי אשראי⁽¹⁾
 עמלות תפעוליות
 הוצאות תפעוליות ואחרות⁽²⁾
 רווח מפעולות בלתי רגילות
 סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) ראה ג. להלן.
 (2) ראה ד. להלן.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

במאחד:

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009					
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	בעלי עניין			מחזיקי מניות בעלי שליטה במיליוני ש"ח	
		אחרים	דירקטורים ומנהל כללי			
			אחרים	אחרים		אחרים
חברות מוחזקות	9	4	* -	-	1	תוצאות פעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי (1)
* -	-	2	* -	-	* -	עמלות תפעוליות
-	-	-	-	-	-	הכנסות אחרות
-	(24)	(4)	(7)	-	* -	הוצאות תפעוליות ואחרות (2)
-	-	-	-	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות
* -	(15)	2	(7)	-	1	סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) ראה ג. להלן.

(2) ראה ד. להלן.

ג. תוצאות פעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי בעסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

במאחד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2009	2010	2011
	במיליוני ש"ח		
בגין נכסים			
מאשראי לציבור	5	6	8
מפקדונות בבנקים	* -	-	-
מאגרות חוב	7	5	3
הכנסות (הוצאות) נטו ממכשירים פיננסיים נגזרים (ALM)	10	2	(1)
בגין התחייבויות			
על פקדונות הציבור	(8)	(12)	(21)
על פקדונות מבנקים	* -	-	-
על כתבי התחייבות נדחים	-	(5)	(4)
	14	(4)	(15)

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באור 21 – בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. פרטים נוספים:

1. ביום 8 בפברואר 2010 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לדירקטורים החיצוניים בבנק (להלן: ה"דח"צים") וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים כדלקמן: גמול שנתי בסך של 95,000 ש"ח וגמול השתתפות בישיבה בסך של 3,500 ש"ח. הסכומים הנ"ל יעודכנו ב-1 בפברואר וב-1 באוגוסט בכל שנה (להלן: "יום השינוי") על פי שעור העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול. הגמול להשתתפות בישיבה ישולם לחברי הדירקטוריון עבור השתתפותם בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בישיבה בשיעור של 50% מגמול השתתפות בישיבה רגילה, דירקטור זכאי לגמול השתתפות בישיבה אם השתתף בישיבה כולה או ברובה. מועדי התשלום ישארו כמקובל בבנק, ובכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000 (להלן: "תקנות הגמול לדח"צים"). הגמול לדירקטורים, כמפורט לעיל, אושר בועדת הביקורת ובדירקטוריון ביום 3 בינואר 2010.
2. לעניין אישור אסיפה כללית של הבנק לרכישת פוליסת ביטוח נושאי משרה (D&O) ראה באור 16.ג.18.
3. לעניין אישור האסיפה הכללית של הבנק לכתב שיפוי לנושאי משרה בבנק ראה באור 14.ג.18.
4. לעניין הסכמי היו"ר ומנכ"ל הבנק ראה ביאור 15.ה. לעיל.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 22 - רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
748	577	1,413	762	590	1,428	א. בגין נכסים
(4)	4	-	(4)	4	-	מאשראי לציבור
99	54	165	99	54	165	מאשראי לממשלה
9	(95)	34	9	(95)	34	מפקדונות בבנק
173	105	231	176	109	232	ישראל וממזומנים
2	5	9	3	5	9	מפקדונות בבנקים
						מאגרות חוב
						מניירות ערך שנשאלו
						ב. בגין התחייבויות
** (577)	** 2	(1,308)	** (488)	** 114	(1,155)	על פקדונות הציבור
* -	* -	* -	* -	* -	* -	על פקדונות הממשלה
-	-	-	-	-	-	על פקדונות מבנק ישראל
** 8	** 7	(26)	** 8	** 7	(26)	על פקדונות מבנקים
(36)	(26)	(18)	(114)	(126)	(155)	על כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
						ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
29	(133)	78	29	(133)	78	הכנסות (הוצאות) נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM
22	13	18	22	13	18	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
						ד. אחר
30	37	40	30	37	40	עמלות מעסקי מימון
88	137	21	88	137	21	הכנסות מימון אחרות ⁽¹⁾
* -	* -	* -	* -	* -	* -	הוצאות מימון אחרות
591	687	657	620	716	689	סך כל הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
32	55	134	32	55	134	מזה הפרשי שער, נטו

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** סווג מחדש.

(1) בשנת 2010 ושנת 2009 כולל גביות על חשבון הפרשות לריבית בסך 23 מיליון ש"ח ו- 21 מיליון ש"ח, בהתאמה. החל משנת 2011 בעקבות יישום הוראת חובות פגומים, הכנסות ריבית משנים קודמות בגין חובות שהופרשו בעבר מוצגות כהקטנה מהפרשה להפסדי אשראי.

באור 22 - רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי (המשך)
 סכומים מדווחים

הרכב (המשך):

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	2011	2009	2010	2011
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
158	75	202	161	79	203
15	30	29	15	30	29
173	105	231	176	109	232
74	98	44	74	98	44
(24)	(7)	(26)	(24)	(7)	(26)
7	5	(9)	7	5	(9)
57	96	9	57	96	9
230	201	240	233	205	241

ה. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב הכנסות מימון על בסיס צבירה מאגרות חוב: זמינות למכירה למסחר סך הכל כלול ברווח מפעילות מימון בגין נכסים רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה * רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו סך הכל כלול בהכנסות מימון אחרות סך הכל מהשקעות באגרות חוב

* לרבות הפרשות לירידת ערך.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 23 - עמלות תפעוליות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
69	68	64	69	68	64	ניהול חשבון
17	18	17	17	18	17	כרטיסי אשראי
68	67	63	68	67	63	פעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים מסוימים
9	10	12	11	14	15	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
-	-	-	4	7	8	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
25	31	31	27	34	34	טיפול באשראי
37	34	37	37	34	37	הפרשי המרה
12	14	15	12	14	15	פעילות סחר חוץ
5	4	4	5	4	4	הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי
9	10	10	9	10	10	עמלות אחרות
251	256	253	259	270	267	סך כל העמלות התפעוליות

באור 24 - רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
34	3	1	41	6	9	(1) רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
*	-	-	(5)	(4)	(5)	(2) הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה
11	3	(3)	11	3	(3)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו
12	1	1	19	8	5	מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
57	7	(1)	66	13	6	דיבידנד ממניות זמינות למכירה (3)
						סך הכל מהשקעות במניות

(1) כולל רווח בסך 34 מיליון ש"ח ממכירת מניות בזק בשנת 2009.

(2) לרבות הפרשות לירידת ערך.

(3) כולל דיבידנד ממניות מבזק בסך 11 מיליון ש"ח לשנת 2009.

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 25 - הכנסות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
3	-	-	3	-	-	רווחים מקופת פיצויים *
1	1	1	4	4	4	אחרות
4	1	1	7	4	4	סך כל ההכנסות האחרות

* עודף הכנסות מהיעודות לפיצויים על הסכומים בגין שנים קודמות הדרושים להשלמת העתודות המתאימות.

באור 26 - משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
253	264	284	259	271	291	משכורות
* -	-	-	* -	-	-	הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות (א) פיצויים, תגמולים, קרן
39	51	73	39	51	74	השתלמות, פנסיה, וחופשה (ב)
53	61	65	53	61	65	בטוח לאומי ומס שכר
11	13	14	11	13	14	הוצאות נלוות אחרות
-	-	15	-	-	15	הוצאות פרישה מרצון (ג)
356	389	451	362	396	459	סך כל המשכורות וההוצאות נלוות

* סכום נמוך מ - 500 אלפי ש"ח.
 (א) נובע מעסקאות המטופלות כעסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים, ראה באור 15.א.
 (ב) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.
 (ג) ראה פירוט בבאור 15.א.5.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 27 - הוצאות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
64	71	83	64	71	83	מחשב
32	35	32	30	34	32	שירותים מקצועיים
13	15	18	13	15	18	שווק ופרסום
11	11	10	11	12	10	משרדיות
9	9	9	9	9	9	תקשורת
6	6	6	6	6	6	ביטוח
10	11	14	10	11	14	עמלות
2	3	3	2	3	4	שכר חברי דירקטוריון והחזר
2	3	3	2	3	3	הוצאות לדירקטורים
13	9	13	20	11	14	הדרכה והשתלמויות
						אחרות
162	173	191	167	175	193	

באור 28 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
146	85	24	155	96	36	מיסים שוטפים - בגין שנת החשבון
-	(4)	(5)	-	(4)	(5)	בגין שנים קודמות
146	81	19	155	92	31	סך הכל מיסים שוטפים
** (48)	** (22)	15	** (45)	** (22)	15	מיסים נדחים - בגין שנת החשבון
(7)	* -	(26)	(9)	* -	(26)	שינוי בשיעור המס
(55)	(22)	(11)	(54)	(22)	(11)	סך הכל מיסים נדחים
91	59	8	101	70	20	סך כל הפרשה למיסים על ההכנסה

* כסום נמוך מ - 500 אלפי ש"ח.
** הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

באור 28 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

סכומים מדווחים

ב. התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2009	2010	2011	2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
36.21%	35.34%	34.48%	36.21%	35.34%	34.48%	שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי מס (חסכון במס) בגין: הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים הוצאות לא מוכרות בניכוי הכנסות פטורות והכנסות בשיעור מס שונה
* 64	* 63	38	* 77	* 77	52	השפעת שינוי בשיעור המס ***
3	** -	-	3	** -	-	ניצול הפסדים משנים קודמות בגינם לא נרשמו מיסים נדחים הפרשי תאום פחת והפחתות מיסים בגין שנים קודמות אחרים
2	** -	1	2	(3)	(1)	
* 13	*,** -	(26)	* 14	*,** -	(26)	הפרשה למיסים על ההכנסה
-	-	-	(3)	-	-	
(1)	** -	1	** -	** -	1	
-	(4)	(5)	(1)	(4)	(5)	
10	** -	(1)	9	** -	(1)	
91	59	8	101	70	20	

* הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.
 ** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
 *** ראה סעיף ג להלן.

ג. ביום 14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות המס 2009 ו-2010. במסגרת החוק אושר בין היתר, הוראות בדבר הפחתת שיעור מס החברות בשנים 2011 עד 2016, בהדרגה עד שיעור מס של 18%. על פי תיקון 147 לפקודה, אשר תקף כיום, מס החברות הוא 25% בשנת 2010. על פי התיקון לפקודת מס הכנסה, שנקבע כאמור בחוק ההתייעלות הכלכלית, יחולו שיעורי המס הבאים: בשנת מס 2010 - 25%, בשנת מס 2011 - 24%, בשנת המס 2012 - 23%, בשנת המס 2013 - 22%, בשנת המס 2014 - 21%, בשנת המס 2015 - 20%, ובשנת 2016 ואילך יחולו שיעור מס חברות של 18%. ביום 31 בדצמבר 2009 אישרה הכנסת תיקון לאמור לפיו שיעור מס ערך המוסף לתקופה המתחילה ב-1 בינואר 2010 ועד 31 בדצמבר 2010 יהיה 16% ולא 16.5%. בעקבות התיקונים האמורים קטנה יתרת נכס המס הנדחה ונרשמו בשנת 2009 הוצאות מס של כ-10 מיליון ש"ח. ביום 29 בדצמבר 2010 אישרה מליאת הכנסת, במסגרת התקציב הדו שנתי, כי שיעור המס ערך מוסף יישאר על 16% בשנים 2011 ו-2012. כמו כן, אושר שיעור המס על שכר וריכוז המוטל על מסדות כספיים גם כן בשיעור של 16% עד תום שנת 2012. בעקבות התיקון קטנה יתרת נכס המס הנדחה ונרשמו בשנת 2010 הוצאות מס של כ-1 מיליון ש"ח. ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסת את החוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011. בהתאם לחוק תבטל הפחתת המס, אשר נקבעה בחוק ההתייעלות הכלכלית, כאמור לעיל, ושיעור מס חברות החל משנת 2012 ואילך יעמוד על 25%. בעקבות תיקון האמור, שיעור המס הסטטוטורי החל על תאגידים בנקאיים עומד על 34.48% בשנת 2011. שיעורי המס הסטטוטורי אשר יחולו על תאגידים בנקאיים בשנת המס 2012 - 35.34% ובשנת המס 2013 ואילך - 35.06%. בעקבות התיקון מיום 5 בדצמבר 2011 גדלה יתרת נכס המס הנדחה ונרשמו ברבעון הרביעי של שנת 2011 הכנסות מס של כ-29 מיליון ש"ח.

באור 28 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

סכומים מדווחים

ד. לבנק שומות סופיות עד וכולל לשנת המס 2007. לחברות מאוחדות שומות סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל שנות המס 2007-2008.

ה. חברה מאוחדת של הבנק הינה חברה שקופה לחלוטין לצורכי מס ולפיכך, הכנסותיה ו/או תקבוליה ו/או הוצאותיה תחשבה כהכנסותיו ו/או תקבוליו ו/או הוצאותיו של בנק אגוד. בהתאם להסדר לא תהא כל פעילות שהיא בחברה כאמור, למעט הנפקת ו/או מכירת כתבי ההתחייבות הנדחים לבנק אגוד. מכאן לא תיווצר לחברה המאוחדת כל הכנסה חייבת או הפסד לצורכי מס מסוג שהוא. כמו כן, החברה המאוחדת לא תהא רשאית להחזיק נכסים או התחייבויות למעט כתבי ההתחייבות הנדחים ו/או פקדון. החברה המאוחדת לא תבצע כל פעילות שהיא, כמו כן, לא תרכוש כתבי התחייבות נדחים בבורסה בישראל.

ו. לעניין ביקורת שנערכה על ידי רשות המיסים (מחלקת ביקורת מע"מ) בחברה בת של הבנק - אגוד מערכות בע"מ ראה באור 18.ג.18.

ז. יתרות של מיסים נדחים לקבל, נטו בגין:

מאוחד			
31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011	
שיעור מס	יתרה	שיעור מס	יתרה
ממוצע	במיליוני ש"ח	ממוצע	במיליוני ש"ח
ב - %	ב - %	ב - %	ב - %
29.00	* 68	35.06	96
32.11	13	35.20	17
34.48	43	35.20	112
18.80	(4)	25.00	(6)
34.48	(12)	35.34	(4)
33.52	3	35.20	4
	<u>111</u>		<u>219</u>

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
 הפרשות לחופשה ומענקי יובל
 הפרשה להפסדי אשראי
 התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
 ניירות ערך
 אחרים
 סך הכל

הבנק			
31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011	
שיעור מס	יתרה	שיעור מס	יתרה
ממוצע	במיליוני ש"ח	ממוצע	במיליוני ש"ח
ב - %	ב - %	ב - %	ב - %
29.00	* 68	35.06	96
32.11	13	35.20	17
34.48	43	35.20	110
18.80	(4)	25.00	(6)
33.52	3	35.20	3
	<u>123</u>		<u>220</u>

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
 הפרשות לחופשה ומענקי יובל
 הפרשה להפסדי אשראי
 התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
 אחרים
 סך הכל

מימוש המיסים הנדחים מבוסס על תחזית של קיום הכנסות המתחייבות במס בעתיד הנראה לעין.

* הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

ח. בחודש פברואר 2012 נחתם הסכם בהובלת אגוד הבנקים, בין הבנקים לבין רשויות המס ליישום הוראת חובות פגומים לצורך מס. על פי העקרונות העיקריים להסכם, הפרשות להפסדי אשראי המוערכות על בסיס פרטני, יוכרו בשנה שבה נרשמו, והפרשות להפסדי אשראי המוערכות על בסיס קבוצתי, שנמחקו, יוכרו בשנה העוקבת לשנת המחיקה. ההשפעה על ההפרשה למס לשנת 2011 כתוצאה מיישום ההסכם אינה מהותית.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 29 - רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	2011	2009	2010	2011
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
-	-	-	-	1	-
(4)	-	-	(4)	-	-
2	* -	* -	2	* -	* -
(2)	* -	* -	(2)	1	* -
* -	* -	* -	* -	* -	* -
(2)	* -	* -	(2)	1	* -

רווח ממכירת חלק משירותי נאמנות
הפסד מירידת ערך בנינים
רווח ממכירת בנינים וציוד
רווח (הפסד) לפני מיסים
מיסים שוטפים
רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות,
לאחר מיסים, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן
מקנות שליטה

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 29 א - רווח למניה רגילה (ש"ח)

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	2011
במיליוני ש"ח		
* 111	* 148	132
(2)	1	** -
109	149	132
* 111	* 148	132
(2)	1	** -
109	149	132
מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2009	2010	2011

רווח בסיסי
רווח נקי מפעולות רגילות, המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים, המיוחס לבעלי
מניות התאגיד הבנקאי

סך הכל

רווח מדולל

רווח נקי מפעולות רגילות, המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים, המיוחס לבעלי
מניות התאגיד הבנקאי

סך הכל

ממוצע משוקלל של מספר מניות (באלפים)

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות
ששימש בחישוב הרווח הבסיסי
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות
ששימש בחישוב הרווח המדולל

66,104	73,583	73,583
66,104	73,583	73,583

* נתוני השוואה הוצגו מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 30 - דיווח על מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר.

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר פרטי – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. כמו כן כולל המגזר עסקים קטנים בעלי אובליגו של עד 400 אלף ש"ח אשר מנוהלים במסגרת אגף קמעונאות, ואת פעילות המימון לדיור.

מגזר עסקי – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים ממגוון ענפי משק – לרבות ענפי הבניה והנדל"ן ושוק ההון.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי - כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק הנזילות והסליקה, פעילות חדרי העסקאות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י), המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. כמו כן, תוצאות המגזר כוללות את השפעת הרישום של מכשירים פיננסיים נגזרים לפי שוויים ההוגן.

אחרים והתאמות - כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

רווח מפעילות מימון – במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב ככלל מעל מחיר מעבר המייצג את עלות המקורות בהתאם למשך חיים ממוצע ובהתייחס לאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המשוקלל המחושב לצורך תשואה על ההון העצמי המיוחס למגזר. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר.

הכנסות תפעוליות ואחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הפרשה להפסדי אשראי - נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות הישירות מיוחסות למגזר הספציפי, יתרת ההוצאות מיוחסות על סמך פרמטרים המבוססים על אומדנים שונים.

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון – מהווה את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר. ההון המוקצה למגזר הינו מכפלה של יחס ההון הראשוני ביתרות הממוצעות היחסיות של רכיבי סיכון במגזר.

מאגר הנתונים והמתודולוגיה המשמשים לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי הפעילות של הבנק הינם בתהליך מתמשך של טיוב, ובהתאם מבוצע, במידת האפשר, סיווג מחדש של התוצאות לתקופות השוואה. הבנק נערך לקליטת מערכת בח"ן (בנקאי, חשבונאי, ניהולי) – מערכת של בנק לאומי לישראל בע"מ הכוללת, בין השאר, את התאמת נתוני מערכות המידע לנתוני הספרים החל מרמת העסקה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 30 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)
סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010*						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011						
מגזר פרטי	מגזר עסקי	מגזר יהלומים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל	מגזר פרטי	מגזר עסקי	מגזר ניהול פיננסי	מגזר יהלומים	מגזר סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						במיליוני ש"ח						
219	343	35	119	-	716	262	373	39	15	-	689	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:
1	15	** -	(16)	-	-	2	22	** -	(24)	-	-	- מחיצוניים
145	113	16	13	-	287	142	111	16	8	-	277	- בינמיגזרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הכנסות תפעוליות ואחרות:
365	471	51	116	-	1,003	406	506	55	(1)	-	966	- מחיצוניים
13	72	2	-	-	87	13	12	2	-	-	27	- בינמיגזרי
323	302	34	39	-	698	358	352	34	43	-	787	סך כל ההכנסות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
29	97	15	77	-	218	35	142	19	(44)	-	152	הוצאות תפעוליות ואחרות
9	31	5	25	-	70	4	19	3	(6)	-	20	- מחיצוניים
20	66	10	52	-	148	31	123	16	(38)	-	132	- בינמיגזרי
-	-	-	-	-	** -	-	-	-	** -	-	** -	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
20	66	10	52	-	148	31	123	16	(38)	-	132	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
-	-	-	-	-	** -	-	-	-	** -	-	** -	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
20	66	10	52	-	148	31	123	16	(38)	-	132	חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
-	-	-	-	-	** -	-	-	-	** -	-	** -	רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות
20	67	10	52	-	149	31	123	16	(38)	-	132	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
20	67	10	52	-	149	31	123	16	(38)	-	132	רווח נקי (הפסד)
5.2%	5.4%	8.2%	32.0%	-	7.6%	7.1%	10.1%	14.1%	(19.6%)	-	6.7%	תשואה להון
6,588	13,073	1,455	11,572	363	33,051	8,033	13,775	1,395	13,516	394	37,113	יתרה ממוצעת של נכסים
-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	מזה: השקעה בחברות כלולות
15,006	14,742	346	940	-	31,034	15,841	17,461	357	1,459	-	35,118	יתרה ממוצעת של התחייבויות
4,481	14,392	1,426	2,700	-	22,999	5,390	15,136	1,409	2,399	-	24,334	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
10,484	23,622	29	-	-	34,135	11,318	29,666	36	-	-	41,020	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
402	324	-	-	-	726	308	338	-	-	-	646	יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנהליני
97	247	23	-	-	-	119	256	25	-	-	-	מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
105	36	1	-	-	-	144	60	2	-	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
18	75	11	-	-	-	1	79	12	-	-	-	מרווח מפעילות מתן פיקדונות
220	358	35	-	-	-	264	395	39	-	-	-	אחר
220	358	35	-	-	-	264	395	39	-	-	-	סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

* סווג מחדש (ראה באור 1.5.ג.ב). הוצג מחדש (ראה באור 1.ה.1).
** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 30 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009 *					
מגזר פרטי	מגזר עסקי	מגזר יהלומים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
194	284	38	104	-	620
- **	9	- **	(9)	-	-
141	149	13	29	-	332
- **	(3)	- **	3	-	-
<u>335</u>	<u>439</u>	<u>51</u>	<u>127</u>	<u>-</u>	<u>952</u>
12	61	22	-	-	95
303	266	25	48	3	645
-	-	-	-	-	-
20	112	4	79	(3)	212
9	58	2	34	(2)	101
11	54	2	45	(1)	111
-	-	-	-	-	- **
11	54	2	45	(1)	111
-	-	-	-	(2)	(2)
<u>11</u>	<u>54</u>	<u>2</u>	<u>45</u>	<u>(3)</u>	<u>109</u>

רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:
 - מחיצוניים
 - בינמגזרי
 הנכנסות תפעוליות ואחרות:
 - מחיצוניים
 - בינמגזרי
 סך כל ההכנסות הוצאות בגין הפסדי אשראי הוצאות תפעוליות ואחרות
 - מחיצוניים
 - בינמגזרי
 רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים רווח נקי (הפסד)

3.3%	5.2%	2.4%	14.7%	-	6.3%
5,399	12,374	1,545	11,663	354	31,335
-	-	-	5	-	5
15,554	12,751	268	1,369	-	29,942
3,853	12,012	1,143	3,594	-	20,602
7,140	22,083	31	-	-	29,254
318	271	-	-	-	589
73	235	30	-	-	-
88	34	1	-	-	-
33	24	7	-	-	-
<u>194</u>	<u>293</u>	<u>38</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

תשואה להון
 יתרה ממוצעת של נכסים מזה: השקעה בחברות כלולות
 יתרה ממוצעת של התחייבויות
 יתרה ממוצעת של נכסי סיכון⁽¹⁾
 יתרה ממוצעת של ניירות ערך
 יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים
 מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
 מרווח מפעילות מתן אשראי
 מרווח מפעילות מתן פיקדונות
 אחר
 סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

* סוג מחדש (ראה באור 1.5.ג.ב). הוצג מחדש (ראה באור 1.ה.21).
 ** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
 (1) שנת 2009-לפי הוראת באזל 1.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 31 - נתוני הבנק בערכים נומינליים

- א. כללי חשבונאות ששימשו להצגת נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצרכי מס:
 1. דוחות כספיים אלה נערכו על בסיס העלות ההיסטורית.
 2. דוחות כספיים אלה כוללים את נתוני הבנק ושתי חברות בת המהוות תאגידי עזר שלו.
 3. דוחות כספיים אלה אינם כוללים הפרשות לירידת ערך בגין רכוש קבוע.

ב. מאזן נומינלי ליום 31 בדצמבר

2010	2011	
במיליוני ש"ח		
		נכסים
7,131	6,961	מזומנים ופקדונות בבנקים
4,397	6,650	ניירות ערך
415	5	ניירות ערך שנשאלו
* 22,687	23,082	אשראי לציבור
* (1,030)	(269)	הפרשה להפסדי אשראי
21,657	22,813	אשראי לציבור, נטו
521	514	השקעות בחברות מוחזקות
354	385	בנינים וציוד
* 562	846	נכסים בגין מכשירים נגזרים
*,** 549	1,038	נכסים אחרים
<u>35,586</u>	<u>39,212</u>	סך כל הנכסים
		התחייבויות והון
* 31,080	33,873	פקדונות הציבור
* 271	392	פקדונות מבנקים
2	1	פקדונות הממשלה
267	222	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
* 737	907	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
*,** 1,253	1,857	התחייבויות אחרות
<u>33,610</u>	<u>37,252</u>	סך כל ההתחייבויות
1,976	1,960	סך כל ההון
<u>35,586</u>	<u>39,212</u>	סך כל ההתחייבויות והון

* נתוני השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לכתורות הסעיפים ולשיטת ההצגה בתקופה השוטפת (ראה באור 5.ג.1).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011

באור 31 - נתוני הבנק בערכים נומינליים (המשך)

ג. דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

2009	2010	2011	
במיליוני ש"ח			
591	687	657	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
93	84	25	הוצאות בגין הפסדי אשראי
498	603	632	רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
251	256	253	הכנסות תפעוליות ואחרות
57	7	(1)	עמלות תפעוליות
4	1	1	רווח מהשקעה במניות, נטו
312	264	253	הכנסות אחרות
			סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
** 356	** 389	451	הוצאות תפעוליות ואחרות
115	125	133	משכורות והוצאות נלוות
162	173	191	אחזקה ופחת בנינים וציוד
633	687	775	הוצאות אחרות
			סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
177	180	110	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
** 90	** 62	6	הפרשה למיסים על הרווח
87	118	104	מפעולות רגילות
			רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
26	29	31	חלקו של הבנק ברווחים, נטו
			מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
			לאחר השפעת המס
113	147	135	רווח נקי מפעולות רגילות:
			המיוחס לבעלי מניות הבנק
1	* -	1	רווח מפעולות בלתי רגילות
			לאחר מיסים, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
114	147	136	רווח נקי:
			המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סכומים נמוכים - 500 אלפי ש"ח.

** הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011
באור 31 - נתוני הבנק בערכים נומינליים (המשך)

ד. דוח נומינלי על השינויים בהון

סך הכל	עודפים (2)	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוססות מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן (1)	הון מניות ופרמיה במיליוני ש"ח	
1,537	1,065	24	(53)	501	יתרה ליום 1 בינואר 2009
(46)	** (46)	-	-	-	השפעת היישום לראשונה של הנחיות בנושא זכויות עובדים
1,491	1,019	24	(53)	501	יתרה לתחילת השנה לאחר היישום למפרע
114	** 114	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
149	-	-	-	149	הנפקת מניות
* -	-	* -	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוססות מניות (3)
266	-	-	266	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(90)	-	-	(90)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(64)	-	-	(64)	-	השפעת המס המתייחס
1,866	1,133	24	59	650	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009
147	** 147	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(60)	(60)	-	-	-	דיבידנד ששולם
130	-	-	130	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(97)	-	-	(97)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(10)	-	-	(10)	-	השפעת המס המתייחס
1,976	1,220	24	82	650	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
(65)	*** (65)	-	-	-	השפעה מצטברת, נטו ממס של יישום לראשונה ביום 1.1.2011 של ההוראה בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי ותיקון בנושא טיפול בחובות בעייתיים***
1,911	1,155	24	82	650	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010 לאחר התיאומים מיישום לראשונה של הוראות חדשות
136	136	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(105)	-	-	(105)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(27)	-	-	(27)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
45	-	-	45	-	השפעת המס המתייחס
1,960	1,291	24	(5)	650	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011

- (1) ראה באור 3.4.ה.1
(2) בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 12.ב.
(3) ראה באור 15.א.
* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
** הוצג מחדש בשל יישום למפרע של הוראה בדבר זכויות עובדים, ראה באור 1.ה.21.
*** ראה באור 5.ה.1.